Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Queſtiones Quolibetales Joannis Duns Scoti Ordinis Minoruꝫ.

Frederici Griſogoni Jadertini artium cultoris ad Lectorem Tetraſticon.

Quolibet hoc magni Scotus monumenta tonantis
Preſtitit. en lector ſtēma nitoris habes.
Quatuor inuenies comprehenſa uolumina miro
Ingenio: poteris flore replere ſinus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

DOCTORIS SVBTILISSIMI AC THEOLOGORVM PRINCIPIS IOANNIS DVNS SCOTI ORDINIS MINORVM QVESTIONES QVOLIBETALES FELICITER INCIPIVNT.

CVncte res diffi-ciles ait Salomon Ecc.j. ⁊ cur intelligat eas eſſe difficiles ſubdit. non põt eas homo explicare ſermone. ſm igit̃ diſtinctionē rerum põt accipi diſtinctio difficiliũ queſtionũ. Res aũt pma ſui diuiſione diuidi põt in rem creatã ⁊ increatam ſiue in rem a ſe ⁊ in rem ab alio hñtē eē. ſiue in rē neceſſariã ⁊ rē poſſibilē. ſiue in rem finitã ⁊ infinitam. Res aũt increata a ſe infinita ⁊ neceſſaria deus eſt. Res aũt creata ab alio poſſibilis ⁊ finita cõmuni noīe dicit̃ creatura. De utraqꝫ re ꝓpoſite ſũt alique qõnes. Iterũ in diuinis res accipit̃ eēntialiter ⁊ notionaliter: iuxta illud Augni. j. de doc. chriſtiana. c. j. res qbus fruēdũ eſt ſunt pr̃ filius ⁊ ſpiritus ſanct9 eadēqꝫ trinitas. vna quedã ſũma res cōis oībus fruētibus ea. In pma pte auctis accipitur res pſonal'r. In ſcda eēntial'r. Fuerũt igit̃ aliq̃ queſita in diuinis de re eēntiali: aliq̃ de notionali ſiue pſonali. vnicũ aũt queſitũ erat de oꝛdine eēntialiũ ad notionalia. Illud vnicũ pmo ponit̃ utpote ex cuius ſolutione patebit oꝛdo ꝓcedendi circa alia queſita. Eſt igit̃. Queſtio. I.

Plato in timeo. Ariſt. ii. ⁊ 1. meta. Auerro. ⁊ theologi. Anſe. 2. monol. cap. 5.

Poſtq̃ dixi 17. qlibeta. q̃ꝓm. 6. 2m 5m. 4. 4m 3. ⁊ qdlibet aliorꝫ vnicã ꝓpõneret.

VTrum in diuinis eēntialia ſint imediatiora eēntie diuine: uel notionalia: ꝙ notionalia ꝓbat̃. que cõſtituũt ſuppoſita alicuius nāe: ſũt imediatiora ipſi nāe q̃ꝫ illa que ſunt pꝛopꝛietates nāe: notionalia aũt in diuinis cõſtituunt ſuppoſita nāe diuine: eēntialia nõ: ſed ſunt q̃ſi ꝓpꝛietates illius nāe. igit̃ ⁊c. ꝓbatio maioris. nã imediate ſe hēt ad ſuũ ſuppoſitũ ꝓpꝛiũ: qꝛ de illo dicit̃ in pmo mõ dicēdi per ſe: nõ aũt de aliq̃ ꝓpꝛietate: nec ecõuerſo: ſed tm̃ ſcdo mõ. igit̃ illud quo ſuppoſitũ ꝯſtituitur foꝛmal'r imediatius ſe hēt ad nãm q̃ꝫ ꝓpꝛietas aliq̃. ꝓbatio minoris. eēntialia ſunt cõia tribus pſonis. ⁊ per ꝯñs per nullũ eēntiale cõſtituit̃ ſuppoſitũ. igit̃ per notionale ſunt eēntialia ꝓpꝛetates nāe ſꝫ Dam̃. c. 3. ſi bonũ ingt. ſi iuſtũ ſi ſapiēs ſi qõcũqꝫ aliud dicas nõ nãꝫ dicis dei ſed que circa naturam. Et Augno. 15. de tri. c. 5. uel. 9. Si dicã eternus immoꝛtalis iuſtus bonus beatus ſpũs. horũ oīum nouiſſimũ qõ poſui videt̃ ſignificare ſubam. cetera v̓o huius ſube q̃litates. ❡ Ad oppoſitũ ipſi eēntie imediatiora ſunt illa que ſunt pfectiões ſimpliciter: q̃ꝫ que nõ ſunt huiuſmodi. eēntialia ſunt pfectiones ſimpl'r: notionalia nõ. ergo ⁊c. pꝛobatio maioris. pꝛime pfectioni imediatiora ſunt illa que magis hñt rõnē pfectionis ſimpl'r q̃ꝫ que non hñt eēntia aũt diuina eſt pma pfectio. pfectiones autē ſimpl'r hñt magis rõnē pfectionis q̃ꝫ illa que non ſunt perfectiones ſimpl'r. ꝓbatio minoris. Anſel. monol. 15. eēntiale eſt in quolibet melius ipſum q̃ꝫ nõ ipſuꝫ: ſed tale dicit̃ pfectio ſimpl'r. notionale nõ eſt huiuſmodi: qꝛ cuꝫ quelibet pſona careat aliquo notionali: careret aliquo qõ eēt in quolibet melius ipſum q̃ꝫ nõ ipſum: ⁊ ita quelibet pſona nõ eēt ſimpliciter pfecta qõ eſt incõueniens.

Vide ubi deberemus.

Reſpondeo pmo ad intellectũ queſtionis ſunt aliqua neceſſaria pmittēda. ſcdo queſtio ſoluēda. tertio cõtra ſolutionem queſtionis dubia occurrētia excludenda.

De pꝛimo hic querit̃ de oꝛdine imediationis iſtoꝝ duoꝝ eēntialis ⁊ notionalis: in cõparatione ad eēntiã diuinã. videatur ergo pmo intellectus iſtoꝝ q̃tuoꝛ terminorũ qui ponunt̃ in titulo qõnis. ſ. eēntia eēntiale notionale ⁊ imediatius. De pmo in diuinis nec̃io eſt aliqua entitas realis ſiue ex nã rei: ⁊ hoc in exiſtētia actuali. aliogn nihil eſſet ibi reale in actu. Illa entitas realis actualis ſiue ponat̃ oīno vnica ſiue ponat̃ aliquo mõ diſtinctio rei uel rõnis ſemp erit ibi ponere de neceſſitate aliquã entitatē realē pmam vnicã que nõ pexigat aliquã pꝛorē. Si enim quelibet pexigeret pꝛorem: nulla eēt pma. ⁊ per ꝯñs nec aliq̃ alia eēt poſterioꝛ. Illã etiã pmã entitatem opꝫ eſſe abſolutã: ſiue ad ſe: qꝛ ſm Augm. 7. de tri. c. j. ul'. 3. oīs eēntia que relatiue dicit̃ eſt aliqd excepto relatiuo. Et ſm ipſum ibidē in pncipio. 3. ſi non eſt aliqd ad ſe: nõ eſt oīno qõ relatiue dicat̃. Habet̃ ergo iſta cõcluſio: ꝙ in diuinis opoꝛtet ponē aliquã entitatē realē in exiſtētia actuali ⁊ aliquã vnicam pmã ⁊ illam eē ad ſe. Iſta realis entitas que eſt in deo cũ ſit pma rõ eēndi ſimpl'r: rõnabil'r a ſcis uocat̃ eēntia. vñ Augno. 7. de tri. c. j. in fine. qõ eſt ſapiētie ſape: ⁊ qõ eſt potētie poſſe ⁊ eternitati eternum eē: ⁊ iuſtitie iuſtũ eē: hoc eſt eēntie ipſum eē: ⁊ infra. c. 4. uel. 13. ab eo qõ eſt eē appellat̃ eēntia: ꝓpter qõ deus ipſe cui ꝓpꝛiiſſime ⁊ veriſſime conuenit eē veriſſime dicit̃ eēntia: ⁊ hoc pmo dicente Augno ibidē. c. 5. uel. 13. Manifeſtũ eſt deuꝫ abuſiue uocari ſubam: ut noīe uſitatiori intelligat̃ eſſentia: qõ vere ac ꝓpꝛie dicit̃: ita ut foꝛtaſſe ſolũ deuꝫ opoꝛteat dici eēntiã. Eſt enim vere ſolus: qꝛ incommutabilis: idqꝫ nomē ſuum ſuo famulo enũciauit moyſi cũ dixit. ego ſum qui ſum. ſed tñ ſiue eēntia dicat̃: qõ ꝓpꝛie dicit̃: ſiue ſuba qõ abuſiue dicitur utrũqꝫ ad ſe dicit̃: non relatiue ad aliquid. hec ille. ❡ De iſta eēntia ſiue minus ꝓpꝛie ſuba ꝙ ipſa ſit ſola rõ ſimpl'r eēndi in diuinis cuicũqꝫ habet̃ ibidem. c. 6. uel. 14. ſuba pr̃is ipſe pr̃ eſt nõ quo pr̃ eſt: ſed quo eſt. hec ille. ⁊ intelligit ꝙ eēntia non eſt rõ foꝛmalis pr̃i eēndi patrē: ſed eēndi ſimpl'r. huic cõcoꝛdat Dam̃. c. 12. dicēs ſic. videt̃ qdē pncipalius oīum que de deo dicunt̃ noīum: eē qui eſt: ⁊ hoc pꝛobat per illud Exo. 3. qui eſt ⁊c. ⁊ ſubdit. totũ enim in ſe cõpꝛehēdēs hēt eē uelut quoddã pelagus ſbſtãtie infinitũ: ⁊ interminatũ. hec ille. Recte ergo in diuinis in cõparatione ad eēntiã tanq̃ꝫ ad entitatē ſimpl'r pmã ⁊ abſolutã. ꝯſiderat̃ oīs oꝛdo cuiuſcũqꝫ ſiue quorũcũqꝫ que in diuinis ſunt. ❡ Cõtra iſta que dicta ſunt de iſto termino eēntia. poteſt obijci dupl'r. pmo ſic per auctē Dam̃. adductã. totum in ſe ⁊c. ergo ſm iſtã auctē eēntia includit totam pfectionē diuinã: ſed tota pfectio diuina ꝯſiſtit in oī pfectione ſimpl'r: qꝛ q̃cũqꝫ nõ incluſa non habet̃ totalis pfectio: nõ ergo eēntia eſt pciſe iſta pꝛima entitas diſtincta q̃litercũqꝫ cõtra eēntialia: immo eſt vna totalis entitas vnitiue includēs oīa eēntialia: cui videt̃ cõcoꝛdare illud uocabulũ qõ dicit pelagus ꝓpter imēſitateꝫ ꝯtinētie vnitiue. ❡ Hoc cõfirmat̃ per illud Anſ. deus eſt quo maius exco

2. meta. t. c. 10.

5. cap. circa finem.

Li. 5. tri. c. 2.

Exo. 3.

Universidad de Deusto Biblioteca

gitari nõ põt:ſ ꝗcũꝗ vnica ꝑfectiõe ſimplici nõ includẽte oẽm ꝑfectionẽ ſimpl'r:põt aliqd maius excogitari:utputa entitas aliq̃ oẽm ꝑfectionẽ cõti nẽs vnitiue.ġ eẽntia diuina eſt talis entitas includẽs vnitiue oẽm ꝑfectionẽ ſimpl'r. ¶ 2° ad idez arguiẽ ſic. In oi creatura eẽntia eo mõ quo diſtinguitur ab exñtia videẽ eẽ pꝰ illa ſicut potẽtiale ⁊ ſuſceptiuũ eſt ꝑus ãctu ſuſcepto.ġ videẽ ſil'r in deo: ſed ſm dicta Augⁿⁱ ⁊ Dam.iã adducta:eẽntia accipiẽ pro exñtia actuali ſicut appet per illaz auctẽm Exodi qua ambo utunẽ.qui eſt ⁊c̃.ġ ſm iſtas auctoritates exñtia eſt ꝑma entitas ⁊ nõ eẽntia:ut eſſentia.uel ſaltẽ ille auctes hoc non oſtẽdũt. ¶ Ad ꝑmam quere ſup primũ di.8.q.3.de attributis.

a.l. Solo- nem quere Additio

¶ Ad ꝑmũ dici põt ꝙ eẽntia icludit totã ꝑfectionẽ diuinã vnitiue ⁊ idẽtice:lꝫ nõ formal'r cõprehẽdat oẽs ꝑfectiones diuinas: ⁊ ſic intelligẽduz eſt dictũ Dam.ut pꝫ in.j.di.8.q.3.ꝑncipali circa finez qõnis.ꝑfectiones ille etſi ſint idẽtice eẽntia tñ diſtincte ſũt ex nã rei ⁊ formal'r. ¶ Ad ꝯfirmationẽ de Anſel.patet ꝑiter ꝙ eẽntia eſt vnitiue ⁊ idẽtice ois ꝑfectio:nõ tñ formal'r ⁊ ex nã rei.vñ lꝫ quelibet ꝑfectio ſimpl'r ſit formal'r ĩfinita:nõ tñ radicaliter cuiuſmodi eſt eẽntia ⁊ exñtia dei. ¶ Ad 2ᵐ dici põt ꝙ eẽntia ⁊ eiꝰ exñtia in creaturis ſe hñt ſicut qditas ⁊ modus.iõ diſtinguunẽ. In diuis aũt exñtia eſt de ꝯceptu eẽntie ⁊ ꝑdicaẽ in ꝑmo mõ dicẽdi per ſe ſic ꝙ ꝓpõ illa per ſe eſt ꝑma ⁊ imediata ad quã oẽs alie reſoluunẽ:ut patet in ꝑ di.2.q.2. Quere in.4.46.di.q.3.⁊ ꝑ reportationũ di.45.q. 2.⁊ di.2.pte.2.q.2.⁊ infra.q.5.arti.3. ⁊.2.diſt.j.q.2. plura ad ꝓpoſitum harũ obiectionum.

aliorum.

¶ Aliter dĩ hic|iſta rõ ſiqd ualet videẽ eẽ ꝯ illõ qõ q.ſupponit.ſ.aliquã imediationẽ eẽntialis ad eẽntiam ⁊ querit quãta.pro iſto aũt ſuppoſito arguiẽ:qꝛ ois ꝑfectio ſimpl'r eſt ſimpl'r ſimplex.probaẽ.ſi eſt aliquo mõ reſolubilis in diſtincta ſint.a.⁊.b.neutrũ põt eẽ ꝑfectio ſimpl'r ſimplex:qꝛ tũc vnũ nõ faceret per ſe vnũ cum reliquo:qꝛ nõ eſt per ſe vnum ex quibuſcũꝗ diſtinctis niſi vnũ ſit ſicut actus: ⁊ aliud ſicut potentia.

a.l.quo ſup poſito que- rit q̃ ⁊q̃ta.

De altero

termino.ſ.eẽntiale duplex diſtinctio videẽ.vna ꝙ al'r utũtur coiter hoc noie eẽntiale phi ⁊ al'r theologi ſpãliter in diuinis.nã in phia accipiẽ coiter eẽntiale ut diſtinguiẽ cõtra accñtale:ꝑut accñtale ꝯtinet ſb ſe oẽ accñs per accñs:ſiue accñs cõe: ⁊ accñs per ſe: ſiue ꝓpriũ.vñ ibi eẽntiale diciẽ qõ per ſe icludiẽ in eẽntia:quẽadmodum in cõpoſito reali mã ⁊ forma dicunẽ ſibi eẽntialia: ⁊ in cõpoſito rõnis uel in ipo diffinito.genus ⁊ dĩa dicunẽ ptes eẽntiales rõnis ſiue rei diffinite. Theologi al'r utunẽ hoc noie eẽntiali in diuinis. Cũ eni eẽntia ſit oĩo ꝑmũ:ut iam dictũ eſt.⁊ ſil'r eſt cõe coitate reali:qꝛ diciẽ de q̃libet pſona ⁊ de oibꝰ ſingulariter.⁊ iõ qõcũꝗ ẽt aliud ꝑdiceẽ ſil'i mõ in diuinis dĩ eẽntiale:qꝛ ſil'e eẽntie in mõ ꝑdicãdi:ſiue in coitate reali. ¶ Et ꝑ oppoſitũ notionale dĩ illud qõ nec ſic ꝑdicaẽ nec hẽt talẽ coitatẽ:ſed qõ ꝑtinet ad notitiã diſtinctiõis pſonarũ.ſic ġ diſtinguit theologus eẽntiale ꝯ notionale.de hoc Augⁿᵘˢ.5.de tri.c.5. In rebꝰ creatis atꝗ mutabilibꝰ qõ nõ ſm ſubam dĩ:reſtat ut ſm accidẽs dicaẽ. In deo aũt nihil ſꝫ accñs dĩ:nec tñ oẽ qõ dĩ ſm ſubam dĩ.dĩ eni ad aliqd ſicut pꝛ ad filiũ: ⁊ filiꝰ ad patrẽ.hec ille. Uult ġ ꝙ in creaturis diſtinguiẽ eẽntiale ꝯ accñtale. In diuinis aũt nõ cõtrã accñtale:ſed ꝯ relatiuũ ad itra.ꝙ.ſ.dicit rel'onẽ per ſe ad pſonã.⁊ per ꝯñs ꝑtinet ad diſtinctã notitiã per ſe a pſona.⁊ iõ ut daẽ regula ibi.c.4.de dictis de deo ſubal'r ⁊ relatiue coiter dĩ notionale:lꝫ Augⁿᵘˢ ſb uocabulo nõ eſt uſus:ſed ſit uſus uocabulo relatiui uel ad aliqd. ¶ Ex iſto 2° pꝫ breuiter de tertio uocabulo qd ſit notionale:qꝛ oẽ notionale eſt relatiuũ ad itra.⁊ ecõuerſo.eẽntiale aũt non eſt relatiuũ ad itra:qꝛ tũc eẽt cõe ⁊ nõ cõe. ¶ 2ᵃ diſtinctio huiꝰ uocabuli qõ eſt eẽntiale ꝑut in diuis ſpãliter accipiẽ põt poni talis:ꝙ aliqõ eſt eẽntiale qõ iportat reſpectũ ad extra ⁊ aliqõ nõ. Iſtiꝰ diſtinctionis ꝑmo ꝑmũ mẽbrũ exponaẽ.poſtea 2ᵐ ꝓbaẽ qꝛ forſitan ab aliqbꝰ poſſet negari.de ꝑmo certum eſt:qꝛ ſi deꝰ dicaẽ relatiue ad extra opꝫ ꝙ illa rel'o ꝯueniat deo ſm aliqõ fundamẽtũ ꝓpriũ:qꝛ nõ cõparaẽ deꝰ ad extra niſi ſm aliqõ itrinſecũ ſibi: ⁊ illud põt dici fundamẽtũ. Ex iſto fundamẽto itrinſeco cũ ſit reale ⁊ reſpcũ ad extra cũ ſit rõnis nõ põt eẽ aliqd hñs ꝯceptũ per ſe vnũ.ġ ſi aliqõ nomẽ ſiẽ ĩportat illud itrinſecũ deo qõ eſt fundamẽtũ cõparationis ad extra.⁊ cũ hoc illã cõparationẽ ad extra.illud nomẽ uel nõ ſignificabit ꝯceptũ ꝑ ſe vnũ uel nõ ſignificabit ambo illa:ſed tñ alterũ ſignificabit alterũ ꝯnotabit.eẽntiale ġ in diuis:qõ.ſ.hẽt ꝯceptũ per ſe vnũ:nõ icludit ſil'r ⁊ per ſe abſolutuz ⁊ reſpectũ ad extra.⁊ per ꝯñs ſi icludat reſpectuz ad extra nõ per ſe illũ icludit:ſed ꝑncipal'r.⁊ ꝑmo ⁊ per ſe icludit abſolutũ qõ eſt fundamẽtũ.illũ autẽ reſpectũ cõnotãdo icludit: ⁊ hoc mõ itelligiẽ ꝑmũ mẽbrũ huius diſtinctionis. ¶ De 2° membro huiꝰ diſtinctionis dicẽs forte:ꝙ nullũ eſt eẽntiale nõ icludẽs reſpectũ ad extra:ſed ſola eẽntia eſt huiꝰ qõcũꝗ aũt aliud cõe tribꝰ uel eſt reſpectꝰ ad extra uel icludẽs reſpectũ ad extra. ¶ Quia vº ſolo qõ nis depẽdet ab iſta diſtinctione eẽntialis ꝑus poſita.ꝙ.ſ.aliqõ eẽntiale eſt abſolutũ ad itra.aliqõ vº dicit reſpectũ ad extra.iõ ꝓbo 2ᵐ mẽbrũ qõ negãdũ forſitan alicui videreẽ.ſ.ꝙ aliqõ eẽntiale nõ includit aliquẽ reſpectũ ad extra.ꝑmo per rõnẽ fundatã in auctẽ ſũptã ex rõne ſimpl'r ꝑfectionis.2° ꝑ rõnẽ ſũptã ex rõne diuine eẽntie.3° per rõnẽ ſũptã ex rõne itellectꝰ diuini.4° ex rõne actꝰ uel operationis diuine. ¶ Prima rõ talis eſt.qõ eſt ꝑfectionis ſimpl'r nõ icludit per ſe rel'onẽ ad creaturã:ſed aliqõ eẽntiale in diuis eſt ꝑfectionis ſimpl'r.ġ ⁊c̃.ꝓbatio maioris.ꝑfectio ſimpl'r nõ icludit aliqd ꝑ ſe cui repugnat ꝑ ſe ꝛ⁊ ꝑfectiõis ſimpl'r:qꝛ tũc non eẽt i quolibet meliꝰ:cũ icludat aliqd cui repugnat rõ ꝑfectiõis ſimpl'r. Sed rel'oni ad creaturã repugnat ꝙ ſit ꝑfectio ſimpl'r:cũ ſit ad terminũ imꝑfectũ ⁊ potẽtialẽ:qõ aũt neĉio coexigit aliqõ ens potẽtiale eo mõ quo rel'o coexigit terminũ tanꝗ.ſ.aliqd ſecũ ſil'r nã uel ꝑus.illud ſic coexigẽs nõ eſt ſimpliciẽ neĉiũ:nec per ꝯñs ſimpl'r ꝑfectũ.mioꝛ pꝫ ex itẽtione Anſ.monol.15.ubi ponit talẽ diſtinctionẽ qcqd eſt ꝑter relatiua:aut eſt tale ut oĩo meliꝰ ſit ipm q̃ꝫ nõ ipm.aut tale ut nõ ipm in aliquo ſit meliꝰ q̃ꝫ ipm. Et expoſita ⁊ declarata iſta diſtinctione ꝯcludit.ſicut nephas eſt putare ut ſuba ſũme nãe ſit aliqd quo meliꝰ ſit aliquo mõ nõ ipm q̃ꝫ ipſum. ſic neceſſe eſt ut ſit oĩo qcqd meliꝰ eſt ipm q̃ꝫ non ipſum. Et poſtea ifert in ſpãli qd nõ eſt. Nõ eſt ergo inqt corpꝰ nec aliqd eoꝝ que corpei ſenſus diſcernũt. Et poſt ſubdit in ſpãli qd uel q̃le eſt:q̃re inquit neceſſe eſt ipm eẽ viuẽtẽ:ſapiẽtẽ:oĩpotẽtẽ:uerũ:iuſtũ:eternũ: ⁊ qcqd abſolute eſt melius ipſum q̃ꝫ nõ ipm. Planũ eſt aũt ꝙ multa iſtoꝝ ſunt eẽntialia in diuinis. Habeẽ ġ iſta mioꝛ.ꝙ aliqõ eẽntiale in diuinis eſt ꝑfectio ſimpl'r:qꝛ meliꝰ eſt in quolibet ipm q̃ꝫ nõ ipm. Iſta ſnia Anſ.videẽ poſſe accipi ab Aug.15.de tri.c.4.uel.5. Uiuẽtia nõ viuẽtibꝰ itelligẽtia nõ itelligẽtibꝰ:iniuſtis iuſta:btã miſeris ꝑferẽda iudicamꝰ:ac per hoc qm̃ rebꝰ creatis creatorẽ ſine dubitatione ꝑponimus:opꝫ ut eum ſũme viuere ⁊ cũcta itelligẽ iuſtiꝗ ⁊ benigniſſimum ⁊ btiſſimũ fateamur.hec ille. Tenet aũt hec ꝯñtia ꝑ ꝓpõnẽ hãc.neẽe eſt ut creatoꝛ ſit qcqd in entibꝰ ꝑferẽ ipſum q̃ꝫ nõ ipſi:uel ut Anſel.dicit.melius eſt ipſum q̃ꝫ non ipſum.

a.l.qꝛ tẽ eſt in q̃libꝫ me liꝰ cũ ſit ꝑfectio ſimpl'r ⁊ nõ eẽt ĩ q̃libet ⁊c̃.

Idẽ.li.d.c. 16.⁊.12.meta^cc.t.c.39. ⁊.51.⁊ õ ge nera.aĩa.li. 2.c.4.

¶ Pro iſta ſnia põt adduci Hilariꝰ.12.de tri.c.pe. qui loquẽs ad patrẽ ait. Perfecti dei qui ⁊ vbũ tuum ⁊ ſapia ⁊ vtꝰ eſt abſoluta gñatio eſt:ut iſepabiliter a te ſit ſemꝑ qui in his eternarũ ꝓprietatum tuaꝝ noibꝰ:ex te natꝰ eſt.hec ille. Nihil aũt dei filius per natiuitatẽ accepit qõ dicat reſpectũ ad extra. ¶ Itẽ 2° ex eodẽ medio põt argui accepta pro maiori extremitate hoc qõ eſt rel'o rõnis:ut ſit maioꝛ iſta.ꝑfectio ſimpl'r nõ icludit rel'onẽ rõnis.minoꝛ que ꝑus: ⁊ ſequiẽ ꝯcluſio ꝙ aliqõ eẽntiale nõ icludit rel'onẽ rõnis.ois aũt reſpectꝰ dei ad creaturã eſt rõnis tñ. ¶ Ex 2ᵃ qõne ordinaria de reſpectu ad extra ẽ.q.8.ifra.ul'.2.di.30.ꝑmi.ġ aliqõ eẽntiale nõ icludit reſpectũ ad extra. Maiorẽ iſtaz de reſpectu ꝓbo ſicut ꝑmã de reſpectu ad extra:qꝛ relationi rõnis repugnat ꝑfectio ſimpl'r:qꝛ eſt ens diminutũ minus hñs de entitate q̃ꝫ qõcũꝗ reale:qꝛ tñ in cõſideratione itellectꝰ eſt hñs ſuũ eẽ. ¶ Itẽ 3° ex eodẽ medio põt argui accipiẽdo pro maiori extremitate rel'onẽ in cõi ſic.ꝑfectio ſimpl'r nõ eſt rel'o aliq̃ nec icludit per ſe rel'onẽ aliquaz ultra ut ꝑus.hec maioꝛ ꝓbaẽ:qꝛ rel'o originis nõ eſt ꝑfectio ſimpl'r:ſi tñ aliq̃ rel'o eẽt ꝑfectio ſimpl'r:maxime de illa videreẽ. ¶ Ad iſtas rõnes que ꝓcedũt ex eodẽ medio põt ſic rñderi ꝙ aliud eſt dicere aliqd eẽ ꝑfectionẽ ſimpl'r: ⁊ aliud aliqd eẽ ꝑfectiõis ſimpl'r.ꝑmũ iportat ꝙ illud eẽntial'r ſiue qditatiue ſit ꝑfectio ſimpl'r.2ᵐ iportat nõ ꝙ eẽntial'r ſit ꝑfectio:ſed ꝙ oẽ tale denoiatiue ſoli ꝑfectioni ſimpliciter ꝯueniat. Ipſa ġ ꝑfectionis ſimpl'r eſt quã regrit in illo de quo ꝑdicaẽ denoiatiue: ⁊ quã oſtẽdit ſibi ieſſe:utpote quã virtual'r ꝯſeqtur: ⁊ ſic eſt ꝑfectionis ſimpl'r triplicĩ mõ.ſ. ꝑexigẽdo:oſtẽdẽdo ſiue manifeſtãdo: ⁊ ꝑfectionẽ ſimpl'r ꝯñdo. Cõſil'r exponaẽ illud Anſel.ſic in quolibet eſt meliꝰ ipm q̃ꝫ nõ ipm:qꝛ hoc uerũ eſt itelligẽdo de ꝑdicatiõe denoiatiua ⁊ ꝑexigẽdo:oſtẽdẽdo ⁊ ꝯſequẽdo uel in quolibet eſt meliꝰ ipm q̃ꝫ nõ ipm quẽadmoduz eẽ ipm denoiatiue ponit illud eẽ ſimpl'r ꝑfectũ:nõ qdẽ ſicut aliqd eẽ albũ ponit idẽ eẽ coloratũ.ſed ſicut aliqd eẽ albũ ul' coloratũ ponit idẽ eẽ ſupficiatũ.vñ ſi in aliquo nõ eſt meliꝰ ipm eẽ ſupficiatum: nec per ꝯñs erit meliꝰ ipm eẽ albũ. Cõſil'r exponatur dictũ Augⁿⁱ de ꝑferri. Que aũt ſit itẽtio Anſ. quere.c.17.ubi ait. Eodẽ mõ ⁊ vna ꝯſideratiõe eſt qcqd eſt ⁊ oia illa noia idẽ ſignificãt. Noia inq̃ꝫ de qbꝰ locutꝰ eſt ꝑus.bonus iuſtꝰ ⁊c̃. ¶ Itẽ iſtaẽ cõtra rõnẽ:qꝛ ꝯcludit qõcũꝗ eẽntiale eẽ ad ſe:qꝛ q̃dcũꝗ illoꝝ eſt ꝑfectionis ſimpl'r:ſed illud illatũ eſt falſuz:ut patet in exẽplis Anſ.⁊ Augⁿⁱ.qꝛ Augꝰ ponit potẽtiſſimũ iuſtiſſimũ.⁊ Anſel.ponit oĩpotẽtẽ iuſtũ ⁊c̃.⁊ tñ iſta dicũt reſpectũ ad extra.

Uidet tota litera doc.

al.ultimo.

¶ 2ᵃ rõ ad ꝯñẽ talis eſt. In deo eſt eẽntia ſub cõpleta actualitate eẽntie: ⁊ hoc mere ex nã rei ſic itelligẽdo ꝙ nec eẽntia nec aliqd per ſe incluſum in illa uel actualitate eius ſit ibi ꝑciſe ex ꝯſideratione cuiuſcũꝗ itellectꝰ.hec ꝓpõ ſic itellecta ſatis patet ex dictis in ꝑncipio iſtiꝰ articuli exponẽdo qd itelligẽdũ ſit per iſtũ terminũ qui eſt eẽntia. ¶ Ex hac ꝓpoſitione ſequiẽ iſta que eſt maioꝛ ꝯ rõnis.ſ.ꝙ ſi aliqd eſt idẽ eẽntial'r eẽntie:illud eſt actu in deo mere ex nã rei: ⁊ hoc ſiue ſit idẽ eẽntial'r idẽtitate adequata ſicut in creaturis eſt illud idẽ qõ itelligiẽ ꝑ diffõnẽ ei qõ itelligiẽ per diffinitũ.ſiue ſit idez tanꝗ icluſuz eẽntial'r in illo quõ illud qõ itelligiẽ per ptẽ diffõnis poſſet dici idẽ ei qõ itelligiẽ ꝑ diffinitũ.

¶ Nã lꝫ aliqd poſſit eẽ in re ex nã rei:lꝫ eius diffõ uel ꝑs diffõnis nõ ſit actu cõpleto in re:ſed tñ in tellectu ꝯſiderãte:tñ illud qõ itelligiẽ per diffõnez uel ptẽ diffõnis ſicut ſignificatũ per ipſum ſignuz neceſſario eſt in re actu.ſi illud qõ itelligiẽ per diffinitum ſit in re actu.

¶ Nã ꝯdictio videẽ eẽ ꝙ aliqd ſit real'r actu.⁊ ꝙ illud qõ eſt idẽ ſibi eẽntial'r ſb mõ uel illo nõ ſit realiter in actu. Nũc aũt itellectualitas ſiue vita itellectiua uel itellectualis eſt idẽ eẽntial'r eẽntie diuie.ſic itelligẽdo ꝙ nõ tñ eſt idẽ real'r ipſi eẽntie: ⁊ ſb idẽtitate ſimplici:ſicut forte q̃dcũꝗ attributũ ponitur idẽ ipſi eẽntie:ſed hoc mõ eſt idẽ ſibi ꝙ ſi ipſa eẽntia diuina diffiniret vita intellectualis ſiue intellectualitas non eſſet extra eius diffinitionem.ſicut ſapiẽs uel bonum.

¶ Ex pte eẽntie arguiẽ ſic.qcqd per ſe icludiẽ in eẽntia diuina eſt in deo ex nã rei.⁊ per ꝯñs ſine reſpectu ad extra.itellectualitas eſt hiꝰ.ergo ⁊c̃.

¶ Maioꝛ pꝫ.nã ſm iã dicta in ꝑnᵒ iſtiꝰ articuli eſſentia eſt ibi ex nã rei.ġ qcqd includiẽ in rõne eẽntie.minoꝛ ſic itelligiẽ ꝙ itellectualitas qdẽ nõ hẽt rõnẽ attributi q̃ſi actꝰ ſcõi aduenictis ipſi:ſꝫ rõnẽ ꝑfectiõis oĩo itime:quẽadmodũ vita etiaz in deo eſt actꝰ nõ attributꝰ ſiue aduenicẽs:ſed oĩo itimus ⁊ idẽ eẽntie. Iſta ẽt vita ꝑfecta que ſoli deo ꝯuenit: cuiuſmodi eſt vita itellectualis eſt idẽ eẽntial'r ipſi ꝑme eẽntie. Hec mioꝛ ſic itellecta ꝓbaẽ auctẽ ⁊ rõne.auctẽ Aug.15.de tri.c.5.ul'.7. Que vita inqt dĩ ĩ deo ipa eſt eẽntia eiꝰ atꝗ nã.hec aũt vita nõ talis eſt q̃lis ieſt arbori:nec q̃lis ieſt pecori:qõ hẽt ſenſũ ſꝫ nullũ hẽt itellectũ.at illa vita que deꝰ eſt ſentit atꝗ itelligit oia ⁊ ſentiẽ mẽtẽ nõ corpꝛ:qꝛ ſpũs eſt deus:hec ille.vult ġ dicẽ ꝙ illa vita que eſt eẽntia diuina eſt per ſe itell'ualis. Idẽ.6.de tri.c.ulti.loquẽs de deo ait ſic.ubi eſt ꝑma ⁊ ſũma vita cui nõ eſt aliud viuẽ ⁊ aliõ eẽ:ſꝫ idẽ eẽ ⁊ viuẽ: ⁊ q̃le ſit illõ viuẽ qꝛ itellectuale ſubdit ꝑmus ac ſũmus itellectꝰ:cui nõ eſt aliõ viuẽ aliud itelligere.hec ille. Minoꝛ ẽt iſta rõne ꝓbaẽ ſic. Cuicũꝗ nõ repugnat eẽ idẽ alicui ſube eẽntial'r:illõ nõ cõuenit viſſime alicui ſubſtãtie niſi ꝯueniat ſibi eẽntial'r:ſꝫ itellectualitati nõ repugnat eẽ idẽ ſube(cui ꝯuenit) eẽntial'r.ſicut pꝫ in creaturis:qꝛ quecũꝗ ſuba eſt itell'ualis:intellectualitas eſt itra rõnẽ eẽntialẽ eiꝰ.ſic ẽt in ſpãli pꝫ in hoie:in cuius rõne poniẽ rõnale.⁊ per ꝯñs iſta itellectualitas que per ſe itelligiẽ per rõnale eſt idẽ hoi eẽntial'r:imo ut actualiſſimũ ⁊ cõpletiſſimũ in eẽntia.ġ cũ deꝰ viſſime ſit itell'ualis eiꝰ itellectualitas erit idẽ eẽntial'r eiꝰ eẽntie. ¶ 3ᵃ rõ ſumiẽ ex pte itell'ꝰ diui ſic.nullus itell'ꝰ hẽt eẽ actuale ꝓpriũ ⁊ ꝑmũ itellectus per aliquẽ actũ itelligẽdi ꝯuenictes

Uiõ.12.meta^cc.t.c.39. ⁊.51.

Idẽ.2.õ aĩa t.c.37.

a.l.illi.

ſibi uel ſuppoſito ſm ipm.hoc patet:q: oīs actꝰ in-
telligēdi uel nāliter p̄exigit itellectū cuius eſt hūtē
ꝓpꝛiū actuale eē intellectus:uel ſaltē coexigit:ita
ꝙ nullo mō tale eē actuale ꝓpꝛiū itellectus ut in-
tellectus : nec aliqd per ſe iclusuz in tali eē actuali
per actuz itelligēdi ipi intellectui attribuit:q: oīs
actꝰ eſt poſterioꝛ. ⁊ iō p̄exigit ſuū pꝰs.ġ in deo itel
lectus ut itellectꝰ ſuū p̄mū eē actuale nec aliqd per
ſe iclusuz in illo eē nō hēt p̄ciſe per itelligere diuīū:
ſed compatio eēntie diuine ad qõcūq extra hēt ꝓ
pꝛiū ⁊ p̄mū eē ſuū actuale per itellige diuinū.ġ itel
lectus in deo ut actu itellectꝰ nō icludit aliquam
compationez ad extra.ꝓbatio minoris.cõparatio
cuiuſcūq itrinſeci in deo ad qõcūq extrinſeci cū
ſit reſpectꝰ rōnis hēt eē ſuū p̄mū ⁊ ꝓpꝛiū per actū
alicuius itellectꝰ cõparãtis:ſed qõcūq itrinſecum
pōt ad qõcūq extriſecū per quēcūq actū itellectꝰ
creati cõparari:illud ad idē cõparari pōt per actuz
itellectꝰ diuini:q: itellectꝰ ille pōt obiectū illud ħ
oī rōne ex pte obiecti itelligē ſub qua eſt itelligibi
le:cū ſit ei adeq̄tꝰ ⁊ eiꝰ cõpꝛehēſiuus:ſed qcqd itel
lectꝰ diuinus pōt ad qõcūq cõparare itelligendo
hoc actu itelligēdo cõparat:q: nulla eſt ibi potētia
3.phy.t.c.32 ſine actu ad qõcūq itrinſecū.ġ per actū itellectus
diuini actu cõparat qõcūq itrinſecū ad qõcūq ali
ud ad qõ pōt itelligēdo cõparari: ⁊ per ꝯñs cõpa-
ratio cuiuſcūq talis ad qõcunq tale:hēt eē ſuum
ꝓpꝛiū actuale per actū itellectꝰ diuini cõparãtis:
nō dico quecūq cõparatio huiꝰ ad hoc:q: non foꝛ
malr̃ illa qua itellectꝰ creatꝰ cõparabit:ſed aliq̄ cõ-
paratio huiꝰ extremi ad hoc extremū. ¶ Ex ħ ul-
terius patet ſcða ps minoris.ſ.ꝙ cõparatio alicu-
ius itrinſeci ad aliqõ extrinſecū hēt ſuū p̄mū eē ⁊
ꝓpꝛiū per illud itelligē:q: illud itelligē eſt p̄mū in
telligē reſpectu huiꝰ obiecti: ⁊ p̄mitate eēntiali ſiue
pfectionis: ⁊ p̄mitate durationis:q: eternū.nec eniz
eſt ſil' pfectione cū itelligē creato nec poſterius:q:
utroq mō ſeqtur ꝙ eēt limitatū ⁊ meſuratum:nec
eſt ſil' nec poſterius duratione quocūq intelligere
creato:quia tunc ſequeret ꝙ intelligere in deo ut
intelligere eſſet nouum.

2.de aia.t.c. 47. c.ſ. ¶ Uel ſic pōt foꝛmari rō.nulla potētia hēt ſuū p̄
mū eē per opationē ſuā.hoc patet de ſe:q: nihil ſe
ipm ꝓducit ad eē ut ſit.p̄ de tri.nec per ꝯñs aliq̄
potētia per opationē que eſt ab ipſa accipit ſuū eē
p̄mū:ſed oē itelligē eſt opatio itellectꝰ ut itellectꝰ
ġ itellectꝰ ut intellectus nō hēt p̄mū eē in deo per
opationē ſuā:ſed qcqd eſt in deo per cõparationē
ad extra inquãtū hiꝰ hēt ſuū eē per itellectꝰ opatio
nē ſiue intellectionē:q: eē eius cõſiſtit in cõſidera
tione intellectꝰ:cū ſit eſſe relationis rōnis . ġ ⁊c̄.

¶ 4ª rō ſumit ex pte opationis ſeu actꝰ intelligēdi
⁊ hoc ſic.Actꝰ ille quo deus cõpꝛehēdit eēntiā ſu
am ut obiectū btificū ſub rōne qua talis eſt in deo
ex nã rei:ſed deus per itelligē ut itelligē cõpꝛehen
dit eēntiã ſuã ut obiectū btificū.ġ . maioꝛ ꝓbat.q:
iſinitas intēſiua nō cõpetit alicui enti rōnis:ſed ſo
luz enti reali:qõ arguo:q: oē ens rōnis eſt ſola re-
latio rōnis:ſed nulli rel'oni iſinitas cõpetit ēt reali:
ut patebit ifra.q.5.Illud aūt quo deus cõpꝛehēdit
eēntiã ſuã ut infinitū ſub rōne qua eſt cõpꝛehēſiuū
eſt infinitū:q: ifinitū obiectū ut infinitū:cõpꝛehēdi
nō pōt aliquo actu niſi ifinito ut ifinito.ġ cū infini-
tū ſimplr̃ in pfectione nō icludat per ſe aliqd cui i
trinſece repugnat iſinitas:ſequit ꝙ ifinitū ſimplr̃
nō eſt ens rōnis nec icludit per ſe p̄mo ens rōnis.

¶ Iſtas ꝓpõnes expoſitas ⁊ ꝓbatas cõlligendo
loco maioris ⁊ minoris.in ſyllogiſmo arguit ſic.il
lud qõ eſt eēntie diuine idē eēntialr̃ eſt actu i deo
mere ex nã rei:ſed itellectualitas ſiue vita intelle-
ctualis eſt hiꝰ.ġ eſt in deo mere ex nã rei. ¶ Ex ħ
ulterius.qcqd eſt actu itellectuale ſiue viuēs vita
itellectuali: ⁊ hoc mere ex nã rei : hēt actu uel pōt
hēre actu itellectū ut itellectū: ⁊ itelligē ut itelligē;
deus aūt eſt actu itellectualis ſiue viuēs vita itel-
lectuali mere ex nã rei:ſicut ꝯcluſuz eſt in p̄mo ſyl
logiſmo.ġ deus hēt actu uel actu pōt hīe itellectū
ut itellectū: ⁊ itelligē ut intelligē:ſed nō pōt hēre
actu aliqõ ens reale:ſiue ex nã rei:qõ iaz nō hēt ex
nã rei:q: hoc eēt ꝯtra eiꝰ ſimplicitatē.ġ deus actu
hēt itellectū ut itellectū: ⁊ itelligē ut intelligē: ⁊ ħ
mere ex nã rei:ſed nullus reſpectꝰ dei eſt ad extra:
nec aliqd per ſe includēs talē reſpectum eſt in deo
actu ex nã rei:q: reſpectꝰ eius ad extra nō pōt eſſe
niſi rel'o rōnis.ġ aliqõ eēntiale:puta itelligē eſt ſic
abſolutū:qõ nec eſt reſpectꝰ ad extra:nec per ſe ta
lē reſpectū includēs.maioꝛ ſcði ſyllogiſmi ꝓbat ſic
nã viuēs uere hēt realr̃ uel hēre pōt opationē vita
lem:que ſit ens reale:ſic itelligēdo:ꝙ nec ſit ens rō
nis nec per ſe tale ens icludēs:q: opatio talis eſt ꝓ
pꝛia pfectio nãe itellectiue.vñ ⁊ in iſta ponit conſi
ſtere btitudo talis nãe.ꝓpꝛia aūt pfectio ⁊ p̄cipue
btifica nãe hñtis eē viuū ex nã rei:nō pōt eē ens rō
nis:nec per ſe icludēs ens rōnis:q: ens rōnis eſt
ita diminutū:ꝙ nō pōt eē pfectio per ſe entis realis
nūc aūt itellectio ut itellectio eſt ꝓpꝛia opatio nãe
viuētis vita itellectuali. Etſi ꝓteruiēdo negeſ hoc T.c.ſ.
in deo.phs videſ ſpāliter hoc cõcedē de ipſo.12.me
taᶜᶜ.ubi tractãs qõnē de itellectu ⁊ itelligē diuino
ait ſic.ſi nō itelligat ſupple deus actu:ſed habet ſe
quēadmodū ut ſit doꝛmiēs:qd utiq ingt eēt inſi-
gne ⁊ uenerabile:ſiue itelligat:nō eſt aūt ħ ꝙ ſua
itelligētia:ſed potētia:nō erit.itaq optima ſuba.ꝑ
itelligē eni ei honorabile ineſt.Jo.10.ethiᶜ.c.10.ꝑ-
fecta felicitas qm̄ ſpeculatiua quedã eſt opatio ap
paret ⁊ hinc utiq appebit.deos enim maxime ſu-
ſpicati ſumus btõs ⁊ felices eē.actiones aūt q̄les
attribuē debitū eſt ipſis: ⁊ poſt excluſis ab eis acti
onibꝰ ꝟtutū moraliū ſubdit:ſed tm̄ viuē oēs ſuſpi-
cati ſunt eos ⁊ opari.nō enim ꝯpz doꝛmire. ⁊ pau-
lopoſt cõcludit:q̄re dei opatio btitudine differens
ſpeculatiua utiq erit: ⁊ humanarū utiq que huic
cognatiſſima feliciſſima.

De quarto

termino.ſ.imediatiꝰ eſt diſti
guēdū:q: dī imediatius ali
qd dupl'r:uel ita ꝙ ipm ſit mediū iter p̄mū ⁊ ulti-
mū: ⁊ ſic eſt imediatiꝰ poſitiue.Uel ita ꝙ iter ipz
⁊ p̄mū nō ſit mediū:aut pauciora ſunt media q̄z i
ter tertiū ⁊ p̄mū: ⁊ ſic eſt imediatiꝰ negatiue.Exē
plū.ſupficies eſt imediatioꝛ ſube q̄z coloꝛ:ita ꝙ hēt
rōnē medij poſitiue iter illa:ſed riſibile eſt imedia-
tius hoī q̄z coloꝛ negatiue.nō eni mediat inter illa
extrema poſitiue:ſed magis excludiſ mediū inter
hoiem ⁊ riſibile q̄z inter hoiem ⁊ colorē:ut ſic bꝛe
uiter dicaſ illud eē imediatiꝰ poſitiue qõ tanq̄z me
diū inter extrema includit: ⁊ illud imediatiꝰ dicaſ
negatiue ubi aliqd tanq̄z mediū magis excluditur
Poſſet aūt alio mō diſtingui de imediatiori ſm rē
⁊ rōnē:q: imediatiꝰ ⁊ minus imediatū uel media-
tius nō ſunt ſine oꝛdine.oꝛdo aūt nō videſ poſſe i
telligi ſine diſtinctione:ſed q: hic nō queriſ qualis
eſt diſtinctio eēntialiū a notionalibꝰ:uel utrorūq

a.l. Uel ita ꝙ ipz ſi ſit me diū iter illa tm̄ magiſ ex cludiſ meᵐ intᵉ ipz ⁊ pᵐ q̄z int alio ⁊ pᵐ ⁊ ſic ē imediatiꝰ negatiue.

ab eēntia.iõ iſta diſtinctio imediationis nõ tractaſ
ad pñs:ſed q̄liſcūq ſit diſtinctio eēntialiū a notio
a.l.p̄mā di. nalibꝰ uel utrorūq ab eēntia:ſm iſta diceſ qõ iſto
rū ſit imediatiꝰ ipſi eēntie:puta eēntiale aut notio
nale.Itaq recolligēdo de iſto p̄mo articulo:eēntia
eſt illõ ad qõ ſit eoꝝ cõparatio quoꝝ queriſ oꝛdo.
eēntiale aūt ⁊ notionale ſunt illa quoꝝ queriſ oꝛ-
do in cõparatione ad eēntiã.de imediatione autez
iſtoꝝ ad illud p̄mū eſt qõ: ⁊ p̄ncipalr̃ reqriſ ꝓpter
ſol'onē duplex diſtinctio poſita in hoc articl'o. vna
de eēntiali.alia de imediatiori.p̄ma de eēntiali ta-
lis eſt:alicuiꝰ eēntialis rõ ſiue actualitas totalis eſt
mere ad itra.alicuiꝰ aūt ad extra.2ª de imediatiori
talis eſt ꝙ aliqd dī eē imediatiꝰ poſitiue:ita ꝙ ipz
poniſ mediū.aliqd p̄uatiue:ita.ſ.ꝙ nõ reqriſ medi
um aliqõ inter ipſum ⁊ p̄mum ſicut inter aliud ex
tremum ⁊ pꝛimum.

De ſecundo

articulo dico tres ꝯnes:q̄
rū due ſūt bꝛeues.tᵉtia p̄n
cipalis.p̄ma eſt iſta:nulli notionale eſt imediatiꝰ
ipſi eēntie diuine aliquo eēntiali: ⁊ hoc loquendo
de imediatione p̄mo mõ.hoc ꝓbaſ ſic.qõ eſt ime-
diatiꝰ p̄mo nõ excediſ a tertio:cū ſit per ſe mediuz
iter ipm p̄mū ⁊ tertiū:ſed oē eēntiale excedit qõcū
q notionale:q: eēntiale eſt cõe tribꝰ.notionale ꝟo
nõ.ġ ⁊c̄. ¶ 2ª ꝯcluſio eſt talis.oī eēntiali icludēte
reſpectū ad extra imediatiꝰ eſt eēntie aliqõ notio-
nale. ⁊ hoc loquēdo de imediate ſcðo mõ.hoc ꝓba
tur:q: tale eēntiale nõ ꝯuenit ipſi deo niſi ꝑ opatio
nē itellectꝰ cõparãtis ad extra:notionale aūt cõue
nit eēntie ex nã rei abſq oī compatione intellectus
ad extra.ġ minus reqriſ mediū intᵉ eēntiã ⁊ notio
nale q̄z iter eēntiã ⁊ tale eſſentiale ubi neēio medi
at actꝰ itellectꝰ. ¶ 3ª ꝯcluſio eſt.oī notionali eſt ali
qõ eēntiale imediatiꝰ eſſentie utroq mõ imediati
onis.ħ ꝓbaſ dupl'r.p̄mo ſic.q̄lis oꝛdo ꝑ ſe realis
eēt iter aliq̄ ſi eēnt diſtincta realr̃:talis per ſe oꝛdo
eſt iter illa coꝛrñdēs illi diſtinctioni quã hñt:ut po
te rõnis:ſi diſtinguanſ rõne: ⁊ hoc ſiue rõne ſūpta
ex pte rei:ſiue mere cãta per actū itellectꝰ.nūc aūt
ſi eēt diſtinctio realis intᵉ iſta eēntia memoria pfe-
cta ⁊ dicē pfectū:memoria eēt per ſe in oꝛdine rea
li imediatioꝛ ipſi eēntie q̄z dicē.ġ ⁊ quocūq mõ ſit
diſtinctio intᵉ illa eõ mõ eſt imediatio coꝛrñdens.
maioꝛ ꝓbaſ a poſteriori ſic.ubi eſt diſtinctio rõnis
ſiue vno mõ ſiue alio accipiēdo rõnē:ibi ꝯcludimꝰ
oꝛdinē ſic diſtinctoꝝ ex hoc ꝙ illa ſic diſtincta hē-
rēt talē oꝛdinē realē ubi eēnt diſticta real'r.

¶ Neciſta maioꝛ iueniſ hēre inſtãtiã:niſi foꝛte i
aliquo qõ nõ eſt ad ꝓpoſitū.Et illud ſufficiēter ex
cludiſ per exceptionē iſtã ſi addaſ in maiori ſic:q̄
lis eſt oꝛdo realis:talis ⁊ rõnis:niſi foꝛte in diſtin
ctione reali:illud qõ eſt poſteriꝰ aliq̄ in diſtictiõe
minori hēt veriꝰ eſſe illo: ⁊ illo qõ ſibi coꝛrñdet.

¶ 2º ꝓbaſ a p̄ori illa maioꝛ.per ſe oꝛdinē intelligo
qui eſt ex per ſe rõnibꝰ extremoꝝ: ⁊ hoc accipiēdo
per ſe rõnē eēntialē ſiue qditatiuã non determinã
do illud cuius eſt rõ ad eē in re uel in itellectu.ſiq-
dē illud qõ idifferēter pōt hēre utrūq eē/videſ hē
re rõnē qditatiuã itelligibilē nõ determinando ad
al. determi natā uel de terminātez. hoc ul' illud eē.Ex hoc patet maioꝛ.nã ubi manet
per ſe rõ ſil'is oꝛdinis ibi manet ſil'is oꝛdo.ſz i iſtis
diſtinctis in tali uel in tali eē manet per ſe eadē rõ
cõſil'is oꝛdinis:q: rõ qditatiua.a. ⁊ rõ qditatiua.b.
ġ ⁊c̄.nõ eni eē in itellectu dat ipſi.a.rõnē qditati-
uã.Minoꝛ patet:q: ſi illa ibi poſita eēnt real'r di-

ſtincta eēt talis oꝛdo realis:qõ q: eēt eēntia nã itel
lectualis pfecta:iõ hēret itellectū pfectū: ⁊ ulteriꝰ
hēret uel hēre poſſet obctū actu itelligibile ꝓpoꝛ-
tionabil'r ſibi pñs. ⁊ ultra.iõ eēt uel eē poſſet me-
moria pfecta.nã hec eſt rõ memorie pfecte:itell'us
hñs obctū itelligibile ꝓpoꝛtionatū actu ſibi pñs:
⁊ ex ħ ulteriꝰ ipſa eēt uel eē poſſet ſuppoſito hñti
eã pfecte p̄ncipiū exp̄mēdi exp̄meret uel expꝛimē
poſſet notitiã declaratiuã coꝛrñdētē illi memorie:
nūc aūt p̄mū notionale ſaltē qõ icludit p̄mū reſpe
ctū poſitiuū ad aliquã pſonã eſt dicē.ġ p̄mū notio
nale hēt eēntiale aliqõ imediatiꝰ eēntie utroq mõ
⁊ per ꝯñs q̄dcūq aliud notionale.ſicut aūt argutū
eſt de memoria ⁊ dicē.ſil'r poſſet argui de uolūtate
⁊ obcto ſibi pñte ⁊ actu ſpirãdi. ¶ 2º ad idē ſic.eſ-
ſentie imediatioꝛ eſt potētia q̄z actio real'r ꝓducti-
ua ſm illã potētiã.oē aūt notionale eſt actio produ
ctiua ſm aliquã potētiã in nã diuina uel ſuppones
illã:q: eſt ꝓductio alicuiꝰ ſuppoſiti:uel ſupponens
ꝓductionē.oīs aūt talis actio ē alicuiꝰ potētie que
hēt rõnē eēntialis:uel q: eſt ipſiꝰ itellectꝰ:ul' q: eſt
ipſius uolūtatis.ġ ⁊c̄. ¶ Sic igiſ q̄tū ad iſtū arti
culū patet ꝙ eēntiali ad extra notionale eſt imedi-
atiꝰ ſcðo mõ.nullo aūt eēntiali eſt aliqõ notionale i
mediatius utroq mõ:quolibet aūt notionali eſt ali
qõ eſſentiale ad intra immediatius utroq modo:
q: ſaltē itell'us eſt imediatioꝛ q̄z dicē qõ eſt p̄mum
notionale: ⁊ ita per ꝯñs q̄cūq notionali : uolūtas
ēt imediatioꝛ eſt ipſo ſpirare: ⁊ per ꝯñs quocūq ꝑ
tinēte ad ꝓceſſionē ſpūs ſci.

De tertio

articulo inſtaſ cõtra iſtas duas
rõnes poſitas in.2.arti.pꝛo 3ª ꝯ
ne cõtra p̄mã ſic.ubi nõ manet eadē rõ oꝛdinis:nõ
opoꝛtet ponere eūdē oꝛdinē uel ꝯſil'em:ſed in diui
nis ubi iſtoꝝ eēntia memoria:dicere eſt ſola diſtin
ctio rõnis nõ manet eadē rõ oꝛdis que eſt ubi iſta
ſunt diſtincta real'r.ġ ⁊c̄.ꝓbõ minoris.in creatura
rõnali.iõ memoria p̄cedit dicē:q: ipſa ē p̄ncipiū di-
cēdi:nõ ſic aūt in deo loquēdo de memoria ut me-
moria ſiue ut diſtincta ab eēntia:imo rõ p̄ncipiãdi De.i ſti.qli.
emanationē pſonalē eſt eēntia diuina ſola ſb̄ rõne 27.q.6.⁊ q
eēntie ut ei ꝯiūgiſ reſpectus realis:qõ ꝓbaſ dupl'r li.51.⁊.52.⁊
p̄ ſic.ꝟbū eſt exp̄ſſiuū oīum illoꝝ que in eēntia di- qlib.3.q.3.
uina q̄ſi iuolute ꝯtinenſ.ġ in uerbo diuino itelligit
deꝰ qõcūq diſtincte itelligit.ġ nõ pōt aliq̄lis diſtin
ctio actualis accipi in itellectu diuino iter eēntiã ⁊
memoriã p̄cedēs quodãmõ ꝓductionē ꝟbi. p̄muz
ꝓbaſ per Augᵐ.6.de tri.c.ult.ubi dicit:ꝙ ꝟbū eſt
ars p̄iis plena oīuz rõnū viuētiū. ¶ Itē diſtinctio
ſm rõnē nõ pōt eē niſi ſm aliquē actū itelligēdi.in
deo aūt p̄mꝰ actꝰ itelligēdi eſt p̄mū emanationis ꝟbi
ſuppoſita ꝓpꝛietate pſonali.cū ꝟbū ꝓduciſ nãl'r ⁊
actu nãli ipſius itellectus.ġ nullo actu q̄ſi p̄cedē-
te ꝓductionē ꝟbi pōt hꝛi diſtictio ad ex uel ad itra
Et ſi queraſ ab eis quõ ġ diſtinguitur in deo itelle
ctꝰ ⁊ uolūtas ſi nõ p̄ſupponiſ in deo diſtinctio ꝓ-
ductionibꝰ pſonarū.Dicūt ꝙ poſitis iſtis ꝓductio
nibꝰ dictiõe ⁊ ſpiratiõe: ⁊ ħ per ſolã eēntiã ut p̄nᵐ
foꝛmale reſpectu utriuſq ꝓductiõis pōt itellectꝰ di
uinꝰ compare eas ad aliq̄ ſil'ia in creaturis.vni aūt
ſil'is eſt ꝓductio itellectꝰ in creatura:q: ipſa eſt nul
la p̄ſuppoſita alteri ſil'is eſt ꝓductio uolūtatis : q:
ipſa eſt altera p̄ſuppoſita: ⁊ ita ex tali cõparatione
ad extra itellectꝰ ꝯcipit iſtas ꝓductiões:vnã q̄ſi i
tellectꝰ ⁊ aliã q̄ſi uolūtatis ꝑꝑ ſil'itudinē iſtarū ad
iſtos actꝰ: ⁊ ꝑꝑ illud:iſtarū ꝓductionū p̄ncipiū ꝓ

Universidad de Deusto Biblioteca

ductiuũ ꝯcepit itellectꝰ ſub rõne iſtoꝝ duoꝝ ꝑncipioꝝ.ſ.itellectus ⁊ uolũtatis.⁊per hoc ipedit ſcõa rõ q: memoria ut memoria uel itellus nõ hẽt rõnem ꝑncipij reſpectu dicẽ:ſed ipſa eẽntia.⁊ hĩ cõcedit ꝙ eẽntia ut eẽntia poꝛ eſt notionali:ſed non habet per hoc aliqd eẽntiale aliquo mõ diſtinctum ab eẽntia eſt imediatius ꝙ aliqd notionale.

a.l. Lʒ iſta rñſio uł ſic. Iſtas iſtãtias excludẽdo ⁊ rationes ꝓꝰ poſitas ꝯfirmando, lʒ 2ª rõ poſſet multipliciter ⁊c.

Contra. iſta rõ poſſet multiplir̃ iprobari:qꝛ duarũ ꝓductionũ alteriꝰ rõnis nõ videt poſſe poni idẽ ꝑncipiũ formale ꝓductiuũ:⁊ ſpãliter taliũ ꝓductionũ:qrũ vna nõ põt poni niſi altera ponat. Nõ videt ẽt rõ q̃re ꝓductiões ſint alicuiꝰ determinate ꝑlralitatis:reſpectu q̃rũ vnus eſt ꝑncipiũ formale eiuſdẽ rõnis.⁊ hoc i ꝓductiõibꝰ neceſſarijs:tñ iſta uſq; ad primã.q.differat:⁊ hic tñ rõ ꝑma ꝯfirmat. Cũ eni accipit ꝯtra maiorẽ ꝓme rõnis ꝙ nõ manẽte eadẽ rõne ordinis nõ manebit idẽ ordo:ꝯcedit de illa que eſt ꝑma ⁊ per ſe cã:⁊ rõ ordinis:ſicut vniuſlr̃ tenet de ꝑmo per ſe ordine quoꝛtĩcũq;:⁊ iuxta hoc arguẽdo ad oppoſitũ aſſumo hãc maiorẽ.ubi manet ꝑma per ſe ratio ordis eadẽ ibidẽ manet idẽ p ſe ordo:ſed pꝰ p ſe rõ iſtoꝝ ordis.ſ.memorie ⁊ ipſiꝰ dicẽ:eſt ex per ſe rõnibus iſtoꝝ.ſ.ꝙ memoria eſt memoria ⁊ dicere eſt dicẽ. In quocũq; ẽ reali ſiue diminuto iſta cõcipiunt ſtatim habet ex rõnibꝰ iſtoꝝ ꝙ memoria eſt imediatioꝛ ipſi eẽntie ꝙ dicẽ.g̃ manentibus per ſe rõnibus iſtoꝝ duoꝝ extremoꝝ occurrẽtiũ intellectui ſiue hñtiũ eẽ reale ſiue rõnis qõcũq; ſemp manet eadẽ uel ſilis per ſe rõ ordinis. ¶ Et ulterius cũ dicit in minori:ꝙ in diuinis nõ manet iſta ratio memorie ⁊ dicere que in creaturis:q: ꝙ illa eẽt rõ ordinis.ſ.rõ ꝑncipij ad ꝑncipiatũ.eſto ꝙ illa eẽt rõ ꝑncipij formalis agẽdi ⁊ actionis:adhuc habebo ꝓpoſitũ:q: ẽm Augm.i5.de tri.c.i5. Sic hoc vbum nrm de nra ſciẽtia naſcit:queadmodũ illud dei vbum de ſcia pr̃is natũ eſt.⁊ ubiq; vult ꝙ de ratione dĩ eſt naſci de ſcia que ſcia eſt in memoria:⁊ ſic ubiq; dicit vbũ naſci de memoria:filius aũt cuius ꝓduci eſt dici ſʒ ipm vbũ eſt.83.q.q.63.ubi vult ꝙ optime ponit eſt illud. In ꝑncipio erat vbũ.quãtũ ad tranſlationẽ nois ſcõe pſone.eſt ergo memoria ꝑncipiũ ꝓductiuũ ſcõe pſone:⁊ ita manet iſta ratio ordinis inter memoria ⁊ dicere. ¶ Cõfirmo hoc:q: ſi nõ ꝓcedat ſcõa pſona per memoriã ut memoria:ſed per memoriã ut eẽntia.nõ magis ergo producit per ſe per actũ memorie ꝙ per actũ uolũtatis:q: eẽntia ut eẽntia nõ magis eſt hoc ꝙ illud.g̃ ꝓductio eius in ſua realitate non eſt magis dictio ꝙ ſpiratio.nec ipſa magis eſt in realitate ſue ꝓductionis filius ſiue vbũ ꝙ ſpũs ſctũs.qõ eſt patenter ꝯtra intẽtionẽ Augni. ¶ Ad argumẽta ꝓbãtia ꝙ eẽntia ſub rõne eẽntie ut tñ ꝯiũgit ei reſpectus realis eſt ꝑncipiũ formale primũ ꝓducendi filium. ¶ Ad ꝑmũ cum dicit:deus quodcũq; intellectu diſtincte itelligit vbo iã ꝓducto intelligit. uerũ eſt ꝙ vbũ eſt eternalr̃ ꝓductũ:ſed nõ querit hic de ordine durationis:ſed originis.ſic aũt intelligẽdo ꝙ pater nõ intelligat quecũq; diſtincta in ſe ut eſt pꝛ oꝛ origine vbo.falſum eſt:⁊ cõtra rõnẽ ⁊ ꝯtra Augm.i5.de tri.c.7.ubi vult ꝙ quelibet perſona ſibi meminit:ſibi intelligit:ſibi diligit.⁊ ſic infert ꝙ ſi filio intelligeret pꝛ:pꝛ nõ eẽt ſapiẽs de ſeipſo:ſed de filio. ¶ Ex hoc formaſ ꝑma rõ ſic.quãcũq; pfectionẽ pꝛ hẽre põt habet eã ut eſt origine poꝛ filio:q: hẽt eam a ſe.nullã enim pfectionez põt hẽre niſi a ſe.ergo nec a filio.ergo ſi pater poſſet noſcere diſtincte actu oẽ intelligibile nouit ut eſt poꝛ filio origine.nõ nouit ergo aliq̃ intelligibilia diſtincte preciſe in filio.hoc etiaʒ patet per Augm.i5.de tri.c.i4. Nouit deus pater oia in ſe:nouit ⁊ in filio:in ſeipſo tanq̃ ſeipſum. ¶ Ex hoc formaſ ſcõa rõ. pꝛ ut eſt poꝛ origine filio nouit ſeipm:nõ tñ per memoriaʒ ſiue actu ꝑmo:ſed per intelligẽtiã ſiue actu ſecũdo qõ ꝓbaſ:q: cõſilis eſt ordo originis pr̃is ad filiuʒ in hñdo itelligẽtiã pfectã q̃lis eſt in hñdo memoriam pfectã:q: vniuſlr̃ eiuſdẽ per ſe eſt hñe itelligẽtiã pfectã:cuius eſt hñe memoriã pfectã.ſic g̃ pꝛ nõ preciſe in filio nouit ſeipm q̃ſi per memoriã:ſed per ſe ipm ut eſt poꝛ filio:ita ⁊ de notitia actuali per itelligẽtiã:⁊ ſic ultra.ſicut g̃ actuali notitia ſiue intellectione per itelligẽtiã nouit pꝛ ſeipm ꝑus origine q̃ in filio:ita actuali itellectione per itelligẽtiã ingenitã nouit oia diſtincta in ſe ꝑus q̃ in filio. ¶ Ad ꝓbationẽ cũ dĩ ꝙ vbũ eſt expſſiuũ oium que in eſſentia diuina q̃ſi iuolute cõtinent:cõcedo:ſed nõ ꝑciſe vbũ nec ipſa ꝑciſe relucẽt in vbo:ſed eque diſtincte relucẽt in itelligẽtia pr̃is ut pr̃is eſt. Qñ aũt ꝓbaſ illa ꝑciſe eẽ relucẽtia in vbo per illud.6.de tri. de arte.ad hoc rñdet Augnꝰ.7.de tri.c.4. Ita eſt vbũ ars pr̃is quõ ſapia pr̃is.⁊ q̃liter hoc eſt ita ingt dicit filius ſapia pr̃is quõ lumẽ pr̃is eſt.ſ.ut queadmodũ lumẽ de lumine ⁊ utrũq; idẽ lumẽ.ſic intelligit ſapia de ſapia ⁊ utraq; vna ſapientia. hec ille. ¶ Si querat q̃re vbũ dĩ magis ars patris q̃ ipſemet pꝛ. ¶ Rñꝰ.ſcõe pſone ex vi ſue ꝓductionis cõpetit qõ eſt notitia declaratiua:q: eſt producta per actũ memorie exp̃mẽtis talẽ notitiã.⁊ iõ appropꝛiate dicunt de ea que ꝑtinẽt ad pfectionẽ cognitiõis actualis:magis tñ ꝓpꝛie dĩ ſapia:ſicut loquit apl̃s q̃ ars ſicut loquit Augnꝰ.q: ex ꝓductione ſua magis eſt notitia declaratiua eternoꝝ q̃ factibilium. ¶ 2ª rõ innitit iſti ꝓpõni.ꝑmus actus itelligẽdi in diuinis eſt ꝑncipiũ ꝓpriũ ꝓducẽdi vbum. Iſta eſt falſa ꝓpter duo.ꝑmo q: nullus actus itelligẽdi eſt ꝓpꝛie ꝑncipiũ ꝓducẽdi vbũ.ſcõo q: nõ eſt ꝑmus actꝰ intelligẽdi.ſicut ipſe intẽdit loq de illo.ꝑmũ ꝓbo q: actus intelligẽdi coiter accipit pro ipſa opatione que eſt intellectio.ſi ergo ꝑmus actus intelligẽdi eſt ꝑncipiũ emanationis ut ipſe accipit hoc intelligit altero iſtoꝝ duoꝝ modoꝝ:aut ita videlicet ꝙ eſt ꝑncipiũ formale quo vbũ ꝓducit:ſicut caloꝛ in calefaciẽte reſpectu calefactionis eſt ꝑncipium:aut ita ꝙ eſt ꝑncipiũ emanatiõis:ſic actus ꝓductiuus:ſic calefactio dĩ ꝑncipiũ ꝓductiuũ caloris ꝓducti:neutro aũt mõ põt itelligi:q: oẽ itelligere eſt ipſius itelligẽtie.ẽm Augm.i4.de tri.c.7. Intelligẽtiã dico qua itelligimus cogitãtes.ꝓducẽ aũt vbũ ſiue hẽre ꝑncipiũ formale ꝓducẽdi nõ cõpetit niſi rõne memorie.2m patet ex dictis:q: ꝓductionẽ vbi ꝑcedit origine itellectio diſticta que ꝯuenit pr̃i ẽm intelligẽtiã ꝓpꝛiã igenitã:nõ ergo ꝓducit verbũ ꝑmo actu itelligẽdi loquẽdo de ꝑmo origine ſicut ipſe accipit:cũ ꝓbaſ per hoc ꝙ vbũ nãliter ꝓducit.ꝯñtia nõ ualet:q: quorũcũq; actuũ itellectꝰ eſt ꝑncipiũ:eſt ꝑncipiũ oiuʒ illoꝝ per moduʒ nãe. Uel põt breuiter dici ad iſtã ſcõaʒ ꝓbationẽ:ꝙ lʒ vbũ ꝓducaſ in diuis per ꝑmũ actũ itellectꝰ.loquẽdo de ꝑmo actu ꝓductiuo qui tñ nõ dĩ ꝓpꝛie actus itelligẽdi:lʒ ſit actus itellectꝰ:nõ tñ ꝑmo actu opatiuo:qui ꝓpꝛie dĩ actꝰ itelligẽdi:ſed poꝛ eſt origine actus intelligẽdi:ut eſt itelligẽtie ꝑtinẽs:⁊ iſto ut ſic priore itelligit pꝛ eſſentiã ꝓpꝛiã diſtincte:nõ tñ in vbo ꝓducto. Iſta diſtictio de actu ꝓductiuo ⁊ opatiuo patebit poſt.q.i3. Actꝰ eni opatiuus nõ hẽt terminũ ꝓductũ:ſʒ eſt ultimꝰ terminꝰ:ut pʒ ex ꝑ ⁊.io. ethiꝛ. Actꝰ aũt ꝓductiuus ſemp eſt alicuiꝰ termini per ſe qui ꝑ ipm accipit eẽ. ¶ Rñꝰ ad 2am rõnẽ poſita ab ipſo excluſa eſt per hoc qõ ꝓbatũ eſt eẽntiã ut eẽntiã nõ eẽ imediatũ ꝑnm formale ꝓductionis excludendo memoriã ut memoriã a rõne talis ꝑncipij.

Caſ.i.⁊.9. c.3.⁊ inde. Idẽ.9.metaª.t.c.i6.

Ad argumentũ ꝑnle ſupponit ꝙ pſona diuina ꝯſtituit ꝑ aliqõ notionale ⁊ pro nũc ſupponat. ¶ Ad maiorez g̃ rñdeo per diſtinctionẽ:ꝙ aliqñ ſuppoſitũ cõſtituit per aliqd eiuſdẽ gñis cũ ipſa nã.⁊ tũc videt poſſe ꝯcedi maioꝛ.q: nõ ſolũ nã imediatiꝰ ſe hẽt ad ſuppoſitũ:ſed ẽt ad illud formale quo ꝯſtituit ſuppoſitũ.⁊ hoc aliq̃ imediatiõe. ¶ Si aũt ſuppoſitũ ꝯſtituat per aliqd alteriꝰ gñis:qõ eẽt remotiꝰ a nã q̃ genus illiꝰ qõ eſt ꝓpꝛietas nãe.tũc maioꝛ eẽt falſa. Si enim ſoꝛtes ꝯſtitueret per relõnem:cuʒ relõ plus diſtet a gñe ſubẽ q̃ q̃litas uel quãtitas.falſum eẽt ꝙ ꝯſtitutiuũ ſoꝛtis eẽt imediatiꝰ humanitati q̃ q̃litas uel quãtitas. ¶ Nunc aũt ſuppoſita iſta opione ꝙ relõ ꝯſtituit pſonã ſiue ſuppoſitũ diuinũ opʒ dicẽ ꝙ ſuppoſitũ ibi non ꝯſtituit ꝑ aliqd eiuſdẽ gñis cũ nã:eo mõ quo ponit ibi genꝰ:ſed ꝑ illud qõ eſt ad alterũ:⁊ nã eſt ad ſe. Illud aũt cõſtitutiuũ aliquo mõ magis diſtat a nã q̃ ꝓpꝛietas nãe q: ſi ibi ꝓpꝛie eſſent gñia:ſapia ꝑtineret ad genus q̃litatis:⁊ ꝑnitas ad genꝰ relõnis.g̃ ibi ſuo mõ ꝓpꝛietas põt eẽ imediatioꝛ ipſi nãe illo qõ eſt ꝯſtitutiuũ ſuppoſiti. ¶ Si querat q̃re nõ põt hoc ſuppoſituʒ ꝯſtitui per aliqd qõ eſt eiuſdẽ gñis cũ nã.hec qõ eſt de eo qõ qõ ſupponit:nec per ꝯñs eſt ad propoſitũ:ſed ad.q.de ꝯſtitutis pſonaꝝ ꝑtinet:tñ ꝯcedo ad ꝑñs ſuppoſitũ.⁊ tũc põt dici ꝙ ubi eſt aliqd de ſe hoc:⁊ tñ nõ incoicabile:nõ põt intelligi aliq̃ determinatio ulterioꝛ niſi ad incoicabile.eſſentia aũt diuina eſt de ſe hoc:⁊ tñ incoicabilis.ſi g̃ debet intelligi aliq̃ determiatio ad ſuppoſitũ:cũ ſuppoſitũ ſit incoicabile.opʒ ꝙ in hoc ſit per aliqd qõ eſt ꝑ icõicabile.tale nõ põt eẽ qõ eſt ad ſe:q: q̃cq̃d eſt ibi ad ſe ẽm iſtud ſuppoſitũ.eſt pfectio ſimplr̃:⁊ ſic coicabile:⁊ ita opʒ ꝯſtitutiuũ ſuppoſiti differre a nã gñe nõ q̃litercũq;:ſed ea diuiſione que eſt iter rẽ ad ſe ⁊ rez ad alteꝝ.ꝓbõ aũt maioris ꝑncipalis nõ ꝓcedit niſi de ꝯſtitutiuo ſuppoſiti ꝑtinẽte ad idẽ genꝰ cũ nã. ¶ Uiſo de ordine eſſentialiũ ⁊ notionaliũ in diuinis pʒ ex hoc ordo ꝓcedẽdi in q̃ſtibꝰ de deo:q: ſi aliq̃ fuiſſet mota de eẽntia uel eẽntiali ad intra illa eẽt tractãda añ qõneſ de notionalibꝰ.nulla aũt eſt mota de eẽntiali niſi qõ ipoꝛtat reſpectuʒ ad ex̃:⁊ qõcũq; notionale ſuo mõ eſt pꝛiꝰ quocũq; tali eẽntiali.ideo ꝑ tractãde ſunt qõnes mote de notionalibus.notionalia aũt uel ſunt relõnes uel ꝓductiones.ſiue illa ſunt ideʒ ſiue nõ:nõ curo. Eſt g̃ ꝑmo qõ talis de notionalibꝰ ſiue ꝓductionibꝰ. Qõ.II.

Un eſſe

QUeritur. Utrũ in deo ꝑñt eſſe pl̃es ꝓductiões eiuſdeʒ rõnis. Arguo ꝙ ſic. ꝓductio ſuppoſiti in eẽ nãe ſubalis eſt gñatio:ſed in diuinis eſt duplex ꝓductio ꝑ modũ nãe. ergo duplex gñatio.⁊ per ꝯñs duplex ꝓductio eiuſdem rõnis.minoꝛ pʒ.quia ois ꝓductio ſuppoſiti in nã diuia eſt in eẽ nãe ſubalis.ꝓbõ maioris.nã ꝑ hoc diſtinguit gñatio ab aliis mutationibꝰ.per phʒ.5.

T.c.7.

phyꝛ.q: ipa eſt ad ſubaʒ ſiue ad eẽ ſubale.ergo ⁊c. ¶ Cõtra.ſi ꝑñt eſſe plures ꝓductiões eiuſdẽ rõnis:uel ergo plures gñationeſ:uel plures ſpirationes.⁊ per ꝯñs plures filij uel plures.ſ.ſ.ꝯñs falſũ:q: plures eſſent pſone q̃ tres.ergo ⁊c.

Hic ꝯcordãt oẽs theologi i ꝯne negatiua:ſed opʒ vidẽ an iſta ſola fide teneat.an per rõnẽ. Ad ipſam aũt diuerſi diuerſas afferũt rõnes.primo ergo tangent rõnes aliquoꝝ que ad ꝯnẽ iſtã ponunt.2º dicet quid magis circa hoc videt eſſe tenendum.3º quedã dubia occurrentia excludentur.

Quere in theorebꝰ.c. ꝓpõnũ creditarum.

De primo apponunt ad hoc q̃tuoꝛ rõnes. ¶ Prima eſt iſta:foꝛa eiuſdẽ ſpẽi ſiue qõ magis ꝓpꝛie dĩ in diuis eiuſdeʒ rõnis nõ multiplicat niſi ẽm mãm:mã aũt in diuis eẽ nõ põt.vñ in diuis nõ eſt niſi vnica filiatio ſubſiſtens ſic albedo ſubſiſtẽs nõ põt eẽ niſi vna. ¶ 2ª rõ.deꝰ oia itelligit ⁊ vult vno actu ſimplici.g̃ nõ põt eẽ ibi niſi vna pſona ꝓcedẽs per modũ vbi:⁊ vna ꝑ modum amoris. ¶ 3ª rõ:q: pſone ꝓcedũt nãliter.natura aũt determinat ad vnũ.g̃ ⁊c. ¶ 4ª rõ.ex hoc eſt pfectus filiꝰ:q: tota filiatio diuina in eo ꝯtinet:nõ ergo põt ibi eſſe aliqua alia.

Tho.i.pte.q. 7.arti.i. ⁊.q. 44 art.i.⁊.q. 50.art.4.⁊ ſecundi ſcripti di.3.q.4.⁊ de potẽtia.q.3.⁊ Egidiꝰ quoli. 2.q.7.

Prima ratio videt eẽ trãſcendẽs ꝓpoſitũ ⁊ aſſumẽ dubiũ ſiue falſuʒ ẽm multos. Illa eni ꝓpoſitio maioris.ſ. ꝙ foꝛma eiuſdẽ rõnis nõ multiplicat niſi ẽm mãʒ:que ẽm eos eque hẽt locũ de ãgelo ſic de deo:aut intelligit ſic:ꝙ foꝛa quecũq; imãlis ſit de ſe hoc ſiue ex rõne ſue q̃ditatis:ſic deꝰ deitate eſt hoc:ita ꝙ nihil aliud itelligẽdo niſi deitatẽ eſt ꝯdictio foꝛalis deũ nõ eẽ hũc. Aut intelligit ſic:ꝙ q̃uis forma imãlis aliq̃ nõ ſit hoc formalr̃ ſua q̃ditate:tñ ipſa in re multiplicari nõ põt:q: vnica forma talis ſingularis ⁊ ſignata hẽt in ſe totã entitatẽ illiꝰ forme ⁊ intenſiue ⁊ extẽſiue ut de ſole. Si itelligit ꝑ mõ ſequit ꝙ rõ forme ſpecifice in angelis icludit repugnãtiã:imo ꝯdictionẽ ad plurificari realr̃:⁊ ita ſic nõ ſtat cum ꝯceptu hoiſ ꝙ ꝯcipiat irrõnalis:uł cũ ꝯceptu dei:ꝙ ꝯcipiat tanq̃ idifferẽs ad pl̃es deos:ita nõ ſtat cũ ꝯceptu talis ſpẽi ꝙ ꝯcipiat plurificabilis.⁊ per ꝯñs q̃cũq; poſuerũt ſpẽʒ angelicã poſſe plurificari habuerũt in intellu ſuo ꝯceptus formalr̃ repugnãtes:q: ꝯceptũ talis ſpẽi ⁊ plurificabilis:⁊ per ꝯñs q̃cũq; ꝯceperũt ibi eẽ rõneʒ uł is ſimplr̃.ſ.dicibilis de pluribꝰ:imo ꝯcipiẽdo nãm in tali uł itate:icludit in illo intellu repugnãtia formalis iter obiectuʒ intellm ⁊ modũ ꝯcipiẽdi. Iſtud ꝯñs nõ videt probabile:cũ multi theologi ⁊ catholici ſic ꝯcipiẽtes nãm angelicã ⁊ ſpẽm:ſicut alij ſine omni repugnãtia ꝯceptuũ ꝯceſſerũt ibi plurificationẽ ⁊ uł itatem predictam. Sancti aũt vident ad hanc partẽ declinari ſicut Dam̃.in elemẽtario.c.i2.dicẽs:ꝙ vnicuʒ eſt incõmutabile ⁊ cõmunicabile:ipſiꝰ aũt ꝙ vniꝰ ſpẽi cõmunicatio:⁊ ipſa beata natura in tribꝰ conſiſtit ypoſtaſibus:⁊ ſequit.poſt hoc ẽm vnũquẽq; ordinem angeloꝝ ⁊ virtutũ differentes ypoſtaſes condidit:nõ ſolum hoc:ſed etiã ẽm vnãquãq; ſpeciem:ut utiq; cõmunicãteſ adinuicẽ nãm gaudeãt adinuicem:⁊ nãli beatitudine ꝯtemplati adinuicẽ ſecure ⁊ amicabiliter diſponant.hec Dam̃. ¶ Et articuli dãnati tres vident iſtuʒ articulũ prima facie reprobare. Unuſ eſt a dño ſtephano cõdẽnatꝰ:qui dicit ſic:ꝙ q: intelligẽtie non habent materiã deus nõ poſſet eiuſdeʒ ſpeciei facere plures.erroꝛ.

3.phyꝛ.5.⁊ io.metacc.t.c.30. 2.de gene.t.c.56. i2.metacc.t. diffõne pfecti hec habentur.

a.l. copulati. Eſt.i6.c.i7

Universidad de Deusto

Eſt.40. ℭ Scõs q̃ deꝰ nõ põt multiplicare idiuidua ſub
c.6. vna ſpecie ſiue mã error. ℭ 3ᵒ: q̃ forẽ nõ recipiunt
Eſt.j.c.iz. diuiſionẽ niſi ſm diuiſionẽ mãe: error: niſi itelligit
a.l.nõ itelli de formis eductis de potẽtia mãe. ĝ de formis non
gitur de for eductis de potẽtia mãe hoc dicẽ eſt error. Si detur
mis ⁊c̃. ſcõs intellꝰs ꝓpõnis. tũc ſequit q̃ nã ſpecifica mi-
chaelis de ſe nõ eſt hec. ĝ nõ repugnat ſibi ꝯdicto
rie nõ eſſe hãc uel nõ eẽ in h: per illã ĝ potẽtiã que
põt in qõlibet qõ nõ icludit ꝯdictionẽ põt nã illius
fieri ⁊ nõ in hoc. Dicet forte q̃ nõ poſſet ſtãte illo.
Hoc non excludit ꝓpoſitũ: ⁊ tñ eſt falſuz. pᵐ pz. q:
deſtruat iſte. ⁊ tũc fiat nã in alio: nõ ĝ oĩo eſt ne-
ceſſe michaelẽ eſſe hũc vnictũ. 2ᵐ pz: q: que ſilꝰ ſunt
in potẽtia actiua agentis nec iter ſe repugnãt: illa
pñt ſilꝰ eẽ in effectu: hiꝰ ſunt iſte: michael ⁊ ille mi-
chael: ſi nã nõ eſt de ſe h. Eſto etiã q̃ 2ᵒ intellꝰs eẽt
uerus. ſaltẽ ad ꝓpoſitũ hẽmꝰ q̃ iſta ꝓpoſitio. forã
eiuſdẽ rõnis nõ põt plurificari niſi p mãm. nõ ꝯclu
dit oĩmodã ipoſſibilitatẽ plurificatiõis filiatiõis in
diuinis: cũ tñ illa plurificatio ſit ipoſſibilis ſimplꝰ i-
cludẽs ꝯdictionẽ. Jſta ĝ ꝓpoſitio nõ ꝯcludit ꝓpo
ſitũ. ſ. ꝯnez quã tenemus ſic ipſa eſt uera niſi acce-
pta ſm pᵐ intelſm: qui rõnabilꝰr videt multis eſſe
falſus: ut dictũ eſt. Nõ enĩ eſt doctria ꝯueniẽs ꝯnẽ
certiſſimã ⁊ ſũme neciaz tenẽ pp rõnẽ nimis gñã
lem que videt multis hẽ plures inſtãtias. ℭ Pᵃ.
inſtat de aĩa itellectiua que prius nã eſt terminus
creationis q̃z ifundat. pmus aũt terminus creatio
nis ut talis formalꝰr eſt h. ĝ aĩa nãliter priꝰ eſt hec:
a.l. alia. q̃z vnitur mãe: ⁊ pari rõne de iſta. aĩa prius nã eſt
hec q̃z vnit mãe. vñ aũt iſta aĩa eſt hec ſua ꝓpa ſin
gularitate: inde eſt h ⁊ nõ illa: ⁊ per ꝯñs pᵃ diſtin-
ctione ſingularitatis diſtinguit a ſingulari diſtin-
cta ab illa. ĝ diſtincte ſunt iſte aĩe prius nã q̃z vniũ
tur mãe: nõ ĝ per ſe ⁊ p diſtinguunt ſua mã. pᵃ ꝓ-
poſitio ꝓbat: q: illud qõ ſine ꝯdictione põt eẽ ſine
alio. ⁊ nõ ecõuerſo eſt pus nãliter illo: hoc accipit
T.c.16. 5.metaᶜᶜ.c.de priori. ℭ Aliq̃ ingt ſm nãm ⁊ ſubaz
ſunt priora: quecũq̃z ꝯtingit eẽ ſine aliis: ⁊ illa nõ
Jdẽ.8.phy. ſine illis: ⁊ in fine caplĩ ad iſtũ modũ reducit oẽs
t.c.56. modos prioris. ⁊ in.7.metᶜᶜ. eſſe ingt ſubẽ eſt pᵐ
T.c.4. oĩum: ⁊ hoc ꝓbat. alioꝝ enim nullũ eſt ſepabile a
ſuba. i. potẽs eſſe ſine ſuba. hec aũt ſuppoſitio põt
eẽ ſine aliis q̃tuz eſt de ſe. ꝯcludit ĝ ſm pħm ſepa-
bilitas iſta prioritatẽ ſm nãm. aĩa aũt nõ ſolum ſm
ſubam ⁊ eſſentiã: ſed ſm exñtiã ⁊ ut terminꝰ crea-
tionis diuine põt eſſe ſine mã. ĝ põt eſſe ſine hoc q̃
vniat mãe. nullo mõ aũt põt eſſe in mã: nec p crea
tionẽ: nec aliquo mõ q̃litercũq̃z: niſi ipſa ſit hec ꝓ-
pria ſingularitate. ſequit ĝ iſta ꝓpoſitio pᵃ que fuit
h ꝓbãda. Si dicat q̃ nõ eſt hec ſic per mãm. ſ. per
Vid Auic. vnionẽ actualẽ: ulꝰ per eẽ actuale in ipſa: ſed p apti
6.nãliũ pte tudinẽ eẽndi in ipſa mã ⁊ ipſa nõ eſt prior illa apti
5.c.3. tudine. Jſtud non euadit argᵐ: q: nã ipſa abſoluta
eſt prior nã ipſa aptitudine: ⁊ hec aĩa hẽt aptitudi
nem hãc ad hoc corpus: ⁊ illi aĩe repugnat aptitu
do hiꝰ ad corpus hoc: ⁊ ꝯuenit ſibi alia aptitudo
ad aliõ corpus. ℭ Tũc arguo ſic: qõ ꝯuenit huic
⁊ repugnat alĩ eiuſdẽ ſpẽi nõ ꝯuenit huic p ſe ſm
illud qõ eſt cõe iſtis: uel ſaltẽ preexigit diſtinctionẽ
in iſtis neciõ. ſ. huiꝰ ab illo hec aptitudo ꝯuẽit huic
⁊ repugnat illi. ĝ neciõ pexigit diſtinctionẽ huius
ab illo. ergo pᵃ diſtinctio nõ eſt per aptitudinẽ nec
pᵃ ſingularitas huiꝰ ⁊ illiꝰ. ℭ Cõfirmat. rõ aptitu
dinis formalꝰr loquẽdo nõ eſt ad ſe: nec eſt rõ entis
in actu. pᵐ ꝓbat: q: ſi itelligeret ad ſe. ĝ poſſet itel

ligi ⁊ nõ ad aliud ut ad terminũ. 2ᵐ ẽt ex hoc pz: q:
aptitudo poſſet eſſe ad terminũ nõ exñte: qõ autez
neciõ exigit aliqd nõ exñs: ipz eſt nõ exñs in actu:
nũc aũt hec aĩa eſt ſingulare abſolutũ: ⁊ ſingulari
tate abſoluta: ⁊ ſingulare in actu: ⁊ ſingularitate
actuali. ĝ aptitudo nõ eſt rõ formalis ſue ſingula-
ritatis. Ex iſta inſtãtia de aĩa hic habet q̃ non eſt
oĩno neciũz hoc eſt cuiꝰ oppoſitũ icludit ꝯdictionẽ
q̃ forma eiuſdẽ rõnis nõ põt plurificari ſine mate
ria realiter. ⁊ lz hẽat aptitudinẽ ad mãm: tñ prius
natura hẽt plurificationẽ. ĝ pᵃ ratio plurificationis
nõ eſt mãlitas gñaliter. Et q̃ imãlitas nõ ſit pᵃ rõ
forme eiuſdẽ rõnis eſſendi hãc: nec mãlitas pᵃ rõ
plurificationis in forma. ꝓbat. q: quo aliqd eſt in
actu extra cãm ⁊ intelſm. eo eſt hoc p. q: ſic eẽ nõ
cõpetit niſi huic: imo ulĩtas ſiue nõ hoc nõ põt ali
cui cõpetere niſi intellꝰu. nũc autẽ quecũq̃z entitas
precipue abſoluta ſeipſa p eſt in ſuo eẽ: q: ſeipſa p
recedit a nõ eẽ ad eẽ: q: lz multa ꝯcurrãt ad ſuũ eẽ
ſicut mã ad eẽ forme ⁊ forma ad eẽ materie. tñ nul
lum ꝯcurrẽs eſt ſibi pᵃ rõ eẽndi in ſuo eẽ. ĝ ſeipſa p
eſt hec. ⁊ per ꝯñs filiationẽ diuinaz eẽ hãc. accipiet
pmo ex rõne filiatiõis talis nõ ex imãlitate que tñ
aliqd ponit uel excludit aliqd annexũ ꝓprie ſingu
laritati. ℭ Cõfirmat hoc per auctẽ. q: mã nõ eſt p
ſe cã forme: lz ſit mã forme. ſz Auic. ⁊ nullo modo 2.meᶜᶜ.c.4
videt aliqd eẽ hoc per illud qõ nõ eſt per ſe eiꝰ cã:
⁊ hec eſt intẽtio phi. 12. metaᶜᶜ.c.3. ubi vult q̃ tãz cã T.c.17.
mãlis q̃z formalis ⁊ efficiẽs hñt vnitatẽ ⁊ diſtictio
nem ſpecificã ⁊ nũalẽ ꝓportionatã ipſis principia
tis. hoꝝ ingt que ſunt in eadẽ nã diuerſa nõ ſpecie
ſupple ſunt pñᵃ. ⁊ ſubdit. ſed q: ſingulariũ aliõ tua
mã ⁊ mouẽs ⁊ ſpẽs ⁊ mea. rõne aũt ulĩ eadẽ. hec
ille. utrũq̃z eniz per ſe pñᵐ cõpoſiti opz hẽ indñaz
ꝯſilẽm indñe cõpoſiti. ⁊ determinationẽ ſilẽm de
terminationi cõpoſiti: q: neq̃z indifferens ꝯſtat ex
determinatis: neq̃z determinatũ ex indifferẽtibꝰ: i-
differẽtia ulĩtatis. ĝ fruſtra querit rõ ſingularita-
tis. ⁊ hoc pᵃ rõ ſingularitatis determinate per ali
quid extrinſecũ. tanq̃z per pñᵐ formale quõcunq̃z
extrinſecũ ſit cã aliqualis ꝯcomitans. q: ſemp opz
q̃ pᵃ ratio formalis ſingularitatis ſignate ſit p ali
quid per ſe intrinſecũ ſingulari.

De ſecunda

rõne ꝯñtia eſt emptiꝰ ⁊ vi-
detur iſti ꝓpõni inniti. ubi
nõ põt eſſe niſi vnicus actꝰ itelligẽdi ibi nõ põt eẽ
niſi vnicũ uerbũ ſiue vnicũ dicẽ. hec ꝓpoſitio gr̃a
mãe ueritatẽ hẽt in intellꝰu creato. nõ q: illo actu i-
telligẽdi ꝓducit uerbũ ſic alias dicet: imo actu di
cendi qui nõ eſt aliqs actꝰ intelligẽdi: ſed q: oẽ itel
ligere in nobis expꝰſſum eſt per actũ dicẽdi: ⁊ p oẽ
dicẽ exprimit aliqõ intelligẽ: ⁊ per aliud dicẽ aliõ
intelligẽ. iõ ſi vnicũ eſt intelligẽ vnicũ eſt dicẽ: ſed
iſta ꝓpoſitio oĩno nõ hẽt rõnẽ ueritatis in deo: q:
nõ oẽ intelligẽ diuinũ eſt per aliqõ dicẽ: imo intel-
ligere paternuz reſpectu cuiuſcũq̃z obiecti nõ eſt p
aliqõ dicẽ: ⁊ iõ poſſet pi quãtũ ad hoc hẽ intelligẽ
vnicũ reſpectu oĩum obiectoꝝ. lz hẽet ſingula dicẽ
reſpectu ſingulorꝝ obiectoꝝ. ſi ſingula obiecta ha- 5.phyſiᶜᶜ.cõ.
berẽt ꝓpa ṽba. Uel breuitꝰ hec ꝓpõ nõ videt necia men.38.
gr̃a forme. q: lz in vno nõ ſit niſi vna forma abſolu
ta eiuſdẽ rõnis. ipm tñ põt hẽre plures ꝓductiões
actiuas pluriũ terminoꝝ. Exẽpluz. lz ſol vna luce
ſit luminoſus. tñ põt hẽre plures actꝰ illuminãdi. a.l. vincẽtis
Jntelligẽ aũt eſt pfectio itelligẽtis: ⁊ forte forma operatiui.
abſoluta. ſaltẽ eſt pfectio inexñs operãti. non autẽ

ꝓductio alicuiꝰ termini. dicẽ aũt dĩ actio ꝓductiua
termini. nõ ĝ gr̃a forme ſequit. ſi intelligẽ nõ pluri
ficat ĝ nec dicẽ. ℭ Sed dices q̃ dicẽ nõ eſt actus
trãſiẽs ſic illuminare: imo terminꝰ eiꝰ etiã manet in
eodẽ intellꝰu. ſi ĝ itelligẽ q: imanẽs nõ eſt niſi vni-
cuz in itellꝰu diuo. pari rõne nõ erit niſi vnicũ dicẽ.
Jſtud qdẽ uerũ eſt. q̃ eſt vnũ dicẽ in itellꝰu diuio ſi
cut vnũ itelligẽ: ſed querẽti rõnẽ opz ꝓbare ꝯñtiã.
qui enĩ poneret filiũ in diuinis dicẽ. poneret duo di
cere vnũ pr̃is ⁊ alterũ filĩ: q: nõ eodẽ actu dicendi
filiꝰ ꝓducit ⁊ ꝓducit. ⁊ tñ nõ poneret niſi vnũ itel
ligere: q: intelligẽ eſt cõicabile in diuinis ſic ⁊ qõli
bet eẽntiale. ⁊ iõ p quoſcũq̃z actꝰ notionales cõica
ret. ſemp ipm eſſet idiſtinctũ. ⁊ tñ ibi actꝰ notiona-
les eſſent diſtincti: ſic mõ eſſentia eſt oĩno eadẽ: q̃z
uis cõicet pluribꝰ ꝓductionibꝰ magis diſtinctis q̃z
eſſent duo dicẽ: q: diſtinctis ſm rõnẽ formalẽ. Jſta
tñ ꝓpoſitio. itellꝰus hñs vnũ itelligẽ hẽt vnũ dicẽ:
uera eſt in itellꝰu creato gr̃a mãe pro tãto q̃ intelli
gere eſt ibi terminꝰ formalis actꝰ dicẽdi. ⁊ ita uerũ
eſt ibi q̃ alteriꝰ actus expmẽdi. aliꝰ eſt terminꝰ for
malis pp limitationẽ ipſiꝰ termini. iſta rõ nõ tenet
in diuinis: q: terminꝰ formalis actꝰ exprimẽdi eſt il
limitatus: ⁊ iõ nõ opz q̃ diſtinguat ſm diſtictionẽ
actuũ exprimẽdi: qui ſunt actꝰ pſonales. Tñ videt
q̃ iſta ꝓpoſitio. ubi vnum itelligẽ ibi vnũ dicẽ. poſ
ſet hẽ aliquã euidẽtiã cõparãdo ad obiecta: q: ille
intellꝰs qui põt vno actu itelligẽdo cõprehẽdẽ plu
ra: pari rõne põt vno actu exprimẽdi expmere no-
titiã declaratiuã pluriũ. ⁊ tũc tãtũmõ ex illa ꝯñtia
habet q̃ in diuinis nõ eſt aliõ ⁊ aliõ dicẽ pp diſtin
ctionẽ obiectoꝝ: ſic nec aliõ itelligẽ. Sed ultra ad
hñduz totũ ꝓpoſitũ opz ꝓbare q̃ nõ eſt ibi aliõ di
cere reſpectu eiuſdẽ obcti. ⁊ h uel alteriꝰ pſone di-
cẽtis: utpote ſi ponat filiũ dicẽ ſuũ ṽbũ uel eiuſdez
pſone: utpote ſi ponat pr̃em dicere aliud uerbum.

De tertia

rõne. iſta ꝓpoſitio. nã determia
tur ad vnum nõ ꝯcludit q̃ tñ
poſſet vnica pſona nãlitꝰ ſiue per modũ nãe ꝓduci:
q: nõ ſolũ nã ſpecifica eadẽ: ſz nã vnica in vno ſin-
gulari põt eẽ pñᵐ ꝓductiuũ pluriũ nãlitꝰ. ſicut de
igne ꝓducẽte plures ignes nãlitꝰ. Eſt ĝ itellꝰs huiꝰ
ꝓpõnis. nã determinat ad vnũ nõ qdẽ ad vnũ ꝓ-
ducibile. vnũ in q̃z ſpẽ ſiue ſingulare: ſed determi-
nat ad vnũ determinatũ modũ ꝓducẽdi: q: nõ eſt
ibi pñᵐ ideterminatũ reſpectu oppoſitoꝝ ſic eſt
uolũtas. ℭ Si dicat q̃ iõ nã põt eſſe pñᵐ pluriũ
ꝓductoꝝ per modũ nãe: q: ꝓducit de pluribꝰ ma-
terĩs. ⁊ iõ pexigit plura oppoſita de qbꝰ ꝓducit. h
aũt ꝓducẽs nõ ꝓducit de aliq̃ ꝯpoſito: nec ẽt pñt
plures eẽ mãe de qbꝰ fiãt ꝓductiões. Hoc non ob
ſtat: q: ſi agẽs nãle qõ hẽt in ṽtute ſua actiua effe-
ctũ ſuũ ptialitꝰ q̃tuz ad formã põt in plura ꝓduci-
bilia. multo magis agẽs illõ qõ in ṽtute ſua actiua
hẽt effectũ totalꝰr nullã mãz pſupponẽdo põt in ea
dez ulꝰ in tot ꝓducibilia: q: pfectio ṽtutis actiue in
hñdo effectũ totalꝰr nõ limitat ipm reſpectũ ꝓduci
biliũ: nunc aũt per te agẽs nãle qõ hẽt in ṽtute ſua
actiua effectũ ſuũ ptialitꝰ. ſ. q̃tuz ad formã põt idẽ
manẽs plura ꝓducibilia vniꝰ ſpẽi ꝓducẽ. ĝ ſilꝰr poſ
ſet ſi hẽet effectũ ſuũ totalꝰr in ṽtute ſua actiua: nul
la. ſ. mã pſuppoſita. Et illõ pz manifeſte: q: ſic agẽs
vniꝰ ſpẽi põt gñare multa ſilꝰ. ita ⁊ deꝰ creare. non ĝ
ſolũ per hoc eſt poſſibilitas reſpectu pluriũ poſſi-
biliũ ab eodẽ ꝓductiuo ad eadẽ ꝓducẽda: q: ꝓdu
cit uel ꝓducere põt de pluribꝰ pncipĩs paſſiuis: ſz

pp rõnẽ ipſiꝰ potẽtie actiue. ⁊ pp coſtatẽ ſiue plura
litatẽ termini ꝓducibilis. opz ĝ ad ꝓbandũ vnicũ
eẽ terminũ ꝓductionis uel ẽt vnicã eẽ ꝓductionẽ
vniꝰ rõnis ꝓbare q̃ terminꝰ ꝓductiõis nõ põt cõ-
petere plibꝰ ꝓductiõibꝰ eiuſdẽ rõnis ſiue ꝓductio
fuerit de aliq̃ ſiue de nullo ſiue pñᵐ ſit nã ſiue nõ.

De quarta

rõne filiꝰ eſt pfectꝰ deꝰ: ⁊ tñ
nõ hẽt diuinitatẽ oĩ mõ hñ
di eã: imo põt diuinitas hẽri etſi nõ alia: tñ in alio
ſuppoſito. ⁊ alio mõ hñdi eã. ĝ ex h qõ eſt pfectꝰ fi
lius itenſiue ſic eſt pfectꝰ deꝰ. nõ ſequit q̃ hẽat oẽs
filiationẽ poſſibilẽ extẽſiue uel ſaltẽ nõ oĩ mõ poſſi
bili. Jn filiatione aũt eti nõ ſit eadẽ cõicabilis plu-
ribus non opz diſtinguere iter alietates filiationis
⁊ aliũ modũ hñdi: imo ſicut diuinitas poteſt eſſe
pfecta in aliquo. ⁊ tñ alio modo haberi in alio: ita
filiatio põt eſſe pfecta in aliq̃: ⁊ tñ alia hẽri in alio.

Ad cõcluſionẽ

negatiuã apponit rõ
talis a qbuſdã. Si to- Hẽri.qli.6.
ta fecũditas ordinata ad gñationẽ filĩ ſit exhauſta q.j.
in vniꝰ filĩ gñatione. ipoleᶜ eẽt cũ illo aliuz gñari: q:
ille aliꝰ gñaret ſine oĩ fecũditate ordiata ad filĩ ge
nerationẽ: ſed in deo tota fecũditas ordiata ad filĩ
gñatiõez exhaurit i vniꝰ filĩ gñatiõe: q: vnico actu
gñandi ſemp manẽte ꝓducit vnꝰ filiꝰ ſemp manẽs:
⁊ ex eodẽ ſemp vniformitꝰ ſe hñte: nõ poſſet ĝ reſta
re fecũditas ad alteriꝰ filĩ gñationẽ: niſi poſſent ſilꝰ
eẽ due ꝓductiões oĩno eiuſdẽ rõnis ⁊ ex eodẽ qõ
eſt ipoleᶜ: ſic ipoleᶜ eſt vnã ⁊ eãdẽ mãz ſilꝰ moueri plu
ribꝰ motibꝰ gñatiõis uel alteratiõis in idẽ ſm ſpẽz.
differẽtibꝰ aũt ſm nũz: ⁊ h iuxta artẽ phi. qui deter
minat. 5. phyᶜᶜ nõ eẽ poſſibile q̃ idẽ ſilꝰ moueat plu T.c.37.⁊
ribꝰ motibꝰ ſm eãdẽ ſpẽz motꝰ. habet ĝ minor q̃ in circiter.
diuinis in gñatiõe filĩ exhaurit tota fecũditas ad Jdẽ.3.phy.
gñationẽ filĩ. q: actꝰ ille ſemp manẽs eſt ex eodem t.c.19.
ſemp vniformitꝰ ſe hñte. ℭ Cõfirmat per exẽplũ.
ſi vnꝰ hõ hẽet vnicũ ſemẽ ⁊ nõ eẽt poleᶜ aliõ quo ad
gñationẽ hoĩs: ⁊ de illo ſemine ſemp eẽt iſte filiꝰ ge a.l.hoĩe.
nitꝰ. ipoleᶜ eẽt aliũ filiũ gñari. ℭ Hic breuitꝰ formã-
do arguit ſic: actus adequatus pñᵒ ⁊ ſemp vnifor-
miter ſtans nõ cõpatit ſe cũ alium eiuſdẽ rõnis ab
eodẽ pñᵒ actiuo. actus vnicus gñatiõis in diuinis
eſt adequatus ſuo principio ⁊ ſemp ſtat. ergo ⁊c̃.

De prima

rõne. ṽbũ illõ exhaurit ſi ꝓpe
accipiat ſic accipit in corpali-
bus: denotat nihil illiꝰ qõ exhaurit remanẽ in illo
in quo pfuit: ut pz de aq̃ in puteo. iſto mõ nõ põt i
telligi in ꝓpoſito: q: fecũditas nõ exhaurit ſic per
ꝓductionẽ filĩ qn tota ipa eadẽ ſemp manet i pr̃e.
ĝ opz q̃ ſm alterã ſilꝰitudinẽ intelligit: ut. vz. dicat
exhauriri pro q̃to. ſ. q̃ nõ manet i pr̃e ad aliũ actũ
ꝓductiõis uel gñatiõis alteriꝰ filĩ: ſic ſi nõ mane-
ret aq̃ in fonte q̃tũ ad aliũ actũ potationis poſſet
aliq̃ mõ dici exhauſta p actuz potationis: ꝯcedit ĝ
maior. q: exhauſta iſto mõ tota fecũditate ordina-
ta ad gñationẽ filĩ nõ poſſet aliꝰ gñari: ſz illã mino
rẽ. q̃ in dĩnis ſic exhaurit in gñatiõe vniꝰ filĩ tota
fecũditas que eſt i dĩnis ad gñationẽ filĩ: opz ꝓba
re. Jnnuit aũt ꝓbõ eiꝰ p h q̃ gñatio iſta ſemp ſtat
⁊ eſt de eodẽ pñᵒ. q. de q̃. ⁊ de eodẽ pñᵒ. q. paſſiuo.
⁊ iõ nõ pñt eẽ ſilꝰ plẽs ꝓductiões ſic nec plẽs motꝰ.
ℭ Cõtra iſtã rõnẽ q̃ nõ ꝯcludit ſufficiẽter ꝓpoſi
tuz põt argui ſic: quecũq̃z poᵃ poſſet hẽ aliũ actũ
ſi ille actꝰ nõ ſtaret ſemp. illa ſimplꝰr põt hẽ alium
actũ: ſz poᵃ gñatiua in diuinis p te ſolũ ex h nõ põt
hẽ aliũ actuz: q: ille actꝰ ſp ſtat. ĝ illa poᵃ abſolute

Universidad de Deusto
Biblioteca

pōt habere aliū actum.ita ꝙ in hoc nō eſt ɔ̄dictio:
ſed ſi pōt hēre aliū actū.ergo nec̄io hēt.nihil enim
eſt ibi poſſibile.ſ.ꝙ nō icludit ɔ̄dictionē quin ſit in
actu.ergo ibi ſunt in actu plures ḡnationes.ɔcl'io
falſa.ḡ altera pꝛemiſſaꝝ.nō maioꝛ.ergo minoꝛ.que
videt̄ eē accepta ex rōne argumēti tui.ꝓbatio ma-
ioris rōne ⁊ exēplo.rōne ſic.potētia naturalr̄ pꝛioꝛ
9.metaᶜᶜ. eſt actu.qcq̄d aliꝰ nō repugnat pꝛiori naturalr̄ niſi
T.c.13.⁊ iñ per illud qd̄ eſt poſterius naturalr̄:ſimplr̄ nō repu
gnat ſibi:q: ɔ̄dictio ſimplr̄ nō eſt alicuiꝰ ad pꝛius ꝑ
hoc ꝙ illud hēt ɔ̄dictionē ad poſteriꝰ nā.ſi ḡ actus
aliꝰ nō repugnat potentie niſi q: potētia ſemper eſt
ſub iſto actu abſolute nō repugnat potētie aliꝰ actꝰ
⁊ ita ſine ɔ̄dictione ſimplr̄ pōt aliꝰ actꝰ ſibi cōpetē.
a.l.huius Exēplū hēmus.ſi ſol illuminaret vniuerſuʒ vna il
luminatione adeq̄ta ſibi intēſiue:q:.ſ.ita pfecte ſic
poſſet illuminare ⁊ extenſiue:q:.ſ.illa illuminatio
eſſet totiꝰ illuminabilis qd̄ poſſet eſſe illuminatum
a ſole.ſi ille actꝰ ſemꝑ ſtaret:ita ꝙ ſol nō poſſet hre
aliā illuminationē:hoc nō eēt.q: ſimplr̄ repugnat
ſoli ut eſt pn̄ᵐ illuminatiuū.ꝙ ſit pn̄ᵐ alteriꝰ illumi
nationis:imo ſolūmō ex hoc ꝙ totale ſuū paſſiuū
eſt ꝓpoꝛtionabilr̄ actuatū.abſolute ḡ ſoli eſt cōpoſ
ſibilis alia illuminatio: ⁊ per ɔ̄ñs ſi ſol nec̄io caret
oēm illuminationē quā poſſet cāre:ſol hēret aliā il
luminationē in actu.nunq̄ eſt ḡ neceſſitas ſimplr̄
illius vnice ꝓductionis:nec eſt neceſſitas iſtiꝰ vni-
tatis ex hoc ꝙ vna ꝓductio ſemꝑ ſtat.¶ Cōfirma
tur iſta ratio.q: ſi potētia ex rōne ſui non nec̄io de-
terminat̄ a iſtū actū:ſed tantūmō ex h̄ ꝙ iſte actus
ſemꝑ ſtat elicitus a potētia.illa potētia abſolute ut
pꝛioꝛ actu poſſet extēdere ſe ad aliū actū.ḡ irrōna-
bile videt̄ ꝙ ille actꝰ magis eſſet ab iſta potētia q̄
iſte.⁊ per ɔ̄ñs cū neuter poſſet eſſe minus nec̄ius
altero.uel uterq̄ ſilr̄ eſt a potētia uł neuter.¶ Ui-
a.l.bꝛeuiſ. detur ḡ q̄tuʒ ad iſtā rōnē ꝙ nec per h̄ ꝙ actꝰ ſemꝑ
ſtat.nec per h̄ ꝙ vna potētia nō pōt ſilr̄ pfici diuer-
ſis actibꝰ habet̄ ɔcluſio rōnis ſufficiēter ꝓbata.ſic
ipſa eſt uera.imo opʒ ꝓbare:ꝙ ſic eſt neceſſitas ad
vnaʒ ꝓductionē vniꝰ rōnis.ꝙ ſi per ipoſſibile illa
nō ſemꝑ ſtaret uł nunq̄ eſſet adhuc nulla alia poſ
ſet hēri in diuinis eiuſdē rōnis.ut quēadmodū ſi h̄
pr̄ nō eſſet in diuinis:oīno ɔ̄dictio eēt dicere pr̄em
in diuinis.ita ſi h̄ pr̄ hac ḡnatione nō ḡnaret uel ꝑ
ipoſſibile ḡnaret actu trāſeunte ⁊ nō ſtāte.nullam
aliā ḡnationeʒ poſſet hēre:q: nō poſita abſoluta ⁊
oīmoda neceſſitate ad vnicā ꝓductionē.ibi poſſibi
litas ponit̄ ad aliaʒ: ⁊ per ɔ̄ñs neceſſitas:q: qcq̄d
eſt ibi poſſibile eſt nec̄iuʒ.Ex hoc pʒ ꝙ 2ᵃ ratio de
adeq̄tione abbꝛeuiās iſtā nō ɔcludit:q: aut maioꝛ
accipit adeq̄tionē intēſiuā tm̄.uel extēſiuā ⁊ intēſi
uaʒ.ſi intēſiuā tm̄.ex tali adeq̄tione nō ɔcludit̄ ꝙ
ſit vnica ꝓductio poſſibilis imo alia pōt eſſe poſſi
bilis:ʒ nō ſilr̄ ſtans.habet̄ ḡ tm̄ ꝙ vnica eſt poſſibi
lis ſilr̄:ſed ubi nō habet̄ de vnica ꝓductione poſſi-
bili niſi ſic ꝙ alia nō ſit ſimul poſſibilis.ibi nō ha-
bet̄ quin alia ſit ſimplr̄ poſſibilis.⁊ per ɔ̄ñs in ꝓ-
poſito nec̄ia ſimplr̄.Si accipiat̄ adequatio 2ᵒ mō
minoꝛ nō ꝓbatur niſi foꝛte innitat̄ iſti ꝙ vnica pꝛo
ductio ſemꝑ ſtat.⁊ de hoc tactum eſt ſupꝛa.

De ſecundo arˡᵒ dico ꝙ iſta ɔcluſio in diuinis nō pñt eſſe plures
ꝓductiones eiuſdē rōnis.nō ſola fide tenet̄:ʒ etiā
rōne nec̄ia oſtēdit̄.Et pōt foꝛmari ratio ꝑ deducē-
do ad ipoſſibile.2ᵒ oſtēſiue.3ᵒ pōt ɔ̄firmari ꝓpoſi-
tum ex intentione phi.Foꝛmat̄ ergo ratio ſic:ſi pñt

eſſe plures ꝓductiones eiuſdē rōnis.ḡ ⁊ īfinite.⁊
ſi ſic.ḡ nec̄io ſunt infinite:q: nihil pōt ibi eſſe niſi
nec̄iuʒ.ultimū ɔ̄ñs eſt ipoſſibile manifeſte.ḡ ⁊ pᵐ
añs.ꝓbatio pᵉ ɔ̄ñtie auc̄te ⁊ rōne.auctoritas eſt
Aug.ɔ̄tra Maximinū liᵒ p̄.Abſit ut ideo potētioꝛ
ſit pr̄ filio.ut putas:q: creatorē genuit pr̄.filiꝰ āt nō
genuit creatorē.neq̄ enim nō potuit ſed nō opoꝛ-
tuit.⁊ ſubdit q̄re nō opoꝛtuit:imoderata eēt diuīa
ḡnatio ſi genitꝰ filiꝰ nepotem gigneret pr̄i:q: niſi ⁊
ipſe nepos auo ſuo ꝓnepotē gigneret:ſm̄ ueſtram
mirabilē ſapiam ipotēs diceret̄.filr̄ ⁊ ille ⁊ ille ⁊c̄.
Et ſubdit nec ipleret̄ ḡnationis ſeries ſi ſemꝑ alter
ex altero gigneret̄:nec ēt pficeret ullus eā.ſi nō ſuf
ficeret vnꝰ oipotēs.hec Aug.Ex iſta itētiōe Aug.
habet̄.ꝙ ſi vna pſona ꝓducta ꝓductione tali non
ſufficeret ad cōplēdā vnā uel totā ꝓductionē in di
uinis.pari rōne nec alia aliq̄ nec quotcūq̄.⁊ ita ſi
ue eūdo in directū ꝙ filiꝰ ḡnaret aliū filiū:ſiue cō-
parādo ad eādeʒ pſonā pr̄is.ꝙ.ſ.hēat iſtū filiū ⁊
aliū filiū ſemꝑ:qua rōne ponit̄ pluralitas pari rō-
ne ſequit̄ īfinitas eiuſdē rōnis.ꝓbat̄ eadē ɔ̄ñtia ꝑ
rōnē ſic.qcq̄d eſt plurificabile eiuſdē rōnis uel ad
plura eiuſdē rōnis ſe hñs nō determinat̄ ex ſe ad
certā pluralitatē.hec ꝓpoſitio pʒ ſiue cōparādo cō
mune ad ſua ſingularia.ſiue cām ad ſua cāta.ſiue
pn̄ᵐ ad ſua pncipiata.cōe eniʒ plurificabile eiuſdē
rōnis nō determīat̄ ex ſe ad certā pluralitatē iferio
ruʒ.cā ēt nō determīat̄ ad certa cāta ex ſe.Ex hac
ꝓpōne ꝓbata ſequit̄ ꝙ qd̄cūq̄ plurificabile eiuſ-
dem rōnis q̄tuʒ eſt de ſe pōt extēdi ad infinita niſi
determinet̄ aliūde:nec determiari pōt per pn̄ᵐ eiuſ
dem rōnis.ḡ ſi per aliqd̄ pn̄ᵐ in diuinis ꝓductiuū
pōt eſſe pluralitas ꝓductionū eiuſdē rōnis nō de
terminat̄ talis ꝓductio ex ſe ſiue ex ſuo pn̄ᵒ foꝛali
ad certā pluralitatē:nec ex h̄ nec ex illo repugnat
ſibi quecūq̄ pluralitas.ḡ uel poterūt eē īfinite.⁊ ꝑ
ɔ̄ñs ſunt īfinite:qd̄ eſt ɔcluſio illata:uel ſiet deter-
minatio taliū ꝓductionū ex alio ad certā pluralita
tem q̄ ex ſe:uel pn̄ᵒ ꝓductiuo:ſed hic nō pōt dari
vnde fiat iſta determinatio.nō enim ab aliq̄ poſte-
riori:q: a poſteriori nihil hēt ſuam entitatē.ḡ nec
vnitatē nec certā pluralitateʒ:nec ab aliquo qd̄ eſt
ſilr̄ nā cum ꝓductionibꝰ:q: qua rōne ipſa ꝓductio
que eſt vniꝰ rōnis nō determi[illegible]at̄ ex ſe ad certā plu
ralitatē:pari rōne nec [illegible]lud q̄ eſt ſilr̄ nā cū illa:nec
ab aliquo pꝛiori:q: ill[illegible] [illegible]s uel eſt pn̄ᵐ foꝛma-
le ꝓducēdi:uel pn̄ᵐ ꝓ[illegible]ucēs qd̄ eſt ſuppoſitum a
pn̄ᵒ foꝛmali ꝓduc[illegible] nō pōt eſſe determinatio ut
pʒ in ꝓbatione m[illegible]ioris.q: pn̄ᵐ ꝓductiuū eiuſdeʒ
rōnis nō determ[illegible]at ſe ad certā pluralitatē ꝓdu-
ctionum eiuſdē rōnis.nec a ſuppoſito ꝓducēte pōt
determinari:q: in tot ꝓductiones pōt ſuppoſitum
ad quot ſe extēdit pn̄ᵐ ꝓductiuū qd̄ eſt in ſuppoſi
to.ſi ergo nō eſt determinatio a pte pncipij foꝛma-
lis ꝓductiui:nec etiā a parte ꝓducētis.ſic ergo pʒ
iſta ɔ̄ñtia ad ipoſſibile:ꝙ ſi poſſent ibi eſſe plures
ꝓductiones eiuſdē rōnis.ergo ⁊ īfinite.¶ 2ᵒ ar-
guit̄ oſtēſiue ſic:illud nullo mō eſt plurificabile in
diuinis qd̄ nō pōt determinari aliq̄ mō ad aliquaʒ
certā pluralitatē:ſed ꝓductio eiuſdē rōnis in diui
nis nullo modo poteſt determinari ad certam plu
ralitatem aliquā.ergo nullo modo eſt plurificabi-
lis qd̄ eſt ꝓpoſitū.maiorē pmo exponā.2ᵒ ꝓbabo
eā.certā pluralitatē dico utputa dualitatē ternita-
teʒ q̄ternitatē uel aliquā aliā datā oīno determiari
ad certā pluralitatē.dico ꝙ ipoˡᵉ eſt illā excedere ⁊

non q̄litercūq̄ ipoſſibile a poſteriori uel a ſilr̄:ſed
includēs manifeſte ɔ̄dictionē.maiorē ſic intellectā
ꝓbo.ſi nō pōt oīno determinari q̄tum eſt de ſe ad
certā pluralitatē.ḡ quātū eſt de ſe pōt in quotcūq̄
q: ɔ̄dictionē nō includit ꝙ quācūq̄ pluralitatem
excedat: ⁊ hoc in īfinitū.ſed nihil pōt eē in diuinis
poſſibile ſic ultra quācūq̄ pluralitateʒ plurificari:
q: tūc nec̄io eſſet plurificatū ultra quācūq̄ plura-
litatē: ⁊ ita eēt in infinitis.ꝓbatio minoris.illd̄ nō
pōt oīno determinari ad certā pluralitatē iferiorū
eiuſdē rōnis qd̄ nō nec̄io pexigit aliq̄ plura alteriꝰ
rōnis per que determiet̄ ad certā pluralitatē.ꝓdu
ctio eiuſdē rōnis in diuinis non nec̄io pexigit aliq̄
plura alteriꝰ rōnis per que determinet̄ ad certam
pluralitatē:nō ḡ pōt oīno determiari ad certā plu
a.l.ꝓſylli. ralitatē.Iſtiꝰ rōnis ꝓbo maioreʒ ⁊ minorē.maiorē
ſic:ſi eſt plurificabile eiuſdē rōnis:nō determinat̄
ex ſe ad certā pluralitatē:hoc pꝰus ꝓbatū eſt in ar
guēdo ad ipoˡᵉ:tūc pari rōne illa iferiora uł ſingu-
laria que ſunt eiuſdē rōnis nō hñt ex ſe certā deter
minationē ad certā pluralitatē:q: ſicut ignis ex ſe
nō determinat̄ ad certā pluralitatē igniū:ita ignes
ſingulares ex ſe nō determinant̄ ad certū nūm:ut
ſint tot uel tot ignes.plurificabile ḡ eiuſdē rōnis ſi
nec̄io determiet̄ ad certā pluralitatē:h̄ eſt per aliđ
nō per poſteriꝰ nā:nec per illđ qd̄ eſt ſilr̄ nā:ſic dcm̄
eſt ⁊ deductū ad ipoˡᵉ.ḡ ſolūmō per pꝰus uł pora
nā.Nō aūt per aliqd̄ pꝰus eiuſdē rōnis:q: ſic dictū
eſt pꝛius deducēdo ad ipoˡᵉ illud pꝰus nō eſt deter
mināns ad certā pluralitatē illoꝝ que ſunt eiuſdeʒ
rōnis.igit̄ opʒ ꝙ h̄ ſit per aliq̄ pꝛiora nō eiuſdē rō
nis.q: eadē.q.eſſet de illis:nec etiā hoc poſſent ex
quo eēnt eiuſdē rōnis.habet̄ ḡ iſta ꝓpoſitio ꝙ illđ
nō pōt oīno determinari ad certam pluralitatē qd̄
nō pōt determinari per aliquā pluralitatē pꝛorē al
teriꝰ rōnis.minoꝛ ꝓbat̄:q: ille ꝓductiones plures
que ponunt̄ eiuſdē rōnis nō pexigūt niſi pn̄ᵐ foꝛ-
male ꝓducēdi: ⁊ pn̄ᵐ ꝓducēs in neutro iſtoꝝ eſt
pluralitas alteriꝰ rōnis per quā determinet̄ ꝓdu-
ctio ad certā pluralitatē nec̄io pexacta. qd̄ nō eſt
in pn̄ᵒ foꝛmali ꝓducēdi.pʒ.ex quo ponunt̄ ꝓductio
nes eiuſdē rōnis ꝙ etiā nō in ſuppoſito pexigatur
pluralitas alteriꝰ rōnis:ſaltē ꝑ quā determinet̄ ꝓ-
ductio ad certā pluralitatē.pʒ:q: in tot ꝓductiōes
pōt ſuppoſitū ad quot pn̄ᵐ ſe pōt extēdere.Iſta rō
oſtēſiua pōt bꝛeuiter [illegible]ilādo ɔ̄firmari.oīs plu
ralitas nec̄io finita:uel e[illegible]lteriꝰ rōnis:uel ſi non
eſt alteriꝰ rōnis nec̄io pexi[illegible]liquā alteriꝰ rōnis
per quā determiet̄.oīs plurali[illegible]s in diuinis nec̄io
eſt finita.eſt ḡ talis uel talis:ſe[illegible] nō pōt eē plurali
tas ꝓductionū eiuſdē rōnis tali [illegible]el tali mō ſe hñs.
ḡ nulla pōt eē pluralitas eiuſdē rōnis in ꝓductio
nibus:maioꝛ iſtiꝰ rōnis declarata eſt in argumēto
3.phyˢ.t.c.?. ad ipoſſibile ⁊ etiā oſtēſiuo.minoꝛ pꝛimi ſylli ſatis
eſt manifeſta:q: poſſibilitas in diuinis ponit neceſ
ſitatē.⁊ per ɔ̄ñs poſſibilis infinitas uel non nec̄ia
certa finitas ponit nec̄iam infinitateʒ.⁊ minoꝛ ſcd̄i
ſylli.hec.ſ.ꝙ ꝓductiones eiuſdē rōnis nō poſſunt
hoc mō uel hoc ſe habere.pʒ.nō enim ſunt alterius
rōnis ex quo ſunt eiuſdē rōnis:nec pꝛeexigūt plu-
ralitatē alteriꝰ rōnis per quā determinent̄.hoc de-
claratū eſt in argumento ad ipoſſibile.¶ Tertio
T.c.49. declarat̄ ɔcluſio iuxta intētioneʒ phi.12.metaᶜᶜ.ubi
arguit ꝙ nō pñt eſſe plures celi:q: nō pñt eſſe plu
ra pᵃ mouētia.hoc ꝓbat:q: quecūq̄ ſunt nūo mul
ta:vnū aūt ſpecie:hñt mām.pᵐ mouēs aūt nō hēt

mām.eſt enim actꝰ purus.vnū ḡ ⁊ rōne ⁊ nūo pᵐ
mouēs ⁊ imobile ens.ex hoc infert.vnū ergo celū.
Ex iſta intētione phi.videtur ɔ̄firmari illa pᵃ ratio
adducta in p̄ arˡᵒ.ꝙ.ſ.vnitas nūalis nec̄io cōpetit
cuilibet foꝛme imāli eiuſdē rōnis. Sed ɔſiderādo
intētionē Ariſ. in diuerſis locis diuerſimode māʒ
accipit.⁊ ex h̄ ɔ̄firmari videt̄ nr̄m ꝓpoſituʒ.nec tn̄
illa pᵃ ratio hēbit robur ex intentione Ariſ..mām
enim q̄nq̄ uocat pn̄ᵐ receptiuū faciēs cōpōnē cū
actu ſiue cū foꝛma.quō dicit mām ⁊ foꝛmā eē duo
T.c.65.69 pn̄ᵃ.p̄ phyˢ.⁊ multis aliȷs locis.⁊ per oppoſitū foꝛ
⁊ inde. ma dr̄ illud aliud pn̄ᵐ qd̄ hēt rōnē actꝰ qd̄ cum mā
Idē.2.phy. ɔ̄ſtituit cōpoſitū.Alio mō foꝛma dr̄ q̄ditas ſm̄ ipʒ
t.2.de aia. in multis locis.⁊ per oppoſitū mā dr̄ qcq̄d hēt rō-
t.5.⁊.12. nem ɔ̄hentis uel determinātis ipſam q̄ditatē.⁊ h̄
metaᶜᶜ. mō dr̄a indiuidualis quecūq̄ ſit ipſa.dr̄ mā reſpe
7.meᶜᶜ.⁊ ctu q̄ditatis ſpecifice.dr̄ ḡ mā q̄nq̄ illud qd̄ recipit
1.celi. foꝛmaʒ infoꝛmātē:q̄nq̄ illđ qd̄ ɔ̄hit uel determiat
q̄ditatē indifferētē.Sed tale ɔ̄hēs uel determinās
pōt itelligi duplr̄.Uno mō q̄ſi intrinſecum iferiori
uel determinato ſub tali cōi.Alio mō q̄ſi pſuppoſi
tum determinato.Exēplū.dr̄a idiuidualis ſoꝛtis ɔ̄
hit hoieʒ p̄ mō qui eſt itrinſeca ſoꝛti.ſed 2ᵒ mō hoc
coꝛpus ɔ̄hit albedinē uel colorē:q: in alio coꝛpore
eſt alia albedo.⁊ ſm̄ hoc ſi nō poſſent eſſe niſi tria
coꝛpora nō poſſent eē niſi tres albedines.ɔ̄hēs tn̄
2ᵒ mō pōt reduci ad mām p̄ mō uel ſaltē in diuinis
q̄ſi mām.ubicūq̄ ḡ eſt pluralitas eiuſdē rōnis ibi
neceſſe eſt ponere mām:accipiēdo mām nō pꝛo re-
cipiēte:ſed pꝛo ɔ̄hēte ſic uel ſic accipiēdo.q: nullo
mō pōt poni nām que eſt vniꝰ rōnis plurificari niſi
ſit aliqd̄ ɔ̄hēs hoc mō uel illo: ⁊ per oppoſitū ubi
nō eſt hoc mō mā ipoſſibilis eſt pluralitas eiuſdeʒ
rōnis:ſed nec talis mā eſt poſſibilis reſpectu ꝓdu
ctionū in diuinis:q: nihil tale ɔ̄hens uel determi-
nans poſſet eē niſi determinatū ad certā pluralita-
tem: ⁊ per ɔſequens niſi pꝛius habens pluralita-
tem alterius rationis : ⁊ nulla pluralitas alterius
rōnis poſſet poni pꝛioꝛ ꝓductionibꝰ talibꝰ.ſic ap-
plicata eſt intētio phi ad ɔ̄nē hic intētam.Sed ing
rēdo q̄liter ⁊ ubi ḡnaliter ſm̄ phm̄ hēat ueritateʒ:
videt̄ dicendū ꝙ phs diceret ꝙ nec talis mō poni
poſſet in aliquo qd̄ eſt in diuinis.ſ.mā 2ᵒ mō dicta:
imo nec in aliq̄ imāli.vñ dicit.7.metaᶜᶜ.c.9.qd̄ qd̄ T.c.41.
erat eē ⁊ vnūqđq̄ eſt ,i q̄buſdā idē ut in pmis ſub
ſtātijs.dico aūt pꝛimaʒ que nō per aliud in alio eſt
ut in mā.quecūq̄ vo accepta cuʒ mā nō idem:hec
ille.nō vult ibidē dicere ꝙ in mālibꝰ nō eſt idē qd̄
qd̄ eſt ⁊ illud cuiꝰ eſt.Lʒ aliqui ſic exponāt:ſed nō
ad intētionē eiꝰ ſicut patere pōt exponēdo 3ᵐ.c.7.
de quo mō trāſeo:ſed in nullo māli hoc eſt q̄cunq̄
mō plurificabili eſt oīno idem qd̄ qd̄ eſt ⁊ ipm̄ : q:
ipm̄ includit mām hoc eſt aliqd̄ ɔ̄hens ipſam q̄di
tatem:qd̄ nō includit̄ in rōne foꝛmali q̄ditatis.ɔue
nimus ergo cū pho in hoc ꝙ foꝛma nō hñs mām
2ᵒ mō nō eſt plurificabilis.⁊ hoc ſufficit ad ꝓpoſi
tum noſtrū ꝙ.ſ.ꝓductio eiuſdē rōnis nō ſit pluri
ficabilis.ſed nō pp̄ hoc ɔcedit̄ ꝙ nō habens mām
que ſit pars realis cōpoſiti nō pōt plurificari.⁊ tūc
illud phi ꝙ pᵐ nō hēt mām:q: eſt actus purus:de
bet intelligi de materia 2ᵒ mō dicta:q: nō habet eā
ad ɔ̄trahendū ſuam quiditatē ut ſit hec:q: ſua q̄di
tate eſt hoc.Utrum aūt illud quod nō habet mate Quē in.2.
riam pꝛimo mō dictam habeat 2ᵒ modo dictā.foꝛ- di.3.q.fina
te aliter diceret̄ ſm̄ phm̄ ⁊ aliter ſm̄ theologos:de li pᵉ ptis ſol
quo nihil ad pſens:niſi ꝙ illa rō de.12.metaᶜᶜ.non uēdo.1.pn.

Universidad de Deusto Biblioteca

habet pro per ſe medio hoc qȯ eſt nō hēre māꝫ ꝑ mō dictā. ſic intelligūt illi quoꝝ eſt p̄ͣ rō in ꝑ arlͦ: ſed hēt pro per ſe medio hoc qȯ eſt nō hēre māꝫ 2ͦ mō dictā. ⁊ ſic taꝫ maior ꝙ̄ minor uera eſt ſ̄ꝫ phos ⁊ theologos. ⁊ per ꝯn̄s: q2 natura diuina non pōt plurificari in diuerſis ſuppoſitis eſt ad ꝓpoſitum etiam utraꝗ̄ premiſſa uera de ꝓductione eiuſdem rōnis. ⁊ per ꝯn̄s ꝯncluſio eſt uera.

De tertio arlͦ obijcit ꝯ p̄dicta. ⁊ p̄ ꝯ ꝯnē. deinde ꝯ premiſſas. ꝯ ꝯnē dupliciter. p̄ ſic. ubi p̄nͫ eſt eiuſdē rōnis ⁊ terminus formalis eiuſdē rōnis: ibi eſt ꝓductio eiuſdē rōnis: ſed eſſentia diuina que eſt eiuſdē rōnis: in diuinis eſt p̄nͫ ꝓductiuū cuiuſcūꝗ̄ ꝓductionis. ⁊ etiā terminus formalis cuiuſcūꝗ̄ ꝓductionis. ḡ quelibet ꝓductio eſt ibi eiuſdē rōnis cū q̄cūꝗ̄. maior videt̄ hēri ex. 5. phyꝭ. q2 nō videt̄ ꝓductio diſtingui niſi uel ex p̄nͦ formali: ul' ex termino. ꝓbatio minoris. primo quātū ad 2ͣͫ p̄tē de termīo formali. qȯlibet ꝓductū ꝓductiōe accipit eēntiā: q2 ſicut filiꝰ nihil hēt niſi natū ſ̄m Hilariū. hoc eſt niſi qȯ naſcēdo accipit. ita ſp̄us ſcūs nihil hēt niſi qȯ ꝓcedēdo accipit. nō aūt accipit eſſentiā niſi ſicut terminū formalē. ¶ Cōfirmat̄ illud per Augͫ. 15. de tri. c. 26. ul' 78. ſicut filio p̄ſtat eſſentiam de p̄re ḡnatio. ita ſp̄ui ſcō de utroꝗ̄ ꝓceſſio. nō pōt aūt illud itelligi de p̄ſtando ſiue coicando: niſi ſicut de termīo formali ꝓductionis: nec pōt itelligi eēntiā coicari per ꝓductionem: niſi ſic p̄mus terminus formalis: q2 nō ſicut ꝯn̄s aliū terminū formalē cū eſſentia ſit p̄ͫ oium. Ex hac ꝓbat̄ alia pars minoris. ſ. ꝙ eēntia ſit p̄nͫ formale reſpectu utriuſꝗ̄ ꝓductionis: q2 terminus formalis non pōt aliquo mō eſſe prior p̄nͦ formali ꝓducēdi. Si ḡ eſſentia eſt terminus formalis ꝓductionis ut iam ꝓbatuꝫ eſt: ⁊ ipſa eſt p̄ͫ ens in diuinis ut iam ꝓbatū eſt in p̄ͣ qōne. ſequit̄ ꝙ ipſa eēntia ſ̄m ſe eſt p̄nͫ formale ꝓducēdi in quacūꝗ̄ ꝓductione. minor etiā ꝓbat̄ quātū ad utrāꝗ̄ partē per hoc ꝙ illȯ eſt p̄nͫ formale ⁊ terminus formalis in quo ꝓducēs aſſimilat̄ ꝓducto. ⁊ p̄cipue qū̄ eſt ꝓductio vniuoca. nunc aūt p̄ͣ aſſimilatio ꝓducentis ad ꝓductū in diuinis eſt eēntia ipſa ut eēntia. ḡ ipſa eſt formalis terminus ꝓductionis ⁊ formale p̄nͫ ꝓducēdi. ¶ 2ͦ ꝯ ꝯnē ſic. hn̄s p̄nͫ formale ꝓducēdi ꝑfectū pōt illa ꝓducere: ſed filiꝰ hꝫ p̄nͫ formale dicēdi ⁊ ḡnandi ꝑfecte. ḡ ⁊c̄. ꝓbatio maioris. q2 ideo eſt ſuppoſitū potens agere: q2 hēt p̄nͫ agendi ⁊ maxime ꝑfectū. ꝓbatio minoris. memoria ꝑfecta eſt p̄ͫ p̄nͫ dicēdi ſiue ḡnandi. filiꝰ autē hēt memoriā: ſicut pater. 5. de tri. c. 7. quelibet ꝑſona meminit ſibi. ⁊ ꝑfectā pꝫ. ¶ 3ͦ ꝯ illā ꝓpōnē ꝙ p̄ͣ diſtinctio finita eſt aliquoꝝ alteriꝰ rōnis inſtat̄ dupl'r. primo: q2 vnitati eſt imediatior diſtictio minor ꝙ̄ maior. diſtinctio eiuſdeꝫ rōnis eſt minor ꝙ̄ alteriꝰ rōnis. ḡ ⁊c̄. 2ͦ q2 a deo poſſunt eē imediate plura creata ⁊ in eadē ſpecie. ḡ poſſibile eſt ꝙ pluralitas eiuſdē rōnis eſſet oino p̄ͣ ⁊ imediata vnitati: ⁊ ſic in cā ⁊ cātis pari rōne in p̄nͦ ⁊ p̄ncipiatis.

T.c.4.⁊ 18.⁊ inde.

a.l.duplex.

Hēri. in ſū. art.57.q.7 ⁊ qli.3.q.3.

Ad primum triplex eſt via rn̄dendi. primo ad maiorē: ꝙ lꝫ eēntia eſſet p̄nͫ elicitiuū. tn̄ reſpectu alteriꝰ ⁊ alteriꝰ ꝓductionis eſſet aliud p̄nͫ ⁊ aliud determinatiuū. puta aliꝰ ⁊ aliꝰ reſpectus. ⁊ tūc maior eſt falſa. ꝙ ubi eſt p̄nͫ elicitiuū eiuſdē rōnis eſſet ꝓductio vnius rōnis: niſi cū hoc eſſet p̄nͫ determinatiuū eiuſdeꝫ rōnis. qȯ nō eſt in ꝓpoſito. ¶ Cōtra hoc. ſi p̄nͫ elicitiuum nō ſufficit ſine p̄nͦ determinatiuo hic ⁊ ibi eadē queſtio eſt per qd eſſentia que eſt p̄nͫ elicitiuum indeterminatū determinat̄ ad hoc uel ad illȯ determinatiuū. ſi enī p̄nͫ eiuſdē rōnis nō pōt eſſe per ſe p̄nͫ reſpectu pluriū alteriꝰ rōnis nō poterit eſſentia que eſt p̄nͫ radicale elicitiuū eſſe p̄nͫ imediatuꝫ reſpectu pluriū determinatiuoꝝ p̄ncipioꝝ alterius rōnis: q2 qua rōne aliqd eiuſdeꝫ rōnis eſt p̄nͫ aliquoꝝ plurium diuerſe rōnis eadē rōne ⁊ alioꝝ. uel ſi illa precedāt alia: erit ꝓceſſus in infinituꝫ. uel ſi ille eſt ipoſſibilis: determinatio per reſpectus ut ꝑ p̄ncipia determinatiua nō ſufficit. ¶ P̄. illi reſpectus ſunt ꝓductiones: nunc aūt idem nō determinat ſe ad ſe. dicere eniꝫ eſſentiā determinari ad ḡnationē actiuaꝫ per reſpectū qui nihil aliud eſt ꝙ̄ ḡnatio actiua ut dicet̄ poſtea: eſt dicere ꝙ determinet̄ ad ḡnationē per ḡnationē: ⁊ ita ꝙ idem eſt p̄ncipiū determinatiuū ſui. ¶ Scdō mō diceretur negādo maiorē. q2 ⁊ ſi ſola eſſentia ſit p̄ncipiū ꝓductiuū: ille tn̄ ꝓductiones poſſunt eſſe alterius rōnis: q2 aliqua pluralitas pōt eſſe p̄ͣ. ⁊ nulla pōt eſſe actu infinita: nec etiā in potētia infinita in diuinis. nulla aūt pōt eſſe neċio finita. niſi que eſt alterius rōnis uel preexigens aliquaꝫ alterius rōnis. ergo ſtante p̄ͣ pluralitate neceſſe eſt ꝙ in diuinis ſit aliqua pluralitas p̄nio oino ⁊ imediata vnitati: ⁊ ita pōt poni ꝙ iſta pluralitas ſit ꝓductionuꝫ ſiue quorūcunꝗ̄. falſa eſt ergo iſta maior in diuinis. ꝙ ubicūꝗ̄ eſt idem p̄nͫ ⁊ idem terminus ibi eſt productio eiuſdē rōnis. uera eſt tn̄ in creaturis: ut loqtur ph̄s: q2 ibi p̄nͫ formale ꝓductiuū uel eſt limitatum ad ꝓductionē vniꝰ rōnis: ſicut ip̄m eſt p̄nͫ vnius rōnis | uel ſi eſt p̄nͫ equiuocū: ⁊ ita ꝓductiuum pluriū alteriꝰ rōnis | terminus formalis utriuſꝗ̄ limitatus eſt ita ꝙ nō pōt eſſe idem p̄nͫ ⁊ terminus plurium alterius rōnis. neutrū pōt eſſe in ꝓpoſito: q2 ibi p̄nͫ eſt illimitatū: ⁊ etiā terminus formalis. ¶ Sed cōtra arguit̄ ſicut arguꝫ eſt in p̄ͣ qōne: q2 tunc p̄ͣ ꝑſona ꝓducta nō magis ex ꝓductione ſua reali eēt uerbū ꝙ̄ ſp̄us ſctus: nec ſp̄us ſctūs magis eſſet ſp̄ūs ſcō ꝙ̄ uerbū. Iteꝫ ſuppoſitū hn̄s idem p̄nͫ formale ꝑfectū aliquaꝝ ꝓductionū pōt ita primo per illud p̄nͫ in vnā illaꝝ ſic in aliā: ⁊ ita p̄ͣ ꝑſona eque p̄ poſſet ꝓducere ſp̄m ſcm̄ ſicut ⁊ filiū. ⁊ ita ſp̄ūs ſctus nō nexio eſt a filio. Tertio mō ꝯcedit̄ minor: ꝙ eſſ[illegible]eſt p̄ncipiū formale ⁊ terminus formalis utriuſꝗ̄ ꝓductionis. nō tn̄ ſic totale: quin aliqd [illegible] dit per ſe ⁊ in p̄nͦ formali ⁊ in termino. in p̄n[illegible] quidē formali qȯ eſt memoria perfecta ⁊ volū[illegible] ꝑfecta: icludit̄ eſſentia: ⁊ in termino formali qȯ eſt uerbuꝫ ꝑfectū ⁊ ſp̄us ſcūs ꝑfectus icludit̄ etiā eſſentia ⁊ forte reſpectu utroꝝꝗ̄ tam in p̄nͦ ꝙ̄ in termino eſſentia hēt rōnē p̄ncipalis ⁊ hoc reſpectu illius qȯ ꝯcurrit cum eadē. ſ. intellectus uel notitie uolūtatis uel amoris. pp ergo idētitatē eſſentie idem eſt quo ꝓducens ꝓducit ⁊ terminus formalis. pp aūt diſtinctionē ꝯcurrentis cum eſſentia utpote intell'us ⁊ uoluntatis in p̄ncipio ꝓductiuo: ſufficit p̄nͫ hoc ⁊ illud ad ꝓductiones alterius rōnis ⁊ ad terminos quodāmō alterius rōnis: ⁊ ſic in p̄nͦ habemus eſſentiā ⁊ intellectum: eſſentiā ⁊ uoluntatē. in termino aūt hēmus eſſentiā ⁊ notitiā: eſſentiā ⁊ amoreꝫ: ⁊ rōne eiꝰ qȯ idem eſt in p̄ncipio formali coicatiuo ſit ideꝫ in termino formali coicatuꝫ: ⁊ rōne eius qȯ diſtinctum eſt in p̄nͦ ſit formalis ratio ꝓductionis diſtincta: ⁊ illud qȯ ꝯcurrit in termino ſit formal'r diſtictū. ¶ Si queras iſtoꝝ duoꝝ ꝯcurrētiū in p̄nͦ formali nōne alteꝝ eſt p̄nͫ formale ⁊ reliquū ꝯcomitāſ. ergo ab illo altero formali uel dicet̄ p̄nͫ formal'r idem uel oino alterū. ¶ Rn̄deo. duo que ꝯcurrūt in p̄nͦ. ſ. in memoria ꝑfecta eſſentia ⁊ intellectꝰ ⁊ in uolūtate ꝑfecta. uolūtas ⁊ obiectū diligibile p̄ſens nō ſe hn̄t per accidēs: nec ſicut remotū p̄nͫ ⁊ ꝓpinquū: ſed totū hoc intell'us infinitꝰ hn̄s obiectum infinitū itelligibile ſibi p̄n̄s eſt per ſe vnum p̄nͫ: ita ꝙ alterū ſine altero nō eſt p̄nͫ ꝓducēdi: ⁊ ideo eſt vnicū p̄nͫ ſimpl'r ꝓductiuum nō diſtinctum in duo p̄ncipia ꝓductiua: ꝯſil'r de uolūtate ⁊ obiecto reſpectu ſpirationis: ⁊ ꝯſil'r de terminis reſpectu ꝓductionū. ¶ Si queraſ quare nō pōt eēntia ſola ut diſtinguit̄ ꝯtra uoluntatē ⁊ intellectū eē p̄nͫ coicandi ſe. ¶ Rn̄deo. eſſentia mere intell'ualis nō eſt p̄nͫ alicuius ꝓductionis niſi ut coincidit cum memoria ⁊ uolūtate. ¶ Ad 2ͫ ⁊ p̄mo ad rem. 2ͦ ad formā argumēti. ad rem pōt dupl'r rn̄deri. forma que eſt in aliquo ſuppoſito p̄nͫ ꝓducendi ꝓductione adequata illi forme nō pōt eē alicui alteri p̄nͫ ꝓducendi. nunc aūt memoria eſt patri p̄nͫ ꝓducendi ꝓductione adequata illi principio. ergo ⁊ ſi ſit in filio nō pōt eſſe filio p̄ncipiū ꝓducēdi. maior ꝓbat̄ exemplo ſic: ſi calor eſſet igni p̄nͫ calefaciendi lignū calefactione adequata illi calori: ⁊ ille idem calor coicaret̄ ligno: nō poſſet eſſe ligno p̄nͫ calefaciēdi. ꝓbo: q2 nec calefaciendi ſe: q2 tunc calor eſſet p̄nͫ calefaciendi ſiue ꝓducēdi calorem in eodem ſuppoſito: nec alteꝝ: q2 calefactio iſta ponitur adequata illi calori. Et ꝓcedit iſta ꝓbatio de adeq̄tione oimoda ubi ipoſſibile eſt actionem excedere p̄nͫ formale agendi ⁊ ſ̄m iſtū intellectuꝫ pꝫ minor: q2 memoria ſic in p̄re habet dictionem in p̄re adequatā ꝙ ipoſſibile eſt p̄nͫ dictiuuꝫ excedere hanc dictionē: ſicut ipoſſibile eſt in diuinis dictionē eſſe niſi hanc: q2 de ſe eſt hec. pꝫ ex ſolutione qōnis: q2 q̄cqd in diuinis nō preexigit pluralitatē alterius rōnis illud de ſe eſt hoc. dictio in diuinis nō neceſſario preexigit pluralitateꝫ alteriꝰ rōnis. ergo de ſe eſt hec: ⁊ per ꝯn̄s p̄nͫ eius habet hanc dictionē oino adequatā ſibi: nō pōt ergo eſſe principiū in filio. ¶ Ad [illegible] rōnem ꝓbandā accipienda eſt iſta ꝓpoſitio [illegible] edit in eandem ſniam cum alia. ſuppoſitū accipiēs formā per ꝓductionem adequatā illi forme nō [illegible] per illam formam ꝓducere. filius recipit memoriā per ꝓductionem adequatā illi memorie. ergo ⁊c̄. m[illegible] declarat̄ ſicut in rōne iam facta. ꝓbatio maioris: q2 ſi ſ̄m illā ꝓduceret: aut ergo ſe: aut alteꝝ. nō ſe: q2 hoc eſt ipoſſibile ſ̄m Augͫ. 1. de tri. c. 1. nec alterū: q2 illa ꝓductio illiuſ ponit̄ adequata p̄ncipio ꝓductiuo: ſic ergo nō opꝫ querere determinatiuū ꝯcurrens cuꝫ principio elicitiuo ut ſit vna dictio: nec etiā aliquā negationē pōt habere ſic ut ſit tale p̄nͫ formale: ſed eſto ꝙ eſſentia uel qȯcūꝗ̄ poſitiuū mere acceptum ſit in parte formalis ratio dicēdi uel generādi: tn̄ non pōt eſſe in filio ratio dicēdi uel generandi: q2 ip̄m ut in p̄re eſt p̄ncipiū ꝓductionis adeq̄te quantū ad primā rōnem ⁊ per illam filio cōmunicatur quantū ad 2ͣͫ rōnem. ¶ Quantū ad 2ͫ. vꝫ ad formā argumenti pōt fieri aliqua difficultas in maiore ⁊ minore. q2 haberi pōt aliqd dici multipl'r ex predicamētis. lꝫ ꝓprie nō dicit̄ aliquid formam habere in abſtracto niſi habeat eaꝫ ſicut forma: ſic ſignificata nata eſt haberi hoc eſt tanꝙ̄ formā. nō enim ꝓprie diceret̄ habere albedineꝫ qui haberet eam clauſaꝫ in burſa: q2 nō eſt ille modus ꝑfectuſ: q2 albedo nata eſt hēri ut forma informāſ. ¶ Ulterius nomē abſtractū ſignificans p̄nͫ agendi cōſtructum cum gerūdiuo ſignificāte aliquā actionē natum eſt haberi a ſuppoſito ut ſit illi p̄ncipiū agēdi illa actione. v̄bi ḡra. habeo potentiā vidēdi: iſta potentia nō ſolum nata eſt haberi a me ut forma: ſed etiam ut p̄ncipiū mihi operādi ſ̄m illaꝫ formā: ⁊ hoc notat illa ꝯſtructio gerūdiui cum abſtracto tali. Simil'r iſta grāmatica pꝫ ex uſu loquēdi. ⁊ ſi enim uera ſit hec. filius dei ſcit ḡnationē p̄ris. non tn̄ iſta: filius habet ſciam ḡnandi. conſil'r nec iſta. iſte habet uoluntatē generādi: nec eſt aliqua ratio niſi ex ꝯſtructione grāmaticali: q2 nō ſolum notat̄ abſtractuꝫ haberi ab illo ut forma ſed ut principiū talis opationis ꝓcedentis ab iſto ſuppoſito: ꝯſil'r hic. michael ſcit deum creaſſe mundū ⁊ creationē mundi: nō tn̄ ſcit creare mundū. qn̄ ergo accipit̄ in maiori. illud qȯ hēt p̄nͫ dicendi ꝑfectū pōt per illud dicere loquēdo de habere ꝓprie ſicut dī abſtractuꝫ haberi qn̄ habet̄ ut forma ſuppoſiti: ⁊ etiā de ꝯſtructione ꝓpria nois ſignificātis p̄nͫ actus cuꝫ gerūdiuo ſignificante actionem: que ꝯſtructio notat illā formā huic ſuppoſito eē p̄ncipiū agēdi. concedo maiorē: q2 in ſubiecto includunt̄ illa que requnt̄ ad hoc ꝙ p̄dicatū inſit: qn̄ enim in hoc forma habet̄ ut forma huic ⁊ ut huic p̄ncipiū agēdi pōt per hoc eē p̄ncipiū agēdi: ſed ſic minor eſt falſa: q2 etſi filius habet memoriā ꝑfectā aliquo mō habēdi: nō tn̄ ut formā: etſi hēt ut formā: nō tn̄ ut p̄ncipium agēdi: ꝓpter rōnē dictā in rn̄ſione reali. ¶ Ad ꝓbationē minoris. illa ꝓpoſitio. memoria perfecta eſt p̄ncipiū ꝑfectū dicēdi. poſſet dici ꝙ eſt ꝓpoſitio trūcata: ⁊ oporteret eam ſupplere per aliqȯ datiuum additū ſignificās cui ſit p̄ncipiū dicēdi. Ul' q2 eſt indifferēs pōt cōcedi ꝙ abſolute eſt p̄ncipium dicēdi: nec plus ponit minor de memoria: ꝙ filius habet memoriā ꝑfectā eſt manifeſtū. cōcludēdo ergo filius habet p̄ncipiū ꝑfectū dicēdi: que fuit minor p̄mi ſyllogiſmi: ſit fallacia amphibologie uel figure dictionis uel ꝯn̄tis amphibologie: q2 in maiore cōſtructio nō determinat actū illum ſignificatū per gerūdiū ꝓcedere ab aliquo ſuppoſito determinato: q2 nullū ſuppoſitū certum ponebat̄ ibi in ſubiecto orōnis: ſed tm̄ deſignabat̄ ꝙ ꝓcederet ab aliquo p̄ncipio formali: q2 illud ponebat̄ in propoſitione pro ſubiecto. in cōcluſione autē ponit̄ ⁊ ſuppoſitū determinatū ⁊ forma: ⁊ ideo ex vi ꝯſtructionis notat̄ in cōcluſione ꝙ actus nō tm̄ cōparatur ad p̄ncipiū formale: ſed etiā ad ſuppoſitum ut egrediēs ab aliquo. Figura dictionis: q2 per ſil'itudinē dictionis actus ſignificati in gerūdiuo in premiſſa ⁊ in cōcluſione cōmutat̄ habitudo actus ad formale p̄ncipiū in habitudinē actus ad ſuppoſitū agēs: ⁊ ſic cōmutat̄ q̄le qd in hoc aliquid. Fallacia ꝯn̄tis: q2 in maiore habet̄ actus ſignificatus in gerūdiuo in vniuſ'i ad nullū ſuppoſitū cōparatus: in cōcluſione determinat̄ ad certū ſuppoſitū: ⁊ nō ſequit̄ actus eſt per hoc p̄ncipiū. ergo eſt hiꝰ ſuppoſiti. ¶ Ad tertiū dicit̄ ꝙ illa ꝓpoſitio eſt uera ꝙ p̄ma pluralitas neċio finita eſt alterius rōnis: quia quelibet neceſſario finita ſi nō eſt alteriꝰ rōnis neceſſario p̄exigit aliquā alterius rōnis: per quaꝫ neceſſario determinet̄ ut patet in. 2. articulo. p̄ma aūt

a.l. igit idē determinat

Quē ātiq̄s Herueus ⁊ nominales hāc imitāt.

articulo.3. Ibid i p̄nͦ ipugnatōes ꝯtra hen.

a.l.[illegible]tiōnē [illegible]ralitatē

a.l. Et forte utrobiq̄ tam ⁊c̄.

a.l.maiorē.

Universidad de Deusto Biblioteca

pluralitas in diuinis eſt pma ⁊ neceſſario finita. ꝙ pma patet. ꝙ et neceſſario finita patet: q: nulla eſt ibi poſſibilitas niſi ad illud qd eſt in actu. ſequit er go cõcluſio ꝙ pma pluralitas in diuinis neſcio eſt alterius rõnis: ⁊ per ꝯñs illa eſt proxima vnitati. Quãdo ergo accipit maiorẽ ꝙ vnitati imediatior eſt minor pluralitas ꝙ̃ maior. ℂ Rñdeo. põt intelligi maior uel minor intẽſiue uel extẽſiue. intelligẽdo ſic intẽſiue quãtũ ad minorẽ rõnẽ diſtinctionis ſicut minus diſtinguit mediũ ab extremo ꝙ̃ ꝯrius a ꝯrio. minuſ extẽſiue ſiue minor diſtinctio ſiue minor pluralitas eſt que eſt maior paucitas: ſicut ternarius eſt minor pluralitas q̃ternario: hoc mõ maior eſt uera: q: vnitati imediatior eſt binarius ꝙ̃ ternarius uel ternario. ⁊ tñ binarius non eſt minor pluralitas intẽſiue ꝙ̃ ternarius: q: intẽſiue tãta diſtinctione diſtinguntur due vnitates in binario quãta tres in ternario. Extẽſiue uerũ eſt: q: ab vnitate ꝓcedũt pluralitates ſiue diſtinctiões ordinate ita ꝙ ſemp minor nũs extẽſiue ſiue nũaliter eſt ꝓpinqor vnitati que eſt ꝑncipiũ. ⁊ ſic ꝯcedo ꝙ iſta diſtinctio eſto ꝙ eẽt alterius rõnis: eſt tñ maxime paucitatis: q: non ſunt niſi due ꝓductiones: ⁊ nõ eſt pluralitaſ minor dualitate. Si tñ loqmur de maiori uel minori diſtinctione uel pluralitate intẽſiue adhuc põt intelligi dupl'r: q: aut intelligit per ſe quãtũ ad formalẽ rõnẽ diſtinctionis extremorũ: aut per accñs quãti. ſ. ad maiorẽ ⁊ minorẽ entitatẽ ⁊ incõpoſſibilitatẽ eoꝝ que diſtinguunt. Exemplũ. ſortes ⁊ plato magis diſtinguunt quãtum ad realitatẽ ⁊ incõpoſitatẽ ꝙ̃ iſte due intẽtiones genus ⁊ ſpẽs: q: iſte due pñt ꝯcurrẽ in eodem ut in colore: ⁊ minor eſt entitas iſtoruſ extremoꝝ genus ⁊ ſpẽs ꝙ̃ iſtoꝝ ſortis ⁊ platonis. Si aũt intelligit maior ꝺe minore diſtinctione mãliter forte poſſet alicubi hẽre ỹitatẽ: q: alicui vni pmo imediatior eſt diſtinctio rõnis ꝙ̃ rei ⁊ minor eſt diſtinctio rõnis quãtũ ad entitatẽ extremoꝝ: ⁊ incõpoſſibilitatẽ diſtinctoꝝ ꝙ̃ diſtinctio realis. ſed in ꝓpoſito nõ opoꝛtet de iſta maioritate ſiue minoritate curare: q: nõ ponit aliq̃ diſtinctio rõnis imediata vni a quo ꝓcedit ois multitudo. ſ. ipſi eẽntie. 2° mõ de iſta maioritate itẽſiue ⁊ per ſe quãtũ ad formalẽ rõnẽ diſtinctionis. maior eſt ſimpl'r falſa: qa ꝙ vni pmo a quo ꝓcedit aliq̃ diſtinctio ſiue ſit rei ſiue rõnis imediatiſſima ſit aliq̃ diſtinctio alterius rõnis: q: aliq̃ finita: ⁊ q: illa que eſt alterius rõnis eſt pmo finita: ut arguitũ eſt. ⁊ hoc patet: qa ſm cõem opionẽ ubi vnitatẽ realẽ ſeqtur imediate diſtinctio rõnis: ibi iſta rõne diſtincta hñt diſtincti onẽ alterius rõnis: nõ eiuſdẽ: ⁊ illa eſt maior. ꝫ formalẽ rõnẽ diſtinctionis: ꝫ ſit minor duplici modo: ⁊ maioris paucitatis ⁊ minoris realitatis ⁊ incõpoſſibilitatis in extremis. Per hoc pꝫ ad illud de pluralitate que eſt imediate a deo: q: in creaturis ubi nãe ſpecifice ſunt plurificate in ſuppoſitis nulla eſt neccio determinata: q: a ſola uoluntate agẽtis ſunt tot uel tot ita ꝙ nõ repugnat nãe eẽ in pluribus: ſi ꝫ talis plura eiuſdeꝫ rõnis ſunt imediate a deo: ſunt tamen finita in actu: quia uoluntas diuina imponit eis finitatem: ſed non ſunt neceſſario finita: q: nihil eſt intrinſecum creaturiſ cui contradictorie repugnat maior uel minor pluralitas. quecũq̃ enim pluralitas eſt poſſibilis in diuinis ipſa eſt omnino finita.

Queſtio. III.

Uiſo de ꝓductionibus: ſequitur q̃ones de relationib'. 2° ꝺe relationibus coibus. De relationibus originis pmo querit in cõparatione ad eẽntiã. 2° in cõparatione ad pſonam. 3° quãtum ad pfectionem ſiue quãtitatem ꝓpꝛiam. ℂ Eſt ergo queſtio pma. Utruꝫ iſta duo poſſunt ſimul ſtare ꝙ relatio ut cõparata ad oppoſitum ſit res: ⁊ ut cõparata ad eẽntiam ſit ratio tm̃. arguit ꝙ non: q: ſi ut comparata ad eſſentiam ſit ratio tm̃: hoc eſt: quia ut ſic tranſit in eſſentiam: ſed ut comparata ad oppoſitum manet eadem ratio: quia ut ſic eſt eadem eſſentie: quia nullo modo poteſt eſſe non eadem propter ſimplicitatem diuinam. ergo ſi eſt ratio ut comparata ad eſſentiaꝫ neceſſario eſt ratio ut comparatur ad oppoſitum. ℂ Ad oppoſitum arguitur ſic: ut comparatur ad eſſentiam eſt ratio. probatur propter ſimplicitatem diuinam: ut autem comparatur ad oppoſitum non eſt ratio ſed res: aliter non conſtitueret realiter diſtinctum. ergo predicta ſimul ſtant.

Ar^m pn^m ſi ſolutũ ꝙ ſe tis pꝫ ex dictis qd hõs ſit. Quere 13. di. p. ſol. p^m pci^m. ⁊ di. 10. p. ſolutione eius.

Hic ſunt tria
videnda. Primo ſi relo originis i ſe ſit reſ ⁊ que res. Scdo ſi cõparata ad eſſentiã ſit res ⁊ que res: ⁊ ex hoc apparebit cõpoſſibilitas uel incõpoſſibilitas iſtoꝝ de qbus querit. Tertio circa dicta in ſolutione quedã dubia occurrentia diſſoluent.

Põt formari ar^m ad oppoſitũ ꝙ res ad quecũq̃ cõget

De primo
q: de equiuoco nõ eſt ſimpl'r rñdendũ: ⁊ hoc nomẽ res ſic pꝫ ex auctẽ loquẽtiũ de iſto noie: res eſt equiuocũ: ideo p^m diſtinguedũ eſt de hoc noie res. Sicut aũt colligit ex dictis auctoꝝ. hoc nomen res põt ſumi cõmuniſſime coiter ⁊ ſtrictiſſime. Cõmuniſſime. put ſe extẽdit ad qd̃cũq̃ qd nõ eſt nihil: ⁊ hoc põt intelligi dupl'r. ueriſſime enim illud eſt nihil qd includit ꝯdictionẽ ⁊ ſolũ illud: q: illõ excludit omne eẽe extra intell'm ⁊ in intell'u. qd enim eſt ſic includens ꝯdictionẽ ſicut nõ põt eẽe extra aiam ita nõ põt eẽe aliqd intelligibile uel aliqd ens in aia: q: nunq̃ ꝯdictoriũ cũ ꝯdictorio ꝯſtituit vnũ intelligibile: neq; ſicut obiectũ cũ obiecto: neq; ſic modus cũ obiecto. Alio mõ dĩ nihil ꝙ nec eſt nec eẽe põt aliqd ens extra aiam. ... ⁊ uel res iſto pmõ accipitur oino cõmuniſſi ... extẽdit ſe ad qd̃cũq̃ qd nõ includit ꝯdiction ... ens rõnis hoc eſt pd ſe hñs eẽe in intell ... ꝯſideratẽ: ſiue ſit ens reale habẽo aliquã en ... extra ꝯſiderationẽ intell'u. Et 2° accipit in ... mẽbro minus coiter pro ente qd habet uel ... põt aliquã entitatem nõ ex cõſideratione intellectus. ⁊ iſtoꝝ duoꝝ membroꝝ. Quoꝝ utrũq̃ ptinet ad primũ membrũ diſtinctionis. Primũ videt ualde extẽdere nomẽ rei: ⁊ tñ ſi cõi mõ loquẽdi ſatis ꝓbaƒ. coiter enim dicim' intẽtiones logicas eẽ res rõnis: ⁊ relõnes rõnis eẽ res rõnis: ⁊ tñ iſta nõ pñt eẽe ex intell'm: ſe ad rem ex aia: rei ſm uſuſ loquẽdi determinat ſe ad rem ex aia: ⁊ iſto intell'u coiſſimo put res uel ens dĩ qd̃libet ꝯceptibile qd nõ includit ꝯdictionẽ ſiue illa coitas ſit analogie ſiue vniuocatiõis de quo nõ curo mõ. poſſet poni p^m obiectũ intell'us: q: nihil põt eẽ itelligibile qd nõ includit rõnẽ entis iſto mõ: q: ut dicit includit ꝯdictionẽ nõ eſt itelligibile: ⁊ iſto mõ quecũq̃ ſcia que nõ ſolũ uocaƒ realis: ⁊ iſto mõ quecũq̃ ſcia que nõ ſolũ uocat realis: ſed etiã que uocat rõnis eſt de re ſiue de ente. In 2° mẽbro iſti' pmi mẽbri dĩ res qd hẽt uel hẽre põt entitatem extra aiam. Et iſto modo videtur loqui

La. 4.

Auic. p meta^ce. c. 5. ꝙ ea que ſunt coia oĩbus generibus ſunt res ⁊ ens: nec põt illud intelligi de uocabulis in vna lingua: q: in vnaquaq; lingua eſt vnus ꝯceptus idifferẽs ad oĩa illa que ſunt extra aiaſ. cõceptus eni ſunt idẽ apud oẽs p piarmenias. ⁊ coiter in q̃liber lingua e vnũ nomẽ ipoſituꝫ tali cõceptui cõi q̃liſcũq̃ ſit illa coitas ſiue analogie ſiue vniuocatiõis. ℂ Dẽm' ꝫ primũ mẽbrũ. ſ. cõmuniſſime bipartitũ in illud qd nõ includit contradictionẽ q̃lecũq̃ eẽ habeat. ⁊ in illud qd hꝫ uł hic põt ꝓpꝛiũ eẽe extra intellectuꝫ. ⁊ iſto mõ uel utroq; mõ uel ſaltem ſcdo mõ accipit Auic. rem ⁊ ens: ut dictũ eſt. ℂ Scdo mõ accipit Boetius diſtinguendo rẽ cõtra modũ rei: ſicut loquit lib. de trini. patet ingt que ſit dĩa ꝑdicationũ: q: alie qdẽ q̃ſi rẽ mõſtrãt alie q̃ſi circũſtãtiã rei: q: iſta ꝑ dicãtur ſic. ꝙ ſm ſe rem aliquã mõſtrãt. illa uõ ut non eẽe ſed potius extrinſecus aliqd apponũt. uult ergo diſtinguere rem cõtra circũſtantiã. ⁊ ſic ſm eũ ſola tria gña ſuba q̃litas ⁊ quãtitas rem mõſtrãt. alia uõ rei circũſtãtias. Hoc nomen res in ſcdo mẽbro acceptũ dicit aliqd ens abſolutũ diſtinctũ contra circũſtãtiã ſiue modũ qui dicit hitudinem vnius ad alterũ. ℂ Terti' modus habeƒ a pho: qui dicit. 7. meta^ce. accñtia dicunt entia: q: ſunt entis. ⁊ infra. c. 3. ſicut de nõ ente logice. adũt dicunt eẽe nõ ens. nõ qdem ſ mpl'r: ſed nõ ens: ſic ⁊ q̃litatem ⁊ ifra. queadmodũ nõ ſcibile eſt ſcibile: ⁊ queadmodũ medicinale: eo ꝙ ad idẽ quidem ⁊ vnũ nõ idem aũt ⁊ vnũ. ſic ⁊ de ente. ⁊ videt eadem ſententiã dicerẽ in pn°. 4. q: queadmodũ medicinale ⁊ ſalubꝛe multipliciter dĩt: ita ⁊ ens. Ens ergo ſiue ſimpl'r ſiue potiſſime dictũ. ⁊ ꝫ ſiue ſit analogũ ſi ue vniuoce accipit ibi phs pro ente cui per ſe. ⁊ p couenit eẽe qd eſt ſuba ſola. ℂ Sic ꝫ ſub pꝛio mẽbro coiſſime cõtinent ens rõnis ⁊ ens quodcũq̃ reale. ſub ſcdo ens reale ⁊ abſolutũ. ⁊ ſub tertio ens reale ⁊ abſolutũ ⁊ per ſe ens. Ex iſta diſtinctione patet ꝙ qd ſi relo ſit res nullã difficultatẽ habet de re tertio mõ accipiendo uel ſecũdo mõ: q: nõ eſt ſuba neq; ad ſe tm̃. ꝫ difficultas eſt de p mẽbro: ſed nec de ente rõnis: q: pꝫ q relatio eſt intelligibilis ſine ꝯdictiõe. Eſt ꝫ hic ſermo ſi habeat eẽe ſiue ſit res hñs entitatem realem ꝓpꝛiam extra aiaſ. ⁊ de hoc ... eſt res. ſcdo que res: q: aũt relatio ſit res ꝓbo: ... ſtudo pĩs extrema realia ⁊ realiter diſtincta. ⁊ ... natura rei eſt realis: q: entitas eius qualem ... habet nõ eſt preciſe in aia: ⁊ per ꝯñs ipa ſm entitatem ꝓpꝛiã eſt res ſuo mõ: ſed hitudo pĩs ad filiũ eſt ... ut patet ex 2° q̃one ordinaria. Ex hoc appet que res ipſa ſit: q: ſi ſit res ſingularis uel eſt ad ſe uel ad alterũ: ipſa formal'r eſt res ad alterũ: nec iſta determiatio ad alterũ repugnat ei qd eſt res iſto modo loquendo q: iſto modo res nõ diſtinguit cõtra modũ uel habitudinem uel circũſtãtiã rei: ſed includit eam.

ſ. c. 10. Querere ueritas originalis.

T. c. 2. T. c. 14. T. c. 15.

T. c. 2.

De ſecundo articulo
p dicet illud qd ẽ reale. 1° q̃tũ pertinet ad logicũ cõſideratio hui' ꝓpoſitiõis: relo ut cõparaƒ ad eſſentiã eſt res. 3° patebit de cõpoſſibilitate ⁊ icõpoſſibilitate iſtorũ de qbus q̃rit. ℂ De p dico ꝙ relatio ut cõparaƒ ad eſſentiã eſt res: qd. pbaƒ ſic: qꝛ aliq' quocunq; mõ diſtincta cõſtituũt 3^m nõ cõſtituũt illud niſi ut aliquo mõ ſe hñt adinuicem uel aliquo mõ vniuntur: ⁊ hoc apparet de cãis extrinſecis que nunq̃

cauſant niſi aliquo mõ cõcurrãt ad cauſandum: ⁊ magis de cãis intrinſecis que nõ cõſtituũt ſuppoſitũ niſi ut ſuo mõ vniant eſſentia ⁊ relatio ꝫ oẽs cõſtituũt pſonã q̃lecũq̃ rõnẽ habeant principij. ꝫ hoc eſt inquãtũ cõcurrũt qd nõ põt eẽe niſi ut relatio eſt in eſſentia. ex hoc habeo ꝙ eſſentia ⁊ relatio ꝯſtituit pſonã: nõ niſi ut relo eſt in eſſentia: ꝫ relõnes eẽe in eſſentia eſt relationem habere cõparationeꝫ ad eſſentiã ueriſſimã quã põt habere circa cõſiderationem itellectus. ergo relatio nõ cõſtituit pſonã niſi ut cõparata ad eſſentiã: ſed nõ cõſtituit pſonã niſi ut res. aliogn pſona ut cõſtituta formalr' nõ eẽt res. ꝫ relatio ut cõparata ad eſſentiã eſt res. ℂ Scdo ſic: q: aut cõparatio ad eſſentiã eſt oino ipſamet relatio ut aliqd ſuꝑueniens: ſiue rei ſiue rõnis nõ curo quãtũ ad ꝓpoſitũ. ſi eſt oino ipſamet patet ꝙ ipſa ſit res ex p articulo: ⁊ cũ ipſamet ſit ſua cõparatio ad eſſentiam. ergo ipſa ut cõparata ad eſſentiã eſt res. ſi ſecundo mõ nulla hitudo adueniens cuicũq̃ ſiue abſoluto ſiue reſpectiuo: ſiue etiã illa habitudo ſit realis ſiue rationis deſtruit illud cui aduenit: ſed potius preſupponit. patet de intentionibus ſecundis que nõ deſtruũt rõnes intentionũ primarũ quibus adueniunt: nõ ergo deſtruit illa realitas relationis per hoc ꝙ eſt cõparata: ⁊ per ꝯñs pꝫ ꝓpoſitũ. Ex hoc pꝫ que res ſit: q: ad quodcũq̃ cõparatur aliqd ipꝫ eſt ipſuꝫ. naꝫ ſm phm p phy^co^rũ. qd uere eſt nulli accidit. ⁊ eſto ꝙ ſuba bouis cõparata ad boies nõ ſit ſuba bois: tñ ſemper eſt res ⁊ que res eſt ſuba: ⁊ que ſuba bouis: q: ipſa eſt ipſa: ſic hec relõ que eſſentialit' eſt ad alterũ nunq̃ eſt nõ res nunq̃ etiã ipſa eſt niſi ipſamet res ad alterũ. cõparatio aũt (ut dictũ eſt) nunq̃ deſtruit realitatem pro pꝛiã: ſed ꝑſupponit. ℂ Hic tñ eſt alius modus dicendi de iſtis relatiõibus qui talis eſt. relatio comparationeſ ipoꝛtat ⁊ ad oppoſitũ ⁊ ad fundamentũ. ex alio aũt ordie habet ꝙ ſit realis ſimpl'r. ſ. ex ordie ad fundamentũ. ex alio ꝙ vna ſit diſtincta ab alia. ſ. ex ordie ad oppoſitũ. ꝫ ꝙ eſſentia dĩna eſt realitas oĩuꝫ relõnũ dĩnarũ. ꝫ ſm hui' cõparationeꝫ nõ differũt realr' ſed 2° mõ. ꝫ ⁊ c. ℂ Cõtra. illud quo aliqd ens hꝫ entitates eo taꝫ fundamento ꝓrio vnitatis eſt vnũ vnitate corrñdẽte tali entitati. ⁊ per ꝯñs diſtictũ a q̃cũq̃ ente nõ hñte hãc vnitatẽ. a quo ꝫ relõ eſt res in actu ex ſua cãꝫ ab eo eſt diſtincta realit' a relõne q̃cũq̃ que non eſt ipſamet ſiue que nõ eſt ens entitate ꝓpꝛia ipſius. ℂ Cõfirmaƒ ſpalit' de relonib' in dĩnis: q: q̃libet relõ ſaltem pſonalis ſeipſa formal'r eſt icõicabilis: qd aũt ſeipõ formal'r eſt incõicabile ſeipõ formal'r a quocũq̃ cõmunicabili eſt diſtinctũ. ꝫ relõ a quo habet ſuã realitatem qua formal'r eſt incõmunicabilis ab eo habet diſtinctionem. ℂ P. ſi eſſentia ut dĩ eſt realitas oium relationũ: ⁊ ſo ſm illã comparationem nõ differũt realit'. ergo cũ illa cõparatio ſit etiã in eſſentia ſeqtur ꝙ ut ſunt in eſſentia nõ differunt realiter. ꝫ ut ſunt in eſſentia uel nullo mõ differũt: qd oino eſt irrõnabile uel ſola rõne differunt. ⁊ ꝫ ergo cõſtituta per ipſas ut ſunt in eſſentia ſola rõne differunt. perſone aũt cõſtituũtur per ipſas ut ſũt in eſſentia ut dictũ eſt in pma rõne. ꝫ ⁊ c. ℂ Quãtũ ergo ad iſtud videt rõnabilius ꝙ ab eodem habeat ꝙ ſit realis ⁊ ꝙ ſit diſticta a relatiõe oppoſita: ⁊ ꝫ intelligẽdo quõcũq̃. nã nõ eſt intelligibile ꝙ ſit realis niſi ſit realis ha

T. c. 26 ⁊ 27.

T. j. pte. q. 36. arti. 2. ⁊ Egidius d̃ roma quolibeto. j. q. 6. Et Henricus in ſũma arti. 60 q. j. ⁊ quolibeto. 5. q. j.

Universidad de Deusto Biblioteca

bitudo ad oppoſitū: ⁊ ſic realiter diſtincta ab oppoſito: nec ipſa pōt eē realiť diſtincta ab oppoſito niſi ut bitudo realis: ⁊ ſic eſt res eo mō quo ſibi cōuenit eē res: ſeipſa ergo formaliť eſt res ⁊ ſeipſa formaliter eſt diſtincta ab oppoſito. A fundamento autē hēt utrūq; fundamētaliter ⁊ radicaliter.

a.l.logicā **Quātū** ad logicū iſta ꝓpō. relō ut cōparata ad eēntiā ē res. vi diſtiguēda: ꝙ iſta inq̄ʒtū: uľ ſm ꝙ: uľ ut. dupľr accipiunť. aliqñ enim he dictiões notāt rōnē accipiēdi illō qō detmiať p ipſa: aliqñ enī nō ſolū hoc: ſed ꝓprie ipoꝛtāt cāſalitatē reſpectu inherētie p̄dicati. Exēplum. motus eſt 3. phyꝰ. t.c. 6. ⁊. 10. actus entis in poᵃ ſm ꝙ in poᵃ. li ſm ꝙ ipoꝛtat rōnē ſm quā motꝰ eſt actꝰ mobilis: q: cū ſint in mobili due rōnes. eſt enī in actu ⁊ eſt in potētia ad aliud motus eſt actus eiꝰ cōſiderati in potētia: nec tñ ibi hoc qō eſt ſm ꝙ eſt in potētia notat cāʒ inherētie Cap. 35. p̄dicati: q: qñ ſic accipiť ifert uľeʒ ſm p̄hm p̄ poꝝ. ut iuſtitia eſt bonū ſm ꝙ bonū ſeqtur ſm ipm. ergo iuſtitia eſt oē bonū: ⁊ planius a pte ſubctī: ut ſi hō ſm ꝙ rōnale intelligit: ſeqtur ꝙ oē rōnale itelligit. hoc mō etiā qñ idē ponif determiatio ſuipſiꝰ mediāte hac dictiōe inq̄ʒtū. In p̄ ſenſu cōſideraf p̄ciſa rō ipſius qō determiať: in alio ſenſu notaf ꝙ rō reduplicati ſit rō inherētie p̄dicati cum ſubcto. primo mō dicimꝰ ꝙ hō cōſideratus inq̄ʒtū hō eſt p̄ciſiſſime cōſideratus. 2° mō hō ſm ꝙ hō eſt rationalis: q: qō cōſequiť reduplicationē eſt rō inherētie p̄dicati. ⁊ etiā cōcedi pōt ꝙ hō ſm ꝙ hō eſt riſibilis: ⁊ eſt ibi cā inherētie 2° mō dicēdi per ſe. ℭ Ad ꝓpoſitū cū dico ꝙ relatio ut cōparata ad eēntiā diuinā eſt res: pōt itelligi dupliciť. p̄ mō ut relatiōi cōſiderate ſub tali cōparatiōe cōueniat h̄ predicatū res. uel ſecūdo mō ꝙ illa cōparatio ſit rō inherētie huiꝰ predicati qō eſt res. 2° mō ꝓpoſitio eſt falſa: q: illa cōparatio ad eēntiā eſt ſola cōparatio rōnis. eſt enī inter extrema non diſtincta realiter. relationē. ſ. ⁊ eēntiā: que tñ pōt itellectus cōparare. ⁊ ita eſt inter ea relatio rōnis. non ğ de iſto intellectu loqmur: ſed de p̄mo: ⁊ tūc eſt ſenſus ꝙ p̄nitas nō ſolū p̄ciſe accepta ſm ꝙ p̄nitas: ſed ēt ſm ꝙ cōſiderata ſub iſta rōne ut cōparatur ad eēntiā uel ut eſt in eēntia eſt res: q: iſta cōparatio nō diminuit nec deſtruit p̄nitatē eē rē ſed p̄ſupponit ſicut ꝓcedit 2ª rō ad ꝯnē ſcōi articuli. Exemplū. hō ut riſibilis itelligit. hec nō eſt uera ſic ꝙ riſibilitas ſit cā inherētie predicati: ſed ſic eſt ṽa ꝙ hoī cōſiderato ſub rōne riſibilis nō repugnat hoc p̄dicatū intelligere: ſed cōuenit. ⁊ iſto mō q̄cunq; determiatio ſub qua cōſideraf ſubiectū: que tñ nō excludit predicatū nō falſificat ꝓpoſitionē in qua predicatū dī de ſbcto ſic determiato.

Ex iſtis patere poteſt illud quod queritur: ſed opoꝛtet primo videre intellectū huius qō dī ꝙ relatio eſt rō. nā ꝙ aliqd dicaf rō pōt ad ꝓpoſitū intelligi dupliciter. Uno mō: q: eſt modus illius cui comparaf ⁊ nō res tali reali- p̄mo tri. c. 10. tate ſicut Boetius uocat bitudies circūſtātias ⁊ nō res: q: nō hn̄t talē realitatē qualē hn̄t ille quarū ſunt circūſtātie: ⁊ quāto aliqd recedit a realitate p̄fecta tāto magis accedit ad rōnē. Alio mō aliquid ut accipiť ſub rōne formaliter: pōt dici rō uel ens rōnis ſicut ſi hō ut uľe dicaf eē rō: pro quanto cōſideraf ſub vniuerſalitate que eſt per ſe rō. Iſtis duobus modis pōt cōcedi ꝙ relatio ut cōparaf ad eēntiā eſt rō: q: eſt modus circa eēntiam ⁊ nō habet talē entitatē formaliter q̄lē hēt eſſentia: ſed eſt quaſi circūſtātia reſpectu eiꝰ: ⁊ etiā cū dico ut cōparaf ad eēntiā hec cōparatio (ut dictū eſt) ipoꝛtat reſpectū rōnis: ⁊ ſub ea cōſideraf p̄nitas: ⁊ pro tanto p̄nitas ut cōparaf ad eēntiā eſt ens rōnis: q: acceptū ſub rōne. ℭ Sed ſiue ſic ſiue ſic dicaf ꝙ p̄nitas ut cōparata ad eēntiā eſt rō: non tollitur qn p̄nitas ſit res: q: q̄ʒtuʒ ad p̄ᵐ ipſa ſuo modo eſt res. ſ. res ad aliud: lʒ dicaf rō reſpectu rei ad ſe. q̄ʒtū ad 2ᵐ ipſa cōſiderata ſub rōne que eſt cōparatio ad eēntiā dī rō: q: illō ſub quo ꝯſideraf nō hēt entitatē ex ſe. ipa tñ ē res: q: illō ſb q̄ ꝯſideraf nō deſtruit realitatē eiꝰ: ſʒ ipſaʒ p̄ſupponit. cōparatio enī alicuiꝰ ad alterū preſupponit entitatē ſm ſe. ℭ Ex hoc pʒ ꝙ iſta ſtāt ſimul. ꝙ ipſa relatio cōparata ad eēntiā ſit rō. ſ. duplici mō p̄dicto ⁊ tñ ꝙ ipſa ut cōparaf ad eēntiā ſit res ſicut iā dictū eſt. ſtat etiā ꝙ ipſa cōparata ad oppoſitum ſit res: q: ipſamet eſt cōparatio ad oppoſitū: ⁊ ipſamet eſt ipſa res que eſt talis comparatio ⁊ magis uſitate dī res ut cōparata ad oppoſitū: ⁊ rō ut cōparaf ad eēntiā: q: ut cōparaf ad oppoᵐ eſt eque ⁊ ſimilis entitatis cū oppoſito nec reſpectu eiꝰ hēt rōnē modi ſicut nec ecōuerſo ſimiliť ipſa eſt cōparatio ſui ad oppoſitū. ⁊ iō cū dī ut cōparata nō cōſideraf ſub aliqua rōne que ꝓprie dicaf rō. nō enī eſt aliud p̄nitas ut cōparaf ad filiationē q̄ʒ paternitas ut cōparata ad filiationē: ⁊ hoc eſt in ſpāli p̄nitas ut eſt paternitas. ſtat ğ ſimul ꝙ paternitas ut cōparata ad oppoſitū ſit res: nō tñ eo modo quo ut cōparaf ad eēntiā eſt res: ſed ut cōparata ad oppoſitū eſt res iſtis duobꝰ modis. q: ſimilis entitatis diſtincte cōtra modū ⁊ eſt res non accepta ſiue cōſiderata formaliter ſub rōne: ⁊ ꝙ ipſa cōparata ad eēntiā ſit rō pp duo oppoſita: q: ſ. modus eēntie: ⁊ q: accepta ſub rōne que eſt ipſa cōparatio ad eēntiā: tñ utroq; mō ⁊ ut cōparatur ad oppoſitū: ⁊ ut cōparaf ad eēntiā eſt res ⁊ eadem res: q: ipſamet eſt cōparatio realis ut ꝓbatū eſt.

De tertio articulo

arguiť contra predicta. p̄mo ſic. ſi relō cōparata ad eēntiā eſt res: aut ğ res ad ſe aut ad alterū. ꝙ relō ſit res ad ſe q̄litercunq; vī includere ꝯdictionē. ğ ut cōparata ad eēntiam eſt res ad alterū: ſed ut cōparaf ad eēntiā eſt ideʒ ꝙ eēntia. ğ relatio ut idē eēntie uel ut eſt eſſentia eſt res ad alterū: ⁊ ultra. ergo eēntia eſt res ad alterū. Iſta ꝯñtia ꝓbaf per ſimile: q: ſi hō ſm ꝙ rōnale intelligit. ğ rōnale intelligit: ⁊ rōne ēt: quia p̄dicatū qō ꝯuenit alicui per rōnē alicuiꝰ priꝰ cōuenit ei. ℭ Itē ſi relō ut cōparata ad quodcunq; ſit res ꝓpria realitate. ğ ſiľr relō in creatura ut cōparata ad fundamētū eſt res ꝓpria realitate: ⁊ nō p̄ciſe realitate fundamēti. ğ eſt ibi accñs ꝓpria accñtalitate: q: nō eſt ibi ſuba. ⁊ tūc ſeqtur ꝙ alia eſt accñtalitas relōnis in creatura: ⁊ accñtalitas abſoluti in quo fundaf: ⁊ ſic vī ſeq ꝓceſſus in infinitū: q: illa accñtalitas relōnis hēt ꝓpriā realitatē: ⁊ nō niſi accñtalē. ğ hēt ꝓpriā accñtalitatem ⁊ de illa ſiľr. ⁊ ſic in infinitū. ℭ Cōſimiliter in diuinis ſi hēt ꝓpriā realitatē cōparaf ad eēntiā. ergo illa eſt ſubalis uel accñtalis: nō accñtalis: q: nullum accñtale eſt in deo. 5. de tri. c. 5. ğ hēt ꝓpriā ſubſtantialitatē. ⁊ tūc pī p̄nitate hebit eē per ſe: qō eſt inconueniēs: q: tūc erūt in diuinis tria per ſe eē: q: tres relōnes: cū tñ nō ſit ibi niſi vnicū per ſe eē p̄m Aug. 7°. de tri. c. 6. dicētē ꝙ ſuba eſt quo pater eſt: ⁊ quo filiꝰ filiꝰ hēt eē lʒ non ſit quo pī eſt pī.

Reſpōdeo ad p̄ᵐ pʒ in 2° articulo. de diſtinctione iſtiꝰ ꝓpoſitionis. relō ut cōparaf ad eēntiā eſt res: q: ṽa eſt ꝓut li ut uel inq̄ʒtū denotat determiationē uel ſpecificationē ſiue determinatā acceptionē p̄nitaſ ſub iſta rōne que eſt cōparatio ad eēntiā. nō eſt aūt ṽa ꝓut denotat cāſalitatē inherētie p̄dicati ad ſubctū. In p̄ ğ intellectu qñ q̄riť que res ſit. dici pōt ꝙ eſt res ad alterū: q: cōparatio ad eēntiā nō facit ꝙ p̄nitati repugnat ſua ꝓpria realitas que eſt realitas ad alterū: nec tñ eſt ſic intelligēdū ꝙ p̄nitas cōparata ad diuinitatē ſit res ad alterū: ita ꝙ alterū ſit diui- a.l. diuinitatem. nitas ut ſit ſenſus. p̄nitas eſt res ad diuinitatē: ſed eſt ſenſus. p̄nitas cōparata ad eēntiā ē res rōnis ⁊ in ſe res ad alterū. ſ. ad filiū: q: qui cōparat p̄nitatē ad diuinitatē excludēdo filiū uel nō icludēdo filiū: nō cōparat p̄nitatē niſi hēat duo ꝯdictoria in itellectu ſuo. cū p̄nitas ſʒ illud qō eſt ſit per ſe ad filiū. ⁊ lʒ p̄nitas nō ſit ſeipſa cōparata ad diuinitatē ſed ad filiū ut ad coꝛrelatiuū. tñ p̄nitatē ipſam includēdo eē ad filiū pōt itellectꝰ cōparare ad diuinitatē: q: itellectꝰ pōt aliqd cōparare per actum ſuū ad illud qō nō eſt eiꝰ per ſe coꝛreᵐ ex nā rei. ſʒ hūc itellectū pōt dici ꝙ p̄nitas ut cōparata ad eſſentiā eſt res ad alterū. ℭ Et cū iferī. ğ ut eſt eēntia uel ut idē eēntie eſt res ad alterū: ꝯcedaf in ſiľi intellu. ℭ Et ultra cū dicis. ğ eēntia eſt res ad alterū. ℭ Rᵒ h̄ pōt itelligi dupľr. per idētitateʒ uel formaľr. p̄ mō poſſet ꝯcedi ⁊ eſt ſenſus dicti ꝙ diuinitas eſt res que eſt ad alterū: q: eſt p̄nitas: nō aūt eſt concedēdū formaľr ꝙ diuinitas ſm ſuā formā ſit ad alterū: ſʒ q: in āñte fuit p̄dicatio formaľ dicēdo. p̄nitas ut cōparaf ad eēntiā eſt res ad alterū. iō ſi inferaf ſiľis p̄dicatio in ꝯñte ꝙ diuinitas eſt formaľr ad alterū negāda eſt ꝯña. q: nō opʒ ꝙ p̄dicatū eo mō cōueniat determiatiōi. q̄ ꝯuenit alicui itelľctio ſb tali determiatiōe. qñ illa detmiatio nō notaf eē rō inherētie p̄dicati ad ſubctū ſic̄ hic. ⁊ per h̄ pʒ ad ꝓbōnes ꝯñtie. hō ſm ꝙ rōnalis ⁊c̄. Iſta ꝯña tenet ꝓut li ſm ꝙ notat cāſalitatē inherentie p̄dicati ad ſubctū. ſic āt nō accipiť in ꝓpoſito h̄ qō dī ut cōparaf ad eēntiā. ⁊ ſiľr ad ꝓbōnē ſequētē. eſto ꝙ p̄dicatū uel iꝰ iſiť illi qō ē rō iherētie aliq̄ h̄ nō hētur niſi ſm q̄ ſm ꝙ teneť ꝓprie reduplicatiue. hic āt nō ſic accipiť (ut dictū eſt) in illa diſtictiōe logica in 2° artᵒ. ℭ S[illegible] bq̄ciaf. q: illud qō eſt in aliq̄ formaľr pōt illud denoiare. ğ ſi relō ut cōparata ad eēntiā ſit in eēntia. eēntia pt denoiari a relōne. ⁊ p ꝯñs eēntia formaľr referť ad aliud. ℭ Rᵒ aliq̄ denoiatiua uľ cōcreta p̄dicanť de aliqbus. p̄ mō per ſe. aliq̄ de aliq̄ p ſe. 2° mō ſiue p accidēs. de cōpoſito qdē ex ſuſceptiuo ⁊ forma p̄dicaf denoiatiuū ſiue ꝯcretū forme per ſe. p̄ mō ſpāliter ſi ſubctū eſt per ſe vnū q̄ʒtū ad ꝯceptū. ſic̄ hō dī rationalis ſiue aiatꝰ per ſe p̄ mō. ſʒ coꝛpus qō eſt altera ps cōpoſiti dī denoiatiue aiatū ꝓprie tñ ſiue per ſe 2° mō ſiue per accñs: q: illud nō eſt totū includēs formā ſed ſuſceptiuū recipiēs formā. ubicūq; ğ eſt aliq̄ forma opʒ dare p̄dicationē formalē de toto que eſt per ſe p̄ mō. ēt in creaturis opʒ dare coiter p̄dicationē que ſit ꝓprie denoiatiua forme de ſuſceptiuo. In diuinis pᵃ p̄dicatio non negatur. nā pī gn̄at ſiue gn̄ans gn̄at. pī eſt q̄ſi cōpoſitū includēs. q̄ſi eēntialr formā illā que de ipō p̄dicatur: ſʒ denoiatiuā p̄dicationē q̄ſi forme. de quaſi ſuſceptiuo nō opʒ dare ibi. ℭ Hoc declaratur aucte ⁊ rōne. rōne ſic. qō itelligiť ibi q̄ſi ſuſceptiuum forme eſt illimitatū ad oppoſitas formas uľ relōneſ. ⁊ tñ nō diſtinguiť ab eis. ꝙ aūt denoiaf a forma aliq̄ denotaf per h̄ eē diſtinctū ab oppoſito: q: ergo hic nō eſt ſuſceptiuū ꝓpriū forme: ſed cōe ſibi ⁊ oppoſito ⁊ forma talis denoiare nō poſſet niſi ꝓpriū ſuſceptiuū: q: nō eſt niſi diſtinctū ab oppoſito. iō nulla eſt p̄dicatio denoiatiua relōnū de ſuſceptiuo. ℭ Hoc ꝯfirmaf per Dam. liᵒ p̄. c. 5. ubi vult ꝙ relōnes determinant ypoſtaſes nō nāʒ. notanť ergo illud determiare de quo p̄dicanť in cōcreto: q: notanť illud cōparare ad oppoſitū ⁊ diſtinguere ab oppoſito. ℭ Ad formā ğ rōnis qñ accipitur relō eſt in eēntia. ğ eēntia p̄t denoiari a relōne nō ſeqť. ⁊ rō dicta eſt. ⁊ cū dī. ois forma pōt denoiare illud in quo eſt. extēdēdo denoiationē ad p̄dicationē denoiatiuā eēntialē in ꝯcreto: ſic̄ hō eſt animatꝰ. ⁊ ad denoiationē ꝓprie dictā. ſic̄ hō eſt riſibilis. uel lignū eſt albū. uel hō itelligit. cōcedi pōt ꝙ ois forma aliq̄ iſtoꝝ modoruʒ denoiat illud in quo eſt q: ad minꝰ de cōpoſito p̄dicaf in cōcreto: lʒ illud ſit extēdēdo denoiationē: ſed ſi tu accipias de illo in quo eſt ut in ſuſceptiuo p̄dicatū predicatur ꝓprie denoiatiue negādū eſt: niſi illud ſuſceptiuū ſit limitatū uel niſi p̄dicatio illa denoiatiua impoꝛtet ſubctum eē ꝓpriū ⁊ diſtinctuʒ ab oppoſito. ℭ Ad 2ᵐ lʒ eēt magna difficultas de p ſe tñ i ꝓpoſito eā p̄traſeo. cōcedēdo tñ ꝙ relō que eſt accñs in creaturis ꝓpriā hʒ accñtalitatē. q: illa eſt per ſe res ⁊ nō eſt illa res in qua fundaf. nec eſt res per ſe ens ſicut ſuba. ita opʒ dare ꝙ ipſamet per ſe ſit res hn̄s ꝓpriā accñtalitatē. que nō ſit accñtalitas entis ad ſe ſʒ accñtalitas ad alterū. ſic̄ enī nō eſt eadē entitas ad ſe ⁊ ad alterū. ſic nec eadē accñtalitas accñtis entis ad ſe ⁊ accñtis entis ad alteruʒ. ⁊ cū arguiť ꝙ eſt ꝓceſſus in infinitū. ℭ Rᵒ. ſtandū eſt in ipā relōne: nec ulteriꝰ ꝓcediť. vbi grā. in albedine fundaf ſiľitudo. iſta ſiľitudo hēt aliquaʒ accñtalitateʒ ꝓpriā ab accñtalitate albedis diſtinctā. ſic̄ relō eſt genꝰ diſtinctū a gn̄e q̄litatꝫ. ℭ Si q̄ras de accñtalitate ſimilitudis ſi ipā ē alia a ſiľitudie. dico ꝙ nō. q: ſiľitudo eſt ſua accñtalitas ad fūdamētū ⁊ ſeipā accidit fūdamēto. ſic̄ ſeipā ē ad oppoſitū. Uľr enī qō conuenit alicui ſic ꝙ oimoda ꝯdictio ſit illud eē ſine h̄. hoc eſt idē realr illi. ⁊ per oppoſitū ubi nō eſt oimoda ꝯdictio non opʒ idē eē oino. nūc aūt ꝯdictio eſt ſiľitudinē eē ⁊ nō eē fundamētū ⁊ ēt nō eē ad terminū. iō accñtalitas ſua ad fundamētū eſt idē ſibi ſicut ipſamet eſt ſiľitudo uel bitudo ad oppoſitū. ſtatus eſt ğ q: accidētalitas ſiľitudis nō eſt alia res a ſiľitudine. ſʒ ſiľitudo eſt quedā res alia ab albedine. q: bitudo ⁊ ēt accñtalitas albedis pōt poni q̄dā res alia ab albedine. q: albedo eſt q̄dā res abſoluta. ⁊ abſolutū p̄t eē ſine ꝯdictione ſine ſubcto. ⁊ iō nō eſt ideʒ bitudini ſue ad ſubctū. nec ſeipſa accidit illi. falſa eſt ğ illa. q̄ rōne ſiľitudo accñtalis albedis hʒ aliam accñtalitatē ab albedie. pari rōne accñtalitas ſiľitudis hēbit aliā accñtalitatē a ſiľitudie. falſa ē ēt illa. qua rōne accñtalitas ſiľitudis eſt eadē ſibi pari rōne accñtalitas albedis eſt eadē ſibi. q: albedo eſt ens abſolutū ⁊ ſimilitudo relatio.

ℭ Confirmaf vna ſiľitudo nō eſt niſi ad vnū terminū. bitudo igiť ſiľitudo non eſt ad ſuba. bitu- a.l. cum firmatur.

Universidad de Deusto Biblioteca

do cū ſit hitudo ad obctū.ſ.ad ſil'e. Nec ē eſt fundamētū rel'onis niſi q: albedo eſt ens abſolutum ⁊ ſimilitudo relatio.

Et ex h nō eſt ꝯdictio albedinē eē ſine cōparatiōe ad ſupficiē.eſt āt ꝯdictio ſilitudinē eē ſine cōparatiōe ad fūdamētū. ⁊ iō illa cōpatio nō ē eadē albedini.iſta āt eſt eadē ſilitudini. nihil aūt aliud eſt ſilitudinē eē ꝙ̄ hitudinē hui⁹ ad h.nec tñ dico

a.l.⁊ forte pōt cōparari rel'one q̄ nō eſt ipſamet ſ3 que ē real'r alia a ſe ⁊c.

ꝙ rel'o ad qōcūꝗ cōpareꝛ ſeipā cōparaꝛ.q: pōt cōparari rel'one rōnis que nō eſt ipa.ſ3 ēt forte realiter alia a ſe.ſic ꝓportionabilitas fundaꝛ in ꝓportiōe.ſ3 h dico ꝙ rel'o ſeipā ⁊ nō alia cōparatiōe cōparaꝛ.ſi tñ cōpareꝛ ad qōcūꝗ ſine quo eſt ꝯdictio ipā3 eē. Et cū arguiꝛ ulteri⁹ de ſubalitate rel'onis in diuinis.dico ꝙ l3 phs diſtinguat in p̄dicamētis ſuba3 p̄mā a ſcōa:tñ ad ꝓpoſitū eēntia h3 rōnem utriuſꝗ ſube q̄ɜtū ad aliqd.ſube qdē ſcōe quo ad h ꝙ ipa eſt cōis.nō tñ quo ad h ꝙ ipa ſit uł'is. h eſt diuiſibilis uel plurificabilis.eſt eni cōis cōitate reali ſm Dam.c.4.ibi eſt cōitas ſube nō ſolum rōnis ſic̄ eſt in nā creata.h3 āt rōnē ſube p̄ᵉ q̄ɜtū ad h ꝙ eſt eē h.ſiue ſingl'are.q: eēntia de ſe eſt hec. nō dico quo ad hoc qō eſt eē incōicabile. q: h eēt impfectiōis.nō reſtat aūt alia rō ſube q̄litercūꝗ accepte in diuis q̄rēda ultra rōnē eēntie niſi rō incōicabilitatꝭ.iſta āt in diuinis non pōt eē per ſe rō ſube q̄ɜtū ad cōe3 opinionē.ſm quā loqmur cōiter in iſtis qōnib⁹.qm̄ nō moueꝛ de h qō ad h.q: qcqd eſt ibi nō tm̄ ſuba:ſed ēt ad ſe cōicabile eſt.p3 ḡ ꝙ rel'o in diuis nullā hēt rōnē ſubalitatꝭ:q: tm̄mō hēt rōnē incōicabilitatꝭ.que nec eſt rō ſube ſecūde nec p̄me q̄ɜtū ad illud qō ptinet ad pfectionē ſube qō eſt eē h.illud eni ꝯuenit eēntie de ſe. ¶ Si arguiꝛ ꝯ h.qcqd ptinet ad ſuba3 p̄mā hēt per ſe ratiōnē aliq̄ ſubalitatꝭ. hi⁹ eſt incōicabilitas que nō eſt ibi niſi per rel'onē.ḡ ⁊c. ¶ Rē° intelligēdo maiorē de incōicabilitate ptinēte ad ſuba3 p̄mā que

a.l.minorē

eſt incōicabilitas ſingl'aritatis ipa uera eſt in creaturis:nō ſic in deo. ⁊ rō eſt q: ultimū ꝯhēs nām ſiue ad ſingl'aritatē ſiue ad incōicabilitatē in creaturis eſt eiuſdē gn̄is cū nā ꝯcta: ⁊ per ꝯn̄s ipm ſ3 rōnē ſuā formalē ptinet ad gen⁹ ſube.in deo nō eſt ſic:ut dictū eſt pri⁹.q: ut dictū eſt pri⁹ ad icōicabilitatē ꝯhere nō p̄t aliqd ptinēs ad gen⁹ ſube uel q̄ſi gen⁹ ſube in diuis.q: qōlibet tale eſt cōicabile. ¶ S3 adhuc arguiꝛ.illō per qō in diuis ſit ꝯctio uel determiatio q̄litercūꝗ dicta ad incōicabilitatē uel ad incōicabile.ſm rōnē ſuā formale3 eſt ſuba uel accn̄s.q: iter hec nō cadit mediū:nō āt accn̄s. p3 ḡ ſuba.ḡ hēt ꝓpriā ſubalitatē. ¶ Rē°.hic rn̄det Aug.5.de tri.c.6.ꝙ nō oē qō in deo eſt ſm ſubam dr̄ uel ſm accn̄s.dr̄ eni aliqd ibi qō nec ſm ſubam dr̄ nec ſ3 accn̄s.utpote illō qō ad alteꝝ dr̄. ¶ Si adhuc 3° replices ſic. illud quo formal'r ſuppoſitū in diuis incōicabile eſt:aut eſt tale cui cōpetit formal'r inherere aut ꝯuenire p̄t aut cui repugnat oīno:ſi p̄mū.ḡ eſt accn̄s:ſi 2m cū illō ſit ſuba cui re

Cap.j.

pugt iherē alteri. ⁊ h ꝓut ſuba diſtiguiꝛ ꝯ accn̄s. ſeqꝛ ꝙ hēt rōnē ſube ꝓpriā. ⁊ ita ꝓpriā ſubalitatē qō eſt ꝓpoſitū. ¶ Rē° ſm Auic.2° meta^ce.nō inherere ⁊ nō poſſe inherere:nec eſt rō ſube ut ſuba eſt gen⁹:nec inherere eſt rō accn̄tis:uel alicui⁹ generis accn̄tis.q: inherere eſt dare eē uel actu3 ſm qd alicui p̄ori ſimpl'r enti:ſ3 ſuba eſt illud ſubtractū cui cōuenit nō inherere uel cui repugnat inherere ⁊ accn̄s uel q̄litas uel q̄ɜtitas eſt nā cui ꝯue-

nit inherere.Dēꝛ ḡ in diuis illud mēbrū ꝙ illud q̄ pſona in diuinis eſt formal'r icōicabilis eſt tale cui repugnat inherere:repugnat eni illi dare eē ſ3 qd alicui enti ſimpl'r priori.ḡ ⁊ inherere. ⁊ h ſm rōnē ſuā formalē.nec tñ ſeqtur ꝙ ſm ſuā rōnē formalē hēat ꝓpriā ſubalitatē.q: ut dictū eſt h nō cōplet rōnē ſube ut diſtinguiꝛ ꝯ alia gn̄a. ¶ Si q̄rto repliceꝛ qbuſcūꝗ repugnat inherere repugnat eis per aliquā vnā rōnē.ſube aūt ꝯuenit uel alicui de gn̄e ſube h ⁊ per te ꝓprietati incōicabili in diuis. ḡ per aliqd cōe eis nō per rōnē entis.q: enti nō repugnat inherere nec per rōnē alicui⁹ iferioris ente niſi ſube.p3 diſcurrēdo.ḡ illa ꝓprietas incōicabilis cui ſm ſe repugnat inherere.ſm ſe icludit ꝓpriā rōnē ſube: ⁊ ita hēbit ꝓpriā ſubalitatē qō eſt ꝓpoſitū. ¶ Rē° impfectio aliq̄ pōt repugnare alicui uł' q: icludit pfectionē ſimpl'r uel q: icludit impfectionē illi iperfectiōi repugnātē.ſiqdē ſūt mūte impfectiōes repugnātes iter ſe.ꝺbi gr̄a.repugnat deo eē albū. ⁊ nigro repugnat eē albū.deo aūt ꝓp pfectionē ſimpl'r.que repugnat toti gn̄i coloris.immo toti gn̄i q̄litatis.imo toti gn̄i entis cāti. nigro āt repugnat albū ꝓp pfectionē ſuā limitatā ſub genere coloris que pfectio limitata nec̄io hēt iperfectionē annexā.alia tñ ⁊ in alio ḡdu a pfectiōe albi.ḡ illa ma.neganda eſt qbuſcūꝗ repugnat eadē impfectio cuiuſmodi eſt inherere uł' depēdētia ad ſubctū eis repugnat per aliqd idē in ipis.quia nō op3 ꝙ eis qb⁹ repugnat aliqd idē ſit aliqd vni⁹ rationis ꝙ a pte ipſoꝝ ſit rō illi⁹ repugnātie: imo rō ꝓpria vniuſcuiuſꝗ coꝝ pōt eē rō repugnātie ad aliqd idē. ¶ Ad ꝓpoſitū inherere ſiue dependere ad ſubctū eſt impfectio.iō iſta repugnat ſube cum ipa talis entitas ſit ꝙ ſibi repugnat eē entitatē diminutā. q: dat eē ſimpl'r.ſiue p̄m:qō eſt oppoſitū ei qō eſt inherere. cū h ēt repugnare pōt rel'oni in diuinis:que l3 nō det eē ſimpl'r:ſiue per ſe eſſe. tñ ipa talis entitas eſt ꝙ repugnat ſibi eē entitatē diminutā ſiue actū ſm qd.inherere āt repugnat eēntie diue.q: eſt pfectio ſimpl'r.repugnat eni rel'oni diue.l3 nō ſit pfectio ſimpl'r.q: ipa ex rōne ſua nō pōt eē entitas impfecta ⁊ inherere nō pōt cōpetere niſi enti depēdenti. ⁊ per ꝯn̄s imperfectio.

Ad argumētu3 ꝓncipale cū arguiꝛ ꝙ rel'o ut cōparata ad eēntiā eſt rō. ⁊ ꝙ eēntiā [illegible]. q: ipa ut cōparata ad eēntiā trāſit in eēntiā.utrūꝗ aſſūptū pōt hēre vnū itellectū uerū [illegible] falſū.pōt eni intelligi rō ut rō opponiꝛ rei ſiue enti ex̄ aīa3. ⁊ h eſt falſū. q: ad qōcūꝗ cōparaꝛ ſemp eſt res ex̄ aīa3 ꝓpria realitate que eſt ad alterū. Alio mō p̄t itelligi rō idē: ꝙ modus ſiue circūſtātia rei ſm Boetiū.ſic ꝯcedēdū eſt ꝙ rel'o ſit rō reſpectu eēntie:nō tñ ꝓp h tolliꝛ qn cōparata ad ipā3 ſit res. ¶ Cōſil'r pōt intelligi trāſire in eēntiā vno mō ita ꝙ nō hēat ꝓpria3 entitatē ad alterū. ⁊ iſte intellect⁹ eſt falſus. Alio mō trāſire in eēntiā ſic ꝙ nō remanet diſtincta realiter ab eēntia. Et l3 nō ſit hec qō de idētitate uel diſtinctione rel'onis ⁊ eēntie.imo illa eſt difficilior qōne ꝓpoſita.tñ ꝯcedi pōt ꝙ rel'o cōparata ad eſſentiā eſt rō ſecūdo mō h ē modus ⁊ trāſit in ipā3 nō p̄ mō ſ3 ſcōo mō: ⁊ h modo nō manet real'r diſtincta:eſt tñ res ex̄ aīa3 ꝓpria realitate que eſt ad

a.l.ſm nūm transire ad deſtructionē ꝓpe ⁊c.

alterū ⁊ ſic manet.ꝓut manere excludit tranſitum deſtructiuū ꝓprie realitatis. Conſil'r ſi inferaꝛ in q̄ne ꝙ ipa ut compata ad oppoſitum eſt ratio ſimple reſpectu eēntie.q: ſic accipiebaꝛ in p̄miſſa conceditꝛ.ad nihil eni3 cōparari pōt qō tollat ab ipſa qn ſit modus eēntie.tñ nō ſeqtur.ḡ ut cōparaꝛ ad oppoſitū nō eſt res.q: h mō eē rōnē nō repugnat ei qō ē eē rē. ¶ Si arguiꝛ.reſpectu eēntie ē res.ḡ eſt alia res. ⁊ ſic nō trāſit in eēntiā q̄ɜtū ad idētitatē realē. ¶ Rē° ꝙ qō de realitate rel'onis nō eſt qō de alietate.imo p̄ᵃ ptinet ad ꝓblema de accn̄te uel gn̄e.2ᵃ ad ꝓblema diffinitiuū de eodē uel diuerſo.

La.4.⁊.5.

p3 ex p̄ thopi.in exēplo ēt p3 idē.hō ut cōparaꝛ ad ſoꝛ.eſt res.imo ſoꝛ.ut cōparaꝛ ad ſortem eſt res: ⁊ utrūꝗ ꝓbaꝛ:q: idētitas realis nō eſt niſi rei ad rē. hō eſt ide3 real'r ſorti. ⁊ ſoꝛ.eſt idē ſoꝛ. ⁊ ut dr̄ ide3 ſoꝛ.cōparaꝛ ſoꝛ.p3 de ſe.nec tñ hō uel ſoꝛ.ut cōparaꝛ ad ſoꝛ.eſt alia res a ſoꝛ.ſic ḡ in ꝓpoſito ſtat ꝙ rel'o ut cōparata ad eēntiā eſt res: ⁊ tamē nō alia res. Et ſi queraꝛ nūquid eſt eade3 res cū eſſentia uel alia.ſi dēꝛ ꝙ eade3 realiter:h tñ nō op3 ꝓp qōne3 ꝓpoſitā:ſ3 ſufficit dicere ꝙ ipſa eſt res que eſt ad alterū.ſic ergo ad quodcunꝗ cōpareꝛ tranſit in eſſentiam ⁊ manet. Qō.IIII.

Quere.j.reportationū di.26.hanc q. uſus q̄ ad titulū.

Deinde queriꝛ de rel'one originis in cōparatiōe ad pſonā: ⁊ ſpālit er ad pſonā p̄mā.utrū.ſ.ſepata uel abſtracta rel'one origis poſſet manere p̄ᵃ pſona diuina cōſtituta ⁊ diſtincta: ⁊ arguiꝛ ꝙ ſic.qō aduenit pſone cōſtitute nec cōſtituit nec diſtinguit p̄ma diſtinctiōe.rel'o origis eſt hi⁹ reſpectu p̄me pſone in diuinis.ḡ ⁊c.ꝓbō minō.rel'o origis ſeqtur actionē uel paſſionē.ex.5.

T.c.20.5.meta^ce in probe.

meta^ce.illa que ꝯuenit p̄me pſone nō pōt ſequi niſi actionē.q: p̄ᵃ pſona nō eſt ab aliquo. actio āt nō pōt eē niſi ſuppoſiti exn̄tis:ita ꝙ rō actiōis p̄ſupponit rōnē ſuppoſiti.ḡ p̄ma pſona eſt perſona uel ſuppoſitū per aliqd pri⁹ ipſa rel'one. ¶ Oppoſitū abſtracta rel'one nō manet niſi eēntia uel ſōa cōis que non poteſt eſſe rō cōſtituendi perſonā:q: non eſt ꝓpria nec incōicabilis.ergo ⁊c.

In hac qōne que ſupponit qōdā dictū cōe ſ.ꝙ pſona diua cōſtituiꝛ per rel'onē qō dictū nō diſcutiaꝛ hic:q: eſt difficilius ꝓpoſito.ſed ſit in iſtis qōnib⁹ ſuppoſitū tanq̄ cōiter cōceſſu3.nō eni op3 oīa in dubiū reuocare ubi ſuppoſitio dictis cōib⁹ ꝓpoſitū pōt declarari.nā iſta qō nō q̄rit gn̄al'r ſi pſona diuina pōt ꝯſtitui per relatione3:ſed ſpālit er de p̄ma pſona:q: de ea vr̄ eſſe ſpālis difficultas. ⁊ h ꝓp p̄oritate3 ei⁹ ⁊ alias que vr̄ repugnare nāe correlatiuoꝝ.ḡ ſupponendo cōmune3 opi.de eo qō q̄rit ſpālit de p̄ma pſona ſūt hic q̄tuoꝛ videnda.p̄ ſuppoſito q̄ aliq̄ pſona diuina cōſtituaꝛ per relatione3.ut vr̄ qō ſupponere.an repugnet ſpālit er p̄me pſone.2° dato ꝙ non: qua rel'one poſſet p̄ma pſona ꝯſtitui.3° qualiter ſe hn̄t iſte rel'ones adinuicem que cōiter ꝯceduꝛ ineſſe p̄me pſone. ⁊ ultimo patebit q̄ſi pro quodā correlario cum quali abſtractione uel ſeparatione poſſit ſtare ratio prime perſone.

De primo accipio hāc ꝓpoſitionē.ſuppoſitis eiuſdē nō repugnat hēre ꝓprietates ẏpoſtaticas que ſunt ſil' nā: ꝓbaꝛ iſta. q: ſuppoſita eiuſdē nāe nō hn̄t inter ſe p̄oritatē nature ſeu prioritatē eſſentialē. ¶ Et cōfirmaꝛ per

T.c.ij.

ph3.3.meta^ce cōcordātē in h cū pl'one.in his q̄ ſūt eiuſdē ſpēi nō eſt pri⁹ ⁊ poſteri⁹.nūc aūt ex ẏpotheſi 2ᵃ pſona pōt ꝯſtitui per rel'onē aliquā originis.ḡ nō repugnat prime pſone ꝯſtitui per aliquā ꝓprietatē que ſit ſil' nā cū illa:cuiuſmodi eſt alia relatio origis. ¶ P̄.ſi ſpālit er repugnare prime pſone cōſtitui per rel'onē origis nō eēt ꝓp aliqd cōe ſibi ⁊ aliis:q: ex ẏpotheſi nō repugnat aliꝭ.ḡ ꝓp aliquid qō eſt ſpāle p̄me pſone:ſed h eſt falſū: q: nihil eſt ſibi ſpāle niſi p̄oritas origis ſm quā quelibet pſona eſt ab ipa ⁊ ipa a nulla:ſed ꝓp hāc p̄oritatē nō repugnat ſibi cōſtitui per rel'onē origis ad 2^am perſonā:q: h nō eēt niſi ꝓp ſimultatē quā reqrit rel'o inter duo extrema:que ſimultas vr̄ repugnare illi p̄oritati in hac pſona.ſ3 h nō eſt ueꝝ.ꝓbo: qn̄ ſūt aliq ordies alteri⁹ rōnis quoꝝ vn⁹ nō includit aliū nec p̄exigit nec coexigit neceſſario illū. pōt iſte eē ſine illo:imo cū ſimultate oppoſita illi ordini.p3 ſatis in exēplo.ordo duratiōis ⁊ nāe ſunt tales:ꝙ ille qui eſt nāe nō includit illū qui eſt duratiōis nec nec̄io p̄exigit ſiue coexigit:iō pōt eē ſine illo.p3 ⁊ rōne.q: nunq̄ eſt ipoſſibilis ſepatio niſi per h qō hoc includit ſiue nec̄io coexigit illud. Nūc aūt ordo nāe ſiue eēntialis: ⁊ ordo originis ſic ſe hn̄t ꝙ ordo origis nō ſemp includit ordinē eēntialē. nec ip3 nec̄io p̄exigit nec coexigit:ḡ pōt ſtare ſimultas oppoſita ordini eēntiali cū ordie origis:ſed ſimultas oppoſita ordini eēntiali ſufficit ad ſimultate3 correlatiuoꝝ.ḡ pn̄t aliq̄ eē ſiml' ſimultate correlatiuoꝝ:que eſt ſimultas eēntialis: ⁊ tñ eē ordo originis inter ea.minoꝛ que eſt bipartita.ſ.de nō icludēdo ordinē:uel nō p̄exigēdo illu3.ꝓbaꝛ.q: ordo nāe ſiue eēntialis neceſſario includit iperfectionē in altero extremoꝝ.ſ.in poſteriore.ordo origis nō reqrit niſi ꝙ hoc ſit ab h.hoc aūt eē ab h nō includit nec̄io iperfectionē ei⁹ qō eſt ab hoc.q: nō icludit neceſſario ꝙ procedēs ſit imperfecti⁹ nā illo a quo ꝓcedit.ꝓceſſio eni nō includit de ſe ꝙ ſit equoca.nec per ꝯn̄s ꝙ forma impfectioꝛ ſit in ꝓducto q̄ in ꝓducente.

Iuxta illud qō ſupponiꝛ de 2° ar^t°.dico ꝙ alia rel'one cōſtituiꝛ ſcōa pſona: ⁊ alia ſibi oppoſita cōſtituiꝛ p̄ma pſona.ꝓbaꝛ ſic.p̄ma ꝓprietas incōicabilis poſitiua eſt ꝓprietas cōſtitutiua p̄me pſone.talis eſt illa que correſpōdet correlatiue p̄me rel'oni in pſona ꝓducta. ḡ ⁊c.maioꝛ p3.q: cū pſona includit eēntiā ⁊ entitatē icōicabilē que ſūt in iſta.q.ſuppoſita ſm Ric. 4.de tri.ꝓprietas p̄me pſone nō op3 ꝙ aliqd per ſe iportet niſi p̄mā entitatē incōicabilē. minoꝛ p3. q: ſm ſn̄ia3 cōe3 in iſta qōne ſuppoſitā nihil pōt eſſe ibi incōicabile niſi ꝓprietas ptinēs ad origine3. ⁊ per ꝯn̄s in p̄ma pſona nō eſt incōicabile niſi ꝓprietas ptinēs ad p̄mā originē. Illa eni que pertinet ad ſecūdā originē cōicabilis eſt.q: eſt duarum perſonarū ꝓducentiū. Illa aūt que ptinet ad primā ꝓductionē actiua3 opponiꝛ illi que ptinet ad p̄mā paſſiuā.ſicut eni filius primā ꝓprietatem hēt ptinentē ad gn̄ari ſiue dici:ita pr̄ p̄mā ꝓprietatem incōicabilē h3 ptinētē ad dicere ſiue gignere. q: illa cōuenit pr̄i ſm ꝙ h3 intellectū fecūdū:qui itellectus eſt prima rō ꝓductiua in patre.

Contra iſtā rōnē inſtatur cōtra utrāꝗ iſtarū p̄miſſarū. ⁊ p̄ q̄ɜtū ad maiorem.

Bo^ra in p̄ diſt.13.q.4. ⁊ du^o.3.litterali. ⁊ di. 27.q.2. ⁊ di.28.q.j.

vr̄ eni ꝙ ingenitū ſit p̄ma rō cōſtitutiua p̄me perſone. ⁊ tūc maioꝛ eſt falſa.ꝙ p̄ma ꝓprietas poſitiua ſit ꝓprietas pſonalis.hoc ꝓbaꝛ auctoritate ⁊ rōne. Auctoritas eſt Dam.c.9. Oīa ingt que hēt pr̄ filij ſunt p̄ter ingenerationē que non ſignificat dr̄ia3 ſube:ſed modū exn̄tie.hec ille. Rō aūt talis

eſt:pᵐ incoicabile eſt pª rõ ↄſtituẽdi pmã pſonã.ꝉ
ꝓbaẽ.q: cum cẽntia ſit rõ pſone eſſendi ſimplr ꝛ
cuilibet pſone ẽt eẽndi hec.nihil ḡ ultra reqriẽ ad
rõnẽ pſone niſi incoicabilitas.ꝛ ita icoicabili quo
cũq; p̄ hito hẽtur pſona.ſed ingenitũ vĩ ipoꝛtare
pᵐ incoicabile.ḡ ꝛc̃.ꝓbõ mioꝛis.qõ eſt ab aliq̃ ꝛ
ab ipſo aliud pꝛi⁹ ꝛ̃ſpicit illud a quo eſt q̃z illud qõ
eſt ab ipſo.ꝉ ꝓbaẽ.q: per ipz pꝛi⁹:a quo ipm eſt hꝫ
eẽ:oꝛdo ãt ad poſteri⁹ p̄ſupponit ei⁹ eẽ. Ex iſta ꝓ
poſitiõe de oꝛdie poſitiuo ad p̄us ꝛ poſteri⁹ inferẽ
ꝉ ↄñs q̃ ſi aliqd nõ hꝫ oꝛdinẽ ad p̄us:ſꝫ tñ ad po
ſteri⁹ qõ eſt ab ipſo per p̄us ſibi cõuenit negatio oꝛ
dinis ad pꝛi⁹ q̃z oꝛdo ad poſterius.nũc ãt pª pſona
nõ hꝫ oꝛdinẽ ad pꝛioꝛẽ.ꝛ hꝫ oꝛdinẽ ad poſterioꝛẽ.
ḡ ſibi p̄us cõuenit illud qõ negat oꝛdinẽ ad ſuum
pꝛi⁹.tale eſt ingenitũ.Q: autẽ p̄us ſibi cõpetat ne
gatiua oꝛdiſ ad pꝛi⁹ q̃z oꝛdo ad poſteri⁹.ꝓbo.q: nõ
tñ ↄ̃dictoꝛia referunẽ ad idẽ iſtãs ouratiõis.ſꝫ ſiẽ
licet loq ad idẽ nũc ſiue ſignũ nãe:ꝉ pꝫ iducẽdo.
q: cũ hec ſit ṽa p̄ mõ dicendi per ſe.hõ eſt rõnalis
hec aũt ṽa 2° mõ hõ eſt riſibilis.hec aũt per accñſ
hõ eſt albus.ꝛ ſic pñt aſſignari iſtãtia nãe ſiue ſi
gna nãe q̃zũ ad oꝛdinẽ iſtaꝝ p̄dicationũ ſi affir
mareẽ hoiem eẽ rõnalẽ per ſe in p̄ ſigno nãe ſiue
p̄ mõ ꝛ negeẽ ipm eẽ rõnalẽ 2° mõ ſiue in 2° ſigno
nãe nõ eſt ↄ̃dictio.ſiẽ nõ eſt ↄ̃dictio ſi dicaẽ hoiem
eẽ albũ in 3° ſigno ꝛ nõ eẽ albũ in p̄ ſigno uel 2°.
pꝫ ḡ q̃ iſta nõ eſt ↄ̃dictio niſi pꝛo codẽ ſigno natu
re.ꝛ ita in ſignis origis eẽ ab alio ꝛ nõ eẽ ab alio
ſunt ↄ̃dictoꝛia:pꝫ de ſe.ḡ pꝛo quocũq; ſigno attri
bueret alicui eẽ ab alio.ſi ꝉ ſibi cõpeteret pꝛo eo
dẽ ſigno attribuereẽ ſibi ꝉ qõ eſt nõ eẽ ab alio ſi ꝉ
ſibi cõpetit.ſiẽ ergo ei qõ eſt ab alio per pꝛi⁹ cõue
nit oꝛdo ad illud a quo eſt q̃z ad poſterius:ſic ei qõ
nõ eſt ab alio pꝛius cõuenit negatio oꝛdis ad p̄us
q̃z oꝛdo poſitiu⁹ ad poſterius. ¶ Si arguiẽ ↄ̃ ꝉ
q̃ negatio nõ hꝫ ↄſtituere pſonã. ¶ Rñdeẽ q̃ illõ
pſonale qõ itelligiẽ ſupaddi eẽntie ſufficit q̃ habe
at pᵒˢ rõnẽ icoicabilitaẽ.eẽntia eni pſone tribuit ei
ſe ꝛ hoc eẽ ꝛ qcqd poſitiuũ eſt.Si ḡ affirmatio uł
negatio poſſit hẽe rõnẽ incoicabilitaẽ in pª pſona
ſufficit ad cõſtituẽdũ pſonã.illa aũt negatio hẽt ut
ꝓbatũ eſt pꝛimã rõnẽ incoicabilitatis.ḡ ꝛc̃.

Contra iſtũ modũ dicẽdi arguiẽ ſic. ꝓpꝛie
tas cõſtitutiua eſt oino foꝛmalr ꝛ
p̄ incoicabilis.nulla negatio foꝛmalr ꝛ per ſeipſaꝫ
eſt p̄ incoicabilis.ingenitũ aũt ut diſtinguiẽ foꝛma
liter ab eẽntia ꝛ relõne poſitiua ad ꝓductũ nõ diẽ
niſi negationẽ foꝛmalr:q: ſm Augu.5. de tri.c.6.
cũ igenitũ dĩ nõ qd ſit:ſed qd nõ ſit oñdiẽ. ꝛ mlte
auẽtes ad hoc patẽt.ḡ pma ꝓpõ pꝫ:q: cũ pſona ſit
foꝛmalr incoicabilis exñtia:opꝫ q̃ illud quo ali
quid eſt pſona p̄ ſit foꝛmalr incoicabile.ḡ ꝛc̃. 2ª
ꝓpõ pꝫ q: negatio ꝓpꝛia exigit poſitiuũ ꝓpꝛiũ ad
qõ ↄſeqtur:nulla eni negatio eſt ꝓpꝛia oino alicui.
ꝉ eſt ſoli illi nẽcio cõueniẽs niſi q: ei repugnat af
firmatio oppoſita.Affirmatio aũt quecunq; nulli
enti repugnat niſi per aliqõ poſitiuũ.q: ſi per ne
gationẽ qro an illa negatio ↄſeqtur aliqõ poſitiuũ
cui repugnat illa alia affirmatio ꝛ ſic habeẽ ꝓpoſi
tũ.aut nõ cõſeqtur poſitiuũ. ꝛ tũc negatio oino pª
eſt in illa vnitate ſiue diſtictiõe ꝛ entitate per ↄñs:
qõ eſt incõueniẽs.aut nẽcio dabiẽ q̃ negatio con
ſeqtur poſitiuũ.ſed nõ ꝓpꝛiũ iſti.ḡ ꝛc̃.Et tũc ſeqẽ
q̃ negatio nõ erit ꝓpꝛia iſti:q: illud per qõ nega
tio ↄuenit nõ eſt ꝓpꝛiũ iſti. ¶ Rñdeẽ ad mi.q̃ ige
nitũ nõ ipoꝛtat negationẽ ſimplr.ſed aliqd pritẽs
ad dignitatẽ:q: ꝉ qõ eſt hẽre eẽ a ſe.Alio mõ ipoꝛ
tat fontalẽ plenitudinẽ qõ eſt pfectionis ſimplr in
pª pſona ſm Aug.4.de tri.c.9. ¶ Cõtra pᵐ cũ di
ciẽ a ſe aut itelligiẽ q̃ hec ꝓpoſitio.a.ipoꝛtat circũ
ſtãtiã cãe uel p̄ncipij poſitiui.ꝛ ſtatim pꝫ ↄ̃dictio.
q: ſꝫ Aug.1.de tri.c.p̄.nulla nẽs capit q̃ aliqd ſit
a ſe aut itelligiẽ negatiue tñ.q: non hẽt aliqd pꝛo
p̄n° uel cã.ꝛ hẽtur ꝓpoſitũ de negatiõe. ¶ Con
tra 2ᵐ.fontalis plenitudo aut dicit negationem:ꝛ
hẽtur ꝓpoſitũ:aut poſitionẽ:ꝛ tũc uel eẽntiã: ꝛ ſe
quiẽ q̃ ſi ingenitũ ſit ꝓpꝛietas pſonalis.ḡ ꝛ eẽn
tia.aut relõnẽ poſitiuã.ꝛ pꝫ q̃ nõ niſi ad pſonaꝫ.
ꝛ tũc ſi ad pſonã aut ad vnã aut ad plures.nõ ad
ꝓducẽtẽ uel ꝓducẽtes.ḡ ad ꝓductã uel ꝓductas.
ſi ad plures nõ poterit eẽ vnũ foꝛmale p̄ncipiũ cõ
ſtitutiuũ pſone.ſi ad vnã ꝛ ſinglarẽ aut relõnẽ ad
perſonã pmã ꝓductã aut ſcõaꝫ.ꝛ tũc nõ teneẽ po
ſitũ.ſ.q̃ ingenitũ ut diſtinguiẽ ↄ̃ pᵣnitatẽ uel ſpira
tionẽ cõſtituat pſonã aut relationẽ vnã abſtractã
ab iſtis .ſ.paternitate ꝛ ſpiratione.ꝛ tũc ſi põt ali
qua talis relõ cõis abſtrahi ab iſtis duabus.ſeqẽ
q̃ pꝛima pſona nõ aliq̃ vna relõne.ſ.ſingulari ſi
gnata in exñtia ſit pſona.ſꝫ aliquo mõ vna abſtra
cta a relationibus duab⁹:ꝛ hoc alterius rõnis.q:
ꝓbatũ eſt in qõne p̄cedẽte.q̃ due ꝓductiões acti
ue in diuinis nõ pñt eẽ eiuſdẽ rõnis.ꝛ tũc pª pſo
na nõ cõſtitueret foꝛmalr aliquo cõſtitutiuo vni⁹
rõnis q̃ſi ſpecifice.ſed vno abſtracto a duob⁹ qua
ſi alterius rõnis.Nec opꝫ hic im orari.q: mlti ma
giſtri hic cõcedũt ꝓpoſitũ q̃zũ ad ma.q̃ aliquo in
coicabili poſitiuo cõſtituiẽ pma pſona de qua eſt
hic ſermo. ¶ Cũ ḡ arguiẽ pꝛo iſta opi.pꝛo ingeni
to per Dam.pꝫ per eũ rñſio ibidẽ.ſubdit eni in ſo
lis ꝓpꝛietatibus pᵣnitatis ꝛ filiationis ꝛ ꝓceſſio
nis differentiã cognoſcimus.ḡ quãdo pꝛius acce
pit oia pꝛeter ingñationẽ ꝛc̃.intelligẽdũ eſt q̃ ſub
ingeneratione cõpꝛehẽdit pᵣnitatẽ:ſicut pꝫ in di
uerſis capitulis eius.nũc noiat vnã pꝛopꝛietatem
pme pſone:nũc aliã.ꝛ per ↄñs per vnãquãq; intel
ligit quãcũq; ꝓpꝛietatẽ ꝓpꝛiã. ¶ Ad rõnẽ conce
do q̃ oꝛdo ad pꝛius quodãmodo p̄cedit in aliquo
oꝛdinẽ ipſius ad poſterius:maxime qñ oꝛdinatuꝫ
eſt in ſe abſolutũ.cõcedo ẽt q̃ negatio oꝛdiſ ad pꝛi
us in abſoluto p̄cedit oꝛdinẽ poſitũ eiuſdeꝫ ad po
ſterius.ſed non ſic in illo quod cõſtituiẽ foꝛmalẽ
per oꝛdinẽ ad poſterius:q: nullus oꝛdo in illo põt
eẽ pꝛioꝛ:nec etiã negatio oꝛdis q̃z ſit oꝛdo quo con
ſtituiẽ.ſi ḡ eẽt ſuppoſitũ abſolutũ poſſet cõcedi q̃
ingenitũ eẽt quodãmõ pꝛius pᵣnitate.ſed cum ꝓ
baẽ gñaliter de quocũq; ſuppoſito ꝛ de oꝛdie ad
poſterius ꝛ negatiõe oꝛdis ad p̄us.illa pꝛopoſitio
qua diciẽ q̃ ↄ̃dictoꝛia referunẽ ad idem nũc nõ ſo
lũ in oꝛdie ourationis:ſed ẽt nãe ꝛ originis: eſt ṽa
intelligendo de per ſe cõtradictoꝛijs.put affirma
tio cõparaẽ ad negationẽ.nõ eſt aũt ṽa intelligen
do de affirmatione ꝛ negatione cõparãdo ad terti
um de quo dicunẽ.Exẽplum.album pꝛo.a.ꝛ nõ al
bum pꝛo.b.nõ ↄ̃dicũt inter ſe nec ad quodcũq; cõ
paranẽ.ꝛ hoc itelligendo per.a.ꝛ.b.ſiue ſigna du
rationis ſiue ſigna nature uel originis.Sed ſi iſta
cõparanẽ ad aliqd cui conueniunt uel conuenire
poſſunt nõ opoꝛtet q̃ ſi albũ conueniret ipſi.c.pꝛo
a.q̃ non album conueniret ipſi.c.pꝛo.a.Nihil eni
eſt quod non omnino pꝛimo ipm ſit ipſuꝫ ſicut hõ
omnino p̄ eſt hõ:ꝛ ſi homo eẽt lapis:eẽt oino pꝛi
mo lapis.ſicut lapis eſt lapis:tñ nõ oĩno p̄ eſt non
lapis.q: nulla negatio põt eẽ eadẽ alicui p̄.ſiẽ ipꝫ
eſt ipꝫ p̄.cõcedo ergo q̃ intelligẽdũ eſt eẽ ab aliq̃:
ꝛ nõ eẽ ab aliquo referri ad idẽ inſtans ſiue nunc
cuiuſlibet oꝛdinis ad ꝉ q̃ ſint ↄ̃dictoꝛia. ut.ſ.pꝛo
quo nunc affirmaẽ eẽ ab alio q̃ ponit pꝛo eodem
nũc non eẽ abneget illud idẽ.ſed nõ opꝫ q̃ illi de
quo iſta dicunẽ conueniat eque p̄ nõ eẽ ab:ſicut il
li cõueniret eẽ ab:ſi eẽ ab ſibi cõueniret.ꝛ per ↄñs
ſuppoſito cui cõuenit negatio oꝛdis ad pꝛius p̄o
ritate originis nõ eque p̄mo cõuenit iſta negatio
ſicut conueniret affirmatio oꝛdinis ſi illum oꝛdi
nem haberet.

Aliter rñdetur adhuc ad rõnẽ.ꝛ hoc
ad minoꝛẽ ſic:q̃ lꝫ per
ſone p̄me ad ſcõaꝫ ſit relõ origis ſola vna:realr tñ
illa diſtinguiẽ ſm rõnẽ.put eſt hitudo p̄me pſone
ad ſcõaꝫ.poteſt eni intelligi ſub rõne aptitudinis
ad gñandũ ut expꝛimiẽ ſub nomie gñatiui: ꝛ ſub
rõne potẽtie ut ſuppoſitũ expꝛimiẽ per hoc q̃ eſt
potẽs generare:uel ſub rõne act⁹ ut expꝛimiẽ per
hoc nomẽ gñans:uel ſub rõne hñtis genitũ coexi
ſtens ut expꝛimiẽ noie pꝛis.illa ḡ relõ pſone p̄me
ad ſcõaꝫ que eſt realr vna ſm illã rõnẽ ↄſtituit pꝛi
mã pſonã ſm quam dat ei eẽ pſonale.ꝉ aũt eſt ſm
p̄mã iſtarũ rõnũ:q: ſm quãlibet aliã vĩ cõpetere
pſone iã conſtitute.p̄ma aũt oino eſt rõ generati
ui.ḡ ꝛc̃.Hec minoꝛ declaraẽ q: illa eſt p̄oꝛ ſm quã
imediati⁹ hẽt oꝛdinẽ ad oppoſitũ. nã in oꝛdie ad
oppoſitũ attẽdiẽ iſta diſtinctio rõnũ.mediatius ãt
reſpicit oppoſitum ſub rõne iſta que eſt pꝛ: ꝛ im
mediatius ſub iſta rõne gñatiuum.hoc ẽt declara
tur q: alie rõnes ſm quedã oꝛdinẽ ſe includũt ꝛ
nõ ecõuerſo.nõ eni oẽ gñatiuũ eſt potens genera
re ſed econuerſo.ſicut nec oẽ potẽs gñare gñat:ſꝫ
ecõuerſo.nec oẽ gñans eſt pꝛ.utpote ſi moriaẽ an
te foꝛmationẽ fetus in utero:ſed ecõuerſo. ois pꝛ
qui hẽt fetũ generatũ coexñs gñat uel gñauit. vĩ
ḡ gñatiuũ eẽ pᵐ tanq̃z incluſum in ceteris uel eis
p̄ſuppoſitũ.Qñ ḡ accipiẽ in mi.rõnis p̄ncipalis
in iſto articlõ q̃ gñare eſt p̄ma ꝓpꝛietas incoicabi
lis in p̄ma pſona:ꝉ eſt ueꝝ loquẽdo de iſta relatio
ne ſm rẽ quã ipoꝛtat gñans uel gñare:ſed non lo
quẽdo de ipſa ſub rõne gñare.ſꝫ rõne gñatiuitatis:
q: ſic eſt p̄oꝛ.ꝛ ſi hic dicaẽ q̃ 2ª pſona cõſtituiẽ
per gñari ut gñari:tũc iſta eſt falſa.p̄ma pſona cõ
ſtituiẽ per relõnẽ oppoſitã illi que cõſtituit ſcõam
pſonã.ꝛ hoc itelligẽdo nõ de relatiõe eadẽ ſm rẽ:
ſed de rõne eiuſdẽ relõniſ realis. ¶ Alr rñdeẽ ad
eadẽ mi.q̃ cõſtitutiuũ p̄me pſone põt duplr conſi
derari:vno mõ ut ꝓpꝛietas.alio mõ ut relõ.conſti
tuit aũt ut ꝓpꝛietas: ꝛ per ↄñs nõ ut relõ coꝛreſpõ
dens relationi in ſecũda perſona.

Contra iſta arguiẽ duplr.p̄ cõtra ambo cõ
iunctiꝫ.2° cõtra utrãq; diuiſim.con
iũctiꝫ ſic.relatio nõ ↄſtituit pſonã niſi ſm q̃ eſt in
re ꝛ ex nã rei:alioqn nõ cõſtitueret pſonã realem
q: reale nõ cõſtituiẽ niſi per illud qõ eſt in re ꝛ ex
nã rei.iſta relõ p̄me pſone nõ eſt in re ex nã rei niſi
in rõne actualiſſima poſſibili ſibi:ḡ q̃zũcũq; poſ
ſit cõſiderari per itellectũ ſub rõne aptitudis uel
actualitatis:cũ nõ cõſtituat pſonã diuinam niſi ut
eſt in re ex nã rei: ꝛ hoc nõ eſt niſi ſub rõne actua
liſſima:ſeqtur q̃ nõ cõſtituit niſi ſub rõne actualiſ
ſima. ¶ Per idẽ cõtra 2ᵃᵐ rñſionẽ:q: ſi itellectus
poſſit cõſiderare circa pᵣnitatẽ rõnẽ ꝓpꝛietatis ꝛ
rõnem relõnis:nõ tñ ipſa eſt in re niſi ſub vnica ra
tione reali:ſub iſta ḡ cõſtituet: ꝛ ſub illa nõ põt eẽ
ad ſe.ḡ relõ: ꝛ nõ niſi relõ coꝛrñdẽs 2ᵉ pſone.ꝛ ita
ſeqtur ꝓpoſitũ. ¶ Scõo ſic.iõ q̃rit iſta diſtinctio
in vna via p̄ncipij gñatiui ꝛ in alia ꝓpꝛietatis ꝛ re
lationis:ut viteẽ cõſtitutiuũ p̄me pſone eẽ oino ſi
mul cũ cõſtitutiuo ſcõe pſone:ꝛ vĩ aliquo mõ eẽ
pꝛius:ſed nõ opꝫ hoc vitare tanq̃z incõueniẽs. q:
ut argutũ eſt in p̄ articulo ubi ſunt oꝛdines diſtin
cti ꝛc̃.ḡ ſimul ſtãt oꝛdo origis inter pꝛimã pſonaꝫ
ꝛ ſecũdã ſiue inter cõſtitutiuũ hui⁹ ꝛ illius: ꝛ ſi
multas coꝛrelatiõis:nõ ergo ut viteẽ iſta ſimultas
opꝫ ponere illã generatiuitatẽ cõſtitutiuũ patris:
uel aliã ꝓpꝛietatẽ ꝛ nõ pᵣnitatẽ.quãtũ ad pꝛimam
viã.nec ẽt pᵣnitatẽ ut ꝓpꝛietatẽ nõ ut relationem.
q̃zũ ad ſecũdã viã:q: oino ſub rõne reali conſtitu
it ꝛ ſub illa eſt ad ſcõaꝫ pſonã: ꝛ ita ſimul cũ illa.
¶ Confirmatur.q: qõ nẽcio dat eẽ pfecte alteri
ex ꝉ neceſſario eſt pꝛius origie illo: ꝛ ſiḿ nã cũ eo
ita q̃ nõ põt eẽ ſine eo.nõ eſt ergo repugnãtia in
ter eſſe p̄us origie ꝛ eẽ ſimul nã ſed nẽcio cõcomi
tãtia qñ eſt pfecta origo ꝛ cõpleta.Cõfirmatur il
lud exẽplo:ſed foꝛſan icludit aliqõ dubiũ ſi ſoꝛtes
eſt pꝛ platonis non ſolũ ſoꝛtes eſt pꝛioꝛ origie pla
tone.ſed ſoꝛ.pater p̄oꝛ eſt origie pla.filio.pꝛobo:q:
pᵣnitas eſt per ſe cã p̄oritatis origis.includẽdo ḡ
totũ illud qõ eſt per ſe cã alicui⁹ p̄oritatis nõ per
hoc tolliẽ illa p̄oritas.ergo ſoꝛ.pꝛ.put includit pa
ternitatẽ que eſt cã p̄oritatis:adhuc eẽt p̄oꝛ origi
ne pla.filio:ubi includiẽ rõ poſterioritatis originiſ
ꝛ tñ ſoꝛ.ut pꝛ eſt ſiḿ nã cũ platone filio ſicut coꝛ
relatiuũ cũ coꝛrelatiuo.Poſſet etiam cõfirmari rõ
p̄ncipalis cõtra utrãq; rñſionẽ ad iſtã mi.q: in ſe
cũda pſona non queriẽ diſtinctio aliq̃ in cõſtituti
uo:nec ẽt ſm aptitudinẽ nec ſm actualitatẽ nec ſꝫ
rõnẽ ꝓpꝛietatis ꝛ relationis: ꝛ tamẽ equaliter re
quiriẽ entitas poſitiua ꝛ entitas relatiua ad con
ſtituendũ p̄mã pſonam ſicut ſcõam: q: utraq; eſt
eque incoicabilis ꝛ utraq; eſt eque actualis. ꝛ ſm
cõem viã nulla põt eſſe p̄ma entitas incoicabilis
niſi relatio originis. ¶ Contra pꝛimã viam argui
tur ſpãliter.p̄mo per hoc q̃ aptitudo non eſt p̄mo
incoicabilis.nõ enim videẽ aptitudo incoicabilis
niſi uel per fundamẽtũ cuius eſt uel per terminuꝫ
ad quẽ.ſi eni aptitudo ut aptitudo nõ eſt p̄mũ ſed
eſt alicuius entis cui aptitudo conuenit nec eius
vnitas ſiue incoicabilitas erit oino pꝛima. ſed re
duceẽ ad aliquã entitatẽ que ſi ſit coicabilis:etiaꝫ
aptitudo ↄñs eſt coicabilis.ſicut eni nã humana
coicabilis eſt:ita aptitudo riſibilis conſequẽs eſt
coicabilis. ꝛ coiter rñſiones per aptitudinẽ viden
tur min⁹ efficaces:niſi deẽ aliqd per qõ ſit illa apti
tudo.alioquin facile eſſet ſoluere oia dicendo hoc
ſic eſt:q: talis aptitudo eſt.non ſufficit hoc:ſi eniꝫ
queraẽ quare lapis deſcendit:non ſufficit rñdere
q: aptus natus eſt:niſi aſſignetur que eſt rõ apti
tudinis.q:.ſ.grauis: ꝛ hoc quia ſic mixtum eſt:q:
ſ.in eo dñatur terra:qõ eſt elemẽtũ graue: ꝛ terra
grauis:q: talis ſm aliquã q̃litatẽ p̄orem:uel quia
talis ſm qditatẽ ſpecificã. ¶ Quãdo ergo arguiẽ
per illã rõnẽ q̃ relõ conſtituit ſub rõne gñatiuita
tis.q: ſub rõne illa cõſtituit ſub qua dat p̄mo eſſe
incoicabile gñatiuitas ut talis.ſ.ut diſtinguitur a
gñare eſt huiuſmodi.minoꝛ iſta dupliciter eſt fal
ſa.Et q: ut ſic nõ dat eẽ actualiſſimũ q̃le ſolũ põt
eẽ in diuinis.ꝛ q: ut ſic nõ dat eẽ incoicabile p̄mo

Guil' antiſiodorenſis Queſt Bo. ꝛ w.

2. de ꝗa.ꝛ. c.47.

Henric⁹ in ſũma. ꝛ q̃li beto.9. q.ſ. ꝛ.3.

8.phyſ.t.c. 32.

qō per ſe requiriᷓ ad eſſe pſonale.ꝓbō illa de me-
diatiori ⁊ imediatiori concludit pro nobis:q2 lo-
quēdo de relatione originis prime pſone ad ſecū-
dā ipa ſolū ſub illa rōne ſub qua reſpicit imediate
ſecūdā eſt ibi actualiſſime ⁊ ſimplr̄ incoicabilis:
imo circūſcripta illa ratione ſub nulla alia eēt ibi
actualiſſime nec incoicabiliter.Qō inuiᷓ in illa ꝓ-
batione q̄ rōnes aliq̄ue eiuſdē relōnis q̄ſi ſūt per-
ſone iā cōſtitute:rn̄debiᷓ in rn̄ſiōe ad pmū pncipa
le.poſſet ēt illud de imediatiori aliter adduci pro
cōcluſione nr̄a:q2 2ª pſona formalr̄ cōſtituiᷓ rela
tione ut immediate reſpicit pmā pſonā.nō eni po
niᷓ illa cōſtitui gn̄abilitate ⁊ pari rōne in ꝓpoſi-
to. ¶ Qn̄ cōfirmaᷓ illa rō per hoc q̄ generatiuū
includiᷓ in quolibet alio nō ecōuerſo:hoc nō con-
cludit ꝑoritatē cōſtitutionis pſonalis:q2 nō ꝑori-
tatē in actualitate incoicabili:ſed tm̄modo in cōſe
quēdo: ⁊ utplurimū que ſunt priora in conſequē
do:ſunt coiora ⁊ min⁹ incoicabilia. ¶ Contra 2m
nulla entitas vna hic ſignata pōt eē extra aiaʒ qn
uel ſit formalr̄ ad ſe uel ad alterū:l3 forte ſm ali-
quos poſſibile eēt aliquē cōceptū indifferentē ha-
beri qui nec per ſe eēt ad ſe nec ad alterū:tm̄ nulla
res extra aiaʒ poſſet eē indifferens qn per ſe enti-
tas hec ſit ad ſe uel ad alterū.deᷓ illud ḡ qō diciᷓ
cōſtituere ut ꝓprietas dicaᷓ .a.quero ḡ conſequen
ter an entitas eius in re ſit formalr̄ ad ſe uel ad al
terū.ſi formalr̄ ad ſe cōſtitutiuū per ipm eſt forma
lr̄ ad ſe qō ipſi negāt. ſi formalr̄ ad alteꝝ.ḡ illud
ſub rōne formali qua cōſtituit eſt relo:qō eſt ꝓpo
ſitū. ¶ Preťea cū dicis pnitas ut ꝓprietas:que-
ro qd intelligis uel reduplicaᷓ ibi formale ꝯſtitu-
tiuū pſone.aut aliqd ꝯn̄s in re uel in itellectu for-
male cōſtitutiuū ei⁹.ſi ſcōo mō:da ḡ illud formale
ꝯſtitutiuū ad qō ſeqtur illō qō ipm nō eſt niſi pni
tas ut pnitas.q2 modus ille nō cōſeqtur niſi illā
realitatē formalē:ḡ ꝯſtitutiuū eſt per ſe entitas ad
alterū.ſi p mō cū ꝓprietas pſone relationē rōnis a.l.preciſe.
ipoztet ſeqtur q̄ illa pma pſona conſtituiᷓ relōne
rōnis:qō eſt abſurdū.q̄ aūt ꝑciſe ipoztet relōnem
rōnis ꝓbaᷓ:q2 dicit hitudinē pnitatis ad pr̄eʒ. pa
ternitas aūt ad patrē nullā hēt hitudinē niſi ratio
nis.q2 nec diſtictionē.Iſta rō ⁊ pncipalis ꝯcluſio
cōtra iſtā diſtinctionē declaraᷓ ſic.q̄ẜtūcūq; ſit re
latio realis ad oppoſitū realr̄ diſtinctū:tm̄ itellect⁹
pōt cōparare illā ad fundamētū uel ſubiectū in quo
eſt: ⁊ ſi ibi nō ſit diſtinctio realis nulla pōt ibi eſſe
cōparatio niſi per itellectū ⁊ ſoli⁹ rōnis.nūc aūt in
tellect⁹ pōt cōſiderare illud ſub rōne iſti⁹ cōpara-
tionis uel relōne rōnis.per hoc eni q̄ ſic ꝯſiderat
nihil uariaᷓ in rōne illius qō p cōſiderat.Exēplū.
riſibile cōparaᷓ ad hoieʒ ſub illa rōne ⁊ hitudine
qua eſt ꝓprietas ei⁹. ⁊ rōnale ut eſt dr̄ia ſpecifica
hūanitas cōparaᷓ ad hoieʒ ſub rōne qua eſt nā ſi-
ue qditas ei⁹.In oib⁹ iſtis cōparatiōib⁹ nō uariaᷓ
eēntia per ſe ei⁹ qō cōparaᷓ.ſi eni q̄raᷓ qua rōne ri
ſibilitas eſt demōſtrabilis de hoie ul' eſt per ſe paſ
ſio ei⁹ riſibile ut riſibile:ita q̄ ſi uerū eſt hoc riſibi
le ut ꝓprietas demōſtraᷓ de hoie per illud ut deno
taᷓ aliqd cōſequēs rōnē riſibilis.nō aūt diſtrahēs
ab ei⁹ rōne ēt ut cōparaᷓ ad ipm:vn̄ ſi riſibile ſm
q̄ riſibile eſt q̄litas:etiā ut per ſe paſſio demōſtra
ta de hoie eſt q̄litas.nō aūt eſt relo:l3 illud qō di-
cit modū ei⁹.ſ.ꝓprietas dicat relōnē cōſilr̄ ſi rōna
le ut rōnale ſit ſuba ſuo mō.rōnale ut dr̄ia ſpecifi-
ca hois eſt ſuba ſimili mō:l3 h qō eſt eē dr̄iaʒ ipoz

ret q̄ſdā relōnē rōnis:q2 intētionē ſcōaʒ: ⁊ ſic ult
ḡgd reale cōuenit alicui cōſiderabili ſm ſe ⁊ ſm
aliquā hitudinē rōnis ſi dicaᷓ ſibi cōpetere ut ta-
le.ſ.ut ꝓprietas uel dr̄ia:nō deſtruit per ſe rō illius
qō ſubeſt illi hitudini:nec illa hitudo eſt formalis
rō alicui⁹ ꝑdicati realr̄ inherentis.ſed tm̄mō eſt rō
ſub qua illi qō ſubeſt cōpetit illud ꝑdicatū.⁊ iſta re a.l.ꝑdicati
duplicatione eius qō dr̄ ut tale p3 in ꝑcedēte qōne
articulo 2º. ¶ Ad ꝓpoſitū pnitas ut ꝓprietas:cū
nō hēatur ibi niſi qdā relatio rōnis ſtabit ſemper
eadē rō formalis ei⁹ de quo iſta cōparatio:⁊ illa
ꝑciſe erit rō cuiuſcūq; ꝓprij dicti de ſubiecto.⁊ ita ſi
pnitas ut pnitas:ſi relo:pnitas ut ꝓprietas erit
relo.ſi eni itelligeret li ut ꝓprie ut calitas inherē
tie ꝑdicati realis ad ſubiectū ſicut iſta eſt falſa pni-
tas ut ꝓprietas eſt relatio ad filiū:ita iſta eſt falſa
pnitas ut ꝓprietas eſt relatio realis:ſed ſic eſt re
latio rōnis:q2 b3 qō eē ꝓprietatē nō eſt rō inhe
rentie alicui⁹ ꝑdicati realis:cū ipm dicat formalr̄
relationē rōnis.ſpāliter aūt de conſtitutione reali
extra aiaʒ nihil iuuat tale:ut q2 qō cōſtituit forma
liter aliqō reale ops eē reale ⁊ ut reale.

Aliter dicit adhuc ad mi.q̄ſi exponēdo iſtam Tho.j.pte q.36.arti.2. Quere ſeq̄ces eius ⁊ noiales.
rn̄ſionē ſecūdā de ꝓprietate: q̄ eſſen-
tia diuina cōſtituit pſonā.nō tm̄ abſolute ut eēntia
ſed ut ſola rōne differēs a relatiōe.ꝓm pbaᷓ ſic:q2
pſone conuenit per ſe ſubſiſtere.ſola aūt eēntia eſt
rō ſubſiſtendi:q2 ſm Augm.7.de tri.c.6.uel.9.ſub
ſtātia eſt qua per ſe pī eſt.⁊ idē.8.c.4.oīs res ad
ſe ſubſiſtit.quāto magis de⁹.per relationē aūt cō-
paraᷓ perſona ad oppoſitum.

Contra illud cum dī q̄ eēntia ut ſola rōne
differēs a relōne cōſtituit perſonā
primā.aut li ut dicit formalē rōnē reſpectu ꝑdicati
aut qd ꝯn̄s formalē rōnē.ſi pmō cū h qō eſt differ
re ſola rōne relōnē nō ipoztet niſi relōnē rōnis.ſe
quiᷓ q̄ relo rōnis eſt rō formalis ꝯſtituēdi pſonā.
Si ſecūdo mō tūc q̄ro illud reſpectu cui⁹ illud ut
dicit rōnē cōſequētē:hoc nō pōt poni niſi eēntia
ſm ſe:q2 tu dicis q̄ eēntia ⁊c.ḡ eēntia ſm ſe erit
rō cōſtituēdi in re:qō tu negas. ¶ Preterea eēn-
tia ut ſola rōne differens a relōne aut eſt coicabi-
lis aut nō.ſi coicabilis.ḡ coicabile formalr̄ cōſti-
tuit incoicabile:ſi incoicabile: eēntia oī mō etiaʒ
ut eēntia ſola rōne differēs a relōne tm̄mō eſt ad ſe.
⁊ ita nō formaliter ad alterū ſicut relo. ⁊ tm̄ non
realr̄ diſtincta a relōne.ḡ eēntia oīno ut eēntia eſt
ſola rōne differens a relōne.⁊ tunc ut pri⁹ eēntia
ut eēntia cōſtitueret. ¶ Cōſilr̄ pōt argui ſi eēntia
ut ſola rōne diſ a relōne cōſtituit tūc eēntia aut
eſt ad ſe aut ad alterū:ſi eſt ad ſe ḡ cōſtituit forma
liter eſt ad ſe.ſi ad alterū.ḡ eēntia ut eēntia erit ad
alterū:q2 eēntia ut eēntia ſola rōne differt a relatio
ne ſicut ꝓbatū eſt. ¶ Preterea.gn̄aliter cōſtituti-
uum eſt cōſtituto rō differēdi uel cōueniēdi.nō ꝑ
ip3 ut cōueniēs uel differēs ſed ſm ſe cōſtituit ſic
rōnale ſm ſe nō ut cōueniēs nec ut differens cōn-
ſtituit hoiē:l3 hō cōſtitutus per rōnale per ip3 di
ſtinguaᷓ formalr̄ uel cōueniat. diſtinctio ergo uel
cōueniētia cōuenit cōſtituto per rōnē formale cōn
ſtitutiuā.non autem includiᷓ in ipā ratione cōſti
tutiua.Da ergo hic aliquā rōnē cōſtitutiuam que
ſit cōſtituto rō conueniētie uel differentie. ita tñ
q̄ in ipſa ut eſt rō cōſtituēdi non includatur per ſe
pº conueniētia uel differētia. ¶ Ad argumentum
de iſta via de ſubſiſtere.dico q̄ ſubſiſtere eſt equi-

uocū.vno mō accipiᷓ pro per ſe eē,put excludit in-
herere. ⁊ in alio eē ut pars in toto. ⁊ hoc mō vnuʒ
eſt ſubſiſtere ſicut vnū eſt per ſe eſſe. ⁊ ſic loquun
tur auctoritates Augni.Alio mō ſubſiſtere eſt in-
coicabiliter per ſe eſſe. ⁊ hoc mō ſunt tres ſubſiſtē
tes ſic ſūt tres pſone:q2 tres ſbſiſtētes incoicabilr̄
l3 nō ſit niſi vnū per ſe ens.maior.ḡ iſta.cōſtitutuʒ
pſone dat eē ſubſiſtere:ul' eſt rō ſubſiſtendi. debet
itelligi 2º mō: q2 eſt rō incoicabiliter ſubſiſtendi.

De tertio articulo

videᷓ q̄ ſi ali-
quid cōſtituat
ſub rōne priori ipſo ſepato per rōnē a rōne poſte-
riori poſſit remanere cōſtitutū.qui ḡ diceret q̄ re
latio originis ad ſecūdā perſonā cōſtituat pmam
ſub rōne generatiui:que eſt prior rōne gn̄atiōis
ut gn̄atio:vr̄ cōſequēter dicere q̄ ſeparato ſiue cir
cūſcripto generare poſſet pma pſona remanere ul'
in ſe uel ſaltē in intellectu conſiderāte:ſed in re nō
poſſet fieri circūſcriptio vni⁹ ſine altero:q2 ſunt idē
realr̄.Cōſilr̄ ſi gn̄are eēt pri⁹ pnitate ⁊ gn̄are ſub
rōne gn̄are conſtitueret primā pſonā . videret q̄
pma pſona poſſet remanere circūſcripta pnitate
ut paternitas eſt.Hic ergo duo ſunt videnda.p de
re ſi eſt aliq̄ diſtinctio ꝓprietatū in pma pſona nō
quarūcunq;:q2 de ingenito ⁊ ſpiratiōe actiua non
eſt hic ſermo ſed illarū que dicūt relationē origis
inter pmā perſonā ⁊ ſecūdā.Et ſecūdo ex hoc cuʒ
q̄li circūſcriptiōe uel abſtractiōe poſſet pma pſo-
na remanere. ¶ De p dico duas ꝯnes. Prima eſt
iſta.vnica ſola ⁊ oīno vnica eſt relo originis inter
pmā pſonā ⁊ ſcōaʒ.ita q̄ nulla eſt diſtinctio talis
relōnis q̄litercūq; in re ante merā cōſiderationeʒ
itellectus.2º dico q̄ illa relatio que oīno vnica eſt
ſic in re pōt rōne diſtingui ſiue diuerſis rōnib⁹ cō
ſiderari. Primū ꝓbaᷓ duplr̄.p ſic.vnica ⁊ ſola eſt
vnius ab vno perfecta origo. ⁊ hoc intelligēdo ori
ginē actiuā vnicā a parte originantis: ⁊ vnicā paſ
ſiuā a pte origiati.l3 hec ⁊ illa ſint quodāmō due.
Relo āt origis inter pmā pſonā ⁊ ſcōaʒ dicit per
fectā rōnē origis 2e pſone a pª.ḡ eſt tm̄ vnica. ⁊ h
accipiēdo actiue a pte pr̄is: ⁊ tūc eſt vnica actiua
in pr̄e: ⁊ q̄ſi paſſiue a pte filij: ⁊ erit ibi etiā vnica
paſſiua:ꝓbatio maioris. illa nō eſt pfecta origina
tio vni⁹ ab alio:qua circūſcripta nihil min⁹ ipm eſ
ſet pfecte originatū ab alio.ſed ſi ſint plures rela-
tiones originis q̄litercūq; diſtīcte a pte rei ſint.a.
⁊.b.vna earū circūſcripta adhuc ſecunda perſona
eēt originata a pma:q2 altera ut.a.eſt relatio origi
nis: ⁊ nō niſi pfecte origis.ḡ.b.nō eſt pfecta origi
natio:ſiue relatio pfecte originis inter illas.ſed ſi
eēnt diſtincta ab.a.eſſet relo originis perfecta ⁊
diſtincta.Conſilr̄ arguiᷓ de.b.circūſcripta.a.⁊ ita
utraq; iſtarū circūſcripta eſſet ſecūda pſona a pri-
ma:q2 per alterā originationē: ⁊ nō eſſet:q2 perfe
cta eius origiatio eſt circūſcripta. ¶ Si dicas nō
pōt.a.circūſcribi manēte.b.nec ecōuerſo. ¶ Iſtud
nō ualet:q2 duab⁹ originib⁹:quarū utraq; ſit pfe-
cta non pōt idē ſuppoſitū originari ab eodem.per
utraq; eni totū hēret totū eē.qō poſſet accipe a ꝓ-
ducēte: ⁊ iō impoſſibile eſt q̄ alterā ſiue manēteʒ
cū ea ſiue quocunq; mō accipiat aliqō eē. ¶ Hoc
2º arguitur per quoddā argumētū magis logicū:
q2 relationes diſtincte qualitercūq; in re ſic q̄ nō
ſint oīno vnica formaliter realis nō ꝑdicantur de
ſe inuicē in abſtracto:l3 ſint in eodē ſuppoſito.hec
enim eſt falſa.paternitas ſiue generatio actiua eſt

ſpiratio actiua ſiue innaſcibilitas ſm Augn.5.de
tri.c.6.nō eſt hoc idē dicere ingenitū:qō eſt dicere
patrē:q2 ⁊ ſi filiū nō genuiſſet niſi ꝓhiberet ipſuʒ
eſſe ingenitū.Iſta auctoritas hēt ſuū intellectum:
q2 in ſcōo articulo dictū eſt q̄ relo ad ſecūdā pſo-
nā preſupponiᷓ ingenito:ſed ſaltē tm̄ habemus q̄
nō eſt hec v̄a predicatio in abſtracto pnitas eſt in
naſcibilitas.hec aūt eſt v̄a.generatio actiua eſt pa
ternitas ⁊ ecōuerſo. ⁊ generatiuitas eſt genera-
tio actiua:ſicut paternitas ⁊ ecōuerſo.

Contra iſtud.

Relatio ptinēs ad ſecū-
dū modū fundatur ſup
actionē ⁊ paſſionē.ex.5.metacc. ⁊ ad ꝓpoſitū vide T.c.20
tur ibi dicere q̄ pater diciᷓ q2 genuit : ſicut filius
quia genitus eſt.ſicut ergo fundamētū nō eſt ideʒ
relationi nec ecōuerſo:ſic generatio ⁊ paternitas.
Hoc confirmaᷓ per Hil'.9.de tri.c.15.Exitio aūt a
deo eſt abſoluta natiuitas quā paterni nois conſe
cuta eſt confeſſio.Uult ergo dicere q̄ paternitas
cōſequiᷓ natiuitatē ſiue gn̄ationē: ⁊ hoc declaraᷓ
per hoc:q2 pater nō eſt pater ex hoc q̄ generat: ſ3
ꝑciſe per hoc q̄ hēt genitum coexiſtens ſecū. ha-
bere aūt genitū coexiſtens videᷓ differre ab eo qō
eſt generare.q2 in aialib⁹ deſcindēs ſemen habet
actum generationis ſicut ſibi conuenit actus: ⁊ ta
mē tunc nō hēt genitū ſecū coexn̄s: ⁊ per conſe-
quens tunc nō eſt pater:ſed poſtea.

Dico tamen

q̄ in deo oīno eadē rela-
tio realis eſt generatiui-
tas:generare paternitas:q2 ſm Augm de fide ad iuxta pn̄m.
petrū.c.2.ꝓpriū ſolius patris eſt:non q2 nō eſt na
tus ipſe:ſed q2 filiū genuit: ⁊ ſm Hil'.12.de tri.patri
ꝓpriū eſt q̄ ſemp eſt pr̄: ⁊ filio q̄ ſemper eſt fili⁹. ⁊
ponit magiſter ſiīarū auctoritates li.j.di.26. non
eſt aūt niſi vna ꝓprietas pſonalis vni⁹ pſone:ḡ eſt
eadē hec ⁊ illa.eſt tm̄ iſta ꝓprietas diſtincte cōſide
rabilis : ⁊ ſic ipotēs hēre diſtinctas rationes : ⁊
hec ſit ſecūda cōcluſio hic propoſita: ⁊ iuuabit ad
ſolutionē obiectoꝝ.Hic dupliciter quidem poſſet
aſſignari dr̄ia rōnis ſiue rationū ſub quibus poſ-
ſet cōſiderari iſta relo.vna q̄ẜtū ad indifferentiam
ſiue indeterminationē uel abſtractionē in ꝯſiderā
do.Alia q̄ẜtū ad poſſibilitatē uel actualitateʒ uel
cōpletionē ſiue determinationem.quantū ad pri-
mā poſſunt iſta conſiderari:producens naturaliᷓ
⁊ ſimile in natura ꝓducēs: ⁊ tertio incōmunicabi
liter exiſtens: ⁊ quo ad hec producens: ⁊ patet q̄
tertius modus eſt indeterminatio: ſecundo: ⁊ ſe-
cundus primo. ¶ Secundo autem modo poſſuʒ
concipere hunc hac generatione generatiuū. hūc
potentē hac generatione generare hunc genera-
tione generantem:hunc quia hec generatione ge
nuit:hunc quia hac generatione habet genituʒ ſe
cū coexn̄s.In creaturis pma dr̄ia eſt ultitatis ſic
q̄ extēdit ſe ad plura.2ª differētia que eſt hic rōnis
eſt ibi realis ⁊ cū ſepatiōe reali.pro eo q̄ aliqd im
perfectiōis ipoztaᷓ per ſe in vno qō nō in altero: ⁊
l3 in diuinis pma differētia rōnis poſſit aliquo mō
ſaluari in vna cōſideratione intellectus:ita q̄ re-
maneat conceptus indeterminatio: non remanen
te conceptū determinatiori tamen in re nō iuuat
q2 omnino idē eſt in re qō ſubſternitur iſti conce-
ptui ⁊ illi.2ª dr̄ia in diuinis ſaluat diuerſitatē con
ceptuuʒ ſiue diuerſorum modorum concipiendi:
idem tamen applicando ei quod eſt in re debet in
q̄libet accipi qō eſt pfectiōis: ⁊ omitti qō imperfe-

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

ctiōis.nā in aptitudie ⁊ potētia imꝑfectiōis eſt ſeparari ab actu.in actu eſt iꝑfectiōis qꝺ nō ſtatī hēt ſecū terminū: ⁊ ꝙ nō manet ſed trāſit: ⁊ in eo qꝺ q̄ſi cōſeqtur actū ſuū:ſic ꝑ̄nitas eſt imꝑfectionis qꝺ nō eſt ſemꝑ in ſūma actualitate cōicatiōis nāe.ꝑfectionis aūt eſt qꝺ manet ⁊ hȝ ſecū correl̄ᵐ coexñs. Ablatis ḡ imꝑfectiōibꝰ ⁊ retētis his que ſūt ꝑfectiōis gn̄atio nō eſt tm̄ diſpoſitiua ad t̄minū:ſȝ cōplete ꝓductiua t̄mini:q̄ gdē gn̄atio ꝑfecta ⁊ gn̄atio cōpleta ⁊ gn̄atio nō trāſiēs ſȝ ſꝑ manēs includit totū qꝺ reqrit.ꝑ̄nitas etiā que nō ſeqtur actū gn̄andi q̄ſi diſpoſitiuū ⁊ ꝑuiū: ⁊ ita trāſeuntē: ⁊ manet in ſua actualitate cōpleta que ſemper eſt incōpleta cōicatiōe nāe:ipſa includit totū.generatio ergo iſta cōpleta ⁊ eterna: ⁊ ꝑ̄nitas illa cōpleta ⁊ eterna: ⁊ ꝑ̄nitas illa complete ⁊ eterne actualitatꝭ oīno idē dicūt ex ꝑte rei.ſȝ vnā rōnē ꝑfectiōis que ē in creaturis magis iportat hoc nomē generatio q̄ȝ paternitas: ⁊ econuerſo eſt de alia.

a.l.iſto.

Ex his patet ad obiecta in pͥ articulo q̄ videnť ꝓbare aliquā diſtinctionē ex nā rei inter generationē ⁊ ꝑ̄nitatē: qn̄ pͦ arguit ꝙ ꝑ̄nitas fūdať ſuꝑ gn̄ationē actiuā ex.5.metaᶜᵉ.illud reqreret ꝓlixiorē tractatū. ⁊ de h̄ ſatis dictū eſt alibi.tn̄ ad ꝓpoſitū dico ꝙ ſi quo modo gn̄atio eſt ꝑus ꝑ̄nitate in creaturis:nō tn̄ ē ut fundamētū:ſȝ ipſa potētia gn̄atiua ſiue nā que gn̄at eſt fundamētū:ſed eſt ꝑuia ut diſpoſitiua ſine qua nō exñte ꝑ̄nitas nō ineſt:ita ꝙ ibi eſt diſtinctio ſicut eſt īter diſpoſitionē ꝑuiā ⁊ terminū cōpletū. Pȝ ḡ ꝙ iſta rō diſtinctiōis non manet in diuinis:q2 ibi nō eſt gn̄atio niſi cōpleta ⁊ neceſſario ſecū ponēs terminū ineſſe.nec eſt ꝑ̄nitas ꝯ̄ñs cōicationē: ſȝ ꝑpetue cōicatiōis. ¶ Ad Hil.ꝑt rn̄deri ꝙ nomē ꝑ̄nitatis pōt dici ſequi gn̄ationē ſm ꝙ iſta in deo cōparanť ad gn̄ationē ⁊ ꝑ̄nitatē in creaturis:eſt qdē tūc quedā cōſecutio ſm rationē ſicut in creaturis eſt ꝯſecutio realis.ubi enī aliq̄ ſunt diſticta ſm rōnē:ſimilē hn̄t ordinē rōnis qualem hērent realē ſi eſſent diſtincta realr̄ ſicͭ alias dictū eſt. ¶ Siquis aūt ꝓterue īſiſteret in uerbis huiꝰ auctoritatis poſſet faciliter rn̄deri:ꝙ confeſſio nois ꝑ̄ni conſecuta eſt creationē mūdi: ⁊ forte nomē ꝑ̄nū: ⁊ h̄ loquēdo de cōfeſſiōe ⁊ noie a quocūq3 intellectu creato:ſed ipa ꝑ̄nitas non eſt cōſecuta nec natiuitatē filij:de qua intēdit in auctoritate Hil.nec ēt gn̄ationē ꝑ̄ris niſi cōſecutiōe rōnis:de qua dictū eſt. Per hoc pȝ ad aliud qꝺ dī de ꝑ̄nitate ꝙ eſt hitudo hn̄tis ſecū genitū. ⁊ iō diſtinguitur a generatione in creaturis: ⁊ per oppoſitū hic nō diſtinguiť niſi rōne.

T.c.20.

Quere ſuper .5. metaᶜᵉ. ⁊. 27. ⁊.28.diſt.j. utriuſq3. ⁊ 8.di.3.⁊.6. ⁊.13.di.4.

Sup 2a. q. j.arti.3.⁊.j. q.ꝓlo. i reportatis ⁊ alibi ſepe.

Ex iſtis duabus ꝯ̄nibꝰ.quō.ſ.vnica eſt in re relͦ originis ꝑme ꝑſone ad ſecūdā quodāmō tn̄ diſticta ſm rōnē patere pōt quō ꝑma ꝑſona manere pōt ſeparata relͦne origis ad 2ᵃᵐ:ſi intelligať de manere in eē reali.pȝ ꝙ nō.nec opȝ diſtiguere de iſta relͦne ut ſm vnā rōnē uel aliā accepta:q2 quātū ad rem vnica eſt: ⁊ ita vnica ſepata in re non manet conſtitutū per ipaȝ.Si aūt itelligať de manere ſm cōſiderationē intellectꝰ: ⁊ hoc abſq3 implicatiōe ꝯ̄dictionis ut ſit ſenſus:an in cōſideratiōe intellectꝰ ſepata relͦne origis inter ꝑmā ꝑſonā ⁊ ſecundā poſſet manere ſine ꝯ̄dictione intellectꝰ prime pſone:diſtinctiōe illa vī utēdū que ꝑus poſita eſt de diuerſis rōnibꝰ eiuſdē relͦnis:q2 ipſa ſepata ſm oēs illas rōnes: ⁊ hoc in intellectu ſic circūſcribēte eā a ſuppoſito nō manet in intellectu aliqꝺ ſuppoſitū relatū relͦne talis originis:q2 ꝯ̄cito intellectꝰ cōcipit relͦnē talē origis ſm nullā rōnē ineſſe ſuppoſito. ꝯ̄dictio eſt ꝙ ſimlͭ concipiať ſuppoſitū relatiuū tali relatiōe:ſepata tn̄ illa relͦne apud ītellectū ſm vnā rōnē poſteriorē nō eſt ꝯ̄dictio ꝙ maneat in intellectu ſuppoſitū relatiuū ſm rōnē ꝑorē.Iſte aūt rōnes in intellectu nr̄o hn̄t rōnem conceptibilis ꝑoris ⁊ poſterioris ſicut nate eſſent cōcipi ab obiectis ꝓportionabilr̄ motiuis nr̄i itellectus. ¶ Sepata tn̄ relatione origis ad ſecūdā perſonā ſm quācūq3 rōnē eius ſiue q̄ȝtū ad indifferētiā ſiue indeterminationē ſiue q̄ȝtū ad actualitatē ſiue aptitudinē ſiue ꝑteritionē:adhuc forte ſine cōtradictiōe poſſet intelligi qs incoicabilr̄ ſubſiſtēs. ¶ Sed ſi queriť quo formalr̄ intelligereť eē incōmunicabiliter exñs. ¶ Rͦ ab ipſo cōceptu relatiuo incoicabili ⁊ ab illa forma abſoluta incoicabili forte poſſet abſtrahi qdā cōceptus indifferentior: hec.ſ.forma uel entitas incoicabilis: ⁊ illud in ſuo ſingulari ꝓprio poſſet intelligi eē quo huius perſone:ſȝ nō intelligať in ſingulari aliquo alicuꝰ conceptus inferioris:ſicut itelligo aliqn̄ nō ſolū ens: ſȝ h̄ ens:uel ſubaȝ hāc nō determiate ꝯcipiēdo in ītellectu meo ſinglāre alicuiꝰ iferioris:puta h̄ aial uel hunc lapidem:ſicut qn̄ video a remotis prius appꝛhēdo ꝙ eſt corpus q̄ȝ aial ⁊ aial q̄ȝ h̄ animal: ⁊ iſtū cōceptū indifferentē forme incoicabilis forte intellexit ille qui cōcepit ſuppoſitū in diuinis nō determinādo in intellectu ſuo illud ſuppoſitū eē abſolutū uel relatiuū quō opȝ dicere de ꝑhis niſi ponať ꝙ ois coꝝ de deo cōceptꝰ ad extra ſit falſus:q2 planū eſt ꝙ nō conceperunt hoc ſuppoſitū relatiuū mouere celū: ⁊ tn̄ aliqꝺ hoc ſuppoſitū poſuerūt mouere celū:q2 actio nō eſt niſi ſuppoſiti.ſi ergo nō cōceperūt rōnē ſuppoſiti incoicabilis indifferentē ad ſuppoſitū abſolutū ⁊ relatiuū neciō cōceperūt hoc ſuppoſitū abſolutū mouere celum: qꝺ eſt falm̄:nec iſti qꝺ dictū eſt de cōceptu alicuꝰ indifferētis ad abſolutū ⁊ relatiuū ⁊ de conceptu incoicabilis ſuppoſiti ad ſuppoſitū abſolutū ul̄ relatiuū repugnat illud qꝺ dictū eſt ſupra ꝙ q̄cūq3 entitas ſignata in re uel eſt formalr̄ abſoluta uel formalr̄ ad alterū:q2 bñ poſſibile eſt ab aliquibus abſtrahi conceptū indifferentē. nec abſolutū nec relatiuū: ⁊ tn̄ qꝺcūq3 ſignatū exñs ex̄ animaȝ neceſſario ⁊ determiñate eſt hoc uel illud:ita ꝙ idifferētia conceptus abſtrahibilis a ꝓlibꝰ nō concludit indifferentiā ſingularis exñtis ad h̄ uel illud.

Ad argumentū ꝑ̄cipale pȝ in ſolutiōe q̄onis ꝙ mior ē negāda. ⁊ ad ꝓbōnē eiꝰ cōcediť ꝙ illa relͦ conſtitues ꝑmā ꝑſonā ꝑtinet ad originē:imo ipſa eſt originatio actiua. ¶ Et cū accipiť ꝙ actio preſuppoꝑnit ſuppoſitū. ¶ Rͦ ꝙ pͣ entitas incoicabilis nō ꝑ̄ſupponit aliqꝺ ens incoicabile:nec per ꝯ̄ñs ꝑ̄ſupponit ſuppoſitū:q2 ſuppoſitū eſt ens incoicabile. Actio āt pͣ ꝓductiua ſiue ꝓductio ꝑma uel originatio actiua eſt pͣ entitas incoicabilis in diuinis: q2 illā nihil ꝑcedit niſi memoria ꝑfecta uel eſſentia: ⁊ totū hoc eſt cōmunicabile:ſed primū ꝓducere nō pōt coicari.q2 tunc ꝓductū per illud ꝓduceret ſe.qꝺ eſt ipoſſibile.nulla enī mens hoc capit ſm Aug.pͦ de tri.c.pͦ. Cū ḡ accipiť ꝙ actio non poteſt eſſe niſi ſuppoſiti exiſtentis:ſi intelligatur hoc

de eē hypoſtatico pōt itelligi uel ſuppoſiti exñtis aliq̄ entitate ꝑori ipa actiōe uel ſuppoſiti exñtis hypoſtatice ipa actiōe formalr̄. ⁊ ſic duplr̄ pōt itelligi.pͦ mō eſt falſa.q2 nō eſt ibi entitas hypoſtatica q2 nec incoicabile ante actionē.2ᵒ mō eſt v̄a. quia ipa actiōe ē ens hypoſtatice:q2 icoicabilr̄. ¶ Sȝ arguiť ꝯ̄ h̄.q2 oē agere ꝑ̄ſupponit eē.ḡ agere non pōt eē ꝑma rō eēndi ipſiꝰ agētis. ¶ Rͦ eē in diuinis pōt accipi uel pro eē ſimplr̄ uel pro eē icoicabili. ſimplr̄ nō eſt ibi niſi vnicū eē.ſicut ſepe dictū eſt ꝑ Aug.ut eēntie.eē aūt incoicabile ſiue hypoſtaticū eſt ibi aliud ⁊ aliud:ſicut alia ⁊ alia ꝑſona.Si ergo accipias in ꝓpoſito ꝙ agere ꝑ̄ſupponit eē ſimpliciter:qꝺ eſt eē ad ſe:cōcedo.Si aūt accipias ꝙ agere ꝑ̄ſupponit eē hypoſtaticū:qꝺ in ꝓpoſito nō eſt niſi eē ad alterū.falſū eſt.q2 ipȝ agere eſt ꝑmū eē ad alterū ſicut ipa actio ꝓductiua eſt ꝑma habitudo ad alteꝝ. ¶ Et ſi arguas ꝙ nō ſolum agere ꝑ̄ſupponit qꝺcūq3 eē.ſed ꝑ̄ſupponit potēs agere.ſi enī nihil eſt potēs agere tūc nō erit actio.ſȝ potēs agere nihil eſt in ꝓpoſito niſi ſuppoſitū.ḡ ut prius agere ꝑ̄ſupponit ſuppoſitū. ¶ Rͦ hic poſſe agere nullo mō a ꝑte rei ꝑ̄ſupponiť ipi agere.imo agens eſt pͦ potēs ipo agere.ſed ꝑ̄ſupponit illud quo ut ꝑ̄nͦ formali aliqd eſt potēs agere.Iſtud ⁊ oīa dicta in ſolutiōe iſtius argumēti patere pn̄t ſi cōcipiať h̄.ꝙ aliq̄ hitudo realis vnica origis eſt inter ꝑmā ꝑſonā ⁊ ſecundā.Illa enī vnica eſt ꝓductio actiua ⁊ eſt hitudo ꝓducētis ad ꝓductū.ſȝ ut cōitͭ loqmur de ꝓductiōe tanq̄ȝ de hitudie uel relͦne cōcipimꝰ ipaȝ hēre aliqd ut fundamētū.qn̄ loquimur de ea ut de actiōe cōcipimꝰ eā hēe ꝑ̄cipiū formale ꝓductiuū.ſi ḡ alicui nō eſt difficile cōcipe ꝙ relͦ nō ꝑ̄ſupponit ſuppoſitū.ſed tm̄ eēntiā que eſt q̄ſi fundamētū ſicut cōcediť coiter ſm cōeȝ viam nō eſt ei difficile cōcipe ꝙ actio nō ꝑ̄ſupponit ſuppoſitū neq3 ut agēs neq3 ut potēs agere.ſȝ tm̄ preſupponit eēntiā que eſt q̄ſi ratio formalis agendi. ¶ Si ꝯ̄ illud arguiť.actio in diuinis nō ē pure relatio:ſed aliqd abſolutū.Hoc dictū lȝ in creaturis a qbuſdā negareť ſaltē de actiōe ꝓductiua:q2 non vī ꝙ rō ꝓductiōis actiue poſſit intelligi ad ſe ſed ad alterū.tn̄ qcqd ſit de h̄ in diuinis actio ꝓductiua eſt mere hitudo.q2 ſm Aug.5.de tri. c.5. ⁊.10. Oē qꝺ eſt in diuinis aut ſm ipaȝ dī aut ad alterū. ⁊ qꝺ ſm ſubaȝ dī cōe eſt. origo igiť q̄cūq3 ſiue dicatur actio ſiue paſſio formalr̄ eſt relͦ. ¶ Si tādem arguiť logice ois actio denoīat aliqꝺ agēs ſed in ꝓpoſito nō denoīat niſi ſuppoſitū. denoīans autē ꝑ̄ſupponit illud qꝺ per ipȝ denoiať.ḡ ⁊c̄. ¶ Ad h̄ pȝ ex rn̄ſiōe ad pᵐ argumētū in 3ᵒ arͥᵒ q̄onis ꝑcedētis.ubi dictū eſt ꝙ nullū ꝑſonale in diuinis ꝓprie ꝑ̄dicať denoīatiue de aliq̄ ſubiecto icoicabili de quo eſt mō ſmo.lȝ forte poſſet dici ꝑ̄dicari denoīatiue de aliq̄ ſignificāte eēntiā coiter in cōcreto.ut deus eſt gn̄ans.de tali denoīatiōe nō opȝ hic loqui:q2 talis ꝑ̄dicatio denoīatiua v̄ificať pro aliq̄ cōtento ſub ſbiecto.q̄re aūt nō ſit ibi ꝓprie denoīatio ſiue ꝑ̄dicatio denoīatiua de ſubiecto nō trāſcēdēte cā eſt. q2 ꝓprie ꝑ̄dicatio denoīatiua de ſubiecto nō eſt niſi in cōcreto. ⁊ nō de eo qꝺ icludit ꝓpriū:ſed de ſubiecto receptiuo ꝓpriꝫ.ꝓprietas āt ꝑſonalis in diuinis nō ꝑ̄dicať de aliq̄ in cōcreto nō trāſcendēte niſi de ipa ꝑſona cōſtituta per ipaȝ: ⁊ ita includente ipſa.ḡ de illa nō denoīatiue ꝑ̄dicať. ſola āt eēntia eſt ibi q̄ſi ſbiectū receptiuū talis ꝓprietatꝭ. ¶ Sed de eēntia nō ꝑ̄dicať in cōcreto ꝓp cāȝ que tāgetur in fine primi articuli q̄onis ſequētis. ¶ Conſequēter queriť de relͦne origis in diuinis q̄ȝtū ad ꝑfectionē ſuā intrinſecā. ⁊ eſt qō. Qō.V.

Uide.ṡ. q. 3.arͥᵒ.3.idē

Utrum relatio origis ſit formalr̄ infinita. arguiť ꝙ nō. q2 qcqd eſt formalr̄ ifinitū eſt ꝑfectio ſimpliciter.q2 nō pōt eē magis ꝑfectū q̄ȝ infinitū formalr̄.relͦ origis nō eſt ꝑfectio ſimplr̄.ḡ ⁊c̄.ꝓbō mi.vna ꝑſona hȝ relͦnē origis q̄ȝ alia nō hēt.ſi igiť illa eēt ꝑfectio ſimplr̄:vna ꝑſona hēret aliquā ꝑfectionē ſimplr̄ qua alia careret:qꝺ eſt incōueniēs. ¶ Oppoſitū arguiť ſic.ens diuidiť per finitū ⁊ infinitū ꝑuſq̄ȝ deſcēdat in decē gn̄a.ḡ qꝺcūq3 ens ⁊ ſi nō ſit in aliq̄ gn̄e erit finitū uel ifinitū.relͦ origis nō eſt finita:q2 tūc non eēt idē realr̄ eēntie diuine.finitū enī nō pōt eē idē realiter ifinito.igiť ipa eſt formalr̄ ifinita.

Hic ſunt tria vidēda.pͦ de itellectu q̄onis. 2ᵒ qd eſt tenendū de q̄one.3ᵒ dubia occurrentia excludētur.

De primo Infinitū ſȝ ꝑh̄m 3ᵒ phyᶜᵒʳ.eſt cuiꝰ q̄ȝtitatē accipientibus.i. q̄ȝtūcūq3 accipientibꝰ ſemꝑ aliqd reſtat accipe. Et rō eſt.q2 in infinitū in q̄ȝtitate(ſic loqtur ꝑhs) nō pōt hēe eē niſi in potentia accipiendo ſemꝑ alterū poſt alterū: ⁊ iō q̄ȝtūcūq3 accipiať illud nō eſt niſi finitū; ⁊ quedā ꝑs totiꝰ infiniti potētialis. ⁊ iō reſtat aliqd alterū ipiꝰ infiniti accipiēdū. Ex hoc cōcludit ꝙ ſicut infinitū hēt eē in fieri ⁊ in potentia in q̄ȝtitate.ita nō hēt rōnē totiꝰ.q2 totū eſt cuiꝰ nihil eſt extra.ſed extra illud infinitū:h̄ eſt ex̄ illud quod hēt eē de ipo ſemꝑ eſt aliqd extra nec eſt ꝑfectū:q2 ꝑfectū eſt cui nihil ꝑfectiōis deeſt.ſȝ iſti ſemper aliqd deeſt. ¶ Ex hoc ad ꝓpoſitū cōmutemꝰ rōnē ifiniti in poᵃ in q̄ȝtitate cū rōnē ifiniti in actu in q̄ȝtitate:ſi poſſet ibi eē i actu.ſi enī ſic nūc neciō ſꝑ creſceret q̄ȝtitas ifiniti ꝑ acceptiōeȝ ꝑtiū poſt ꝑtē ſic imagiaremur oēs ꝑtes acceptabiles ſimlͭ acceptas ⁊ ſilͭ remanere haberemꝰ infinitā q̄ȝtitatē in actu.q2 tanta eſſet in actu quanta eēt in potentia. Et oēs ille ꝑtes que in infinita ſucceſſione eēnt reducte in actū ⁊ haberent eē poſt alias. tunc ſimlͭ eēnt in actu accepte illud infinitū in actu uere eēt totū ⁊ uere ꝑfectū totū.q2 nihil ſui eēt extra. ꝑfectū eēt.q2 nihil ſibi deeſſet .imo nihil pōt addi ſm rōnē q̄ȝtitatis q2 tunc poſſet excedi. Ex hoc ultra. Si in entibus intelligamus aliqd infinitū in entitate in actu:illud debet intelligi ꝓportionabiliter q̄ȝtitati imaginate infinite in actu.ſic ut ens illud dicatur infinitū qꝺ non poteſt ab aliquo in entitate excedi: ⁊ ipſuȝ v̄ehēbit rōnē totius ⁊ ꝑfecti.totius quidē:q2 lȝ totū infinitū actu in q̄ȝtitate nulla ꝑte ſui nec etiā ꝑte q̄ȝtitatis talis careret.tamē q̄libet ꝑs eēt extra aliā. ⁊ ſic totū eēt ex imꝑfectis. ſȝ ens infinitū in entitate ſic nihil entitatis hēt extra ꝙ nec eius totalitas dependet ex aliqbus imꝑfectis in entitate.ſic enī totū eſt qꝺ nullā habet ꝑtes extrinſecā.q2 tūc nō eēt totaliter totū:ita etiā q̄ȝuiſ infinitū in actu eēt ꝑfectū in q̄ȝtitate.q2 ſibi ſm ſe totū nihil q̄ȝtitatis talis deeſſet.tn̄ cuilibet ꝑti eiꝰ deeēt aliqd q̄ȝtitatꝭ:que.ſ.eēt in altera.nec ipȝ eēt ſic ꝑfectū niſi qꝺlibet eiꝰ eēt imꝑfectū. Sȝ ens ifinitū ſic eſt ꝑfectū.ꝙ nec ſibi nec alicui eiꝰ deeſt aliqd.ſic ḡ ex rōne ifiniti poſita in 3ᵒ phyᶜᵒʳ.ꝑ̄mo applicādo ſm imaginationē ad ifinitatē actualem in

T.c.63.

T.c. 63. ⁊ inde.

5.metaᶜᵉ.t. c. 21. ⁊ .10. metaᶜᵉ. t.c. 13.

3.phy. t. c. 69.

ꝗtitate: ſi eēt poſſi'is: ulteri⁹ applicādo ad iſinitatē
actualē in entitate ubi eſt poſſi'is. Dēm⁹ aliq̄lē intel
lectū q̄lit' cōcedēdū eſt ens iſinitū intēſiue ſiue in
pfectiōe uel in virtute. Ex h poſſum⁹ ens infinitū
in entitate ſic deſcribere. ꝙ ipm eſt cui nihil entita
3.phy^co.t. c.62. tis deeſt. eo mō quo poſſe eſt illud hñi in aliq̄ vno.
Et h pro tāto addit q2 nō pōt in ſe realr̄ ⁊ forma
3.phy^co.t. c.67. liter per idētitatē oēs entitatē hñe. pōt ēt deſcribi p
exceſſū ad qōcūq3 aliud ens finitū ſic. Ens infini
tū eſt qd excedit qōcūq3 ens finitū nō ſm aliquā
determinatā ꝓportionē: ſed ultra oēm determina
tā ꝓportionē uel determinabilē. vbi grā. accipiaf
hec entitas albedo. excedit ab alia entitate que eſt
ſcia in triplo. iteꝝ excedit ab aia intellectiua in de
cuplo. iterū a ſupremo angulo: eſto ꝙ in cētuplo:
q̄litercūq3 ꝓcedis in entib⁹ ſemp eēt dare in qua
ꝓportione determiata ſupmū excedit iſimū. nō ꝙ
ibi ſit ꝓprie ꝓportio talis q̄li utunf mathematici:
q2 nō cōſtat angelus ex aliq̄ iferiore cū aliquo ad
dito cū ſit ſimplicior. ſed itelligēdū eſt h ſm ꝓpor
tionē virtut ⁊ perfectiōis ſicut eſt exceſſus in ſpe
cieb⁹. Hoc mō per oppoſitū iſinitū excedit in enti
tate finiti ultra oēs ꝓportionē aſſignabilē. Ex h
ſequit ꝙ iſinitas intēſiua nō ſic ſe hēt ad ens qd
dī iſinitū tanq̄ q̄dā paſſio extrinſeca adueniēs il
li enti. nec ēt eo mō quo uerū ⁊ bonū itelligūtur
paſſiōes uel ꝓprietates entis: imo iſinitas itēſiua
dicit modū itriſecū illi⁹ entitatis cui⁹ eſt ſic itriſecū
ꝙ circuiſcribēdo qōlibet qd eſt ꝓprietas uel q̄ſi ꝓ
prietas ei⁹ adhuc iſinitas ei⁹ nō excludit: ſꝫ icludit
in ipſa entitate que eſt vnica. vñ de ipſa entitate ꝑci
ſiſſime accepta: abſq3. ſ. q̄cunq3 ꝓprietate uerū eſt
dicere ꝙ aliquā magnitudinē ꝓpriā virtut h3 ſibi
itriſecā: ⁊ nō magnitudinē finitā: q2 ipſa repugnat
ſibi: ḡ infinitā. ipꝫ ēt iſinitū ꝑciſiſſime acceptū non
ſub aliq̄ rōne ꝓprietat attributalis ut bonitatis ul'
ſapie pōt cōparari ſm ordinē eēntialē ad aliq̄ que
excedit ⁊ nō ſm aliquā ꝓportionē determiatā: q2
tūc eēt finitū. itrinſecus ḡ modus cuiuſlibet iſiniti
itēſiue eſt ipſa iſinitas que itriſece dicit ipm eē cui
nihil deeſt: ⁊ ꝙ excedit oē finitū ultra oēs ꝓportio
nē determinabilē. Et iſtud correlariū cōfirmatur
9. uel. 12. per Dam. c. 7. ubi ipſe vult ꝙ eēntia dicit pelagus
ſubē iſinitū ⁊ intermiatū. ſba ḡ ſm ꝙ hēt rōnē oi
no pmi in diuinis: ⁊ uocaf ab eo pelagus ſic ipſa eſt
iſinita ⁊ intermiata. ſic aūt nō icludit in ea nec ue
ritas nec bonitas nec aliq̄ ꝓprietas attributalis. ḡ
ipſa iſinitas eſt magis modus itrinſecus eēntie q̄
aliqd attributū. ¶ Viſo de infinito de h qd q̄ritur
videam⁹. ſ. ſi rel'o formalr̄ poſſet eē iſinita. h enim
nō eſt q̄rere ſi rel'o ſit eadē realr̄ alicui infinito de
quo nō eſt dubiū coiter loquēdo: q2 realr̄ eſt eadē
eēntie: nec ēt eſt q̄rere ſi rel'o ſit per idētitatē illud
iſinitū. ſꝫ eſt q̄rere ſi rel'o formalr̄: h eſt ſm ſuā en
titatē ꝓpriā que eſt entitas ad alterū ſit iſinita in
tēſiue iſinitate illi⁹ entitatis. h eſt ſi entitati ꝓprie
hui⁹ pinitatis: ut eſt entitas ꝓpria hui⁹ pinitat: ſit
iſinitas intēſiua modus per ſe intriſecus. ita per ſe
itrinſecus ꝙ nō tm̄ rōne alicui⁹ alteri⁹ qd ſit realr̄
illi entitati idē. ſed nō icludēdo aliquā entitatē ni
ſi iſtā: imo circūſcribēdo qōlibet ꝑter iſtā ad alteꝝ
adhuc eēt entitas illa que eſt ad alterū intēſiue in
finita in ſeipſa. ¶ Ex h pꝫ ſtatī ꝙ rñſio illa que
cōit' daf nō eſt ad qōnē: utpote dicēdo ꝙ rel'o ori
ginis eſt iſinita formalr̄. q2 eēntia eſt iſinita: ⁊ illa
rel'o eſt eēntia. Nō eni q̄rif ſi ſit per idētitatē aliq̄

res que ſit formalr̄ infinita: ſed q̄rit an ipſa per ſe ꝑ
mō ſit illa res cui⁹ modus per ſe itrinſec⁹ ſit infini
tas. Et iō ſi ſic arguit: diuinitas eſt infinita. pinitas
eſt diuinitas. ḡ ⁊c. pꝫ ꝙ argumētū nō ꝯcludit: q2 ma
ior eſt ūa de pdicatiōe formali. minor aūt non niſi
de pdicatiōe per idētitatem. pinitas eſt deitas ſm
oēs. ḡ nō pōt iferri ꝯcluſio in qua eſt pdicatio for
malis: q2 nō pōt maior idētitas ꝯcludi in ꝯcluſiōe
extremoꝝ q̄ ſit idētitas eoꝝ ad mediū in pmiſſis.
Un̄ ex alia de neceſſario ⁊ alia de cōtingenti nō ſequitur
ꝯcluſio niſi ꝯtigēs ul' vnio ꝯtigēs extremoꝝ. Niſi
āt in ꝯclōne hēret pdicatio formal' hui⁹. ſ. pinitas
eſt infinita: nō hēret ꝓpoſitū ſicē pꝫ per itellectū pri⁹
expoſitū: q2 nō hēret niſi ꝙ per idētitatē eē res q̄
dā que eſt infinita. Si āt itēdas ꝯcludē pdicationē
formalē: ⁊ nō tm̄ per idētitatē ibi eēt cōmutatio pdi
catiōis idētice in pdicationē formalē: ⁊ iō in il
latiōe eſt fallacia figure dictiōis. cōmutaf eni q̄le
qd in h aliqd. i. iterptaf mediū qd eſt q̄le qd eē h
aliqd: q2 ſic ille qui ex medio dicente q̄le qd infert
mediū dicēs h aliqd: ita hic ex ui illatiōis talis pre
dicatiōis formalis itēdit iferre ac ſi eēt h aliqd ex
vi illatiōis que alr̄ nō teneret. alia āt nō fuit niſi p
idētitatē: ḡ cōmutās pdicationē p idētitatē in for
malē vi iterptari utraq3 pdicationē in pmiſſis fu
iſſe formalē: ſꝫ nō eſt ibi pdicatio formalis. q2 non
pōt illa minor verificari niſi per pdicationē idēticā.
Pōt āt breuit' dici ꝙ ꝯclo iſta. pinitas eſt infinita.
ꝓprie loquēdo nō eſt ūa. ⁊ rō eſt ex mō ſignifican
di formali adiectiui: q2 ſignificat formā: ut forma
eſt ei⁹ de quo dī pp iſtā ꝓprietatē adiectiui. nō pōt
pdicari niſi pdicatiōe formali: ⁊ ſic iferēdo eā ex
pmiſſis erit fallacia figure dictiōis ſm modū p⁹
aſſignatū. ſi ḡ infinitū nō dī formali pdicatiōe de
pinitate ſimplr̄ ꝯcluſio ex pmiſſis eſt falſa. ſic ḡ intelligēdo cō
cluſionē de idētitate reali alicui⁹ infiniti ad pinita
tē tm̄mō debet inferri hec ꝯcluſio. ſ. ꝙ pinitas eſt
aliqd qd eſt infinitū: ſed qd ſit hꝫ ſpālē difficultatē ſm
ꝙ alio mō intelligit. ſ. de infinitate que ſit formal'
modus intrinſecus pinitatis ſm ſuā entitatem.

De ſecūdo articulo teneo hāc ꝯnē ſm
ꝙ expoſitū eſt. pinitas non
eſt formalit' infinita. Et ad h ſunt tres rōnes. pª rō
ſumit ex ei⁹ ſimplicitate. 2ª ex ei⁹ coicabilitate.
3ª ex ei⁹ ſimplicitate ⁊ incōpoſſibilitate. Sigidem
ens infinitū intenſiue eſt unicū ipluriſicabile ⁊ nō
artatū ſed coicabile ... incōpoſſibile.

Prima rō ſic formaf. nō pñt eē plura reali
ter diſticta ⁊ formalr̄ infinita. plu
res ſunt relōnes origis realr̄ diſticte. ḡ nō ſūt for
maliter intēſiue infinite: nec per ꝯñs aliq illaꝝ: q2
qua rōne vna ⁊ q̄libet alia. maior. pbaf. q2 cōparā
de iſta plura inter ſe. 2° cōparādo infinitū intēſiue
ad entia finita gñaliter. ⁊ 3° ad itellectū ⁊ uolūta
tē ſpālit'. Prio ſic. infinito nihil deficit entis eo mō
quo poſſe eſt illud hñi in vno: ſed oēs pfectiōnē ſim
plicit' poſſe eſt realr̄: ⁊ per idētitatē hñi in vno ſum
me pfecō. infinitū ḡ h3 ī ſe realr̄ ⁊ per idētita
tē illud qd realr̄ eſt diſtictū ab eo. ḡ ab infinito nul
la pfectio ſimplr̄ ſiue nullū pfectū ſimplr̄ pōt eſſe
realr̄ diſtinctū. eēt aūt pfectio ſimplr̄ diſtincta rea
lit' ſi eēt aliud infinitū realr̄ diſtictū. Dēm⁹ ḡ ma. ꝙ
nō pōt eſſe infinita plura realr̄ diſticta. Sꝫ in pbōne il
la ma. 2ª ꝓpō vi eē pbāda. ſ. ꝙ poſſe eſt oēs pfectio
nē ſimplr̄ per idētitatē haberi in ſummo perfecto.

probaf ergo ſic. q2 nihil eſt ſūme pfectū cui deficit
aliq̄ pfectio ſimplr̄. qd ꝓbaf. q2 nulla pfectio ſim
pliciter eſt incōpoſſibilis alteri pfectiōi ſimplr̄: ⁊
ſi nō poſſet q̄libet hñi in ſūme pfecto h eēt pp ali
quā icōpoſſibilitatē earū. Aſſūptū. ſ. ꝙ nulla ſit in
cōpoſſibilis alteri. ꝓbaf per rōnē perfectiōis ſim
pliciter: q2 cui ipſa eſt melior in q̄libet q̄ nō ipſa:
h eſt q̄ q̄dlibet incōpoſſibile ſibi. ſicut exponit di
ctū Anſ. in rōne 2ª pncipali hui⁹ ar^li. ſi ſint ḡ due
pfectiōes ſimplr̄ icōpoſſibiles iter ſe dicanf. a. ⁊
b. a. erit in q̄libet meli⁹ ipm q̄ nō ipꝫ. h eſt q̄ qōli
bet icōpoſſibile ſibi. ⁊ ita erit meli⁹. b. qd ponit in
cōpoſſibile ſibi: ⁊ pari rōne. b. ſi eſt pfectio ſimplr̄
erit meli⁹ q̄. a. talis circulatio eſt ipoſſibilis: quia
3. topi. c.3 tūc idē eēt iperfecti⁹ ſeipſo. ¶ 2° cōparādo illa plura
inter ſe ꝓbari pōt illa maior per h ꝙ plura bona
excedūt in bonitate idē bonū vnū. ⁊ h qñ in q̄libet
iſtoꝝ pluriū eſt eq̄lis bonitas ſicut in vno illorū.
nūc āt ſi ſint plura iſinita in q̄libet eoꝝ eſt eq̄lis bo
nitas ſicē in vno q̄libet eoꝝ. ḡ illa plura bona exce
dūt in bonitate illud bonū: ⁊ ita illud vnū non eſt
iſinitū. Et ſi dicas ꝙ ſic argueref ꝙ de⁹ ⁊ creatura
excedūt deū. Nō ualet: tū q2 qōlibet illoꝝ pluriū
nō eſt eque bonū cū vno illoꝝ. Et idē eſt ꝙ boni
tas cuiuſcūq3 illoꝝ alteri⁹ ab illo vno eminēter cō
tinef in illo vno. ⁊ iō ipꝫ cū illo bono acceptū non
auget neq3 exceſſū facit ſup illud bonū in ſe. oppo
ſitū eſt in ypotheſi: q2 ibi vnū bonū nō cōtinef to
taliter eminēter in alto: q2 h eſt ꝯ rōnē iſiniti. Ex
cōparatiōe iſiniti ad alia finita gñalr̄ arguitur ſic.
vnū iſinitū ſufficiēter termiat depēdētiā oīuꝫ fini
toꝝ: ⁊ ſpālit' p^m a quo depēdēt: ſed nō pñt plura
ſufficiēter termiare depēdētiā in eodē ordie depē
dētie eiuſdē depēdētis: ḡ nec plura eē iſinita. ꝓbō
maioris ſicut depēdētia q̄cūq3 eſt rōne ipfectiōis
ſic termiare depēdētiā nō q̄litercūq3 ſꝫ ꝑ: cōuenit
alicui rōne pfectiōis. ſūma āt pfectio quā ipoſſe eſt
excedi eſt in vno iſinito intēſiue. Appet ēt illa ma
ior de facto: q2 vnica eēntia termiat ſufficient' oēs
depēdētiā cuiuſcūq3 depēdētis: q2 tā illam que eſt
ad p^am cām efficiētē: q̄ illā q̄ eſt ad cāꝫ exēplarē: ⁊
ad pmā finalē minor. ſ. ꝙ nō pñt eē plura p termi
nātia eādē depēdētiā. probaf. q2 illud nō termiat
ſufficiēter depēdētiā quo circūſcripto ſufficienter
termiaf illa depēdētia: q2 tūc aliqd dependeret ab
aliq̄ quo circūſcripto nihil min⁹ hēret a quo ſuffici
enf depēderet: ⁊ per ꝯñs quo circūſcripto adhuc
poſſet remanere in ſuo eē. ſꝫ ſi plura in eodē ordie
poſſent ſufficient' termiare depēdētiā vno eoꝝ cir
cūſcripto adhuc termiaref depēdētia cōplete que
eſt ad alterū. ⁊ ita illud nō termiat: ⁊ pari rōne de
altero argueref: ⁊ ſic neutrū uel utrūq3 terminat.
Sic ḡ pª ꝓbō maioris ꝓcedit ex h ꝙ iſinitū h3 rea
lit' ⁊ vnitiue oēs pfectionē ſimplr̄: q2 oīs talis pōt
h mō hñi in eodē. ſic iſta ꝓbō ꝓcedit ex h ꝙ iſinitū
h3 in ſe eminēter ⁊ cōtētiue oēs pfectionē limitatā
⁊ ex h oēs depēdētiā entis limitati ſufficient' ter
minare pōt. ⁊ ſic iſte due ꝓcedūt ex h qd dictū eſt
in p ar^lo de iſinito ꝙ h3 oēs rōnē entitatis ſiue oēs
entitatē eo mō q̄ poſſe eſt hñi ab vno: qd eſt uel idē
tice pro pfectiōib⁹ ſimplr̄ uel eminēter pro pfectio
2. ⁊ 12. meta. nib⁹ limitatꝫ. Ex iſta aūt cōparatiōe iſiniti ad alia
gñaliter pōt argui breuiter ſic. In entib⁹ ſm ordiēꝫ
eēntialē aſcēdēdo ſemp itur ad vnitatē. ⁊ per ꝯñs
neceē eſt illū ordinē ſtatū hñe in aliq̄ vno. iſinitū āt
itēſiue eſt oīno ſūmū: ⁊ h ſm ordinē eēntialē: ḡ eſt

oīo vnū. ¶ 3° ꝓbaf maior ſpālit' ex ordie iſiniti ad
itellectū ⁊ uolūtatē: ⁊ h ſic: ens iſinitū eſt obiectum
p^m itellect⁹ iſiniti. ⁊ obiectū ei⁹ ēt btificū: ſꝫ nō pñt
eē eiuſdē itellect⁹ iſiniti plura obiecta pª ⁊ btifica. Pone ma. loco mi. q2
Cōſilr̄ eni poſſet argui de obiecto p ⁊ btifico uolun ſic ꝓcedit
tatꝫ. Pria ꝓpoſitio pōt itelligi de pmitate triplici: declaratio
⁊ de qualibet eſt ūa: ⁊ ſm h pª ꝓpō ꝯtinet tria mē doc.
bra. vna pmitas obiecti dī eē pmitꝫ adeq̄tiōis. qñ
ſ. potētia nō excedit illud obiectū: quō coloratū uel
lumioſū dī eē p^m obiectū viſus. Alio mō p^m pōt dici
virtute cui⁹ oē aliud itelligit uel cogſcit a tali in
tellectu: quō lux eſt p^m obiectū viſus. ¶ 3° mō p^m
pōt dici pfectiōis qd in ſe ꝯtinet tanq̄ in ſūmo pfe
ctiōēꝫ oīuꝫ obiectoꝝ ⁊ virtutē pficiēdi potētiā. obie
ctū āt btificū eſt illud in quo ſūme pficif ⁊ q̄etaf ⁊
ſatiaf itellect⁹. Ex his trib⁹ pñt accipi tres maio
res. nā idē itellect⁹ nō hēt diſtincta adeq̄ta obiecta:
q2 nō pōt in aliud obiectū diſtictū ꝯ ſuū obiectū adeq̄
tū: q2 tūc idē obiectū eēt adeq̄tū ⁊ nō adeq̄tū: ⁊ tūc
potentia excederet illud in opando circa aliud ex
equo diſtictū. ⁊ ēt nec potētia pōt hñe plura obiecta
q̄ſi pmitate virtutꝫ qui eſt ſcōs itellect⁹: q2 non pōt
eē ꝙ virtute. a. itelligat q̄cq̄d itellexerit: ⁊ ita. b. ⁊
ex virtute. b. intelligat q̄cq̄d itellexerit: ⁊ ita. a. q2
ꝙ. a. ſit rō intelligēdi. b. ⁊ ecōuerſo eſt circulatio: ⁊
iſta circulatio eſt ipoſſibilis. nec pōt ēt itellect⁹ ſū
me q̄etari in duob⁹ ex eq̄ diſtinctis: q2 nō hēt pro
obiecto btifico ⁊ q̄etatiuo illud quo circūſcripto ni
hil min⁹ q̄etaref ⁊ btificaref. ſed circūſcripto vno
adhuc eēt in alio ſūme ſatiat⁹ q̄etat⁹ ⁊ pfect⁹. ḡ in
illo nō poſſet eē pfect⁹. pari rōne nec in alio. Pa
tent igif tres ma. q2 eiuſdē intellect⁹ nō pñt plura
eē obiecta ex equo diſtincta pª primitate adeq̄tiōis:
nec pª pmitate virtutꝫ: nec pª pmitate pfectiōis ſic
obiectū btificū eſt p^m. minor. ſ. ꝙ iſinituꝫ formalr̄ ⁊
itēſiue eſt p^m obiectū itellect⁹ diuini q̄libet iſtoꝝ mo
doꝝ. ꝓbaf ⁊ pmo de 2ª pmitate: q2 qd eſt rō eēndi 2. meta^ce. T. c. 4.
eſt rō cogſcēdi. iſinitū ḡ cū eminēter cōtineat in ſe
qōlibet ſm oēs entitatē: ēt eminēter continet in ſe
oēs cogſcibilitatē. ſic āt cōtinēs virtualr̄ aliqd eſt
ēt motiuū ad ei⁹ cognitionē. ſic ḡ iſinitū itēſiue qd
cūq3 h3 rōnē obiecti pmi reſpectu intellect⁹ diuini: ⁊
h pmitate virtutꝫ. ¶ Ex h ſeqtur ꝙ ipꝫ eſt obiectuꝫ
pmū pmitate adeq̄tiōis: q2 ſic oñſū eſt alibi in mā In ꝓlo. 2. ⁊
de itellectu diuino. intellect⁹ diuin⁹ nō h3 obiectuꝫ 3. di. 1. ⁊ 35
adeq̄tū cōe per abſtractionē ab oib⁹ obiectis: ſed di. eiuſdē.
cōe coitate virtutis ad oīa per ſe obiecta. alias vile 12. meta^ce.
ſceret ei⁹ intellect⁹: q2 poſſet imutari ab obiecto fini T. c. 51.
to. qd ḡ eſt ſibi p^m virtualr̄ eſt ēt p^m adeq̄tū. ¶ Ex
h ēt pꝫ 3ª pmitas. ſ. pfectiōis que eſt obiecti btifici:
q2 in pfectiſſimo obiecto ⁊ ſūme cōtinēte oēm pfe
ctionē oīuꝫ obiectoꝝ ſūme q̄etaf: pficif: ⁊ ſatiaf ipſa
potētia: ⁊ ita btificaf. ¶ Cōfirmaf iſta rō q̄tū ad
maiorē ⁊ miorē. q2 ſint plura iſinita diſtincta. a. ⁊
b. Intellect⁹ diuin⁹ poterit intelligere utrūq3. alio
quin alterū nō hēret rōnē entis. neutrū aūt pōt in
telligi niſi actu cōprehenſiuo cū ſit formalr̄ infini
tū. vnico aūt actu cōprehenſiuo non pñt intelligi
duo diſtincta habentia ꝓpriā infinitatem. q2 vnicū
obiectū intēſiue infinitū adeq̄tur vnice cōprehēſio
ni. ergo intellectus diuinus duobus actibus com
prehenſiuis intelligeret. a. ⁊ b. ergo ſm illos ha
beret ſimul duos actus. quod eſt impoſſibile. quia
vnica cōprehēſio iſinita ⁊ iſiniti adeq̄tur vni intel
lectui iſinito uel nō ſit: ⁊ ita ſucceſſio uel mutatio
uel nunq̄: cū utrūq3 ſit iſinitū intenſiue.

Universidad de Deusto Biblioteca

Secunda rõ ꝑncipalis de coĩcabilitate ſic formaṫ. oĩs pfectio ſimpl'r eſt cõmunicabilis. oẽ ĩfinitũ intẽſiue eſt pfectio ſimpl'r. ġ ⁊c̃. Nulla aũt ꝓprietas pſonalis eſt coĩcabilis: q2 eſt formalis rõ incoĩcabil'r exñdi. ġ nulla ꝓprietas pſonalis eſt ĩfinita intẽſiue. minor eſt manifeſta. q2 nihil põt eẽ magis pfectũ q̃3 φ ſit ĩfinitũ intẽſiue. ꝓbõ ma. primo. q2 ſm φ colligiṫ ex intẽtiõe Anſ. moñ. 15. perfectio ſimpl'r eſt que in q̃libet habẽte ipſa3 meli⁹ eſt ip̃a3 hẽ q̃3 nõ ip̃a3 hẽ. Hec regula indiget duplici expõne. nõ eñi intelligiṫ ſic. melius eſt ip̃3 q̃3 ſua negatio ꝯdictorie: q2 ſic q̃libet poſitiuũ eẽt perfectio ſimpl'r: q2 q̃libet poſitiuũ eſt ſimpl'r meli⁹ ſua negatiõe ꝯdictorie oppoſita. ſed itelligiṫ ibi nõ ip̃3 pro q̃cũq3 ſibi incõpoſſibili ẽt poſitiue. ut ſit ſenſus. pfectio ſimpl'r ẽ in q̃libet melior q̃cũq3 ſibi icõpoſſibili. 2° itelligiṫ in q̃cũq3 nõ pro q̃cũq3 nã. ſ3 pro q̃cũq3 ſuppoſito nõ itelligẽdo. ut eſt talis nãe uel talis. ſed abſolute accepto. ut eſt tale ſuppoſitũ p̃ſcindẽdo rõnẽ nãe cui⁹ eſt ſuppoſitũ. Ꝭ p3. q2 auro ſic ꝯſiderato: ut h3 nãm auri uel ſuppoſito ꝯſiderato: ut ſubſiſtẽs in nã auri: nõ eſt meli⁹ nõ aurũ q̃3 aurũ: q2 icõpoſſibile ut incõpoſſibile nõ eſt alicui meli⁹. deſtruit eñi entitatẽ ipſius: imo meli⁹ ſic eſt aurũ eẽ aurũ q̃3 q̃cũq3 incõpoſſibile nãe auri. ℭ Eſt ġ intellect⁹ ꝓpoſitiõis iſte: pfectio ſimpl'r eſt talis: que in quocũq3 ſuppoſito abſolute cõſiderato ſm rõne3 ſuppoſiti nõ determinãdo nã3 in qua uel cui⁹ ſit ſuppoſitũ: melius eſt ip̃3 q̃3 nõ ip̃m. Ꝭ eſt q̃3 quodcũq3 incõpoſſibile ipſi. ℭ Ex Ꝭ ſeqtur ꝓpoſitum φ nulla pfectio ſimpl'r ſit formal'r icoĩcabilis. ꝓbõ ꝯñe. q2 qõ eſt formal'r icoĩcabile eſt formal'r icõpoſſibile cuilibet alteri: cõſiderãdo etiã illud ſub rõne ſuppoſiti nõ includẽdo nã3: cui⁹ eſt illud. ꝓbatur. q2 qõ repugnat alicui: cũ ut ſibi repugnat deſtruat ip̃3: ut ſic: nõ eſt melius ip̃m q̃3 nõ tale. qõ ãt eſt de ſe incoĩcabile repugnat cuilibet ẽt ſub rõne ſuppoſiti. ġ nõ eſt melius illi: ẽt ut cõſidereṫ ſub rõne ſuppoſiti q̃3 nõ ip̃3. Dẽm⁹ ġ iſtã ma. φ nulla perfectio ſimpl'r eſt formaliter incõmunicabilis.

Tertio arguiṫ ex incõpoſſibilitate ſic. perfectio ſimpl'r cuicũq3 cõpoſſibili ſibi in eodẽ ſuppoſito neceſſ eſt eadẽ real'r. ſic intelligẽdo φ in abſtracto accipiẽdo Ꝭ ⁊ illud: uerũ eſt dicere Ꝭ ẽ illõ. S3 rel'o origiſ nõ ẽ cuilibet cõpoſſibili ſibi in eodẽ ſuppoſito ſic eadẽ. ġ ⁊c̃. mior ẽ manifeſta: q2 iſta nõ eſt ṽa. gñatio actiã ẽ ſpiratio actiã maior ꝓbaṫ iductiue: ⁊ rõne. iductiue ſic. nihil ẽ in diuiñs qõ nõ ſit idẽ eẽntie diue. imo ẽt ⁊ cuilibet eẽntiali. ita φ cõſiderãdo utrũq3 in abſtracto ſimpliciṫ: uerũ eſt Ꝭ eſt Ꝭ. de eẽntia ġ ⁊ de eẽntialib⁹ de qb⁹ coiter appet φ q̃libet ſit infinitũ formaliṫ. p3 maior. φ q̃libet eoꝝ ẽ idẽ cuilibet ſibi cõpoſſibili in eodẽ ſuppoſito. ꝓbaṫ ẽt eade3 maior rõne ſic. q2 ĩfinitũ nõ ſolũ nõ eſt cõpoſitũ: ſ3 ẽt oĩno icõpoſſibile cuilibet alteri. oẽ eñi cõponibile põt eſſe ps. ⁊ per ꝯñs excedi. q2 totũ eſt mai⁹ ſua pte. Infinitũ ãt nullo mõ põt excedi. ġ eſt oĩno ſimplex ⁊ icõpoſitũ ⁊ icõponibile. Si ãt aliq̃d cõpoſſibile ſibi in eodẽ ſuppoſito nõ eẽt oĩno idẽ ſibi: tũc ip̃3 nõ eẽt oĩno icõponibile. q2 tũc ibi eſſet aliq̃ cõpoſitio ſaltẽ aliq̃ mõ act⁹ ⁊ potẽtie. Dẽm⁹ ġ p̃mã ptẽ maioris. ſ. φ ĩfinitũ eſt idẽ real'r ei qõ eſt ſibi cõpoſſibile in eodẽ ſuppoſito. 2ª ps maior. ſ. φ ſic ſit idẽ φ ſit ṽa p̃dicatio in abſtracto. ut puta dicẽdo Ꝭ eſt Ꝭ. ꝓbaṫ. q2 cũ p̃dicatio affirmatiua ſit ṽa rõne idẽtitatis. oĩs illa erit ṽa abſtracti de abſtracto. ubi p abſtractionẽ nõ tolliṫ rõ idẽtitatꝭ. ubi autem per abſtractionẽ tollitur rõ idẽtitatꝭ nõ eſt ṽa. Exᵐ. hec eſt ṽa. albedo eſt color. q2 l3 extrẽa ſint abſtracta: nõ tñ ſit abſtractio niſi a ſubõ alteri⁹ nãe. ⁊ illud ſubẽtũ nõ fuit p̃ciſa rõ idẽtitatꝭ eoꝝ extremoꝝ. manet ġ rõ idẽtitatꝭ nãe ad nã3 illo ſubẽto excluſo. Albedo ãt ⁊ muſica nõ hñt idẽtitatẽ niſi p accñs rõne ſubẽti. l3 ġ hec ſit ṽa: albũ eſt muſicũ. pro tanto φ ide3 ſubẽtũ denoiaṫ ab utroq3 accñte: tñ abſtractiõe facta ab illo ſubõ: qõ fuit rõ idẽtitatꝭ eoꝝ: hec eſt falſa: albedo eſt muſica. p3 ġ φ p̃dicatio in abſtracto ṽa eſt qñ extremoꝝ eſt talis idẽtitas: φ p abſtractionẽ nõ tolliṫ rõ idẽtitatis eoꝝ. Mõ quãdo vnũ extremũ eſt infinitũ per abſtractionem a ſuppoſito nõ tolliṫ rõ idẽtitatis ad ip̃m. ⁊ Ꝭ cuiuſcũq3 cõpoſſibilis ſibi in eodẽ ſuppoſito. Et iõ pp infinitatẽ ut iã argutũ eſt nõ põt eſſe cõpoſſibilis in eodẽ ſuppoſito: niſi ṽa ⁊ pfecta idẽtitate reali. ġ abſtractiõe facta a ſuppoſito q̃3diu manet rõ extremi ĩfiniti formal'r ſp in q̃cũq3 abſtractõe manet rõ idẽtitatis extremi ad extremũ. ⁊ per ꝯñs ṽa p̃dicatio in abſtracto Ꝭ eſt Ꝭ. Ex iſta rõne p3 gnãliṫ φ q̃dã p̃dicationes in diuinis ſunt ṽe nõ ſolũ in concreto: ſed etiã in abſtracto: que nõ ſũt oppoſiti de oppoſito. q̃dã ṽe in cõcreto l3 nõ in abſtracto: q2 nõ loqmur de illis que neutro mõ ſũt ṽe. ubi. ſ. extrema ſunt oppoſita: q2 nec pr̃ eſt fili⁹: nec p̃nitas filiatio. Ubi ãt extrema nõ ſunt oppoſita ſed compoſſibilia in eodẽ ſuppoſito ibi ſp ad min⁹ eſt p̃dicatio ṽa in ꝯcreto: ſicut pr̃ eſt ſpirãs: pr̃ eſt igenit⁹: nõ ãt in abſtracto. ſic p̃nitas eſt ſpiratio: ⁊ tñ hec eſt ṽa. deitas eſt p̃nitas. deitas eſt ſpiratio. Ꝭ non eſt niſi q2 diuinitas eſt formal'r infinita: nõ aũt paternitas: nec ſpiratio. ⁊ iõ abſtrahẽdo a ſuppoſito deitatẽ cũ ſp maneat in ip̃a rõ ĩfinitatis ſp manet rõ idẽtitatꝭ ſimpl'r ad p̃nitatẽ ⁊ ad ſpirationẽ. ⁊ iõ manet rõ ṽitatis affirmatiue p̃dicatiõis in abſtracto. ſed p̃nitatẽ que nõ eſt formal'r ĩfinita abſtrahẽdo a ſuppoſito nõ manet rõ idẽtitatis ei⁹ ad ſpirationẽ actiuã que etiã nõ eſt ĩfinita. q2 neutrũ extremũ ſm ꝓpriã rõnẽ ſui h3 ĩfinitatẽ. ⁊ iõ l3 hec ſit ṽa. pr̃ ſpirat. q2 eidẽ ſuppoſito cõuenit utrũq3. tñ abſtractiõe ab illo ſuppoſito facta. q2 neutrum eoꝝ eſt ĩfinitũ: nõ eſt ṽa p̃dicatio in abſtracto: p̃nitas eſt ſpiratio. Per oppoſitũ ꝯſil'is rõ eſt. q̃ñcũq3 aliq̃õ eẽntiale p̃dicaṫ de aliq̃ eẽntiali. uel pſonale de eſſentiali ul' eſſentiale de pſonali. utpote hec eſt ṽa. ſapiẽtia eſt p̃nitas. ſapia eſt ſpiratio ⁊ ẽ3. q2 abſtrahẽdo a ſuppoſito adhuc manet alteꝝ extremũ ĩfinitũ. ſ. ſapia. ⁊ iõ remanet adhuc rõ idẽtitatꝭ extremi ad extremũ ſcẽ tali abſtractiõe. ⁊ p ꝯñs rõ ṽitatꝭ in p̃dicatiõe affirmatiua. ℭ P3 ġ gñal'r iſta maior φ nunq̃3 eſt negãda p̃dicatio in diuinis per idẽtitatem abſtracti de abſtracto: niſi q2 neutrum extremũ eſt formal'r infinitũ. ſicut hec eſt negãda. paternitas eſt ſpiratio.

Circa tamen ma. iſtam quare predicatio aliqua in abſtracto in diuinis. negaṫ dupliciter. ab aliquibus dicitur φ l3 paternitas ⁊ ſpiratio ſint idem realiter: tamen differũt rõne. ⁊ hoc ſufficit ad ipediendũ talẽ p̃dicationẽ. ℭ Qõ ãt ꝓbaṫ φ tal' dr̃ia nõ ſufficit qñ iſta eſt ṽa. ſapia eſt bonitas. Rñdeṫ φ ſicut attributũ potentie nõ eſt attributũ ſapiẽtie. Sic nec in

Th. in ſu. di. 5. q. 1. De. quol. 5. q. 1.

ꝓpoſito. Sed hoc nõ vr̃ ꝓbabile. q2 attributum ut attributũ dicit intẽtionẽ ſecũdã uel relationem aliquã rõnis circa illud de quo dr̃. Uñ etiã numeraṫ ⁊ uerũ eſt dicere φ bonitas ⁊ ſapia ſunt duo attributa. ġ ſm illud ſm φ eſt numeratio non eſt uerũ dicẽ Ꝭ eſt hoc. q2 illud eſt rõnis. ſed nõ pp Ꝭ negaṫ iſta. ſapia eſt bonitas. ubi nõ includiṫ illud rõnis qõ numeraṫ in eis. ġ a ſili nõ includẽdo niſi illõ qõ rei ẽ. ſi oĩo idẽ eẽt in re p̃nitas ⁊ ſpiratio: eẽt hec uera. p̃nitas eſt ſpiratio. l3 nõ iſta. notio ul' ꝓprietas p̃nitatis eſt notio uel ꝓprietas ſpirationis. Quecũq3 eñi ſunt eadẽ re ſimpl'r in deo ipſa ſignificata ẽt in abſtracto ⁊ in noib⁹ p̃me ipoſitiõis ſiue ſignificãtib⁹ rẽ p̃me intẽtiõis predicanṫ de ſe inuicẽ in abſtracto. l3 nõ in noib⁹ ſcõe ipoſitionis ſiue accepta ſm aliq̃ noia ſcõe intẽtionis. ſicut p3 in creaturis. vñ l3 iſta ſit ṽa. ſortes eſt hõ. nõ tñ rõ ſortꝭ que eſt ſingl'aritas eſt rõ hoĩs que eſt ul'itas. Al'r dicit ali⁹ ⁊ rõnabili⁹ ut vr̃ ⁊ ad ꝓpoſitũ. φ ꝓprietates in eadẽ pſona differũt ex nã rei p̃ter ꝯſiderationẽ itellect⁹: q2 ad Ꝭ ſufficit diſpatio: l3 nõ ſint oppoſite: ⁊ pp Ꝭ p̃dicatio vni⁹ de alia in abſtracto nõ eſt ṽa. Et Ꝭ iõ q2 illa diſtinctio ex nã rei eſt pp nõ ĩfinitatẽ hui⁹ ⁊ illi⁹: q2 ſi Ꝭ uel illud eẽt ĩfinitu3 nõ eẽt talis diſtictio nec ipediret talis predicatio.

Var. l. 1. di. 2.

Circa tertiũ articulũ contra predicta arguiṫ q̃drupl'r. p̃ ſic. qõ non eſt cõprehẽſibile niſi ab itellectu ĩfinito eſt formaliṫ ĩfinitũ. gñatio illa ut gñatio eſt formal'r icõprehẽſibilis niſi ab itellectu ĩfinito. ġ ⁊c̃. mior ꝓbaṫ per illud Iſa. 53. gñationẽ ei⁹ qs enarrabit. qõ exponẽs Hier. omelia pª ſup mat. de gñatiõe eterna filij qõ ingt ipoſ'e ꝓpha dixit affatu ⁊c̃. ſed qõ eſt ipoſ'e affatu eſt icõprehẽſibile ab itellectu finito. ℭ Cõfirmaṫ ẽt per illud Amb. p̃ de tri. c. q̃ro a te quõ putas ingt filiũ eẽ genitũ. ⁊ ſeqṫ: mihi ipoſ'e eſt gñatiõis ſcire ſecretũ. mens deficit: uox ſilet: nõ mea tñ ſed angeloꝝ: ⁊ ſupra cherubin ⁊ ſeraphin. ⁊ ſupra oẽ3 ſenſu3 eſt. ⁊ ꝓbat ibi q2 ſcriptu3 eſt. Pax chriſti que exupat oẽ3 ſenſu3 ad phil'. 4. Ex Ꝭ arguit Ambro. ex quo pax chriſti eſt ſupra oẽ3 ſenſu3 quõ nõ ſupra oẽ3 ſenſũ eſt tãta gñatio: ℭ P̃. 2° arguiṫ ſic. oĩs actio adeq̃ta p̃nᵒ ⁊ termiõ ĩfinito eſt formal'r ĩfinita: gñatio in diuĩs eſt actio adeq̃ta p̃nᵒ formali ĩfinito ⁊ termiõ ĩfinito: q2 p̃ncipiũ eſt eẽntia uel memoria ĩfinita. ⁊ p̃m⁹ termin⁹ eſt fili⁹ qui eſt ĩfinitus. terminꝰ ẽt formalis eſt eſſentia coĩcata ſiue notitia declaratiua: quoꝝ utrũq3 eſt ĩfinitũ. Et p3 φ iſta actio eſt utriq3 adeq̃ta. q2 nõ põt eẽ niſi vnica hui⁹ p̃ncipij ad hunc terminũ. ġ ⁊c̃. ℭ P̃. 3°. rõ ſbſiſtẽdi eſt rõ pfectiſſime eẽndi. rel'o origis p̃me pſone eſt rõ ſubſiſtẽdi. ġ eſt rõ pfectiſſime eẽndi: ⁊ per ꝯñs ĩfinita. q2 eẽ in diuinis eſt formal'r ĩfinitũ. ℭ P̃. itellect⁹ diuin⁹ eſt formal'r ĩfinit⁹. Alioqn nõ cõprehẽderet ĩfinitã eẽntiã diuinã: de qua tactũ eſt q̃one pª artiᶜ p̃. φ itellect⁹ ut itellect⁹ eã cõprehẽdit. nõ eſt aũt ĩfinit⁹. niſi q2 eſt idẽ eẽntie diuine que eſt prĩo infinita: ſed p̃nitas eſt eadẽ illi. ġ p̃nitas pp eandem rõnẽ eſt formaliter infinita.

Ad primũ iſtoꝝ qñ alicui⁹ itellectus eſt aliqõ p̃mũ obẽtũ p̃mitate virtutis per illud quodlibet aliud obẽtũ intelligitur ſm ordinẽ quẽ vnũquodq3 obẽtũ hẽt ad illud p̃ᵐ Iſta p3 ex rõne illa que facta eſt in iſta. q. artᶜ 2° de itellectu ⁊ uolũtate. Exẽplũ. qñ alicui⁹ intellectus eſt aliqõ p̃ᵐ obẽtũ primitate virtutis imediatius itelligiṫ virtute ei⁹ illud qõ eſt per ſe idẽ illi q̃3 illud qõ eſt per accñs idẽ illi. nũc aũt itellect⁹ diuini eſt oĩno idẽ obẽtũ p̃ᵐ p̃mitate virtutꝭ ⁊ adeq̃tionis ſicut tactũ eſt. eẽntia. ſ. ſub rõne eẽntie. nullũ ġ pſonale eſt illi itellectui Ꝭ mõ obẽtũ p̃ᵐ. ꝓpinquis tñ eſt p̃ obẽto q̃3 aliqõ creatũ pro iſto qõ eſt idẽ obõ p̃. ⁊ iõ ꝓpinquis in entitate. ⁊ per ꝯñs in cogſcibilitate. ℭ Ad formã argumẽti maior eſt ṽa ſic itelligẽdo. φ ſi obẽtũ eſt icõprehẽſibile ꝓpria icõprehẽſibilitate eſt ẽt ĩfinitũ ꝓpria ĩfinitate. ſ3 ſic minor eſt falſa. ſ. φ gñatio illa ut gñatio eſt icõprehẽſibilis l3 illa minor poſſet hẽ uerũ itellectũ per accñs: uel ſm aliqõ cõcomitãs: uel adhuc (⁊ magis ad ꝓpoſitũ) ſm illud qõ eſt rõ itelligẽdi ipſa3. ipſa eñi3 nata eſt p̃ itelligi per eẽntiã tanq̃3 per p̃ᵐ obẽtũ tã ab itellectu diuino q̃3 beato: q2 eẽntia ut eẽntia eſt p̃ᵐ obẽtũ tã illi⁹ q̃3 iſti⁹. iſta ãt rõ itelligẽdi gñationẽ eſt icõprehẽſibilis: ⁊ ita gñatio poſſet dici incõprehẽſibilis principiatiue ſiue cãlit. Poſſet ẽt dici icõprehẽſibilis cõcomitãter ſiue q̃3tũ ad illud qõ icludit: q2 gñatio icludit coĩcationẽ eẽntie que ſit per ipſa3 eẽntiã pſone ad pſonã. Iſta aũt coĩcatio preſuppoſitiue icludit ĩfinitatẽ eẽntie: q2 ipſa non poſſet ſic coĩcari plurib⁹ ſuppoſitis niſi eẽt ĩfinita: ⁊ iõ gñatio eſt incõprehẽſibilis q̃3tũ ad preſuppoſitũ. ſ. coĩcationẽ eẽntie que reqrit eẽ ĩfinitũ. ℭ S3 ꝯ iſtas riñſiões arguiṫ: q2 ſemp reſtat vis de ꝓpria rõne gñatiõis ut gñatio eſt per qõcũq3 p̃nᵐ itelligẽdi itelligaṫ: ⁊ q̃cq̃d precexigit in itelligẽdo ⁊ cõmunicãdo ſemp ipſa in ꝓpria itelligibilitate ſua vr̃ icõprehẽſibilis per auctes adductas: ⁊ cuiuſcũq3 itelligibilitas ꝓpria eſt icõprehẽſibilis illõ eſt itelligibile ĩfinitũ. ℭ R̃⁹ poſſet dici φ cõprehẽſibile itellectui finito eſt neceſſ finitũ: ⁊ icõprehẽſibile illi intellectui nõ eſt finitũ: ⁊ ſic cõcediṫ minor. φ gñatio ut gñatio eſt icõprehẽſibilis itellectui creato: ⁊ ita ſm ꝓpriã entitatẽ ⁊ cõprehẽſibilitatẽ nõ eſt ĩfinita: ſ3 ex Ꝭ nõ ſeqtur φ ſit ĩfinita: de quo tãgeṫ in riñſiõe ad p̃ncipale argumẽtũ. ſm hoc ġ maior hui⁹ argumẽti eſt negãda accipiẽdo icõprehẽſibile negatiue pro nõ poſſibili cõprehẽdi: q2 ad Ꝭ φ eẽt uera oporteret illud itelligere q̃ſi ꝯrie. ſ. pro habẽte q̃3titatẽ virtualẽ extẽdẽtẽ ſe ultra oẽ cõprehẽſibile: ul' oẽ cõprehẽſibile excedẽtẽ: qõ nõ eſt in ꝓpoſito. ℭ Ad 2ᵐ. adeq̃tio dicit ꝓprie eq̃litatẽ duorũ in eadẽ q̃3titate: ⁊ ſic nõ eſt adeq̃tio in ꝓpoſito. Aliomõ adeq̃tio dr̃ nõ ſm q̃3titatẽ ſed ſm ꝓportionẽ: ⁊ ſic dr̃ aliq̃d adeq̃tũ alteri qõ eſt ſume ꝓportionatũ ſibi. ſi ibi ſit adeq̃tio: utpote effect⁹ adeq̃tus cãe qui eſt ꝓportionatus in rõne effect⁹: l3 ille non ſit ſimpl'r ſibi adeq̃tus eq̃litate q̃3titatis. Hoc mõ illumiatio diceret adeq̃ta ſoli qua maior eẽ nõ poſſet: l3 lumẽ nunq̃3 ſit eq̃le ẽt ſm pfectionẽ q̃3titatis ipſi ſoli: q2 eſt effect⁹ equocus. ℭ Ad formã: tunc maior eſt uera de adeq̃tiõe p̃ mõ ſi illa eẽt: ſed ſic minor eſt falſa: ⁊ preciſe uera de adeq̃tione 2° mõ. nec adhuc de adeq̃tiõe illo mõ: que. ſ. eſt ſm itẽſionẽ: ſ3 ſm extẽſionẽ: q2. ſ. vnũ p̃nᵐ gñandi nõ põt extẽdi ad aliã gnãtionẽ q̃3 ad iſtã. Nõ eſt ġ hic adeq̃tio quãtitatiua: nec eſt ꝓprie adeq̃tio ſm ꝓportionẽ q̃3tũ ad itẽſionẽ: ſed tãtũ q̃3tũ ad extẽſionẽ: ⁊ ita nullo mõ icludit ĩfinitatẽ q̃3ta eſt in illo cui adequaṫ. ℭ Ad 3ᵐ ſicut tactũ eſt in precedẽti q̃one. arᶜ. 2. in fine. ſubſiſtere eſt equocu3. vno modo accipiṫ pro per ſe eſſe. ⁊ ſic loqtur Aug. 7. de tri. c. 4.

2. metaᶜᶜ. 1. c. 4.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

oīs res ad ſe ſubſiſtit quāto magis deus. Alio mō pro icoīcabilr̄ per ſe eſſe: ſiqdem coīcabile intelligit nō q̄ſi ſubſiſtēs: ſ3 q̄ſi inherens ſubſiſtenti. ⁊ q̄ſi modū inherentie hn̄s. p̄ mō cōcedo ꝙ ſubſiſtere formalr̄ dicit pfectiſſimū eſſe: ⁊ nō dicit niſi eſſentiā ſm Aug. 2° mō ſubſiſtere p̄ſupponit pfecte eſſe: ſed nō formalr̄ includit: ſed tn̄ addit incoīcabilitatē ſupra per ſe eſſe p̄ mō acceptū: ⁊ illud ſic eſt rō ſubſiſtēdi: ꝙ eſt rō incoīcabilit̄ per ſe eſſendi: ⁊ talis eſt relatio. rō aūt eſſendi incoīcabiliter nō eſt rō pfectiſſime eēndi. ¶ Ad ultimū cōcedo ꝙ intellectus eſt formalr̄ infinitus ꝓpria infinitate que eſt modus intrinſecus ſue ꝓprie entitatis. ſ. intellectualitatis ut itellectualitatis: ⁊ tn̄ p̄initas nō ſic eſt infinita: cū hoc tn̄ p̄initas eſt eadē realr̄ eſſentie aliquo mō ſicut itellectus. Et cū addit̄ ꝙ infinitas itellectus eſt ꝓpt̄ idētitatē eius ad eēntiam. ¶ Rn̄deo. p̄^{m} oīno in diuinis (ut tactū eſt in p̄ma q̄ōne) eſt eēntia ut eſſentia: que ſm Dam. eſt pelagus pp cōprehenſionē oīuʒ pfectionū diuinarū. iſta eſt īfinita nō tn̄ intenſiue in ſe: ſed etiā virtualiter p̄ ⁊ per ſe cōtinens oīa intrīſeca: q̄dcūqʒ aūt illud cōtinet per idētitatē alia: ſed nō p̄ oīa: q2 nec a ſe: ſed virtute eēntie: a qua etiā h3 ſuā infinitatē. Ur̄ ḡ ꝙ eēntia hēt īfinitatē ⁊ formalr̄: ⁊ propriā ⁊ p̄mā: q2 a ſe: q2 reſpectu oīuʒ dī pelagus: q2 oēʒ pfectiſſime ꝯtinet entitatē itrīſecā: ut poſſibile eſt eā cōtineri in vno formalr̄. Ab hac aūt prima: ſic licet loq: emanāt oīa ordiate. p̄ qdē itrinſeca eſſentialia que nō dicūt reſpectū ad extra. 2° notionalia. 3° ⁊ ultimo creata ſiue extrīſeca. ⁊ q̄dlibet emanās recipit illud pfectiōis ab ea: cuius eſt capax ſi ſibi nō repugnat: ⁊ illiꝰ recepti eā q̄ſi effectiua: ⁊ p̄maria eſt infinitas eēntie. eā aūt ſiue rō formalis eſt ipa entitas ꝓpria cuiuſlibet emanātis. eſſentiale. ḡ recipit ab ea infinitatē formalē: q2 talis eſſentia ſufficit in rōne principij ⁊ fundamenti ad dādū talē q̄ntitatē: ⁊ talis quantitas virtualis ipſi nō repugnat: ſicut nec coīcabilitas. ipſi aūt relatiōi p̄ſonali cōpetit per eſſentiā eſſe ad alterum: nec cōpetit ſibi īfinitas intenſiue ꝓpria: q2 ipa nō eſt capax talis q̄ntitat̄: ſic̄ nec coīcabilitat̄. Etiā in gn̄e p̄ncipij formalis ē ſtatꝰ: h̄ eni accipit īfinitatē: illud nō: q2 hoc eſt hoc: ⁊ illud eſt illud. ſicut hoc accipit coīcabilitatē: illud icoīcabilitatē: q2 h̄ eſt h̄ ⁊ illud eſt illud. repugnātia eni formalis ⁊ nō repugnātia p̄ reducit formalit̄ ad rōnē eiꝰ: cui dī eē repugnātia. Tādē ab eēntia creature recipiūt entitatē finitā: q2 talis ſola eis cōpetit. ¶ Ad formā igit̄ argumēti dico ꝙ ſola idētitas eēntie nō eſt ſola rō hn̄di īfinitatē formalr̄. ſed eſt rō ſufficiens oī ei cui formalr̄ nō repugnat infinitas. formalit̄ aūt repugnat relatiōi p̄ſonali ut ꝓbatū eſt: ⁊ nulli eēntiali. Et ſi queras q̄re cōpoſſibilis eſt īfinitas huic ⁊ nō huic. pōt queri in oppoſitū q̄re huic repugnat icoīcabilitas: ⁊ huic nō: q̄ð oēs cōcedunt ⁊ eſt eadē rn̄ſio: q2 in rōne p̄ncipij formalis. q2. ſ. formalr̄ h̄ eſt hoc: ⁊ illud eſt illō formalit̄. Quia aūt in rōne principij fundamētalis ipſa eēntia eſt vnū p̄ncipiū illimitatū: a quo multa ſunt ordiate nata ꝓcedere ⁊ q̄dlibet in p̄ iſtāti. in quo q̄ſi emanat uel ꝓcedit in eſſe: ſuā habet entitatē: hoc taleʒ ⁊ illud talē. ⁊ huic ſua entitas eſt rō repugnantie alicuiꝰ: cuiꝰ tn̄ illi nō eſt rō repugnātie entitas ſua.

Ad argumētū principale ſicut declaratū eſt in p̄ artiº. īfinitas in entitate dicit totalitatē in entitate: ⁊ per oppoſitū ſuo mō finitas dicit partialitatē entitatis. oē eni finitū ut tale minꝰ ē īfinito ut tali: q2 ſm Euclidē. 7. ꝯne. 4. oīs numerus minor maioris numeri ps eſt uel ptes. Hoc nō ſic intelligendū eſt: ꝙ iſte binarius ſit ps illiꝰ ternarij: q2 nihil eſt ſic in diuinis. ſed q̄ntū ad ꝓportiones oēs attendendas in q̄ntitatibus ille binarius ſe habet ad illuʒ ternariū: ſicut ps uel ptes ad totū: q2 ſimili mō excedit̄ ab illo ternario: ſicut excedit̄ aliꝰ binarius ab alio ternario cuius eſt ps. Ita dico h̄. nullū creatuʒ eſt ps dei: cū deus ſit ſimpliciſſimus. ſed oē finitū cuʒ ſit minus illa entitate infinita cōformiter pōt dici ps: l3 nō ſit ſm aliquā ꝓportionē determinatā: q2 excedit̄ in infinitū. ⁊ hoc mō oē aliud ens ab ente infinito dī ens per pticipationē: q2 capit partem illius entitatis que eſt ibi totaliter ⁊ perfecte. Hoc ergo uolo habere ꝙ oē finitū: cum ſit minus infinito eſt ps. cuius ergo repugnat eſſe pars uel excedi realiter ab aliquo ei repugnat eſſe finitū. nunc aūt paternitati huic repugnat eſſe ps diuinitatis illo mō uel excedi a diuinitate. q2 pp infinitatē diuinitatis p̄initas cū ſit cōpoſſibilis ſibi in eodem ſuppoſito eſt ſimplicit̄ idem ſibi. ⁊ per ꝯn̄s realit̄ excedi nō pōt: nec eē ps nec rōnem partis habere pōt. nō ergo eſt finita nec infinita: ſicut prius ꝓbatū eſt: q2 ſicut finitū habet rōnem ptis mō p̄dicto: ita infinitū habet rōnē totius hoc mō. ſ. ex plenitudine q̄ntitatis virtualis ſue menſurās oē aliud ut maiꝰ per acceſſuʒ ad ipſuʒ: ⁊ minꝰ per receſſuʒ: ſed nec p̄initas habet rōneʒ totalitatis: q2 menſura ſ3 gradū quēdā perfectiōis ſtat ad aliq̄ð primū in ordine menſurādi: q̄ð eſt eēntia abſoluta. Dico ḡ breuiter ꝙ paternitas nec formalit̄ eſt finita nec formaliter infinita. Et cū arguis ex diuiſione imediata entis in iſta etiā anteq̄ʒ deſcēdat in decē gn̄a. cōcedo bn̄ ꝙ iſta nō diuidūt ens ut iā dictū eſt ad aliquod genꝰ. imo quodlibet genus ⁊ ens ut imediate idifferēs ad decē gn̄a. ⁊ p̄ciſe ens finitū. finituʒ tn̄ ⁊ īfinitū nō diuidūt ens niſi ens q̄ntū. q2 ſicut ſm ph3. 3. phy$^{co⁊}$. finitū ⁊ infinitū q̄ntitati cōgruūt q̄ð eſt uerū de finito ⁊ infinito ⁊ quantitate ꝓprie acceptis: ita etiā extenſiue loquendo finitū ⁊ infinitū ut ſunt paſſiones entis cōueniunt p̄ciſe enti q̄ntū in ſe hn̄ti q̄ntitatē aliquā perfectionalē. talis aūt quātitas non conuenit entitati niſi que poteſt eſſe partialis uel totalis inter eſſentias. q̄ntitatem eni cōparatā ad aliā ſtatim op3 excedere uel excedi ⁊ eſſe ptiale uel totale: ſicut hic loqmur de partiali ⁊ totali. p̄initas aūt ut paternitas non pōt eſſe inter entitates totalis nec partialis ¶ Poſſet etiā dici ꝙ q̄ntitas virtualis nō conuenit niſi entitati qditatiue. ut. ſ. diſtinguit̄ ab entitate ypoſtatica. ⁊ per ꝯn̄s nec fintias nec īfinitas. Iſta aūt entitas l3 ſit in ſe quodāmodo qditatiua: tn̄ ut eſt talis eſt tn̄ ypoſtatica. ¶ Tertio mō dici poteſt ꝙ q̄ntitas virtualis nō cōuenit niſi entitati abſolute. Sed ille due rn̄ſiones ultime cōcedūt aliqua dubia de entitate ypoſtatica ⁊ entitate relatiūa. ꝙ ſ. nō hēant q̄ntitatē virtualē. ¶ Viſo de relatione originis in diuinis ſequitur q̄ð de relationibus cōmunibus: ⁊ eſt vnica. Q̄ō. VI.

Idē ibidem diſſōe. 12.

T. c. 15.

Hec reſponſio apō ſcotiſtas eſt ut p̄n^{m} de quo 2. elēcorum ad finem.

Q̄ō. VI.

Utrum eq̄litas in diuinis ſit relatio realis. arguit̄ ꝙ ſic. Illa relatio eſt realis que hēt fundamētū reale ⁊ extrema realr̄ diſtincta. iſta eſt

huiuſmodi. ḡ ⁊c̄. ꝓbatio mi. ibi eſt magnitudo realis: ſed eēntie ⁊ p̄ſone realr̄ ſunt diſtincte que dicūtur adinuicē eq̄les. ¶ Cōtra. oīſ relatio realis fundat̄ ſup actionē ⁊ paſſionē uel ſupra q̄ntitatē. 5. meta^{cc}. in deo nulla rel'o realis fundat̄ ſup q̄ntitateʒ. q2 ſm Aug. 5. de tri. c. 1. deus eſt magnꝰ ſine q̄ntitate. ḡ nulla eſt ibi rel'o realis niſi fundata ſup actionē ⁊ paſſionē. talis aūt ibi eſt ſola rel'o origīs. eq̄litas aūt nō eſt rel'o origīs. q2 eiuſdē rōnis in utroqʒ extrēo. ¶ Itē eadē eſt magnitudo in tribꝰ p̄ſonis ſicut eadem eēntia. ḡ extrema non ſunt realiter diſtincta: nec per ꝯn̄s relatio realis.

T. c. 20.

Hic ſunt tria vidēda. p̄ ſi eq̄litas in diuinis ſit aliq̄ð fundamētum reale. 2° ſi ſit realis diſtinctio extremoꝝ. 3° ſi illa eq̄litaſ ex nā rei inſit extremis ſm fundamētum.

Primus articulus hēt tria. p̄ videndum de fundamēto eq̄litatis in cōi. 2° qd poſſet aſſignari fundamētū eq̄litatis in diuinis. ⁊ ſi ſint plura fundamēta que ⁊ quot. ⁊ 3° de quocūqʒ eoꝝ ſi ſit ibi reale.

Primum videt̄ accipi a pħo ꝙ fūdamētū eq̄litatis ſit q̄ntitas. ait eniʒ in predicamētis ꝙ ꝓpriū eſt q̄ntitati ſm eā eq̄leʒ uel ineq̄lē dici. Iſtud ſcd̄m notat fundamētum illiꝰ rel'onis ſicut ipſe loqtur. c. de q̄litate. ꝙ propriū ſibi eſt ꝙ aliqd ſm eam dicat̄ ſimile uel diſſimile. Iſtud dictū de fundamento eq̄litatis uel ſimilitudinis vī magis explicare. 5. meta^{cc}. c. de ad aliqd. eq̄le. ſil'e. idē ſm vnū dicūtur oīa. eq̄lia quoꝝ q̄ntitas eſt vna. ſimilia quoꝝ q̄litas eſt vna. eadē quorū ſuba eſt vna. hoc ipe vī inuere ꝙ nō ſola q̄ntitaſ eſt fundamētū eq̄litatis: ſed reqrit̄ vnitas q̄ntitat̄. ⁊ tūc eſt q̄ð generalior q̄ōne ꝓpoſita duplex. vna an vnitas ſit formale in fūdamēto eq̄litat̄. ⁊ ſi daret̄ ꝙ ſic: an imediatior q̄ʒ ipſa q̄ntitas cuiꝰ eſt vnitas uel eēcōuerſo. 2ª q̄ð an vnitas ſit per ſe ptinens ad fundamētū eq̄litatis ⁊ īportet per ſe aliqd poſitiuū: uel ſolū p̄uationē: uel negationē. ꝙ ſi diceret̄ ſolā negationē importare: ⁊ cū hoc eēt per ſe de fūdamēto eq̄litatis ſiue tanq̄ʒ rō ꝓxia ſiue remota ſequit̄ ꝙ gn̄aliter eq̄litas nō eēt rel'o realis: Iſtā cōcluſionē gn̄alē ⁊ iſtas duas p̄miſſas ex qbꝰ ſequit̄ nō op3 hic diſcutere: q2 traſcēdūt q̄ōnē ꝓpoſitam. cōcedētes eni eq̄litatē eē alibi rel'onē realē adhuc negāt ſpāliter de eq̄litate diuina. Eſto igit̄ ꝙ eq̄litas gn̄alr̄ ſit rel'o realis uel poſitiua nō adhuc inquiret̄ ſi quātū eſt ex pte eoꝝ que reqrunt̄ ad relationē realē: pn̄t etiā eque ſaluari in eq̄litate diuina ſicut in eq̄litate creata.

Cap. d q̄ntitate.

T. c. 20.

Uide. 5. meta^{cc}. t. 19. d. 1. ⁊ 14. di. 3. q2. ⁊. 1. di. 4 ⁊ ide in ...

De ſecundo in iſto articulo. ſ. de eq̄litate in diuinis in ſpāli quid ſit eiꝰ fundamētū. Illud vī Augº aſſignare p̄ de fide ad petrū. ubi loquēs de tribꝰ p̄ſonis diuinis dicit. Nulla inqt alteraʒ p̄cedit eternitate: aut excedit magnitudie: aut ſupat ptāte: q2 nec filio pr̄ anterior: aut maior eſt. Et pōt addi: aut etiam potentior. Illud dictū Aug^{ni} probat̄ ex dictis pħi. q2 ſi eq̄litas eſt ſm quātitatē: cū q̄ntitas p̄ diuidatur in cōtinuā ⁊ diſcretā: in diuinis nō pōt eē eq̄litas ſ3 q̄ntitatē diſcretā. q2 nulla eſt ibi niſi trinitas: que nō eſt numerus: uel ſi eſt pluralitas minor ps eſt q̄dāmō maioris: ⁊ ita ineq̄lis ſibi. Quātitas autē cōtinua diuidit̄ in pmanētē ⁊ ſucceſſiuam. in deo nō eſt q̄ntitas ſucceſſiua. eſt tn̄ aliq̄ que eſt ſibi correſpōdēs que eſt q̄ntitas duratiōis. ⁊ illa ꝓprie dī eternitas. q̄ntitas pmanēs in creaturis dī cōit̄ magnitudo molis. ⁊ oīs ſibi corrn̄dēs in dinis dicit̄ magnitudo virtutis. Seqtur ḡ ex dicto pħi dictū Aug^{ni} ꝙ ad h̄ ꝙ eq̄litas ſit in diuinis aut eſt ſm magnitudinē aut ſm eternitatē. 2° dictū Aug^{ni} exponit̄. q2 tūc ex dictis vī ſuperfluere 3^{m} q̄ð addit ſm ptātē. Sed eſt rn̄ſio ꝙ eq̄litas aliquoꝝ attēditur ꝓprie ſm aliqd eis intrīſecū ⁊ ad ſe. ex ꝯn̄ti tn̄ eq̄litas attēdi pōt in comparatiōe ad extrinſeca. Un̄ ex ꝯn̄ti ex h̄ ꝙ aliq̄ formā aliquā hn̄t in equali gradu: ſeqtur ꝙ ſm eā pn̄t equalr̄ agere in comparatiōe ad extrinſeca: eq̄litas ḡ ptātis ꝓprie non eſt alia ab equalitate magnitudīs. ⁊ h̄ ex equo diſtincta. ſed eſt q̄ſi explicās quādā eq̄litatē magnitudinis. que. ſ. magnitudo eſt forme actiue. ſicut in creaturis que hn̄t eq̄lem magnitudinē caloris: hn̄t potētiā eq̄lē calefaciēdi. ſic ḡ ſūt tria cōnumerādo eq̄litatē que eſt in cōparatiōe ad extrinſeca: cū eq̄litate que eſt ſm intrinſeca. ꝓprie auteʒ ⁊ ex equo ſunt tn̄mō duo que ſunt ad ſe ⁊ ad intra ſm que attendit̄ eq̄litas. ſ. ſm magnitudinē ⁊ eternitatē. Et forte pp iſta Augº in replicando: tn̄modo iſta duo replicat nō potentiā cū ait. non eſt pr̄ filio anterior aut maior. nō dicit aut potētior. ¶ Eſt ēt aliud dubiū circa illud dictū Aug^{ni} quare nō ſm plura attendit̄ eq̄litas. ſunt eni pr̄ ⁊ filiꝰ equales ſm ſapiaʒ: ſm bonitatē: ſm iuſtitiaʒ ⁊ cetera talia. ¶ Rº. nō ſunt equales ſm ſapiētiā niſi ut hn̄tes vnā magnitudinē. ⁊ iō ſm quācūqʒ pfectionē eēntialē ſunt equales. ſemp ꝓxia rō equalitat̄ eſt magnitudo illiꝰ pfectiōis. ⁊ iō per ſolā magnitudinē intelligit ipſe quācūqʒ pfectionē eēntialē. quātum. ſ. ad illud q̄ð eſt fundamētū equalitatis: q2 nulla fundat niſi ſub rōne magnitudīs.

Inpħº. c. d q̄ntitate.

De tertio in iſto articulo p3 ꝙ ad illō vidēdū op3 tria videre. p̄ an magnitudo ſit ibi ex nā rei. 2° an eternitas. 3° an ptās.

De primo op3 tria videre. p̄ qualr̄ magnitudo poni poſſet in diuinis. 2° q2 magnitudo eſt alicuiꝰ magnitudo. iō ad h̄ ꝙ hēamꝰ magnitudinē ex nā rei op3 p̄ hēe aliqd ex nā rei cuiꝰ ſit magnitudo. Et 3° an illa magnitudo eiꝰ ſit ibi ex nā rei. ut ſic p̄mum iſtoꝝ q̄ð. ſ. eſt de magnitudie reqrat tria ad hn̄dū cōplete ꝓpoſitū.

De primo pħs. 5. meta^{cc}. c. de q̄ntitate dicit. Sunt aūt magnū ⁊ puuʒ ⁊ maiꝰ ⁊ minꝰ. ⁊ ſm ſe ⁊ adinuicē dicta q̄nti paſſiones ſm ſe. trāſferunt̄ ēt ⁊ ad alia hec noīa. vult dicē ꝙ magnū ⁊ puū ſiue accipiant̄ abſolute ⁊ ſ3 ſe. ſiue reſpectiue ſm ſe: cōueniūt q̄ntitati ꝓprie dicte. tranſlatiue aūt alijs. Et h̄ appet ſatis per rōnē q2 nō negaret pħs equalitatē eē indiuiduoꝝ eiuſdē ſpēi in q̄libet gn̄e: ⁊ inequalitate ſpērum. ⁊ per ꝯn̄s cū ſm ip3 equale ⁊ inequale nō dicantur niſi ſm q̄ntitatē. q̄ntitas aliquo mō cōuenit oī enti cuiuſcūqʒ gn̄is. ⁊ per ꝯn̄s l3 magnū ⁊ puū ſm cuʒ ſint paſſiones ꝓprie q̄ntitatis: tn̄ tranſlatiue accepta ſunt trāſcēdētia ⁊ paſſiones totiꝰ entis. Aug. aūt. 6. de tri. c. 8. iſtā magnitudinem quā pħs dicit tranſlatiue dictā dicit eſſe magnitudinē nō molis ſ3 bonitatis ⁊ pfectiōis. In his inqt que nō mole magna ſunt idē eſt maius eē q̄ð melius eē. ¶ Patet ergo ꝙ magnū p̄ mō ſm Ar̄^{is} ꝓprie dictuʒ: ⁊ ſm Aug^{m}. magnū mole non eſt in deo nec in aliquo ſpūali: ſed magnū tranſlatiue ſm pħm. ⁊ magnū bonitate ⁊ virtute uel perfectiōe pōt poni ibi

T. c. 18.

3. meta^{cc}. t. c. 11. 8. meta^{cc}. t. c. 10. ⁊ 10. meta^{cc}. t. c. 2. ⁊ inde.

q̄ꝛ illud eſt tranſcendēs ꝯueniēs ſuo mō oī enti.

Quantū ad 2ᵐ ne de dubijs aſſeraſ certuꝫ. certū eſt ꝙ eſt ibi eēntia ex nā rei. qȯ ēt declaratū eſt in ꝑ articulo ꝑme qōnis.

Et ſtatim ex h̄ iſerſ 3ᵐ. ſ. ꝙ ipa eēntia ut eēntia hēt ex nā rei ꝓpriam magnitudinē. ⁊ hoc ꝓbaſ auctoritate ⁊ rōne duplici.
i2. Auctoritas eſt Dam̄. c. 9. ubi vult ꝙ eēntia eſt pelagus qȯdā ſubē īfinitū ⁊ intermiatū. eēntia ut ſepe dictū eſt: dī ab eo pelagus qȯdā q̄ſi ꝑoritatē ⁊ ꝑmā cōprehenſionē hn̄s oīuꝫ: ⁊ ut ſic ſm ipm̄ eſt īfinita ⁊ īterminata: ſic g̃ eſt īfinitas eēntie ut eēntia. ⁋ Ex his ſic arguiſ. eēntia eſt īfinita ex nā rei ut accipitur ex aucte Dam̄. q̄ꝛ ut eſt pelagus eſt īfinita. ⁊ ut eſt oīno ꝑᵃ ex nā rei dī pelagus. īfinitas aūt eēntie dī magnitudo eiꝰ ꝓpria. g̃ hēt ꝓpriaꝫ magnitudinē ex nā rei. minoꝛ q̄tū ad aliqd ſatꝫ pꝫ: q̄ꝛ ſic q̄titatiua īfinitas ꝓpꝛie dicit magnitudinē: imo extēſiue illimitationē q̄titatis ꝓpꝛie ita infinitas itēſiua: ⁊ in ꝑfectiōe dicit ſūmā ꝑfectioneꝫ uel magnitudinē ꝑfectiōis. ⁋ Per rōnē arguitur ſic. īfinitas itēſiua ꝯuenit eēntie ex nā rei. illa eſt ꝓpria magnitudo eēntie. g̃ ⁊c̄. maioꝛ ꝓbaſ. q̄ꝛ ſic declaratū eſt in qōne ꝑcedēte īfinitas intēſiua nō dicit ꝓprietatē uel paſſionē eiꝰ cuiꝰ eſt: ſed modum īt[r]iſecū eiꝰ circūſcripta ēt q̄cūqꝫ ꝓprietate. nulli g̃ pōt ꝯuenire niſi cui ex nā rei intrinſece ꝯuenit. ꝓbō mi. q̄ꝛ entitati q̄ditatis abſolute que nata eſt hēe rōnē mēſure uel mēſurabilis: uel ꝯuenit finitū uel īfinitū: cui g̃ repugnat finitū ei conuenit infinitū: talis eſt eēntia diuina. Poſſet g̃ argui ad ꝓbādū ma. per h̄ ꝙ reſōni rōnis nō pōt cōpetere infinitas itēſiua: q̄ꝛ tunc reſō rōnis eēt ꝑfectio ſimpliciſ. g̃ nec īfinitas pōt alicui cōpetere ex reſone rōniſ: ſed tm̄ ex nā rei. ⁋ 2° arguiſ ſic per rōnē: modus obiecti btifici ut obiectū btificū eſt: eſt in re ⁊ ex nā rei. Infinitas itēſiua eſt talis modus in eēntia dīna. g̃ eſt ibi ex nā rei. ⁊ per ꝯn̄s magnitudo. maioꝛ ꝓbaſ. ex ꝑfectiōe actꝰ btifici qui ut meliꝰ capiaſ diſtinguiſ de duplici actu intellectꝰ: ⁊ h̄ loquendo de ſimplici app̄hēſiōe ſiue itellectiōe obiecti ſimplicis. vnꝰ indifferenter pōt eē reſpectu obiecti exn̄tis ⁊ nō exn̄tis. ⁊ idr̄nter ēt reſpectu obiecti nō realr̄ ꝑſentis ſicut ⁊ realr̄ pn̄tis. iſtū actū frequenter experimur in nobis. q̄ꝛ uſia ſiue q̄ditates rerū intelligimꝰ eque: ſiue hēant ex nā rei eē ex̄ in aliq̄ ſuppoſito: ſiue nō. ⁊ ita de pn̄tia ⁊ abſentia. ⁊ ēt h̄ ꝓbaſ a poſteriori: q̄ꝛ ſciētia ꝯn̄is uel intellectꝰ ꝑncipij eque ī itellectu manet re exn̄te ⁊ nō exn̄te pn̄te uel abſente. ⁊ eque pōt hēi actꝰ ſciendi ꝯn̄ē ⁊ itelligēdi ꝑnᵐ. g̃ eque pōt hēi itellectio extremi illius a quo depēdet illud intelligere cōplexū ꝯn̄is uel ꝑncipij. iſte actꝰ intelligēdi qui ſciētificꝰ dici pōt: q̄ꝛ ꝑnius ⁊ reqſitꝰ ad ſcire ꝯn̄is ⁊ ad itelligere ꝑncipij: pōt ſatis ꝓpꝛie dici abſtractiuus: q̄ꝛ abſtrahit obiectū ab exn̄tia ⁊ nō exn̄tia: pn̄tia ⁊ abſn̄tia. Aliꝰ actꝰ intelligēdi eſt: quē tn̄ nō ita certitudinaliſ experimur in nobis. poſſibilis tn̄ eſt talis. qui. ſ. ꝑciſe ſit obiecti pn̄tis ut pn̄tis: exn̄tis ut exn̄tis. hoc ꝓbaſ. q̄ꝛ oīs ꝑfectio cognitiōis abſolute que pōt cōpetere potētie cognitiue ſenſitiue pōt eminēter cōpetere potētie cognitiue itellectiue. nūc aūt ꝑfectionis eſt in actu cog̃ſcēdi ut cognitio eſt. ꝑfecte attingere ꝑᵐ cognitū. nō aūt ꝑfecte attingiſ q̄n nō in ſe attingiſ: ſed tm̄mō in aliq̄ diminuta uel deriuata ſimilitudīe ab ipō. ſenſitiua aūt hēt hanc ꝑfectionē in cognitiōe ſua. q̄ꝛ pōt obiectū attingere in ſe ut exiſtens ⁊ pn̄s eſt in exn̄tia reali: ⁊ nō tm̄ diminute attingēdo ipꝫ in q̄dā ꝑfectiōe diminuta. g̃ iſta ꝑfectio cōpetit intellectiue in cog̃ſcēdo: ſꝫ nō poſſet ſibi cōpetere niſi cog̃ſceret exn̄s. ⁊ ut in exn̄tia ꝓpa pn̄s eſt uſ in aliquo obiecto itelligibili eminēter ipꝫ cōtinēte: de quo nō curamꝰ ad pn̄s: talē aūt actuꝫ cognitiōis de exn̄te ut exn̄s: ⁊ pn̄s eſt hꝫ angelus de ſe. nō tm̄ eni itelligit Michael ſe eo mō quo intelligeret Gabrielē ſi Gabriel ānihilareſ itellectione. ſ. abſtractiua: ſed itelligit ſe ut exn̄tē ⁊ ut exn̄tē eundē ſibi: ſic ēt intelligit ſuā intellectionē ſi reflectaſ ſuper eā: nō ſolū cōſiderādo intellectioneꝫ ſicut quoddā obiectū abſtractū ab exn̄tia ⁊ nō exiſtentia: q̄ꝛ ſic intelligit intellectionē alterius angeli ſi nulla intellectio eiꝰ eēt: ſed intelligit ſe intelligere hoc eſt intellectionē ſibi inexn̄tē: g̃ iſta intellectio poſſibilis angelo eſt poſſibilis ſimplr̄ itellectiue nr̄e: q̄ꝛ ꝓmittiſ nobis ꝙ erimꝰ eq̄les āgelis. iſta inquā itellectio pōt ꝓpꝛie dici ituitiua: q̄ꝛ ipſa eſt iſtituitio rei ut exn̄tis ⁊ pn̄tis. Ex iſta diſtictiōe ad ꝓpoſitū. Actꝰ btificꝰ itellectꝰ nō pōt eē cognitio abſtractiua: ſꝫ neĉio intuitiua: q̄ꝛ abſtractiua eſt eque exn̄tis ⁊ nō exn̄tis: ⁊ ſic btitudo poſſet eē in obiecto nō exn̄te: qȯ eſt ipoſe. abſtractiua ēt poſſet hēi lꝫ obiectū nō attingaſ in ſe: ſed in ſilitudīe. btitudo aūt nunq̄ hētur niſi ipꝫ obiectū btificū imediate in ſe attingaſ: ⁊ h̄ eſt qȯ aliq̄ uocāt ⁊ bene ipſaꝫ iſtitutionē viſionē facialē: ⁊ accipiſ ab apl̄o ꝑma ad coꝝ. i3. videmꝰ nūc ꝑ ſpeculū ⁊ in enigmate. tūc aūt facie ad faciē. ⁋ Ex his pꝫ maioꝛ. q̄ꝛ ſi actus btificus eſt neĉio intuitiuꝰ ipſiꝰ obiecti. g̃ eſt eius ut exn̄tis ⁊ in exn̄tia ꝓpria pn̄tis: g̃ oīs cōditio que eſt obiecti per ſe btifici eſt eiꝰ per ſe ut in exn̄tia reali: imo ut in ipa reali exn̄tia pn̄tis: ex quo hēmus ma. ꝓbō mi. ꝙ. ſ. infinitas ſit per ſe conditio obiecti beatifici. nullus intellectꝰ nec ēt uoluntas in aliq̄ obiecto ꝑfecte q̄etaſ niſi ſit in eo tota plenitudo pꝛimi obiecti. quāta. ſ. cōpoſſibilis eſt ꝑ obiecto: talis plenitudo pꝛimi obiecti intellectꝰ uel uolūtatis nō pōt eē niſi infinitas. g̃ nulla potentia btificabilis pōt q̄etari in aliquo niſi ſit infinitū. ⁊ per ꝯn̄s īfinitas eſt per ſe cōditio obiecti q̄etatiui: ⁊ ita btifici. ma. ꝓbaſ. ꝑ q̄ꝛ cū potētia nāliter inclinaſ ad ꝑᵐ obiectum ſuū: ubi non eſt plenitudo obiecti ꝑmi: ſed defectus plenitudinis: ibi nō eſt q̄ietudo: imo potentia ulterius inclinaſ ubi ulterius eſt rō pꝛimi obiecti. ꝓbatio mi. cui nō repugnat infinitas: illud nō hꝫ totalē plenitudinē ſibi poſſibilē niſi ſit infinitū. h̄ pꝫ. q̄ꝛ ſola infinitas eſt ſūma plenitudo eiꝰ cui eſt compoſſibilis. nunc aūt pꝛimo obiecto tā intellectus q̄ uoluntatis infinitas nō eſt icōpoſſibilis: q̄ꝛ ſiue ſit ens ſiue uerū uel aliqȯ tale abſtractū ab oībꝰ ſiue ꝑmū ens: uel ꝑᵐ uerū: qȯ virtualr̄ cōtinet alia. pꝫ ꝙ infinitas nō repugnat ſibi. g̃ nō hꝫ totalē plenitudinē ſuā niſi hēat infinitatē. Sic ergo q̄tum ad iſtum articulū de magnitudīe hēmꝰ ꝙ ibi ſit aliqd ex nā rei cuiꝰ ſit magnitudo ut eēntia: ⁊ ꝙ eius ſit magnitudo ex nā rei: ⁊ qualis magnitudo: q̄ꝛ non ꝓpꝛie ſm ꝑhm: ſed trāſumptiue: ⁊ non molis. ſm Augᵐ. ſed ꝑfectiōis. ⁋ Contra iſta arguitur ſic. 5. de tri. c. io. Idē inquit Augꝰ. eſt illi eē ⁊ magnuꝫ eē. g̃ magnitudo trāſit in eēntiā: ⁊ per ꝯn̄s nō manet ibi magnitudo ſm ꝓpꝛiā rōnē magnitudinis. nō aūt fundat eq̄litatē niſi ſub rōne magnitudīs: nō dico molis ſed virtutis. ⁋ Rꝫº. dico ꝙ oī ꝓpꝛietate per impoſſibile uel poſſibile circūſcripta ab eſſentia diuina: ipſa hēt ꝓpꝛiā magnitudinē. ſ. ꝓpꝛiā infinitatē. hēt eniꝫ gradū intrinſecū: ſicut res finita hꝫ ꝓpꝛiā finitatē: imo magis ſicut ſi circūſcribas ab hoīe omnē ꝓpꝛietatē: adhuc hēt ꝓpꝛiā finitatē in oꝛdine entiū. ſic ergo cōcedo ꝙ eſt idē deo eē qȯ magnū eē: ⁊ aliquo mō ſiē licet dicere magiſ intrinſece q̄ꝫ deo iuſtū eē uel ſapientē eſſe: q̄ꝛ non ita dicit magnā ꝓpꝛietatē uel attributū ſicut iuſtū uel ſapiens. trāſit ergo in ipſuꝫ ꝓꝑ ſūmā idētitateꝫ magnitudinis ad eēntiā cū infers: ergo nō manet ſm ꝓpꝛiā rōnē magnitudinis. negāda eſt ꝯn̄tia. imo in creaturis ſic trāſit magnitudo ꝑfectiōis ꝙ nō eſt aliud realr̄ ab eo cuiꝰ eſt: ⁊ tn̄ manet ſm ꝓpꝛiā rōnē magnitudinis ut ꝓpꝛiū fundamētū eq̄litatis uel ineq̄litatis. Eſt enim vna ſpēs entiū quātūcunqꝫ imaterialis alteri ſpēi imateriali eq̄lis uſ inequalis ſm perfectionem: ergo manet in ea magnitudo ſm ꝑfectionē ut fundās iſtā equalitateꝫ: ⁊ tn̄ trāſit iſta magnitudo in eēntiā per idētitatē. q̄ꝛ ait Augꝰ. 6. de tri. c. 8. de iſta magnitudīe: idem eſt maius eſſe qȯ melius eē. bonitas eni eēntialis qua vna ſpēs eſt melioꝛ alia nō eſt res addita eēntie. Nō ſunt g̃ oppoſita in diuinis: imo nec in creaturis trāſire ⁊ manere ſi recte intelligatur: trāſire ꝓꝑ realē idētitatem: ⁊ manere ꝓpter ꝓpꝛiam quiditatē: nec ſequiſ: manet. g̃ manet realr̄ diſtinctuꝫ: ſed ſicut aliqd manet q̄n ſua ꝓpꝛia q̄ditas non eſt deſtructa ſiue per coꝛruptionē ſiue per reductionē ad poſſibilitatem ſiue per confuſionem. pꝛimo modo tranſit ignis in aquam. 2° mō ſi per potentiam diuinā reſolueref in materiā pꝛimā ſm ſe manentem. 3° modo ſi ex eo ⁊ aqua generef mixtum neutrius actualitate manente: nullo iſtorū modorum tranſit aliquid in diuinis ⁊ ſolūmō ſic tranſire infert non manere. Non ergo ſequiſ. oppoſituꝫ manet hoc eſt in ꝓpꝛia ⁊ perfecta ⁊ plena actualitate: ergo manet realiter diſtinctum: qȯ declarari poſſet ſi eēt qȯ de alietate reali. ⁋ Sꝫ ex h̄ ſequitur aliud dubiū: q̄ꝛ ſicut ſe habet magnitudo ad eſſentiā ſic ſe vī hēe eq̄litas ad idētitatē. ſi ergo magnitudo tranſit in eēntiā eq̄litas trāſibit in idētitatē: ⁊ ita nō erūt tres reſōnes cōes in diuinis. ſ. eq̄litas ſilitudo ⁊ idētitas. ⁋ Hic pōt cōcedi ꝙ eq̄litas nō eque diſtinguiſ ab idētitate ⁊ ſilitudīe ſicut iſta duo diſtinguūtur īter ſe. ſed ꝙ eq̄litas dicat modū ꝓpꝛiū utriuſqꝫ reſōnis ad hoc. ſ. ꝙ tā idētitas q̄ꝫ ſimilitudo ſit ꝑfecta. Si eni per impoſſibile pr̄ hēret diuinitatē maiorē ⁊ filiꝰ minorē: eēt q̄daꝫ idētitas ibidē. ſꝫ q̄ꝛ fūdamētū nō hēet eādē magnitudinē nō eēt ibi ꝑfecta idētitas: q̄ꝛ nō cum eq̄litate. Cōſilr̄ duo hn̄tes ſciam maiorē ⁊ minorē ſunt aliquo mō ſiles: ſed nō ꝑfecte ſimiles: q̄ꝛ non equales in ſcīa in qua aſſimilanſ. magnitudo igiſ eadē cuiuſcūqꝫ fundamēti ſiue idētitatis ſiue ſilitudīs dat cuicūqꝫ idētitati ⁊ ſilitudini ꝙ ipſa ſit ꝑfecta eq̄litas. g̃ dicit modū ſilitudis: ꝙ ipſa ſit ꝑfecta: ⁊ modū idētitatis: q̄ꝛ ꝙ ipa ſit ꝑfecta: ſicut magnitudo eadē dicit modū fūdamēti. ſ. ꝙ ipꝫ ſit ꝑfectū.

Ultimo in iſto articulo viſo de magnitudine: vidēdū eſt que eſt vnitas: que (ut pꝛiꝰ dictū eſt) videſ reqri ſiue per ſe ſiue quocūqꝫ mō in fundamēto eq̄litatis. Et eſt ſciendum ꝙ ſi vnitas magnitudīs alicubi ſit realis: ⁊ realiſ hec veriſſime eſt realis: q̄ꝛ hec vnitas eſt numeralis ſiue ſingularis magnitudinis in duobus. in alijs nō eſt vnitas numeralis: lꝫ ſm aliquos foꝛte ſit vnitas aliqua vniuerſalis ſiue rōnis: de quo non curo modo. tn̄ certū eſt ꝙ nulla vnitas uerius eſt realis q̄ꝫ vnitas numeralis: ⁊ ꝙ iſta ſit pꝛopꝛie in deo alicuiꝰ cōis oībꝰ perſonis dicit Dam̄. c. 8. In oībus inquit creatis ypoſtaſibꝰ qȯ diuerſum eſt re cōſideraſ. cōicatio aūt ⁊ copulatio ⁊ vnū rōne ſiue cognitione cōſiderari: in ſancta vō ⁊ incōpꝛehēſibili trinitate econuerſo eſt. illic eni cōe quideꝫ ⁊ vnū re conſideraſ. vnūquodqꝫ eniꝫ hoꝝ ſe hēt ad alterū nihilo minꝰ q̄ꝫ ad ſeipm̄: cognitiōe vō eſt qd diuiſum. ⁋ Ad ꝓpoſitū eſt etiā rō: q̄ꝛ ex. io. metaᶜᵉ vnū ⁊ multa. imediate diuidūt ens. ergo ſi ex natura rei in patre ⁊ filio ſit magnitudo eēntie ut ꝓbatū eſt: illa magnitudo uel erit vna uel plures: non plures: q̄ꝛ non alterius rōnis. pꝫ. nec ēt pluref eiuſdē rōnis: q̄ꝛ eadē eēntia numero nō eſt magna pluribꝰ magnitudibus eiuſdē ſpēi uel rōnis. g̃ breuiſ hēmꝰ cōcluſionē pꝛimā huiꝰ pꝛimi articuli. ſ. ꝙ eq̄litatis in diuinis ꝓut dī ſm magnitudinē eſt fundamētū reale ⁊ ex nā rei quātū ad qȯlibet qȯ reqriſ ad fundamētū eq̄litatis: ⁊ h̄ eque ſicut in quolibet fundamento cuiuſlibet equalitatis ſiue magis in diuinis.

Reſtat nunc videre de eternitate. pꝫ quidē ꝙ ipſa eſt alicuiꝰ qȯ eſt ibi ex nā rei q̄ꝛ ipſa eſt exn̄tie ut exn̄tia. exn̄tia āt eſt ibi ex natura rei. alioqn nihil eēt ibi exn̄s ex nā rei. hēmus g̃ aliqd ex nā rei cuius eſt eternitas. ſed opꝫ querere an ex nā rei ꝯueniat ſibi eternitas ut eternitas. vī ꝙ ſic: q̄ꝛ ſicut infinitas intenſiua dicit modū itrinſecū eēntie ut eēntie: ita eternitas ut eternitas dicē modū intrinſecū exn̄tie ut exn̄tie: ⁊ tūc cum ibi ſit exn̄tia ex natura rei ſicut ⁊ eſſe: pari rōne modus intrinſecus illius: ⁊ hoc ex natura rei ſiē modus itrinſecus alteriꝰ. ꝓ hoc eſt Dionyſiꝰ de diui. no. c. 5. partis tertie. deuſ nō quodāmō eſt exn̄s. ſꝫ ſimpliciter ⁊ circūſcriptiue totū eſſe accipit in ſeipſo ⁊ pꝛeaccipit: ꝓꝑ qȯ dī rex ſeculorum: ⁊ ſeqtur: ipſe eſt eē exn̄tibus: ⁊ ipſuꝫ eē exn̄tiū. ⁊ exn̄s ante ſecula. ipſe eſt eni euū euoꝝ qui eſt āte ſecula. Conſilr̄ mō vī ſibi attribuere euū euorū: per quod intelligitur eternitas ſm ꝙ ipſe eſt exn̄s ſimpliciter ⁊ incircūſcripte.

Contra illud obijcitur per illud Boetij. 5. de cōſo. ꝓſa. 6. ubi vult ꝙ eternitaſ eſt interminabilis vite tota ſilſ ⁊ ꝑfecta poſſeſſio. ⁊ ſimilis ſn̄ia hētur ab Anſel. mon̄. 27. ⁊ ſm iſtā coꝛrigenda eſt ſn̄ia Ricar. 2. tri. 9. Carere inqt initio ⁊ fine ⁊ oī mutabilitate dat eternū eē: ſic ſupplenda ⁊ intelligēda eſt iſta ſn̄ia ſm deſcriptionem pꝛedictā in qua poniſ vita que accipiſ pꝛo exn̄tia actuali ꝑfecta quō Ioā. 5. ſicut pr̄ hꝫ vitā in ſemetipō ſic dedit ⁊c̄. h̄ g̃ poniſ tanq̄ꝫ cōnotatū: q̄ꝛ q̄ſi ſubiectuꝫ uel fundamētū eternitatis: ⁊ illud certū eſt eē in deo ex nā rei ſicut exn̄tia perfecta: ſed alia tria. ſ. interminabilis qȯ excludit deſitionē: ⁊ tota ſilſ qȯ excludit ſucceſſionē: ⁊ ꝑfecta poſſeſſio qȯ excludit depēdētiā ⁊ ꝑticipationē. illa eni nō videnſ dicere ultra vitā niſi relationē poſitiuā uel negatiuā. negatiuā q̄dē negatiōe termiatiōis: negatiōe ſucceſſionis: ⁊ negatiōe depēdētie. ⁊ reſōnē poſitiuam potētialē uel aptitudinalē: q̄ꝛ intermiabilis vī dicere poſſe per ſe coexiſtere cuicūqꝫ durationi uſ exiſtentie tota ſilſ ſine uariatiōe: ⁊ ſucceſſiōe poſſe coexiſtere cuicūqꝫ ꝑfecta poſſeſſio a ſeipō exiſtere ⁊

Marginalia: Determiaᷓte de magnitudie ⁊ ꝗtāte: ꝓblematice vō de eternitate diſputat ſubtiliſ ſꝺtiliſ doc. M. — Luc. 7. — g. ⁊. io. metaᶜᵉ. — T. c. 9. ⁊ 20. — 2. de aia. T. c. 37.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nō depēdere in extrīdo. Si ḡ hec eſt ꝓximiſſima de-
ſcriptio eternitatis quā inuenimꝰ. ⁊ ħ eſt vnū tm̄
ex nā rei.ſ.vita.tria aūt que cōplēt rōnē eiꝰ nō ſunt
ibi ex nā rei ut vꝫ:q2 per ſe ipoꝛtāt uel negationem
alicuiꝰ iperfectiōis extriſece uel relōnē aliq̄ꝫ apti-
tudinalē uel potētialē ad aliqd extriſecū: ⁊ nec ſic
nec ſic eſt aliqđ eorum ibi ex natura rei. ⁊ per ꝯn̄s
nec eternitas ut eternitas erit ibi ex nā rei. ¶ Hec
concluſio ſi cōcedit pōt rn̄deri ad illud qđ arguit
in ꝯriū.ꝙ.ſ.eternitas ſit ꝓpꝛiꝰ modus exn̄tie diui-
ne:ſicut īfinitas eēntie diuine.hec eſt negāda:q2 ſi
per impoſſe eēntia diuina raptiꝫ trāſiret adhuc ha
beret tā eēntia q̄ꝫ exn̄tia modū intrinſecū.ſ. infini-
tatē intēſiuā:ſed nō hēret illa exn̄tia eternitatē per
quā intelligimꝰ infinitatē duratiuā:que ultra infi-
nitatē intēſiuā nō addit niſi negationē deficiendi
uel relōnē rōnis potētialitatꝫ.ſ.coexiſtēdi cuicūq̄ꝫ
poſſibili:que relō nō eſt niſi rōnis.ħ pꝫ ħ mō:q2 ſi
angelus annihilaref cras nō hēret aliū modū itri
ſecū in nā ſua q̄ꝫ ſi maneat in eternum ſicut mane-
bit: ⁊ ſm aliquos ſine ſucceſſiōe:q2 illā negant de
euo.nō eſt ḡ poſſibile ultra īfinitatē intēſiuā eēn-
tie uel exn̄tie que infinitas dī magnitudo ſiue ſit
huius ſiue illiꝰ intelligere ibi aliquā q̄ꝫtitatē que
ſit ibi ex nā rei.que.ſ.ſit duratiōis ꝑpetue:ſꝫ gcqd
intelligif ſuperadditū addit relōnē rōnis uel ne-
gatiōis. ¶ Verū eſt igif ꝙ exn̄tia hēt moduꝫ ſibi
intrinſecū ſicut eēntia:ſed illud nō eſt niſi īfinitas
ītēſiua.eternitas aūt ut eternitas ſiue intermina-
bilis duratio ut interminabilis duratio nō eſt infi
nitas. ¶ Ad Diom.cōcedo ꝙ ex nā rei deꝰ ē exn̄tia
incircūſcripta:ħ eſt īfinita itēſiue:ita ꝙ magnitu-
do ꝓpꝛie exn̄tie eſt infinitas: ⁊ ita eēt ſi per impoſ-
ſibile deꝰ ſtatiꝫ deſineret eē. Sꝫ qđ addūt ulterius
ꝙ ipſe eſt euū euoꝝ hoc eſt eternus uel eternitas:
uerū qdē eſt ħ:q2 ſua exn̄tia hēt repugnātiā ad de
ſinere eē: ⁊ fundamētū illiꝰ repugnantie eſt ibi ex
nā rei.ſ.exn̄tia.ſed foꝛmalis rō repugnantie ad de-
ſinere eē ſiue ſit negatio deſitionis ſiue neceſſitas
coexiſtendi cuicūq̄ꝫ cōpoſſibili:ħ ultra illud qđ eſt
ex nā rei addit negationē impfectiōis uel reſpectū
ad ex̄.nec Dioꝰ dicit ꝙ ibi ex nā rei eſt euū euorum
ſicut eſt exn̄s.ſicut ſm Augm dicimꝰ deū eē magnū
eē ſapiētē bonū ⁊c̄.ſicut frequēter dicit. nō tn̄ pp
ħ opꝫ ꝙ illi ex nā rei cōueniat hoc uel illud ſine oī
negatiōe uel relōne rōnis. ¶ Quātū ḡ ad iſtū ar
ticulū hꝫ cuiꝰ ſit eternitas.ſ.exn̄tie.De iſta eternita
te an inſit ex nā rei teneaf altera via duarum dicta
rū illa que vꝫ ingrenti ꝓbabilioꝛ. De vnitate eter-
nitatis tanq̄ꝫ q̄ꝫtitatis fundātis eq̄litatē: ⁊ ħ ſub
rōne vniꝰ nō opꝫ hic aliter diſcutere q̄ꝫ dictum eſt
pꝛius de vnitate magnitudis.

De tertio

.ſ.ptāte. poteſtas maxime ipoꝛ
tat relationē ad poſſibile. ⁊ per
ꝯn̄s relōnē rōnis.q2(ſicut alibi ꝓbatū eſt)deꝰ ad
nihil aliud a ſe pōt referri realr̄.ſi ḡ ptās ut ptās
ponaf fundamētū quātū ad illud fundamētū non
eſt ibi eq̄litas ex nā rei.Si aūt accipiaf ptās pꝛo il
lo ſm ꝙ iſte reſpectꝰ dī de deo ꝙ foꝛte eſt uolūtaſ:
q2 illud eſt abſolutū:qđ eſt pn̄m oīuꝫ poſſibilium.
ſi uolūtas ut uolūtas ponaf ibi ex natura rei : de
quo tactū eſt aliqd in pª qōne:ſeqtur ꝙ illud fun-
damētū qđ eſt reale eſt ibi ex nā rei.ſed tamē illud
nō eſt fundamētū equalitatis ſm ptātē ut abſolu-
te accipif.ſed ut accipit ſub rōne ptātis ad obiecta
extrinſeca.Nā ſm uolūtatē abſolute pī ⁊ filiꝰ non
ſunt equales niſi ſm magnitudinē intrinſecā uolū
tatis. ⁊ illud eſt pm ſm ꝙ attendif equalitas. non
aūt 3m.ſm ḡ uolūtatē ut 3m ſunt eq̄les ꝓut uolun
tas eſt eq̄le principiū poſſibiliū.ita ꝙ eq̄litas pote
ſtatis eſt ſemp eq̄litas principij ut principij. ⁊ per
ꝯn̄s eo mō quo Augꝰ intēdit aſſignare eq̄litatem
ſm iſta tria ſemp includif in fundamēto eq̄litatis
tertie ptās ut ptās ſiue cālitas actiua. ⁊ cū illa nō
ſit niſi rōnis nunq̄ꝫ fundamētū qđ aſſignaf 3m eq̄
litatis eſt ibi ex nā rei. ¶ Sed obijcif ꝙ relō non
pōt fundari in relōne.ḡ nec eq̄litas in ptāte.pmuꝫ
ꝓbaf.q2 ſi ſic:eēt ꝓceſſus in īfinitū.tn̄ ꝑ Augm.7.
de tri.p̄.oē qđ relatiue dī eſt aliquid excepto relati
uo.ḡ opꝫ reducē ad aliqđ abſolutū. ⁊ opꝫ relōneꝫ
fundari in aliquo abſoluto.Diceref foꝛte ꝙ ante-
cedēs nō eſt ueꝝ.q2.5.geometrie diffinit Euclideſ
ꝓpoꝛtionabilitatē ſic.ꝓpoꝛtionabilitas eſt ſilitu-
do duarū ꝓpoꝛtionū.Similitudo iſta dicit relōnē
foꝛmalr̄: ⁊ eſt ꝓpoꝛtiōis ⁊ ꝓpoꝛtionis ut duorū fū
damētoꝝ ſiliuꝫ.ꝓpoꝛtio aūt manifeſte ipoꝛtat re-
lationē. ¶ Sed gcqd ſit de ħ ad ꝓpoſitū pōt dici
ꝙ relō rōnis pōt bene fundari in relōne rōnis.ſic
iſta eſt vā loquēdo de intētionibus ſecūdis.genus
eſt ſpēs.hec intētio genus cōcipif ſub intētiōe vni
uerſaliori q̄ꝫ ſpēs qđ eſt ulē. ⁊ cōcipif ſicut differēſ
ſpecie ab hac intentiōe ſpēs ⁊ ab hac que eſt dīa.
⁊ nō hn̄s ſub ſe per ſe īferioꝛa niſi numero dīa.
Nā hec intētio generis in coloꝛe ⁊ illa in aīali nō
differūt niſi numero ſolū.Fundaf ergo hec intētio
que eſt ſpēs in hac intētione que eſt genꝰ. ⁊ rō hu
ius poſſibilitatis in relōnibꝰ rōnis eſt iſta:q2 oē il-
lud pōt eē fundamentum relōnis rōnis ꝙ ipſa rō
p̄t cōparare ad alia.poſſū aūt relōnē rōnis intelli
gere ⁊ eam ad aliā cōparare.ergo illa 2ª relatio fū
datur in relatione pma.relatio autem equalitatis
que fūdaf in ptāte eſt tm̄ relō rōnis ſicut illud in
fundamēto eſt tm̄ relatio rationis.

De ſecundo

articulo pꝛincipali tria di
co.pꝛimo ꝙ equalitaſ in
diuinis extrema ſunt realiter diſtincta.2o ꝙ ipſa eq̄
requirit diſtinctionem realem extremorum illoꝝ.
3o ꝙ ipſa non qualitercūq̄ꝫ requirit:puta cōcomi-
tanter.ſed p̄exigit illā diſtinctionē. Pꝛimū pꝫ.quia
perſone dicuntur equales iſta equalitate vna alte
ri.non aūt dī eēntia equalis ſibi uel pſone uel ecō
uerſo.pſona aūt a pſona diſtinguif realr̄. 2m ꝓbaf
per auctoritatē Hil.qui dicit 3o de tri.Similitudo
ſibiipſi nō eſt.Si aūt ſilitudo nō reqreret diſtin-
ctionē extremorū poſſet aliquid idē eē ſibi ſimile.
ſicut eſt de idētitate.idē eni eſt ſibiipſi idē pꝛo eo ꝙ
idētitas nō requirit extremoꝝ diſtinctionē.Hoc āt
ꝓbaf auctoritate Augm.6.de tri.c.9. ubi vult ꝙ
in filio eſt pma equalitas.Si aūt eq̄litas nō requi
reret diſtinctionē extremoꝝ poſſet pater eſſe equa
lis ſibi. ⁊ per ꝯn̄s cū pī ſit poꝛ origine filio pª eq̄li
tas eēt in pr̄e.nūc aūt pꝛo tāto dictū Augm eſt ue-
rū:q2 nō eſt ibi eq̄litas niſi inter pſonas diſtictas:
⁊ iō nō eſt ibi niſi genito filio.In ipo ḡ eſt pª eq̄li
tas ⁊ termiatiue.qua.ſ.pī eſt eq̄lis ſibi. ⁊ pma eq̄-
litas q̄ſi denoiatiue uel relatiue.que.ſ. non eſt ad
terminū aliquo mō ſubſequētē. ¶ 3m ꝓbaf.ſ. ꝙ di
ſtinctio p̄exigif rōni eq̄litatis:hoc ꝓbaf rōne fun-
data in auctoritate accepta Ioā.5. Pr̄em ſuū dice
bat deū eq̄lē ſe faciēdo deo. ⁊ inuif talis demōſtra
tio.Chꝛiſtus dicebat ⁊ veriſſime pr̄em ſuū deū eē.ḡ
ſe faciebat ħ eſt ſe aſſerebat eq̄lē deo.coicatio autē

perfecta nature nō pōt eſſe ſine coicatiōe eius in
ꝓpꝛia ſua magnitudine. ⁊ per ꝯn̄s nec ſine eq̄lita-
te inter coicantē ⁊ illū cui coicaf: ⁊ ꝙ ipſa coica-
tio ſiue generatio que ipoꝛtaf in hoc ꝙ pr̄em ſuuꝫ
dicebat deū:p̄exigaf ipſi eq̄litati:ꝓbaf per hoc.q2
qualis oꝛdo realis eēt inter aliqua ſi illa eēnt di-
ſtincta realr̄:talis oꝛdo eſt inter ea ubi ſunt eadeꝫ
ſolū diſtincta rōne.hec rō eſt ſuperiꝰ ſepe declara
ta.nūc aūt ſi eēntie magnitudo differret realit̄ ab
ipſa eēntia.eēntia pꝛioꝛ eēt realr̄ magnitudie: ⁊ p
ꝯn̄s coicatio eēntie coicatiōe ſue magnitudis. er-
go q̄liſcūq̄ꝫ diſtinctio ſit inter illa in ꝓpoſito tali
mō coicatio eēntie erit p̄oꝛ coicatiōe magnitudis:
⁊ per ꝯn̄s eq̄litate:q2 nō eſt in altero extremo niſi
ſm magnitudinē coicatā. ¶ 2o arguif ad idē.quia
pluralitas eiuſdē rōnis neceſſario finita necīo pꝛe
exigit pluralitatē alteriꝰ rōnis ſm quā ipſa deter
minef.Iſta fuit declarata in ſolutiōe ſcōe qōnis.
mō aūt eq̄litatis in pſonis diuinis pluralitas eſt
eiuſdē rationis ⁊ necīo finita.ergo ipſa pꝛeexigit
pluralitatem alteriꝰ rōnis per quaꝫ ipſa determi-
naf ad certā pluralitatē.Iſta pluralitas alteriꝰ ra-
tionis p̄eracta nō pōt poni niſi in ꝓpꝛietate pſona
li.minoꝛ.q̄ꝫtū ad pmā ptem.ſ.ꝙ eq̄litas in pſonis
diuinis eſt aliq̄ pluralitas.ꝓbaf.q2 relatiue oppo
ſita necīo ſunt diſtincta: ⁊ per ꝯn̄s plura: ⁊ cū re-
latiōes in eis ſint rōnes oppoſitiōis ille eque uel
multo magis erūt oppoſite ⁊ diſtincte. ⁊ ſi idē nō
pōt eē ſilē ſibi ut ſupꝛa dictū eſt ſm Hil.multo ma
gis eq̄litas in vno eq̄li eſt diſtincta ab eq̄litate in
alio eq̄li. ¶ Alia ps mi.ſ.ꝙ illa eſt eiuſdē rōnis ſa
tis eſt euidēs:q2 ſic eſt in q̄libet eq̄litate. ¶ 3ª ps
mi.ſ.ꝙ eſt necīo finita.pꝫ q2 alioqn poſſent eē infi-
nite eq̄litates in diuis. ⁊ per ꝯn̄s neceſſario eēnt.
¶ Et ſi inſtef ꝙ maioꝛ ꝓpoſitio ſit vā de plurali
tate reali ⁊ nō alia.ſi aūt minoꝛ ſic accipiat plura
litatē eq̄litatū eē realē in diuinis:tūc petif p̄ncipi-
uꝫ. ¶ Cōtra hec maioꝛ eſt vā de q̄cūq̄ꝫ pl'alitate
ſiue rei ſiue rōnis.mi.etiā ꝓbata eſt q̄litercūq̄ꝫ ſit
ſ.ꝙ necīo ē pluralitas.q2 nō ſolū i relōnibꝰ realibꝰ
nō pōt eē eadē relō realis in utroq̄ꝫ extremo : ſed
alia ⁊ alia.imo ħ uerū eſt in relōnibus ſm rōneꝫ.
q̄uis eni relōnes rōnis ſint diminute entitatis re
ſpectu relōnū realiū.tn̄ in ſua entitate hn̄t oppoſi
tionē ⁊ diſtinctionē coꝛrn̄dētē ſue entitati.ut pꝫ in
exēplo ſatis cōuenienti.relō eni cāe ut dī de deo eſt
tm̄ rōnis: ⁊ tn̄ ipſa cā ſuo mō oppoſitionē ⁊ incō-
poſſibilitatē tantā hꝫ ad cātū ſic pꝛitas ad filiuꝫ.
nō eni petif concluſio in mi.accipiēdo in mi.ꝙ iſta
ſit pluralitas realis.ſed tn̄ accipif gn̄alr̄ ꝙ ſit di-
ſtinctio eq̄litatis in relatiuo ⁊ ſuo coꝛrelatiuo: qđ
uerū eſt ſiue relō ſit realis ſiue rōnis: ⁊ eſt plurali
tas necīo finita ⁊ eiuſdē rōnis.ſeqtur ḡ ꝯcluſio:
ꝙ necīo p̄exigat aliquā diſtinctionē alteriꝰ rōnis
per quā determinef: ⁊ nō inuenif talis alteriꝰ ra-
tionis nec realis nec rōnis niſi pluralitas ꝓpꝛieta
tū pſonaliū. ¶ Iuxta iſtud pꝫ coꝛrelariuꝫ.ſ.ꝙ de-
moſtratiōe pp qd relōnes cōes ꝯcludunf de pſo
nis in diuinis per relōnes origis.ſicut dictum eſt
in 2o articulo pme q̄ōnis:ꝙ per ꝓpꝛietates eēntia
les ꝯcludunf de pſonis hn̄tibus illas ꝓpꝛietates
pſonales pp qd:utpote per memoriā pfectā pp qd
ꝯcludif de pſona hn̄te talē memoriam a ſe ꝙ ſibi
cōuenit dicere vbū pfectū: ⁊ per uoluntatē pfectā
ꝯcludif ꝙ hn̄ti eā a ſe cōuenit ſpirare.quēadmo-
dum concluderef ſi memoꝛia differret a dicere: ⁊
uoluntas a ſpirare:ita in ꝓpoſito cōparādo relatio
nes pſonales ad cōes eſt ſilis ꝓceſſus:q2 ſi differ-
rent realr̄ hēe iſtā nām eādē per generationē: ⁊ eē
idē.uel per gn̄ationē hēe magnitudinē eādē ⁊ eſſe
eq̄lia.ſicut per ħ ꝙ eſt.a.ꝓducere.b.perfecte in p-
fecta magnitudie demōſtraref equalitas.a. ⁊.b.ita
ubi eſt dīa q̄liſcūq̄ꝫ rōnis ſemp maneret idē oꝛdo
cōceptuū q̄ꝫtū ad noſcibilitatē. ⁊ per conſequens
idē oꝛdo ſcibilitatis.

Contra dicta

in iſto articulo obijcitur
dupl'r.p̄ ꝯ ꝯn̄e.2o ꝯ illā
tertiā ꝓbōnē de p̄exigētia illa. ¶ Cōtra pmū ſic.
eq̄litas aliquoꝝ nō eſt niſi relō ſm magnitudies
eorūdē cōmēſuratas inter ſe:nō eſt ḡ eq̄litas coꝝ
niſi ſm plures magnitudies adinuicē cōmēſura-
tas.ḡ cū ſm magnitudinē eēntie dī eē pſonarum
eq̄litas cū hic nō poſſit eē pluralitas rei:ſed tm̄ ra
tionis:opꝫ ꝙ magnitudo bis accipiaf ſm intelle-
ctū ad ħ ꝙ fundet eq̄litatē ſemel.ſ.ut in hac pſona
⁊ ſel' ut in illa:ḡ nō eſt diſtictio fundamēti:que re-
quirif niſi per tm̄ iteratā acceptionē intellectus: ⁊
ita rōnis tm̄. ¶ P̄.foꝛma eiuſdē rōnis non diſtin
guitur niſi per diſtinctionē māe ex.12.meta.equa
litas eſt foꝛma tm̄ eiuſdē rōnis:ut acceptū eſt in ar
guēdo ⁊ nō eſt ibi mā aliq̄:ḡ nō eſt ibi alia ⁊ alia
eq̄litas:nō ḡ eſt ħ ſolū nō diſtinctio fundamēti ſꝫ
pm argm. ſed nec diſtinctio relōnū oppoſitarum
ſm iſtud argumētū. ¶ P̄.3o ꝓbaf.ꝙ nec eſt diſti-
ctio extremorū inq̄ꝫtū ſunt extrema que tn̄ requi-
rif:nā extrema nō ſunt extrema niſi inq̄ꝫtū termi-
nant relōnē:nō āt terminant niſi inq̄ꝫtū hn̄t fūda
mētū equalitatis: ⁊ inq̄ꝫtū hn̄t illud nō diſtinguū
tur. ¶ 4o ⁊ ultio.qđ cōuenit pſonis diuinis ſm
ſubāꝫ non diſtinguif in eis.nūc aūt ſꝫ Augm.5.de
tri.7.querimꝰ ſm qd pī ſit eq̄lis filiꝰ.nō āt ſꝫ ħ ꝙ
ad pr̄em dī filius.Reſtat ḡ ut ſm illud qđ ad ſe dī
ſit eq̄lis.hec Augꝰ.hētur ergo hec mi.aſſumpta.ſ.
ꝙ eq̄litas cōueniat pſonis ſm ſubām.

Tho.j.pte ſū.q.7.arlo j.pꝛio ſcrip. di.31.Quere Tho.pª pte.q.27. ⁊ 28. ⁊ Henri. ⁊ alios.

T.c.49.

Iſtarum

q̄tuoꝛ rōnū 3ª cōfirmat pꝛimā. ⁊
4ª 2am: ⁊ pn̄t tāgi pꝛo diſtinctis
rōnibꝰ. ¶ Pꝛia rō vꝫ eē fundamētū vnius opinio
nis: ⁊ iō ꝯ illā qđ accipif in ea pꝛo fundamēto.ſ.ꝙ
eq̄litas realis requirit diſtinctas magnitudies ⁊
cōmēſuratas.arguif p̄ ſic. Relōnes que fundanf
in aliquo fundamēto ut ipm̄ eſt vnū nō magis re-
quirūt diſtinctionē eiꝰ q̄ꝫ ille que fūdanf in aliq̄ nō
ut vnū. ⁊ ħ loquēdo hincinde eq̄liter.ſ.q̄ꝫtū ad il-
lud qđ eſt eē relōnē realē:ſed relōnes origis fūdā-
tur in eēntia diuina non ut vna:ita ꝙ vnitas non
eſt rō ꝓxima fundādi: ⁊ relōnes cōes per oppoſi-
tū fundanf in fūdamēto illo ut vnū eſt.ḡ nō maio
rē diſtinctionē reqrunt in fundamēto relōnes cō-
munes ut ſint reales q̄ꝫ relōnes origis.ſed iſte nō
reqrūt ſꝫ oēs.ḡ nec ille. ¶ P̄.eēntia ſm ſe ⁊ nō ut
bis accepta ſm itellectū fūdat diſtinctas relōnes
reales origis pꝛo tāto ut vꝫ q2 ipa ut fecūda in ra-
tione p̄ncipij coicatiui ⁊ termini coicabilis eſt infi
nita foꝛmalr̄:ſꝫ ipſa ut q̄ꝫta virtualr̄ eſt īfinita foꝛ-
malit̄:imo ipa eſt q̄ꝫtitas īfinita.ḡ pari rōne ipa ut
ſic q̄ꝫta pōt fundare relōnes cōes oppoſitas rea-
les: ⁊ nō tm̄ ut bis accepta per cōſiderationē itel-
lectus. ¶ P̄.qđ addif de q̄ꝫtitatibꝰ diſtictis cōmē
ſuratis.Quero qd itelligit per illud qđ ipe dic eq̄
litatē realē nō eē niſi ſm magnitudies ſic cōmēſu-
ratas.aut eni per ħ qđ eſt eē cōmēſuratas intelligi
tur rō foꝛmalis eq̄litatis:aut aliq̄ rō ꝑ uia funda-

Henri.q̄li j.q.j.

mentalis.ſi p̄mo mō eſt manifeſta petitio: non eſt realis cōmēſuratio.ḡ nō eſt realis equalitas. ſi 2° mō nō vi͛ ꝓbabile ꝙ ſit rō in fundamēto p̄ſuppoſita equalitati.imo cōmēſuratio actualis vi͛ eē poſterioꝛ equalitate:qꝛ vi͛ ipoꝛtare coextēſionē ⁊ applicatione aliquoꝝ equaliū: ⁊ modū talē extēdēdi ſiue hn̄di quātitatē ſm quā pn̄t coextēdi ⁊ applicari ad h̄ ꝙ ſint cōmēſurabilia. Un̄ coꝛpus chriſti in eucharistia nō eſt cōmēſuratū alicui hn̄ti quātitatē:ſed nec cōmēſurabile potētia ꝓpinqua ſub eo mō quo hēt ibi equalitatē nō eſt ḡ argumētū aliquo mō a poꝛi.nō eſt realis cōmēſuratio. ergo nō eſt realis equalitas. ¶ Ad arg^m igit̄ rn̄deo ꝙ ſi eēnt due magnitudines quarū neutra aliā excederet.hēent tn̄ ultra rōnē quātitatis fundātis equalitatē vnitatē ſ3 diminutā. ⁊ ſm qd.qn̄ aūt eſt in duobus ſuppoſitis eadē magnitudo nūero.tunc cum diſtinctiōe extremoꝝ eſt ibi vnitas ſimpl͛r.hētur ḡ ſimpl͛r extremoꝝ diſtictio ⁊ ſimpl͛r vnitas foꝛme ſm quā referunt̄. ⁊ ita uerius eſt ibi illud qd̄ reqritur ad relōnē cōe3 q̄3 ſi nō eēt vnitas foꝛme in extremis niſi ſm qd:nā relatio cōis hoc h3 gn̄ale cū alijs ꝙ relō reqrit diſtinctionē extremoꝝ:ſ3 h̄ hēt ſpāle ꝙ reqrit vnitatē fundamēti:negāda eſt ergo illa ꝓpoſitio ꝙ eq̄litas nō eſt realis niſi ſm plures magnitudīes:imo illa que eſt ſm plures magnitudines eſt ſm qd eq̄litas realis:qꝛ eſt ſm vnitatē magnitudis ſm qd:ḡ ubi eſt vna magnitudo ſimpl͛r pp eq̄litatē ſimpl͛r ⁊ realem nō op3 ꝙ illa vnitas ſit bis accepta ut rō fundādi:qa iterata acceptio nihil adderet ad illud qd̄ ē rō fūdādi:ſ3 magis diſtrahēt totū:imo tn̄mō ſuffīc ꝙ ipa real͛r ſit vna hita in extremis realiter diſtinctis. ¶ Ad 2^m de illa ꝓpoſitiōe maiore dictū eſt in q̄ōne 2^a. ⁊ expoſita eſt intētio phi.12.meta^ce.quō nō accipit̄ mā ibi pro mā receptiua foꝛme:ſ3 pro quocūq̄ qd̄ preexigit̄ ipſi foꝛme ſm cui^9 pluralitatē determinatur ipſa pluralitas in ipſa foꝛma: ⁊ hoc mō equalitas h3 mām:qꝛ pluralitas equalitatis neceſſario preexigit pluralitatē alterius rōnis ſm quā neccio determinat̄ ad certā pluralitatē:ut p3 in tertia concluſione iſtius articuli que eſt ꝙ equalitas p̄exigit relōnes origis. ¶ Ad 3^m cū di͛ extremū inq̄3tū extremū termiat pōt diuerſimode itelligi iſta reduplicatio:uel qꝛ reduplicat̄ relatiuū qd̄ di͛ oppoſitū uel coꝛrelatiuū:uel reduplicat̄ rō foꝛmalis ultima qua.ſ.ultimate foꝛmal͛r eſt relatiuū uel coꝛrelatiuum:uel ꝙ reduplicat̄ rō foꝛmalis nō ultima ſed fundamētalis quaſi p̄uia p̄ mō ⁊ 2° maioꝛ eſt v͛a: ꝙ.ſ.extremū inq̄3tū extremū op3 real͛r diſtigui ab extremo.tertio mō falſa eſt: ⁊ ſolū illo mō minoꝛ ē v͛a:vn̄ ꝓbatio que accipit ꝙ extremū inq̄3tū eſt extremū termiat.Adhuc ibi li inq̄3tū h3 tantā reduplicationē q̄3tū p̄rius: ⁊ ſolūmō in tertio ſenſu ꝓbatur per hoc ꝙ termiat inq̄3tū h3 in ſe fundamētu3. ¶ Ad 4^m dico ꝙ hec p̄poſitio ſm qn̄ ſit cōparatio ad p̄dicatū reſpectiuū nō ſemp notat ſuū caſuale eē rōnē foꝛmalē ultimatā inherētie p̄dicati: ſed coīus uel ſaltē coiter notat ipm̄ eē rōnē fundamētalē .dico eni ſoꝛ.ſm albedinē eē ſimilē Pla. cū tn̄ albedo nō ſit rō foꝛmalis ꝓpria eēndi ſile3 pla.ſed ſilitudo eēndi ſile3:ſicut albedo eēndi albū. Pro tāto tn̄ h̄ cōcedit̄:qꝛ albedo eſt rō fundamētalis ſimilitudīs.dico tūc ꝙ Aug^9 itelligit ibi ꝙ equalis eſt pr̄i fili^9 ſm ſuba3:qꝛ p̄nitas ⁊ filiatio nō ſūt ꝓprie rōnes fūdamētales ipſius equalitatis:ſed ali

quid qd̄ eſt cōe eis ⁊ aliqd qd̄ eſt ad ſe.qn̄ ḡ accipit̄ in ma.illud qd̄ di͛ ſm ſuba3 in pſonis nō numerat̄ in eis.iſta eſt v͛a ꝓut li ſm notat proximā rōnē foꝛmalē: ⁊ ſic minoꝛ eſt falſa.nec ad intētionē Auguſtini.ſ3 tn̄mō itelligit ꝓut caſuale hui^9 p̄poſitionis ſm.notat̄ eē rō fundamētalis reſpectu relationis que predicat̄. ¶ Et ſi obijciat̄.quare ḡ pr̄ non di͛ pr̄ ſm ſuba3 cū ſuba ſit rō fundamētalis reſpectu p̄nitatis ⁊ imediatius q̄3 reſpectu equalitatis p̄ te. ¶ Dici pōt ꝙ cū di͛ ſm ſuba3 ibi accipit̄ ſuba ꝓut eſt vna.eſt aūt fundamētum utriuſq̄3 relōnis vna qdē exn̄s:ſed nō ut vna:imo ut vna in tribus eſt fundamētū equalitatis.ipſa aūt que eſt vna ⁊ nō ut vna in tribus eſt fundamētū p̄nitatis: ſiue filiationis:imo ut fecūda in rōne principij ⁊ termini coicabilis quaſi ꝓprio fundat. ¶ Al͛r pōt dici logice ꝙ nihil di͛ uere cōpetere alicui ſm. a.ſi.a.ſit rō traſcēdēs: ⁊ h̄ ſiue rō foꝛmalis ſiue fundamētalis:vn̄ hec eſt falſa.ſoꝛ.ſm colorē eſt albus.hec aūt eſt v͛a ſoꝛ.ſm albedinē eſt albus:nūc aūt eēntia eſt rō fūdamētalis p̄nitatis.eſt tn̄ traſcēdēs:eſt aūtē equalitas rō fundamētalis nō traſcēdēs ſed adequata: ⁊ iō ſm logicā Aug^m ꝓprie locutus eſt:ut hec ſit v͛a.aliq̄ mō.pr̄ ſm eſſentia3 eſt equalis. quō modo iſta nō eſt uera.ſm eēntiā eſt pr̄:imo iſta eſt v͛a.ſm memoriā eſt pr̄:qꝛ iſta rō fundamētalis eſt adequata relationi illi.

Tho. in p̄ ſcripti.di.ij. Uide.j. repoꝛta^nis di. 31.q.2.arti^lo 3.ad ꝓpoſitum.

Secundo ꝯdicit̄ his que dicta ſūt in 2° arti^lo de p̄exigētia. Di͛ eni ꝙ equalitas nō eſt aliqua realis relō diſtincta a pſonalibus:ſed in ſuo itellectu includit illas ⁊ eēntie vnitatē ⁊ hoc ſic deducit̄. In diuinis nō eſt cōſiderare niſi eēntiā ⁊ relōnes reales quib^9 ſit diſtinctiō: idē aūt ad ſe nō refert̄:nec relatio refert̄ ad aliam relōnē per aliq̄3 relōnē aliā. Cū eni di͛ ꝙ p̄nitas opponit̄ relatiue filiatiōi oppoſitio nō eſt relō media inter filiationē ⁊ p̄nitatē:qꝛ iſto mō relō multiplicaret̄ in infinitū: ⁊ iō equalitas utrūq̄3 ipoꝛtat .ſ. ⁊ perſonarū diſtinctionē ⁊ eēntie vnitatē:qꝛ ex hoc ſunt equales qꝛ ſunt eiuſdē ſiue vni^9 magnitudinis:includit ergo equalitas in ſuo itellectu ⁊ relationes diſtinguentes ⁊ eēntie vnitatem.

Contra iſtud.ſi enim intelligatur per ſe includere ⁊ nō tm̄ quaſi maliter ſiue p̄exigendo hoc vi͛ falſum.p̄ qꝛ eēntia ⁊ relō nō faciūt cōceptū per ſe vnū.nullus eni cōcept^9 vn^9 eſt per ſe ad ſe ⁊ per ſe ad alterū.equalitas autē videtur hic cōceptū per ſe vnū. ¶ Preterea. qd̄ per ſe includit altera alterius rōnis nō eſt per ſe eiuſde3 rōnis:equalitas aūt eſt per ſe vni^9 rōnis in pr̄e ⁊ filio.ḡ nō includit per ſe relōnes origis iſtarū perſonarū.qꝛ ille relōnes ſunt alterius rōnis.

Dico ergo ꝙ equalitas fundamētalit̄ ipoꝛtat eēntiā:p̄exigitiue aūt relōnes perſonales:ſed nec per ſe h̄ uel illud ipoꝛtat:ſed per ſe ipoꝛtat relōnē aliquā etiā alteri^9 rationis a relōnib^9 origis que relō h3 idē fundamentū remotū qd̄ alia relō hēt fundamētū ꝓpiquū: ⁊ ſm hāc relōnē cōe3 pſone ꝯſtitute per relōnes originis referunt̄. ¶ Et per hoc ad argumētū.concedo eni ꝙ ſm equalitatē eēntia nō refert̄ ad ſe neq̄3 ēt ſm equalitatē p̄nitas refert̄ ad filiationē:ſ3 nō ſequitur.ḡ p̄nitas nō eſt alia relō ab equalitate: imo ſm equalitatē refert̄ pr̄ hn̄s eēntiā ⁊ p̄nitatē ad filiū:nec apparet ꝓbabilitas in iſta cōſequētia. equalitas eſt relō alia ab illis origis.ḡ ſm illā uł

idē refert̄ ad ſe uł relō ad relōnē oppoſitā:imo qd̄ plus eſt ſm p̄nitatē nec refert̄ idē ad ſe nec relō ad relōnē oppoſitā:ſ3 relatiuū ad coꝛrelatiuū oppoſitū. ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito:niſi ꝙ ibi relatiuū conſtituit̄ p̄ relōnē qua refert̄.h̄ aūt tm̄ denoiat̄ a relatione qua refert̄ quaſi aduentitia.

De tertio articulo dico ꝙ iſta relō: que ineſt extremis iſtis ineſt ſm fūdamētū qd̄ eſt in eis ex nā rei. Et hoc ꝓbat̄ duplici auctoritate euāgelij: ⁊ duplici auctoritate Auguſtini. ⁊ duplici rōne.p̄ma auctoritas eſt Joā.5. pri^9 allegata:pr̄em ſuū dicebat eē deū eq̄lē ſe faciēdo deo:qua eni neceſſitate ⁊ realitate pater genuit filiū eadē genuit ſibi eq̄lē:dicente Aug^no ꝯ maximū li.3°.c.2.uel.29. Si dicimus inqt.ꝙ pr̄ maioꝛ eſt filio:qꝛ pr̄ genuit.fili^9 nō genuit.cito rn̄debo.immo iō pr̄ maioꝛ nō eſt filio:qꝛ eq̄lē genuit filiu3. ⁊ h̄ iudei ceci intellexerūt ſm ꝙ ptractat Chriſo^9 ſuper Joā.5.qꝛ chriſtus in dicēdo ſe filium pr̄is dicebat ſe ex hoc eē eq̄lē pr̄i. ⁊ h̄ iterū ꝓbat̄ ex 2^a auctoritate euāgelij ⁊ 2^a Aug^m.illa euāgelij eſt Joā.10. qd̄ dedit mihi pr̄ maius oīb^9 eſt. ⁊ uerbum Aug^ni huic cōſonās eſt.15.de tri.c.14.pr̄ inqt genuit filiū per oīa eq̄lē ſibi.nō eni ſeipm̄ integre p̄fecteq̄3 dixiſſet ſi aut min^9 aut ampli^9 eēt in v͛bo q̄3 in ſeipſo. Ex iſtis foꝛmat̄ talis rō.p̄fectiſſima cōmunicatio nō eſt niſi p̄fectiſſimi termini coicabilis ⁊ iperfectiſſima magnitudīe ſm quam oīno ſit eq̄lis productus p̄ducenti. Si ḡ ex nā rei coicatio illa in gn̄atiōe diuia eſt neceſſario p̄fectiſſima ſicut termin^9 p̄fectiſſim^9 coicat̄ in magnitudīe p̄fectiſſima qua dat̄ filio qd̄ eſt mai^9 oībus ſicut ipſe dicit.ſic ex nā rei data eſt ſibi eq̄litas ipſi pr̄i hn̄ti eandē eēntia3 in eadē magnitudīe. ¶ Huic concoꝛdat tertia auctoritas ſcripture que eſt ad phil.2:nō rapinā arbitratus eſt eē ſe eq̄lē deo. Et cū hac tertia auctoritate cōcoꝛdat Aug^9 ſup Joā. ome^a.17. ſup illud eq̄lē ſe faciens deo. Sed nō ipſe ſe faciebat eq̄lem ſed ille illū genuerat eq̄lē. ſi ipſe ſe faceret equale3 deo caderet in rapinā. Aug^9 vult dicere nō ſe fecit eq̄lē deo rapiēdo uel uſurpando eq̄litatē:ſed faciebat.i.aſſerebat ſe equalē deo pp h̄ qd̄ dixit ſe natū ex deo.vn̄ dicit ibidē.chriſtus eq̄lis pr̄i natus eſt. Un̄ ſic illū cōmēdat ap̄ls.qui cū in foꝛma dei eēt nō rapinā arbitratus eſt eē eq̄lē deo:qd eſt nō rapinā arbitrat^9 niſi ꝙ nō uſurpauit eq̄litatē dei:ſed erat in illa in qua nat^9 eſt vn̄ p̄miſit ante. ecce inqt intelligūt iudei qd̄ nō intelligūt arriani:qui dei filiū ineq̄lē pr̄i dicūt:nec iudei itellexerūt pr̄e3 eē eq̄lē filio:ſed tn̄ intellexerūt in v͛bis:qꝛ talis cōmēdaret̄ fili^9 qui eq̄lis eēt pr̄i. Ex oībus iſtis uerbis ſcripture ⁊ Aug^ni vi͛ hn̄i ꝙ ſicut per nālē gn̄ationē cōmunicata eſt filio nā eadē ⁊ magnitudo ſube: ſic ⁊ eq̄litas. ¶ Ad ꝯnē iſtā ratio p̄^a eſt iſta: ſi eſſet alia magnitudo in pr̄e ⁊ in filio ſm arrianos:filius eēt minoꝛ pr̄e minoritate que eēt relō realis ⁊ nō tm̄ rōnis.relōnes eni de p̄ mō fundate ſup q̄3tum nō ut vnū ſunt reales:iō magis uel eque ſi eadem magnitudo coicat̄ erit eq̄litas realis. ¶ 2^a rō eſt q̄ q̄ſi cōfirmat iſtā:qꝛ nō vi͛ ꝓbabile ꝙ oppoſitū imperfectū ſit in entib^9 ex nā rei: ⁊ nō poſſit ibi eē oppoſitū p̄fectū ex nā rei. Nūc aūt eq̄litas eſt oppoſitū p̄fectū ⁊ ineq̄litas oppoſitū iperfectū ſ3 Aug^m de q̄3titate aīe ubi loqtur ad diſcipulū ſic: eq̄litatē inqt ineq̄litati iure antepōis:nec q̄ſq̄3 eſt ut eſtimo hūano ſenſu p̄dit^9:cui illud nō videat̄. Nūc aūt

in entib^9 eſt p̄fecta ineq̄litas:qꝛ maioritas ⁊ minoritas ex nā rei ⁊ realis:ḡ vi͛ irrōnabile ꝙ in entib^9 nō ſit p̄fecta eq̄litas realis ⁊ ex nā rei:nuſq̄3 aūt eſt p̄fecta niſi in pſonis diuinis:qꝛ nuſq̄3 alibi eſt magnitudo p̄fecta. Cōſil͛r poſſet argui de idētitate ⁊ diuerſitate:qꝛ idētitas eſt extremū ſiue oppoſitū perfectius:eſt aūt ſm m͛tos aliq̄ diuerſitas p̄fecta in entib^9 que ſit relō real͛:ḡ aliq̄ idētitas p̄fecta que ſit relō real͛.nuſq̄3 aūt eſt ita p̄fecta ſicut in pſonis diuinis.illa eni3 que eſt eiuſdē ſuppoſiti ad ſe nō eſt relō realis.illa aūt que eſt in creaturis alteri^9 ad alterū nō eſt p̄fecta:qꝛ nō eſt ibi niſi diminuta vnitas. Ex his trib^9 articulis concludit̄ ſolutio q̄ōnis.ſi eni ſm cōe3 ſn̄ia3 relō realis nō reqrat niſi iſta tria.p̄^m fūdamētū reale:qd̄.ſ.ſit in re ⁊ ex nā rei.2^m ⁊ extrema realia ⁊ real͛r diſtincta.3^m ⁊ ꝙ ipſa ex nā rei inſit extremis abſq̄3.ſ.oī cōſideratiōe itellect^9 uel abſq̄3 opatiōe potentie extrīſece. ⁊ iſta tria cōueniunt eq̄litati in diuinis eque ſicut cuicūq̄3 eq̄litati in entib^9:uel magis ut p3 de ſe in articulis p̄miſſis ſequit̄ ꝙ hec eq̄litas erit relatio realis ſic alia q̄cūq̄3 realis ⁊ magis iſta q̄3 q̄cūq̄3 alia.

Ad primum argumentū p̄ncipale p3 ex p̄^a ſn̄ia que ponit̄ de magnitudīe in p̄ arti^lo.qꝛ nō eſt illa magnitudo molis ſ3 p̄fectiōis: ⁊ ſic de^9 eſt magn^9 ſm Aug^m. non ſine q̄cūq̄3 magnitudīe:qꝛ eēt ꝯdictio nec per ꝯn̄s ſine q̄3titate q̄cūq̄3:ſed eſt magn^9 vno mō ſine q̄3titate alio mō nō. ¶ Ad 2^m arg^m p3 ꝙ magnitudo non numerat̄:rn̄dēdo ad p̄mā obiectionē ꝯ dicta in 2° articulo. ¶ 3° arguit̄ ſic:illa relō nō ineſt ex nā rei que eque ineſſet ſi ineſſet ex ſola cōſideratiōe intellectus circūſcripta exn̄tia reali:ſ3 circūſcripta per ipoſſibile exn̄tia reali diuinarū pſonarū:poſita tn̄ ſola cōſideratione in itellectu earū:adhuc itelligit̄ eq̄litas:quēadmodū nūc in entib^9 rōnis intelligit̄ que nō excedūt ſe ſm ſuā entitatē:eq̄litas ḡ pſonarū non neccio requirit exiſtētiā realē perſonarū ſic qn̄ ſine ea poſſit intelligi eē. ¶ Rn̄° qd̄ oīno neceſſario cōſeqtur aliqd ſicut exn̄s ſiue ſm exn̄tiā conſeqtur illud ut exn̄s ita ipm̄ ut intellectu3 neceſſario cōſequit̄ illud ut intellectū ut quēadmodū ad hoīe3 real͛r exn̄tē cōſeqtur ip3 eē riſibilē exn̄ter:ita ſi intelligat̄ hō ſiue ſit:ſiue nō ſit:neceſſario itelligit̄ riſibile ꝯn̄s ipm̄ in intellectu:nec tn̄ ſeqtur .ꝙ riſibile nō ſit eius paſſio realis.ita hic pp neceſſariā cōſecutionē equalitatis ad ſuppoſita diſtincta in nā diuina ſiue illa exiſtant eq̄litas conuenit eis exn̄ter ſiue illa intelligant̄ circūſcribēdo exiſtētia3 uel abſtrahēdo ab exiſtētia in intellectu cōſequit̄ eq̄litas. ¶ Ad foꝛmā ergo argumenti dico ꝙ illa maioꝛ que accipit relōnē nō eē realē que competit extremis hn̄tibus oīno eē rōnis:concedi pōt ſi intelligat̄ ꝙ eis tm̄ cōpeteret ut hn̄tib^9 eē rōnis.ſ3 ſic minoꝛ eſt falſa.nō eni tm̄ cōuenit iſtis ut hn̄tibus eē rōnis ſed eē reale. ⁊ iō real͛r. Qō .VII.

Tiſo de his que ꝯuenūt deo per cōparatione3 ad intra ⁊ ſpāliter de his que ipoꝛtant reſpectū pſone ad pſonam reſtat videre de his que conueniūt deo per comparatiōnē ad extra.ſiue que impoꝛtāt reſpectū dei ad creaturas. Et p̄ de reſpectu pōt eē difficultas.vno modo q̄3tū ad extremū cui cōuenit.2° mō q̄3tū ad extremū ſiue obiectū qd̄ reſpicit. ¶ De reſpectu ad ex q̄3tū ad illud cui cōuenit duo ſunt queſita. prio

Universidad de Deusto Biblioteca

de illo extremo in generali.2° in ſpāli.prima que-
ſtio eſt iſta.

Utrum deum eē oīpotētē poſſit nāli rōne
⁊ necīa demōſtrari. Et hoc in ge-
nerali intelligēdo nō deſcēdendo ad aliquā perſo-
nā in ſpāli.2ª qō eſt ſpāliter cōparādo ad vnā pſo
nā.utrū uerbū dei uel fili⁹ in diuinis hēat aliquā
cālitatē ꝓpriā reſpectu creature. ¶ Ad pᵐ ſic ꝓce
dit: vi° ꝙ deū eē oīpotētē poſſit nāli rōne demon
ſtrari: qꝛ nāli rōne demōſtrat deū eē infinite poten
Tex.c.78. tie.g̃ ⁊ oīpotentie.añs ꝓbat.qꝛ phs ꝓbat.8.phy⁹.
⁊ ul.idē.12. deū eē iſinite potētie ex h̄ ꝙ mouet tpe iſinito.ꝓ
metaᶜᶜ. bo ꝯñtiā.infinita potētia nō pōt ab aliqua potētia
excedi: nec intelligi excedi: qꝛ tūc aliq̄ poſſet eē ma
ioꝛ illa.⁊ ita illa nō eſſet infinita: ſꝫ oīs potētia que
nō eſt oīpotētia p̄t itelligi excedi a potētia que eſt
oīpotētia. ¶ Ad oppoſitū ſi pōt demōſtrari deū
eē oīpotētē.g̃ ⁊ deū poſſe gñare filiū: ꝯñs falſum.
qꝛ eſt mere credibile.⁊ per ꝯñs nō nāli rōne demō
ſtrabile.ꝯñtia ꝓbat per Augᵐ ꝯ maximū.li.3.c.
7.ubi arguit ſic.ſi pꝛ nō genuit filiū ſibi eq̄lē: aut
qꝛ nō potuit: aut qꝛ nō uoluit. Et ulterius arguit
ſi nō uoluit eū inuidū dixiſti.ſi nō potuit ubi eſt oī
potētia dei pr̄is? Uult g̃ arguere.ſi pꝛ nō potuit gi
gnere filiū ſibi equalem non fuit omnipotens. er-
go ex oppoſito ſi eſt omnipotens poteſt gignere fi
lium ſibi equalem: ⁊ ita ſi añs eſt demōſtrabile ⁊
ꝯñs. ¶ Itē.ſi ſic poſſet demōſtrari deū poſſe creare
oē creabile.ꝯñs eſt falſm.qꝛ angelus eſt qōdā crea
bile ⁊ tñ nō pōt demōſtrari nāli rōne ut vꝛ: ꝙ an-
gelus ſit ab eo creabilis.qꝛ phs ſequēs rōnē nālē
nō poſuit itelligētias creatas a deo imo eas necīo
a ſe poſuit.h̄ eſt nō ab alio effectiue.12. metaᶜᶜ.c.5.
T.c.41. Ubi poſtq̄ oñdit ſubāꝫ ſepatā nullā hr̄e magnitu
T.c.42. dinē per h̄ mediū.qꝛ hꝫ potētiā infinitā: ⁊ infinita
potētia nō pōt eē in magnitudie: q̄rit utrū ponen
dū ſit vnā talē aut plures: ⁊ determinat ꝙ plures.
Eſt g̃ non ſolū ſm ipm p̄ma ſuba imālis: ſed q̄cun
qꝫ iſinita: ⁊ pꝛ rōne eſt a ſe necīa.

Hic premittēde ſunt due diſtinctiōes
necie. Et 2° iuxta mē
T.30.⁊ cir bra diſtinctiōis ſoluēda eſt qō. ¶ Pꝛᵃ diſtictio eſt
citer. nota ex p̄ poſterioꝝ que eſt ꝙ demr̄ationū alia eſt
pp qd ſiue per cāꝫ: alia qa: ſiue p̄ effectū. Probat
iſta diſtinctio per rōnē.qꝛ oē necīū uerū nō euidēſ
ex termis hñs tñ cōnexionē necīaꝫ/ ⁊ euidētē/ad
aliud/ut necīū euidēs ex termis/ pōt demōſtrari
per illud ueꝝ euidēs: nūc aūt aliqō ueꝝ necīū nō
euidēſ ex termis hꝫ cōnexionē necīaꝫ ad aliqō ue
rū acceptū a cā ⁊ aliqō ad ueꝝ acceptū ab effectu
nō ſolū eni ṽitates de cāis nō p̄nt eē ſine q̄buſdaꝫ
ueris de effectib⁹ ſed nec ecōuerſo. igit pōt aliqō
ueꝝ d̄mōſtrari per aliqō ueꝝ euidēſ acceptū a cā
⁊ tūc pp qd.uel per aliqō uerū acceptū ab effectu
⁊ tūc qa. Et vꝛ hic ſequi correlariū ꝙ p̄nᵃ imedia-
ta ſiue euidētia ex termis nō p̄nt demonſtrari de-
mōſtratiōe qa: qō ſi ueꝝ eſt tūc q̄dā media ṽa iter
p̄ᵃ uera ⁊ ꝯ̄nes ultīas ⁊ ſolū illa ſunt demonſtra-
bilia: qꝛ per uera ultima. q̄lr̄ aūt uerū acceptū ab
effectu poſſit eē euidēs: ⁊ tñ uerū acceptū a cā nō
euidēs patere pōt: ſi aliqs cōſideret modū illū ac-
In. phe quirēdi ſciaꝫ p̄ metaᶜᶜ. ⁊ 2° poſterioꝝ p̄ expiētiaꝫ:
T.ul. qꝛ per expiētiā eſt frequēter notū de effectu.qꝛ eſt
ex multis ſinglaribꝰ acceptis a ſenſu: ⁊ nōdū ſcit
pp qd ita eſt: qꝛ illud nō hr̄ a ſenſu niſi mediāte ul
teriore inqſitiōe. ¶ Scōa diſtinctio eſt de oīpoten

tia.⁊ illa p̄ſupponit cōfuſuꝫ itellectū hui⁹ termini
oīpotētia: qui talis eſt.ꝙ oīpotētia nō eſt paſſiua.
ſed actiua: nō q̄cūqꝫ: ſꝫ cātiua.per h̄ hr̄tur ꝙ ipſa
eſt reſpectu alteri⁹ in eētia cābilis: qꝛ nō eſt cāli-
tas niſi reſpectu diuerſi ſimplr̄.g̃ eſt potētia reſpe
ctu poſſibilis nō gñalir̄ ut opponit ipoſſibili: nec
ēt ut opponit necīo oī mō a ſe ꝓut ꝯuertit cū ꝓdu
cibili: ſed reſpectu poſſibilis ꝓut poſſibile idē eſt
qō cābile.qꝛ termin⁹ potētie cātiue icludit ēt oīpo-
tētiā q̄ꝫdā ulitatē nō q̄dē ipſi⁹ potētie in ſe.nō eni
oīpotētia eſt.q̄cūqꝫ potētia formalr̄.qꝛ nō eſt potē
tia aliq̄ creature. Sed iſta ulitas eſt ipſi⁹ potentie
nō ſimplr̄: ſꝫ reſpectu hui⁹ qō eſt poſſibile ſiue crea a.l.cābilis.
bile: ut ſit ſenſus. oīpotētia eſt ipa potētia actiua
reſpectu cuiuſcūqꝫ creabilis. Et h̄ pōt itelligi du-
plicir̄.vno mō ꝙ ſit cuiuſcūqꝫ creabilis imediate
uel mediate.alio mō ꝙ ſit cuiuſcunqꝫ creabilis ⁊
imediate ſaltē imediatiōe cāe.hoc eſt nulla alia cā
actiua mediante.

De ſecundo articulo.vidēdū eſt de de
mōſtratione.⁊ p̄ de demō
ſtratione pp qd.2° de demōſtratiōe qa.de demō
ſtratiōe ꝓpt̄ qd ſunt tres ꝯ̄nes. ¶ Prima eſt iſta.
deū eē oīpotētē utroqꝫ mō accipiēdo oīpotētiā eſt
uerū demōſtrabile in ſe demōſtratiōe pp qd. ¶ 2ª
cōcluſio.iſtud uerū eſt demōſtrabile viatori ſtāte
ſimplr̄ ſtatu vie. ¶ 3ª cōcluſio.iſtud uerū nō pōt
demōſtrari viatori ex notis ſibi nāliter ⁊ de lege
cōi. De demr̄atiōe qa.ſūt due ꝯ̄nes. ¶ Pꝛia eſt
iſta: deū eē oīpotētē oīpotētia reſpiciēte imediate
quodcūqꝫ poſſibile.lꝫ ſit uerū: nō tñ eſt nobis de-
mōſtrabile demr̄atiōe qa. ¶ 2ª ꝯ.deū eē oīpotētē
oīpotētia imediate uel mediate qōcūqꝫ poſſibile
reſpiciente pōt demōſtrari a viatore demonſtratio
ne qa.ſic g̃ ſunt q̄nqꝫ ꝯ̄nes ex q̄b⁹ integrat ſolutio
queſtionis.

Prima concluſio ꝓbat ſic.illud ē
uerū demōſtra
bile in ſe pp qd per aliud ueꝝ pꝛi⁹ gñaliter qō ex
terminis ſuis hꝫ ꝙ ſic poſſet demōſtrari. tale eſt
iſtud uerū.de⁹ eſt oīpotēs utroqꝫ mō.g̃ ⁊c̄. maioꝛ
pꝫ.qꝛ tale uerū eſt in ſe q̄le eſt ex rōne terminoꝛuꝫ
vñ illud eſt in ſe uerū notū per ſe qō ex rōnib⁹ ter-
minoꝝ eſt per ſe notū.ex h̄ ſeq̄tur ꝙ tale uerū in
itellectu cōcipiēte ſic terminos ſit per ſe notū.mi-
noꝛ ꝓbat: qꝛ uerū illud qō ex terminis ſuis eſt ne-
ceſſariū ⁊ mediatū ex termis ēt hꝫ ꝙ in ſe ſit de-
mōſtrabile pp qd.tale uerū eſt iſtud.deus eſt oīpo
tens: utroqꝫ mō itelligēdo oīpotētiā: ꝓbatio. pa-
tet eni ꝙ ſit ueꝝ ⁊ necīuꝫ.nec h̄ hic ꝓbat. qꝛ de h̄
nō eſt qō: ſed tm̄mō de mō quo illud uerum poſſit
oñdi ſiue inoteſcere. Qꝫ ēt ſit ueꝝ necīuꝫ mediatū
ꝓbat duplr̄.p̄ q̄lis eſt ordo realis iter aliq̄ diſticta
realr̄.talis eſt ordo cog̃ſcibilitatis inter eadē q̄li-
tercūqꝫ diſtincta in eē cog̃ſcibili.nūc āt ſi eēt diſti-
ctio realis iter nāꝫ itellectū: uolūtatē ⁊ potētiā ad
ex: eēt talis ordo realis: ꝙ qꝛ nā hꝫ talē itellectuꝫ
⁊ talē uolūtatē: iō ē ſic potēs reſpectu taliū ad ex
g̃ q̄litercūqꝫ eſt hec diſtictio ſemp̄ ē ordo cog̃ſcibi
litatis talis: ꝙ qꝛ nā diuina hꝫ talē itellectū ⁊ ta-
lē uolūtatē: iō hꝫ talē potētiā que eſt oīpotētia. pꝫ
g̃ ꝙ h̄ uerū necīuꝫ hꝫ mediū: ⁊ qō mediū.qꝛ itelle
ctū uel uolūtatē uel utrūqꝫ. Hoc idē.ſ.ꝙ illud ueꝝ
ſit mediatū ꝓbat 2° ſic.qꝛ oē ueꝝ necīuꝫ uel ē me
diatū uel imediatū.illō aūt nō eſt imediatū.g̃ ⁊c̄.
ꝓbatio mi.qꝛ notionalē imediati⁹ vꝛ ꝯuenire eēn-

tie q̄ꝫ illud qō dicit reſpectū ad ex.ut hr̄tur ex ſo-
lutiōe p̄me q̄ōnis.nūc āt notionale nō ita imedia-
te cōuenit eētie diuine ſicut aliqō eētiale: ſic̄ ꝓbat
in ſolutiōe eiuſdē q̄ōnis: qꝛ dicere cōuenit per h̄
mediū ꝙ eſt ꝑfecta memoria.g̃ multo magis oīpo
tētia que dicit reſpectū ad ex nō cōuenit deo ſiue
cuicūqꝫ pſone diuine oīno imediate. Pꝛia ꝓbatio
iſtarū duarū poſſet hr̄e quādā declaratione anne
xā.que.ſ.potētia ſit formalir̄ oīpotētia: uel magis
ꝓprie loquēdo imediatū fundamētū reſpectu oī-
potētie.an.ſ.intellect⁹ in deo an uoluntas: ſed hu
iuſmodi explanatio: non eſt ad propoſitum ſimpli
citer neceſſaria: quia ex utroqꝫ membro eque ha
betur intentum.

Secunda concluſio ſic intelligit
ꝙ viatoꝛ ni-
hil hñs ꝙ repugnet ſtatui vie nec ſimplr̄ nec etiā
ad tpꝰ pmanēs: cuiuſmōi ponit rapt⁹ pauli pōt
hr̄e iſtā notitiā per mediū pp qd de⁹ eſt oīpotens:
intelligēdo de utraqꝫ oīpotētia.hec cōcluſio ꝓbat
ſic. In q̄cūqꝫ itellectu pōt hr̄i cōcept⁹ ſimplex vir-
tualr̄ includēs ṽitatē imediatā ⁊ ulteri⁹ mediatā
in illo intellectu hr̄i pōt notitia pp qd ṽitatis me-
diate.ſed ſtante ſimplr̄ ſtatu vie citra.ſ.oēꝫ notiti-
am pmanētē uel tranſeuntē.que.ſ.repugnat ſtatui
vie pōt hr̄i talis cōcept⁹ ſimplex virtualr̄ includēs
iſtā.de⁹ eſt oīpotēs: ⁊ ēt virtualir̄ icludēs ſuā ime-
diatā p̄cedētē: g̃ ⁊c̄.minoꝛ iſta q̄ꝫtū ad h̄ ꝙ aliqs
cōcept⁹ ſimplex virtualr̄ includit iſtā mediāte ali
qua alia imediata: pꝫ ex h̄ ꝙ in ꝓbōne p̄me ꝯ̄nis
oñſū eſt iſtā eē mediatā. Sed reſtat h̄ ꝓbare ꝙ ta
lis cōceptus in intellectu viatoris poſſit hr̄i ſtāte
ſimplr̄ ſtatu vie.h̄ eſt citra cognitionē nō tm̄ btifi
caꝫ: ſed ēt raptus. Hoc āt ꝓbat p̄ exēplo.2° rōne.
Exēplo ſic: aliqd itelligit per accñs ſic itelligitur
hō itelligēdo albū uel riſibile.ulteri⁹ aliqd intelli-
git per ſe ſed in uli ut itelligit hō itelligēdo aial.
3° itelligit aliqd per ſe etiā in pticulari.ſed adhuc
q̄dāmō cōfuſe: ſicut itelligo hōieꝫ anteq̄ꝫ itelligaꝫ
diffinitionē: ⁊ q̄cūqꝫ g̃dus ponātur: qꝛ lꝫ pm⁹ gra
dus poſſet diſtingui per abſolutū ⁊ reſpectiuū: ul
tim⁹ tñ gradus cognoſcēdi aliqō incōplexū cogni-
tione ſcientifica ſiue p̄uia ſcie eſt cognitio diffiniti
ua: qꝛ ipſa eſt cognitio per ſe in pticulari diſtinctiſ-
ſima: excedēs ēt illā confuſaꝫ cognitionē: de qua
T.c.5. loqꝛ phs p̄ phyᶜ.ſuſtinet aūt hec ꝙ noīa ad rō-
nē ⁊c̄. Saltē in hac cognitiōe diffinitiua hr̄tur cō
cept⁹ euidēter ⁊ virtualr̄ includēs oēs ṽitates ne
ceſſarias de tali obiecto. Ex h̄ arguit. Cognitio di-
ſtinctiſſima p̄uia actui ſcie ſiue cōcept⁹ maxie eui-
dēter includēs ṽitates p̄ncipioꝝ ⁊ ꝯñū qui p̄t hr̄i
citra viſionē clarā ſiue cognitionē intuitiuā eius
obiecti ſufficit ad hñdū ſciaꝫ de tali obiecto. Sꝫ q̄cun
qꝫ cognitio de deo que ſit citra viſionē clarā ul co
gnitionē intuitiuā eſt ſimplr̄ poſſibilis ſtatui vie.
g̃ talis cōcept⁹ pōt ſimplr̄ hr̄i de deo ſtante ſimplr̄
ſtatu vie qui ſufficiat ad cognoſcendū uerū cōple-
xū. Hui⁹ ſylli maioꝛ apparet exēplo iā poſito. ⁊ cū
h̄ ex q̄dā diſtinctione inter intellectionē abſtracti
uā ⁊ intuitiuam que poſita eſt q̄ōne.6.artiᶜ p̄. Et
breuiter hoc repetitur. qꝛ etſi cognitio abſtractiua
poſſit eē nō exñtis eque ſicut ⁊ exñtis: tñ intuiti-
ua nō eſt niſi exñtis ut exñs eſt. Cognitio aūt ho-
minis abſtractiua ⁊ diffinitiua pōt eē nō exñtis ⁊
exñtis.pꝫ ex dictis ibi.⁊ pꝫ ex ſe.qꝛ ita hr̄i ſi res nō
exiſtat.ſicut ſi exiſtat.g̃ illa cognitio diffinitiua eſt

citra cognitionē intuitiuā obiecti diffiniti ulis.mi
noꝛ ēt pꝫ ex dictis ibidē: qꝛ ſola cognitio intuitiua
diuine eētie eſt illa que ponit hominē extra ſtatū
vie.ſi ſimplr̄ ſimplr̄.ſi ad tēpus ad tēpus. Qō pro
batū eſt exēplo ꝓbat ēt rōne ſic.de q̄cunqꝫ obiecto
ſcie pōt hr̄i cognitio ſimplr̄ diſtinctiſſima abſtra-
ctiua obiecti citra intuitiuā.de⁹ aūt eſt per ſe obiectuꝫ
alicuius ſcie.g̃ de ipo pōt haberi talis notitia di-
ſtinctiſſima citra intuitiuā.⁊ per ꝯñs ꝓpoſitū. qꝛ
illa nō poneret aliquē extra ſtatū vie.⁊ tamē vir-
tualiter ⁊ euidēter eſt includēs oēs ṽitates neceſ-
ſarias de deo.ꝓbō ma.oīs ſcia eſt de re non p̄ciſe
ut exñs eſt.qō intelligo ſic.ꝙ ipſa exñtia ⁊ ſi ſit rō
intellecta in obiecto uel circa obiectū: tñ non neceſ
ſario requirit ut actualiter cōueniēs obiecto inq̄ꝫ-
tū obiectū eſt ſcibile. Iſtud ꝓbat ex intētione phi.7.
metaᶜᶜ.c.13. Demonſtratio inq̄t eſt neceſſariorum T.c.53.
⁊ diffinitio ſcientifica: ⁊ nō cōtingit ſicut nec ſciaꝫ
q̄nqꝫ ſciaꝫ q̄nqꝫ ignorantiā eē: ita nec demonſtra-
tionē nec diffinitionē.ſupple q̄nqꝫ cōtingit eſſe ta-
lē: q̄nqꝫ nō eē talē. Ex hoc concludit.palam autē
ipſoꝝ.ſ.ſingulariū corruptibiliū neqꝫ ſcientia ne-
qꝫ diffinitio.neqꝫ enim ſunt manifeſta corrupta ſci
entiā habentib⁹ cū a ſenſu abſceſſerint: ⁊ ſaluatis
in aīa ratiōibus eiſdē nō erit demōſtratio neqꝫ dif
finitio. Intelligo ſic rationē phi.ꝙ ſi de contingen
ti ſiue de corruptibili ut tale eēt diffinitio ul demō
ſtratio: cum illud tale poſſit q̄nqꝫ eſſe q̄nqꝫ nō ſal-
uata tñ rōne in aīa: ſequit ꝙ eēt q̄nqꝫ ſcia de illo
obiecto q̄nqꝫ ignorātia: ⁊ q̄nqꝫ demōſtratio: ⁊ q̄nqꝫ
nō.qō eſt impoſſibile. ¶ Ex hoc ergo habeo iſtaꝫ
ꝓpoſitionē.ꝙ cū rō in aīa poſſit manere non ma-
nente exñtia actuali obiecti ſequit ꝙ exñtia nō eſt
per ſe rō obiecti ut ſcibile eſt.qꝛ ratio ſcientifica nō
pōt manere eadē in aīa non manente illo eodem:
qō eſt per ſe rō ſcibilis ut ſcibile eſt.ſiue aūt ſcibi-
le poſſit exiſtere in re ſiue non: ſaltē rō eius ut ſci-
bile eſt pōt manere eadem in aīa non manente exi
ſtentia. Abſtrahit g̃ ſcia ab exñtētia.ita ꝙ nō iclu
dit eā in rōne ſcibilis. ¶ Iuxta iſtā concluſionem
hr̄i pōt correlarium quomodo theologia pōt eſſe
ſcientia in intellectu viatoris ſtante ſimpliciter ſta
tu vie.quia intellectus potēs habere conceptum
virtualiter includentē oēs ueritates de ipſo neceſ
ſarias ordinatas imediatius.ſ.⁊ mediatiuſ pōt de
illo obiecto hr̄e ſcientiam cōpletam. Sic autē po
teſt intellectus viatoris habere de deo. ergo ⁊c̄.
minoꝛ pꝫ.quia diſtinctiſſimus conceptus ſubiecti
theologie qō eſt deus.pōt haberi citra cognitionē
intuitiuam.⁊ ille conceptus ⁊ virtualiter ⁊ euidē
ter continet omnes ueritates neceſſarias de ſubie
cto. Contingentes autē non pōt includere: qꝛ ille
non ſunt nate includi in ratione alicuius ſubiecti.
Quecunqꝫ eniꝫ ueritas includitur ſufficienter in
aliquo ſimplici conceptu eſt neceſſaria. Tamen
de contingentibus ſunt quedam ueritates neceſ-
ſarie non quidem de actu eorum: ſed de poſſibili
tate.⁊ ille etiam modo predicto ſciri poſſunt.utpo
te deus eſt potens creare: potens reſuſcitare: po-
tens beatificare: ⁊ ſic de aliīs articulis fidei reſpi-
cientibus contingentiam: nec ultra iſtud ueruꝫ ne
ceſſarium de eo: quod eſt deum poſſe eſt aliquid
proprie ſcientifice cognoſcibile quantum ad tale
propoſituꝫ. Eēt ergo viatoꝛ perfecte ſcītifice theo
logus: qui per cōceptū diſtinctiſſimū diuitatꝫ poſſi
bilem hr̄i citra cognitionē iuitiuā cog̃ſcēt ordiate

Universidad de Deusto Bilbao

ueritates omnes neceſſarias: ſiue illas que ſūt de itrinſecis que necẽio iſſũt: ſiue illas que ſūt de poſſibili cōparãdo ad extriſeca. ¶ Ex h̃ ſeqtur ꝙ ſi poneret theologiã eẽ ꝓprie ſciaȝ in quodã lumie citra lumẽ glie ⁊ ſupra lumẽ fidei: ⁊ illō lumẽ poneret talis cognitio ſiue concept⁹ obiecti ṽa eẽt opi-
Henri. qlı̃⁹ 12. q. 2. vide in. 3. di. 24. ⁊ in ꝓlo. reportationũ
nio. Sed ſic nō vr̃ intellexiſſe qui poſuit lumẽ: q: vr̃ poſuiſſe lumẽ in quo cogſceret obctũ: nō aũt qō eſſet formalis rō ſiue formalis cognitio ipſi⁹ obiecti: ſicut hic eſt poſitum.

Tertia concluſio eſt iſta ꝙ hō viator ex puris nãlib⁹ nō poſſit demōſtratiue ꝑꝑ qd cogſcere iſtã. de⁹ eſt oipotēs: h̃ ꝓbaṫ ſic: q: ꝓpoſitio mediata nō pt̄ cogſci ꝑꝑ qd. niſi ꝑ ꝓpriã imediatã: nec illa pōt ſimpl'r cogſci niſi ex terminis ⁊ ſpãl'r niſi ex rōne ṫmini ſbcti: qō. ſ. ſbctũ icludit ꝑdicatũ. ⁊ ꝑꝑ h̃ icludit ṽitatẽ ſiue notitiã illi⁹ imediate. ¶ Coordiatio ergo ſcie ꝑꝑ qd nō eſt poſſibilis intellectui niſi hñti cōceptũ de ſubiecto virtual'r ⁊ euidẽter includẽtẽ totã illã coordinationẽ: ȝ talis cōcept⁹ de deo non eſt poſſibilis viatori ex puris nãlibus pro ſtatu iſto. ꝓbatio hui⁹: q: non eſt ſibi poſſibilis ex nãlib⁹ niſi cōcept⁹ qui pōt cãri virtute intellect⁹ agentis ⁊ fantaſmatũ. nihil eni aliud eſt nãliter mouens intellectũ viatoris de lege cōi. Iſtorũ aũt virtute. ſ. fantaſmatũ ⁊ intellect⁹ agentis nō pōt cãri in nobis conceptus diſtinctus de deo: qui virtualiter ⁊ euidẽter includit ṽitates ordinatas uſq; ad iſtam. deus eſt oipotēs. utroq; modo. Cui⁹ ꝓbatio depēdet ex ſolutione qōnis illi⁹: quō de⁹ eſt cogſcibilis a viatore. Sed nūc breuiter pōt
Vide. 3. di. 3. q. 1. ⁊. 3. q. 14.
ſic oñdi: viator hñs cōceptũ ſimplicem ⁊ ꝑfectiſſimũ ad quẽ attingit hō ex nãlib⁹ nō traſcendit cognitionẽ ꝑfectiſſimã ſimplicẽ de deo poſſibilẽ metaphyſico. Cognitio eni fidei nō tribuit cōceptum ſimplicẽ de deo: ſed tm̃mō inclinat ad aſſentiẽduȝ qbuſdã cōplexis: que nō hñt euidẽtiã ex terminis ſimplicibus apphẽſis ⁊ per ꝯñs per fidẽ nō habetur cōceptio ſimplex traſcẽdẽs oẽȝ cōceptũ ſimplicẽȝ apud metaphyſicũ. Hoc ẽt pȝ: q: metaphyſic⁹ infidelis ⁊ alius fidelis eūdẽ cōceptũ hñt. Cũ iſte ſic affirmans de deo. ille ṽo negans non tm̃ ꝯdicũt ſibi inuicẽ ad nomẽ: ȝ ẽt ad itellectũ. ¶ Nūc aũt cōcept⁹ ſimplex perfectiſſim⁹ ad quẽ attingit metaphyſic⁹ de deo nō includit euidẽter ṽitates or-
Quere. 8. phy⁹. ⁊. 12. meta^ce.
dinatas ad iſtã. de⁹ eſt oipotens utroq; mō. q: phi multi attingẽtes ut ſupponit ad cōcept⁹ perfectiſſimos poſſibiles viatori ex nãlib⁹ de deo: ad notitiam hui⁹ ṽitatis attingere nō potuerunt. qō tñ fuiſſet eis poſſibile ſi talẽ cōceptũ ſimplicẽ habuiſſent imo fuiſſet eis q̃ſi neceſſariũ: q: ex virtute illi⁹ vidiſſent illã ṽitatẽ q̃ſi imediatã: ⁊ ulteri⁹ applicãdo per illã ex iſta neceſſaria deductiōe ſciuiſſent ṽitatẽ illã mediatã. ¶ Probaṫ h̃ alr̃: q: primũ pn̄^m ad qō attingit metaphyſicus: ⁊ h̃ ꝓpriũ de deo nō eſt ſibi notũ niſi tm̃ qa. eẽt aũt notũ ſibi ꝑꝑ qd. ſi poſſet hr̃e cōceptũ de deo virtualiter ⁊ euidẽter includẽtẽ ueritates ordinatas de deo. ḡ ⁊c̃. ¶ Pria ꝓpoſitio. q: metaphyſicus nō attingit ad principiuȝ ꝓpriũ de deo magis notũ q̃ȝ qa. ꝓbatur: q: ꝑmiſſa media ad ꝯcludẽdũ quodcũq; ꝓpriũ de deo eſt aliq̃ ꝓpoſitio particularis affirmãs de ente ꝑticulariter aliqō ꝑdicatũ: qō cōpetit enti creato. ⁊ ex tali ꝑmiſſa cōcludit metaphyſicus de ente ꝑticulariter predicatũ ꝓpriũ de deo: utpote ſi arguit. aliquod ens eſt cãtũ. ḡ aliqō ens eſt cã nō cãta. ul' ali-

quod ens eſt finitũ. ḡ aliqō ens eſt infinitũ: uel aliquod ens eſt poſſibile. ḡ aliquod eſt neceſſarium. Oẽs iſte ꝯñtie ꝓbanṫ per hoc ꝙ cōditio ꝑfecta nō ineſt alicui enti niſi enti inſit ꝯditio ꝑfectior: ⁊ imperfectũ dependeat a perfecto. Oẽs iſte ꝯſequẽtie non ꝓbãt aliquid niſi qa: ſicut manifeſtũ eſt. ¶ Cōtra illud obiciṫ. q: cum uoluntas ſit mediũ ad cōcludẽdũ oipotentiã de deo: ⁊ hoc demōſtratione ꝑꝑ quid. ſicut dictũ eſt in prima ꝓbatiōe prime concluſionis: ⁊ intellectus viatoris pōt cognoſcere ibi eſſe uoluntatẽ: imo eẽ primã ⁊ perfectiſſimã uoluntatẽ. ḡ per hoc medium pōt cognoſcere ꝑꝑ quid. omnipotẽtiã in deo. ¶ Item ois ꝓpoſitio uera ⁊ neceſſaria de extremis habẽtibus conceptus ſimpl'r ſimplices eſt per ſe nota. talis eſt illa que affirmat de deo paſſionẽ aliq̃: ḡ ⁊c̃. ¶ Preterea paſſiones note de ente nãli concludit aliq̃s perfectiones de deo: q: imperfectio in mobili concludit de primo mouẽte perfectionẽ. Phyſicus ergo pōt attigere ad cognitionẽ habẽdã de deo. qa per effect⁹ nãles. non ergo vĩ ꝙ cognitio metaphyſici poſſit traſcẽdere phyſicã: ſi metaphyſicus poſſit tm̃ hr̃e cognitionẽ qa. per tales effectus. ¶ Reſponſiones ad iſta quere alibi.
¶ Ad p̄^m dicitur diſtinguendo de uoluntate: q: aut viator cognoſcere pōt uolũtatẽ dei in conceptu confuſo: ⁊ ſic cōceditur ꝙ ex puris nãlibus cognoſcere pōt eã eẽ uoluntatẽ perfectiſſimaȝ ⁊ infinitã: ſed negaṫ ut ſic eẽ mediũ ꝑꝑ qd. ad demōſtrãdũ deũ eẽ omnipotẽtẽ: q: opȝ mediũ cognoſci diminute. Aut viator: poteſt ex puris nãlibus cognoſcere pro ſtatu iſto uoluntatẽ diuinã conceptu diminuto. ⁊ iſto modo negatur. ¶ Ad 2^m maior poſſet negari: q: datur inſtãtia. Nã iſte. ens eſt ueꝝ. ens eſt bonũ. ſunt ṽe ⁊ neceſſarie ꝓpoſitiones ⁊ extrema hñt ꝯceptus ſimpl'r ſimplices: q: ta ens: ꝙ uerũ ⁊ bonũ: nō hñt cōceptus reſolubiles in alios conceptus priores: ⁊ tñ ſunt demonſtrabiles per p̄mã paſſionem entis. puta per vnũ tanq̃ per mediũ ꝑꝑ qd. minor: tñ ẽ negatur: q: ſimpl'r falſa: q: eẽntia diuina ⁊ qlibet affirmatiua paſſio de deo: hẽt conceptũ reſolubilẽ in ꝑre cōceptũ. ſ. in cōceptũ entis: ȝ ſit ipſa ſũme ſimplex ſimplicitate oppoſita cōpoſitiōi ⁊ cōponibilitati. ¶ Ad tertiũ dicitur ꝙ ſicut in demonſtrationibus propter quid eſt ordo: ita in demonſtrationibus quia. ideo ⁊ ſi phyſicus poſſit demōſtrare de deo quia. tamẽ metaphyſicus perfectius demōſtrat de deo qa.
di. 2. q. 2. ⁊ di. 3. q. 1. Additio
aliq̃s Vide. 2. di. 1. q. 2. ⁊. 3. d. eiuſdẽ. ⁊. 8. ⁊. q. 3. ꝓlo. ⁊ in. q. meta^ce.
¶ Rñſiões etiã ad iſta habẽtur in principio additionũ huius quolibeti poſitarum in fine.

Jam conſequẽter videnduȝ eſt de demonſtratione quia. primo videndum eſt de omnipotẽtia mediata reſpectu omnis poſſibilis. ubi primo intellectus illius imediatiõis exponetur. 2° poſitio phorum videbitur. ⁊ 3° quid ſit tenendum.

De primo ſic. mediatio cauſe reſpectu effectus pōt intelligi dupliciter uel. ſ. ꝙ cauſat per cauſam mediã: uel ꝙ cauſat mediante aliquo effectu. ¶ Non enim ois effectus medius ad aliũ effectum eſt ſemper cã illius effectus: ita pōt intelligi imediatio cauſe actiue: uel excludendo cauſam actiuam mediam uel excludendo effectum medium priorem illo effectu. ¶ De utraq; imediatione ſimul dico ꝙ non ſolum phi:

ſed etiã theologi negarẽt deũ eẽ oipotentẽ imediate: q: nō cōcedit deũ poſſe cauſare relationem niſi prius uel duratiōe uel nã cãndo fundamentũ: ⁊ ita non pōt in quecũq; effectũ imediate. ſic ꝙ nullo effectu q̃ſi medio pri⁹ nã cãto. ¶ Eſt ḡ difficultas de imediatione ut excludit ſolũmō cãȝ efficientẽ mediã. ⁊ intelligo effectiuã gñaliter: ſiue illa cã media in cauſando attingat effectũ ꝑncipalẽ: ſiue tm̃ aliquẽ effectũ ꝑuiũ uel diſponẽtẽ ad illum.

Secundum . ſ. de poſitione phorũ. circa hoc phi vident ſentire nō ſolũ ꝙ nō ſit demōſtrabile deũ eẽ oipotẽtẽ imediate ſed ẽt ꝙ h̃ ſit īpoſſibile. Et vĩ fundamẽtuȝ eoꝝ in iſta ꝓpoſitiōe ſtare. pn̄^m neceſſariũ ⁊ oino ꝑfectuȝ
8. phy⁹ ⁊. 12 meta^ce.
ad nihil īmediate cōtingenter ſe hȝ hec ꝓbatur. q: nulla nouitas ſeu cōtingẽtia pōt aſſignari in ꝑncipiato imediate a tali ꝑncipio. nō eni q: illud principiũ alr̃ ſe hẽt cũ ſit ſimpl'r neceſſariũ. nec q: illo vniformiter ſe hñte aliqd aliud reqrit uel ipedit. q: nō eſt pn̄^m iperfectũ. ⁊ per ꝯñs nec impedibile nec inſufficiẽs ſiue aliud reqrẽs. ¶ Si iſta ꝓpoſitio iã ꝓbata ṽa eẽt. ſ. ꝙ nihil pōt eẽ imediate ⁊ cōtingẽter a ꝑncipio neceſſario ⁊ ſufficiẽte. ſtatim ſeqṫ ꝙ nō pōt cãre oẽ poſſibile imediate. Iſta conſequẽtia ꝓbaṫ ꝑ in ſpãli de motu. q: ſeqtur ꝙ de⁹ nō pōt imediate cãre motũ. ſiue ſpãliter motũ localẽ: ſiue ſpãliſſime circulationẽ celi. ¶ Et h̃ vĩ ſm̃
ſ. l. motum circularem celi.
intẽtionẽ phoꝝ ꝓbari. ꝑ gñalit̃. q: ſi poſſet oẽȝ effectũ imediate cãre ſine cã ſcd̃a ſic poſſet facere ꝙ nulla cã ſcd̃a hẽret actionẽ ꝓpriã. Sed ſm̃ Cōmẽ-
Cō. 7.
tatorẽ. 9. meta^ce. ſup illud igiṫ poſſibile. Cũ eni entia nō hẽant actiões ꝓprias nō habebũt eẽntias ꝓprias. Manifeſtũ eſt ꝙ apud phm̃ inconueniẽs eſt deũ poſſe eẽntias oiuȝ aliorũ deſtruere. Cũ ſm̃ ipſum aliqua alia a deo ſint formaliter neceſſaria. ¶ Confirmatur. q: ſi preter ordinẽ earũ in vniuerſo poſſit quecũq; effectuȝ cãre. ḡ ordo cãlitatis in cãis nō eẽt ſimpl'r neceſſari⁹. ḡ nec eſſentialis: qō eſt inconueniẽs apud phos. ¶ 2° ſpãliter vĩ hoc
T. c. 79. Jdẽ. 12. meta^ce. T. c. 41.
oñdi de motu. q: ſm̃ phm̃. 8. phy⁹. potẽtia infinita nō pōt imediate mouere corpus in tpe: q: ſi ſic aliqua potẽtia finita poſſet mouere corpus in equali tpe: ſicut ipſe deducit ibi. eo ꝙ augmẽtata virtute motiua minuiṫ tẽpus in quo mouet. ¶ Habeṫ ſ̃ex intẽtione Arīſ^tis ꝙ deus nō pōt imediate cauſare motũ ꝓprie dictũ. q: cũ ſit ſucceſſiuus neceſſario erit in tpe. ¶ Si dicaṫ ꝙ pōt rẽ mot⁹ cãre ȝ ſine ſucceſſione: q: per mutationẽ ſubitã ad illō ad qō finitũ mouẽs moueret in tpe. ¶ Contra h̃ nō ſoluit. q: de⁹ nō pōt imediate cãre motũ circularẽ celi: q: non in tpe ut conceditur: nec in iſtãti: q: in illo iſtãti totũ celũ eẽt in eodẽ loco ⁊ quelibet pꝫ ſui in eodẽ loco in quo prius. ḡ in iſto inſtanti celũ nō mutaṫ. ¶ 3° hoc vĩ oñdi de quocũq; effectu
T. c. 28. Cō. 28. ⁊. 31
mãli. q: per traſmutationẽ mãe ut vĩ hȝ ꝓduci. Videṫ eni Arīſ^tes. 7. meta^ce ꝯ Pla. ꝓbare ꝙ ſepatuȝ a mã nō poſſit imediate traſmutare mãȝ. Et Cōmẽtator ibidẽ: ipoſſibile eſt ꝙ forme ſepate tranſmutẽt materiã. nihil eni traſmutat mãȝ niſi qō eſt in mã: ⁊ hoc cōuenit dicẽtib⁹ mũdũ gñari ꝙ tranſmutãs ipm̃ ſit aliqō indiuiduoꝝ uel indiuiduum
Vbi. ſ. ⁊. t. co. 10. ⁊. 11. ⁊ vide idẽ. 12. meta^ce tex. co. 29. ⁊ idẽ
ut corpus ꝑticulare. hec cōmẽtator. ¶ Vltio videtur iſtas ꝓbatiões poſſe cōfirmari ⁊ ex intẽtione phi. 8. phy⁹. ubi vĩ uelle ꝙ qcqd de⁹ pōt imediate cãre ⁊ h̃ total'r neceſſario cauſat. q: nō vĩ poſſe poni cōtingentia ad cãndũ ⁊ nō cãndũ niſi ꝑꝑ aliq̃

mutabilitatẽ in agente. ⁊ hoc q̃ñ effect⁹ totaliter ⁊ ꝑciſe dependet ab agente. Nūc aũt ſi deus poſſet imediate in quodlibet cauſabile qōlibet depẽdentẽ totalit̃ ⁊ ꝑciſe ab eo: ⁊ per ꝯñs necẽio qōlibet cauſaret. ⁊ tūc ſeqtur magis ꝙ cãe ſcd̃e priuenṫ actionibus ſuis. qō tangit p̄ma rō. ⁊ ꝙ deus imediate cauſaret oẽȝ motũ: qō tangit ſcd̃a rō. ⁊ ꝙ deus immediate cãret oẽȝ effectũ mãlẽ: qō tangit 3ª ratio.

De tertio tenẽdũ eſt ſm̃ cōẽȝ ſñiam theologoꝝ deũ ſic eẽ oipotẽtẽ ꝙ ſine quocũq; alio agente poſſit cãre qōlibet cauſabile. nec tamen iſtud poteſt demonſtrari demonſtratione quia.

Primum probatur auctoritate. In ꝑncipio creauit deus celũ ⁊ terraȝ. gene. 1.
¶ Adducitur etiaȝ ad hoc rō. q: virtus actiua cuiuſcunq; cãe ſecũde eminẽtius eſt in prima cauſa ⁊ in primo agente q̃ȝ in ipa cã ſcd̃a. habẽs autem eminentius virtutẽ actiuam videṫ poſſe in effectũ abſq; illo ꝙ diminute hẽt virtutẽ illã. Nō eniȝ ad ꝓductionẽ effectus requiriṫ imperfectio virtutis actiue: q: nulla imꝑfectio eſt rō agendi. ſed eſt magis ipedimẽtum actionis. ¶ Confirmatur q: videmus cãs equocas ita perfectos effect⁹ producere ſicut vniuocas. qō nō eẽt niſi haberẽt virtutẽ actiuã eo modo quo ſufficit ad cãnduȝ perfecte. nō ãt habent virtutẽ vniuocã: ſed tñ eminẽtẽ. ergo ⁊c̃. ¶ Iſta rō lȝ videaṫ probabilis: non tñ eẽt phõ demōſtratio. negaret eni iſtam ꝓpoſitionẽ. qcqd in ſe eminẽter uel virtualiter hẽt virtutẽ actiuã cauſe ꝓxime ipm̃ pōt imediate effectũ illius cãe cãre. Diceret eni ꝙ eminentiori modo hñs talẽ virtutem pōt quidem in ſuo ordine in effectũ talis virtutis: ſed ordo ſuus eſt ꝙ ſit cauſa ſuperior ⁊ remotior. ¶ Cum adducit ꝙ imperfectio non requiriṫ ad cauſandũ: diceret ꝙ cũ dico imediate cãre duo dico. ſ. cauſationẽ: ⁊ illa requirit ꝑfectionẽ ⁊ modũ ſiue imediationẽ cãndi: ⁊ ille reqrit iperfectioneȝ annexã. ḡ ad imediate cãndũ reqritur imꝑfectio: nō ſicut rō cauſandi: ſed ſicut cōditio neceſſaria in agente. ¶ Vbi eni eſt ordo eſſentialis ibi non pōt aliqd eẽ ꝓximũ imperfectiſſimo niſi ipm̃ ſit aliqualiter imꝑfectũ. q: ſi ꝑfectũ eẽt ꝓximũ iperfectiſſimo eẽt eque imediatũ cuilibet aliq̃ a ſe. ⁊ tūc iſta nō haberẽt ordinẽ eẽntialẽ: ſicut nō eẽt ordo eẽntialis in ſpẽb⁹ numerorum ſi quelibet eque imediate ꝓcederet ab vnitate. Ex quo pȝ ꝙ iſtã ꝓpoſitionẽ negaret phõs ꝑfectior cã imediatius cãt: itelligendo per imediati⁹ excluſionẽ cãe ꝓpinqũe actiue. imo diceret ꝙ ſicut perfectior eſt cã ſuperior ita per plures cãs medias cauſat. nec iſte cauſe medie requiruntur ut addatur perfectio cauſalitatis que tota perfectiſſime eſt in ſola prima: ſed magis reqruntur ut habeatur ordinata perfectio deſcẽdẽs ad ultimũ imperfectum. ordinata autem perfectio non habetur ſine diminutione perfectionis ⁊ cuȝ imperfectione annexa.

Secundum . ſ. ꝙ illud ueruȝ non pōt demonſtrari demonſtratione quia. probaṫ primo auctoritate. q: philoſophi ad notitiam taliũ ueroꝝ. ſ. poſſibiliũ demonſtrari demonſtratiōe quia. deuenire potuerunt. nō aũt ad notitiã huius ueri. immo eius oppoſitũ tenuerũt: qō nō eſt ṽiſimile de aliquo demōſtrabili demonſtratiōe qa. ¶ 2° hoc ꝓbaṫ rōne. q: ordo cãlitatis nō concludit ꝙ ſuperior poſſit ſine iſeriori in effectũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

in quẽ põt cũ iſeriori:ſic ſol nõ põt per ſe gñare ho
minẽ ſine pře ſic cũ pře.g̃ pari rõne ordo iſte nõ cõ
cludit ꝙ pª cã poſſit ſine 2ª in effectũ iſtũ in quem
põt cũ 2ª. Hoc ẽt manifeſtũ eſt in aliꝗs gñib⁹ cãruʒ.
Si eni ſm aliꝗs eẽt ordo eẽntialis in materiꝗs:pu
ta ꝙ pª mã aie itellectiue ꝓpinqua ſit corp⁹ organi
cũ. ⁊ ſic ulterius uſqʒ ad mãʒ ſimplr pmaʒ que ſit
ꝓpria mã reſpectu forme pme ſubalis:non opʒ ꝙ
mã ſimplr pª poſſit eẽ mã imediata reſpectu cuiuſ
cũqʒ forme cui⁹ põt eẽ alia mã 2ª. Hoc ẽt pʒ in formis.
nõ eni opʒ ꝙ pma forma poſſit eẽ imediata forma
cuiuſcũqʒ iformabilis.cui⁹ põt eẽ imediate alia for
ma 2ª. ⁊ hoc ſiue pª forma ⁊ 2ª accipiant ordie gña
tionis ſiue pfectiõis. ¶ Iſta que dicta ſunt de cã
mãli ⁊ formali hñt maiorẽ euidẽtiã ſi ṽa ſit opinio
de pluralitate formarũ:de quo mõ nõ eſt qõ. Sed
ad ꝓpoſitũ ſufficit ꝙ ſi in cãis mãlib⁹ ⁊ formalib⁹
eẽt ordo:nõ oporteret ꝙ pª eẽt cã imediata cuiuſ
cũqʒ cãbilis. g̃ mõ ubi talis ordo eſt:puta in cãis
efficiẽtib⁹ nõ opʒ ꝙ prima poſſit eẽ cã imediata cu
iuſlibet. Hoc ẽt pʒ in cãis efficiẽtib⁹ reſpectu co
gnitionis.nã pncipia ponũtur cãe reſpectu cogni
tionis ꝯnis.ut hẽtur 2º phyꝭ.lʒ pª pn ht̃ hẽat vita
tẽ euidẽtiſſimã. ⁊ etiã cõtineat eminẽter ⁊ virtua
liter vitates oiuʒ poſteriorꝝ:nõ tñ opʒ ꝙ poſſit eẽ
imediate cã cogſcẽdi qõcũqʒ poſteri⁹:imo opʒ per
media ordinate pcedere ad hoc ut acqraẗ cognitio
ꝯnis remote. ¶ Hoc tãdẽ pʒ in ordie cãrũ finaliũ.
accipiẽdo eni ultimũ in aliq̃ coordiatiõe finiuʒ nõ
opʒ ꝙ illud poſſit eẽ cã finalis imediata reſpectu
cuiuſcunqʒ.q: aliqõ remotũ nõ ordiatur ad ipſuʒ
niſi mediante fine ꝓpinqore.ſicut organa exterio
ra ordinata ad potiõnẽ uel inciſionẽ nõ ordinanẗ
ad ſanitatẽ niſi mediãtib⁹ iſtis finib⁹ ꝓpriꝗs.

T.c.86. ⁊ inde.idẽ p poſteriorꝝ.

Sed lʒ hec concluſio

non ſit de mõſtrabi
lis:q: tñ cũ ṽa ſit oppoſitũ demonſtrari non põt:
iõ ad rõnes adductas pro opinione phorꝝ rñdẽdũ
eſt. ¶ Ad pmã theologus bñ cõcederet ꝙ cã pri
ma põt iſta cãta nõ ſolũ puare ſuis actionib⁹: ſed
ẽt ꝓprijs entitatib⁹:q: ea põt annihilare. Nec con
cordat cũ pho in iſta ꝓpoſitiõe.q: oẽ ſempiternum
eſt formalr neceſſariũ. ⁊ hoc uocãdo oẽ euiternum
ſempiternũ.q: euiternũ ſimplr põt nõ eẽ.lʒ nõ tali
potẽtia paſſiua intrinſeca:qualis eſt in corruptibi
libus. Alr lʒ de⁹ puet entia 2ª actionib⁹ ſuis pueni
endo cãlitatẽ corꝝ ⁊ cãndo effectus quos illa poſ
ſent cauſare.nõ opʒ ꝙ puet illa ſuis entitatib⁹.ma
nẽt eni ⁊ nõ cauſant ſuoſ effect⁹:q: alia cã imedia
te cãt illos.poſſent tamen illos cãre.ſic manet iſte
ignis: ⁊ tñ nõ cãt ignẽ in hoc ligno ſi aliud agens
fortiuſ pueniat in igniẽdo:poſſet tñ cãre:q: formã
que eſt pncipiũ igniẽdi hʒ: ⁊ ita põt intelligi dictũ
Cõmẽ.cũ ait. Cũ entia nõ hñt actiões ꝓprias: nõ
habebũt eẽntias ꝓprias:qõ in añcedẽte neget hẽe
actionẽ ꝓpriã.debet intelligi nõ tñ actualr:quia
tũc argueret a deſtructiõe poſterioris ad deſtru
ctionẽ porís. ⁊ eẽt fallacia cõſequẽtis.q: pluribuſ
aliꝗs modis põt poni deſtructio iſtius poſterioris.
puta per forti⁹ agens pueniẽs uel per ꝯriũ impedi
ens. Sed debet intelligi in añcedẽte non habent
actiones ꝓprias.nec actualr nec aptitudinalr.nec
virtualr: ⁊ bñ ſeqtur ꝙ nõ habebũt ꝓprias eẽnti
as:q: qõlibet actiuũ per ꝓpriã formã ⁊ virtutem
hẽt virtualr ſuã actionẽ etiã qñ non actualr ꝓdu
cit. Et iſta expoſitio añcedẽtis põt hẽe ex illo ṽbo

9.metaᵉ.t.c.17.

Cõmẽtatoris:qõ pmittit:cõuenit iſtis ut nullum
ens hẽat actionẽ ꝓpriã naturalẽ. ⁊ ſubdit. Cũ en
tia nõ habebũt actiones ꝓprias ſupple nãliter uel
aptitudinaliter ſm ꝓpriã nãm nõ hẽbũt eſſentias
ꝓprias. Illi aũt contra quos arguit ibi.ſ.moderni
ponũt vnũ agẽs oia entia ſine medio:ſed nõ ſicut
chriſtiani:q: ſʒ Augᵐ. 7.de ci.c.30. Sic deus res
quas cõdidit adminiſtrat ut eas agere ꝓprios mo
tus ſinat.lʒ eni poſſet agere oia: ⁊ ſic agẽdo entita
tes qdẽ rerũ nõ deſtrueret:ſed eas quaſi ocioſas ⁊
uanas relinqueret:maluit tñ eis ſicut entitatẽ ſic
⁊ virtutẽ actiuã ⁊ ꝓpriã tribuere actionẽ.nõ eniʒ
ulr pfectiones reb⁹ ſubtraxit cuius ſunt capaces.
¶ Ad 2ᵐ formã mãlẽ nõ negat phs imediate idu
ci in mãʒ a deo:imo inferi⁹ in qõne de bona fortu
na dicet qd Ariſtoteles ſenſit de aia intellectiua. De in
tentione ei⁹. 7.metaᵉ.ubi adducit cõmẽtator: ⁊ vĩ
dicere ꝙ nullũ imateriale poſſit trãſmutare mate
riã imediate. Et ſi intelligat de deo ſicut vĩ ſpalr
per illud uerbũ dicẽtib⁹ mũdũ gñari.negaret eum
theologus: ⁊ eandẽ ſniaʒ dicit cõmẽto 3º poſt illu
qõ mouet mãm neceſſe eſt corpus hñs qualitatem
actiuã aut potentiã que agit per corpus habens
qualitatẽ actiuaʒ: ⁊ imponit Ariſtoteli ꝙ idem ſenſit.
Sed melius videt ꝙ qñ lra Ariſtotelis põt hẽe ſanum
intellectũ. ⁊ lra Cõmẽ.ſanũ intellectũ habere non
põt:ꝙ dicatur Auer.nõ hẽe intẽtionẽ Ariſtotelis. ⁊ ſal
uet eius intentio:qõ hic etiã vĩ poſſe fieri. Nã de
hoc ad pñs breuit trãſcũdo dici põt.ꝙ Ariſtoteles ibi
arguit cõtra Pla.pbãdo ꝙ idee nõ ſut neceſſarie
ad gñationẽ:q: ſufficit hoc aliqd ad gñandũ hoc aliqd
ſed nec idee pñt gñare hoc aliquid:q: ſi gñans non
eſt hoc aliquid nec genitũ erit hoc aliqd. Utraqʒ
ꝯñtia ſatis tenet genitũ ideã Pla.nec tñ extẽden
da eſt ad ꝓpoſitũ noſtrũ.ſ.de deo.q: ſi idea genera
ret eẽt gñans vniuocũ.q: eiuſdẽ ſpẽi:nõ eſt autem
aliqua cã vniuoca neceſſaria niſi cõpoſita ⁊ mate
rialis ſicut genitũ eſt cõpoſitũ ⁊ mãle. Hoc pro pri
ma pte rõnis.ſ.ꝙ idee nõ ſunt neceſſarie. ¶ Pro
2ª pte.ſ.ꝙ idee nõ pñt generare facit illud ꝙ ſi ge
nerãs vniuocũ nõ ſit hoc aliqd cõpoſitũ ⁊ mate
riale:nec genitũ erit hoc aliqd.deus aũt ⁊ põt eẽ cã
generationis ⁊ requiriẗ ad generationem:non ſi
cut cauſa vniuoca:ſed equiuoca. ⁊ hoc ſuprema in
cuius virtute agit ois alia cauſa tam vniuoca ꝙ
equiuoca. ¶ Ad tertium abſolute concedendum
eſt tam Ariſtotelẽ ꝙ Auer.deuʒ poſſe imediate mo
uere corpus negaſſe. Et in hoc habet theologus
utrũqʒ negare. ¶ Poſuerunt tñ deũ mouere celũ
mediate.ſ.mediãte intelligentia que eſt ꝓpria mo
trix celi.de hoc amplius tangetur reſpondẽdo ad
tertium argumẽtũ pncipale ad qõnẽ. ¶ Ad quar
tum qõ cõfirmat iſtas tres ꝓbationes dici poteſt
ꝙ non eſt de intẽtione Ariſtotelis ꝙ deus abſolute ne
ceſſario cauſet qcqd imediate cauſat: hoc eſt ſine
cauſa media agente.ſicut dicetur inferius de ani
ma itellectiua in qõne de bona fortuna.ſed ſm ipſʒ
deus neceſſario agit quicqd põt agere imediate:hoc
eſt ſine oi medio ſiue agente ad ipm:ſiue ad aliqõ
preuiũ diſponẽs ad illud: ⁊ ſine omni medio cau
ſato ſiue puio ad illud.illud ergo qõ ſine omni me
dio cauſato puio ſiue cauſante puio poteſt agere
hoc neceſſario agit. Et rõ huius eſt apud eũ:quia
ex quo iſtud a ſolo deo inmediate omnino depen
det ipſius nouitas in eſſendo ſiue continua nõ re
duceretur ſm ipſuʒ ultimate niſi in aliquã nouita

T.c.28.

Cõ.11.ad finem.

T.c.5. ⁊ in de.

tẽ in deo. Et ſic intẽdit ipſe arguere.8.phyꝭ.q: illa
nouitas motus in vniuerſali ſiue oĩno pmi motus
ſiue etiã oĩno primi cãti quodcũqʒ illud eẽt:eẽt im
mediate a deo ſine oi cã media agente uel diſpo
nẽte ⁊ ſine oi cãto medio. De illo aũt ꝙ põt deus
imediate cãre:ſine.ſ.cã media agente attingẽte il
lud:dũ tñ ſit aliqua cã diſpoſitiua ad illud uel ſal
tẽ aliquod cãtũ puiũ requiſitũ ad illud non dice
ret Ariſtoteles ꝙ de⁹ neceſſario ſimplr illud cauſaret:
ſed tñ mõ neceſſitate ineuitabilitatis: ⁊ hoc poſito il
lo pmo uel preuio qõ requiriẗ. ¶ In neutro autem
iſtorũ cõcordat cũ eo theologus:q: ponit ꝙ deus
per uolũtatẽ libere ⁊ cõtingẽter ſe hẽt ad quod
cũqʒ cãbile extra. ⁊ hoc excluſa neceſſitate nõ ſo
lũ imutabilitatis ſed ẽt ineuitabilitatis. ¶ Cõcedo er
go ꝙ Ariſtoteles ſm ſua principia negaret deũ multa
poſſe imediate cãre:puta oia illa in quorꝝ produ
ctione eſt ſimplr contingentia abſqʒ utraqʒ neceſ
ſitate predicta:ſed in hoc theologus contradicit ſi
bi ſicut dictũ. Eſt g̃ de demõſtratiõe qa.concluſio
pncipalis ⁊ in ordie q̃rta.iſta.ſ.ꝙ deũ hẽre omni
potẽtiã imediate reſpectu cuiuſcunqʒ cãbilis lʒ ſit
uerũ:nõ tñ nobis demõſtrabile demõſtratiõe qa.

Quinta

ꝯ pncipalis eſt iſta.ꝙ demõſtrabile eſt viatori demõſtratiõe qa:deuʒ eẽ
oipotẽtẽ mediate ulr imediate.hoc eſt ꝙ poſſit cau
ſare quodcunqʒ cãbile uel imediate: uel per aliqõ
medium quod ſubſit cauſalitati eius. ¶ Hec con
cluſio ꝓbaẗ per hoc ꝙ neceſſe eſt ſtatũ eẽ in cãis ef
ficiẽtib⁹. ⁊ hoc ꝓbatur 2º metaᵉ. ⁊ ꝓbatio Ariſtotelis
breuiter nũc tãgẽdo ſtat in hoc:tota vniuerſitas cau
ſatorꝝ cãm hẽt.nõ aũt aliquid iſtius vniuerſitatis.
q: tũc idẽ eẽt cã ſui.ergo aliqd extra totã vniuerſi
tatẽ illã. Si ergo in cãis nõ aſcẽdaẗ in infinitũ nõ
ſolũ quelibet eſt cãta:ſed tota multitudo erit cau
ſata: ⁊ per ꝯñs ab aliquo extra totã illã multitudi
nẽ.g̃ in illo erit ſtatus tanqʒ in ſimpliciẗ pº cauſan
te. ¶ Põt autem illius ꝯnis adduci alia probatio
talis. Cã effectiua quãto ſuperior tanto perfectior
in cãlitate.g̃ ſi ſupra iſtã datã eſt alia in infinitũ ſu
perior in cauſando illa erit in infinituʒ pfectior in
cãlitate. ⁊ per ꝯñs hẽbit cãlitatẽ infinite pfectam.
cauſalitas aũt cãta uel depẽdẽs in cãndo nõ eſt iñ
nite perfecta:q: eſt iperfecta reſpectu illius a quo
depẽdet.g̃ ſi in infinitũ aſcendaẗ in cãis aliq̃ erit oĩ
no incãta nec depẽdẽs in cauſando. ⁊ per ꝯñs in
illa erit ſtatus.ſic ꝙ ipſa erit effectiua nõ cãta nec
depẽdẽs in cauſando: ⁊ ab ipõ eſt ois cãlitas cau
ſe inferioris:uel ſaltẽ in virtute eius cãt. ¶ Ex hoc
ad ꝓpoſitũ ſeqtur ꝙ in quodcũqʒ cauſatũ poteſt
aliqua cã iferior mediate uel imediate:in illud idẽ
põt illa cã ſupior: ⁊ hoc ſaltẽ mediãte cã ꝓxia: ⁊
per ꝯñs pma cã hʒ oipotẽtiã ſm intellectũ ptinen
tẽ ad iſtũ articulũ. ¶ Iſta rõ videẗ duplr poſſe im
pediri. Primo q: diceret ꝙ in ordine cãrũ efficiẽ
tiũ lʒ ſtatus ſit ad vnũ primũ efficiens:tamẽ iſtud
nõ eſt de⁹.ſed aliqua intelligentia mouẽs pmũ ce
lũ.nec rõ nãlis deducit ꝙ ultra tale mouẽs: deus
imediate moueat niſi rõne cãe finalis. Sicut vide
tur phs illũ modũ mouẽdi appropriare ipſi deo.
12.metaᵉ.ubi ait ꝙ mouet ſicut amatũ ⁊ deſidera
tũ. ¶ 2º diceret ꝙ efficiẽs pᵐ qõcũqʒ ſit non ꝓbaẗ
hẽe potentiã reſpectu ois cãbilis qualitercunqʒ.ſ.
imediate uel mediate.ſed tñ reſpectu oiuʒ cauſa
biliũ in ſua coordinatione.oporteret ergo ꝓbare ꝙ
preter illa non eẽnt alia poſſibilia cãri extra illam

T.c.36.

coordinationem. Iſta duo excluduntur per hoc ꝙ
non eſt niſi vnicũ ens a ſe ſiue non ab alio. Ex hoc
eni ſequiẗ ꝙ nõ eſt niſi vnicum agens non depen
dens in agendo.qõ eni depẽdet in eſſendo ſi agat
dependet in agendo.

Dic ad formam inſtãtiarũ ꝯñter

Ad argumenta

principalia. ¶ Ad pmũ prio videnduʒ
eſt de antecedente ⁊ poſtea de conſequẽtia. De an
tecedente dicunt quidã ꝙ Ariſtoteles non intellexit
primũ ens eẽ infinite potẽtie intenſiue ſiue vigo
ris:ſed tñ extenſiue ſiue duratione.rõ eni ſua nõ
plus concludit.ſ.ꝙ ipm mouet motu infinito.quia
motus ille nõ eſt infinitus niſi duratione. Et ad
hoc vĩ ſufficere virtus infinita in duratiõe.

Auerrois ⁊ ſequaces quere Hen. ⁊ alios antiquos.

Contra

duplr.pº contra illud qõ imponitur Ariſtoteli. 2º contra rõnẽ que ad hoc ad
ducitur. De pº. Ariſtoteles eni ex hoc ꝙ deus eſt infini
te potentie concludit ꝙ non põt eẽ in magnitudie
nec habere magnitudinem:quia nec infinitam cũ
nulla talis ſit: nec finitam:quia quacunqʒ poten
tia in magnitudine finita poſſet aliqua eſſe ma
ior.intelligit ergo in antecedẽte talem infinitatem
potẽtie cũ qua ſm intentionẽ eius nõ poſſet ſtare
oppoſitũ cõſequẽtis.ſ.hẽe magnitudinẽ uel eẽ in
magnitudine:q: hoc eſſet dicere ꝙ faceret ꝯſequẽ
tiã que ſm intentionẽ eius nõ teneret ſi oppoſitũ
cõſequentis poſſet ſtare cum antecedente. Nunc
autẽ cũ potentia infinita ſm durationem põt ſtare
oppoſitũ cõſequẽtis.ſ.eſſe in magnitudine ſm in
tentionẽ eius:cũ manifeſtũ ſit celum habere ma
gnitudinẽ: ⁊ tñ ſm ipſum hẽt potentiã infinite du
rationis:imo ſm ipſum.9.metaᵉ. ⁊ 1.ce. ⁊ mun. ⁊
multis aliꝗs locis. Oẽ ſempiternũ eſt formalr ne
ceſſariũ. ⁊ ita ſi eſt actiuũ hẽt potẽtiã actiuã infini
tã ſm durationẽ.g̃ in antecedente nõ tñ intelligit
ille de potẽtia infinita duratione:ſed de aliq̃ alia
que repugnat magnitudini.illa aũt nõ eſt niſi infi
nitas inteſiua. Concedo ergo cũ iſta concluſione
ꝙ Ariſtoteles ſiue ſufficienter ꝓbauerit intẽtũ ſuũ ſi
ue non intellexit de infinitate potentie intenſiua.
¶ Sed tũc reſtat 2ᵐ.ſ.de ꝓbatione:qualiter.ſ. ei⁹
ꝓbatio ꝓcedat. De hoc dico ꝙ tanta perfectio põt
concludi de potentia ex hoc ꝙ ſufficienter põt in
talem actũ quanta põt concludi ex hoc ꝙ exit in
talẽ actũ. Et ſi ergo antecedẽs Ariſtotelis.ſ.ꝙ de⁹ mo
uet motu infinito falſum ſit ſm theologos: tamen
multi eorꝝ concedunt ꝙ põt mouere motu infini
to etiam a parte ante.ſicut omnes concedunt ꝙ a
parte poſt:tamen differunt a pho in hoc:quia phs
ponit iſtam potentiam neceſſario coniunctã actui.
quia inter extrema ſm ſe imutabilia eſt habitudo
omnino neceſſaria:talia ſm euʒ ſunt deus ⁊ celũ.
ergo inter iſta eſt habitudo neceſſaria neceſſitate
imutabilitatis ad quã ſequiẗ motu qui cauſaẗ ad
hoc in illo eſſe neceſſariũ:nõ illa neceſſitate que re
pugnat motui.ſed neceſſitate ineuitabilitatis.non
põt ergo ceſſare. Nec concordat ſecuʒ theologus
in pma ꝓpoſitiõe.inter extrema ⁊c.nec in 2º de ce
lo:q: nõ ponit mouere neceſſario competere deo
actualiẗ:ponit tñ poſſe ifinito tpe mouere. Ex iſto
poſſe ſicut ex ipſo mouere:cõcludi põt ifinitas po
tẽtie. ¶ Sʒ nũquid itẽſiue: Dico ꝙ ſic. nulla eniʒ
virt⁹ põt per ifinitũ tps mouere niſi uel a ſe uel vir
tute alterius: ⁊ tãdẽ opʒ ſtare ad aliquã primam
que mouet ex ſeipſa. Ariſtoteles ergo arguit de poten
tia primi mouentis qui non mouet virtute alteri⁹

8.phyꝭ ad finem.

T.c.17.
T.c.12. ⁊ in de.

Universidad de Deusto Biblioteca

ſed a ſe.Et ex hoc põt inferre ꝙ ipſa ſit infinita in-
tenſiue.qð aũt hẽt a ſe potẽtiã actiuã hẽt a ſe enti-
tatẽ:qð aũt hẽt a ſe aliqd hꝫ illud in tota plenitu-
dine que ſibi põt cõpetere.nihil enĩ habeꝛ limita-
te in aliquo niſi hẽatur ab aliquo agẽte determinã
te illud ad certũ gradũ.qꝛ ſi vnũ ens habeat a ſe
plenitudinẽ entitatis ꝛ aliud ens nõ haberet a ſe
talẽ plenitudinẽ:ſed entitatẽ limitatã oĩno nulla
eẽt rõ quare illud plus hẽret plenitudinẽ entitatis
q̃ iſtud:ſed videtur eſſe caſus qui non põt eſſe in
2.phyſ. bis que ſunt a ſe. Ex hoc igiꝛ ꝙ primũ mouẽs mo
T.c.40. uet a ſe.ꝛ per ꝯñs eſt a ſe cũ tota plenitudo poten
tie actiue ꝛ entitatis:nõ poſſit eẽ ſine infinitate in
tenſiua:ſequiꝛ ꝙ ipſum ſit infinite potentie intenſi
ue. ¶ Cõtra hoc qð accipit in antecedẽte ꝙ mo-
uet motu infinito:qꝛ eque habeꝛ ſm te ꝓpoſitũ ſi
moueret motu finito:ſed a ſe. Concedo ꝙ vis ꝑn-
cipalis in hoc ſtat ꝙ eſt mouere a ſe.ſꝫ aliquã eui-
dẽtiã hẽt ratio de motu infinito.qꝛ ſm Ariſ.les.mo
tus primus eſt primo īfinitꝰ:ꝛ ita ille eſt magis ꝓ
prius ꝑmo mouẽti.primitas aũt motiõis:eſt medi
um ꝓpriũ ad ꝓpoſitũ ut intelligatur in anteceden
te.mouet motu infinito prima infinitate.que.ſ.non
eſt ab infinitate motus alterius : ſed a ſola virtute
illius mouentis.

De conſequentia lꝫ infinita poten tia actiua ſit ue-
re oipotentia:non tamẽ ſequiꝛ.ſi rõne naturali po
teſt concludi hoc habere infinitã potẽtiã.ergo ꝛ oipo
tentiã.qꝛ nõ eſt notũ rõne naturali infinitã poten-
tiã eẽ oipotentiã. ꝛ hoc totũ intelligẽdo de oipotẽ
tia imediata reſpectu cuiuſcũqꝫ poſſibilis. ¶ Cuꝫ
ꝓbaꝛ ꝙ infinita potentia ſit oipotẽtia:qꝛ infinita
potẽtia nõ põt excedi nec intelligi excedi.quecũqꝫ
aũt potẽtia que nõ eſt oipotẽtia põt intelligi exce-
di. ¶ Rñderet phs ꝙ potẽtia ſuprema nõ ẽ oipo-
tentia:ſicut intelligimꝰ oipotẽtiã. ꝛ tñ eſt infinita
potẽtia.nõ ergo põt intelligi excedi ſm intenſionẽ
qꝛ ſic infinita eſt.ſed lꝫ poſſit itelligi excedi aliquo
mõ ſm extẽſionẽ:qꝛ nõ eſt oipotẽtia:nõ tñ ꝓprie hoc
intelligi põt:qꝛ nõ ſine ꝯdictione:qꝛ diceret phs ꝙ
oipotẽtiã imediatã reſpectu cuiuſlibet aliquo co-
dẽ eẽ icluderet ꝯdictionẽ.qꝛ deſtrueret ordinẽ eẽn
tialẽ cauſarũ. ¶ Uerũ eſt ergo ꝙ ſuprema potentia
actiua ſiue potẽtia infinita eſt omnipotentia.ſꝫ nõ
eſt notũ per rõnẽ nãlẽ ꝙ ſuprema potẽtia poſſibil'
etiã intẽſiue infinita ſit oipotentia ꝓprie dicta.que
ſ.põt in quodcũqꝫ poſſibile imediate.

Ad primum argumẽtũ in ꝯriũ:qð.ſ. eſt de generatione filij. ¶ Rº
ꝙ potẽtia actiua põt intelligi ꝓprie:qꝛ pro potẽtia
cãtiua cui corrñdet poſſibile.i.cauſabile. ¶ Alio
mõ põt itelligi magis extẽſiue pro potẽtia ꝓducti
ua cui corrñdet poſſibile.i.obiectũ ꝓducibile: ꝛ ita
oipotẽtia põt intelligi dupl'r. Primo mõ potentia
cãtiua ois cauſabilis.2º mõ potẽtia ꝓductiua ois
ꝓducibilis.Si ſecũdo mõ intelligereꝛ ſolus pater
eẽt oipotẽs:qꝛ ſolus pr̃ hẽt fontalẽ fecunditatẽ ad
ꝓducendũ oẽ ꝓducibile.Sancti vero non ſic loquũ
tur de oipotẽtia:ſed tñ primo mõ.ut.ſ.iportat po-
tentiã cãtiuã ois cãbilis.i.poſſibilis:quõ nec filiꝰ
eſt poſſibilis:nec ſpũs ſcũs:lꝫ ſit ꝓducibilis. quia
nõ eſt cãbilis:nec in alietate nature producibilis.
ſm ergo ꝙ ſancti loquuntur de oipotentia.ſ.pro po-
tẽtia cãtiua ois cãbilis que eſt cois tribꝰ perſonis
abſolute cõcedẽdũ eſt ꝙ oipotẽtia nõ reſpicit actũ
notionalẽ intrinſecum:ꝛ ſi ergo poſſet demonſtrari
deũ eẽ oipotẽtẽ:nõ tamẽ potẽtẽ in tales actus no
tionales. Sed contra hoc eſt difficultas in aucto-
ritatibꝰ Auguſtini ꝛ Ricar. adductis. ¶ Ad au
ctoritatẽ Aug.ni que allegata fuit prius in cõtrari-
um dici poteſt.ꝙ iſta conſequẽtia.ſi pater non põt
generare filiũ uel nõ equalẽ filiũ nõ eſt oipotens.
nõ eſt formalis:eo modo quo arguiꝛ a deſtructiõe
partis in q̃titate ad deſtructionẽ totius:ſed eſt a
deſtructione poſterioris neceſſario cõſequẽtis ad
deſtructionẽ p̃oris:qꝛ ſi nõ poſſet generare filium
aut filiũ equalẽ:aut hoc eẽt qꝛ non competit eius
perfectioni eſſentiali:aut qꝛ nõ cõpetit eius ꝓprie
tati perſonali.non ſecundo modo:qꝛ illa perſona
eſt a ſe:ꝛ ideo nõ repugnat ꝓprietati ſue aliquid
actiue producere.Si primo modo.ergo nõ habet
naturã perfectã cui poſſit in aliquo ſuppoſito cõ-
petere potẽtia productiua ois producibilis. ꝛ ſic
ergo negatio actus notionalis nõ infert formali-
ter negationẽ oipotẽtie.tamẽ gratia materie tenet
cõſequẽtia de iſta perſona cui non repugnat rõne
ꝓprietatis ſue actus talis notionalis. ¶ Sed con
tra hoc arguitur per hoc ꝙ omnipotẽtia videꝛ ꝓ-
prie reſpicere deũ uel perſonã diuinã pro obiecto.
Iuxta illud Ricar.12.de tri.ubi arguit ꝙ ſi duo eſ c.ultimo.
ſent oipotẽtes:vnus faceret aliũ nullipotentẽ:qð
nõ ſequereꝛ niſi reſpectu oipotẽtie in vno eorum
obiectum eẽt alter omnipotens. ¶ Ad hoc põt di
ci ſicut dictũ eſt ad argumẽtũ Aug.ni.ꝙ non tenet
illa conſequẽtia tanq̃ a toto in quãtitate.eſt oipo-
tẽs:ergo eſt potẽs circa aliũ deũ ſiue circa alium
oipotentẽ:qꝛ alius deus ſi poneret nõ eẽt obiectũ
oipotentie proprie dicte:ſed neceſſario eẽt a ſe.Sꝫ
conſequẽtia ſic tenet per locũ extrinſecuꝫ:vno mõ
qꝛ vnꝰ omnipotens poſſet ſua uoluntate oia poſ-
ſibilia ꝛ cõpoſſibilia producere.Alius vero omnipo
tens poſſet in ſua uoluntate eadẽ poſſibilia impe-
dire:ergo ille faceret illum nullipotentem:nõ agẽ
do aliquid circa ipſum:ſed circa obiectũ potentie
ipſius. ¶ Si dicas illũ cũ iſto in obiectis uolitis
vniuerſaliter cõcordare. ¶ Contra.q̃uis illud vi-
deaꝛ eſſe pura fictio de illis reſpectu quoꝝ utraqꝫ
uoluntas mere contingenter ꝛ eque indepẽdẽter
ſe habet.tamẽ ex hoc ſequiꝛ ꝙ ille faciat iſti nulli-
potẽtẽ:qꝛ nõ poſſunt eẽ due cãe totales cauſantes
idẽ cãtũ:qꝛ uel illud bis acciperet eẽ:uel nõ utraqꝫ
ut diſtincta ab alia eẽt cauſa completa.Iſte autẽ
qui per te ponitur concordare cum illo in uolitis
per ſuam propriam uoluntatẽ poteſt eſſe cauſa to
talis ꝛ completa uolitorum.ergo ille non poteſt
eſſe cauſa totalis diſtincta reſpectu eorũdem.Et ſi
cut eſt de duobus ita de omnibus.ergo per uolun
tatem illius ex parte obiectorum põt ille fieri nul-
lipotens.hoc eſt non potens aliqd ponere in actũ
uoluntate iſtius preueniente ut diſtincta ꝛ totali-
ter cauſante idẽ. ¶ Sed contra reſponſiões iſtas Egidius de Roma li.4. di.20.
datas ad auctoritates Auguſtini ꝛ Ricardi ar-
guiꝛ per hoc ꝙ formaliter ſequiꝛ.ſi filius eſt oiſci-
ens:ergo eſt ſciẽs gñationẽ pr̃is. ꝛ cõſil'r ſi eſt oiuo-
lẽs ẽ uolẽs iſtã gñationẽ.ergo a ſili de oipotẽtia ſeqꝛ
in ꝯñia uera ꝛ formali.eſt oipotẽs.ergo eſt potẽs in
gñationẽ illã: ꝛ non tñ gr̃a mãe ſicut dicit rñſio.
¶ Hic põt dici ꝙ in oibꝰ iſtis noibꝰ:oipotẽs:oiſci-
ens:oiuolẽs eſt diſtributio nõ actꝰ:ſꝫ obiecti ipius
actꝰ.ergo formal'r iferri põt de obiecto hoc ꝛ illo. ꝛ ita de
qbuſcũqꝫ obiectis actꝰ talis.Nũc aũt ſcie ꝛ uolun-
tatis diuine in quacũqꝫ ꝑſona diuina obiectũ ſimpli
citer eſt actus notionalis:non ſic eſt obiectũ oipotẽ
tie.igiꝛ formal'r omniſciẽs ꝛ omniuolẽs inferũt ſci
re ꝛ uelle actũ notiõalẽ:nõ ſic oipotẽs poſſe actũ
notionalẽ. Rõ illiꝰ dũe eſt:qꝛ actus notionalis eſt
quid ſcibile ꝛ uolibile:nõ aũt ſimpl'r poſſibile ꝓut
poſſibile intelligiꝛ cãbile:qꝛ ꝛ ſi hẽat rõnẽ boni ꝛ
ueri:nõ tñ rõnẽ cãbilis ꝛ cauſati. ¶ Ad aliud ar-
gumẽtũ de creatiõe angeloꝝ.concedo ꝙ ſicut iſta
demõſtratur ꝙ deꝰ põt in oẽ cãbile mediate uł im
mediate.ita põt demõſtrari in ꝑticulari ꝙ poſſit in
hoc.qñ minor mediãte qua inferꝛ talis concluſio
eſt euidens uel demõſtrata:aliter nõ. qꝛ ſm phm
ꝑmo poſꝝ.Cõtigit ſcire de oi mula eẽ ſterilẽ ꝛ igra
re de hac mula:ſi hec minor eſt igta.ſ.hanc eẽ mu
lã.Nũc aũt minor reſpectu huiꝰ ꝯnis deus poteſt
Tho. ꝑte ſme.q.66. a.2. cãre angelũ eſt iſta.angelus eſt cãbilis. ¶ De iſta
minore diciꝛ ꝙ tñ eſt credita ꝛ nõ demõſtrabilis:
ꝛ ideo cõcluſio ſequẽs eſt tñ credita.lꝫ maior vni
uerſalis ſit demonſtrabil'. ¶ Di ſcðo ꝙ iſta minor
neganda eẽt ſm phm. ꝛ ita concluſio. Poſuit enĩ
phs (ut dicũt iſti) oẽm intelligentiã eẽ ſimpl'r a ſe.
qꝛ poſuit oẽm intelligẽtiã eẽ neceſſariam:ſicut pꝫ
T.c.43. 12.meta.ce. Cãtũ aũt ab alio eſt ex ſe non ens ꝛ de
ſe poſſibile.qð aũt eſt ſimpl'r neceſſe eẽ nullo mo-
do eſt poſſibile.non ergo poſuit Ariſ.les iſta cõtra-
dictoria.ſ.intelligentiã eẽ neceſſariam quod plane
Henri. qlibeto.6.q.4. poſuit: ꝛ tamẽ eã eẽ cauſatam ab alio. ¶ Diciꝛ et
a quibuſdã ꝙ Ariſ.les poſuit intelligentiã eẽ infini
tã. ꝛ ex hoc ſeqtur et ꝙ ipſa ſit a ſe.qꝛ quod eſt ab
T.c.41.ſ. phyſ. alio eſt finitũ.antecedẽs ꝓbaꝛ.qꝛ.12.meta.ce.c.4.re
petit oñſuꝫ eẽ ꝙ nõ cõuenit primũ mouẽs habere
magnitudinẽ:qꝛ habet potẽtiã infinitã. ꝛ finitum
nõ hẽt potentiã infinitã. ¶ Poſt illud ſtatiꝫ in ꝑn
T.c.42. cipio.5.c.querit utrũ ponẽdũ ſit vnã talẽ ſubſtãtiã
aut plures: ꝛ determiat ꝙ plures ſm numeruꝫ la
tionũ.intẽtio ergo ſua eſt cõparando concluſionẽ
p̃cedẽtẽ ad cõcluſionẽ ſequẽtẽ ꝙ plures ſint ſube
T.c.43. ſine magnitudine:qꝛ infinite potentie. ¶ Itẽ.c.5.
poſt principiũ.palaꝫ ingt eſt:qꝛ tot ſubas neceſſe
eſt eẽ natura ſempiternas ꝛ imobiles ſm ſe ꝛ ſine
T.c.41. magnitudine propter predictã cãm in.4.c.ſ. hẽre
potẽtiã infinitã:qꝛ illa non põt eſſe in magnitudie
nec finita nec infinita:qꝛ nulla eſt.

Sed quia nulli auctori imponenda eſt ſen tentia falſa uel multũ abſurda
niſi habeatur expreſſe ex dictis eius uel ſequatur
euidẽter ex dictis eius.Et cũ iſtud angelum eſſe
ens a ſe ſit non tñ falſum ſicut patet:ſed etiã ual-
de abſurdũ:qꝛ oppoſitũ eiꝰ põt demõſtrari ut pate
bit:nec iſtud legaꝛ expreſſe ex littera Ariſ.lis nõ vi
detur hoc ſibi rationabiliter imponi. ¶ Dico ergo
de iſta minore. angelus eſt cãbilis. duo oppoſita
predictis.ꝑmũ ꝙ illa eſt demõſtrabilis ſꝫ ꝙ illud
fuit ab Ariſ.le cõceſſuꝫ. Primũ ꝓbo ſic.non poſſũt
eẽ due nãe intellectuales ſimp'r infinite:ſed que-
cũqꝫ natura intellectualis ſi eſt a ſe ſiue incauſata
ipſa eſt ſimpliciter infinita.ergo nõ pñt eẽ plures
nature intellectuales ſimpl'r incãte. prima eſt in-
cauſata:alioquin nõ eẽt prima.ergo quelibet alia eſt
cauſata. ¶ Prima ꝓpoſitio iſtius deductiõis ꝓbaꝛ
diffuſius in qõne de vnitate dei.nũc tãgo vnã pro
bationẽ.qꝛ utraqꝫ illarũ intelligeret alterã ꝑfectiſ-
ſime:tantũ.ſ.q̃tũ ipſa eſt intelligibilis: ꝛ cõprehẽ-
ſibilis. ꝛ ſimil'r vna diligeret aliã quãtũ ipſa eſt di
ligibilis: ꝛ ſic et utraqꝫ ſeipſam comprehẽdit ꝛ di-
ligit. ꝛ ita utraqꝫ tã ſm intellectũ q̃ ſm uoluntatẽ
beatificaꝛ tam in ſeipa q̃ in alia.eadẽ aũt potẽtiaꝫ
ſimul cõprehẽdere duo obiecta adeq̃ta infinita eſt
impoſſibile.qm̃ utrũqꝫ obiectũ toti virtuti potentie
totaliter adequaꝛ.imo nec vna potẽtia poteſt hẽre
duo obiecta eque prima. eẽntia autẽ iſtius eẽt ꝑmũ
obiectũ ſui intellectꝰ.nõ ergo eẽntia illius erit ꝑmũ
obiectũ iſtius.ſed nec obiectũ ſecundariũ : qꝛ non eſt
entitate poſterius q̃ ſit eſſentia iſtius cum ſit infi-
nita ſicut iſta.nec per conſequẽs eſt poſterius ea
intelligibilitate.potentiam etiam ita perfecte com
prehendere eẽntiam alterius ſicut ꝓpriã eſt ipoſſi
bile:precipue quãdo natura ꝓpria nõ icludit emi-
nenter naturã alterius nec dependet eſſentialiter
ab illa altera.nec eſt eiuſdẽ ſpeciei cũ illa:que oia
ſunt uera in propoſito de deo.ſ. ꝛ itelligẽtia. ¶ 2ª
ꝓpoſitio huiꝰ deductionis.ſ.ꝙ natura que eſt a ſe
eſt infinita.pꝫ ex illo quod dictũ eſt ſupra qualiter
phs probat primũ mouẽs eẽ infinite potẽtie qꝛ eſt
a ſe potens. ꝛ ideo habet plenitudinẽ potentie.

Secundum .ſ.ꝙ Ariſ.les conceſſit iſtã mi norem.ꝓbo. ꝛ primo ex intẽ
tione eius.12.meta.ce.concedit enim omnia habere T.c.52. ꝛ inde.
ordinẽ eẽntialẽ inter ſe: ꝛ magis ordinẽ eẽntialeꝫ
ad vnũ primum.Nunc aũt infinitũ intẽſiue nõ po
teſt eẽ ſubordinatũ eẽntialiter alicui alteri.nec ſic
ad finẽ.qꝛ bonũ infinitũ nõ eſt propter alterũ bo-
nũ.bonũ aũt totius vniuerſi utroqꝫ modo ſe hẽt. ꝛ
ſ.in ordine entium inter ſe: ꝛ in ordie eoꝝ ad opti
mũ ſeparatũ.nec infinitũ põt eẽ ſubordinatum al-
teri ut principaliori:qꝛ habet virtutem actiuã infi
nitã.Et etiã ſm ipſum in fine.12. Entia non uolũt T.c. ult.
male diſponi.vnus ergo princeps. ¶ Rñdetur ꝙ Henri. qlito
ordinẽ conceſſit in entibus ſeparatis.qꝛ ſcða cau- 8.q.9. ꝛ ul-
ſa dependet a prima.lꝫ non ſit cauſaliter ab ea. ſic tima.
eſt in ſpẽbus numeroꝝ ꝛ figurarum. ¶ Contra hoc
nihil eſt dependens ab aliquo in eẽndo a quo non
hẽt in aliquo genere cãe eſſe: ꝛ ſimiliter de perma
nẽtia. ꝛ nõ obſtat illud de numeris.qꝛ numerꝰ mi-
nor potentialiter ſeu materialiter acceptus eſt ꝑs
maioris.pars autẽ habet rõnem materie.ut habe
tur.5.meta.ce.ptes ingt totius ut ex quo cauſe ſunt T.c.3.
ꝛ idẽ ibidẽ.hoꝝ ãt hec quidẽ q̃ſi ſubiectũ ut ptes.
numerus vero minor actualiter ꝛ formaliꝛ acceptꝰ
nõ eſt ps maioris.nec ab ipſo ſic accepto depẽdet
maior in eẽndo. ¶ Preterea in eodẽ.12.c.4.de ꝑ T.c.36.
mouẽte dicit ꝙ mouet ſicut appetibile ꝛ intelligi-
bile.huiuſmodi aũt mouent nõ mota. Sic aũt de
us mouet intelligẽtiã ſibi ꝓximã.ergo cãt intelligere
ipſius intelligẽtie.ſed illud itelligere ut iſti dicunt 12.meta.
ſm Ariſ.les eſt idẽ ꝙ ſuba intelligẽtie. ¶ Si dicaꝛ T.c.37. ꝛ
ꝙ illud mouere eſt methaphoricũ. ꝛ nõ ꝓpe aliqd 3.de aĩa.
cãre. ¶ Cõtra.ois itellectio que nõ eſt eadẽ obiecto T.c.15.
cãtur ab obiecto ꝛ vi ꝙ effectiue ſm cõmẽ.ibi dicẽ- Cõ.36.
tẽ.ꝙ balneũ in mẽte mouet ut efficiẽs. ꝛ ut ex mo
uet ut finis. Probaꝛ idẽ 2º ſm itẽtionẽ Ariſ.lis.8. T.c.79.
phyſ.qꝛ ibi ꝓbat ꝙ mouẽs īfinite potẽtie nõ ꝑt im
mediate mouẽ.celũ moueꝛ.igitur imediate ab aliq̃
mouẽte pot finite.illð ãt eſt itelligẽtia ꝓpa motrix.
vult ergo ꝙ illa ſit finita ꝛ per ꝯñs nõ a ſe.hec ꝯñia
eſt ſuperiꝰ oñſa. ¶ P.ex eodem.8.arguiꝛ ſic. phs T.c.78. ꝛ inde.
vult ibi ꝙ mouẽs infinite potentie moueat celum
motu infinito: ꝛ nõ imediate ut dictuꝫ eſt.ergo me
diate.ſ.mediante intelligentia. Et hanc eẽ eius in
tentionẽ.ſ.mouens finituꝫ mouere celũ imediate:
ꝛ mouẽs infinitũ mediate. dicit Commẽtator.12.

metacc cõmēto.41.ſunt igiť reſpectu celi duo mo-
uentia oꝛdinata. Tūc arguo ſic.qñcũq; ſunt agen
tia eēntialiter oꝛdiata.aut 2m accipit eē a p̄.exēplū
de celo ⁊ igne.aut 2m ſ; nõ accipiat eē a p̄.tñ acci-
pit aliquā influētiā.exēplū. Baculus motū accipit
a manu ut poſſit ulteri⁹ mouere pilā.aut 3°mõ am
bo attingunt eūdē effectū imediate ſed oꝛdie q̄dā.
p̄m.ſ.p̄ncipali⁹. ⁊ 2m min⁹ p̄ncipalr̄.tñ ipm eūdeʒ
effectū attingit. Exm de p̄re ⁊ matre reſpectu gene
ratiōis ꝓlis.ſm opinionē ponētē matrē eē actiuā.
Quero ḡ quo iſtoꝝ trium modoꝝ ſe hñt iſta duo
agentia in mouēdo celū. nõ 3° mõ.q2 ſtatiʒ ſequiť
ꝙ in equali tp̄e imo in eodē tp̄e moueat virt⁹ fini-
ta ⁊ infinita q2 utraq; attingit motum imediate
12.metacc tanq; ꝓpꝛiū effectū. Si deť 2m cū nihil ſm Arz.
recipiat ab intelligētia aliud ab ei⁹ eēntia hētur ꝓ
poſitū. Si deť p̄m p3 ꝙ hoc eſt ꝓpoſitū.p3 ergo ꝙ
Arles ſic itellexit iſta agētia eē oꝛdiata ꝙ 2m eēt
a p̄: ⁊ tūc p̄m mouet mediate: ⁊ dat eē ⁊ virtutem
ꝓxio mouēti. ⁊ q2 ꝑpetuo dat illud eē: ⁊ virtuteʒ:
iõ eſt cā ꝑpetuitatis in motu. finitas āt virtutꝭ que
nõ eſt aliud a nā angeli eſt cā ſucceſſiōis mot⁹: q2
illi virtuti pōt eē aliqua reſiſtētia in mobili que nõ
poſſet eē virtuti infinite. ℭ 3° ꝓbať h idē ex inten-
f. ⁊.2. ce. ⁊ tione Auer. qui de intētione Arlis loquēs in tra
mūdi. ⁊. 12. ctatu de ſba oꝛbis.c.3.dicit ſic. Coꝛpus celeſte non
metacc. indiget tm̄ virtute mouēte in loco: ſed ēt virtute
largiente eē ⁊ ſubaʒ ſuā ⁊ ꝑmanētiā eternam ⁊c̄.
⁊ poſt dixerūt q̄dā ip3.ſ.Arles nõ dicere cāʒ agē-
tē celū: ſed tm̄ cāʒ mouētē. ⁊ illud fuit ualde abſur
dū. Ita aūt poſuit Arles celū eē formalr̄ neceīum
ſicut itelligētias: q2 ulr̄ oēʒ ſubaʒ ſempiternā dixit
formalr̄ eē neceſſariā.ut p3.9.metacc.c.7.eſt auteʒ
T.c.17. potētia nihil ſempiternū ⁊c̄. ⁊ 12.metacc.ſatis ha-
T.c.42. ⁊ beť intētio ei⁹ de h.c.5.ḡ ita ſtaret cū intētiōe eius
inde. ꝙ de⁹ eēt cā eē ſba ipſi⁹ intelligētie ſicut ſm Auer.
fuit intētio ei⁹ de celo. ℭ Preterea hec eſt intētio
Auicē.expreſſe.9.metacc.c.4.ꝙ oīs intelligentia
cāta eſt a p̄. ⁊ foꝛte in hoc nõ ſolū ꝯdicit Arli ſed
explicat illud de mõ ⁊ oꝛdie ꝓductiōis qd Arles
nõ explicauit. Et ſi dicať Arles poſuiſſe omnem
itelligētiā a p̄ imediate ꝓductā.tūc Auicēna quā
tū ad oꝛdinē quē ponit ꝯdicit ei. ſed ad ꝓpoſitū ꝙ
itelligētia ſit ꝓducta hētur cõcoꝛdia. De mõ illius
cātionis ſatis hēri pōt ex itētiōe Auicēne quo ad
hoc.ſ.ꝙ nõ poſuit eā per motū uel mutationē uel
cū aliq̄ nouitate. ſed ꝙ totū eē intelligētie ſemper
eēt a p̄. ⁊ in diuerſitate eēntie ſicut nos ponimus
ꝙ fili⁹ eſt a p̄re ſemp̄ in eadē eēntia. ⁊ ſic ſ3 Arles
ſempiternū eſt lumē in illis coꝛpib⁹ ꝑſpicuis que
12. ce. ⁊.1. nunq; cadūt in vmbꝛa alicui⁹ coꝛpis.ſ.coꝛpoꝝ cau
metheo.c.3 ſantiū vmbꝛā in vniuerſo. ⁊ tñ illud lumē ꝑpetuū
in coꝛpib⁹ illumiatis poneret a ſole effectiue. Nõ
eni lumē illud diceret a ſe formalr̄: q2 tūc non eēt
eiuſdē rõnis cū lumie in illa p̄te que aliq̄n nõ illu-
minať. nā illud lumē cū ſit nouū certū eſt ꝙ cātū
eſt a ſole. qd aūt cātū eſt nõ eſt eiuſdē rõnis cū eo
qd eſt a ſe. ℭ Qñ ḡ ꝓbať ſm intentionem Arlis
angelū nõ eē cātū: q2 ſm ip3 eſt formalr̄ neceīum.
ℭ Dico ꝙ ip̄e nõ poſuit iſta iter ſe repugnare cau
ſatū ⁊ formalr̄ neceīuʒ. cū dicat 2° metacc. ſempiter-
T.c.4. noꝝ p̄ncipia ſemp̄ eē v̄iſſima neceſſe eſt. q2 ſūt ali
is cā v̄itatꝭ. Sempiterna ḡ que ip̄e poſuit formalr̄
T.c.6. necīa cõceſſit p̄na hīe. ℭ Itē.5.metacc.c.de necīo.
nihil ꝓhibet necīoꝝ q̄rūdā eē alteras cās. Hoc ēt
p3 in v̄itatib⁹ p̄ncipiꝭ ⁊ ꝯnis. ſi tñ p̄nm ſit cā ꝯnis

in eēndo uerū. ℭ Cū arguiť cātū eſt de ſe nõ ens
ſed poſſibile eē ꝓpꝛie. dicēdū eēt ꝙ nõ eſt de ſe ens
uel magis nõ eſt a ſe ens. ita ꝙ cāto nõ op3 ꝙ cõ-
petat aliqua non entitas: ſed negatio modi eēndi
qui eſt a ſe eē. ⁊ iſta negatio eſt cõpoſſibilis necīo.
ſ; negatio entitatis non ſit cõpoſſibilis ei. ℭ Qõ
ēt dī ꝙ cātū eſt de ſe poſſibile ſi itelligiť de poten
tia que eſt dīa entis oppoſita actui. talis potentia
nõ necīo inueniť in cāto niſi qd cātur cū nouitate.
nõ aūt neceīuʒ fuit apud Arz. cõnexio cātionis ⁊
nouitatis. ſic nec apud illos theologos: qui dicūt
deū poſſe ꝓduxiſſe aliq̄d ab eterno. eſt tñ oē cātuʒ
poſſibile hoc eſt obectū potētie cātiue. ſed iſta poſſi a.l.termin⁹
bilitas ſ; repugnet neceſſitati a ſe non tamen ſm
Arles repugnat neceſſitati formali. ℭ Ad aliud
cū ipomiť Arli de infinitate intelligētie oppoſitū
eſt uerū. ⁊ ēt in ſe demõſtrabile. ⁊ oñſū eſt ꝑus ꝙ
ſit de eius intentione.

Ad illas ḡ auctēs eius pro h adductas.
ℭ Ad p̄mā ꝯ ultia.4.c.nõ eſt il T.c.41.
la ꝙ p̄mū eſt ſine magnitudie: q2 in fine potētie.ſ; T.c.29.idē
poſt illā ſeq̄tur alia ꝯ.quaſi recitata ut ꝑus oñſa.ſ. 5.⁊.8.phy⁹
ꝙ eſt ipaſſibilis ⁊ inalterabilis. oēs eni aliꝭ mot⁹ ⁊.1.celi.
ſunt poſteriores illo qui eſt ſm locū. hec ille. Non
eſt aūt illa ſuba mobilis ſm locū: qd ꝓbari pōt ex
ꝑhabitis ibi. ⁊ tūc cõcludit.ḡ nõ eſt mobilis aliq̄
poſteriori motu: ⁊ ita inalterabilis. ⁊ tūc ſequitur
p̄nm.5.c.utrū aūt vnā talē ⁊c̄.ita ꝙ talitas iſta re- T.c.42.
ferať ad eē inalterabile de quo imediate ꝑceſſit ſer
mo. Nõ aūt referť ad eē potētie ifinite de quo fuit
ſmo in ꝑcedēte.ḡ.que eni cõtinuatio eēt ſmonis
ꝙ eē tale referať ad ꝯditionē ꝑus hitā mediate ⁊
nõ ad illā que ꝑus imediate hētur. uel poſſet dici
ꝙ ſi tale referať ad illā cõditionē mediate ꝓpoſitā
referēda eſt ad illud qd fuit in ꝯne.ſ.nõ hīe magni
tudinē. ⁊ cõcedo ꝙ plures ſūt tales ſine magnitu
dine ſic plures ſunt inalterabiles ⁊ impaſſibiles.
ℭ Ad aliā auctoritatē dico ꝙ negatio pōt per tot
media ꝑꝑ q̄d de aliq̄ ꝯcludi qd p̄nt eē in ipo cāe re
pugnātie ad affirmationē oppoſitā. ⁊ ſi aliq̄d vnū
ſit cā adeq̄ta repugnātie illud erit mediū adeq̄tū
ad oñdēdū talē negationē. infinitas intenſiua eſt
vna cā repugnātie ad hīe magnitudinē: ſed non
adequata. hīe aūt itellectualitatē ſine mā eſt ratio
adequata. Iſta āt duo op3 cõiūgi.ſ.intellectualita-
tē ⁊ imālitatē ad hñdū mediū ſufficiēſ. q2 ſicut nõ
ſufficit intellectualitas ſola ſm mētē Arlis. ſic p3
in hoīe. ſic nec imālitas: ſic p3 in celo. ℭ Ad iſtam
ḡ auctoritatē dico ꝙ nõ hīe magnitudinē pōt cõ-
cludi ex ifinitate potētie. ⁊ ſic ꝯcludiť ibi.c.4.ꝯne T.c.41.
penul. ⁊ ēt ꝯcludiť.8.phycoꝝ. Pōt ēt ꝯcludi ex alio T.c.78. ⁊
ſ.imālitate cū itellectualitate. purū eni itellectuali inde.
tate nõ pōt hīe magnitudinē. q2 forma itellectua-
lis nõ eſt extēſibilis. ſ; ſi aliqd itellectuale ſit q̄ntū
hēt māʒ que ꝑficiť a forma itellectuali. ⁊ tūc reci-
pit q̄titatē nõ rõne itellectualitatis ſ; rõne mālita
tis quā ꝑficit forma itellectualis. ſic eſt in homīe.
Hec ergo eſt v̄a. nā hñs ifinitā potētiā non h3 ma
gnitudinē. ⁊ hec. nā itellectualis nõ hñs māʒ non
hēt magnitudinē. Ibi ḡ uerſus finē.4.c.ꝓbať nõ T.c.41.
hīe magnitudinē per hīe potētiā infinitā. ſ; illud
nõ eſt mediū adequatū reſpectu ꝑdicati. ibi aūt.c. T.c.30.
3.poſt p̄nm hētur de ſubſtīs imobilib⁹ ꝙ op3 eas eē
ſine mā. ſempiternas eni eas eē op3. Et ſi aliq̄d eſt T.c.36. ⁊
actu ſempiternum.ḡ actu ſine mā. ⁊ poſtea in p̄na inde.
4.c.hētur quõ iſte ſube mouētes ſūt nāe intelle-

ctualis. Ex iſtis hētur 2m mediū ad remouēdū ma
gnitudinē qd eſt eē itellectuale ſine mā. ⁊ iſtud eſt
T.c.43. mediū adeq̄tū reſpectu ꝑdicati. qñ ḡ dī.c.4.ꝙ op3
tot ſubas eē ſine magnitudie ꝑꝑ cāʒ ꝑdictā. h de-
bet intelligi de illa cā adeq̄ta que.ſ.eſt intellectua-
T.c.30. litas ſine mā que dicta eſt in p̄n° tertꝭ capl̄i: ⁊ in
T.c.36. ⁊ p̄n° q̄rti capl̄i. nõ āt debet referri ad illā ꝓpoſitio-
inde. nē que tacta eſt in fine de infinitate potētie. nec h
vī deſtruere ſniaʒ lr̄e cū itellectualitas imaterialis
ſit ꝓpꝛia cā imo adeq̄ta reſpectu ꝑdicati. hoc aūt
qd eſt hīe infinitā potētiā uel nõ eſt ei⁹ cā uel non
eſt adeq̄ta. q2 ꝑdicatū oī intelligētie cõuenit. medi
um autem conuenit ſoli deo. cui honoꝛ eſt ⁊ gloria
in ſecula ſeculorum. Qó. VIII.

Trum filius uel uerbuʒ di-
uinū hēat cau
ſalitatē aliquā ꝓpꝛiā reſpectu creature.
Arguiť ꝙ ſic. q2 ars dicit reſpectū cāli
tatis ad artificiatū: ⁊ idea ad ideatū. ſ; v̄
bo dino cõpetiť ꝓp̄e eē artē ⁊ hīe in ſe ideas oīuʒ
factibiliuʒ.ḡ ⁊c̄. minoꝛ p3 per Augm.6.de tri.c.9.
ul̄.37. uerbū inq̄t ꝑfectū cui nõ deeſt aliq̄d: eſt ars
q̄dē oīpotentis ⁊ ſapiētis dei. h pro p̄ria p̄te mino
ris. ⁊ ſeq̄tur. plena oīuʒ rõnū viuētiū icõmutabili-
um: ⁊ h pꝛo ſcd̄a p̄te minoris. q2 per rõnes illas in
telligit ideas ut p3 ex intētione eius.83.q.q. 46.
⁊ ſeq̄tur ibi. nouit de⁹ oīa que fecit per ipſū. h pro
utraq; p̄te minoris. intelligēdo ſic. nouit tanq; in
arte in qua relucēt rõnes artificiatoꝝ. ℭ Ad op-
7.1.8. poſitū Augus.2.de tri.c.5.loquēſ de filio icarnato.
mitti inquit a p̄re ſine.ſ.ſ. nõ potuit. ⁊ ſeq̄tur pau-
cis interpoſitis. Foꝛtaſſe aliq̄s cogitat ut dicamus
etiā a ſeipſo miſſum eē filiū. q2 ille Marie cõcept⁹
a.l.creāte. ⁊ partus opatio trinitatiſ eſt qua cauſante omnia
cauſantur. Et iſtā cõcluſionē cõcedit implicite cū
r̄ndet ad obiectionē que poſſit fieri cõtra eā dicēs:
quõ inq̄t p̄r filiū miſit ſi ipſe ſe miſit: cui p̄mo reſpõ
deo ⁊c̄. Itē ibidē intelligat iſtā incarnationē vna
eadēq; opatione p̄ris ⁊ filiꝭ inſepabiliter eē factaʒ.
nõ utiq; inde ſeparato.ſ.ſ. ℭ Itē idē li. 4.c.22. uel
38. plane fidēter dixerim p̄rem ⁊ filiū ⁊.ſ.ſ. vnius
eiuſdēq; ſube deū creatorē trinitatē oīpotētē inſe-
parabiliter opari.

Queſtio iſta gñaliť ꝓpoſita intelligi poteſt
de quacūq; cālitate que deo cõue
nit reſpectu creature. ſed argumēta magis tāgunt
de cālitate effectiua. ℭ De iſta cālitate p̄ ingrēda
ſunt tria videnda. p̄ utrū aliq̄ rõ formalis cauſan
di ſit ꝓpꝛia uerbo. 2° utrū aliq̄s modus uel oꝛdo in
cālitate ſeu cāndo ſit ꝓpꝛius ſibi. 3° utrū aliq̄s re-
ſpectus cālitatis uel aliquis alius reſpect⁹ ad crea
turam includať per ſe in ei⁹ ꝓpꝛietate ꝯſtitutiua.

De primo dici pōt ꝙ nõ eſt ꝓpꝛia ſibi ali
qua rõ formalis agēdi ad ex.
ℭ Ex hoc pōt tripliciter oñdi. p̄ auctoritate. 2° ra
tione ſumpta a poſteriori: ⁊ tādem rõne ſumpta a
ꝑori. ℭ Auctoritas eſt Augni.5.tri.14 ul̄.34. ubi
dicit ſic. ad creaturā p̄r ⁊ fili⁹ ⁊ ſp̄us ſcūs ſūt vnū
p̄ncipiū ſicut vnus creatoꝛ ⁊ vn⁹ deus. ℭ Ex hoc
videť ꝙ ſic eſt in eis vna formalis deitas per quā
dicunť vn⁹ deus. ſic eſt vna formaliſ rõ cauſandi ⁊
p̄ncipiandi per quā dicunť vn⁹ creatoꝛ ⁊ vnū p̄n-
cipiū. Hoc idē vult Dio⁹ de di.no. dicēs coīa totius
diuinitatis ſunt cābilia oīa. ℭ Rõ a poſteriori ſu-
miť ab actu cāndi de quo actu ait ſaluatoꝛ Joā.5.
quecūq; ille.ſ. pater fecerit hec ⁊ filius ſimilr̄ fac.

per h ꝙ ait: quecūq;: p3 ꝙ nõ ſe hñt p̄r ⁊ filius in
agendo ſicut cā vniuerſalis ⁊ ꝑticularis: ſicut ſol
⁊ p̄r in gñatione aīaliſ. Ex hoc ꝙ ait: hec. p3 ꝙ nõ
ſunt cāe uarie reſpectu alioꝝ cātoꝝ. ſed eorūdeʒ.
ex hoc ꝙ ait: facit. p3 ꝙ non ſe hñt ſicut agēs ⁊ rõ
agēdi. rõ q̄ppe agendi non pꝛopꝛie agit. Ex eo ꝙ
ait/ſimiliter. p3 ꝙ nõ hñt ſe in agendo ſicut cā ſu-
perioꝛ ⁊ inferioꝛ. que nõ agit virtute ꝓpꝛia ſed vir
tute alterius. puta depēdēter ⁊ iperfecte reſpectuſ
eius: nec ēt agunt ſicut due cāe ꝑtiales cõtinētes
vnā cālitatē cõpletā. ſiue ſint eiuſdē rõnis ut duo
trahētes nauē. ſiue ſint alterius rõnis. ut intelle-
ctus agens ⁊ fantaſma ſm aliquos in mouēdo in
tellectuʒ poſſibilē. q2 in talibus neutra cā pōt dici
cõplete facere: ſed ambe faciunt complete ⁊ totali
ter. utraq; aūt per ſe nõ niſi diminute ⁊ ꝑtialiter.
vnde magis ꝓpꝛie dici pōt utraq; alteri coagere
q̄; facere effectū. ſimiliter tales due cāe nõ oīno ſi
militer cauſant effectū. His ergo differentiꝭs ⁊ im
perfectionibus excluſis intellexit chꝛiſtus: ꝙ p̄r
⁊ filius ⁊ pari rõne tota trinitas quecunq; cauſa-
ta ſimul cauſant. ⁊ hoc eque ꝑfecte ⁊ cõplete. Ex
h ſeq̄tur ꝙ v̄bo nõ eſt ꝓpꝛia aliqua rõ formalis
agendi. ꝯñtia iſta ꝓbať. nullū ſuppoſitū formaliter
agit niſi ſit actu per illud quod eſt ſibi formaliter
rõ agēdi ⁊ itelligo ſic. uel ꝙ hēat illud tanq; for-
mā infoꝛmātē ut eſt in creaturis. ꝓpter qd Arles
2° de aīa. cõcludit aīaʒ eē actū ⁊ formā coꝛpis. q2 T.c.6. ⁊ 18
eſt p̄nm quo conueniūt ei opatiões coꝛpis anima- ⁊ circiter.
ti. uel ſic ꝙ illud qd eſt pꝛincipiū agēdi ſit oīno idē
ſuppoſito agēti. ſicut eſt in foꝛma ſimplici ſubſiſtē
te que ſe tota ſtatim eſt illud qd eſt ex.8.metacc. ⁊ T.c.16.
ita ſe tota agit. ℭ Nūc aūt illud qd eſt ꝓpꝛiū vni
ꝑſone nõ pōt eē act⁹ alterius perſone: nec p̄mo mõ
nec 2° mõ ſicut vult Aug⁹.7.de tri.c.1.uel.19. ubi
vult ꝙ p̄r nõ pōt eē ſapiens ſapientia genita. ſequi
tur ergo ſi illud qd eſt rõ formalis agendi in aliq̄
actione ſit ꝓpꝛiū vni ꝑſone ꝙ alia perſona nõ agit
formaliter illa actione. ℭ Si dicatur ad illud ſm Henric⁹ q̄li
vnā opinionē ꝙ tres perſone in ſuo intellectu cõi beto.6.q.2.
⁊ eēntiali hñt vnū uerbū qd eſt formale pꝛincipiū
cāndi quaſi ꝓximū ⁊ eēntia quaſi remotū. ſed pa-
ter hēt illud uerbū a ſe. quaſi dicendo ipſum. filius
⁊ ſp̄us ſcūs hñt ip3 a ſolo p̄re. qui vice omniū vni-
cū uerbū dicit ad ꝑficiēdū itellectū eēntialem. Et
ſilr̄ dī de.ſ.ſ. reſpectu uolūtatis. ℭ Cõtra. certū eſt
ꝙ p̄r nõ h3 v̄bū ut actū ſuū formalē altero ꝑdicto-
rū modoꝝ.ḡ tm̄mõ h3 ip3 ut coꝛrelatiuū uel ꝯſub
ſtātiale. diſtinctū tñ in ſuppoſito. ſ; neuter modus
hñdi ſufficit ad hoc ut ſic habēs dicať formaliter
agere iſta actione: reſpectu cuius illud qd ſic habe
tur eſt ꝓpꝛiū formale pꝛincipiū. q2 neuter modus
habendi ſaluat hoc p̄ncipiū formale hēri tanq; for
mā uel actū hñtis. qd tñ requiriť ad hoc ꝙ habēs
poſſet dici agere tali actione. Iſtud p3 de creaturis
nõ tñ de coꝛrelatiuis ſed quibuſcūq; diſtinctis hy
poſtatice cõparatis ad eādē actionē. ℭ 3° arguiť
ad ꝓpoſitū a ꝑori p̄ per mediū ꝓpꝛiū ſic. formalis
rõ cāndi in deo ⁊ ꝓpꝛia eſt intellect⁹ uel uoluntas
uel aliquis actus intellect⁹ uel uoluntatis. ſed tri
um perſonarū eſt idē intellectus ⁊ eadem uolun-
tas: ⁊ per conſequēs eorū eſt oīno idem actus in-
telligendi ⁊ uolēdi: ⁊ idē obiectū ſiue pꝛimarium:
ſiue ſecundariū. ergo ⁊ eadē rõ formalis cauſandi
ēt ꝓpꝛia eſt cōis tribus ꝑſonis. Hāc rõnē tāgit Au
guſtin⁹.2.tri.8. quõ inq̄t p̄r cū.ſ. filiū ſanctificauit 5.tri.7.

Primum Jo.10. ſi ipſe ſcipſum ſanctificauit.utrũqȝ enim ipſe dñs
2m.Jo.17. ait ſicut ꝓbat ibi. ꝛ poſt.quõ pꝛ cũ tradidit ſi ipſe
primũ ro.8 ſe tradidit.utrũqȝ eni dicit Apls: ſicut ipſe ꝓbat
2m galat.2. ibi. Et ſbdit rñſionẽ credo.rñdebis ſi ꝓbe ſapis.qꝛ
vna uoluntas eſt pr̃is ꝛ filij ꝛ inſepabilis opatio.
quaſi dicat huiuſmodi ueri qõ pꝛ agit ꝛ filiꝰ ſimilr
agit cã eſt pp eandẽ rõnẽ agendi.qꝛ vna uolũtas
eſt pr̃is ꝛ filij.ꝛ ex hoc ſequit inſepabilis opatio.
Hoc ẽt cõfirmat per illud.3.tri.6.uolũtas dei pma
Henricꝰ ubi ſupra. eſt ꝛ ſũma cã oĩuȝ.i.formalis rõ cãndi. ¶ Diceret
ad h̃ ꝙ lȝ uolũtas uel itellectꝰ ſit formalis rõ cau-
ſandi:nõ tñ in ꝗlibet pſona.ſed aliq̃ ꝓprie hȝ potẽ
tiã ut ẽ pñm formale uel ꝓximũ cãndi. ¶ Cõtra h̃
ſi eſt eadẽ potẽtia.ꝛ hñs eũdẽ actuȝ ꝛ circa idem
obẽtũ ipſa in quocũqȝ ſuppoſito ſit:ſemp hẽbit eã
dẽ rõnẽ cãlitatis reſpectu obẽti cãbilis per ipſam
potẽtiã.nã ſuppoſitũ nõ tribuit aliquã rõnẽ cãlita
tis ipi rõni formali agendi.ſed ipȝ hẽt rõnẽ cauſe
agentis pciſe per h̃ ꝙ hȝ rõnẽ formalẽ agẽdi.que-
Th.i.2.ſcri pti.di.j. ꝛ i ſ.j.parte ſũ. q.45.artiᵒ 6.ꝛ aliq̃lit q.4.arᵗᵒ.3. ꝛ.q.6.ar.4 cũqȝ ergo pſona hẽt eãdẽ potentiã hẽbit eãdẽ ha
bitudinẽ ad obẽtũ cãbile. ¶ Aliud mediũ ꝓpriuȝ
accipit ad ꝓpoſitũ ipm.ſ.eẽ diuinũ.ꝛ ex h̃ medio
arguit ſic.eẽ dinũ cõe ẽ tribꝰ.qꝛ ipa eẽntia cois eſt
tribꝰ.eẽ ãt dinũ eſt ꝓpriũ pñm cãndi.ꝓbo.eẽ reruȝ
ꝓpe ẽ eẽ cãtũ.ꝛ opȝ ꝙ cãet a ſuo ſiliꝰ.g̃ p ſe cãtur
ab eẽ diuino. ¶ Cõtra hoc eẽntia ut eẽntia non
eſt pncipiũ agendi niſi per modũ nature.deus ãt
ad extra nihil agit hoc modo. ¶ Ultio põt oſten-
di ꝓpoſitũ per mediũ cõe a priori ꝛ h̃ ſic.oẽ cauſa
tũ per ſe depẽdet a cã pma ſicut iperfectũ ꝛ poſſi-
bile a perfecto ꝛ ſimplr neceſſario.g̃ illud qõ eſt
formalis rõ cãndi eſt formalis rõ terminãdi iſtaȝ
depẽdẽtiã cãti.ꝛ per ꝯñs formalis rõ eẽndi perfe
ctũ ꝛ neceſſariũ.ſed neceſſitas ꝛ pfectio eadeȝ eſt
cois tribꝰ perſonis.ergo ꝛ rõ terminandi depẽdẽ
tiã cãti erit cois.ꝛ per ꝯñs formalis ratio agendi
erit cõmunis.

Contra iſta põt argui.notitia ꝛ amor in di-
uinis ſm ꝙ ſunt ꝓcedentes ſũt ra
tiones ſm quas creature ꝓducũtur.ꝛ hoc ſm ge
nus cãe formalis.ſine quibꝰ intellectus ꝛ uolun-
tas eſſentiales nõ ſufficienter diſponerẽt ad ipas
creaturas ꝓducendas.Nũc aũt notitia procedẽs
uerbũ eſt.ꝛ amor ꝓcedẽs.ſ.ſ.eſt.ergo ṽbo eſt aliq̃
rõ formalis cãndi ꝓpria.ꝛ ſilr.ſ.ſ.maior oñdit qua
druplicter. Primo ſic.ſapia ut eſt eẽntialis nõ eſt
niſi ſpeculatiua.ſed ut eſt perſonalis eſt practica
reſpectu opandoꝝ cõtinẽs in ſe ideas que ſunt pn
cipia opandi. Nũc aũt nõ ſufficit ad operandum
aliqua notitia tanq̃ȝ rõ ꝓxima niſi ſit practica.er-
go ꝛc. ¶ 2ᵒ oſtẽditur per exẽplũ de artifice creato.
Artifex eni in ſapia artis duplicẽ hẽt notitiã de ar
tificiato.vnã ſimplicis notitie in arte ulĩ qua itue
tur opanda pure ſpeculatiue.ꝛ aliã hẽt notitiam
diſpoſitiuã ad opus.qua in arte pticulari cõcepta
de arte ulĩ:intuet ordinẽ ꝓductionis ſue in opuſ:
ꝛ eſt cognitio practica:ſine qua ipoſſibile eſt artifi
cem procedere in opus.Silr deꝰ in notitia ſimpli-
ci eẽntiali nouit ſingula ſimpliciter ꝛ abſolute tan
q̃ȝ in manifeſtatione q̃dã.Jn notitia ṽo ꝓducta no
uit eadẽ intrinſeca ꝛ extrinſeca tanq̃ȝ in quodam
declaratiuo:ꝛ ſpãliter nouit factibilia in eo tanq̃ȝ
in quodã diſpoſitiuo eoꝝ ad opus.ſicut ergo noti
tia artis ulis nõ ſufficit ſine notitia artis pticula-
ris que eſt diſpoſitiua ꝛ practica:ita in deo nõ ſuf
ficit notitia eẽntialis ſiue notitia producta. ¶ 3ᵒ

oñditur iſta maior per quoddã ſimile in nãlibꝰ.qꝛ
ſicut forma nãlis non eſt pñm actionis ſm ꝙ eſt
pfectio eius in quo eſt:ſed ſolũmõ ꝙ hȝ reſpectuȝ
ad effectũ.ſimilr ſapia uel amor ſolũmõ ſm ꝙ hẽt
reſpectũ ad effectũ eſt pncipiũ operandi.ſapientia
autẽ diſponẽs ꝛ amor effectans que reſpiciũt effe
ctũ nõ ſunt niſi ſapia ꝛ amor ꝓcedẽtes. ¶ 4ᵒ oſtẽ
ditur eadẽ maior ex ordine ꝓductiõis intrĩſece ad
extrinſecã:ꝛ h̃ ſic:ubi in diuinis terminat ordo ra
tionis in eẽntialibꝰ:ibi incipit ordo origis in perſo
nis.g̃ pari rõne ubi terminat ordo origis in per-
ſonis ibi incipit ordo originis creaturarũ.nõ põt
ergo pꝛ creaturã producere niſi pꝰs ꝓducto uer
bo ꝛ.ſ.ſ.Si aũt pater haberet in ſe formalr omneȝ
rõnẽ cãndi creaturã ita ꝙ in ṽbo non eẽt aliq̃ ꝓ-
pria rõ cãndi videt ꝙ poſſet pꝛ cãre:lȝ non ꝓduce
ret filiũ. ¶ Confirmat iſtud per Augm.15.de tri.c.
11.uel 28.põt eẽ inquit uerbũ noſtrũ qõ nõ ſequat
opus.opus autẽ eẽ nõ põt niſi pcedat uerbũ.ſic ꝛ
uerbũ dei eẽ potuit nulla exñte creatura.creatura
aũt nulla eẽ põt niſi per ipm per qõ facta ſũt oĩa.

Ad iſta. maior pme rõnis negãda eſt: quia
(ut dictũ eſt priꝰ) notitia ꝛ amor ſȝ
ꝙ deus eſt cã creature ſunt cões formalr tribꝰ pſo
nis. ¶ Ad pmã ꝓbationẽ iſtius maioris.notitia
in memoria:ꝛ notitia uerbi nõ differunt nobis ut
ſpeculatiua ꝛ practica.qꝛ nõ differũt niſi ſicut ha
bitualis notitia ꝛ actualis.que cõueniũt ſemp in
rõne ſpeculatiui ꝛ practici.Si g̃ notitia eẽntialis
in pr̃e ſe hẽt ſicut notitia in memoria reſpectu no-
titie que eſt in uerbo nõ erit illa in pr̃e ſpeculatiua
ꝛ alia practica:ſed uel utraqȝ practica uel utraqȝ
ſpeculatiua.Qõ addit ibi de continẽtia idearũ ſol
uet rñdẽdo ad argumẽtũ pncipale. ¶ Ad 2m no-
titia in pr̃e de creatura nõ ſe hẽt ſicut notitia artis
ulis reſpectu notitie eiuſdẽ in ṽbo.pȝ hoc ex pdi-
ctis.qꝛ ſe hñt ſicut notitia memorie ꝛ intelligẽtie.
ꝛ lȝ pma ſit q̃ſi habitualis.ꝛ ſcda q̃ſi actualis.ta-
men utraqȝ eſt eque ulis uel pticularis. ¶ Jllud
etiã qõ dr de arte ulĩ ꝙ ipa ſit ſpeculatiua.ꝛ ars
pticularis practica nõ videt uerũ.qꝛ ſm diffinitio
nẽ artis.6.ethi.Ars eſt habitus cũ recta rõne fa- c.5.
ctiuus.patet ergo ꝙ oĩs ars eſt hitus practicus.
qꝛ omnis habitus factiuus eſt practicus.Hoc eti-
am arguit ex eo qõ dr artẽ pticularẽ concipi de ar
te ulĩ.qꝛ cõcluſiões practice reſoluũtur in princi-
pia practica ſaltẽ ut in pncipia ꝓxima:imo videt
ꝙ nõ poſſint reſolui aliquo mõ in pncipia ſpecula
tiua:niſi practica ſit ſubalternata ſpeculatiue.qꝛ
oĩs doctrina concluſiones ꝓprias reſoluit in pn-
cipia ꝓpria niſi ſit ſubalternata alicui ſupiori cuiꝰ
ꝯnes hẽt pro pncipijs.Si q̃nqȝ ergo inueniat di-
ctũ ab aliquo auctore ꝙ ars ulis eſt ſpeculatiua
ꝛ pticularis pctica.Hoc idiget expoſitiõe.ꝛ põt ſic
intelligi.quãto aliqõ mediũ recedit magis ab vno
extremo:tãto nõ ſolũ accedit ad alterũ:ſed dr hĩe T.c.52.
rõnẽ alterius.ſicut pȝ ex.5.phyᵒ.ꝙ rubeũ reſpectu
albi dr nigrũ.Nũc autẽ cognitio mere ſpeculatiua
eſt illa que nullo modo eſt directiua in opus.Co-
gnitio ṽo mere practica eſt illa que imediate eſt di
rectiua in opus.quecunqȝ g̃ cognitio media pro
q̃ȝto magis recedit ab vno extremoꝝ:tanto magiſ
põt dici contineri ſub altero.Nũc autẽ cognitio ar
tis vniuerſalis nõ eſt imediate directiua in opere. Jn phyᵒ.
qꝛ opatiões ſũt circa ſingularia.p metacc.Notitia
autẽ artis pticularis eſt imediate directiua.pro tã

to igit notitia artis ulis põt dici ſpeculatiua:pro
q̃ȝto nõ eſt imediate directiua in opuſ ſicut eſt par
ticularis.nec tñ eſt ſimplr ſpeculatiua.ſed directi
ua lȝ mediate.qꝛ pticularis virtute eiuſ eſt imedia
te directiua. Qõ addit igit ꝙ in ṽbo tanq̃ȝ in diſ-
poſitiuo nouit deꝰ factibilia.quero qd itelligit per
notitiã diſpoſitiuã in deo.Jn nobis video vnã no-
titiã de agibili determinãtẽ quid ſit agẽdũ.ꝛ hanc
ſeqtur actꝰ uolũtatis:qua recte uolo ſic agere ſicͭ
rõ dictat agendũ eẽ.Jſtã uolitionẽ:ſeqtur quedaȝ
cognitio qua ſcio me ſic uelle.Et ſi ſcirẽ uolũtatẽ
meã eẽ imutabilẽ ꝛ nõ ipedibilẽ:ſcirẽ me aliqñ ſic
facturũ eſſe.Jn deo aũt nõ poſſumꝰ hĩe diſtinctos
actus re ſed q̃ſi rõne.Aut g̃ per notitiã diſpoſiti-
uã intelligis in deo notitiã q̃ſi pcedẽtẽ oẽm actũ
uolũtatis.ſiue illum quo vult ſe ſic facturum eẽ.ꝛ
tunc ſeqtur ꝙ ſi talis notitia in deo diſpoſitiua eſt
in vna pſona ꝛ in alia.qꝛ oĩſ notitia in deo.que q̃ſi
pcedit oẽȝ actũ uolũtatis hẽtur in intellectu diui-
no virtute pmi obẽti mouẽtis.illud aũt mouet ne-
ceſſario intellectũ diuinũ ad quãcũqȝ notitiã pce-
dẽtẽ actũ uolũtatis:qꝛ in tota iſta motiõe nõ inue
nit in pñm motiuũ niſi per modum nãe:ꝛ per ꝯñs
neẽio.Aut per notitiã diſpoſitiuã intelligis illam
que ſequit determinationẽ uolũtatis.ꝛ tũc ſequit
ꝙ cũ q̃libet pſona nouit determinationẽ uolũtatiſ
in q̃cũqȝ pſona ſicut in ſeipſa:ꝙ quelibet hȝ eque
notitiã diſpoſitiuã de quolibet opabili.Nec ualet
dicere ꝙ hec pſona nouit illã ſic diſponere de opa
bili.ſed nõ ſeipſaȝ.qꝛ ſicut argutũ eſt ad ꝯnẽ pnci-
palẽ iſtius articuli.vniꝰ uolũtatis vna eſt diſpoſi-
tio.ꝛ ita ſi vna pſona diſponat de hoc opabili per
ꝯñs ꝛ alia que hȝ eãdẽ uolũtatẽ eodẽ mõ:imo eo
dẽ actu diſponit:ꝛ per ꝯñs reflectẽdo ſe per actuȝ
itellectꝰ ſup actũ uolũtatis.ſic vna ſcit ſe ſic diſpo
nere de h̃ opabili ſic ꝛ alia.ꝛ ſic notitia diſpoſiti-
ua iſto mõ intellecta eſt cois tribus pſonis. ¶ Ad
tertiã ꝓbõnem que eſt de forma nãli actiua Rᵒ.lȝ
forma nãlis actiua hẽat reſpectũ quẽdã ad ꝓdu-
ctũ qui reſpectus ſignificat per nomẽ pncipij uel
potẽtie.tñ illud qõ dr eẽ pncipiũ uel potẽtia tanq̃ȝ
ſbſtratũ huic reſpectui eſt aliq̃ forma abſoluta.qõ
ꝓbat:qꝛ nõ minꝰ formale principiũ actiõis ul' mo
tus eſt aliqõ abſolutũ q̃ȝ terminꝰ.Et pcipue ſi iſta
ꝓpoſitio eſt uera illud eſt formale pñm agendi in
quo agens ꝛ ꝓductũ aſſimilant:nũc aũt terminꝰ
T.c.10.ꝛ expreſſius 7.phyᵒ. T.c.17.ꝛ 18. formalis actionis uel motus nõ ſolũ põt eẽ forma
abſoluta.ſed neẽio vr ex.5.phyᵒ.ꝙ eſt forma abſo
luta nõ includens aliquã reſõnẽ.g̃ uel neẽiuȝ uel
ſaltẽ poſſibile ꝙ illud qõ eſt pñm formale agẽdi ſit
forma abſoluta:ꝛ ut forma abſoluta.hoc declarat
in exẽplo.qꝛ lȝ calor ſit potentia calefaciẽdi.ꝛ hoc
qõ dico potẽtia importat reſpectũ in cõcreto:tñ il-
le reſpectus per ſe nõ icludit in rõne pncipij actiui
ſicut loqmur de pncipio actiuo:accipiẽdo pro illo
qõ imediate denoiatur ab illo reſpectu.Hoc pȝ in
alio exẽplo magis remoto hoc qõ eſt eẽ obẽtũ im-
portat ex ſignificatiõe nois reſpectũ. ¶ Si tñ q̃ra
tur qd ſit pmũ obẽtũ viſuſ.nõ rñdet per aliqõ rela
tiuũ.qꝛ tũc eẽt facile aſſignare oĩa obẽta potẽtiaꝝ.
puta ꝙ primũ obẽtũ viſus eſt viſibile.ꝛ auditus
audibile:ꝛ ſic de alijs.ſed opȝ aſſignare pro primo
obẽto aliquod abſolutũ ſubſtratum illi reſõni que
iportat per hoc qõ eſt obẽtũ.cuiꝰ abſoluti forma ſit
per ſe motiua talis potẽtie.ſic lux uel color reſpe-
ctu viſus.ꝛ ſonus reſpectu auditus.ꝛ ſic de alijs.

hoc eſt qõ dicit Arᵗˡᵉˢ 2ᵒ de aĩa.cuiꝰ inquit eſt vi T.c.66.
ſus hoc eſt viſibile.ꝛ ſequitur.viſibile eſt color.h̃
ãt eſt ſm ſe viſibile.ſm ſeipȝ ãt nõ rõne.ſed qm̃ in
ſeipſo hẽt cãȝ eẽ viſibile.oĩs eni ꝛc.vult dicere ꝙ
ſi color eſt primũ obẽtũ viſus ipȝ ſm ſe eſt viſibile
nõ per ſe primo mõ.ꝛ hoc eſt qõ dicit nõ rõne.hoc
eſt.hoc predicatũ qõ eſt viſibile nõ cadit in ratiõe
ſubẽti.ſed per ſe ſcdo mõ:qꝛ in ſubẽto eſt cã pdica-
ti.ꝛ hoc intẽdit cũ ſubdit.ſed qm̃ in ſeipo hẽt cãȝ.
¶ Cõſimiliter eſt in multis alijs ꝛ ſpãliter in ꝓpo
ſito.qꝛ cũ querimꝰ pncipiũ actiuũ reſpectu alicuiꝰ
actionis nõ intelligimꝰ de reſpectu qui iportatur
in cõcreto per hoc qõ eſt principiũ actiui.tũc eniȝ
facile eẽt oñdere reſpectu oĩs actionis ſuũ pncipi
um.qꝛ pncipiũ actiuũ reſpectu calefactiõis eſt ca-
lefactiuũ.ꝛ illumiatiõis illumiatiuum:ꝛ ſic de ſin
gulis.Sed intelligimꝰ de illo qõ eſt ꝓximũ funda
mẽtũ illius reſpectus.illud aũt eſt forma abſoluta
ꝛ hoc non includendo aliquẽ reſpectũ.qꝛ reſpectꝰ
ille nõ poſſet alicui eſſe prior natura termio reſpe
ctus.forma auteȝ actiua eſt prior natura termino
actionis ſaltẽ in actionibus equiuocis.Applican-
do ergo ad ꝓpoſitum ſi notitia que eſt rõ formalis
ꝓducendi creaturã nõ plus includat rõnẽ reſpe-
ctus ad eã q̃ȝ rõ reſpectus includit in forma in ra
tione principij actiui naturalis:ꝛ ibi nõ includit
ſed tm̃ conſequit.videt ſequi ꝙ in rõne notitie ut
eſt formale pncipiũ producẽdi creaturã nõ inclu-
dit reſpectus ad eã. ¶ Aliter breuiſſime põt dici
ꝙ in notitia ꝓducta nõ eſt aliquis reſpectus ad
creabile qui nõ ſit in notitia cõi tribus pſonis:ſic
pꝰs ꝓbatũ eſt. ¶ Ad q̃rtã ꝓbationem maioris.lȝ
iſta cõgruentia de prioritate ꝓductionis intrinſece
ad extrinſecã poſſet multipliciter impediri.tamen
conceditur concluſio ꝙ uera eſt.ſ.ꝙ pater nõ poſ
ſet ꝓducere creaturas niſi pꝰs ꝓducto filio ꝛ.ſ.ſ.
ꝛ ratio huius eſt.qꝛ quãdo ab eodẽ vnũ ſimplicit
neceſſario ꝓducitur:ꝛ aliud cõtingenter:nõ põt
ꝓducere illud ad quod contingenter ſe habet.niſi
priꝰ ꝓducto illo ad qõ neẽio ſe habet.ꝛ maxie qñ
eadẽ eſt neceſſitas ꝓducti ꝛ producẽtis.ꝓductũ
extrinſecum cõtingenter ꝓducit.Jntrinſecum ṽo
neceſſario:ſic ꝙ ipſum eſt neẽiuȝ eadẽ neceſſitate
qua ꝛ ꝓducẽs.Non põt ergo incohari ordo pro-
ductorũ extra niſi pꝰs terminato ordine ꝓducto-
rũ intra. ¶ Alia rõ eſt.qꝛ ꝓducto priori coicatur
cãlitas reſpectu poſterioris:ſi nõ repugnet ꝓprie
rõni illius ꝓducti.nã ex ordie ꝓductorum natura
repugnat ſibi cãlitas:cũ ipſuȝ ſit prius productũ.
Cuȝ ergo perſona ꝓducta (ut tactũ eſt in rõne pᵒo
re) ſit ꝓducta prius quacũqȝ creatura:ꝛ cũ nõ re
pugnet ſibi ex rõne ꝓductionis cãlitas reſpectu
creature:ſeqtur ꝙ eſt priꝰ creatura nõ tñ priꝰ ꝓdu
cta q̃ȝ ipſa ſed ꝛ ut ꝓductiua ipſiꝰ.Et hec duplex
rõ prioritatis põt haberi ex uerbis Augm ibi ad-
ductis.prima rõ in hoc ꝙ ait.uerbũ dei eẽ potuit
nõ exñte creatura.nõ ãt ecõuerſo.2ᵒ in hoc qõ ſub
dit per qõ oĩa facta ſunt.Nec tñ ex iſtis duabꝰ ra-
tionibꝰ:nec ex iſta auctoritate ſequit ꝙ uerbo ſit
aliqua ꝓpria rõ formalis cauſandi.qꝛ abſqȝ tali ꝓ
prietate rõnis cãndi põt ſtare tam pᵒritas perſo-
ne ad creaturã tanq̃ȝ producti ad ꝓductum:q̃ȝ pᵒo
ritas tanq̃ȝ principij ꝓductiui ad ꝓductũ.nõ eniȝ
oportet ꝙ productũ imediatius producẽti uel ꝓ-
ductioni ꝛ etiã ꝓductiuũ tertij habeat ꝓpriã ra-
tionẽ ꝓducẽdi illud tertiũ:ſed ſufficit ꝙ hẽat ra-

Universidad de Deusto Biblioteca

tionē cōeꝫ eādē cū primo ꝓducēte: ſic q̄ neceſſio ſibi illā coicat anteq̄ ultimū ꝓductū ꝓducat. ꝛ ſic eſt in ꝓpoſito. per hoc appet q̄re pr̄ filio ꝛ ſpūi ſcō nō ꝓductis nō poſſet creare. q̄ nō ꝓducto illo ad qō ꝓducēs neceſſio ſe hēt nō pōt ꝓduci illud aliud ad qō ꝯtingenter ſe hꝫ. nō ꝓducto ēt illo qō natuꝫ eſt hīe eādē cāūſalitatē reſpectu tertij cū ꝓducēte: nō pōt ꝓduci illud tertiū. ḡ illa ꝓpoſitio aſſumpta. ſi ꝟbuꝫ nō haberet ꝓpriā rōnē cāndi: pr̄: ꝛ ſi nō ꝓduceret uerbū tn̄ poſſet creare. falſa eſt ꝓpter duplicē rōnē ꝑdictā. ¶ Si arguit cōtra hoc. q̄ ſm auctoritatē Aug^m allegatā creatura neceſſio ꝑexigit uerbuꝫ in rōne cāe. vnde ait. creatura nulla eē poſſit niſi per ipſum per qō oīa facta ſunt. ſ. uerbū. nō aūt neceſſario ꝑexigeret in rōne cāe ſi totalis ꝛ cōpleta cāūſalitas eēt in pr̄e. ¶ R̄ᵒ q̄ uerbū neceſſario ꝑexigat in rōne cāe ad ꝓductionē creature pōt dupl'r itelligi. uel tanq̄ cāūſalitatē perficiēs uel tanq̄ in eadem cāūſalitate cū p̄ ꝑexacto cōueniēs. Primo mō nō req̄rit fili⁹: q̄ nō perficit cāūſalitatē pr̄is: ſed pr̄ in ſe: ꝛ a ſe hēt cāūſalitatē ꝑfectā. ꝛ eā coicat filio. ꝛ iō fili⁹ hēt: q̄ pr̄ hꝫ. 2ᵒ mō req̄rit fili⁹. q̄ eni prius q̄ creatura ꝓducat coicat ſibi eadē nā cū pr̄e. ꝛ per ꝯn̄s eadē virtus actiua reſpectu cuiuſcūq̄ poſterioris. ſeq̄tur q̄ fili⁹ tanq̄ cōueniēs in eadē cāūſalitate cuꝫ pr̄e ꝑexigat ad ꝓductionē creature. ¶ Aliter pōt dici ꝛ redit in idē q̄ effectū ꝑexigere aliqd in ratione cāe pōt eē dupl'r. Uno mō ex pte ipſius effect⁹ ſimpliciter q̄tū eſt de ſe. ita. ſ. q̄ effect⁹ nō hēret a quo ſufficienter poſſet ꝓduci niſi illud eēt cā. Alio mō ex pte neceſſitatis cōcomitātie in cā. p̄ mō fili⁹ nō ꝑexigitur in rōne cāe. ſed 2ᵒ mō. q̄ eādē ꝑfectionē totalē cāndi hēret pr̄ ſi per ipoſſibile ſolus eēt. ſed nō poteſt in actū illi⁹ cāūſalitatis exire niſi pri⁹ filius cōcurrat ſecū uel coicat ſecū in eadē perfectiōe. ꝛ ſm eā exeat in eundem actum.

De ſecundo articulo p̄ncipali dico q̄ filius negat a ſe auctoritatē p̄mariā cāndi. Joā. 5. nō pōt fili⁹ a ſe facere q̄cq̄. cōcedit aūt ſubauctoritatē in cāndo. cū ſubdit. niſi qō viderit patrē faciētē. ꝛ infra ibidē. opa que dedit mihi pr̄ ut ꝑficiaꝫ ea ipſa opa que ego facio. ḡ ꝛc. Dedit mihi pr̄ ecce ſubauctoritas. Ego facio. ecce cāūſalitas. Cōſil'r reſpectu ſpūs ſancti. hēt fili⁹ auctoritatē in agendo. Et rō utriuſq̄ eſt. q̄ a quo aliqd hēt p̄n^m agendi: ab eo hēt ꝛ agere. ꝛ per ꝯn̄s virtute illi⁹ agit. nō virtute ei⁹ tanq̄ cāe ſuperioris. q̄a nō hꝫ virtutē diſtictā ab eo. ſꝫ virtute illi⁹ tanq̄ p̄ncipij cōmunicātis ſibi cāūſalitatē. ꝛ iō hn̄tis auctoritatē in iſta cāūſalitate in qua recipiēs hēt ſubauctoritatē. ¶ Sed hic obijcit. q̄ ſi pr̄ prius ordie cāt q̄ fili⁹. ḡ filius nō cauſat illud cauſatū. q̄ qō pri⁹ cauſatū eſt poſteri⁹ cāri nō pōt. niſi idē bis cauſaretur. qō eſt ipoſſibile. Sil'r pōt argui de ordine origis ſicut de ordie cāūſalitatis. q̄ ſi pr̄ facit a ſe: ꝛ fili⁹ non a ſe. ergo pr̄ cāt prius origine. ꝛ tunc ut pri⁹ nō poterit cāri a filio q̄ſi in ſecūdo ſigno origis. q̄ idem nō pōt bis cāri. ¶ Ad iſta r̄ndeo q̄ ordo in cauſando pōt intelligi uel ut actio reſpicit ꝓducens. uel ut reſpicit ꝓductū. Si p̄ mō eſt ordo auctoritatis ꝛ ſubauctoritatis in ꝓpoſito. q̄ ille eſt int̄ ſuppoſita agentia in habēdo p̄ncipiū formale agendi pro quāto. ſ. vnū illorū hꝫ illud ab altero. 2ᵒ modo nō eſt hic ordo: q̄ nō prius ponit creatura in eſſe per actionē pr̄is: ꝛ poſtea ſeq̄tur actio filij. ſed virtus cāndi ordinate ſm ordinē origis hēt̄ur in utro q̄ prius nā q̄ termin⁹ ꝓducat. Et iſta virtute habita a tribus in eodē ſigno nature. completo tamē toto ordine originis ponitur effectus omnino ſimul a trib⁹. Q̄ō ḡ dī q̄ prius cāttū nō pōt poſteri⁹ cauſari. cōcedat referēdo prius ꝛ poſterius ad ip̄ꝫ cāti: ꝛ ſic ꝓbat ꝓpoſitū. ſed nō pp hoc eſt negādū quin prius hn̄s virtutē cāndi: ꝛ poſteri⁹ origine hn̄s eadē pn̄t per ip̄aꝫ ſimul nā habitam in utroq̄ ſimꝉ effectū cauſare. ¶ Aliꝉ poſſet dici ſpāliter ad ſcōm. q̄ p̄us origie cāre eſt cāre a ſe. poſterius origine cāre eſt cāre ab alio. ſicut autē ab alio hꝫ virtutē cāndi ulꝫ a ſe: ſic ꝛ cāre. nec eſt uerū q̄ ſic p̄us cauſatū ab aliquo nō poſſit poſteri⁹ cāri ab alio. q̄ huiuſmodi intellect⁹ eſt iſte q̄ aliquid nō poſſit cāri ab vno a ſe: ꝛ ab alio nō a ſe: qui intellect⁹ falſus eſt ubi eadē virtus actiua eſt in producente ꝛ ꝓducto.

De tertio articulo principali dico q̄ nullus reſpectus ad creaturā pōt per ſe includi in cōſtitutiuo pſone uerbi. tū q̄ qcquid in ea includitur per ſe eſt reale. diſtinguendo reale cōtra ens rōnis. q̄ cōſtitutū eſt ſic reale. ꝛ p ꝯn̄s qcqd in ipō per ſe includi eſt hoc mō reale. Nūc aūt qcūq̄ reſpect⁹ in diuinis ad creaturā eſt tm̄mō ens rōnis. ḡ ꝛc. tum q̄ qcūq̄ reſpectus dei ad creaturā hēt p̄o fūdamēto ꝓprimo aliquid cōe trib⁹. nō dico ſic ꝓprio q̄ ex nā fundamēti oriatur relatio illa. q̄ tunc eēt relatio realis. ſed ſic ꝓprimo q̄ illud ſit ꝓprima rō cōparādi per actū intellect⁹ diuini perſonas diuinas ad creaturā. Sicut etiaꝫ tactū eſt in primo articulo de intellectu ꝛ uolūtate. ſic poſſet ꝓbari de quocūq̄ ſm q̄ de⁹ per actū intellectus eſt cōparabilis ad creaturam. Q̄ñ aūt fundamētū ꝓprimū eſt cōe trib⁹: reſpectus nō pōt eē ꝓprius vni. nō ergo reſpectus ad creaturā icluditur per ſe in ꝓprietate alicui⁹ pſone. q̄ quicquid includitur ſic eſt ꝓpriū illi pſone. Tum tertio. q̄ iuxta p̄ma via poſſet argui q̄ qcqd eſt in pſona diuina eſt neceſſe eē a ſe. ꝛ ꝫ excludēdo per li a ſe aliud in rōne cāe. nō aūt in rōne p̄ncipij. q̄ qcqd eſt ibi eſt incauſatū. lꝫ aliqd ibi poſſet poni principiatū. Nūc aūt reſpectus ad creaturā etiam in quocūq̄ eē reali uel cognito nō pōt eſſe neceſſari⁹ a ſe hoc modo. q̄ nec terminus reſpectus poteſt eē neceſſarius ſic. q̄ in quocunq̄ eē creatura eſt ulꝫ poſſibilis uel ſaltē nō neceſſaria a ſe. ergo nullus reſpectus ad creaturā in quocūq̄ eē poteſt per ſe includi in pſona diuina. Sed iſta ratio lꝫ forte ꝓcedat ex ueris: tamē appenter poſſet multipliciꝉ improbari ꝛ impediri. ꝛ nō euidēter ſolui niſi cū ꝓlixitate tanta: quātā hic aggredi nō intendo. ¶ Sꝫ obijcitur cōtra iſtud: q̄ uerbū ipōtat per ſe ꝓprietatē ſecūde pſone. ꝛ cū hoc per ſe importat reſpectū ad creaturā. ergo ꝛc. Prima ꝓpoſitio pꝫ ex p̄ncipio euangelij Joan. In p̄ncipio erat uerbum. ubi euangeliſta per hoc qō eſt uerbū intēdit exprimere ꝓprie ſecundā pſonā in diuinis. Et Aug⁹. 7. tri. c. 2. Eo uerbū quo filius. Secūda ꝓpoſitio ꝓbat per illud. 83. q. q. 63. ubi exponit illud. In p̄ncipio erat uerbum. Aug⁹. qō grece inquit logos dicit. latinū uerbū ꝛ rōne ſignificat. hic tamē uerbum melius interꝓtatur ut ſignificetur non ſolū ad patrem reſpectus: ſed etiā illa que per uerbū facta ſūt opatiua potentia. Uult ergo q̄ cum dicit uerbū ipōrtetur reſpectus ad creaturā. ¶ Jtē contra rationem factam obijcitur. q̄ ſi uerū ſit hoc qō accipitur in illa rōne: q̄ creatura in quocūq̄ eē non eſt neceſſaria a ſe. nec per ꝯn̄s qcūq̄ reſpectus ad creaturaꝫ eſt ſic neceſſarius: tūc ſequit q̄ nec reſpectus dei ut intelligētis ad creaturā intellectā. nec reſpect⁹ eius ut creatiui ad creaturā ut creabilē ſit neceſſarius a ſe. ſed deus nihil eſt formal'r: ꝛ neceſſario niſi illud ſit neceſſariū a ſe. ḡ ſequeret q̄ deus non neceſſario eſt intelligēs creaturaꝫ nec cauſatiuus creature: quoꝝ utrūq̄ eſt falſuꝫ. ¶ Ad iſta. ad primū poſſet eē duplex difficultas. vna ex re. alia ex ſignificato hui⁹ noīs ꝟbū. ¶ Quantū ad p^m dico q̄ in ꝓprietate ſecūde perſone nō includitur aliquis reſpectus per ſe ꝓprius ad creaturā: pp rōnes ad ꝫ poſitas. ¶ Quātū ad ſecūdā dico q̄ reſpectus realis ꝛ reſpect⁹ rōnis nō faciūt aliqd per ſe vnū. ꝛ iō ſi tales duo reſpect⁹ ipoꝛtent per ꝫ nomē uerbū ſeq̄tur q̄ illud nomē nō ꝑciſe ſignificat vnū per ſe conceptū. q̄ reſpectus ad patrē ut dicētē eſt realis reſpectus ad creaturā ut dictā uel cātā eſt rationis tm̄. ḡ ſi ꝫ nomē uerbū per ſe ipoꝛtat tm̄ vnū conceptū: ſeq̄tur q̄ alterū illorū ſignificabit: ꝛ alterū cōnotabit tm̄mō: qō ſi uerum eſt ꝓbabil'r dici pōt q̄ ſicut idē ſignificat fili⁹ ꝛ filiatio: lꝫ alio mō ſignificādi: ſic idē ſignificat uerbū ut eſt q̄ſi cōcretū ꝛ eius abſtractū ſi licet fingere. qō. ſ. eſt ꝟbatio qō ſignificat idem: lꝫ alio mō. ꝟbari eni eſt idē q̄ dici ſiue intellectual'r exprimi. ꝛ per ꝯn̄s uerbum importat in concreto hoc qō eſt intellectual'r expſſum. ꝛ tūc cōnotabit relōnē ad illud quod dicitur per ꝟbū. pro tāto q̄ cōnotat notitiā perfectā: que notitia hēt reſpectū rōnis ad cognita per eā. ſm ꝫ igitur q̄tū ad ſignificatū hui⁹ uocis uerbū eēt iſte ordo q̄ p̄mo ꝛ per ſe ſignificat reſpect⁹ originis: ſ. expreſſio intellectualis paſſiua. ſed mō cōcreto. Secūdo cōnotat notitia q̄ſi termin⁹ formalis cōmunicatuꝫ per iſtā expreſſionē. ꝛ illa eſt cōis trib⁹ tamē appropriata uerbo. Tertio ꝟo per ꝫ q̄ iſta notitia hēt reſpectū ad noſcibilia cōnotaret in nomine uerbi talis reſpectus. ſm ꝫ neganda eēt ſcōa ꝓpoſitio aſſumpta in argumēto. ꝛ cū ꝓbatur per Aug^m. 83. q. q. 63. dici poteſt q̄ pro tāto melior eſt tranſlatio hui⁹ qō eſt logos in ꝫ qō eſt uerbū q̄ in ꝫ qō eſt rō. q̄ hoc nomē rō nec reſpectū origis ꝓpriū nec illū cōſequētē appropriatū qui eſt ad creaturā ita importat ſicut hoc nomē uerbū. q̄re uerbū ut uerbū pōt cōparari per intellectū ad qōcunq̄. ꝛ p ꝯn̄s hīc appropriatā relōnē rōnis. Q̄ō ꝟo ait ut ſignificat ad patrē reſpect⁹. ꝫ debet intelligi de eo qō primo ꝛ principal'r ſignificat. qō autē addit ad ea que facta ſunt ibi debet intelligi ſignificare pro cōnotare. ¶ Ad 2^m pōt dici q̄ neceſſarium a ſe abſq̄ oi repugnātia q̄tū eſt ex pte ſui pōt eē ſine eē reali cuiuſcūq̄ nō neceſſarij a ſe. q̄ non eſt ꝯdictio quātū eſt ex pte ꝑoris abſoluti: q̄ ipꝫ ſit ſine poſteriori. tn̄ illud neceſſariū nō pōt eē ſine eē cognito cuiuſcūq̄ alteri⁹: q̄ eē ei⁹ neceſſario requirit cognitionē alteri⁹. ꝛ per cōſequēs alterū in eſſe cognito. ꝛ cōſimil'r eſt de eē poſſibili. Nō igit perſone diuine cōpetere aliquid reale pōt. niſi illud ſit neceſſariū a ſe. hoc eſt incātū. qcqd aūt includitur in ꝓprietate pſone cōpetit pſone ut aliqō reale. poteſt tn̄ pſone diuine cōpetere aliqō coꝗſcere ulꝫ aliquid poſſe: lꝫ illud nō ſit neceſſariuꝫ a ſe. ſicut nec termin⁹. ¶ Aliter pōt dici q̄ de⁹ eſt ſic neceſſario intelligēs creaturā ꝛ cātiuus creature: q̄ utrūq̄ iſtorū formaliter dicit aliquid neceſſariū a ſe: put a ſe excludit cauſam. ſed non neceſſariū in eē reali: ſed in aliquo eē diminuto. qcqd aūt includit in ꝓprietate perſone ſic eſt neceſſariū a ſe: q̄ eſt in eſſe reali. Nūc aūt neceſſiuꝫ a ſe nō neceſſio coexigit aliqd aliud in eē reali: lꝫ coexigat aliqd aliud in eē cognito uel eſſe diminuto. Tertio mō poſſet dici q̄ alio mō eſt neceſſiuꝫ illud qō neceſſio req̄rit: ꝛ ꝫ ſiue ꝑexigat ſiue coexigat ad eē neceſſarij. ¶ Alio mō eſt neceſſiuꝫ illud qō ad eē neceſſ: neceſſio cōſeq̄tur. ¶ Ex dictis de cāūſalitate effectiua patet ſolutio q̄ōnis de cāūſalitate exēplari ꝛ finali. q̄ cū cā exēplaris ſit aliq̄ rōne formali exēplās: ꝛ cā finalis ſit aliq̄ rōne terminās ſiue finiēs: ſicut cā efficiēs aliq̄ rōne formali efficiēs: ſeq̄tur ex cōſimili rōne q̄ nulla iſtarum cauſalitatū pōt eē ꝓpria: niſi rō formalis cāndi ſit ꝓpria: nō ḡ pōt alicui pſone eē ꝓpria rō exēplādi ſiue finiendi ſicut nec formalis rō agendi. ¶ Hoc poſſet ꝓbari hic ſicut prius ꝓbatū eſt de cā effectiua: ſed de ꝓbationib⁹ p̄us poſitis euidētior ad ꝓpoſitū videtur illa ultima. q̄ ratio formalis terminādi depēdentiā cāti ad cām in quocūq̄ genere cauſe de quo eſt hic ſermo eſt aliq̄ ꝑfectio: ꝛ loquēdo de cā p̄ma i q̄cūq̄ illoꝝ geneꝝ eſt aliq̄ ꝑfectio ſimpliciter. Si ḡ quecunq̄ ꝑfectio ſimpl'r eadē eſt in trib⁹: ſequit q̄ quecunq̄ cauſalitas in quocunq̄ generum illorum ſit cōmunis.

Ad argumentum in oppoſitū. Ad minoreꝫ dico q̄ quelibet pſona ſicut eſt creatrix ſic eſt artifex: ꝛ cū ſit ſimplex in qua nō differt hn̄s ꝛ illud qō habetur. quelibet eſt ars: ꝛ ars eque pticularis: ꝛ eque actualis. ſicut patet reſpondendo ad obiectiones: in p̄mo articulo. tamē appropriate uerbū dicitur ars ſicut ſapientia ſiue notitia. pro tanto q̄ ex modo ſue ꝓceſſionis competit ſibi q̄ ſit notitia actualis ꝓcedens de memoria paterna declarās omne intelligibile qō in memoria illa continetur. Hoc patet per Aug^m. 7. trini. c. p̄. ita dicit filius ſapientia patris. quēadmodū dicitur lumē patris. ꝛ qualiꝉ hoc ſit ſtatim ſubdit. i. quēadmodū lumen de lumine: ꝛ utrūq̄ idem lumen. ſic intelligit ſapientia de ſapientia ꝛ utraq̄ vna ſapientia. cōſimiliter dico ars de arte ꝛ utraq̄ vna ars. ¶ Ad illud qō additur in minore de ideis patet prius in reſponſione ad primam obiectionem in primo articulo. q̄ idee ſunt cōmunes cuilibet pſone: lꝫ appropriantur uerbo ꝓpter modum ꝓprium emanationis eius. quia ꝓcedit ut notitia actualis declaratiua omnis obiecti. quod quaſi habitualiter continetur in memoria paterna.

Q̄ō. IX.

Conſequenter queritur de omnipotentia in comparatione ad obiectuꝫ quod reſpicit. ꝛ ſunt tres q̄ōnes. p̄ma qō de omnipotentia ut reſpicit ſubām imaterialem: ꝛ eſt iſta. Utrum deus poſſit facere angelum iformare materiam. 2ᵃ queſtio eſt de omnipotentia ut reſpicit formam accidentalem ſed habentem eſſe modo ſupnaturali. ꝛ eſt iſta. Utrum deus poſſit ſpēs in euchariſtia conuertere in aliqd preexiſtens. 3ᵃ eſt de omnipotentia ꝓut reſpicit formā accidētalē habentē eſſe modo naturali. ꝛ eſt hec. Utrum deus poſſit facere q̄ manente corpore ꝛ loco: corpus non hēat ubi: ſiue eſſe in loco. ¶ Ad p̄mā q̄ōnē arguitur q̄ ſic. deus poteſt facere formam mālē eē ſine materia. ḡ ꝛ formam imateria-

Univerſidad de Deuſto Biblioteca

lem eſſe in materia ⁊ per cõſequẽs angeluꝫ eẽ in
materia ⁊ informare materiam. antecedẽs ꝓbaẗ
ſic.q: deus facit accidens materiale ſine ſubiecto
in ſacramento altaris.cõſequẽtia ꝓbatur. q: non
magis videtur repugnare forme imateriali eẽ in
materia q̃ꝫ forme materiali eẽ ſine materia. ¶ Cõ
tra.ſi angelus iformaret materiã:aut daret ei actũ
ſimpliciter ſiue ſubalem:aut actum ſm quid ſiue
accidentalẽ.nõ p̃mo modo.q: cum ſit per ſe ſubſi-
ſtens nõ põt facere per ſe vnum cũ alio.actus aũt
ſubſtantialis facit per ſe vnũ cum illo quod infor-
T.c.26.⁊ 27. mat.nec ſecundo modo. q: ſm Ar̃is p̃ phyᵉ qð
ẽe eſt nulli accidit.angelus eſt id quod ẽe eſt.i.ſub
ſtantia.ergo ⁊c̃.

Hic ſunt tria videnda.primo itellectꝰ
qõnis exponatur.2° ſolu
tio eius ꝓut poſſibile fuerit declaretur.3° aliq̃ du-
bia diſſoluãtur. ¶ De p̃ breuiter hic non q̃ritur
ſi angelus hẽat materiã ptẽ ſui.qa tunc angelus
nõ informaret materiã.ſed forma que eẽt altera pſ
eius iformaret eã. ſic ignis nõ informat materiaꝫ
ſed forma que eſt altera ps eius. Nec q̃ritur utrũ
angelus poſſit iformare materiã hoc eſt effectiue
trãſmutare materiam ad formã.⁊ h̃ virtute dei:lꝫ
forte virtute ſui nõ poſſit:ut ſic deus faciat angelũ
Ricardus. ⁊ tho. effectiue informare materiã.ſic ſm aliquos fac̃ cor
pus effectiue agere in ſpiritũ. ¶ Sed queritur de
informatiõe formali.an.ſ.deus poſſit facere ange-
lũ eẽ formã informãtẽ.

De ſecundo concluſio negatiua eſt te-
nẽda.⁊ ad hoc poſſent po
ni due rõnes. quarũ p̃ma ſumiẗ ex medio cõmuni.
ſcða ex medio magis ꝓprio. ¶ Addenẗ poſtmo-
dũ rõnes inquirendo de eis ſi concludant. ¶ Pri
ma ratio eſt iſta.illud qð eſt ſimplr̃ per ſe ſubſiſtẽſ
nõ põt eẽ forma materie.angelus eſt huiuſmodi.g̃
⁊c̃.maior declaratur.Ens per ſe põt itelligi tripli-
citer.vno mõ intelligiẗ ens per ſe ſolitarie. ꝓut ac
cipiẗ p̃ poſteriorꝫ in tertio modo per ſe.⁊ hoc mõ
T.c.9. accidens põt eſſe ens per ſe qñ non eſt in ſubiecto
Scðo modo dı̃ ens per ſe prout diſtinguiẗ contra
ens in alio.⁊ ſic per ſe ens eſt idẽ qð nõ inherens
actualiter.nec aptitudinaliter:⁊ hoc mõ quecũqꝫ
ſuba nõ tm̃ cõpoſita.ſed etiã materia ⁊ forma eſt
ens per ſe.q: forma ſubalis lꝫ inſit materie iformã
do.nõ tm̃ inheret.q: inherere dicit nõ per ſe iforma
re.q: inherens nec eſt actus ſimplr̃:ſed actus ſm
q̃d.nec cũ illo cui inheret facit per ſe vnum.oppo-
ſita conueniunt ei qð per ſe informat. Tertio mõ
ens per ſe diciẗ illud qð hẽt actualitatẽ ultimã:ita
ꝙ nõ eſt per ſe ordinabile ad aliquẽ actũ ſimpliciẗ
ultra iſtũ quẽ hꝫ:qui q̃dẽ actus ulterior poſſit eẽ
actus eius per ſe.⁊ hoc uel primo uel ꝑticipatiue.
qð hoc mõ eſt per ſe ens coiter dı̃ ſuppoſituꝫ ⁊ in
natura intellectuali diciẗ pſona.hoc mõ intelligiẗ
maior de ente per ſe.Iſtud ſolũ dı̃ ꝓprie ſubſiſtẽs.
T.c.2. ſicut phs loquẗ 2° de aia dicẽs.ꝙ materia eſt po
tentia hoc aliq̃d.ſpẽs aũt ſm quã aliq̃d dı̃ hoc ali
quid.3ᵐ ꝙ eſt ex ipſis qð ſimpliciter eſt h̃ aliquid
ſ.per ſe ſubſiſtens hẽt actualitatẽ ultimã nõ ordi-
nabilem per ſe ad aliquẽ actũ ulteriorẽ. maior ſic
intellecta ꝓbatur.q: forma ſubalis per ſe ordinaẗ
ad eẽ totius.Illud aũt eẽ eſt actus ſimpliciter cõ-
poſiti quidem per ſe primo.ſed forme participati-
ue:q: ps dicitur eẽ per ſe per accñs:hoc eſt per ſe
ꝑticipatiue:totũ autẽ primo.quod igitur eſt per ſe
ſubſiſtens:nec põt ordinari ad aliquod eſſe per ſe:
illud non poteſt eſſe per ſe forma.ꝓbatio minoris.
angelus eſt ꝑfectus in ſpecie perfecta imo ꝑfectio
re q̃ꝫ ſit aliqua ſpẽs ſubſtãtie materialis.ordo eniꝫ
ſpẽrũ eſt ut ordo numerorum.8.metaᶜᶜ.nunc autẽ T.c.x.
aliqua ſubſtãtia materialis eſt ita in actu ultimo:
ꝙ non eſt per ſe ordinabilis ad aliquẽ actum ulte
riorẽ.alioquin poſſet eſſe ꝓceſſus in infinitum in
ſubſtantijs materialibus ut quelibet poſſet eẽ ps
alterius.ergo m̃lto magis angelus eſt per ſe ſubſi
ſtens ſm intellectũ predictũ.Hec rõ ꝓcedit ex me
dio cõmuni.q: mediũ illud qð eſt per ſe ſubſiſtens
eque concludit ꝓpoſitũ de igne ſicut de angelo.im
mo de quocunqꝫ qð eſt complete iñ aliqua ſpecie
ſubſtantie.Hinc patet ꝙ nõ vnibile non eſt dr̃a di
ſtinguens angeluꝫ ab aia.q: eſt cõe angelo ⁊ igni.
Hinc etiã pꝫ q̃re aia ſepata non eſt pſona.lꝫ eni nõ
ſit nata inherere:⁊ ideo ſit ens per ſe 2° modo p̃di
cto.lꝫ etiã poſſet eẽ ens per ſe p̃ mõ.i.ſolitarie:non
tm̃ per virtutem cauſe extrinſece: ſicut põt accñs
uel forma mãlis:ſed virtute nature ſue ſibi dereli
cte.⁊ hoc q: non neceẽ dependet a mã in ꝓprio ſuo
eẽ:tñ nõ põt eẽ ens per ſe tertio mõ p̃dicto.⁊ ſolũ
illud qð eſt ſic per ſe ens dı̃ ſuppoſitũ.in nã aũt in-
tellectuali dı̃ pſona.⁊ ſic eſt perſona incoicabilis.
q: ſibi repugnat coicari:nõ tm̃ ut ul'e ſingularibꝰ:
ſed ut forma mãe actuande per ipſam. ¶ 2ᵃ rõ ad
ꝓpoſitũ eſt hec.q̃cq̃d põt eſſe forma ſubalis hoc ſi
bi cõpetit imediate per eẽntiam ſuam.ſ.poſſe dare
T.c.15.⁊ inde. actum ſimplr̃ ipſi materie.q:.8.metaᶜᶜ pꝫ ꝙ nõ eſt
alia rõ q̃re hoc poſſet facere per ſe vnũ cũ mã: niſi
q: hoc eſt per ſe actus ⁊ illud per ſe potẽtia.⁊ hu-
ius nõ eſt aliqua rõ ulterior niſi ꝓpria rõ huius ⁊
illius.ergo cui repugnat eẽ h̃ actũ materie preciſe
repugnat ſibi per rõnẽ ꝓpriã.conſequẽtia iſta ꝓ
batur.qa maiori ꝑfectiõe atteſtatur ꝙ alicui repu
gnat eſſe formam materie q̃ꝫ ꝙ ſibi conueniat.ſi g̃
nõ põt h̃ ſibi cõuenire niſi per ſuã ꝓpriã rõnẽ:ſeq-
tur ꝙ cui repugnat maxime repugnabit per ꝓpriã
rõnẽ formalẽ ipſius.Si igitur rõ ꝓpria q̃ditatiua
angeli eẽt nota:per illã ꝓpter quid poſſet oſtendi
ꝙ ſibi repugnat informare materiam.Iſta ratio lꝫ
oñdat ꝙ mediũ eẽt ꝓpriũ ad cõcluſionẽ ſi ipa eẽt
a.l.nota. uera:tñ nõ oñdit cõcluſionẽ eſſe ueram. vnde ne-
gans eam diceret ꝙ non repugnat huic informa-
re.nec eẽntia ſua ꝓpria eſt ratio per ſe repugnan-
tia.Ideo ulterius cõfirmaẗ ratio ſic.cuilibet actui
ſimplr̃ per rationem ꝓpriã uel conuenit aptitudo
ad per ſe informandũ uel repugnat iformare.de eſ
ſentia angeli non eſt dare p̃mum.ergo 2ᵐ. ⁊ tũc ul
tra ut argutum eſt:ipa eẽntia eſt ꝓpria ratio repu-
Uide.2.de aia.⁊.2.de ge. gnãtie.ꝓbatio minoris.aptitudo nõ eſt ſine actua
litate quin ſit imꝑfectio aliqua. ¶ Tertia rõ poſ
ſet poni talis.ordo ꝑfectionis in formis videtur eſ
ſe per receſſum earũ a materia:ſicut actus ꝑfecti-
or plus recedit a potentia.ſed anima intellectiua
tantũ recedit a materia ꝙ nature ſue relicta põt
habere eſſe ſuum ꝓprium ſine ea.ergo angelus q
eſt ꝑfectior quacunqꝫ anima intellectiua plus re-
cedit a materia.ſed non videtur ꝙ plus poſſit re-
cedere niſi ſibi repugnet ineſſe materie. ¶ Iſta rõ
non videtur multum ꝓbare:q: multiplex datur ex
cellentia actus ad actum alia q̃ꝫ iſta ſic recedere a
materia:imo anima itellectiua lꝫ poſſit eẽ ſine ma-
teria:tamen ita perfecte poteſt vniri materie ſicut
aliqua forma inferior.ita diceretur ꝙ angelus põt
quidẽ eẽ ſine materia etiam ꝑfectiori modo q̃ꝫ aia
intellectiua:ſed tñ põt eſſe in materia:q: lꝫ depen-
dere a materia ſit imperfectionis:nõ tñ eſt euidẽſ
ꝙ poſſe cõmunicare actualitatẽ ſuã materie ſit im
perfectionis.⁊ precipue qñ talis cõmunicatio põt
eẽ ſine dependentia.ſicut poneretur in propoſito.
Th.pᵃ pte ſũme.q.89. arᵗ.i. ¶ Quarta rõ vı̃ ſumi ſm aliquos ex opatiõe an-
geli que eſt intelligere.⁊ hoc ſic.intelligere eſt ope
ratio imaterialis. g̃ intellectꝰ eſt potẽtia imateria-
lis.⁊ ulterius.ergo natura intellectualis eſt natu
ra imaterialis.Prima cõſequẽtia ꝓbatur per hoc
ꝙ opatio nõ eſt magis abſtracta a mã q̃ꝫ potẽtia
eſt cũ operatio.operatio eni ineſt operanti ſm po
tentiã ꝓpriã ut ſm rõnẽ ꝓximã operãdi.⁊ per cõ
ſequens ſi potẽtia ſit mãlis illa opatio nõ eſt ima-
terialis.2ᵃ ꝯñtia ꝓbaẗ.q: potẽtia nõ excedit ſubaꝫ:
⁊ videẗ iſta ꝯñtia p̃cipue tenere de natura illa que
eſt mere intellectualis cuiuſmodi eſt natura ange-
lica.non ſic manifeſte tenet de natura que eſt dimi
nute intellectualis.⁊ cũ hoc ſenſitiua quãtũ ad ali
quã potẽtiã.ſicut eſt aia noſtra.q: illa dependet a
materia in operãdo ſaltẽ aliq̃ opatiõe.ſed nã mere
itellectualis nullo mõ depẽdet a mã in operando.
nec per ꝯñs in eẽndo.Uideẗ etiã cõſequẽtia a pri-
mo ad ultimũ cõfirmari per cõmẽtũ ꝓpoſitiõis pe
nultime de cãis ubi habeẗ.Impoſſibile nãqꝫ eſt ut
ſit res cuius ſuba cadat ſub tpe.⁊ eiꝰ actio ſub eter
nitate.ſic eni eius actio melior eẽt ipſiuſ ſubſtãtia:
j.⁊.2.ð aia. hoc eſt ipoſſibile.Primũ añs ꝓbaẗ ex obiecto.q: ab
obiecto actus quilibet recipit ſpẽm ⁊ ꝑfectionẽ. nũc
aũt obiectũ intellectus inq̃tũ huiuſmodi a materia
abſtrahiẗ.q: forme in mã ſunt indiuiduales:quas
nõ apprehendit ſm ꝙ huiuſmodi. ¶ Si huic ra-
tioni inſteẗ q: ſimili rõne poſſet cõcludi per opa-
tionẽ ⁊ ulterius per potentiã ꝙ aia intellectiua eſ
ſet imaterialis.⁊ tñ cõcluſio eſt falſa.hoc eſt ꝙ nõ
eſt ꝑfectio materie.lꝫ ſm aliquos ẽa ſit de imate-
riali.hoc eſt non compoſita ex materia ⁊ forma.
Tho. Diceretur ꝙ bene potentia intellectiua eſt imate-
rialis ⁊ etiã anima hoc mõ eſt imaterialis.q: non
eſt imerſa materie nec a materia totaliter apprehẽ
ſa.⁊ hoc declaratur q: quanto forma eſt nobilior
tanto magis dominatur materie corpali ⁊ minus
ei cõiungiẗ ⁊ magis eã ſua virtute excedit.aia aũt
noſtra ultima in nobilitate formarũ.vnde in tantũ
ſua virtute excedit mãm corporalẽ:ꝙ hẽt aliquaꝫ
opationẽ ⁊ virtutẽ in qua nullo mõ cõmunicat cũ
mã corporali.⁊ hec virtus diciẗ intellectꝰ. ¶ Cõ-
tra iſtud.hõ nõ eſt homo ſm aiam ſiue per aiaꝫ ni
ſi ſm ꝙ aia iformat mãm.ergo nec operatur ope-
ratione propria hominis ſm aiaꝫ niſi ut aia infor
mat mãꝫ.ergo uel nõ intelligit ſm aiaꝫ ut ſm for-
mã que ſit principium huius operationis.uel itel-
ligit ſm eã ut informat materiã. ¶ Prima ꝓpoſi-
tio probatur.q: cõpoſitũ non eſt illud quod eſt ni-
ſi ex partibus.⁊ hoc non ut diuiſis ſed ut vnitis.
T.c.60. ut patet ex.7.metaᶜᶜ.reſpectu huius ſillabe ab. de
a.⁊.b.⁊ ita vniuerſaliẗ de partibꝰ ⁊ toto.nec ſoluꝫ
eſt hoc uerũ de partibꝰ materialibus quas uocat
ibi elementa:ſed etiaꝫ de partibus eẽntialibꝰ que
ſunt materia ⁊ forma.compoſitũ enim ex hoc vnũ
T.c.15.⁊ inde. eſt.q: hoc eſt potentia ⁊ illud actus.ſicut vult.8.
metaᶜᶜ.hoc eſt quia vna pars que eſt potentialis
informatur.⁊ alia que eſt actus informat ipſam.
¶ Itẽ ſecundo contra idem.Anima ſm ſupremũ
gradũ perfectionis ſue eſſentialis informat mãm.
ſed intelligere non põt competere ſibi ſm aliqueꝫ
gradũ ſuperiorem q̃ꝫ ſit ſupremus.non ergo com
petit ſibi ut excedit mãꝫ.intelligendo per excedere
non informare.prima patet.quia alioquin hõ non
eẽt ſupremũ ens corporale.nec per conſequẽs pro
ximũ angelo in ordine ſpecierum.quia nõ eẽt actu
formaliter per illud quod eſt ſupremuꝫ in anima
intellectiua que eſt proxima forma angelo. ¶ De
iſta quarta ratione videndũ eſt.primo de antecedẽ
te. ¶ Illud antecedens.ſ.ꝙ intellectio eſt opera-
tio imaterialis:poteſt intelligi tripliciter.Uno mo
do per oppoſitum ad operationes ſenſitiuas que
dicuntur organice.q: exercentur per organa deter
minata.⁊ ſic materiales:q: requirunt determina-
tam partẽ corporis determinate cõplexionatam.⁊
per oppoſitum intellectio eſt operatio non organi
ca.non eniꝫ per aliquã partẽ corporis determina-
tã exercetur.⁊ hoc modo intellectus dicitur eſſe
nullius partis corporis actus.intelligendo ſic ut
in nulla parte uel per nullaꝫ partem proprie exer-
ceat operationem ſuam ſicut potẽtie ſenſitiue. Sꝫ
ex iſto intellectu antecedentis non videtur ſequi
imaterialitas forme.forma enim pure materialis
dum tamẽ ſit vniformis in toto ⁊ in qualibet par-
te non dicitur operari per organum.ſicut ignis nõ
dicitur operari per organũ.⁊ cõmẽtator.7.metaᶜᶜ Cõ.31. non longe a ſi.
ſuper illud ergo ſicut dictum eſt.Uirtutes iſte aſſi
milantur intellectui in hoc ꝙ non agunt per orga
num.⁊ loquiẗ de virtutibus que ſunt in ſeminibꝰ.
⁊ paulopoſt.virtutes que ſunt in corporibus ani-
maliũ agunt per inſtrumenta determinata ⁊ mẽ-
bra ꝓpria.virtus autẽ formatiua non agit per mẽ
bruꝫ ꝓpriuꝫ.⁊ ratio huius eſt.quia illa ſola forma
dicitur principiũ operandi organice.que.ſ. quodã
modo illimitata in agendo:poteſt eſſe principium
difformiũ actionũ:que tamẽ non poſſunt elici niſi
mediantibus partibus diſſimilibus.⁊ ideo requi-
ritur ꝙ perfectibile a tali forma habeat partes diſ
ſimiles per quas operationes ille organice exercẽ
tur.⁊ talis forma eſt proprie ſola anima que pro-
pter ſui perfectionem ultra formas inferiores põt
eſſe principiuꝫ plurium operationuꝫ per ipſam cõ
uenientium ſuo toti:⁊ ideo requirit pro ſuo perfe-
ctibili adequato corpus habens partes maioris
diſſimilitudinis que conueniunt pluribus opatio
nibus diſſimilibus quarum poteſt eſſe principiũ.
Immo ex iſto intellectu antecedẽtis videtur poſ-
ſe argui ꝙ intellectio eſt opatio eque materialis ſi
cut viſio.q: viſio põt exerceri per ptẽm materialeꝫ
determinatam.intellectio autẽ non per aliquã par
tem:ſed eſt totius p̃mo.non enim manus intelli-
git ſed homo.ſed ſi anima non ut ꝑficiens totum
poſſit eſſe principium intelligendi.ergo ipſa ut ꝑfi
ciens quacunqꝫ ptẽm eque poſſet eſſe p̃ncipiuꝫ in
telligendi ſicut ipſa ut perficiens totum.⁊ tũc dici
poſſet ita digitus intelligere ſicut homo:quia ita
eẽt in actu per formam ut eſt principium intelligẽ
di.Si ergo totũ eſt eque materiale ſicut pars uel
magis:ſequitur ꝙ iſta opatio que nõ cõmpetit for
me niſi ut eſt in toto ſit eque materialis ſicut illa
que ſibi competit ut eſt in parte. ¶ Rñdeo ad hoc
operatio que competit forme:ut eſt quodãmodo
illimitata perfectio ſi cõmunicetur materie uel to-
ti:cõmunicatur ei qð eſt in actu per formam ſic illi
mitatã.tale eſt totum ⁊ nõ aliqua pars eius reſpe
ctu anime intellectiue cui ut ſic illimitata eſt com-

Universidad de Deusto Biblioteca

petit intellectio. ¶ Alio mõ poſſet itelligi antecedẽs ꝙ itellectio eſt imãlis termĩatiue. h̃ eſt tẽdit in obiectũ abſtractũ a mã. ⁊ in h̃ itellectu vr̃ añs ꝓbatũ fuiſſe per imãlitatẽ obiecti. ſ; iſta ꝓbatio nõ ꝯcludit imãlitatẽ ſimpl'r etiã termĩatiue ſiue obiectiue. q: ſm oẽs q̃ditas rei mãlis põt eẽ per ſe obiectũ itellect⁹ nr̃i: ſed tm̃mõ ſi req̃rit̃ in obiecto imãlitas: hoc eſt abſtractio a mã indiuiduali. ⁊ ex h̃ ſequitur ꝙ opatio ſit imãlis termĩatiue. h̃ eſt indifferens ad obiecta ſingularia mãlia. ⁊ tũc ad ꝓbãdũ ꝯcluſionez itẽtã opꝫ ꝓbare ꝙ operatio que reſpicit ul'e ꝓ obiecto nõ poſſet aliq̃ mõ coĩcari mãe. ¶ Tertius itellect⁹ antecedẽtis eſt iſte. itellectio nõ eſt ꝑ alicuius mãlis tanq̃ ꝓximi receptiui. ſed ei⁹ receptiuũ ꝓximũ ⁊ ꝓpꝛium eſt forma nõ illa toti⁹ que eſt q̃ditas. ſicut eſt humanitas: ſed illa que eſt ſimplex ⁊ altera ps cõpoſiti. quelibet aũt opatio ſenſitiua eſt ꝓmo cõpoſiti ex mã ⁊ forma ſicut ꝓpꝛij receptiui. ſicut pꝫ in ꝑn° de ſenſu ⁊ ſenſato. nõ eni ipa aĩa eſt imediate receptiua viſionis. ſed ipm organũ qḋ eſt cõpoſitũ ex aĩa ⁊ determiata pte corpis eſt ꝓxima rõ recipiẽdi viſionẽ. nec eſt aĩa nec aliq̃d aĩe: nec illa forma mixtionis que eſt in determiata pte corporis: ſed forma toti⁹ organi eo mõ quo hũanitas eſt forma totius hoĩs eſt ꝓxima rõ recipiẽdi viſionẽ. ¶ Ex h̃ pꝫ ꝙ ſi organũ dicat̃ illa ps toti⁹ animalis in qua tanq̃ in ꝓximo receptiuo recipit̃ ſenſatio. organũ dicet aliq̃d cõpoſitũ ex aĩa ut eſt ꝑncipiũ talis opationis ⁊ ex pte corpis ſic mixta. ⁊ tũc pꝫ q̃re oculus cecus nõ eſt oculus niſi ſm q̃d. q: nõ eſt niſi altera ps cõpoſiti qḋ natum eẽt dici oculus carens alia pte qua cõplete oculus eſt oculus. ¶ Ex h̃ ẽt patere pt ꝙ ſi potẽtia dicat̃ illḋ qḋ eſt rõ proxia recipiẽdi actũ: potẽtia viſiua nõ erit aliq̃d ꝑciſe aĩe. ſed uel erit forma totalis ipſi⁹ organi uel aliq̃d ꝯſequẽs illã formã. Patet ẽt q̃re aĩa ſeparata nõ põt ſentire: q: nõ hꝫ receptiuũ ſenſationis qḋ eſt organũ. nec formalẽ rõnẽ recipiẽdi que eſt forma totalis ipſi⁹ organi. ¶ Per oppoſitũ eſt de intellectiõe q: receptiuũ ei⁹ ꝓximuz: ⁊ ꝓxia rõ formalis recipiẽdi eã eſt aĩa uel aliq̃d ex pte aĩe ꝑciſe nõ includẽdo aliquã materiã: ⁊ pp̄ h̃ põt ipſa cõpetere aĩe ſepate. q: ibi manet ꝓximũ ei⁹ receptiuũ. Scḋm ẽt iſtũ tertiũ intellectũ qui plus cõtinet ṽitatis itelligere eſt opatio imãlis. q: ꝓximũ receptiuũ hꝫ nõ icludẽs mãz ſaltẽ corpalẽ. ⁊ iõ ſine tali mã põt ipa opatio hr̃i. nũc aũt potẽs hr̃e opationẽ ſine mã põt hr̃e eẽ ſine mã. g̃ nã illa cui⁹ eſt iſta opatio ꝓpꝛia põt hr̃e eẽ ſine mã. ¶ Ex h̃ g̃ medio ſ. opatiõe põt cõcludi ipſius nãe talis imãlitas h̃ eſt a mã in eẽndo ſepabilitas. nõ autẽ illa imaterialitas ulterior que eſt impoſſibilitas informãdi materiã. ⁊ hoc eſt rõnabile ꝙ ex intellectione que eſt medium cõe anime ⁊ angelo poſſit concludi imaterialitas cõmunis utriq̃.

ſ. de aĩa in ꝓhemio.

De tertio principali

obijcit̃ contra ꝑmam rationem. quia ex .7. meta^ce^. forma eſt magis ens q̃ cõpoſitũ. ergo illa non ordinatur ad eſſe totius tanq̃ ad aliquid ꝑfectius. ¶ Preterea ſpecialiter de anima videt̃ ꝙ ipſa ſit per ſe ſubſiſtens. quia ipſa per ſe operat̃. opatio enim qua compoſitum operatur per ſe nõ competit ſoli forme. anime aũt ſepate cõpetit intelligere. ¶ Preterea eẽ aĩe eſt eẽ cõpoſiti. g̃ nõ ordiat̃ ad illud eẽ. Añs ꝓbat̃. pp̄ h̃ eni aĩa hũana remanet in ſuo eẽ toti⁹ eẽ deſtructo. nõ aũt alie forme. q: h̃ idẽ eẽ qḋ eſt toti⁹ eſt ipſius aĩe: nõ ſic in alijs. ¶ P̃. hec aq̃ põt eẽ ps alicuius totius aque. ⁊ ita eſt ordiabilis ad eẽ perfecti⁹ qḋ ſit eius participatiue. ⁊ per ꝯñs hec aq̃ nũc nõ eſt per ſe ſubſiſtens. ¶ P̃. idẽ nõ repugnat eidem niſi per eandẽ rõnẽ repugnantie. ſi g̃ angelo repugnet iformare materiã: hoc eſt per aliquã vnã rationem in angelo pp̄ quã ſit iſta repugnãtia. nõ g̃ ſunt due rõnes. vna cois ſicut ꝓceſſit prima ratio: ⁊ alia ꝓpꝛia ſicut ꝓceſſit ſecũda rõ. ¶ P̃. ſ; ꝑhos celi vident̃ eẽ aĩati. nõ aũt põt poni ibi aĩa intellectiua: q: itellectiua iferior angelo nõ põt perficere corpus niſi pficiat ſm pfectionẽ uegetatiue ⁊ ſenſitiue q̃s includit: uel niſi ille ſi ſint diſtincte ſimul pficiant. ¶ P̃. angelus q̃nq̃ ſumit ſibi corpuſ per qḋ exercet actus vite. ergo cũ agere ꝑſupponit eẽ dabit illi corpi eẽ viuũ. ⁊ per ꝯñs informabit illḋ.

2. ce. ⁊ 12. meta^ce^. ⁊ 9. meta^ce^ Auicẽna.

¶ Ad iſta q̃nq̃. Ad ꝑ^m^ nõ intelligit̃ prius ⁊ magis ſm pfectionẽ: ſed ſm ꝑncipalitatẽ ⁊ independentiam: q: eẽ ꝑncipij ꝑncipalioris eſt indepẽdẽs reſpectu principiati ⁊ reſpectu principij min⁹ principalis. ¶ Ad 2^m^ q̃uis iſta ponat̃ rõ fundamentalis pro cõcluſione iſta ꝙ aĩa intellectiua eſt ſubſiſtens. tñ concluſio nõ vr̃ uera loquẽdo ꝓpꝛie de ſubſiſtẽte eo mõ quo ꝑus dictũ eſt ꝙ enſ per ſe tertio mõ ibi accipiẽdo dr̃ ſubſiſtẽs. ſed nec aĩa intellectiua vnita eſt per ſe ſubſiſtẽs. i. ſolitarie ſic accidens in altari dr̃ per ſe ens: q: tũc vnita nõ iformaret corpus. ſepata eni q: ſic eſt per ſe ens nõ iformat. ſi g̃ vnita eẽt ſic per ſe ens eũdẽ moduz eẽndi hẽret informãs ⁊ nõ iformãs. ¶ Ad rõnẽ g̃ illaz. intellectio que eſt opatio imanens in opante põt dici cõpetere per ſe alicui dupliciter. Uno mõ ſicut ꝓximo ſuſceptiuo. Alio mõ ſicut remoto. Exẽplũ. ꝑ mõ ſupficies dr̃ alba. 2° mõ nõ: ſed hũ dr̃ hõ eſt albus. ſic aĩa dr̃ per ſe intelligere tanq̃ ꝓximũ receptiuũ intellectiõis: ſ; nõ ꝑmũ qñ eſt vnita: q: qñ eſt vnita eſt rõ ſm quã intellectio cõuenit hoĩ tanq̃ toti per formã. hõ aũt dr̃ per ſe intelligere tanq̃ receptiuũ remotũ: q̃a nõ recipit intellectionẽ niſi per hoc ꝙ aĩa que eſt eius forma ꝓximius recipit eã: qñ g̃ accipit̃ in maiori. qḋ per ſe opat̃ eſt per ſe ſubſiſtẽs: uerũ eſt de ꝑ operante: qḋ. ſ. ſic opat̃ ꝙ nõ eſt ulterius alicui rõ opandi illa opatione. Si aũt nõ eẽt ſubſiſtẽs: ſed forma informãs nõ poſſet opari qñ ulterius eẽt rõ opandi ſuo toti: ſ; iſto mõ minor eſt falſa ꝙ aĩa per ſe intelligit. hoc enim nõ eſt uerũ niſi eo modo quo operatio conuenit forme ſicut ꝓximo ſuſceptiuo. ¶ Ex iſta pꝫ quõ intellectio eſt imaterialis. ſ. nõ ꝙ nõ ſit ipſius aĩe vnite ꝓut iformat mãm: ſed q: ipſa eſt ſolius aĩe ut ꝓximi ſuſceptiui. toti⁹ aũt cõpoſiti tanq̃ remoti ſuſceptiui ⁊ tñ ſm ptẽ formalẽ ſui. ¶ Ad aliud habẽs oĩno idẽ eẽ nõ vr̃ ſimpl'r iperfectũ per hoc ꝙ non coĩcat alteri illud eẽ. ſi g̃ aĩe eẽt idẽ eẽ qḋ ⁊ totius: q̃re aĩa ſepata eẽt iperfecta in eẽndo: cũ tũc nihil ſibi tollat̃ niſi ꝙ ſuũ eẽ nõ coĩcat alteri: q̃re etiam idẽ eẽ habẽs aĩa eẽt impfecta in eẽndo ⁊ totũ habẽs idẽ eẽ eẽt pfectũ in eẽndo: quõ ẽt manet eẽ totius niſi maneat totũ hñs illud eẽ? Dico g̃ ꝙ eſſe aĩe manet idẽ dũ aĩa manet ens illo eẽ: ⁊ hoc ſiue ſit cõiũcta ſiue ſepata: ⁊ cõſimil'r vr̃ ꝙ eẽ toti⁹ non manet idẽ niſi dũ totũ manet idẽ illo eẽ: q: nullius eẽ actuale vr̃ manere idẽ: niſi manẽte illo actual'r hñte illud eẽ. Uidet̃ g̃ iſta negãda ꝙ eẽ aĩe eſt idẽ qḋ eẽ totius: q: aĩa hñs eẽ vr̃ pars totius hñtis eſſe. cõſil'r vr̃ eẽ ſe hr̃e ad eẽ. ¶ Et illa ꝓbatio que adducitur ad ꝓpoſitũ. ſ. ꝙ aĩa remanet in ſuo eẽ: non ſic alie forme: nõ concludit ꝓpoſitũ: imo oppoſitũ. ideo eni remanet in ſuo eẽ: q: eẽ eius eſt oĩno icorruptibile ⁊ per ſe ⁊ per accñs. vderet̃ ãt corruptibile ſi eſſet idẽ cũ eẽ cõpoſiti. cõpoſitũ eni ꝑe corrũpitur. ſicut eni generatio vr̃ terminari ad eẽ generati: ita eẽ corrupti videt̃ eẽ terminus a quo corruptionis. ⁊ per ꝯñs nõ manere. ¶ Alie aũt forme mãles nõ manẽt i ſuo eẽ corrupto toto: nõ q: eẽ earũ nõ fuit aliud ab eẽ cõpoſiti corrupti: ſed q: ipſe corrũpũtur per accidẽs: hoc aũt eſt uel q: agẽs corrũpẽs per ꝑncipiũ ſuũ actiuũ contrariũ illis attingat illas ut ꝯria: uel ſaltẽ attingit cõpoſitũ corrũpẽdo ipſum: ⁊ forme tales ſunt inſepabiles a compoſito in eẽndo. neutrũ aũt iſtorũ uerũ eſt de anima intellectiua. Si ẽt (ut iſti dicũt) aĩa intellectiua ſit incorruptibilis: q̃a eẽ per ſe cõuenit forme que eſt actus: qḋ aũt ſm ſe cõuenit alicui inſepabile eſt ab illo. ſicut g̃ impoſſibile eſt ꝙ forma ſepetur a ſe ipſa: ſic ipoſſibile eſt ꝙ forma ſubſiſtẽs deſinat eẽ. Si inq̃ã iſta ſit rõ icorruptibilitatis aĩe intellectiue: ſeq̃tur ꝙ nõ eſt incorruptibilis ꝓpt̃ hoc ꝙ idẽ eſt eẽ eius ⁊ totius. eſt eni ſepabilis a toto manẽs tñ inſepabilis a ſeipſa. ¶ Põt tamẽ ad clarius vidẽdũ reſpõſiones ad duo argumẽta predicta diſtingui de eẽ. vno mõ eẽ põt itelligi illud qḋ ꝑ formaliter aliq̃d recedit a nõ eẽ. ꝓmo aũt receditur a nõ eẽ: per illud per qḋ aliq̃d eſt extra itellectum ⁊ potẽtiã ſue cauſe. hoc mõ cuiuſlibet entis eẽ intellectũ ⁊ cãm eſt ꝓpꝛium eſſe. Alio modo dicitur eẽ ultimus actus cui. ſ. non aduenit aliq̃s ali⁹ dãs eẽ ſimpl'r: ⁊ ipm dr̃ ſimpl'r habere eẽ cui ꝑ cõuenit eſſe ſic dictum. ꝓmo inq̃ã ſic: ꝙ nõ ſit alicui alteri rõ eẽndi illo eẽ. Iſto mõ cõpoſitum perfectum in ſpecie dicitur eſſe ⁊ ſolum illud. pars autẽ eius dr̃ eẽ per accñs tm̃mõ uel magis ꝓpꝛie pticipatiue iſto eẽt totius. ſic igit̃ ſolũ cõpoſitum eſt per ſe ens accipiẽdo eẽ ſecũdo modo. Anima autem intellectiua non dicitur ſubſiſtẽs niſi impꝛopꝛie ⁊ ſm q̃d l; dicatur ens ⁊ per ſe ens pꝛimo modo accipiendo eſſe: ⁊ hoc pꝛo reſponſione ad pꝛimũ argumentum. ¶ Per eandẽ diſtinctionem patet ad 2^m^: q̃a pꝛimo modo accipiendo eſſe forme ⁊ totius non eſt idẽ eẽ oĩno. 2° modo eſt idẽ eẽ: ſed illud non eſt utriuſq̃ eodẽ mõ: ſed totius pꝛimo ⁊ partis participatiue. ¶ Ex hoc pꝫ quõ anima ſeparata dicitur imperfecta in eẽndo: quia eo modo quo ipa eſt vnita põt dici perfecta in eẽndo: nõ eẽntialiter ⁊ ꝑmarie: ſed pticipatiue: ſuo quidẽ ꝓpꝛio eẽ eſt eque pfecta ſepata ⁊ coniuncta: ſed coniũcta perfecta eſt eſſe totius participatiue: l; non pꝛimarie. ⁊ quãtum ad hoc ſeparata eſt imperfecta. q̃a caret ipſo eẽ totius: ⁊ poſſet dici ꝙ iſta imperfectio eſt impfectio ſimpliciter: q̃a caret illo eẽ qḋ eſt perfectio ſimpliciter: l; non pꝛopꝛia: imo ipſa eſt maior pfectio q̃ eẽ eius ꝓpꝛiũ: q: includẽs illud eẽ. Non igit̃ dicit̃ forma iperfecta ex hoc ſolo ꝙ nõ cõmunicat ſuaz perfectionẽ alteri. ſicut nec ipſa perficit̃ in hoc ꝙ coĩcat: ſed dicitur imperfecta ex carentia perfectionis eẽ totius: que carẽtia cõcomitat̃ illud non cõmunicare. ¶ Ad 4^m^ illud qḋ põt eẽ ps integraliſ homogenea totius etſi pticipet eẽ eius quãdo eſt in toto: ⁊ nõ participet qñ eſt extra totũ: tamen ſeparatũ nõ dr̃ imperfectũ: q: habet eẽ eque pfectuz cũ illo eẽ quod põt pticipare. vñ nõ dr̃ ꝓpꝛie ordiabile ad eẽ toti⁹ ſicut illud qḋ natũ eſt eẽ ps eẽntialis per ſe ordinabilis ad eẽ illi⁹ cui⁹ natũ eſt eẽ aliquid: nec põt eẽ in ſe aliq̃d eiuſdẽ rõnis cum illo. ¶ Ad aliud dico ꝙ in eodẽ pñt plura icludi: quorũ cuilibet ſm ꝓpꝛiã rõnẽ etiã alio circũſcripto repugnat aliq̃d idẽ. ⁊ tũc qḋcũq̃ illoꝝ põt eſſe rõ repugnantie illius includentis ad aliud. ¶ Exẽplũ hoĩni per rõnem ſube repugnat ꝙ ſit albedo etiam quocũq̃ alio circũſcripto. ¶ Item per rõnem rõnalis. illa ergo ꝓpoſitio eſt neganda ꝙ vnũ vni nõ repugnat niſi per vnã rõnẽ repugnantie. ſed ſi addatur non niſi per vnicã rõnẽ pꝛimaz diſtingui põt: q: rõ repugnantie vni extremo cõpetit illi cui eſt rõ repugnandi ⁊ alteri repugnat: uel ergo ꝑmitas iſta refertur ad iſtam conuenientiam. ⁊ tunc illa erit pꝛima rõ repugnantie que ꝑmo cõuenit iſti ⁊ cũ hoc repugnat alteri: uel pꝛimitas iſta refert̃ ad repugnantiã. ⁊ tũc illa erit pꝛima rõ repugnantie que pꝛimo opponit̃ illi: ⁊ cum hoc cõuenit iſti: ⁊ utroq̃ modo poteſt diſtingui de pꝛimitate communitatis ⁊ perfectionis. ¶ Quantũ ad pꝛimitatem cõmunitatis ꝑus repugnat ſubſtantie eẽ q̃titatẽ q̃ animali. ecõuerſo tamen quantũ ad pꝛimitatẽ perfectionis: q: animal plura includit ꝓpter que repugnat ſibi ꝙ ſit quãtitas quã ſubſtantia includit: accipiendo tamen vniformiter pꝛimitatẽ uera eſt pꝛopoſitio: ꝙ eiuſdem ad idem vna eſt pꝛima ratio repugnantie: ⁊ ex hoc ſequitur ꝙ nõ pꝛoceſſit utraq̃ ratio poſita ad concluſionem ex ratione repugnantie pꝛima eadem pꝛimitate: quod concedo. ¶ Similiter quãtum ad pꝛimitatem cõmunitatis pꝛius competit homini eẽ ſubſtantiam q̃ rationalem: ⁊ quãtũ ad pꝛimitatem perfectionis eſt econuerſo. ¶ Sed ſi arguatur. idem nõ competit eidem niſi per eandẽ rationẽ. ergo ſimiliter eſt de repugnantia. ¶ Reſpõdeo non eſt ſimile: q: multis cõmuniter nõ cõuenit idẽ pꝛedicatum ſaltem qḋ non eſt de eſſentia eorum niſi per idẽ communi eis: ſed multis repugnare põt idem non per aliquid cõmune eis. Exemplum. repugnat homini ⁊ albedini eſſe angelum: ⁊ l; forte homini ⁊ albedini ſit ens cõmune vniuoce: tamen non eſt ratio iſtius repugnantie: q̃a conuenit angelo. Exemplũ manifeſti⁹. lapidi albedini chimere repugnat eſſe deum: non tamen per aliq̃d cõmune: ſicut manifeſtum eſt.

¶ Aduerte: q̃a doctor nõ ſoluit duo ultima argumenta. ſ. ſextum ⁊ ſeptimum facta in principio tertij articuli. ¶ Ad pꝛimum igitur dici poteſt: ꝙ l; Auicen. hoc poſuerit. 9. ſue meta^ce^. c. 4. ſ. celum eſſe animatum: tamen Ariſ^les^ nunq̃ poſuit. Et ſi dicatur ꝙ Ariſ^les^ in de celo ⁊ mundo. ⁊ 12. meta^ce^ videatur hoc dicere uel alibi. ¶ Rñdetur ꝙ anima duplex officium habet: ut patet 2° de anima. ſ. mouendi ⁊ informandi. de pꝛimo dicit Ariſ^les^ qḋ eſt ſm quam intelligimus ⁊ ſentimus ⁊ mouemur: ⁊ ſm hanc ultimam pꝛopꝛietatem celi dici poſſunt eſſe animati: ⁊ ſic angeli ſunt forme celi: non informantes: ſed mouẽtes. ¶ Ad aliud per idem dico: ut patet in. 2. di. 8. ꝙ angelus poteſt aſſumere corpus ⁊ vniri illi ut motor naui ⁊ mobili: non autem per informationem ut patet de multis angelis ⁊ bonis ⁊ malis, ubi ſupꝛa in ſecundo ⁊c̃.

¶ Ad argumentũ pꝛincipale nego cõſequẽtiã ⁊ ratio eſt: q: pꝛius poteſt eſſe ratio repugnandi alicui

T. cõ. 7.

Enumerat tñ. 5. hic ſoluẽda: quia duo ultima hñt ſolui. 2. ꝑ^m^ di. 14. q. ſ. 2^m^. di. 8. q. vnica.

Universidad de Deusto Biblioteca

ne inſit ſibi:qō ſi ineſſet eēt poſterius.ſicut repugnat homini eē rudibilē: ⁊ illud quo formal'r hō eſt hō eſt rō illius repugnātie: ⁊ tñ rudibile ſi ineſſet:eēt poſterius hoīe:ſicut paſſio eſt poſterior ſuo ſubiecto. Eſt igit̃ prius ſimpl'r negatio cā repugnātie ſic.ſ.ꝙ ꝯdictio eſt illa cōiūgi:non ſic negatio pōt eē rō cōuenientie alicui⁹ poſterioris.ſic.ſ.ꝙ ꝯdictio ſit illa nō vniri:q2 nō eſt ꝯdictio abſolutū pri⁹ ſepari a ſuo poſteriori. ¶ Ad ꝓpoſitū formā mālē ſeparari a mā nō reqrit niſi ꝙ forma nō ſit ſimpl'r neceſſaria rō ſue vnionis ad mām:qō uerū eſt:q2 eſt entitas abſoluta: ⁊ ita ꝑor nā illa vnione:ſed formaz imālē ut angelū poſſe vniri māe poneret aliq̄ vniri quorū vnū eſt ratio repugnātie.ut oſtenſum eſt in ſolutione qōnis.

Qō.X.

Ad ſecundum

queſitum an deus poſſet ſpēs in eucbariſtia cōuertere in aliquid p̄exiſtens.arguit̃ ꝙ nō:q2 nō pōt aliqd cōuerti in aliud niſi hēat aliqd cōe: iſte ſpēs nō hñt aliqd cōe cū aliquo p̄exiſtēte.ḡ ⁊c̃.maior.ꝓbat̃.ſi nihil maneret cōe.ḡ eēt iſtarū ſpērū annihilatio ⁊ nō cōuerſio.minor.ꝓbat̃.q2 iſte ſpēs nō hñt ſubaz ſubiectā:nec et mām que eſt p̄mū ſubctū

i.phy⁹. t.i. de ge. t.7. meta^ce t.12. eiuſdem. ⁊ alibi ſepe.

in his que trāſmutant̃ adinuicē. ¶ Cōtra.nā pōt iſtas ſpēs cōuertere in aliqd nō p̄exñs.ḡ de⁹ pōt illas ꝯuertere in aliqd p̄exñs.añs pz.q2 iſte ſpēs cōuertunt̃ per actū nutritiōis in ſubaz nutriti:ita ꝙ ex eis virtute nature generet̃ caro nō preexñs: q2 ſi p̄exñs magis hētur ꝓpoſitū.cōſil'r ex eis virtute ignis poſſet gñari ignis. ⁊ virtute celi poſſet generari aliqō aīal per putrefactionē. Probatio conſequētie.magis videt̃ potētia dīna poſſe ſuꝑ iſtas ſpēs ut cōuertēdas in p̄exñs:ꝗ̃ potētia nature in nō p̄exñs:q2 potentia excedit potētiā in infinituz. p̄exñtia termini ⁊ nō p̄exñtia nō uariant rōnē termini in infinituz.ergo ⁊c̃.

Queſtio

iſta non querit generaliter de poſſibilitate totalis conuerſiōis vni⁹ in aliud:ſed ſpāliter de cōuerſione inter tales terminos de qbus eſt ſpālis ⁊ ꝓpa difficultas. ¶ Ad cuius ſolutionē ꝓpriā vidēdū eſt p̄ ſi in iſtis terminis de qbus querit̃ ſit aliq̄ ſpālis rō ipoſſibilitatis ad cōuerſionē totalē. ¶ Et h̄ vidēdū eſt p̄ ex pte illius termini a quo qui dī ꝗ̃titas ſepata.2° ex pte termini ad quē qui intelligit̃ per h̄ qō eſt aliquid p̄exñs.3° ex pte cōuerſionis qualis eſt iſta cōuerſio:puta ſi illa ſ3 ꝙ tāgit argumētū ſit ānihilatio.

De primo dico

ꝙ nō eſt aliq̄ ſpālis rō impoſſibilitatis in ꝗ̃titate ſepata qn ipſa poſſit eque cōuerti in qōcunq3 ſicut poſſet aliud creatū.ubi ponit̃ cōuerſio totalis eē poſſibilis.h̄ pōt ad pñs breuiter oñdi ſic illud agēs eque pōt quecūq3 terminū in quecunq3 total'r ꝯuertere:qō in virtute ſua actiua h3 utrūq3 terminū eque total'r ꝗ̃tū ad eē ⁊ nō eē: ⁊ etiā qōlibet neceſſario cōcomitās utrūq3 terminū in eēndo deus hēt quecūq3 duo creata eque iſto mō in ſua ptāte ſiue potentia actiua.ḡ ⁊c̃. maior p̄ exponit̃ ſic.totū aliqñ tenet̃ cathe^ce ⁊ ſignificat idē qō pfectuz ex ptib⁹. Aliqñ ſincathe^ce ⁊ ſignificat idē qō quelibet ps. In gñatione ſubē ſm pbm p̄ de gñatione:conuerſio eſt totius in totū.h̄ intelligitur primo mō:q2 tā corruptū ꝗ̃ generatū eſt per ſe vnū. ⁊ ideo de totū. In gñatione vō ſm quid q̄lis eſt in alteratione uel augmētatione ibi generatū non eſt

a.l. ſimpl'r. T.c.10. ⁊ 23. Uide.i.t.5 phyſi⁹.t.i. de ge.

T.c.32.

per ſe vnū ſm pbm.7.meta^ce.c.6. Non ſit inqt q̄le ſed quale lignū nec ꝗ̃tū:ſed ꝗ̃tū lignū. ⁊ ideo ibi genitū non eſt de vnū. In ꝓpoſito vō intelligit̃ cōuerſio totalis ſiue totius in totū accipiendo totuz ſincathe^ce:utpote ꝙ ſic cōuertat̃ cōpoſitū in cōpoſitū:ut mā in mām ⁊ forma in formam: maior ſic expoſita ꝓbatur:q2 agens qō eque hēt in virtute ſua actiua utrūq3 terminū conuerſiōis ꝗ̃tū ad aliquid ptiale in eo:eque pōt vnū in alteruz conuertere cōuerſione ptiali.ſicut enim generans qō hēt in virtute ſua actiua formā huius corrupti ⁊ formaz huius geniti.pōt illud in illud cōuertere cōuerſione ptiali:que eſt ſm formā.ſic illud agens qō eque habet in virtute ſua formā hui⁹ corrupti ⁊ formaz huius geniti:eque pōt ptialiter cōuertere iſtud in illud corrūpendo uel generando.ergo pari ratiōe agens qō eque hēt in virtute ſua actiua utrūq3 terminū iſtum ⁊ utrūq3 illum: ⁊ hoc ꝗ̃tū ad qōlibet utriuſq3: ⁊ ꝗ̃tū ad qōlibet neceſſario cōcomitās utrūq3 in eēndo.eque pōt utrobiq3 iſtum terminū conuertere in illū cōuerſione totali.tale aūt agens eſt deus. ¶ Secūdo "modo" ſic.eodē mō pōt aliquid conuerti in aliud quō illud pōt ſuccedere iſti nunc autē virtute diuina pōt qōcunq3 creatum ſ3 ſe totū ⁊ qōlibet eius ſuccedere alteri creato.ḡ ⁊c̃. ¶ Cōtra illud obijcit̃ primo ſic.q2 ſm hoc de⁹ poſſet eque conuertere ſubaz corporeā in ſubam icorporeā. ⁊ vnā incorporeā in aliā ſicut pōt conuertere vnā corporeā in aliā corporeā.ꝯñtia pz.q2 potētia diuina eque hēt terminū utrobiq3. ſed ꝯñs eſt

c.4.

falſuz.hoc ꝓbatur p̄ per Aug^m ſuꝑ geñ. 7. Omne corpus in omne corpus poſſe mutari nō defuerūt qui aſſererent.corpus aūt aliqō conuerti in aīam fieriq3 nām incorpoream nec quenq3 ſenſiſſe ſcio: nec fides hēt. In eodem li°etiā.c.10.24.uel.26.expreſſius hēt idē.omne inqt corpus in oē corp⁹ mutari credibile eſt:qōlibet autē corpus poſſe mutari in aīaz credere abſurdum eſt. ¶ P̄. Boe⁹lib.de duabus naturis ⁊ vna perſona chriſti.in pte qua

a.l.poteſt.

diſputat cōtra Euticē dicit. Neq3 corpea ſubſtātia in incorporeaz mutari poſſet:nec incorpee in ſe inuicez ꝓprias formas mutant.ſole enim in ſe mutari poſſunt que habent vni⁹ nature ſubctū cōe.hec ille. ¶ 2° inſtatur cōtra iſtaz rōnez:quia cum non ſolum ſubſtantie create:ſed quecunq3 creata eque ſubſint virtuti diuine:ſequeret̃ ꝙ ſi aliqō creatum poſſet de⁹ totaliter cōuertere in aliud creatū: ꝙ h̄ poſſit eque de quibuſciq3 creatis: ⁊ tūc ſequutur multa que videntur inconuenientia:puta ꝙ ſuba poſſet conuerti in accñs: ⁊ ita poſſet fieri inherēs: ⁊ abſolutū poſſet ꝯuerti in reſpectiuū: ⁊ ita poſſet hēre duos termios: ⁊ pari rōne ecōuerſo in utraq3 cōuerſione. ¶ 3° inſtat̃ cōtra iſtā rōnē:q2 ꝙ agēs in virtute actiua habeat total'r utrūq3 terminum nō ifert niſi ꝙ pt total'r iſtū deſtruere qō eſt annihilare: ⁊ illum total'r ꝓducere qō eſt creare. Sz h̄ creare ⁊ illud annihilare non eſt conuertere h̄ in illud.ḡ ⁊c̃. ¶ Ad iſta. Ad p̄^m intentio Aug^ni ibi eſt ꝓbare ꝙ aīa in p̄ma ꝓductione non ſit ꝓducta de aliquo corpore ſicut ipſe ꝓcedit: ⁊ p̄mo per viā diuiſionis de ſingulis corporibus: ⁊ tandem ſummatim de omni corpore per illud quod allegatuz eſt.corpus conuertitur in animam ⁊c̃. Productio autem primaria non habet opus miraculoſum: h̄ talis eſt qualis competit rebus productis. Non vult ergo negare: quin deus poſſet conuertere

corpus in aīaz: ſed vult dicere ꝙ hoc in p̄ma rez ꝓductione non ſit factū uel non potuit fieri ſ3 modum illius ꝓductiōis:qa illa non erat miraculoſa:ſed corñdēs naturis rerum ꝓductaruz hoc eſt de intentione Aug^ni ibidem. Si arguatur ex uerbis Aug^ni.qa dicit omne corpus poſſe mutari in omne corpus:ſed non in animam:nō eſt p̄mū aūt poſſibile niſi per omnipotentiā diuinam.ergo nec 2^m per illā eſt poſſibile:qō eſt ꝓpoſitū. ¶ R̄°ſi aliquid eſt impoſſibile ubi cōcurrūt multe rōnes impoſſibilitatis qōcunq3 aliud ubi deficit aliqua iſtarū rōnū cōparatū ad iſtud pōt dici poſſibile:nō abſolute:ſed reſpectu huius.uerbi grā. Si lapidem eſt ipoſſibile videre ⁊ aīal excecatū eſt impoſſibile videre ⁊ catulū ante nonū diem impoſſibile eſt videre. In iſtis ſemꝑ poſterius eſt poſſibile reſpectu p̄oris:qa nō remanet rō illa que eſt p̄cipua reſpectu impoſſibilitatis in p̄ori. ¶ Pz diſcurrēdo per rōnes ipoſſibilitatis in iſtis exemplis.ad ꝓpoſitū ignē cōuerti in celū mltas̃ h3 rōnes ipoſſibilitatis: puta qa nō hñt iſta corpa principia trāſmutādi ſe iuicē:cuiuſmodi ſunt q̄litates actiue ⁊ paſſiue formal'r uel virtual'r oppoſite.non etiā hñt ſubctum receptiuū trāſmutationis adinuicē nō ꝓpter iſtas rōnes ſolas eſt impoſſibile corpus conuerti in animā:ſed pꝑ aliā rōnē repugnat:que.ſ.eſt ꝙ vnum eſt extenſuz aliud non: ⁊ ſic non conueniunt in aliquo qō natū eſt manere cōe in trāſmutatione vni⁹ corpalis in aliud:q2 corpale nō trāſmutat̃ in aliud niſi per alteratione que recipit̃ in corpali ⁊ modo extēſo: ⁊ ita nec ꝓductū ꝓducit̃ niſi ut extenſuz ⁊ hñs modū extenſi. ¶ Ad aliā auctoritatē que eſt Boetij:dico ꝙ intentio ſua eſt ꝙ non ſunt cōuertibilia in ſe inuicē niſi que hñt mām cōem: nec hec oīa.ſicut ait ibi:ſ3 ea tm̄ que in ſe facere ⁊ pati poſſunt.vñ dicit ibidē ꝙ nō pōt es in lapidē ꝑmutari. ḡ nō loqtur de quacūq3 cōuerſione poſſibili deo.ſ3 de cōuerſione que reqrit mām cōem:imo ⁊ ultra hoc etiam q̄litates actiuas ⁊ paſſiuas oppoſitas: que ſufficiunt ad cōuerſionem mere naturalē: qa al'r intelligi non poteſt ꝙ es nō poſſet conuerti in lapidē niſi de cōuerſione naturali ⁊ nō ꝗ̃cunq3:ſ3 īmediata. ¶ Si obijcias ꝙ ſic intelligendo dicta ſua nō pōt haberi concluſio quā intendit ꝓbare.ſ. ꝙ humanitas nō poſſet conuerti in deitatē:q2 ſm p̄dicta ex premiſſis ſuis nō poterit p̄dicta cōcluſio cōcludi niſi de cōuerſiōe īmediata que poſſet fieri virtute nature:de tali conuerſione nō fuit cōtradictio inter ipm ⁊ euticen. ¶ R̄°.rō Boetij in p̄miſſis ſuis nō plus cōcludit ꝗ̃ qō dictū eſt ſupra.ſ.ꝙ natura humana nō pōt conuerti in diuinitatē tali conuerſione que reqrit ſubctū cōe ⁊ p̄ncipia agēdi ⁊ patiendi mutuo in ꝯuerſis:ſed ut habeat̃ concluſio quā itēdit.ſ.ꝙ per nullā potētiā pōt humanitas conuerti in diuinitatem.oportet addere iſtā ꝓpoſitionem.diuinitas non minus excedit actiuā potētiā quācūq3 cauſatiuā in rōne termini ꝗ̃ vnū ens naturale excedit quācunq3 potentiam naturalez comparatū ad aliud ens naturale. patet hec ꝓpoſitio:q2 cum diuinitas ſit infinita ⁊ incauſabilis:nullo modo pōt eē terminus potentie cauſatiue:qōcunq3 autē creatū poteſt eē terminus potentie cauſatiue: ⁊ hoc non tm̄ abſolute: ſed comparatū ad quodcunq3 aliud ens creatum tanq̄3 ſuccedēs illi.tunc fiat argumentum Boetij per locuz a maiori.ſi per totā potentiam creatam non poteſt

es imediate mutari in lapidem.ergo multo magis uel eque non pōt per quācūq3 potentiam actiuaz natura creata conuerti in diuinitatē. ¶ Ad illud de ſubſtantia ⁊ ente abſoluto cōcedi pōt cōcluſio que infertur:ꝙ ſubſtantia poteſt conuerti in accidens: ⁊ ens abſolutū in ens reſpectiuum:non tamen ſequitur ꝙ ſubſtantia inherebit manens ſubſtantia:q2 uterq3 terminus conuerſionis habebit ꝓprium modum eēndi ſibi correſpondentē:ita ꝙ terminus a quo ſi fuerit ſubſtantia habuit moduz per ſe eēndi.terminus aūt ad quē iſtius cōuerſionis ſi fuerit accidens habebit ꝓprium modum ſibi correſpondentem.ſ.in alio: non ergo ſubſtātia exiſtit in alio:ſed ſubſtantie per ſe enti tanq̄3 termino a quo ſuccedit ens in alio tanq̄3 terminus ad quem. ¶ Conſimiliter de ente abſoluto ⁊ reſpectiuo. ¶ Ad 3^m dici poteſt ꝙ non improbat conuerſionem totalem quātitatis:nec etiam in aliqd preexiſtens:ſed ſi aliquid iprobat:iprobat generalit̃ conuerſionē totalē:que tamen in iſta qōne ſupponenda videtur: ⁊ illa ſuppoſita difficilia declaranda eſſent.

De ſecundo

principali conceditur cōmuniter ꝙ nō eſt aliqua rō ſpālis ipoſſibilitatis ad iſtā cōuerſionē preexiſtentia termini ad quē:q2 in eucbariſtia ponit̃ panis conuerti in corpus chriſti p̄exiſtens. hui⁹ crediti poſſibilitas declarat̃ vno modo ſic.deus q2 nō agit ut inſtrumētū cū ſit p̄mū agēs.ideo pōt agere nō per motū. ⁊ ſic ſeqtur ꝙ pōt formam deſtructā eandē reducere: ⁊ hoc in eadē materia.nā ideo ꝓhibet̃ forma eadē redire actione alicuius agentis

Egidius ō Roma in theoreb^ns theore.i.

creati:q2 illud agens agit per motū:qui cuz ſit ſucceſſiuus nō pōt idem redire. ¶ Ulterius deus reſpicit materiam ut eſt qd ⁊ ut ſic eſt indiſtincta: ꝗ̃cūq3 ergo formam pōt ponere in hac mā: eadez pōt ponere in ꝗ̃cunq3 materia. ¶ Et iſtis duobus declaratis arguit̃ q2 deus poteſt formā deſtructā eādē reducere in ſuam materiam ex primo. ⁊ per ꝯñs ex 2° pōt illā formā in quācūq3 mām reducere. ⁊ pari rōne formā manētē in mā propria pōt eādē in ꝗ̃cūq3 mām inducere:ſed ad idētitatē forme in numero ſequit̃ ꝙ eadē ſit mā.ḡ deus pōt facere ꝙ quecūq3 materia fiat hec mā.ſicut pōt facere ꝙ fiat ſub hac forma.pōt ḡ de⁹ facere ꝙ forma corporis chriſti ponat̃ in materia panis.ſicut pōt facere ꝙ mā panis fiat ſub hac forma: ⁊ ſic iſta mā cōuertit̃ in māz illius corpis: ⁊ forma in formā: ⁊ totuz in totū. ¶ Aſſumpta multa in iſta deductiōe declarant̃ diffuſe:ſed declarationes ille cā breuitatis pñt omitti:imo iſtā deductionē breuiando vis ei⁹ in hoc videt̃ ſtare.cōpoſitū.a.conuerti totaliter in cōpoſitū.b.eſt potentiale.a.informari forma ipſi⁹ b.hoc aūt eſt poſſibile.ḡ ⁊c̃.p̄ma ꝓbat̃.ꝙ potētiale ipſi⁹.a.informari forma ipſius.b.eſt iſtud potentiale fieri illud:q2 idētitas forme cōcludit idētitatē māe: ⁊ ita cōuertit̃.a.in.b.nō ſolū forma in formā:ſed mā in mām ⁊ ecōtra.ꝓbatio ſecūde:qa potentiale ipſius.a. ⁊ potentiale ipſius.b.eſt quid indiſtinctuz ⁊ ſic in hoc ⁊ in illud poteſt eadē forma induci ab agente reſpiciēte illud potentiale:ut eſt qd. ¶ Iſto mō breuiando iſtam deductionē nō videtur neceſſariuz eſſe ad ꝓpoſitum illud quod ibi tangitur de reditione forme deſtructe. ¶ Contra iſtud.materia tota ut eſt quid ſub qua ratione de⁹ eam attingit in agendo:aut intelligitur eſſe eadez

idẽtitate numerali aut tm̃mõ eadẽ:q: eiuſdẽ ratio
nis.ſi primo modo hoc videtur falſum. ⁊ contra
T.c.27. Ariſ.¹².meta^e.c.2°.horum inquit que ſunt in ea
dem ſpecie diuerſa ſupple ſunt principia non ſpe
cie:ſed quia ſingularium aliud tua materia ⁊ ſpẽs
⁊ mouẽs ⁊ mea:rõne aũt uli eadẽ. Si etiã ſit ea-
dẽ numero mã.a. ⁊ materia.b.ergo cũ forma.a.nõ
poſſit educi de mã.a.q̃a materia.a.iam actu habet
illã formã pari rõne nõ poterit educi de mã.b.itel
ligat per.a.corpus chriſti ⁊ per.b.panis.ſi de mã
panis educat forma corpis chriſti nõ ꝓpter h̾ mã
panis fieret mã corpis ſiue conuertet in eã:q: mã
q̃dã ꝓoritate eſt prior forma ſm Aug^m.12. cõfeſſ.
c.16. Eſſe utiq̃ aliquid nõ formatũ põt formari ãt
qd nõ eſt nõ põt.ſic ḡ eſt ꝓor mã q̃ illud qd ex ea
fit. ⁊ in lib.12.c.18. Cũ aliud ſit celi ⁊ terre materi-
es aliud celi ⁊ terre ſpẽs.mã q̃dẽ de nihilo oino.
mũdi aũt ſpẽm de iformi mã.ſimul tñ utrũq̃ feci-
Eſt in.j.li. ut coiter di uidit text⁹ t.c.17.in antiq̃ tranſlatione.
ſti. ⁊ ſm illud ꝓ meta^e. in fundamẽto nãe non eſt
aliqd diſtinctũ ⁊c. Et per rõnẽ:q: ipſa mã eſt eadẽ
ſub oppoſitis formis:forma ãt nõ põt ſine ipſa ma
nere. Nũc aũt ad uariationẽ poſterioris nõ ſequit
uariatio ꝓoris:nõ ergo ſi hec forma recipiat in ali
qua alia mã ſequeretur q̃ illa fieret iſta.nã ibi non
eſt niſi inductio forme in mãm que ꝓus eã nõ ha-
buit:mã aũt tranſiẽs a priuatione ad formã nõ ꝓp
h̾ ſit materia que ipſa prius nõ fuit. Si intelligat
2° mõ q̃ quecũq̃ mã ut quid eſt eadẽ.hoc eſt eiuſ
dẽ rõnis ex hoc nõ ſeqtur q̃ forma que eſt in iſta
mã poſſet eadẽ numero ſimul ineſſe illi:ſed tm̃mõ
q̃ aliq̃ eiuſdẽ rõnis cum ea.hoc aũt nõ ſufficit ad
habẽdũ intentũ. ¶ Ulterius quãtũ ad iſtũ articu
lũ dico q̃ dupl'r põt intelligi ꝯuerſionẽ fieri in pre
exiſtẽs. Uno mõ.ſ.in illud qd aliq̃n fuit:ſʒ nũc nõ
manet. Alio mõ in preexñs qd.ſ.ꝓfuit ⁊ nũc in eo
dẽ eẽ manet. ¶ Et hoc 2^m adhuc dupl'r intelligi-
tur. Uno mõ q̃ manẽs ſimpl'r in eẽ ꝓhabito tamẽ
aliqua nouitate ſuperaddita illi eẽ ſit termin⁹ no
ue cõuerſionis:puta q̃ ibi ſit noua pñtia illius ter
mini alicui cui prius non fuit pñs. Alio mõ q̃ ibi
nõ ſit aliq̃ nouitas nec in ipſo eẽ nec in aliquo po-
ſteriori. ¶ De iſtis tribus intellectib⁹ per ordinem
eſt videndũ. Prim⁹ nõ hẽt aliq̃ difficultatẽ magiſ
de termio ꝓexiſtẽte hoc eſt q̃ aliq̃n ꝓfuit q̃ʒ de nõ
ꝓexiſtente:niſi iſtã ſi de⁹ põt deſtructũ idẽ numero
repare:qd cõcedit ab oib⁹ catholicis.nec mirũ: q̃a
nõ eſt ibi ꝯdictio. De alio intellectu preexñtis: qd
ſ.in eodẽ eẽ manet eſt amplior difficultas:q: nulla
T.c.7.⁊ inde. mutationũ de quibus loqtur phs.5.phy^r. videtur
poſſe poni ad terminũ ꝓexiſtẽtẽ ſic. Prim⁹ aũt itel
lect⁹ ſubdiuiſionis eſt ſecũdus ꝓncipalis:qui vide
tur poſſibilis:q: ita videt de facto ponẽdum in eu
chariſtia.corpus eni chriſti prehñs ⁊ retinẽs ideʒ
eẽ ſimpl'r.per iſtã cõuerſionẽ ſit de nouo pñs ſpẽi
panis. Et cõſil'r poſſet poni de q̃ntitate cõuertẽda
in preexñs:q: nõ eſt aliq̃ repugnantia ex parte ter
mini ad quẽ. ¶ Cõtra iſta arguit.ꝓ cõtra illud qd
di de euchariſtia: ⁊ h̾ ſic:ſm illud aliqd eſt per ſe
termin⁹ ad quẽ cõuerſionis:ſm q̃ ſuccedit termi-
no a quo:ſed per te corpus ſuccedit pani ſm iſtam
pñtiã quã hẽt de nouo ⁊ nõ ſm eẽ ſubſtãtiale. er-
go eſt per ſe terminus ſm q̃ hẽt illã ꝓſentiã uel ſʒ
q̃ ſit pñs:ſed ſic eẽ pñs non dicit formal'r ſubam
nec aliqd ſubale:q: eadẽ ſuba per te manẽs nõ fu-
it prius pñs ⁊ nunc eſt pñs.ḡ per ſe terminus ad
quẽ cõuerſionis in euchariſtia nõ eẽt ſuba. ⁊ per

ꝯñs iſta cõuerſio nõ eẽt trãſubſtãtiatio:q: trãſub-
ſtãtiatio eſt trãſitio vnius ſube in aliã. ¶ P.ſcdo
arguit cõtra illud qd di hoc eẽ poſſibile de q̃ntita-
te. Prio ſic.ideo genitũ eſt ubi ꝓus corruptũ fuit:
q: rõ locãdi que eſt q̃ntitas manet eadẽ in utroq̃
ſic etiã in euchariſtia qd fuit rõ locandi panẽ ma-
net idẽ in cõuerſione. ⁊ per hoc corpus chriſti qd
eſt terminus cõuerſionis põt poni ibi eẽ ſiue ha-
bere preſentiã talẽ.ergo per oppoſitũ ſi nõ manet
illud qd fuit in termino a quo rõ locandi.ſequitur
q̃ terminus ad quẽ nõ eſt ibi uel non hẽbit talem
preſentiã:ſed ſi q̃ntitas conuertatur in aliquid pʒ
q̃ rõ locandi nõ manet:q: q̃ntitas fuit illa ratio lo
candi. ¶ P.ſi per cõuerſionẽ q̃ntitatis in aliud:ali-
ud fieret hic pñs:ſequeret q̃ illud eẽt hic tali mo
do eſſendi quali modo conuerſum habuit hic pre
ſens eẽ:ſed conuerſuʒ qd eſt q̃ntitas fuit localiter
circũſcriptiue.igit termin⁹ ad quẽ cõuerſionis eſt
hic local'r.ex quo vident ſequi duo impoſſibilia.
Primo q̃ idẽ ſit ſimul in duobus locis localiter.
ꝯñtia ꝓbatur:q: terminus qui ſit hic local'r poteſt
manere in ſuo ꝓprio loco localiter ſicut corpus
chriſti nũc manet localiter in celo.conſequẽs autẽ
q̃ idẽ ſit ſimul in duobus locis local'r videt infer
re multa ipoſſibilia:puta q̃ idẽ ſimul moueretur
⁊ q̃ſceret:q: poſſet ibi moueri: ⁊ hic q̃ſcere. Sil'r
q̃ idẽ ſimul calefieret ⁊ frigefieret.ſi hic hẽat ap-
proximatũ ignẽ ibi aquã. Sil'r idẽ eẽt cõtinuuʒ ⁊
nõ continuũ ſi hic hẽat diuidẽs partẽ a toto ⁊ ibi
nõ. Sil'r idem erit ſimul mortuũ ⁊ viuũ ſi aial ha
beat ibi corruptiuũ inferens mortem: ⁊ hic nõ ha
beat:ſed quecũq̃ neceſſaria ⁊ ſufficientia ad ſalu-
tẽ. ¶ 2^m ipoſſibile ꝓncipale ſequens ex hoc q̃ ter
minus cõuerſiõis ſit hic localiter eſt iſtud:q̃ duo
corpora poſſent eẽ ſimul in eodẽ loco.cõſequentia
ꝓbatur:tũ q: conuertatur iſtud in duo corpa qua
rõne eſt hic localiter vnũ ⁊ aliud.tũ q: cõuertatur
iſtud in aliquod maius.illud maius ſi ſit hic loca-
liter pars erit cũ pte.cõſequẽs aũt.ſ.q̃ duo corpa
ſint ſimul videt Ariſ.^{ico} ꝓbare eẽ ipoſſibile ex intẽ
T.c.76.⁊ circiter. tione.4.phy^r. ¶ Ad iſta ad ꝓmũ ſi terminus per
ſe trãſubationis eſt ſuba ⁊ ſm eẽ ſube ut arguitur
cũ corpus ſʒ eẽ ſube nõ ſuccedit pani ꝓprie loquẽ
do de ſucceſſione:q: ⁊ ſi hẽat eẽ poſt eẽ paniſ:non
tñ incipit hic illud eſſe deſinẽte pane:qd videt ne
ceſſariũ ad hoc q̃ ꝓprie diceret ſuccedere ibi ineſ
ſe. Alioquin poſſet dici ſol ſuccedere uermi corru-
pto:q: habet eſſe ſuum poſt eẽ uermis:negãda eſt
ergo illa ꝓpoſitio.ſm hoc aliquid eſt per ſe termi-
nus ad quẽ ſm quod ſuccedit termio a quo:q: ſʒ
idẽ eſt prius ⁊ nunc manens. ⁊ per cõſequẽs alte
ri ꝓprie non ſuccedens corpus chriſti diceret ter-
minus eẽ ad quẽ trãſubſtãtiationis ⁊ hoc ideo:q:
illa non eſt ꝓductiua termini ad quem: ſed tm̃mõ
conuerſiua alterius in ipſum.ſm autem illud eſſe
non dicitur ꝓprie ſuccedere termino a quo ſicut
prius dictum eſt.poſſet tamen iſta concedi q̃ ſm
illud eſt nouitas in termino ad quẽ ſm qd ſucce-
dit termino a quo.accipiendo ꝓprie ſuccedere. ⁊
tunc cõcedi põt q̃ non eẽt hic nouitas in termino
niſi ſm iſtã preſentiã ſm quã nũc uere ⁊ real'r eſt
hic. ⁊ ꝓus nõ fuit hic.dũ ſba panis fuit hic. ¶ Ad
2^m dico q̃ nũc corpus chriſti eſt ubi fuit panis:nec
tñ q̃ntitas que fuit pani formalis rõ eẽndi hic: eſt
formalis rõ corpi chriſti eẽndi hic.tuʒ q: quãtitas
iſta non eſt formaliter in corpore chriſti. ergo nec

aliquid corpori chriſti competit per illã ut per ra-
tionem formalem. tum quia quãtitas non poteſt
eſſe formalis ratio locandi niſi circũſcriptiue: q̃a
illa eſt ratio determinata ad illum motum locatio
nis.q̃cquid ergo per quantitateʒ ut per rationem
formalẽ locat:hoc circũſcriptiue locat.corpuſ chri
ſti nõ ſic eſt ꝓſens in ſacramẽto.pʒ.ḡ ⁊c.lʒ ergo nõ
maneret illud qd fuit cõuerſo rõ formalis locãdi.
adhuc poterit de⁹ terminũ cõuerſionis facere ibi
ꝓſentẽ ubi cõuerſuʒ fuit: ⁊ qd adducit de genera-
to ⁊ corrupto ſi cõcedet eandẽ quãtitatẽ manere.
⁊ iõ per illã generatũ local'r eẽ ubi corruptũ fuit:
hoc nõ cõcludit ꝓpoſitũ:q: per iſtã cõuerſionẽ nõ
opʒ terminũ eẽ localiter ubi fuit ipſum cõuerſum:
imo eſt hic eodẽ mõ eẽndi quẽ tribuit ſibi agens
conuertẽs aliud in ipʒ. ¶ Ad aliud negari poteſt
iſta ꝓpoſitio:terminus eſt hic eodẽ mõ eẽndi quo
modo fuit hic illud qd cõuerſuʒ eſt. Inſtãtia enim
eſt:q: ſuba panis que cõuerſa fuit:fuit hic localit
ſuo modo.ſicut.ſ.ſuba panis põt eẽ alicubi local'r:
q: ps ſub q̃ntitate fuit in pte loci ⁊ tota in toto:nec
tñ ſuba corpis chriſti in quã conuertit eſt hic tali
modo:imo tota eſt ubiq̃:nõ ḡ ſeqtur q̃ terminus
in quẽ cõuertit q̃ntitas neceſſario ſit hic localiter.
Si tñ daret q̃ de⁹ poſſet conuertere q̃ntitatẽ in il-
lũ terminũ: ⁊ q̃ ille fieret hic local'r.alicui forte vi
deret q̃ illa que ſequũtur ex hoc nõ ſunt ipoſſibi-
lia ſimpl'r.ſic.ſ.q̃ includãt ꝯdictionẽ que ſola dicũ
Luce.j. tur eẽ impoſſibilia deo.apud quẽ nõ eſt ipoſſibile
oẽ uerbũ.hoc eſt ois cõceptus poſſibilis in intelle
ctu:qualis eſt ois conceptus in quo nõ includun
tur ꝯdictoria. Cũ ergo ex ꝓ iſtorũ qd eſt idẽ corp⁹
eẽ ſimul in duob⁹ locis local'r iferunt multa que
apparent ipoſſibilia.per duas ꝓpoſitiões videtur
ꝓbabil'r poſſe rñdere. ¶ Pria eſt.forme priores
ipſo ubi:nõ uariant ꝓp uariationẽ ipſi⁹ ubi: q: ꝓp
uariationẽ poſterioris nõ uariat ꝓus.ex qua ꝓpo-
ſitiõe habet q̃ idẽ hñs duo ubi:nõ ꝓp h̾ uariat ſʒ
aliq̃ formã ſubalẽ nec ſm aliq̃ de gñe q̃ntitat uel
q̃litatis:q: foie iſtorũ generũ ſũt ſimpl'r ꝓores ipſo
ubi. ¶ Secũda ꝓpoſitio eſt iſta.quacũq̃ paſſionẽ
ad formã ſube:uel quãtitatis:uel qualitatis reci-
peret idẽ corpus a duob⁹ agentib⁹ ſibi in iſto eodẽ
ubi approximatis:illã ⁊ nõ aliã recipet ab eiſdem
ſibi in diuerſis locis uel ubi approximatis. Exem
plũ.ſi hic circa lignũ approximẽtur ignis ⁊ aqua
q̃lẽ trãſmutationẽ faciẽt circa illud lignũ.eãdeʒ ⁊
nõ aliã faciẽt circa idẽ lignũ ſi hẽat duo ubi: ⁊ in
vno approximet ſibi ignis ⁊ in alio aqua. Iſtud ꝓ
bat ex ꝓma ꝓpoſitiõe ꝓcedẽte:q: in diuerſis ubi
nõ uariat forma abſoluta que eſt ſimpl'r ꝓor ipſo
ubi. Iſtas duas applicãdo ſoluũtur que tangunt
in argumẽto ⁊ m'ta ſil'ia. ¶ Primũ.ſ.idẽ moueri
in h̾ loco ſiue ubi ⁊ q̃ſcere in alio ubi nõ ſunt re-
pugnãtia.ſicut nec hẽre h̾ ubi ⁊ illud: q: iſta duo
ſ.moueri ⁊ q̃ſcere ſm ubi ſunt poſteriora ipſo ubi
iõ pñt uariari ſm uariationẽ in illo ꝓore. ¶ Scõʒ
de calefieri ⁊ frigefieri ſoluit per ſecũdã ꝓpoſitio-
nẽ.nõ eni aliter calefieret ⁊ frigefieret exñs in duo
bus ubi:q̃ exñs in vno ubi in quo hẽret iſta duo
agentia approximata. ⁊ ſicut tũc ſi alterũ agentiũ
ſimpl'r vinceret virtutẽ reliqui agentis illud aſſi-
milaret ſibi paſſum ⁊ ipediret reliquũ qd eẽt mi-
noris virtutis aſſimilare ſibi paſſum.ſi aũt eſſent
aliquo mõ eq̃lia in virtute alterarẽt paſſuʒ q̃ſi ad
q̃ddã mediũ inter duo extrema.ſic ẽt nũc q̃n poni

tur idẽ in duob⁹ ubi. ¶ Tertiũ de cõtinuitate ſol
uit per idẽ:q: ſi agẽs ſoluẽs cõtinuitatẽ vinceret
virtutẽ cõſeruãtis cõtinuitatẽ:abſolute cõtinuitaſ
eẽt diuiſa utrobiq̃:nõ tñ ut ab aliquo utrobiq̃.ſi
cut rñdet de corpe chriſti in pixide q̃n idẽ corpus
fuit diuiſuʒ in cruce. ¶ Quartũ ſimil'r uel faciliuſ
ſoluit:q: forma ſubalis ſi virtute alicui⁹ agẽtis cir
ca iſtud in vno loco ſeparet a mã ſimpl'r.nuſq̃ eẽt
vnita eidẽ mãe:ut diceret de corpe chriſti q̃n fuit
mortuũ in cruce nõ fuit viuũ in euchariſtia. ¶ 2^m
principale qd ifert tanq̃ incõueniẽs.ſ.duo corpo-
ra poſſe eẽ ſimul diceret nõ eẽ incõueniẽs:nec im
poſſibile:q: ꝯdictio nõ apparet:cũ vnitas loci non
ſit formal'r vnitas corporis:ſed corpus hẽt ꝓpriã
vnitatẽ itrinſecã cui accñtaliter aduenit eẽ in vno
loco.ḡ nõ ſequit qdcũq̃ corpus eſt in hoc eodẽ lo
co.ergo eſt idẽ corpus:nec ſimultas uariat vnitatẽ
corpis uel loci. ¶ Ad auctoritatẽ Ariſ.¹ⁱ.4.phy^r
dici põt:q̃ ꝓbatio ſua ad h̾ procedit q̃ virtute ꝓ-
pria uel nãe create ꝓp ſui limitationẽ nõ põt idem
corpus eẽ in diuerſis locis adeq̃tis:ſed de virtute
diuina illimitata non concludit. ¶ Tertius intel
lectus ꝓncipalis.ſ.q̃ aliqd manẽs in eodẽ eẽ qd
iã prius habuit nulla oino nouitate facta circa ipʒ
põt eẽ termin⁹ noue cõuerſiõis declarat eſſe poſſi
bilis hoc mõ:q̃n deus cõſeruat creaturã: termius
illius conſeruatiõis nõ eſt aliquid nouũ:ſed idem
⁊ ſm idẽ eẽ qd prius habuit:nõ ḡ reqrit cõſerua-
tio actio uel paſſio nouitatẽ in termio.ḡ nec cõuer
ſio.ꝯñtia declarat ex hoc q̃ ſicut deus uolẽs hoc
habere eẽ q̃ſi poſt idẽ eẽ cõſeruat illud.ſic uolens
illud hic eẽ poſt eẽ illi⁹ cõuertit illud in iſtud:q: fa
cit eſſe iſtius: ⁊ ſi nõ ꝓprie:tñ aliquo modo ſucce-
dere ipſi eẽ illi⁹:nõ reqrit ãt ad hoc q̃ illud ſit ter
min⁹ actionis:q̃ ſimpl'r ⁊ ꝓprie ſuccedat alteri.ſ.
tanq̃ nouũ ſicut pʒ in cõſeruatiõe.ſm h̾ diceretur
q̃ ſicut de⁹ eodẽ uelle creat illud inq̃ntũ vult hoc
eẽ poſt nõ eẽ: ⁊ cõſeruat illud inq̃ntũ vult hoc eẽ
quaſi poſt idẽ eẽ.ſic eodẽ uelle cõuertit aliud in il
lud:q: vult illud eẽ poſt iſtud. ¶ Si arguit quo a.l.iſtud.
mõ põt illud eẽ termin⁹ cõuerſionis poſitiue ſi per
eã nõ accipiat aliquod eẽ:cũ ẽt in diuinis illud qd
eſt termin⁹ actionis accipiat eẽ per illam actionẽ.
Diceret q̃ nõ opʒ oẽʒ terminũ actiõis poſitiue ha
bere eſſe acceptum per illam actionẽ.niſi uel ſim-
pliciter uel in ordine ad aliquod aliud. ⁊ ſic termi
nus conuerſionis põt dici accipe eſſe in ordie ad
conuerſum inq̃ntũ deus vult iſtud eſſe poſt illud.
¶ Aliter diceret q̃ actio poſitiua uel eſt ꝓducti-
ua termini ſimpl'r uel equalenter. ⁊ iſta conuerſio
ſecũdo modo eſt ꝓductiua:q: q̃ntũ eſt ex parte ſua
ipſa ſufficeret ad hoc q̃ terminus acciperet eſſe ꝑ
eã:ſed ſi nõ accipit eẽ hoc ideo eſt:quia iam preha
bet illud eẽ. ¶ Contra iſtam declarationem argui
Suſtinẽdo ꝓmaʒ declaratione ſolue hoc argumẽtũ. tur:q: ſm hoc poſſet dici deum q̃cquid annihilat
conuertere in ſolem:q: vult ſolem manere in ſuo
eſſe.poſt eſſe illius annihilati:ſicut hoc preexiſtẽſ
manet poſt eſſe illius cõuerſi. ¶ Aliter põt decla-
rari poſſibilitas illius intellectus: ⁊ hoc ſic.quod
poteſt eſſe terminus conuerſionis concomitante
ipſum aliquo poſteriore:qd non includitur in per
ſe termino ipſius.illo circũſcripto põt eſſe termin⁹
eiuſdem.hoc patet.q: ut prius eſt terminus cõuer
ſionis: ⁊ a ꝓore ut pri⁹ poteſt circũſcribi poſterius.
nũc ãt ſuba corpis chriſti eſt per ſe termin⁹ trãſub
ſtantiatiõis:lʒ ꝯcomitet ꝓſentia illa q̃ de nouo eſt

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

preſens ſpeciei panis: ſicut declaratū fuit exponē-
do intellectū precedentē. ergo ſine tali preſentia ⁊
q̄cunqꝫ nouitate alicuius poſterioris ipſo eē cor-
poris: poſſet corpus eē terminus cōuerſiōis.

Quē ockā quolīᵗᵒ.5. q.35. Henri.qlīᵗᵒ 9.q.9. qlīᵗᵒ ij.q.4.qlīᵗᵒ 12.q.4. Quere egidium ⁊ alios.

De tertio pncipali tenetur coiter q̄ in cō
uerſiōe totali non eſt annihila-
tio termini a quo. vna opinio deducit ex B q̄ poſt
cōuerſionē panis nō eſt nihil. ⁊ pbat ꝯn̄tia: q2 ſi
eēt nihil oporteret dicere q̄ eēt annihilatū. ⁊ ultra
deducit. ſi nō eſt nihil eſt aliqd: nō aūt eſt qō p̄fuit:
q2 illud cōuerſum eſt: nec aliqd extra terminū ad
quē. pꝫ diſcurrēdo. ḡ poſt ꝯuerſionē eſt illud in qō
cōuerſum eſt ut ſic uerū ſit dicere: qō prefuit panis
eſt corpuſ chriſti. Aut ſi iſta negaret neceſſario eſt
dare q̄ aliqtas corpis chriſti ſit ei⁹ qō fuit panis.
¶ Cōtra illud qō ipſe addit q̄ panis poſt cōuer-
ſionē nō eſt nihil: ſed aliquid ſic q̄ aliqtas corpis
ſit ei⁹ qō fuit panis. pōt argui p̄ ſic. qō nullo mō ali
ter ſe hēt in ſe poſt cōuerſionē q̄ꝫ prius ſe habuit:
nec aliquid in ſe alr̄ hēt: nō hēt aliquā aliqtatem
quā prius non habuit. corpus chriſti nullo mō ſe
hēt in ſe alr̄ poſt cōuerſionē q̄ꝫ ante: ſed ante con-
uerſionē panis nō habuit in ſe aliqtatē panis: nec
aliqtas corpis erat aliquitas panis. ḡ nec poſt con
uerſionē. ¶ P̄. eē termini ad quē cōuerſiōis requi
rit nō eē termini a quo. pꝫ ſi termini ſint oppoſiti:
cū eē vni⁹ oppoſiti excludat eē alterius oppoſiti. ḡ
termin⁹ ad quē cōuerſionis ut talis nō hꝫ in ſe en-
titatē uel aliqtatē termini a quo. ¶ Alr̄ dī q̄ non
annihilat: q2 manet in potētia in mā corpiſ chriſti.

Egidiuſ in theore. theore.j.⁊.34

¶ Cōtra B arguit: q2 tūc nō poſſet deus annihila
re aliqō māle niſi ſimul annihilaret oīa mālia: q2
quocūqꝫ māli nō annihilato ſemp in mā eius ma-
net in potentia quodcūqꝫ māle. ¶ P̄. ubi totū trā
ſit in totū. ibi nō manet mā termini a quo: cū ergo
in tráſmutatiōib⁹ que reqrūt māꝫ: mā manēs ſit il
la que fuit corruptio. ḡ ⁊c̄. ¶ Alr̄ dī q̄ ſicut ſm

Uarro i.4 di.ij. cui cōcordat Joānes pariſiēſis. T.c.7. ⁊ inde.

Arīˢ.5.phyꝰ. tráſmutatio nālis aliqua eſt a non
ſubiecto in ſubiectū: ⁊ illa eſt gn̄atio. aliq̄ econtra: ut
corruptio. aliq̄ a ſubiecto in ſubiectū: ut alteratio. ⁊ ge
neralr̄ mot⁹ pprie dictus. ſic in tráſmutatiōe ſuper
naturali aliqua eſt uerſio a nō ſubiecto in ſubiectū: ut
creatio. aliq̄ ecōuerſo ut ānihilatio. ⁊ aliq̄ a ſbiecto
in ſubiectū ut cōuerſio totalis vni⁹ poſitiui in aliud.
nō eſt ḡ iſta cōuerſio annihilatio: q2 hēt per ſe ter
minū poſitiuū. ¶ Cōtra B. lꝫ ſint duo termini po
ſitiui tn̄ cōcomitant duo termini negatiui. ſicut qn̄
cōcurrūt gn̄atio ⁊ corruptio coiter in naturalibus
ſunt duo termini negatiui cōcomitātes duos ter-
minos poſitiuos: ſicut eē aque corrūpende cōco-
mitat nō eē ignis generādi: ⁊ eē ignis cōcomitat
nō eē aque. ¶ Cōſilr̄ in ppoſito eē panis cōcomi-
tat nō eē corpis chriſti. ⁊ eē corpis cōcomitat non
eē panis. Tūc arguit. mutatio dī eē creatio uel an
nihilatio ex per ſe terminis ei⁹: nō aūt ex cōcomi-
tantib⁹ per ſe termios. ſic gn̄atio nō eſt per ſe crea
tio ppter B q̄ termin⁹ per ſe a quo nō eſt nihil: ſed
puatio. ⁊ cōſimilr̄ eſt de per ſe termio ad quē cor-
ruptiōis. Cū ḡ cōparādo per ſe termios huius cō
uerſionis qui ſunt eē panis: ⁊ nō eē paniſ cū illud
nō eē ſit totale nō eē: q2 nihil panis manet. ſeque-
ret q̄ ipa deſtructio per ſe cōſiderata ſit annihila
tio. ¶ Alr̄ pōt dici ⁊ deduci ad ppoſitū illud exē-
plū de corruptiōe ubi non tm̄ per accn̄s terminat
aliqō poſitiui. qō. ſ. eſt per ſe termius gn̄atiōis cō-
comitātis: ſed cū corruptio ſit deſtructio partialis

ſ. totius nō niſi ſm formam ibi relinquitur altera
ps cōpoſiti. ſ. materia per ſe. ḡ corruptio non eſt an
nihilatio: q2 aliquid corrupti manet. Sed ſi iſta eſ
ſet pciſa rō. tūc forma videret annihilari: q2 nihil
ei⁹ remaneret. Silr̄ illud manēs non eſt per ſe ter
min⁹ corruptiōis ad quē. Ideo magis adhuc diſti
guit per ſe corruptio ab annihilatione per ſuum
per ſe terminū: q2 ille non eſt nihil ſiue negatio ab
ſoluta: ſed eſt negatio in apto nato ſiue puatio. ⁊
pro tanto ēt forma poſſet dici nō annihilari: ⁊ ſi
ſuccedit pro termino non nihil: ſed puatio illi⁹ for-
me: adhuc ſi utraqꝫ iſtarū rōnum deficeret: puta ſi
de⁹ ſubito couerteret totū ignē in totā aquā nō ma
nēte eodē ſubiecto comuni. adhuc nō eēt annihila-
tio: q2 terminꝰ ad quē deſtructionis ignis ⁊ ſi non
ſit pprie puatio forme ignis. tamē nō eſt negatio
extra genus: ſed eſt negatio ut includat in forma
oppoſita poſitiua: negatio aūt in genere non pōt
eē terminꝰ ad quē annihilatiōis. ſicut nec talis ne-
gatio pōt eē terminus a quo creatiōis. In ppoſito
lꝫ due pme rōnes non inueniant: q2 nec aliqd ter-
mini a quo manet: nec forme eius ſuccedit puatio
ipſi⁹ pprie loquēdo: q2 nō in eodē ſuſceptiuo. 3ª tn̄
rō inuenit: q2 deſtructionē panis terminat negatio
eē panis nō extra genus: ſed ut includit in eē ter
mini ad quē. ¶ Sed cōtra hoc arguit: q2 termio
deſtructiōis accidit q̄ ſit terminus aliqs ad quez
poſitiuus. ergo qualis eēt iſta deſtructio ſi nō eēt
terminꝰ poſitiuus cōcomitās. talis eſt modo q2 ſi
ad per ſe rōne deſtructionis: nō ḡ phibetur eē an-
nihilatio per hoc q̄ terminꝰ poſitiuus cōcomitat.
¶ Diceret aūt hic q̄ negatio extra genus ⁊ nega
tio in gn̄e abſoluta tamē ⁊ negatio que dī puatio
nō differunt formaliter ſm rōnē negationis: ⁊ ſi
ſic diſtinguūtur alicui⁹ mutationis vnū eſt per
ſe terminus ⁊ non aliud: ut pꝫ de corruptione: ita
negatio ut includit in termino poſitiuo ſuccedē-
te eſt hic per ſe terminus.

Ad argumentum pncipale. aliqd eē comune ter
minis pōt eē dupliciter uel cōmunitate reali: ſicut
materia que eſt cōe ſubſtratū utriqꝫ termio in cor-
ruptione. hoc mō nō opꝫ in cōuerſiōe totali aliqd
eē cōe termis: imo tale cōe repugnat cōuerſiōi to
tali. Alio mō pōt intelligi cōe coitate rōnis: puta
q̄ uterqꝫ terminus contineatur ſub ente. ⁊ B ſuf-
ficit ad excludēdū rōnē creatiōis ⁊ annihilatiōis:
q2 in illis alter terminus nō continet ſub ente: ⁊ B
mō diceret q̄ iſte ſpēs ⁊ illud pernis in quod con
uerterent haberēt aliquid cōe. Alr̄ poſſet poni ali
quid cōe termis nō eentialiter: ſed cois habitudo
ad idem agens: q2 potētie agentis eodē mō ſubia
cet uterqꝫ terminus conuerſionis: ⁊ hoc etiā ſuffi
cit ad excludendum annihilationē: q2 nihil pprie
nō ſubiacet potētie agentis: cui non ſit aliqd cauſa
bile. ¶ Argumentū in oppoſitū pbat q̄ natura
pōt couertere aliquid in aliud conuerſione totali:
⁊ ita nō reqrit ſubiectū cōe qd manifeſte eſt incōue
niēs. in quacūqꝫ tráſmutatiōe nāli ſm pbm. iō ad
illud argumētū dicēdū eſt: q̄ agens naturale pōt
oēm tráſmutationē illā ⁊ ſolū cauſare circa iſtas
ſpecies: que tráſmutatio poteſt hic habere ſubiectū
tráſmutabile. nulla aūt tráſmutatio ſubalis habet
hic ſubiectū tráſmutabile: quia nulla eſt hic ſubſtā
tia: nec cōpoſita nec materia. ideo agens naturale
nō pōt hic tráſmutationē ſubalē cauſare: ſed acci-

dentalē in qua ſufficit q̄ꝫtitas pro ſubiecto. In illo
ergo nūc in quo per actionē agentis nālis eucha-
riſtia hēt primo nō eē: cū nā nihil corrūpat niſi ali
quid incōpoſſibile pducēdo pduceret virtute na-
ture quoddā cōpoſitū per accn̄s. ſ. q̄ꝫtū quale q̄li-
tate incōpoſſibili eucharīſtie que corrūpit. ⁊ iſti⁹
cōpoſiti ſubiectū p̄fuit: ⁊ forma inducta eſt ab agen
te creato hn̄te eā in virtute ſua actiua. ¶ Sꝫ nū-
quid tūc pducit aliq̄ ſuba. ¶ Rē°. nō actiōe natu-
re: q2 nō habet paſſiuꝫ de quo pducat ſubaꝫ. ſi ergo
tunc ſuba pducat. hoc eſt actiōe dei qui diſpoſuit
nuſq̄ꝫ accn̄s eſſe ſine ſubiecto niſi in eucharīſtia ma
nēte: ⁊ ideo illa deſtructa deus pducit ſubam cō-
poſitā que nata eſt affici illis accn̄tib⁹ cauſatis per
agēs nāle nec illa ſuba noua reqrit ppter actionē
nāe: imo actionē illam ſeqtur ordie nāe: nec necīo
q2 deus poſſet nō pducere ſubaꝫ illā: ſed ſequitur
ordie diſpoſitionis diuine. ¶ De ipſa aūt deſitiōe
eucharīſtie duplex eſt opinio. vna que vī eē Inno.
de officio miſſe. parte tertia. ubi dicit q̄ q̄ꝫuis ſpēs
maneāt que poſſent afficere ſubaꝫ panis ⁊ vini ſi
eēnt ibi. ſi tn̄ tanta fiat alteratio circa ſpēs q̄ paniſ
eis affectus nō eēt cōueniēs nutrimētū: deſinit eē
eucharīſtia. ⁊ in eodē inſtāti actiōe diuina fiet ibi
noua ſuba que nata eſt affici illa q̄litate. hoc autez
eſt ſuba panis. ⁊ tunc illa manet ulteriuſ in altera
tione uſqꝫ ad inſtāſ gn̄ationis noue ſube: ⁊ illam
generat natura corrūpēdo illā ſubam cōpoſitam
quā potentia diuina reduxit. Alia eſt opio q̄ ma-
net q̄ꝫdiu manent qualitates que poſſent afficere
ſubaꝫ conuerſam: lꝫ ipſa ſic affecta non eēt cōueni
ens nutrimētū: nō ergo deſinit eē eucharīſtia niſi
qn̄ deſineret ipſa ſubſtātia panis: ⁊ ſm hoc eēt di
cendū q̄ in illo inſtanti corruptionis ſpecierū eſt
ibi ſuba noua: ſed non panis: q2 illa non eēt nata
affici qualitatibus incōpoſſibilibus pani iā indu-
ctis: ſed talis eſt illa ſubſtātia noua qualem natu
ra generaret de pane corrupto. ſi ſubſtantia pa-
nis ibi fuiſſet.

Qō.XI.

Ad tertium ſic pcedit. argui
tur q̄ deus nō p̄t
facere q̄ manēte corpe ⁊ loco corpus
nō habeat ubi in loco: q2 non p̄nt mane
re extrema qn̄ maneat relō media. ſicut
nō p̄nt eē duo alba quin ſint ſimilia. corpus ⁊ lo-
cus vident eē extrema inter que ipſum ubi eſt q̄ſi
habitudo media. ſm illud ſex principiorū: ubi eſt
circūſcriptio corpis a circūſcriptiōe loci pcedens.
¶ Cōtra. ſic ſe habēt corpus ⁊ locus ad ubi ſicut
actiuū ⁊ paſſiuū ad actionē ⁊ paſſionē: nūc aūt de-
us pōt facere q̄ manēte actiuo ⁊ paſſiuo nō ſit in
ter illa actio ⁊ paſſio. ḡ ⁊c̄. maior pbatur: q2 ita vide
tur ubi habitudo media inter locū ⁊ corp⁹. ſicut
actio ⁊ paſſio inter agens ⁊ patiens. minor pbat:
q2 ſicut hētur Dan̄. 3°. Tres pueros in fornacem
miſſos ignis nō cōbuſſit: ⁊ tn̄ fuit actiuus: q2 flā-
ma erūpēs interfecit eos qui miſerunt eos in for-
nacē ⁊ corpa eorū erāt paſſiua: q2 nō eſt uerīſimi-
le q̄ tunc habuerūt dotē impaſſibilitatis.

Iſta queſtio pōt hīe duplicē intellectū.
vnū de corpe ⁊ loco in cōi
Aliū de corpe ⁊ loco determiato. ⁊ uterqꝫ p̄t ſub-
diſtingui. Et iō ſunt hic q̄tuor declarāda. ¶ p° ſi cor
pori in cōi repugnat nō hīe ubi poſito loco in cōi.
¶ 2° ſi repugnat loco in cōi eē ſine ubi ſiue nō circū
ſcribere. ⁊ B poſito corpe in cōi. ¶ 3° ſi poſſibile ſit
B corpe ⁊ hoc loco manētib⁹: ſed hoc corpe huic
loco nō p̄nte: q̄ B corpus nō hēat hoc ubi. ¶ 4° ſi
B corpore ⁊ hoc loco manētib⁹: ⁊ hoc corpe huic
loco preſente poſſe eſſet hoc corpus non hīe B ubi.

De primo dico q̄ nō includit ꝯdictio-
nē corpus eē ſine corpe aliq̄
cōtinēte. ⁊ per ꝯn̄s ſine ubi: imo ita eſt de p̄ celo 4.phyꝰ. ⁊ j.celi. ⁊ alibi.
qō nō hēt corpus cōtinēs. poſito eūq̄ eēt locꝰ: nō
tn̄ quicūqꝫ: ſed aliqs capax hui⁹ corpis nō eēt ad-
huc ꝯdictio: q̄ hoc corpus nō hēret ubi. Rō p̄mi
eſt: q2 nō eſt ꝯdictio abſolutū manere abſqꝫ reſpe-
ctu ad illud qō nō eſt prius eo uel ſaltē qō nec eſt
prius nec ſimul nā cū ipſo. nunc aūt locus nec eſt
prius nā corpe nec ſimul: imo vī poſterius corpo- 4.phyꝰ.
re. ergo ⁊c̄. Ex hoc pōt accipi rō ſecūdi. ¶ Cōtra
iſtud. corpi per ſe cōpetit eē in loco: ita q̄ corpeitaſ
eſt per ſe rō eēndi in loco: ſed ꝯdictio eſt rōnē for-
malē eſſe: niſi illud ſit cui⁹ eſt rō formalis. ¶ P̄.
corpus locatū depēdet a locāte. ḡ illa hitudo loca
ti ad locās eſt hitudo quedā depēdētie: ſed abſolu
tū nō pōt eē ſine depēdentia pp2ia quā natum eſt
habere. ¶ P̄. ꝯ illud qō dī de p̄ celo arguit: quia
illud corpus ſi moueat: nō eſt dare quo motu mo-
ueret niſi locali: ſed moueri localiter requirit eē in
loco: q2 moueri localr̄ eſt alr̄ ſe hīe in loco nunc q̄ꝫ
prius. Si det q̄ celū qeſcit: ſeqtur q̄ qeſcit quiete 5.⁊.6.phyꝰ
oppoſita illi motui quē natū eſt hīe: ⁊ ita qeſcit lo-
caliter. ⁊ tūc ppoſitum. ¶ Ad primū pōt dici q̄
dimēſio eſt rō fundamētalis prima reſpectu ubi:
⁊ ſi ſic intelligeret rō formalis hn̄ pōt talis rō for
malis ſepari ab illo reſpectu cui⁹ dī eē rō. ⁊ hoc in
telligendo in actu: lꝫ nō ſeparetur ab aptitudīe ul'
potentia ad illud. Exemplū. albedo iſto modo eſt
ratio eēndi ſimile: ⁊ tamē non eſt contradictio q̄
ſit ſine ſilitudīe actuali. ¶ Contra. ſi dimenſio eſt
pp2ia rō fundamētalis reſpectu paſſiue locatiōis
ſaltē iſta erit per ſe ſecūdo mō eſti nō p̄ modo cor-
pus locatur. ſicut color videt: ſed in ppoſitiōe per
ſe ſecūdo mō cū ſit neceſſaria ſimplr̄ ſubiectū nō po
teſt eē ſine p̄dicato. ¶ Rē° q̄ corporeitas eſt rō fū
damētalis reſpectu hui⁹ qō eſt eē locabile: ⁊ reſpe
ctu huius etiā qō eſt locari. pp2ia quidē ⁊ prima j.de ſōno ⁊ vigilia.c.j.
utriuſqꝫ: q2 cuius eſt potentia eius eſt ⁊ act⁹: ſꝫ re
ſpectu p̄mi eſt rō neceſſaria. reſpectu ſecūdi rō nō
neceſſaria: q2 aptitudo eſt intrīſeca per iſtā rōnem
etiā p̄ciſe acceptā: ſed illud ad qō eſt aptitudo nō
ineſt actualr̄ niſi per agēs reducēs aptitudinē ad
actū: negandū eſt igit qō aſſumit. ſ. hanc eē per ſe
ſcdo mō corpus locatur: lꝫ cōcedēdū ſit hanc eſſe
per ſe. corpus eſt locabile. Exēplū huius: hec eſt p
ſe ſecūdo mō hō eſt riſibilis. hec aūt cōtingēs hō
ridet. ¶ Ad 2ᵐ illa depēdētia que eſt locati ad lo
cans nō eſt ſimplr̄ neceſſaria ex pte ei⁹ qō dī depē
dere ſicut eſt depēdētia cāti ad cām: ſed eſt depen-
dētia aliq̄lis tanq̄ꝫ ad illud qō natū eſt cōſeruare
rē in ſua diſpoſitiōe nāli. corpus qdē nāle in ſuo lo
co naturali natū eſt ſic conſeruari. ſine tamen tali
cōſeruante pōt abſolute eſſe. ¶ Ad tertiū pōt dici 4.phyꝰ. ⁊ in po2phi⁹
q̄ ſi mouetur: mouetur ſm locare non ſm locari:
q2 nūc alr̄ locat corpus cōtentū q̄ꝫ pri⁹ locauit: ſed
non aliter locatur: quia non locatur: ⁊ iſto modo
intelligitur dictum Auerrois q̄ celum eſt in loco 4.phyꝰ. cōmen.43.
per centrum: quia ſuum eſſe in loco eſt locare lo
cabile fixum in loco. ¶ Si queratur de iſto loca-
re ad quod genus pertinet ut ſic motus ille dice-
retur eſſe in illo genere: non ad genus ubi: quia

Universidad de Deusto
Biblioteca

ubi eſt circūſcriptio paſſiua:nō ad aliqō aliud ge-
nus.tū qꝛ mot⁹ eēt in plurib⁹ gn̄ib⁹ q̄ꝫ ponit pħs
T.c.9.⁊ in de. 5.phy⁹.tū qꝛ diſcurrēdo nō inueniť ad qō gen⁹ ali
ud ptineat. ¶ P̄.ſicut celū pōt circulare:lꝫ nō cō
tineať a corpe ſic pōt circulare:lꝫ nō cōtineat cor-
pus:puta ſi eēt idē corpus cōtinuū ⁊ ſpericū. igiť
illa forma fluens ſm quā eſt per ſe mot⁹ circulatio
nis.poſſet per ſe eē ſine reſpectu tā ad continēs q̄ꝫ
ad ꝯtētū: ⁊ ita eſt forma mere abſoluta. ¶ Reſpō
ſionem quere.

Additio ¶ Ad pᵐ dī ꝙ illud locare ptinet ad p̄dicamētū
ubi: ⁊ lꝫ nō diffiniať niſi ubi paſſiuū a pħo:tn̄ eſt
aliud ubi actiuū qō eſt ſpēs alia ipi⁹ubi qō eſt pre
dicamētū cōe ad ubi actiuū ⁊ ubi paſſiuū.pꝫ in
4.di.10.⁊.q.1. ¶ Ad 2ᵐ dī ab aliq̄b⁹ ꝙ in tali ca-
ſu nō moueret celū. ¶ Alr̄ tn̄ dico ꝙ talis mot⁹
eēt ad ubi imaginariū:nō actuale ⁊ reale:nec hoc
eſt incōueniēs cōcedere:cū hoc ſequať ex caſu.
aliorum. patebit inferi⁹in iſta queſtione ⁊c̄.

De ſecundo

artīˡᵒ dico ꝙ nō appet con
tradictio ſupficiē cōcauaꝫ
eē ſine reſpectu ad aliud corpus ut contētū.eſto ēt
ꝙ aliud corpus ſit qō eſſet natū cōtineri:qꝛ ut pri-
us argutū eſt de reſpectu locatiōis paſſiue:ita pōt
hic argui de locatiōe actiua. ¶ Itē cōfirmatur:qꝛ
celū eſt incorruptibile: ⁊ lꝫ elr̄a ſm ſe tota ſint in-
2.⁊.3. ce. ⁊ in de ge. corruptibilia ſm pħm:nō tn̄ eo mō ſunt icorrupti-
bilia quo celū:qꝛ forma elr̄i cū ſit eiuſdē rōnis in
toto ⁊ in pte:nō eſt formalis rō incorruptibilitatꝭ
in toto ſicut nec in pte: ⁊ lꝫ nō ſit aliq̄ cā nālis cor-
ruptiua totius elr̄i ſicut ptis:tn̄ iſtā poſſibilitatem
intrinſecā ad corruptionē reduci ad actū:nō eſt ita
ipoſſibile ſicut celū corrūpi. Aut ſaltē ſm theolo-
gos poſe eſt deū elr̄a annihilare que q̄ꝫtū ē ex for
mis ſuis ſunt corruptibilia:lꝫ nō annihilat celum
qō ſm formā ſuā eſt icorruptibile:qꝛ in conſuādo
prius ⁊ magis neccīuꝫ nō reqrit tanq̄ꝫ medium ali
quod min⁹neceſſariū cōſeruari. Abſolute igiť pōt
annihilare elr̄a ⁊ nihil inouare circa eē celi.h̄ po-
ſito latera celi nō cōcurrerēt in inſtāti:qꝛ nā nō pt
facere talē trāſmutationē in inſtāti.remanere igiť
pōt ſupficies cōcaua celi: ⁊ tn̄ nō continens aliqō
corpus. ¶ Cōtra iſta.uacuū eē eſt impoſe ſimplr̄:
ut pbat Ariſ̄ˡᶜˢ.4.phy⁹.ſed ſi ſupficies cōcaua eſ
c.de uacuo fere p totū. ſet ſine corpe.eēt uacuū.igiť ⁊c̄. ¶ Ad pbōnē ma
ioris:vna rō pħi in.c.de loco.ꝯ ponētes locū eſſe
T.c.37. ſpatiū eſt iſta:qꝛ tūc infinita utiq̄ꝫ eēnt loca ⁊ ſub-
dit ad pbōnē iſti⁹ ꝯn̄tie.diſtāte enī aere ⁊ aq̄ idem
faciūt oēs ptes in toto qō oīs aq̄ in uaſe. ¶ P̄.in-
T.c.22. ⁊ inde. ter latera uacui nihil eſt medium:ſed ſm pħm.5.
phy⁹.illa ſunt ſimul quorum nihil eſt mediū. ſi igiť
Idē.7.phyſicorum.t.c.9 expreſſius. eēt uacuū latera eēnt ſimul ⁊ nō ſimul. ¶ P̄. in
tpe eſt ꝯdictio duo inſtātia eē diſtātia ⁊ nō eē tē-
pus mediū.igiť pari rōne in loco ꝯdictio eſt duo
eē localr̄ diſtātia ⁊ nō eē corpus medium. ¶ Ad
Quere auer-roim ⁊ ali-os. primū.iſta pbō ꝯn̄tie ſꝫ pħm multiplr̄ exponitur:
ſed q̄litercūq̄ꝫ ꝯn̄tia declaretur nō tenet niſi ponē-
do uacuū eē ſpatiū actu dimēſionatū:lꝫ nō habeat
q̄litates nāles.quādiu enī ponitur ibi dimenſio in
actu ſemp remanet rō ſm pħm.quare nō cōpatiť
ſecū aliud corpus niſi vnū diuidat alterū:ſed ua-
cuū iſtud qō ponit poſſibile deo in iſto mēbro non
eſt aliqō ſpatiū hn̄s dimēſiones poſitiuas:ſed tā-
tūmō eſt ibi poſſibilitas ad tātas dimēſiones poſi
tiuas cū carētia cuiuſcūq̄ꝫ dimēſionis in actu: ⁊ h̄
mō pōt dici de oīb⁹ rōnib⁹pħi ibi poſitis ꝙ proce-
dūt cōtra uacuū vno mō imaginādo.ſ.ꝙ ſit ſpati-
um actu dimēſionatū ſine corpe: ⁊ ita nihil cōclu
dūt cōtra intellectū qui cōcediť deo eē poſſibilis.
¶ Ad 2ᵐ:dico ꝙ mediū pōt intelligi uel poſitiuū
⁊ actuale:uel priuatiuū ⁊ potētiale: ⁊ utroq̄ꝫ mō
debet intelligi nullū eē mediū eorum que tangūt ſe
⁊ que ſunt ſimul.latera aūt uacui etſi nō habeant
mediū p̄ mō.hn̄t tn̄ mediū 2ᵒ mō:qꝛ inter ea poſſet
tantū corpus intercipi q̄ꝫtū eſt illud corpus qō in-
tercipiť qn̄ ſpatiū eſt actu plenū.eſt ibi igiť mediū
potētiale: ⁊ ſeqtur ex hoc qō eſt ibi mediū priuati
uū ſiue p̄uatiue:qꝛ carēs tanto medio quātū poſ-
ſet intercipi inter illa extrema. ¶ Ad 3ᵐ diceretur
ꝙ nullo motu exn̄te poſſet eē quies aliqua ēt pro-
prie accepta:qꝛ nullo corpe moto poſſet aliqō cor-
pus vniformiter ſe hr̄e: ⁊ cū hoc eē aptū natū alit̄
⁊ aliter ſe hr̄e:ſicut corpus beati poſſet vniformi
ter ſe hr̄e in ſua diſpoſitiōe:lꝫ nullū corpus alr̄ ſe
haberet:qꝛ nō opꝫ ꝙ aliq̄ corpa iferiora alr̄ ſe ha a.l.in inferno.
beāt ad h̄ ut beati vniformit̄ ſe hr̄ant: nec aliqua
alia corpa ponunť tunc fore mouēda. huic etiam
vniformi diſpoſitioni corrn̄det ppria mēſura que
eſt tp̄s.inter cui⁹ quecūq̄ꝫ duo inſtātia imaginata
poſſet tantus fluxus ſiue motus intercipi: ⁊ ita ſi
tēpus dī mēſura motus ſiue fluxus illa vniformiꝭ
exn̄tia hr̄bit tēpus:lꝫ nō vniformiter actuale poſi
tiuū:ſed potētiale ⁊ p̄uatiuū.vn̄ intellect⁹ hn̄s no
titiā tp̄is actualis ⁊ poſitiui applicādo eā ad iſtā
durationē vniformē pōt cognoſcere q̄ꝫtitatē ipſiuꝭ
ſ.ꝙ tātā hr̄et poſitiue ſi eēt tēpus poſitiuū. cōſilr̄
eſt in pposito de diſtātia in loco poſitiua ⁊ p̄uati-
ua.ſicut mora p̄uatiua mēſurat ptes alicui⁹ ſucceſ
ſiuas:ſic dimēſio p̄uatiua mēſurat ptes pmanen-
tes: ⁊ h̄:qꝛ p̄uatio eq̄tur habitui ſuo mō.vn̄ illud
argumētū pōt adduci pro pposito cōfirmādo: ⁊ h̄
ſic.poſſibile eſt diſtātiā aliquā eē inter aliqua q̄ſi
ſm tēpus:lꝫ nō ſit inter illa tp̄s poſitiuū itermedi
um.hoc eſt poſitiua mēſura mot⁹:ſed ſufficit ꝙ ſit
tēpus potētiale uel p̄uatiue acceptū ad hoc ut ſit
diſtātia inter illa q̄ſi tpalis ſm quā hoc dī eſſe po-
ſterius uel prius eo.igiť a ſilī de loco ⁊ diſtātia lo a.l.illo.
caliter. ¶ Si arguiť ꝯ h̄ ꝙ diſtātia nō pōt eē niſi
ſit aliqd in quo ſit illa diſtātia: ⁊ h̄ nihil eſt:qꝛ nul
lū mediū. ¶ Pōt dici ꝙ diſtātia formalr̄ iportat
reſpectū inter extrema.reſpectus autēꝫ eſt in vno
extremo ⁊ ad aliō ſicut ad terminū.hic aūt eſt da
re utrūq̄ꝫ terminū poſitiuū:lꝫ nō ſit mediū poſiti-
uum. ⁊ ſi ex ſolo p̄mo iſtorū diceret habitudo poſi
tiua poſſet concedi ꝙ hic eēt diſtantia poſitiua: ſꝫ
ſi ultra h̄ reqrať ꝙ mediū ſit poſitiuū.tūc ſaltē ſal
uatur ppoſitū:qꝛ hic eſt diſtantia p̄uatiua ⁊ poſi-
tiua potentialis:ſed non actualis.

De tertio

patet ꝙ ſi h̄ corpus nō ſit huic
loco p̄ſens non circūſcribiť iſto
loco.igiť nō hꝫ ubi in hoc loco.ſi etiam nō eſt huic
loco pn̄s.ſm curſum nāe eſt in alio loco: ⁊ ſm na-
turā nō pōt ſimul habere duo ubi.ergo nō habet
hoc ubi. ⁊ tamen iſte locus manet: qꝛ manet hoc
ultimū corporis continētis: ⁊ hoc patet in 2ᵒ arti-
culo. ¶ Cōtra hoc.locus importat rōnē continen
tis:qꝛ ſuperficies abſoluta circūſcripta rōne conti
nentis non habet rōnē loci.nunc aūt continere cū
dicat reſpectuꝫ non vī manere niſi ſit ad eundē ter
minū.igiť quando continēť aliud ⁊ aliud nō vide
tur manere idem locus:ſed qn̄ corpus non eſt pre
ſens huic loco non eſt idem contētum. ¶ Rᵒ.4.
T.c.37.21. ⁊.36. phy⁹.vult pħs ꝙ idē locus maneat ſuccedētibus
ſibi inuicē corpib⁹.ex h̄ pꝫ ꝙ nō eſt ali⁹locus ſi ali
ud locatū cōtineat:qn̄ igiť arguiť de relōne conti
nētis ad cōtētū cōcedi pōt ꝙ locus ultra ſupficieꝫ
addit relōnē cōtinētis ut itelligiť per illud qō dī
in diffinitiōe ultimū cōtinētis.h̄ eſt pximū ⁊ ime-
4.phy⁹.t.c.41. diatū cōtinēs. ⁊ tūc ꝯn̄ter dicēdū eſt uel ꝙ uaria-
to contēto nō uariať relō in alio extremo: ⁊ h̄ eo-
dē mō quo reſpicit illud extremum:qꝛ reſpicit pro
extremo per ſe.cōtētū in cōi ⁊ nō h̄ ſignatū:uel po
teſt dici ꝙ uariato cōtēto uariať relō ipſa correſpō
dens: ⁊ ita eſt aliud ⁊ aliud cōtinere reſpectu alte
rius ⁊ alterius contēti:ſed nō uariať extremū re-
latū:qꝛ idē eſt cōtinēs: ⁊ ita idē locus. Exēplū hu
ius.corpus hn̄s albedinē ſi ſm eā eſt ſimile multꝭ
multas hꝫ ſilitudies:qꝛ ſilitudo numerať termio
numerato : ſed tn̄ ipſiuꝫ nō eſt mlt̄a ſimilia:ſꝫ vnū
ſile.ſicut hn̄s multas ſcias eſt vnū ſciēs:qꝛ cōcre-
tū nō numerať ad ſolā numerationem forme : ſed
opꝫ ꝙ cū h̄ ſit numeratio ſuppoſiti hn̄tis formā.

De quarto

videť ꝙ poſſet eē ibi triplex
intellect⁹. Prim⁹ ꝙ h̄ corp⁹
mō q̄ꝫtitatiuo ſit pn̄s huic loco ſine alio corpe ſic
pn̄te. Alius intellect⁹ ꝙ ſimul cū alio pn̄te ſit hoc
mō pn̄s. Terti⁹intellect⁹ ꝙ ſine mō q̄ꝫtitatiuo ſit
huic loco pn̄s. ¶ De p̄ planū vī ꝙ talis pn̄tia nō
pōt eē ſine ubi:ſicut nō pōt poni ſine circūſcriptio
ne paſſiua corpis a loco:qꝛ circūſcriptio illa nō vi
detur aliqd ponere ultra hoc qō eſt corpus eē pre
ſens huic loco mō q̄ꝫtitatiuo.ſ.tanq̄ꝫ coextenſum
⁊ cōmēſuratū. ¶ Sed hic eſt dubiū: qꝛ iſta circū
ſcriptio uel pn̄tia nō vī dicere aliqd niſi reſpectū
formalr̄. ⁊ per ꝯn̄s ipſiuꝫ ubi nihil eēt formalr̄ niſi
T.c.10. T.c.17.⁊ inde. reſpect⁹. hoc ꝯn̄s vī falſuꝫ:qꝛ ſm pħꝫ.5. ⁊. 7.phy⁹
ad relōnē nō eſt per ſe mot⁹:ſed ſm pħm.5. phy⁹.
T.c.9.⁊ inde. motus eſt per ſe in gn̄e ubi. ¶ Si dī ꝙ ubi per ſe
iportat abſolutū ⁊ reſpectū: ⁊ per illud abſolutum
qō iportat diſtinguiť ab aliīs generib⁹ que ſimilr̄
iportāt reſpectus:ſed determinatos per determia-
ta fundamēta. ¶ Cōtra.abſolutū ⁊ reſpect⁹nō fa
ciunt per ſe vnū cōceptū ſed cuiuſcūq̄ꝫ generiꝭ eſt
cōcept⁹ per ſe vn⁹.ḡ ⁊c̄.nec abſolutū per ſe ꝯhit re
ſpectū ad tale gen⁹uel ad talē ſpēm in tali genere
pp idē mediū:qa nō facit per ſe vnū conceptū cuꝫ
illo. ¶ Silr̄ ex eodē medio pōt argui ulterius:qa
accipiať utercq̄ꝫ iſtorum cōceptuū per ſe.utercq̄ꝫ ſi eſt
cōis eſt dicibilis de plurib⁹in quid.ḡ utrobiq̄ꝫ aſcē
dēdo ſtat⁹eſt ad vnū cōceptū cōmuniſſimū per ſe
dicibilē de pluribus. ⁊ tūc in utroq̄ꝫ pceſſu ſtabiť
ad cōceptū ppriū generis in illo pceſſu. ¶ Hic di-
ci pōt ꝙ ſi ſꝫ coīter dicta ſaluāda ſit diſtictio decē
generū. ⁊ per ꝯn̄s ſex gn̄a ultima nō cōtineantur
ſub gn̄e relōnis:cū nō appareat ꝙ iportēt formaꝭ
abſolutas:nec ſimlr̄ iportāt abſolutū ⁊ reſpectum:
ut argutū eſt:ꝯn̄s eſt dicere ꝙ ſunt eēntialr̄ reſpe
ctus:nec tn̄ de gn̄e relōnis.igiť opꝫ diſtinguere in
ter reſpectū ⁊ reſpectū ēt diſtinctiōe ſm gen⁹. pōt
aūt diſtinctio reſpectuū:quos iportāt iſta ſex gn̄a
ab illo reſpectu:qui ppe dī relō:que eſt q̄rtū gen⁹
accipi ex illo dicto cōi:quo dicunť reſpect⁹de gene
re relōnis eē reſpect⁹ intrinſec⁹aduenientes.reſpe
ctus aūt illorum ſex generū extrinſecus aduenietes.
hoc pōt intelligi ſic.nullus reſpectuꝭ ſic intrinſece
aduenit abſoluto:ꝙ cōueniat ei ſm ſe ſiue ad ſe:
qꝛ tūc nō eēt reſpect⁹.de rōne enī reſpect⁹eſt ꝙ ſit
vnī⁹ ad alterū.ille igiť reſpectus dī intrinſec⁹ ad-
ueniens qui neccīo cōſequiť fundamētū poſito ter-
mino:qꝛ nō pōt eē reſpectus magis intrinſec⁹ ab-
ſoluto. ⁊ per oppoſitū ille eſt extrinſecus adueni-
ens qui nō neccīo conſeqtur fundamentū etiā poſi
to termio. Si iſta ſint vā.rn̄deri pōt ad illā aucto-
ritatē pħi.5.phy⁹.ꝙ neget motū ad relōnē pprie
dictā que pertinet ad q̄rtū gen⁹nō āt ad quecūq̄ꝫ
reſpectū ptinētē ad aliquod ſex generū:imo con-
cedit ibi motū eē in ubi:qui coīter nō dī eē motus
ad formā abſolutā:qa ubi ut vī nō eſt forma abſo
luta:ſed reus corporis contenti ad locū continen-
tē. ¶ Rō aūt dīte relōnis ab aliīs reſpectibus in
nō terminando motū videtur eſſe:qꝛ ex quo rela-
tio neccīo conſequiť extrema poſita nunq̄ꝫ pōt ipa
acqri per ſe ſed tm̄mō per accn̄s:alio.ſ.abſoluto ac
quiſito in altero relatorum. ⁊ talia que nō acqruntur
T.c.10.⁊ inde. niſi per accn̄s.ſ.alio acqſito negat pħs in.5. phy⁹
per ſe termiare motū.reus aūt nō neccīo ꝯn̄s extre
ma pōt habere ppriā nouitatē abſq̄ꝫ nouitate vni
us uel alterius extremi. ⁊ iō pōt habere propriam
acqſitionē.nā ita vī eē de ubi.qꝛ pōt deus conſer-
uare idē locabile ⁊ eundē locū. ⁊ tn̄ nō manebit ea
dē circūſcriptio.qꝛ corpus eſt abn̄s ab illo loco: ⁊
hoc ēt pōt natura facere.ponēdo aliud corpus pre
ſens illi loco.nō igitur iſta extrema locū ⁊ locabi-
le neceſſario cōſequitur ipſiuꝫ ubi. ⁊ iō pōt eē no-
uum nouitate ppria ⁊ acqri corpi nullo abſoluto
acqſitio nec corpi nec ipſi loco. ¶ Sed ſi querať
quō pōt acqſitio reſpectus eſſe ſucceſſiua niſi ſuc
ceſſio ponať in aliquo abſoluto. ¶ Diceret ꝙ cor
pus ſucceſſiue ſm ptē aliam ⁊ aliā ſit pn̄s eidem
parti loci:ſilr̄ corpus ſm eandē partem ſit ſucceſſi
ue preſens aliī ⁊ aliī parti loci.ita ꝙ tam ex diuiſi-
bilitate corpis q̄ꝫ loci ſeqtur diuiſibilitas circūſcri
ptiōis corpis a loco: ⁊ diuiſibilitaꝭ ſucceſſiua quā
do pars poſt ptē acquiriť.nō eſt ergo diuiſibilitas
in reſpectu ſine diuiſibilitate in abſoluto:ſꝫ eſt ſuc-
ceſſio in reſpectu:qui eſt circūſcriptio ſine ſucceſ-
ſione in forma abſoluta corpis uel loci. ¶ De 2ᵒ
intellectu in iſto articulo.ſ.an hoc corpus hr̄et hic
ubi.ſi ſimlr̄ cū ipſo hic eēt aliud corpus mō extēſo.
vī poſſe dici ꝙ tūc hoc corpus nō hr̄et hic ubi. qa
pari rōne aliō corp⁹ hr̄et hic ubi.nō pn̄t āt eē duo
ubi eiuſdē loci:qꝛ vnius loci vna circūſcriptio. Itē
corpus locatū facit latera continētis diſtare:ſed h̄
corpus qō aduenit ſcđo huic loco non facit latera
eius diſtare.imo iaꝫ per aliud corpus qō p̄us fuit
hic fuit diſtantia inter latera. Et confirmať.quia ſi
utrūq̄ꝫ faceret latera diſtare.igiť utrūq̄ꝫ eēt mediū
inter iſta diſtātia:ſed ubi eſt aliud ⁊ aliud mediuꝫ
per ſe.ibi vī eē alia ⁊ alia diſtantia: ⁊ ita inter ea-
dē latera eiuſdē loci eēt duplex diſtātia. Pōt tn̄ di
ci ꝙ in iſto intellectu utrūq̄ꝫ corpus hr̄et ubi in h̄
loco:qꝛ cū utrūq̄ꝫ ponať hic ſicut contētū coexten
ſum ⁊ cōmēſuratū.uel utrūq̄ꝫ erit locatū:qō eſt p-
poſitū:uel neutrū: ⁊ tūc eſt locus iſte uacuus in
quo ponūtur eē duo corpa mō extēſiuo:qō nullus
diceret. Silr̄ utroq̄ꝫ iſtorum amoto altero remanēte.
illud remanēs hr̄bit hic ubi:ſed non aliū modum
habebit hic ex pte ſui ad locū continētē q̄ꝫ modo
habeat. Iſtud pꝫ per oppoſitū de angelo:qꝛ ſi an-
gelus ſit ſimul cū corpe nō hꝫ pprie ubi in iſto lo-
co in quo corpus coexn̄s hꝫ pprie ubi.qꝛ angeluꝭ
nō eſt ibi coextēſus ⁊ cōmenſuratus illi loco nec
replet illū locū.vn̄ ſi corpe amoto ſolus angelus
ibi maneret:locus ille pprie diceret uacuus. op-

poſita iſtoꝝ ſunt ṽa de corpe coexñte alteri corpi.
ℭ Et ſi queras quõ põt locus iã plenˀ iterũ reple
ri: ℭ Rñˀ ad h ꝛ ad obctiões pro alia pte. ℭ Ad
pmã ſm iſtã viã que ponit in eodẽ ſuppoſito ꝛ fũ
damẽto poſſe eẽ plures reſpectus eiuſdẽ rõnis ad
diuerſos termios:cõcedẽdũ eſt ꝙ eidẽ loco poteſt
cõpetere alia ꝛ alia circũſcriptio actiua. ꝛ põt ſibi
in alio ꝛ alio corpe alia ꝛ alia circũſcriptio paſſi
ua corrñdere. ℭ Ad aliã.facere latera diſtare põt
intelligi duplr.uel effectiue. ꝛ ſic agẽs diſtẽdens
latus a latere facit ea diſtare.uel qñ formalr. ꝛ ſic
mediũ interceptũ dr facere diſtare: ꝛ hoc ſcdo mõ
cõcedẽdũ eẽt ꝙ utrũꝙ corpus hic extẽſiue exñs
facit latera huiˀ loci diſtare:q2 utrũꝙ eſt medium
inter extrema.p ãt mõ neutrũ corpus facit latera
diſtare:ſed ipm agẽs qd pmo diuidit hoc latus ab
illo. ꝛ per hoc ẽt p3 quõ utrũꝙ replet.q2 non effe
ctiue ſed formalr.nõ eni eſt maius inconueniens
locũ plenũ repleri de nouo aliquo replẽte formalr
ꝙ cõtinẽs vnũ ſibi cõmẽſuratuz de nouo cõtinere
aliud ſili mõ cõtinẽdi. ℭ Ad cõfirmationẽ illam
diceref ꝙ accipiendo diſtantiaz pro illa hitudine
que eſt in vno diſtãte ad alterũ ut ad terminũ non
eſt niſi vna diſtantia inter eadẽ extrema ſiue ſint
plura media ſiue vnicũ:nec illa eſt ṽa hoc mõ lo
quẽdo de diſtantia:ꝙ ubi eſt aliud per ſe medium
ibi eſt alia per ſe diſtantia:niſi intelligaf aliud per
per ſe mediũ.h eſt aliud neceſ reqſitũ tanꝙ medi
um diſtantie:ſed in pposito nõ requirif illud tanꝙ
aliud. Si aũt diſtãtia accipef alio mõ pro dimẽſio
ne media inter extrema que diſtant:concedẽduz eſ
ſet ſic loquẽdo ꝙ inter latera continentis duo cor
pora eſt duplex diſtantia. ℭ De tertio itellectu in
iſto articulo.ſ.ꝙ ſi h corpus eẽt pñs huic loco:ſed
non modo qtitatiuo hoc eſt nõ tanꝙ coextenſum
loco nec cõmẽſuratũ. Põt dici ꝙ tunc pprie nõ ha
beret ubi in h locoꝝ:q2 pprie ubi eſt forma ſm ſe di
uiſibilis.cũ ſm eã per ſe poſſet eẽ motus: ꝛ iõ non
conuenit alicui niſi diuiſibili. ꝛ per modũ diuiſibi
lis ſe habenti.corpus ãt qd nõ coextenditur loco:
ſed eſt totũ pñs cuilibet parti illiˀ loci:non hẽt mo
duz diuiſibilis in cõparatione ad locum : nec per
cõſequẽs h3 ubi pprie reſpectu eius. Extendẽdo
tñ ubi ad talem pñtiã ſimplicẽ ſm quã angelus
dr eẽ hic.ſic cõcedẽdũ eẽt ꝙ corpus pñs ſm iſtuz
intellectũ diceref iproprie hẽe ubi.nam ṽe eſt hic
preſens nõ circũſcriptũ. ℭ Ad argumẽtũ pncipa
le ſi illa maior que accipif ṽa eſt. nõ h3 ṽitatẽ niſi
de relõne pprie dicta.reſpectus aũt quẽ importat
ubi non eſt talis. Iſtoꝝ autẽ declaratio p3 ex dict
in tractando primũ itellectum in quarto argumẽ
to principali.

Queſtio.XII.

Expeditis his que queſita erãt
de deo. ſequunf aliq
queſita de creaturis. ꝛ p de oibˀ in cõi.
deinde de quibuſdã in ſpãli. De oibˀ in
cõi fuit vnum queſitũ ꝛ eſt illud. Utruz
rei create ſit idẽ reſpectus ad deũ ut creantẽ: ꝛ de
um ut cõſeruãtẽ. Arguif ꝙ nõ.aliqd põt creari ꝛ
nõ cõſeruari.igit tñ põt hẽe reſpectũ ad deum ut
creantẽ: ꝛ nunꝙ hẽe reſpectũ ad deũ ut conſeruã
tẽ.igitur nõ eſt idẽ reſpectus.pbatio primi añtis.
Res in inſtanti creationis nõ cõſeruaf.q2 non in
diget conſeruatione:niſi qñ poteſt non eẽ ꝛ de ſe
tendit ad non eẽ:ſed dũ creaf non põt non eẽ nec
tunc tendit ad non eẽ cum tũc accipiat eẽ:nihil igi
tur conſeruaf niſi qd manet poſt inſtans creatiõis
ſue.ſed deˀ põt aliquid creare qd nõ maneat poſt
inſtans creationis ſue:q2 nõ eſt cõtradictio ꝙ tñ
modo habeat eẽ in vno inſtanti ꝛ in illo creetur.
ℭ Cõtra.eiuſdem ſimplicis ad idẽ ſimplex nõ eſt
niſi idẽ reſpectus realis.nũc autẽ dei creãtis ꝛ cõ
ſeruãtis eadẽ eſt uoluntas qua formalr creat ꝛ cõ
ſeruat.ꝛ ipſa exiſtia rei create ꝛ conſeruate eadez
eſt.igitur reſpectus eſt idem rei create ꝛ conſerua
te ad deum ut creantem ꝛ conſeruantem.

Hic ſunt tria videnda.primo de eo qd
pncipalr querif.ſ.ſi idez
ſit reſpectus realis in creatura ad deũ ut creantez
ꝛ conſeruantẽ.2o de eo qd tangit pmuz argm ſi ſic
poſſet dici res creari ꝛ cõſeruari.ꝛ iſta difficultas
magis tangit modũ loquendi.3o de quodam ame
ro quod tangit idẽ argumentũ.ſ.ſi poſſet aliquid
creari:qd tñ nõ cõſeruef poſt inſtãs creationis.

De primo dici põt ꝙ idẽ eſt re
ſpectus crea
ture ad deũ ut creantẽ ꝛ cõſuantẽ.ꝛ hoc pbatur
ſic.eiuſdẽ re ꝛ rõne ad idẽ re ꝛ rõne nõ eſt depen
dentia eẽntialis niſi vnica eiuſdẽ rõnis.exiſtia au
tẽ creature permanẽtis eſt eadẽ oĩno in creatiõe
ꝛ conſeruatione.ꝛ ex pte termini eſt oĩno idem re
ꝛ rõne.ſ.uelle diuinũ ꝛ hitudo nõ ſolũ ad creantẽ
ſed ad cõſeruantẽ eſt hitudo dependentie eẽntia
lis ꝛ eiuſdẽ rõnis.igit ꝛc.maior pbat.ſi eẽnt plu
res depẽdẽtie oĩno eẽntiales iter extrema oĩno ea
dẽ.ſicut depẽdentia creature ad deũ ut ad efficien
tẽ ꝛ ut ad finẽ.tñ iſte videnf eẽ alteri rõnis: ſi eni
eẽnt eiuſdẽ rõnis eẽnt ſibi icõpoſſibiles in codez
ꝛ ſm idẽ.q2 qñ aliquid dependet ad aliud aliqua
depẽdẽtia ſi illa ſit ſufficienter termiata nõ depen
det ab eo alia depẽdentia eiuſdẽ rõnis:q2 tũc utra
ꝙ illarũ ſine alia terminaret ꝛ depẽderet tali de
pendentia ꝛ nõ depẽderet.ꝛ hoc depẽdentia ſuffi
cienter termiata.minor h3 tres ptes.pma.ſ.ꝙ idez
ſit eẽ rei pmanẽtis in creatiõe ꝛ cõſeruatiõe.pba
tur.q2 in hoc eſt diã pmanẽtis a ſucceſſiuo:q2 ſuc
ceſſiuũ nõ manet ſemp h3 aliud ꝛ aliud eẽ:ſic aliã
ꝛ aliã ptẽ.ſed permanẽs h3 ſemp idẽ eẽ.ꝛ nõ uaria
tur ſm ptẽ ꝛ ptẽ:q2 tũc eẽt ſucceſſiuũ:nec ſm totũ
ꝛ totũ:q2 tunc in quolibet alio ꝛ alio inſtanti hẽt
totalr aliud ꝛ aliud eẽ:qd eſt abſurdum.2a ps mi
noris.ſ.ꝙ uelle diuinũ oĩo idẽ eſt rõ terminandi
habitudinẽ rei create ꝛ cõſeruate.pbat.q2 uelle
diuinũ reſpectu cuiuſcũꝙ uolibilis ſemper manet
idẽ.illud autẽ eſt rõ.prima intrinſeca terminandi
quodcũꝙ extrinſecum.3a pars minoris.ſ.ꝙ
ꝙ habitudo eſt habitudo dependentie eẽntialis
de creatione eſt manifeſta.de conſeruatione pbat.
q2 ad illud dependet res eẽntialiter in eſſendo qd
eſt ſibi ratio habendi eſſe.talis eſt conſeruatio cae
conſeruantis.iuxta illud Augni.4.ſuper Gen.c.
14.Creatoris nãꝙ poˀ ꝛ oĩpotetis atꝙ oĩtenẽtis
virtus:cã ſubſiſtendi eſt oi creature:que virtus
ab eis que creata ſunt regendis ſi aliquando ceſ
ſaret:ſimul ꝛ illoꝝ ceſſaret ſpẽs.oisꝙ natura con
ciderer:neꝙ enim ſicut ſtructor ediũ cũ fabrica
uerit abſcedit:atꝙ illo ceſſante atꝙ abſcedẽte ſtat
opus eius.ita mundus nec ictu oculi ſtare poterit
ſi ei deus regimen ſubtraxerit.hec ibi. ℭ Diceret
hic ꝙ fundamẽtũ relationis creature ad deũ ut
creantẽ nõ eſt abſolute exiſtia rei create:ſ3 ipſa crea
tio paſſiua cõſilr fundamẽtũ relõnis creature ad S. Bona. li.2.di.2.
deũ cõſeruãtẽ nõ eſt exiſtia creature abſolute : ſed
T.c.20. ipſa conſeruatio paſſiua.h pbaf per pħm.5.metaᶜᵉ
c.de ad aliqd.ubi vult ꝙ relões ſcdi modi fundã
tur ſup actionẽ ꝛ paſſionẽ.nũc aũt l3 abſoluta exi
ſtentia creature ſit eadẽ in p nũc eẽndi ꝛ deinceps:
tñ creationẽ paſſionẽ ꝛ cõſeruationẽ paſſionẽ eſſe
eadẽ nõ eſt manifeſtũ.qz illud qd querif. ℭ Hic di
ci põt ꝙ pħs.5.metaᶜᵉ.nõ intelligit ꝙ actio ꝛ paſ
ſio ſint ppria fundamẽta relonũ ſcdi modi: q2 relo
nõ manet fundamẽto nõ manẽte.manet aũt relo
ſcdi modi nõ manẽte actiõe uel paſſione:ſicut ali
quis manet pr nõ manẽte gñatiõe:qd aũt dicit re
lationẽ de 2o mõ fundari ſup actionẽ ꝛ paſſionem
intelligẽdũ eſt non tanꝙ ſup fundamẽtũ ppriũ uel
ſup rõnẽ pximã fundandi:ſed tanꝙ ſup diſpoſi
tionẽ mediã inter fundamẽtũ ppriũ ꝛ ipſaz rela
tionẽ.ipſa aũt potẽtia actiua ꝛ paſſiua pñt poni fũ
damẽtũ imediatũ relonis ipſiˀ actiõis ꝛ paſſiõis:
l3 reqraf actio ꝛ paſſio media:nõ ut rõ fundãdi re
lationẽ:ſed ut quoddã pũiũ ad h ut ipſa in funda
mento tali fundef. ℭ Spãliter aũt in pposito non
videf concedẽdũ ꝙ aliq paſſio ſit rõ fundamẽta
lis huiˀ hitudis quã h3 creatura ad deũ:ut crean
tẽ uel cõſeruantẽ:q2 nunꝙ pprie eſt paſſio niſi qñ
eſt aliqd paſſum recipiẽs formam ab agẽte.q2 ſm
T.c.17. pħm.5.metaᶜᵉ. Potẽtia actiua eſt pnᵐ traſmutan
Idẽ.9.me di aliud inqtũ aliud.igif potẽtia paſſiua eſt pnᵐ
taᶜᵉ.t.c.2. traſmutãdi ab alio.talis traſmutatio nõ inuenitur
niſi ubi eſt paſſuz recipiẽs eã ab agente:in conſer
uatione ꝛ creatiõe nõ eſt ita.ſed totũ creatũ ꝛ to
tũ conſeruatũ eſt totalr a creante ꝛ conſuante:nõ
Bo.ubi ſ. ſic ut aliqd eius paſſuz recipiat formã ab agente.
li.ſuper ge ℭ Hic obijcif per illud Augni.ii.ſup geñ.ubi vult
neſ.ca.19. ꝙ aer nõ eſt factˀ lucidus a ſole:ſ3 fit lucidus.alio
bie pp iſte ꝛ quin recedente ſole remaneret lucidus.eque autẽ
aliqualr.2. vĩ quecũꝙ creatura dependere a deo in eẽ ſicut ae
ibidẽ.c.24. rẽ a ſole in illumiato eẽ:qd ipẽ itelligit per lucidũ
eẽ a ſole.igif nulla creatura reſpectu dei eſt facta
in eẽ:ſed cõtinue fit in eẽ. ꝛ per ꝯñs eẽ creature ẽ
in cõtinuo fieri. ℭ Rñˀ pħs.3.phyᶜᵉ.dicit ꝙ aliq ſũt
T.c.15.57. in fieri que nõ hñt cõpletũ eẽ:ſicut ſucceſſiua: ꝛ p
ꝛ.58. oppoſitũ aliqd dr in facto eẽ qñ ſic h3 eẽ cõpletuz
ꝙ nõ depẽdet in eẽndo ab aliquo extrinſeco.crea
tura aũt ſemp in eẽndo eque dependet a deo in eẽ:
q2 eque ſemp ab ipſo per idẽ uelle ipſiˀ h3 idẽ eſſe.
ꝛ h mõ poſſet dici:ꝙ pductio pſone diuine ſemp
eſt in fieri:q2 nunꝙ iſta pſona põt hẽe eẽ niſi acci
piendo actualr a pducente. ꝛ tñ eẽ pſone eſt maxi
me permanẽs.h mõ eẽ creature l3 ſit permanens:
tñ reſpectu dei a cuiˀ uolitione actuali ſemp eque
dependet ſemp eſt qñ in fieri.hoc eſt actu depẽdẽs
a cã dante eẽ: ꝛ nunꝙ in facto eẽ.h eſt in actu ſe
parato ꝛ idepẽdẽte a quocũꝙ alio:nõ tñ eſt in fie
ri nouo ꝛ nouo:ſed per oppoſitũ illi eſt in facto eẽ
hoc eſt in eſſe completo accepto ſine aliqua noui
tate addenda.

De ſecundo arlˀ dico ꝙ cũ iſto reſpectu
creature hñtis eẽ ad deuz
ut a quo h3 eẽ:pñt concurrere diuerſi reſpectˀ.idẽ
eni eẽ qñꝙ imediate ſuccedit nõ eẽ oppoſito:ſicut
in inſtãti in quo res incipit eẽ.qñꝙ aũt nõ imedia
te ſuccedit ipſi nõ eẽ:ſed qñ eidẽ eẽ ut priˀ hito.ita
intelligendo ꝙ l3 nõ ſit iſta poritas in ipõ eẽ ſ3 ſe:
tñ dr eẽ in ipõ per cõparationẽ ad aliud pus ſecuz
coexñs.primˀ reſpectˀ qui.ſ.eſt ipſiˀ eẽ ad nõ eẽ p
cedẽs nõ eſt realis:q2 nõ eſt ad terminũ poſitiuũ.
ſcdus aũt qui eſt ipſiˀ eẽ ad eẽ idẽ qñ pexñs uel ma
gis cũ alio pori exñs nõ eſt realis:pro qto eſt eiuſ
dẽ ad idẽ.reſpectˀ aũt ipſiˀ eẽ ad cãz a qua eſt: eſt
realis.igif neuter illoꝝ dictoꝝ reſpectuũ eſt idem
illi. Cõtingit tamẽ eadẽ uoce multa diſtincta aliq
liter iportari.ſicut ḡ põt iponi aliqd ad ſignifican 7.metaᶜᵉ.t.c.13.
dũ dependẽtiã ipſiˀ eẽ ad cãz nõ pciſe:ſed ut eſt cũ
reſpectu ad nõ eẽ imediate pcedẽte ꝛ ſic ſignificat
hec uox creari uel creatio:q2 ibi non tñ notaf de
pẽdentia rei ad cãz in eẽndo:ſed ultra h in accipiẽ
do tũc p illud eẽ poſt nõ eſſe.põt ẽt aliq uox iponi
ad ſignificandũ illã depẽdẽtiã ut eſt cũ 2o reſpectu
ſ.ut eſt ipſiˀ eẽ ad ſeipſuz qñ phabitũ: ꝛ ſic iponif
hec uox cõſeruari.ubi nõ tñ notaf depẽdẽtia in eſ
ſendo:ſed cũ hoc hitudo illius eẽ qñ ad idẽ eẽ ut
phitũ. Pro tãto igif nõ eſt uerũ dicere de creatura
ꝙ creaf pprie niſi in p inſtãti:q2 nõ niſi in illo h3
imediatũ ordinẽ ad nõ eẽ pcedẽs:nec eſt uerũ di
cere ꝙ cõſeruef niſi poſt pᵐ inſtãs:q2 nõ niſi tunc
h3 imediatũ ordinẽ ad ſeipz qñ phabitũ. Propter
igitur iſtos diſtictos reſpectˀ rõnis iportatos per
creari ꝛ cõſeruari nõ predicaf vnum de re qñ ali
ud pdicaf. reſpectˀ tñ ille qui eſt ad cãm ſp manet
idẽ. ꝛ ſi iſte pciſe ſignificaref duabˀ uocibˀ utraꝙ
ſil ṽe predicaref de eodẽ:ſicut h qd eſt eẽ ab alio
dãte eẽ. ꝛ h ꝙ eſt accipe eẽ ab alio pciſe ſignificãt
illã hitudinẽ nõ intelligẽdo ibi dare uel accipe no
uitatẽ:nec illã importãt:q2 uerũ eſt dicere ꝙ filiˀ
accipit deitatẽ a pře ꝛ pr dat ei ꝛ coicat deitatẽ: ꝛ
iſta duo ſemp ſil pdicanf de eodẽ. ℭ Nec curo diſ
putare de ſignificato huiˀ uocis creari an per ſe ſi
gnificet reſpectũ ad creatorem: ꝛ connotet reſpe
ctũ ad nõ eẽ pcedens.an ecõuerſo illũ per ſe ſigni
ficet ꝛ illũ cõnotet ad cãz. An utrũꝙ ſignificet: ꝛ
tũc nõ ſignificat pciſe cõceptũ per ſe vnũ:ſed duoſ
reſpectus. ꝛ vnˀ eſt realis: ꝛ aliˀ rõnis:qui nõ fa
ciunt cõceptũ per ſe vnũ:q2 qdcũꝙ iſtoꝝ triũ def:
h ſaltẽ ſaluaf ꝙ uterꝙ reſpectˀ aliqualr iportatur
preciſe tñ pp illũ qui eſt rõnis negatur idẽ ſimul
creari ꝛ conſeruari.

De tertio pncipali dico ꝙ nõ eſt ꝯdictio
aliqd ens tñmõ in vno inſtan
ti hẽe eẽ.ipſuz eni inſtãs raptim trãſit ita ꝙ nõ eſt
niſi ut ita loquar inſtãtanee.uel ſi dicas inſtãs ſm
ſubaz ſemp manere idẽ:ſi illud dicaf eẽ ſuba mobi
lis:cũ illa ſuba nõ ſit per ſe terminˀ alicuiˀ cõtinui
de gñe qtitatis:ſeqtur ꝙ illõ qd uocas inſtãs ſm
ſubaz:nõ eſt terminˀ cõtinuãs per ſe ptes tpis.ſal
tẽ inſtãs ſm eẽ nõ manet ſed raptim tranſit. ꝛ ita
opz dicere de mutatiõe: ꝛ per ꝯñs de inſtãti:qd eſt
per ſe meſura mutatiõis.nõ aũt vĩ maior ꝯdictio
de re pmanẽte ꝙ nõ niſi in vno inſtãti hẽat eẽ:qz
de ipõ inſtãti uel mutatiõe.q2 ꝛ ſi res pmanẽs poſ
ſit hẽe idẽ eẽ nõ pciſe per inſtãs:ſ3 pmanſiue: ꝛ in
ſtans uel mutatio nõ poſſit:tñ pmanẽs totũ eẽ ſu
um h3 in iſtãti vno:q2 in h diſtinguif cõtra ſucceſ
ſiuũ.nõ eſt ḡ ꝯdictio ſi illud eẽ ultra h inſtãs non
hẽat. ℭ Cõtra h vĩ Arˀ lᶜᵒ.8.phyᶜᵉ ubi ait. oppo T.c.61.
nũtur inqt gñatio ꝛ corruptio:qre ſi ipoſſibile eſt
ſimul mutari ſm oppoſitas.nõ erit aũt ꝯtinua mu
tatio ſed erit mediũ ipſoꝝ tẽpus. Et in fine.c. peni
tus incõueniens videf ſi factũ neceſſe eſt mox cor
rũpi ꝛ nullo tpe pmanere. ℭ P.inferiˀ in eodẽ.8. T.c.63.
vult ꝙ nõ eſt accipe ultimũ in eẽ ipſiˀ corrũpendi:
ſed pmũ in eſſe gñandi. ꝛ cũ h etiã pmũ in nõ eſſe
corrũpẽdi.ſignũ inqt utriꝙ cõe eſt. ꝛ p ꝛ poſterio T.c.69.

ri. huiꝰ aūt finis: illiꝰ aūt pⁿm. res autē ſemp poſterioris paſſiōis eſt. ⁊ idē paulopoſt ipſiꝰ tpis in quo fiebat factū eſt in ultimo ſigno. ¶ P. ſi res creata tm̄mō hēat eē in inſtāti: tūc in illo uerū eſt dicere: res iſta incipit eē: q: tunc p̄ eſt: ⁊ ſil' uerū eſt dicere res iſta deſinit eē: q: tūc ultimo eſt: nunc aūt repugnātia videt̄ ꝙ ſil' res incipiat eē ⁊ deſinat eē. ¶ Ad pm intēo phi eſt ibi ꝙ ſolus motus localis pōt eē cōtinuus ⁊ ꝑpetuus ⁊ nullus aliꝰ motꝰ nec ēt mutatio. ⁊ h̄ ꝓbat. q: oēs alij motꝰ ⁊ mutationes ſunt ex oppoſitis in oppoſita: ut ḡnatiōis ſngt ⁊ corruptiōis eē ⁊ nō eē termini ſunt. Alterationis aūt cōtrarie paſſiones ⁊c. Si igit̄ aliqs iſtorū motuū uel mutationū poſſet eē ꝑpetuo ⁊ continuus: hoc nō eēt ab eodē termio a quo ad eūdem terminū ad quē: q: in motu ſic ſimpl'r vno uera eſt
T.c.91. iſta ꝓpoſitio. 6. phyꝰ. mutatio aūt neqꝫ vna infinita. eēt ḡ illa cōtinua ꝑpetuo mō per cōtinuā reflexionē a termio in terminū. puta ſi motu finito moueret̄ a calido in frigidū ceſſaret alteratio q̄ztū eſt in iſtis termis. niſi ſtatim eēt reflexio a frigido in calidū: ſed in tali reflexione motꝰ prior ⁊ poſterior cū ſint oppoſiti nō pn̄t cōtinuari nec facere vnum motū cōtinuū. cuiꝰ ꝓbō eſt: q: tūc mobile ſiml' moueret̄ motibꝰ uel mutatiōibꝰ oppoſitis. hec ꝯn̄tia ꝓbat̄: q: in motu cōtinuo uerū eſt dicere a pⁿº motus ꝙ mobile mouet̄ ad ultimū terminū: ſicut ſi ultimꝰ terminꝰ motus cōtinui eſt calor: uerū eſt dicere de mobili in pⁿº motꝰ ꝙ caleſit. ſi igit̄ calefactio poſſet continuari frigefactioni a pⁿº huius totalis motꝰ cōtinui eēt uerū dicere ꝙ mobile caleſit
a.l.ꝓbat. ⁊ frigeſcit. Et pp cōſil'ez rōnē ꝓbauit ibi ꝙ nō pōt cōtinuari corruptio ḡnationi ut ſit vna mutatio: q: tunc a pⁿº mutaret̄ oppoſitis mutatiōibꝰ: quia corruptiōe ⁊ ḡnatiōe. Nā in q̄cūqꝫ vna mutatiōe ſiue cōtinua uerū eſt dicere ꝙ a pⁿº mutat̄ ad ultimū terminū. Ille aūt eſt terminꝰ ḡnationis. igit̄ a principio mutat̄ mutatiōe ḡnatiōis: ⁊ tn̄ tūc per poſitū mutat̄ mutatiōe corruptionis: q: illa ponit̄
a.l. p̄cedē. ꝓcedere ut cōtinuāda ḡnatiōi. iſtud aūt nihil eſt cōtra h̄ qō dictū eſt rē in vnico ſolo iſtāti. ſ. creationis hēre eē: q: nō cōcedo ꝙ illi creationi poſſit continuari annihilatio ut ſit vna mutatio. q: tunc ſm argm phi qn̄ creat̄ uerū eſt dicere ꝙ annihilatur ſꝫ tm̄mō cōcedo ꝙ creationē ꝯſeqtur annihilatio. ¶ Et ſi arguit̄ ꝙ tā annihilatio q̄ꝫ creatio eſt in inſtāti: q: utraqꝫ eſt a virtute infinita que nō pōt
T.c.79. ⁊ circiter. agere in tpe: ut videt̄ phs ꝓbare. 8. phyꝰ. igit̄ in ꝓpoſito uel erūt in eodē inſtāti: qō eſt incōueniens phō. ſ. idē ſic mutari oppoſitis mutatiōibꝰ. uel erūt in diuerſis inſtātibꝰ. ⁊ tūc illa iſtātia erūt imediata: qō ēt eſt incōueniēs apud phm. ¶ Ad h̄ dico ꝙ rō phi que tacta eſt. ſ. ꝙ idē nō pōt ſimul mutari mutatiōibꝰ oppoſitis ꝓbat corruptionē nō poſſe cōtinuari ḡnatiōi: ſed cū hoc eſt alia cōcluſio uera. ſ. ꝙ ḡnationē nō pōt imediate ſeq corruptio: ſꝫ illius eſt alia rō hec. ſ. ꝙ utraqꝫ eſt in inſtāti: ⁊ nō ſimul in eodē: ut pꝫ. erūt igit̄ in alio ⁊ alio inſtāti: ſed nō ſunt duo inſtantia ſibi imediata. Hec ꝓba-
4.⁊.6. phyſicoꝝ. tio que eſt ſm intētionē phi: lꝫ nō ibi ponat eā nō eſt ꝯ ꝓpoſitū nr̄ꝫ: q: iſta res creata que nō manet niſi per iſtās creatiōis annihilatio eiꝰ nō eſt in iſtāti. ſꝫ in tpe hito inſtāti creatiōis: ſiqdē poſt iſtans nō eſt aliqd in tpe indiuiſibil'r imediatū: ſed diuiſibiliter tali. ſ. imediatiōe qua cōtinuū terminatū eſt imediatū ſuo termio. ⁊ h̄ mō motꝰ eſt imediatꝰ ultimo getis: q: poſt illud ſtatim eſt motꝰ ſicut diuiſibile poſt indiuiſibile qō eſt eiꝰ pⁿm. ¶ Cū igit̄ arguit̄ ꝙ annihilatio eſt in iſtāti negādū eēt de annihilatione in caſu in quo loquimur: ⁊ h̄ ſemp referendo intētionē ad iſtās tpis: ſiue in illo dicatur ꝓprie eē creatio ⁊ annihilatio ſiue magis cū illo. ¶ Et cū ꝓbat̄. q: virtꝰ infinita nō agit in tpe. Illaꝫ ꝓpoſitionē phs nō cōcederet niſi de virtute infinita nāli neceſſitate agēte: q: de alia nō eſt incōueniens illud ad qō ipſe deducit. ſ. ꝙ virtus finita ⁊ infinita agūt in eq̄li mēſura. Theologi aūt nō cōcedunt deum agere nāli neceſſitate circa creaturam. ¶ Sꝫ nunqd tenēdo deum agere nāli neceſſitate nō poſſet concedi aliqd poſſe manere tm̄ per iſtās cū mutatio ſic tm̄ maneat etiam ſm phm. ¶ Quere reſponſionem.

¶ Ad iſtud cōſequēter r̄ideo ad cām. ꝙ ſi deꝰ ꝓduceret aliqd: aut ꝓduceret illud ſine cāis ſcōis qō phi non admitteret: ⁊ tūc poſ'e eēt illud tm̄ durare per inſtās: ſicut ⁊ dei actio tm̄ per inſtās duraret. Si aūt ꝓduceret mediātibꝰ cāis ſcōis ſic nō videt̄ cōcedēdū ꝙ illud poſſet tm̄ per inſtās durare loquēdo de re ꝑmanēte. ſecus eſt de indiuiſibilibus ut de mutatiōe ⁊ inſtātibus etiāꝫ ſꝫ phm que tm̄ per inſtans durant. Sꝫ ꝓbabilius eſt ſimpliciter in tali caſu tenere negatiuā loquendo de ꝑmutationibus. quere. 8. di. j. q. ultima ad finē.
¶ Ad aliā auctoritatē phi illa reqrit aliū itellectū ēt ab utroqꝫ p̄dictoꝝ: q: ſ. nā nihil ꝓducit ut ſtatiꝫ corrūpat̄: nec ꝙ neceſſe eſt mox corrūpi: ſicut ipſe vide. j. ce. t. c. 138.
dicit: q: nā ꝓducēs ſic influit ad cōſeruationē ꝓducti ꝙ poſſit per tps aliqō manere: ita ꝙ corruptiua uel nō ſunt approximata uel non vincūt virtutē ḡnantis ⁊ cōſeruātis ḡnatū: q: tūc ḡnans ipediret̄ ḡnare: nec ex illo pōt hri aliqua ipoſſibilitas reſpectu potētie diue: ſed tm̄ ipoſſibilitas ſm cās nāles inter ſe cōparatas. ¶ Ad aliud dico ꝙ in ḡnatione ⁊ corruptione nāli corruptū nō hꝫ ultimū ſui eē: q: tūc hēret q̄litates cōueniētes ſaltēꝫ in tali gradu in quo poſſent ſtare cū forma illiꝰ. ⁊ ſi ſic: nō ſubito abijceret̄: nec igit̄ corrūpēdo ſubito corrūperet̄: ⁊ ſic corruptū nō hꝫ ultimū ſui in eſſe: ſic hꝫ pm in nō eē: q: cū eē geniti cōcurrit nō eē corrupti. genitū aūt in iſtāti ḡnatiōis hꝫ eē: q: tūc forma eiꝰ eſt in mā. ⁊ hꝫ tūc pm eē: q: tūc forma imediate ſuccedit p̄uatiōi: ⁊ ſicut genituꝫ hꝫ pm in eē: ſic corruptū hꝫ pm in nō eē: ſꝫ ſi aliq̄ virtute cōſeruaret̄ aliqō ens in eē in aliq̄ inſtāti ultio ibi tūc nō eēt dare pm nō eē: ſic eēt de illa creatura ꝑmanēte que nō hēret eē niſi per iſtās. Ul'r aūt dico ꝙ in ſuccedētibꝰ ſibi inuicē ſiue ſint oppoſita p̄uatiue ſiue ꝯdictorie ſiue q̄ſi ꝯrie. q: ambo poſitiua: nunq̄ꝫ eſt dare ultimū p̄cedētis ⁊ cū h̄ pm ꝯn̄tis: q: tūc oppoſita eēnt in eodē iſtāti: uel duo iſtātia imediata: ſemp tn̄ alterū eſt dare. ſ. uel ultimū p̄oris uel pm poſterioris: q: diuiſibile nō eſt imediatum niſi indiuiſibili. ⁊ ſuccedētia ſibi inuicē ſunt oppoſita immediata. Cū igit̄ illa que accipiūt nō eē poſt eē q̄dā ſunt raptim trāſeūtia q̄dā ꝑmanētia nāliter genita uel corrupta. q̄dā āt pn̄t eē entia ꝑmanentia virtute diuina ꝓducta uel corrupta. In p̄mis. ſ. raptim trāſeūtibꝰ eſt dare tā ultimū q̄ꝫ pm in eē. q: illud iſtās in quo ſolo hn̄t eſſe: ⁊ iō nec eſt dare pm nec ultimū in nō eē: q: tā in toto tpe termiato ad h̄ iſtās q̄ꝫ in toto tpe ſequēte hoc inſtās hꝫ nō eē. In ſcōis āt eſt dare pm in eē ſed nō ultimū. ⁊ ſil'r in nō eſſe eſt dare primū ⁊ nō ultimū: ſicut expoſitū eſt p̄us ꝑ intētiōe phi. In alijs āt que ꝑ virtutē diuinā ꝓducunt̄ uel deſtruuntur pōt eē uterqꝫ iſtorum modoꝝ. Et ēt 3º mō. ſ. ꝙ ſit ibi dare ultimū in eē ⁊ nō pm in nō eē: q: illa virtꝰ pōt in quēcūqꝫ moduꝫ ſucceſſiōis vniꝰ ad alterū qui nō icludit ꝯdictionē. ¶ Ad aliud dico ꝙ icipit: dupl'r exponit̄. vno mō cū poſitiōe p̄ntis ⁊ negatiōe p̄teriti. ſic. ſ. eſt. ⁊ nō p̄us fuit. alio mō per negationē p̄ntis ⁊ poſitionē futuri: ſic nō eſt ⁊ erit. ¶ Sil'r deſinit dupl'r exponit̄. dico igit̄ ꝙ ſm vnū modū exponēdi uerum eſt ꝙ ſil' aliqd incipit ⁊ deſinit: q: raptim trāſiens incipit. hoc eſt eſt ⁊ nō fuit. ⁊ deſinit eē: hoc eſt: eſt ⁊ nō erit: ubi utrobiqꝫ affirmat̄ eē. ⁊ negatiōes iſte hinc ⁊ inde. ſ. nō fuiſſe ⁊ nō fore nō ſunt oppoſite. p̄ciſe aūt repugnātiā iportāt incipe ⁊ deſinere ſm iſtos itellectꝰ in qbꝰ eſt aliqd idē affirmatū ⁊ negatū: uel oppoſita aliqua includunt̄.

Ad primū argumētū p̄ncipale pꝫ ex 2º articulo p̄ncipali: quo mō p̄muꝫ aīs eſt uerū. ſ. ꝙ aliqd pōt creari ⁊ nunq̄ꝫ cōſeruari. h̄ eni eſt tm̄mō ex rōne alteriꝰ ⁊ alteriꝰ reſpectꝰ iportati in h̄ ꝙ eſt creari ⁊ cōſeruari. ſ. reſpectꝰ ad oppoſitū. ſ. ad nō eē p̄cedēs q̄ztū ad creationē ⁊ ad ipmmet eē ut p̄hitū q̄ztū ad cōſeruationē: qui duo reſpectꝰ ſunt tm̄ reſpectꝰ rōnis. pmꝰ eſt reſpectꝰ negatiuus: q: ad nō eē: ⁊ nullus talis eſt realis. ſcōs eſt eiuſdē ad idē p̄habitū: ſicut pmꝰ ad idē eē non habitū. nō eſt aūt uerū rōne reſpectꝰ ad cām. Et cū iſert̄ igit̄ pōt hēre reſpectū ad deū creātē: ⁊ tn̄ nunq̄ꝫ hēre reſpectū ad deū cōſeruātē cōcedi pōt ſi vniformiter accipiat̄. h̄ eſt ꝙ deꝰ nunq̄ꝫ dicat̄ ꝯſeruare illud q̄ztū ad totū qō iportat̄ per cōſeruare. Si āt itelligat̄ ꝙ nunq̄ꝫ hēbit ad deū reſpectū illū quem iportat h̄ qō eſt cōſeruari a deo qui eſt reſpectꝰ dependentie ad cāꝫ in eēndo. negāda eſt ꝯn̄tia: q: ⁊ ſi nunq̄ꝫ hēat reſpectū depēdētie cū illo alio qui eſt q̄ſi ſucceſſionis ad ſeipm: tn̄ illū qui eſt depēdētie necīo hēbit: ⁊ tūc in ultio ꝯn̄ti nō pōt plus cōcludi niſi ꝙ totū qō iportat̄ per illū terminum creari nō eſt idē totī: qō iportat̄ per cōſeruari. ſ. duplex reſpectꝰ hic duplici reſpectui ibi. qō uerū eſt: q: lꝫ ille qui coīter utrobiqꝫ iportat̄ ſit oīno idē. tn̄ alter qui iportat̄ in h̄ qō eſt creari aliꝰ eſt ab illo altero qui iportat̄ per hoc qō eſt conſeruari.

Qō. XIII.

CE creaturis in ſpāli tm̄mō q̄rebat̄ de creatura viuente ⁊ h̄ vita ſenſitiua uel itellectiua. Et erat qō coīs oī viuēti hac vita uel illa ⁊ erat iſta. Utrū actꝰ cog̃ſcendi ⁊ appetēdi ſint eēntial'r abſoluti: uel eēntial'r relatiui. Arguit̄ ꝙ relatiui: q: taliꝫ actꝰ nō pōt intelligi niſi cointelligēdo terminū. abſolutū aūt pōt itelligi nō coitelligēdo aliqd in rōne termini. igit̄ ⁊c. p̄ma ꝓbat̄. q: nō pōt intelligi ꝙ ſit viſio niſi ſit alicuius viſibilis uel obcti. minor de ſe eſt manifeſta. ¶ Cōtra. talis actꝰ eſt q̄litas. oīs āt q̄litas eſt forma ſimpl'r abſoluta: q: ḡna ſūt ipermixta. ḡ ⁊c.

5. phyſ. ⁊. 5 ⁊. 10. ⁊. 14. metaᶜᶜ. ⁊ in themiſtio ⁊ boetio.

Queſtio iſta nō q̄rit de actu termiato ad cognitionē tanq̄ꝫ ad terminū quo. ſ. actu ꝓducit̄ uel educit̄ uel inducit̄ ipſa cognitio: ſꝫ q̄rit de actu cog̃ſcēdi: qui. ſ. eſt ipſa cognitio actualis: ita ꝙ iſte actꝰ ſi dicat̄ actio nō itelligit̄ ꝙ ſit de ḡnē actiōis: q: ipſa eſt ſemp ad terminū aliquē accipiētē aliq̄ mō eē per ipaꝫ actionē: ſed itelligit̄ ꝙ ſit actio h̄ eſt oꝑatio qua agēs tanq̄ꝫ actu ultio ꝑficit̄. Et breuiter ad cautiꝰ loquēdū in tota iſta q̄ōne intelligit̄ h̄ nomē actio pro actiōe de ḡnē actiōis. que. ſ. eſt actio ꝓductiua: uel ſaltē aliq̄ mō faciens ad eē termini per ipſaꝫ ponēdi. ⁊ h̄ nomē oꝑatio intelligit̄ pro actu intrinſeco quo ipm oꝑans ꝑficitur ultimate. ¶ Itē lꝫ qō ḡnal'r poſſet intelligi de reſpectu ad obctū uel ſubctū. tn̄ argumēta vident̄ reſtringere eā ad pm intellectū. ¶ Eſt igit̄ intellectꝰ q̄ōnis p̄ tractādus iſte. An actualis cognitio ſit eſſential'r relatiua ad obctū cognitū ⁊ ſil'r de actuali appetere. ¶ Ubi tria ſūt videnda. p̄ ꝙ in oī itellectiōe ⁊ ḡnal'r oꝑatiōe q̄cunqꝫ de qua loqmur eſt aliq̄ entitas abſoluta. 2º q̄lit̄ illō abſolutū hēat aliquā rel'onē ad obctū ſibi annexā. 3º an illa rel'o ſit actui iſti eſſentialis.

Prima concluſio ꝓbat̄ tripl'r. p̄ ſic. ultima ꝑfectio ſube viue nō eſt ſola rel'o: oꝑatio eſt hiꝰ ꝑfectio ſube viue que nata eſt oꝑari. puta viuētis vita ſenſitiua uel intellectiua. igit̄ oꝑatio nō eſt ſola rel'o. igit̄ ⁊c. maior ꝓbat̄. q: ſola rel'o nō ſūme appetit̄ appetitu nāli ⁊ electiuo nāe ꝑfectiſſime appetētis: ſed ultia ꝑfectio nāe viuētis a tali nā ſūme deſideraī deſiderio nāli. de quo intelligi pōt illud Augⁿ 13. de tri. c. 4. Bti oēs eē uolumꝰ qō ſemp uerū eſt: ſiue de btitudīe actu cogitemꝰ ſiue nō. ⁊ tamē ſine actuali cognitiōe nō eſt in nobis actuale uelle uoluntatis. Ibidē etiā vult ꝙ qcqd aliud qſq̄ꝫ latēter uelit ab hac uolūtate cōi nō recedit. deſideraī etiā ſūmo deſiderio electiuo uolūtaſ bn̄ diſpoſite. Minor ꝓbat̄ ēt per phm. j. ⁊. 10. ethiꝰ. ubi vult ꝙ felicitas que eſt finis ultimꝰ nāe intellectualis. ⁊ per cōſequēs ſūme deſiderabilis: eſt oꝑatio optia. uel cōſiſtit in oꝑatiōe optia. Idē vult. 12. metaᶜᶜ. c. 6. ubi de deo loquēs dicit. ꝙ ſi nō intelligat qd utiqꝫ eſt inſigne. ⁊ ſtatim poſt. ſi nō eſt h̄ qō ſua intelligētia ſed potētia: nō eſt utiqꝫ optia ſuba. per intelligētiā itelligit actualē itellectionē. nā ad ꝓbōnē dicte cōſequētie ſtatiꝫ ſubdit. per itelligere eni ei honorabile ineſt. Idē hētur. 9. metaᶜᶜ. c. 7. ubi vult ꝙ actꝰ eſt p̄or poꝰ nō ſolū tpe ⁊ rōne: ſed ēt ſuba: h̄ eſt ꝑfectione. vn̄ in ꝓbōne illiꝰ mēbri ꝙ actꝰ p̄or eſt ſuba: exēplificat ipſe ut vir puero ⁊ hō ſpermate. ⁊ ꝯnē ſic intellectā ibi ꝓbat: q: gr̄a actus tanq̄ꝫ finis ſunt alia ordiata ad actū: ſicut declarat ibi in mltis exēplis. Sil'r auctoritates mlte de fine ultio ⁊ ſūme deſiderabili qui eſt btitudo ſiue dicāt de cognitiōe ſicut illa Augⁿ. viſio eſt tota merces. ſiue loquant̄ de dilectiōe. ſicut de doctrīa chr̄iana. ſūma merceſ eſt ut ipſo ꝑfruamur. ſaltē in h̄ oēs cōueniūt ꝙ finē ultimū ⁊ maxīe deſiderabilē dictū eē oꝑationē uel in oꝑatiōe cōſiſtere. ¶ 2º ꝓbat̄ cōcluſio p̄ncipalis ſic. rel'o ꝓprie dicta nō eſt noua ſine nouitate alicuiꝰ abſoluti p̄oris. ⁊ hoc in ſubcto uel in termino. oꝑatio āt pōt eē noua ſine nouitate cuiuſcūqꝫ alteriꝰ p̄oris abſoluti in ipō oꝑante. ſine ēt cuiuſcūqꝫ alteriꝰ abſoluti nouitate in termino. igit̄ oꝑatio nō eſt p̄ciſe rel'o ꝓprie accipiēdo rel'onē. igitur ⁊c. maior ꝓbat̄. tn̄ per phm. 5. phyꝰ. ubi negat motum in ad aliqd. ⁊ expſſius in. 7. ubi vult ꝙ ad virtutē ⁊ malitiā nō eſt alteratio: q: ſunt ad aliqd. hec aūt que ad aliqd neqꝫ ḡnatiōes ſunt: neqꝫ ḡnatio eſt ipſoꝝ neqꝫ alteratio oīno. hec ille. tn̄ per rōneꝫ: q: rel'o ꝓprie dicta necīo ſeqtur extrema ſiml' poſita. ⁊ ita nō pōt eē noua ſine nouitate alicuiꝰ extremi. minor ꝓbat̄ q̄ztū ad p̄mā ꝑtem: q: illud qō exit de

Marginal notes (right margin of the last column): Quē ockā q̄litº. j. q. 18. — ⁊. 8. — C. 9. ⁊ ide. C. 7. ⁊. 8. ⁊ inde. — T. c. 51. — T. c. 13. ⁊. 15 — T. c. 15. — j. tri. c. penl'. — T. c. 10. — T. c. 17. ⁊ circiter. — T. c. 17.

Universidad de Deusto Biblioteca

potētia accñtali ad actū nō recipit aliquā formaꝫ
nouā ꝓorē ipa opatiōe:q2 tūc nō fuiſſet ꝓus in po
tētia accñtali ſed eēntiali.2ª ps minoris eſt mani-
feſta.pꝫ eni ꝙ nihil abſolutū aduenit viſibili.qñ vi
det actu.nec intelligibili qñ ītelligiť actu: ꝛ conſi-
milr̃ de aliꝭ. ℂ 𝔓.ois relo realis fundamētū ſuū
ꝓrimū uel rōnē fundādi ꝓrimā neċio cōſequitur
uel cōcomitať. ꝓ poſito termīo.nūc aūt ipaꝫ po-
tētiā opatiuā nō neċio cōcomitať relo actualiſ ad
obctū.igiť ipa potētia nō eſt ꝓxia rō fundādi talē
relonē.igiť ſi ponať aliq̃ relo actualis opantis ad
obctū oporteret dare ſibi pro fundamēto uel rōne
fūdādi ꝓxia aliqd poſteri⁹ ipſa potētia: ꝛ q̃ſi medi
um inter ipaꝫ potētiā ꝛ illā relonē.tale qd non vꝫ
poſſe poni niſi ipa opatio.nūc aūt illud qō eſt ꝓri-
mū fundamētū relonis uel ꝓxia rō fūdādi eā. aut
eſt abſolutū iuxta illud.7.de tri.c.ꝑ.Oē qō relati-
ue dī eſt aliqd excepto relatiuo.aut ſaltē nō eſt pre
ciſe illa relo cui⁹ eſt fundamētū uel rō fundādi.igi
tur opatio nō eſt ꝑciſe relo opantis ad obctū. ꝛ pa
ri rōne opatio nō eſt ꝑciſe aliq̃ relo. ℂ Ex hac cō
cluſiōe ſic ꝓbata cōcludiť ulteri⁹ ꝓpoſitū ſic.ſi hec
operatio eēt ꝑciſe reſpectus:nūc eēt relo:q2 reſpe-
ctus quē phs cōcedit aliquo mō cōuenire opatio-
ni eſt ꝓprie de gñe relonis. ꝛ ꝑtinet ad 3ᵐ moduꝫ
T.c.20. relatiuoꝝ:ut pꝫ ex.5.meta^cc.cū igiť opatio nō ſit
ꝑciſe relo ut ꝓbāt rōnes iā poſite:ſeqtur ꝙ nō ſit
ꝑciſe reſpectus. ꝛ per ꝯñs eſt ibi aliq̃ entitas abſo
luta qō eſt ꝓpoſitū in iſto articulo.

De ſecundo articulo ꝑncipali tria ſunt
videnda.ꝑ arguitur ꝙ in
opatiōe neċio eſt aliq̃ relo realis ad obctū.2° diceť
qualr̃ hꝫ ſit intelligendū.3° videbiť de rōnibus ad
iſtud ꝓbandū poſitis. 𝔓rimū oñdiť tripl'r: ꝛ hoc
corrñdēter triplici ꝓbōni poſite in ꝑ arl°. ꝑ ex ra-
tione ꝑfectiōis que fuit mediū in ꝑ⁹ rōne.arguitur
ſic.ultia ꝛ ſūma ꝑfectio nāe opatiue nō pōt eē ſi-
ne reali relone ad obctū ꝑfectiſſimū circa qō ipſa
nata eſt opari.opatio autē eſt ſumma ꝑfectio talis
nāe.igiť ꝛc̄.maior ꝓbať:q2 ſi ſūma ꝑfectio nāe vi-
ue diceret aliqd ut eſt ad ſe:ipa ſuba rei hoc mō eſ
ſet ſūma ꝑfectio:q2 ſuba eſt ꝑfectior quocūqꝫ ſuo
T.c.4. accñte ſm Ariſ^lis.7.meta^cc.Si igiť cōcedať beati
tudinē creature eē accñs illi nāe btificabili. ꝛ cum
hꝫ ſūmā ei⁹ ꝑfectionē.hꝫ nō pōt poni ut eſt aliqd ad
ſe:ſed ꝑciſe inq̃tū cōnectit ſiue cōiūgit fini ultimo
ſimpl'r.ſ.obcto extrinſeco qō per ipm attingiť.ipſa
igiť relo ad ipm obctū eſt formalis rō ꝑꝑ quā bea
titudo dī ſūma ꝑfectio. ℂ Cōfirmatur hꝫ per illud
Aug^ni.13.de tri.c.5.uel.15.ubi aliꝭ diffinitiōibus
btitudis reprobatiſ cōcludit q̃ſi pro ꝟa diffinitiōe.
Btūs igitur nō eſt niſi qui hꝫ oia que vult ꝛ nihil
mali vult. ℂ Ex hꝫ arguiť qñ in cōcretis eſt ꝑdica
tio per ſe.ꝑ mō ſeqtur ꝙ abſtractū ꝑdicať de ab-
ſtracto:pꝫ in exēplo albū eſt coloratū per ſe ꝑ. ꝛ ꝑ
ꝯñs nō rōne ſubcti:ſed rōne forme: ꝛ iō hec eſt ue
ra.albedo eſt color.igiť ſi hec eſt uera.ꝑ mō btūs
hꝫ qcqd bñ vult.ſeqtur ꝙ btitudo eſt (ut ita dicā)
habitio cuiuſcūqꝫ bñ uoliti.nūc aūt habitio ul' hīe
vī per ſe iportare relonē. ℂ 𝔓. iuxta 2ᵐ mediū.ſ.
de nouitate abſoluti arguiť ſic.Ad formā abſolu-
tā nouā pōt eē per ſe mutatio.Ad opationē. puta
ītelligere uel hi⁹ nō pōt eē per ſe mutatio. igiť ꝛc̄.
maior ꝓbať.q2 forma abſoluta pōt acqri ſubcto nō
tm̄ per accñs.ſ.ad acqſitionē alteri⁹:ſed per ſe pro-
pria acqſitiōe:q2 pōt ꝑ per ſe ſuccedere ſue ꝓprie

T.c.20. ꝑuatiōi.minor ꝓbať per phm.7.phy^x dicētē.neqꝫ
in ītellectiua pte aie eſt alteratio.ſciēs eni maxime
ad aliqd dī. ꝛ mlta ibidē tā in lra phi q̃ꝫ in comen
to videnť eē ad hāc intētionē. ℂ 𝔓.iuxta 3ᵐ medi
um.ſ.de diſtinctiōe relonis ꝛ fundamēti ei⁹ arguiť
ſic.In cui⁹ ſuba eſt relo illud nō eſt aliqd abſolu-
tū.ſꝫ in tertio mō relatiuoꝝ in ſuba vni⁹ extremi.ſ.
mēſurati eſt relo.opatio eni referť ad obctū illo ter
tio mō.igiť ꝛc̄.maior ꝓbať.q2 abſolutū nō icludit
in ſua rōne eēntiali relatiuū:q2 tūc eēt per ſe ad al
terū per illū reſpectū incluſū: ꝛ eēt per ſe nō ad al-
terū ſed ad ſe:q2 poniť abſolutū.minor pꝫ per cō-
Cō.20. mētatorē.5.meta^cc.ubi vult ꝙ in 3° mō relatiuoꝝ
relo eſt in ſuba alteri⁹ extremi tm̄:ſicut in rōne in-
tellect⁹ ꝛ nō in rōne intellecti uel intelligibilis. re
latio inqt nō eſt in ſuba intellecti:ſicut eſt in ſuba
ītellect⁹.igiť ꝛc̄.Ibi ēt illud uerbū phi idē bis dice
reť.exponit ſic.ītellect⁹ nō referť ad intelligētē:ſed
ad intellectū:q2 ſi ita eēt tunc intellect⁹ cōſtitueret
per intelligentē: ꝛ videť eē ecōuerſo.ex quo ſeque
reť ꝙ illud qō cōſtituiť per aliud cōſtituat illud:ſi
cut ipſe arguit ꝙ intellectus ſi dicereť ad intelligē
tē cōſtituereť per ipm:ita intelligit ꝙ cōſtituiť per
intelligibile ad quod dī:nō aūt conſtituereť per il-
lud:ſi eēt in ſe aliquod abſolutum.

Circa ſecūdū in iſto arl° diſtinguo de
opatione: ꝛ eſt diſtictio
manifeſtior in actu cognoſcendi.pōt tm̄ poni forte
in actu appetēdi aliq̃ cognitio eſt per ſe exñtis ſic
que attingit obctū in ſua ꝓpria exñtia actuali.Exē
plū de viſione coloris ꝛ coiter in ſenſatiōe ſenſus
exterioris.Aliq̃ ēt eſt cognitio obcti nō ut exñtis
in ſe:ſed uel obctū nō exiſtit:uel ſaltē illa cognitio
nō eſt ei⁹ ut actualr̃ exñtis.Exēplū. ut imagiatio
coloris:q2 cōtingit imaginari rē qñ nō exiſtit ſicut
qñ exiſtit.Cōſilis diſtinctio ꝓbari pōt in cognitiōe
ītellectiua.hꝫ ꝓbať.ꝑ.q2 pꝫ ꝙ aliq̃ pōt eē ītellectio
nō exñtis. aliq̃ ēt pōt eē obcti exñtis ut exñtis:q2
talē hēbit btūſ de obcto btifico:aliogn poſſet aliqſ
eē btūs in obcto.eſto per ipoſe ꝙ ipꝫ nō eēt exñs:
de quo dī hīe clarā viſionem ſiue facialeꝫ ꝑꝑ hꝫ ꝙ
actus ei⁹ cogſcēdi tēdit in illud ut in ſe pñs in ꝓ-
pria exñtia actuali.2° ꝓbať idē.q2 qcqd eſt ꝑfectio
nis in cognitiōe magis pōt cōpetere cognitiōi in-
tellectiue q̃ꝫ ſenſitiue.nūc ēt poſſe attingere obctū
in ſe realr̃ ꝑfectiōis eſt:ubi nō vileſceret po^a attin-
gētis ꝑꝑ impfectionē obcti.ḡ ītellect⁹ pōt hīe actū
quo ſic attingat obctū in ſua reali exñtia:ſaltē illō
obctū qō eſt nobili⁹ tali ītellectu uel eque nobile.
Et ſi cōcedať de ītellectu nr̃o ipm.ſ.poſſe hīe talē
actū cognitiōis quo attigat rē ut exñtē in ſe: pari
rōne pōt hꝫ cōcedi de q̃cūqꝫ obcto:q2 ītellect⁹ nr̃ eſt
potētialis reſpectu cuiuſcūqꝫ ītelligibilis. ℂ Con
tra iſtā diſtictionē arguiť ꝑ.per hꝫ ꝙ ītellect⁹ nr̃ in
cogſcēdo abſtrahit ab hic ꝛ nūc: ꝛ pari rōne ab oī
ꝯditiōe exñtis ut exñtis.igiť nō cōpetit ſibi aliqd
per ſe itelligere ut exñs. ℂ 𝔓.ſi ſint due tales ītel
lectiōes poſſibileſ ītellectui nr̃o.tūc pari rōne eiuſ
5.meta^cc.t. nō hñte cōmentum. dē obcti poterunt eē due tales. ℂ Quero tūc quō
diſtinguerenť.nō numero tm̄:q2 duo accñtia eiuſ-
dē ſpēi nō pñt eē in eodē ſubcto ſil'.nec ſpē.q2 ſiue
act⁹ cognitiōis accipiat ſpēm a po^a ſiue ab obcto
cū hic ſit eadē po^a ꝛ idē obctū:nō poterit poni dña
ſpecifica. ℂ Ad ꝑᵐ illoꝝ dici pōt ꝙ diſtictio que
poniť coiter inter cognitionē ītellectiuā ꝛ ſenſiti-
uā ex pte obcti.puta ꝙ intelligim⁹ ul'e:ſentim⁹ ſin

gulare ꝛ quecūqꝫ diſtinctio alia iſti corrñdēs non
debet intelligi tanq̃ꝫ inter potētias diſperatas ex
equo:ſicut eſt diſtinctio viſus in vidēdo colores:
ab auditu in audiendo ſonos:ſed debet ītelligi di-
ſtinctio intellect⁹ a ſenſu ſicut potētie ſupioris co-
gnitiue ab aliq̃ cognitiua ſubordiata ſibi: ꝛ per cō
ſequēs ꝙ potētia ſuperior pōt cogſcere aliquod
obctū ul' ſub aliq̃ rōne qō obctū:uel ſub qua rōne
potētia iferior nō pōt cogſcere.nō tm̄ opꝫ econuer
ſo ꝙ iferior poſſit aliqō obctū uel ſub aliq̃ rōne co
gnoſcere qn ſupior poſſit etiā ꝑfectiori mō obctuꝫ
illud cogſcere: ꝛ ſub eadeꝫ rōne cognoſcibilitatis
ex pte obcti. ꝛ ſic pōt cōcedi ꝙ intellect⁹ pōt cog-
ſcere obctū nō ut hic ꝛ nunc:q2 ſub rōne quiditati
ua abſoluta.ſenſus aūt nō pōt ſic cogſcere obctuꝫ
q2 eſt virt⁹ limitata ad cognoſcendū ipm ſub rōne
exñtis:ſed nō ꝑꝑ hꝫ intellect⁹ determinať ad cog-
ſcendū obctū ſub modo oppoſito:q2 indifferēs eſt
ad cogſcēdū ipꝫ ſub utroqꝫ mō. ℂ Ad 2ᵐ conce-
di pōt ꝙ ſint due cognitiōes eiuſdē obcti ſiml':ſic
ꝙ nō diſtiguať obctū ab obcto:ſicut eēntia ab exi
ſtentia:q2 lꝫ inter iſta ſit aliq̃ diſtinctio obiecti. tm̄
nō ſufficiēs ad ꝓpoſitū:q2 etiā ipa exñtia pōt cog-
ſci cognitiōe abſtractiua. ſicut eni eēntiā ſic exñti
aꝫ poſſum intelligere lꝫ nō ſit realr̃ ex̄ intellectuꝫ.
diceť igiť cognitiōes diſtincte: ꝛ hꝫ ſm ſpēm ꝑꝑ
rōnes formales motiuas hincīde:q2 in cognitiōe
intuitiua res in ꝓpria exñtia eſt per ſe motiua obie
ctiue:in cognitione aūt abſtractiua eſt per ſe moti-
uū aliqd in quo res hꝫ eē cogſcibile:ſiue ſit cā vir
tualiter cōtinēs rē ut cogſcibilē:ſiue ſit effect⁹. pu
ta ſpēs uel ſil'itudo repñtatiue cōtinēs ipꝫ cui⁹ eſt
ſil'itudo. ℂ Iſta diſtinctiōe act⁹ cogſcendi ſuppoſi
ta pōt dici ꝙ ꝑm⁹.ſ.qui eſt rei exñtis in ſe neċio hꝫ
annexā relonē realē ꝛ actualē ad ipm obctū: ꝛ rō
eſt:q2 nō pōt eē talis cognitio niſi cogſcēs habeat
actualr̃ ad obctū talē hitudinē que neċio reqrit ex
trema in actu. ꝛ realr̃ diſtincta: ꝛ que ēt nāꝫ extre
morū neċio cōſeqtur. ℂ In ſpāli aūt vī eē duplex
relo actualis in iſto actu ad obctū.vna pōt dici re
latio mēſurati uel uerius mēſurabilis ad mēſuraꝫ.
Alia pōt dici relo vnīētis formalr̃ in rōne mediȷ̄
ad terminū ad quē vnit: ꝛ iſta relo mediȷ̄ vnientis
ſpāliori noīe pōt dici relo attingētie alteri⁹ ut ter-
mini uel tēdētie in alterū ut in terminū. ℂ Iſta āt
diſtinctio duarū relonū.ſ.mediabilis ad mēſuram
ꝛ attingentie ad terminū:ſatis vī eē manifeſta: q2
8.t.io.meta^cc. utraqꝫ ab altera ſepari pōt:ſicut in cēntrꝭ ſupioꝫ
hꝫ rōnē mēſure reſpectu iferioris:nec tm̄ ſemꝑ ife-
rior hꝫ reſpectu ſupioris relonē attingētie de qua
loqmur.Act⁹ uolūtatis uel intellect⁹ totalr̃ cau
ſantis obctū:videť hīe relonē tēdētie reſpectu ei⁹
ut termini intellectiōis uel uolitiōis:ſiue iſta relo
ſit realis ſiue tm̄ rōnis:non tm̄ talis intellectio uel
uolitio hꝫ reſpectu talis obcti relonē mēſurabilis:
ſed magis relonē mēſure. ℂ De ꝑ⁹ relone.ſ.mēſu-
5.meta^cc. T.c.20. rabilis loqtur Ariſ^lis.5.meta^cc.ꝙ illa ꝓprie ꝑtinet
ad tertiū modum relatiuoꝝ.ubi ſciēdum ꝙ aliqd
mēſurari eſt intellectū de eius q̃ꝫtitate determiata
per aliud certificari:ita ꝙ mēſurari iportat reſpe-
ctū ad intellectū cui ſit certitudo: ꝛ ad mēſurā per
quā ſit certitudo.ꝑ⁹ nō eſt realis:ſicut nec ſcibilis
ad ſciaꝫ.ſcōa eſt cāti nō in eē ſed in cogſci ad cām
in cogſci: ꝛ hec eſt relo realis q̃ꝫtū eſt ex pte depē-
dentie cauſati ad cāꝫ que depēdētia eſt rōne extre
moꝝ: ꝛ nō tm̄ per actū intellectus cōparātis hoc

ad illud:tm̄ q2 iſta hitudo depēdentie nō qdē ipſi⁹
cognitionis ad cāꝫ cognitionis que bñ eſt realis:
ſed depēdētie obcti ut cogniti ad obctū:ut per qō
cognoſciť eſt inter extrema nō ut hñtia eē reale ſꝫ
tm̄ ut hñtia eē cognitū:iō iſta hitudo nō eſt ſimpli
citer realis:nec tm̄ eſt ita pure relo rōnis: ſicut eſt
illa que eſt ul'is ad ſingulare:uel illa que eſt ꝯdi-
ctorȷ̄ ad ꝯdictoriū:q2 Ariſ^lis non dicit relationem
in 3° mō eē mēſurati ad mēſurā:ſed eē mēſurabiliſ
hoc eſt apti nati mēſurari ad mēſurā:hꝫ eſt aptā na
tā mēſurare:qō ſic pōt intelligi ſicut ex dictis pꝫ:
mēſurari actualr̃ eſt actualr̃ dependere in cogſci:
ita mēſurabile dicit aptitudinalē uel potētialē de-
pendētiā in cogſci:uel dicit depēdētiā in cogſcibili
tate.vnūqōqꝫ aūt ſe hꝫ ad cogſcibilitatē ſicut ſe hꝫ
ad entitatē.igiť per mēſurabile intelligiť illud ſub 12.meta^cc.t. c.4.
ſtratū rōne cui⁹ hoc eſt mēſurabile. ꝛ illud eſt en-
titas cāta uel ꝑticipata:ut ſic in tertio mō relatiuo
rū per hꝫ qō eſt aliqd dici ut mēſurabile ad mēſurā
intelligiť dici tanq̃ꝫ depēdens in entitate ad illud
a quo ꝑticipat entitatē:ut ſic ſit relo ſimpl'r realis
ex pte mēſurabilis in hꝫ tertio mō.q2 illud intelligi
tur ens per ꝑticipationē uel imitationē reſpectu al
terius. ℂ Ulteri⁹ ad ꝓpoſitū.cū aliqd poſſit mlti-
pliciter ꝑticipare ꝑfectionē ab alio act⁹ cognoſcēdi
ſic ꝑticipatiue ſe hꝫ reſpectu obcti:ſic ſil'itudo re-
ſpectu cui⁹ eſt.nō dico ſil'itudo per coicationē eiuſ
dē forme:ſicut eſt albi ad albū:ſed ſil'itudo per imi
tationē:ſic eſt ideati ad ideā. ℂ Scōs act⁹ cogſcē
di:qui.ſ.nō eſt neċio exñtis ut exñtis:nō neċio hꝫ
relonē realē actualē ad obctū:q2 relo realis actua
lis reqrit per ſe terminū realē ꝛ actualē:tm̄ iſte ſe-
cūdus act⁹ pōt poni hīe ad obctū relonē realeꝫ po
tentialē: ꝛ hꝫ ꝑmā de qua in ꝑcedēti mēbro dictum
eſt.ſ.mēſurabilis uel depēdentie:nō aūt 2ᵃᵐ.ſ.vnio
nis uel attingentie.pōt ēt iſta cognitio hīe ad obie
ctū relonē rōnis actualē:ſed illā neċio reqrit ad hꝫ
ꝙ ſit ipſius obcti.Sūt ḡ hic q̃tuor declarāda.ꝑ ꝙ
cognitio abſtractiua hꝫ relonē realē potētialem ꝛ
aptitudinalē.ſ.mēſurabilis ad obctū ēt nō exñs.hꝫ
ꝓbať.q2 illud qō hꝫ relonē actualē ad terminum
exñtē: ꝛ q̃ꝫtū eſt ex pte ſui ſemꝑ vniformiter ſe hꝫ
ad illū hꝫ realē aptitudinalē ad illū terminum qñ
nō eſt exñs:opatio eſt hi⁹:q2 eſt aliqd mēſurabile
per obctū:hꝫ eſt aptū natū in entitate ſua depende
re ad obctū: hꝫ in ſpāli tali depēdētia q̃lis ē ei⁹ qō
eſt ſil'itudo per imitationē uel ꝑticipationē ad illō
cui⁹ eſt ſil'itudo.hec oia q̃ꝫtū eſt ex pte fundamēti
eēnt in actu ſi termin⁹ eēt in actu.2ᵐ.ſ.de relone at
tingētie ad terminū qui attingiť pōt dici ꝙ cogni-
tioni abſtractiue nō cōuenit talis relo realis potē-
tialis uel aptitudinalis.ꝓbať:q2 nō conuenit fun
damēto q̃ꝫtū eſt ex pte ei⁹ nec ſibi cōpeteret in actu
ſi termin⁹ ponereť in actu:q2 termin⁹ nō eſt natus
per illū actū attigi ut actu exñs.3ᵐ.ſ.de relone ra
tionis in cognitiōe abſtractiua pōt dupl'r ītelligi.
Uno mō ſic:qñ termin⁹ nō hꝫ eē reale:ſed tm̄ eſſe
in intellectu tūc ad ipꝫ nō pōt eē niſi relo rōnis:q2
nō pōt relo ueri⁹ hīe eē q̃ꝫ termin⁹ ad quē eſt. nūc
aūt obctū qō termiat cognitionē abſtractiuā non
opꝫ hīe niſi in intellectu.igiť ꝛc̄. ℂ Alius pōt eē
ītellectus talis:act⁹ intelligendi obctū abſtractiue
pōt intelligi actu reflexo.cū eni iſta ītellectio ſit ſi
militudo nālis obcti per obctū cognitū:pōt illa co
gnoſci reflectēdo: ꝛ intellō ſic cogſcēs iſtā cogni-
tionē pōt cōparare ipaꝫ ad obctū.ipa aūt ſic cōpa

Universidad de Deusto Biblioteca

rata per actū intellect⁹ refert relōne rōnis. ¶ In ter istas duas relōnes rōnis vna est dña. nā scða sicut pōt eē obcti nō exñtis: sic pōt eē cognitionis non exñtis. si tñ illa cognitio sit intellecta ꝛ per in tellectū cōparata. pma aūt relō nō pōt eē nisi act⁹ exñtis: ꝛ nō ut obcti cogniti per aliquē actū refle xū nec per intellectuȝ cōparati. Ex hac dña sequit alia. s. ꝙ scða relō est rōnis q̄tū est ex pte utriusq₃ extremi. Prima q̄tū est ex pte obcti est rōnis: q̄tū est ex pte actus eēt realis: qꝛ vꝫ sequi naturā act⁹: ꝛ nō tñ cōpetere illi actui ut obcto intellecto uel cōparato. ¶ Cōtra h̄. ens reale non reqrit tanq̄ ad nāȝ eius ꝯñs uel cōcomitās aliqđ nō reale. igi tur act⁹ cognscēdi realis nō hȝ relōnē rōnis ꝯñtem ipm ex nā sui. ¶ Rñ° per actū cognitionis obctum hȝ eē cognitū: ꝛ iō pōt nām actus sequi aliq̄ btitu do que sit ad obctū ut hñs tale eē. Ex h̄ pꝫ q̄rtum quō. s. relō rōnis nec̄io concomitat: qꝛ hoc uerum est de pma relōne ratiōis. nam sine scða posset co gnitio ipsa eē sicut actus rect⁹ sine reflexo ꝯñte. ꝛ multo magis posset obctū termiare actū illū absq₃ hoc ꝙ hēet relōnē rōnis ad actū. scða contingent causatur post actū intellectionis recte. igitur non fuit in obiecto necessaria rō terminādi illū actum.

Nunc tertio in isto ar^{lo} rñdendū est ad argumēta facta in prima pte huius articuli pro q̄sito vident min⁹ cōcludere. ¶ Ad pᵐ cōcedo ꝙ opatio que est ultima pfectio nāe opantis nec̄io hȝ annexā relōnē. puta si loq̄ mur de opatiōe btifica hois uel angeli: ista nec̄io est exñtis ut exñtis. qꝛ si sit cognitio est intuitiua: si sit uolitio est nec̄io cōcomitās ituitionē: sed cum dꝫ ꝙ ipsa est ultia pfectio pcise inq̄tū cōnectit cū obcto. dico ꝙ ultia pfectio pōt itelligi uel aliq̄ sum ma pfectio per se vna. uel pfectio integrata ex illa ꝛ oib⁹ nec̄io cōcomitātib⁹. p̄ mō dico ꝙ opatio est ultima pfectio: ꝛ est simplr pfectio: q̄cūq₃ cōcomi tāte ipsā; etiā illa relone quā formalr iportat con nexio. qꝛ si posset hēe opationē bti sine illa relone eēt btūs: nō aūt eēm btūs si hērē relonē sine opa tione. Istud pꝫ de btitudie dei que formalr cōsistit

T.c.51.

in opatiōe sȝ illud phi. 12. meta^{ce}. ubi de eo loquēs ait. Si nō intelligat qđ est insigne ꝛ uenerabile: sȝ se hȝ quēadmodū si dormiēs: siue intelligit: ꝛ non est h̄ qđ sua intelligētia. s. actualis intellectio non est uniq₃ optia suba. ꝛ pbat ꝯñtiam. per itelligere eni ei honorabile inest: ꝛ tñ btitudo ei⁹ nō reqrit relonē rōnis inter opationē ꝛ obctū: qꝛ ꝛ si possit intellect⁹ eius cōparare actū suū ad obctū: tñ ista cōparatio siue relō rōnis nō includit in ipa opa tiōe que opatio fm se est btifica. nō eni vꝫ rōnabile ꝙ magis de⁹ sit btūs formalr aliq̄ opatione inclu dente relationē rōnis q̄ȝ btitudo angeli includat aliquā talē relonē. btitudo tñ creata nec̄io reqrit relonē ad obctū sȝ realē. ꝛ h̄ qꝛ nō pōt hēe maiorē vnitatē cū obcto q̄ȝ vnitatē relonis. opatio aūt dei hȝ cū obcto uerā vnitatē ꝛ idētitatē: ꝛ iō ibi nulla reqrit relō ad hoc ut ipsa sola ꝛ absoluta sit plene btifica. ¶ In h̄ pꝫ vna excellentia btitudis diuine sup creatā: qꝛ illa ut absoluta est plene ultimū bo nū ei⁹. btitudo creata nō est ultimū nisi cū relone annexa. Qñ igit dꝫ ꝙ est ultima perfectio inq̄tuȝ pcise cōnectit cū obcto. Reduplicatio ista pōt itel ligi fieri uel rōne relonis uel rōne fundamēti pri mi. p̄ mō negandū est. qꝛ ipsa formalis rō relonis non est sibi rō eēndi ultimā perfectionē. 2° mō con cedendū est ꝙ inq̄tū cōnectit hoc est inq̄tū est fū damētū primū cōnectēs: sic est pfectio ultia. Per idē pꝫ ad illā cōfirmationē. Btūs est qui hȝ ꝛc. si eni hēe intelligat ibi iportare relonē: tūc uel est de scriptio per illud qđ nec̄io cōcomitat operationeȝ beatificam. uel hoc nomē btitudo nō iportat pcise absolutū: sed cū respectu ad obctū. Si aūt per hēe intelligat opatio qua obctū hȝ: iuxta illud Aug^{ni} 83. q. q. 35. hēre deū nihil aliud est nisi nosce: tunc hēe btificū nō importat per se relonē: sȝ illa tm̄mō cōcomitat. ¶ Cōtra h̄. nō est contradictio absolu tū separi a relone sicut prius a posteriori: ꝛ maxie qñ nō est relō depēdētie eēntialis. igit si operatio beatifica sit absoluta posset per potētiā diuinā se parari a relone illa: ꝛ tūc eēt btūs: nō tñ cōnectus obcto. ¶ P. posterius gñatione est perfectius fm phm. 9. meta^{ce}. sed relatio si est aliud ab opatione absoluta est posterior generatione. igit ꝛc. ¶ Ad primum alibi. — T.c.15.

¶ Pōt dici sicut ēt in. 4. di. 49. doc. dic. ꝙ lȝ bea titudo nō includat eēntialr respectū attingētie ad obctū. nec̄io tñ reqrit ut sit pfecta ꝛ cōpleta bea titudo. iō habens operationē illaȝ sine tali relatio ne non eēt uere ꝛ cōplete btūs. Quere in. 4. di. 10. q. finali. ꝛ hic. s. distinguēdo de ultima pfectio ne ad illud argumētum.

¶ Ad 2ᵐ illa ppositio phi debet intelligi pceden do in eodē ordine: qꝛ si in alio ordie uel gñe sit ali quid posterius gñatione: nō opꝫ ꝙ sit perfecti⁹. sic eni accñs esset perfectius forma subali. ꝛ tm̄ isto mō est relō posterior absoluto. non enim in eodem ordine aduenit tanq̄ ppriū cōplementū absoluti: sed absoluto in se hnte ppriā perfectionē comple tā ex illa perfectione consurgit relō. ¶ Ad 2ᵐ ar gumētū qđ accipit ex. 7. phy^{r}. si diceret ꝙ Ar^{tes} — Quē ochā ubi supra.

oia illa dicit nō fm opi. ppriā. sed fm opi. Pla. vꝫ — Cō.20.

posse hñi ex cōmētatore. ubi in fine cōmēti Ar^{lis} — 7. phy^{r}.

inqt intelligi in h̄ loco nō ꝙ hec sit opinio eius: sȝ intēdit declarare vim opinionis hu⁹. Hec ille. Sē — Ca. ulti.

tentia etiā in se vꝫ illa quā iponit Aug⁹ Pla. in. 12 — T.c.4. ꝛ

de tri. ꝛ Ar^{li} p̄ poste^{r}. s. ꝙ adiscere nō sit nisi re — inde.

minisci. ait eni sic. Acqrere cognitionē in pñ°. non — 7. phy^{r}. t.

est generatio neq₃ alteratio. hō eni fit sciēs ꝛ intel — c.20.

ligens qñ aia eius quiescit ꝛ firmat: quēadmodū — In transla

qñ surgit a somno. Et cōmētator exponit: ꝛ in alia — tione arabi

trāslatiōe appet illa eadē sña ꝙ nō mutat aia in — ca.

pma acceptione scie: sicut nec mutat qñ post ipe dimentū somni uel ebrietatis pōt uti scia qua pri⁹ nō potuit uti. Tñ pōt alr dici ꝙ si Ar^{tes} ista dixe rit fm ppriā opinionē hoc fuit ꝙ motū ꝛ mutatio nē nō dixit per se eē ad aliquā formā nisi que pōt ppria acqsitiōe acqri: ꝛ iō ad nullā formā dixit eē motū: que tm̄ acqrit alia acqsita: sicut est de rela — T.c.16.

tiōe. vñ vult ibi ꝙ in q̄litatib⁹ illis nō est alteratio que fiūt cū q̄dā alterant h̄ est cū alteratio fit in ali is: densata eni aut rarefacta ꝛc. ꝛ post. Sicut sani tas frigidoꝝ ꝛ calidoꝝ cōmēsuratio q̄dā est. ꝛ iō — T.c.17.

sanitas nō est ppri⁹ termin⁹ alicui⁹ alteratiōis: sed aliq̄ alia alteratio terminat ad aliquē gradū calidi uel frigidi. ꝛ tūc ipm est cōmēsuratū alqs q̄litati bus corpis. ꝛ sic est sanitas. Si aūt h̄ eēt manife stū. s. ꝙ scia uel actu cōsiderare eēt sola relō satis pateret ꝙ fm intētionē Ar^{lis} ad illā nō eēt muta tio uel alteratio: sed pbatum est in p̄ ar^{lo} ꝙ opatio nō est sola relō ꝛ pari rōne uel maiori nec habitus scie. Vñ vꝫ aliqd ultra addēdū. s. ꝙ Ar^{tes} nō con

cedit alterationē eē ad aliquā q̄litatē: nisi que pōt p̄ acqri sic ꝙ ipa nō tm̄ cōsequat per accñs ad for mā inductā sicut relō: sed nec ei⁹ inductio nec̄io se quat inductionē alicui⁹ forme pōris. ꝛ tūc ista con clusio ei⁹ nō est uera nisi de alteratiōe imediata p̄ alterāti in illo ordie: ꝛ sic ad sciaȝ uel cōsideratio nē nō est aliq̄ alteratio imediata p̄ alteranti in illo ordie: qꝛ pᵐ tale est obctū extra. cognitio aūt in in

a. l. ab.

tellectu nō imediate cētur ab obcto: ut ex̄. sȝ in ali quo intra: qꝛ intelligim⁹ cū uolum⁹. nō aūt sentim⁹

T.c.55. ꝛ 60. vide. 3. de aia. t.c.8 ꝛ alibi.

cū uolumus 2° de aia. qꝛ ad intelligēdū hēm⁹ obie ctū intra. ad sentiēdū reqrit obctū ex̄. ꝙ aūt intelli gat de tali alteratiōe de qua dictū est pbat: qꝛ parū ante cōcedit sensuȝ alterari dicēs: ꝛ ipsi sensus al terant. patiunt eni. actio eni ipsoꝝ mot⁹ est per cor

T.c.12.

pus: patiente aliqd sensu: hic aūt negat ptē intelle ctiuā alterari: ꝛ vꝫ assignare pro rōne: qꝛ notitia in tellectiua accipit nō imediate ab obcto ex̄: qđ est pᵐ alterās in isto ordie: sed mediāte cognitiōe sen sitiua. vñ ad pbandū ꝙ nulla mutatio est ad sciaȝ. ait. ex ea enim que est fm ptē expientia ulꝫ acce pim⁹ sciaȝ. Et sic illud uerbū ibidē sciēs maxie ad

T.c.20.

aliqd dꝫ. debet intelligi sic. ad aliqd. i. ad obctū in tra: ꝛ nō imediate ad obctū extra: qđ est pᵐ alte

T.c.20.

rās. ꝛ ista cōclusio sic pticulariter itellecta de alte ratiōe pᵃ sufficit ad ppositū suū ibi: qꝛ ꝯnē illā. ꝙ

T. cō. 11. ꝛ circiter.

mouēs ꝛ motū simul sunt. intēdit pbare inductiue in singulis motib⁹ ꝛ spāliter in alteratiōib⁹ videt hēe instātiā de illis q̄litatibus que nō imediate in ducunt a p̄ alterāte: qꝛ ibi alteratū ꝛ si simul sit cū pxio alterāte: nō tñ cū p̄ in illo ordine de quo ma nifestius est ꝙ ipm sit alterans. 3° mō posset dici ꝙ dictū Ar^{lis} est intelligēdū de alteratiōe que est motus. uel si est indiuisibilis est mutatio termiati ua uel cōtinuatiua mot⁹: ulꝫ saltē que est subcti mo bilis uel mutabilis: ꝛ ab aliquo agente nāli. nullū istoꝝ inuenit in pte itellectiua: qꝛ ipsa est indiuisi bilis: ꝛ ita nō susceptiua mot⁹ qui reqrit subctū di uisibile. ipsa ēt: qꝛ indiuisibilis: ideo nō est localiter pñs alicui agenti nāli: qꝛ nō replet locū. agēs autē physicū nō est actiuū nisi in passuȝ sibi localr pre sens. sensus aūt per oppositū pōt dici alterari. ꝛ qꝛ ibi cōpositū q̄tū recipit: ꝛ qꝛ ab agente nāli cui est localr pñs. ¶ Istud 3ᵐ dictū videt satis uerū: sed nō vꝫ posse hñi ex textu Ar^{lis} ibi. ¶ Ad 3ᵐ pōt di ci ꝙ in tertio mō relatiuorū sic cōcedit relonē esse in suba alterius extremi tm̄: sicut in duob⁹ primis modis cōcedit relonē eē in suba utriusq₃ extremi. vñ dicit ibi cōmētator: relō est duob⁹ modis. aut re latio est in suba utriusq₃ extremi relati: aut in suba alterius tm̄. nūc aūt in duob⁹ pmis modis nō iclu dit relō eēntialr in utroq₃ extremo: imo utrūq₃ sȝ se est absolutū: sed dꝫ ibi relō esse in suba utriusq₃ extremi: ut in fundamēto primo siue rōne fundā di. ꝛ sic in tertio mō est tm̄ in suba alterius extre

s. noua.

mi. hoc planius hētur in alia translatione: ubi sic hētur: fm numerū ꝛ potētiā dicta ad aliquid hoc est p̄ ꝛ scðo modis oia sunt ad aliqd: eo ꝙ ipsuȝ qđ est alterius dꝫ ipsuȝ qdē: sed nō eo ꝙ aliud ad illō. mēsurabile vō ꝛ sensibile ꝛ intellectuale eo ꝙ ali ud ad ipm dꝫ ad aliud dicuntur. vult dicere ꝙ re latiuū pmis duob⁹ modis per se dꝫ ad aliud: ꝛ nō tm̄ eo ꝙ aliud referi ad ipm. In 3° mō tm̄ vnū ex tremū est per se fundamētū relonis. reliquū vō dꝫ

a. l. aliud.

ad aliud solū: qꝛ aliqd est eius. ¶ Hic breuiter di ci pōt ꝙ hic est dña istoꝝ modoꝝ: qꝛ in pmis duo bus est relō mutua: ita ꝙ in utroq₃ extremo est rō fundandi relonē vnā: ꝛ rō terminādi relonē aliā. In tertio modo est relatio nō mutua: sed rō fundā di relonē est tm̄ in vno extremo ꝛ in alio rō termi nādi eādē. Qđ addit ibi de illo bis diceret idē ꝛc. pōt cōmētator ibi sic itelligi: ꝙ aliqd dicat cōstitui per illud ad qđ eēntialr depēdet: lȝ illud nō sit in trinsecū illi: ꝛ sic cōstituit per illud qđ est mēsura ei⁹. si igit intellectus diceret ad intelligētem ut ad mēsurā: cōstitueret hoc mō per ipȝ: sed intelligēs cōstituit per intellectū ut per formā suam. igit erit circulus in cōstitutiōib⁹: lȝ nō eodē mō cōstituēdi. ꝛ hoc est ipo͠le: dū tñ utrūq₃ cōstitutum depēdeat per se a ꝯstituente: qꝛ nō pōt eē circulus in per se depēdentiis: ꝛ hoc pōt intelligi per illud dictū cō metatoris ibi. Idē diceretur bis. ꝛ tūc idē erit cau sa ꝛ cātū eiusdē: sȝ facili⁹ exponit lra Ar^{lis} ibidem fm aliā trāslationē: qꝛ si itellect⁹ diceret ad intelli gentē ut ad mēsurā: ꝛ cū dꝫ ad intelligibile ut ad mēsurā idē ut mēsurabile erit bis dictū: hoc est ad utrūq₃ duoꝝ ut ad mēsuram: qđ est inconueniens de duobus disperatis. s. ꝙ utrūq₃ sit cōplete mēsu ra eiusdem.

De tertio articulo pncipali dico ꝙ relō pōt triplr se hēe ad absolutuȝ. Vno mō cōtingenter ꝛ per accñs: ut silitudo ad albedinē. Alio mō nec̄io: ut relō creature ad deuȝ. Tertio mō fm uerā idētitatē: sicut in diuinis relō psonalis se hȝ ad eēntiā: sed non vꝫ ꝙ possibile sit amplior idētitas que pprie dicat idētitas eēntia lis: qꝛ nec relō pōt eēntialr includi in absoluto: qꝛ idē eēt eēntialr ad se ꝛ eēntialr ad alterū: nec ab solutū ꝛ relō pñt includi in aliquo per se vno: sic per se vno ꝙ sit vni⁹ generis: ꝛ ipsi⁹ sit ppri⁹ cōce ptus per se vnus: ꝛ ꝙ ipm sit per se in vno gñe: qꝛ sicut in rebus nō pōt fieri vnū per se ex distinctis nisi illa se hēant sicut ppri⁹ act⁹ ꝛ ppria potētia in eodē gñe: ut pꝫ per phm. 8. meta^{ce}. sic nō pōt aliqd — T.c.15. ꝛ

eē hñs per se cōceptū vnū: ꝛ cū hoc per se icludēs — circiter.

distincta nisi cōcept⁹ vni⁹ sit per se potētialis ꝛ al terius actualis per se determinās illū potētialē. re latio ꝛ absolutū nō pñt hēe tales cōceptus quorū vn⁹ sit per se determinabilis: ꝛ alius per se deter minans: quia si aliquis conceptus abstractus sit indifferens potest contrahi per conceptum absolu tum quousq₃ sit determinatissimus sub genere ab soluto. consimiliter de conceptu relati sub genere

relatiuo: neuter igit est per se contractiuus uel de — vide. 6. tho

terminatiuus alterius: qꝛ uterq₃ sine altero natus — picoꝝ. c. 10.

est habere conceptū determinatissimū in ppria co ordinatione. ¶ Ex his ad ppositū in actu cogno scendi de quo querit est aliqua entitas absoluta: ut pbatum est in p̄ articulo. ibi etiā est aliq̄ relō ut p batum est in 2° articulo. Et ex isto ultimo habetur ꝙ absolutū ꝛ relatiuū non possunt constituere ali quid per se vnū: nec saltem vnius gñis: qđ. s. habe at cōceptū per se vnū. Ex his sequitur ꝙ act⁹ co gnoscendi uel non est aliquid per se vnum vnius generis: uel non per se includit illa duo que proba ta sunt ibi concurrere. videt aūt pbatū in primo ar ticulo. ꝙ essentialr includat absolutū: ꝛ precipue in prima ratione. igitur videtur ꝙ actus talis non sit essentialiter relatiuus sicut per se includens re lationem. uel si dicatur ꝙ est quoddā totum inclu dens ambo illa: tunc non est aliquid per se vnum essentialiter relatiuū: sed vnum per accñs eēntialr

Universidad de Deusto Biblio

includēs alterā ꝑtē:ſic diceret̃ īꝓprie ꝙ hō alb⁹
eſt eēntialr̃ alb⁹.h̾ eni īꝓprie dr̃:q̄a nihil eēntiali
ter ꝓprie dr̃ de eo qḋ nō eſt in ſe aliq̄d vnū eēntiali
ter:ſicut nihil pōt eē uerū de eo qḋ eſt in ſe falſum:
ſicut eſt illud cui⁹ rō icludit repugnātiā:qḋ q2 nō
eſt in ſe poſſe:iō nihil dr̃ de ipſo poſſe.uel ſibi eē poſ
ſibile:ſic in ꝓpoſito:qḋ nō eſt per ſe vnū nihil pōt
a.l.idem. ei eē de uel per ſe vnū. ¶ Si querat̃ ſupponendo
opationē eē per ſe vnā: ⁊ per ꝯñs vni⁹ gn̄is ad qḋ
gen⁹ pertinebit. Pōt dici ꝙ per ſe eſt in gn̄e q̄lita
tis. h̾ ꝓbat̃ diſcurrēdo per gn̄a.pꝫ ꝙ nō eſt in gn̄e
ſubē. ⁊ ſilr̃ de oīb⁹ aliis gn̄ib⁹ ꝑterq̄ꝫ de q̄litate:re
latione: actiōe ⁊ paſſione.nō eſt aūt relo:ut ꝓba
tū eſt in p̄ ar^lo.nec actio nec paſſio. ꝓbo p̄ per me
diū cōe:illud.ſ.qḋ poſitū eſt in p̄ ar^lo.q2 ſicut nulla
relo ita nec ulla actio de gn̄e actiōis:nec paſſio de
gn̄e paſſiōis eſt ꝑfectio ultia agētis uel opantis.
hec opatio eſt ꝑfectio ⁊c̄. ¶ P̄.actio eſt trāſmuta
tio alteri⁹ inq̄ꝫtū alterū:ſicut potētia actiua ſꝫ p̄hm
T.c.17. 5.meta^cc.eſt p̄n^m trāſmutādi aliud inq̄ꝫtū aliō.paſ
ſio ēt eſt trāſmutatio ab altero inq̄ꝫtū alterū. opa
tio aūt cogſcēdi uel appetēdi nec eſt tranſmutatio
alterius:nec trāſmutatio ab altero.qḋ lꝫ videat̃ eē
manifeſtū:tn̄ ꝓbari pōt:q2 trāſmutatio tam actiua
q̄ꝫ paſſiua eſt neceio ad aliquē terminū accipientē
eē illa trāſmutatione.q2 ſm terminū formalē paſ
ſum ſe hꝫ alr̃ nūc q̄ꝫ p̄us.opatio nō eſt ad aliquem
terminū accipiētē eē per ipſaꝫ:imo eo mō quo hꝫ
terminū ad quē:nec eſt ꝓductiua termini ad queꝫ:
nec eductiua de potētia paſſi nec inductiua in paſ
ſum:ſed p̄ſupponit terminū.oīs aūt actio de gene
re actioniſ:uel eſt ꝓductiua termini uel eductiua
uel inductiua.imo eo ip̄o quo actio talis ponit̃ in
diuinis:puta gn̄atio uel ſpiratio per ipaꝫ aliquis
termin⁹ accipit eē.ſ.ſuppoſitū geniti uel ſpiratuꝫ.
¶ Tertio ſic.agēs actiōe de gn̄e actiōis nunq̄ꝫ ē
ſimplr̃ ꝑfecti⁹ per illā:imo ex ꝑfectiōe ſua cōplete
agit cōmunicādo alteri ꝑfectionē:nūc aūt opatio
eſt ꝑfectio ſimplr̃ opantis.relinqtur igit̃ tandē ꝙ
illud abſolutū qḋ eſt in opatiōe ſit aliq̄d de gn̄e q̄li
tatis. Et ſi querat̃ in qua ſpecie. Uno mō pōt dici
ꝙ diſcurrēdo per ſpēs illius gn̄is rōnabili⁹ videt̃
ponēdū ꝙ ſit in p̄ma ſpecie:q2 in nulla alia pōt po
ni:pꝫ de ſcd̄a ⁊ de q̄rta:de tertia ēt pꝫ ſi in illa non
ſit niſi q̄litas ſenſibilis:ſicut vr̃ hr̃i in p̄dicamentis
T.c.20. ⁊ ēt qḋ vr̃ inui.7.phy^s. In illa ēt p̄ma ſpecie viden
tur poni oēs q̄litates ſpūales:ſiue ſint in eē q̄eto ſi
cut ſunt hit⁹:ſiue in fieri:ſicut ſunt opationes:niſi
forte diceret̃ ꝙ opatiōes ꝑtinēt ad tertiā ſpēm q̄li
tatis: ⁊ ꝙ ſint paſſiones ſpūales: ⁊ ꝙ p̄hs mētio
nē ibi fecit expſſe de paſſionib⁹ corꝑalib⁹ tanq̄ꝫ ma
nifeſtiorib⁹. Et per illas debēt intelligi paſſiones
ſpūales:lꝫ aūt in aīa ſit diſtinguere opationē ꝓp̄e
dictā a paſſiōe cuiuſmodi eſt delectatio ul' triſtitia
in uolūtate:q2 opatio tendit quaſi in terminū opa
tiōis.paſſio āt q̄ſi a termīo cauſat̃ in ſubēto ſic̄ tri
ſtitia a triſtabili in uolūtate.tn̄ in h̾ cōueniūt ſpūa
lis opatio ⁊ paſſio:q2 utraq̄ꝫ eſt in fieri in ſubēto:
⁊ ꝓ tāto utraq̄ꝫ poſſet dici paſſio ꝑtinēs ad ter
tiā ſpēm.q̄cq̄d aūt dicatur circa hoc de p̄ma ſpe ul'
tertia:h̾ ſaltē videt̃ ꝓbabile ꝙ opatio ſit in gn̄e q̄li
T.c.16. tatis. ¶ Cōtra h̾ vr̃ illud p̄hi.9.meta^cc.quoꝝ inq̄t
nō eſt aliqḋ aliud opus ꝑter actionē:in iſtis exiſtit
actio:ut viſio in vidente: ⁊ ſpeculatio in ſpeculāte.
hec ille. Intētio ſua eſt diſtinguere inter actionem
trāſeuntē ⁊ imanentē.vult igit̃ ibi ꝙ aliq̄ actio ſit
imanēs ſicut exēplificat de viſiōe ⁊ ſpeculatiōe.tn̄
cōſtat ꝙ iſte ſunt opatiōes.igit̃ opatio eſt actio ſꝫ
eū. Itē p̄hs.3.de aīa. Intelligere quoddā pati eſt. T.c.2.5.12.
Itē.10.ethi^s.c.2.dicit ſic:nō tn̄ ſi nō q̄litatū eſt dele ⁊.18. vide
ctatio:ꝑp h̾ neq̄ꝫ bonoꝝ.neq̄ꝫ eni virtutis opatio cōmē.123.⁊
nes ſunt q̄litates neq̄ꝫ felicitas.hec ibi. Itē.7.phy^s de anima.
ſciēs ⁊ cogſcēs dicunt̃ ad aliq̄d.ubi cōmētator:di T.c.20.
gni⁹ eſtimat̃ eē de.c.ad aliq̄d q̄ꝫ de q̄litate. ¶ P̄.
per rōnē:abſolutū nō diſtinguit̃ ſpecifice per aliq̄d
extrinſecū ſed per ꝓprīaꝫ dr̃aꝫ intrinſecā ſibi ⁊ ab
ſolutā:nūc aūt opatiōes diſtinguūt̃ ſpecifice per
obiecta diſtincta ſpecie:q2 opatiōes circa diſtincta
ſpecie magis diſtinguūtur q̄ꝫ opatiōes que ſūt cir
ca obiecta eiuſdem ſpeciei.iſte aūtē diſtinguuntur
numero.igitur ille habent maiorē dr̃aꝫ q̄ꝫ nume
ralē: ⁊ ita ſpecificam. ¶ P̄.operatio habet ꝓprīaꝫ
perfectionē ⁊ nobilitatē ab obiēto:ut videt̃ ſatiſ ma
nifeſtū. Et ꝓbatur per illud.10.ethi^s.c.4.ſm vnū
quodq̄ꝫ optima eſt opatio optime diſpoſiti ad potē
tiſſimū coꝝ que ſunt ſub ipā:h̾ eſt circa obiētū opti
mū talis opationis. ¶ Ad iſta. Ad p̄^m:opatio hꝫ
duas cōditiones in q̄bus cōuenit cū actione. p̄ia
eſt ꝙ ſemꝑ eſt in fieri:nō dico ſucceſſiuo:q2 opatio
eſt indiuiſibilis:ſed ſic in fieri ꝙ in continua depē
dētia ad cāꝫ eādē ⁊ ſm idē:ſicut depēdētia rei cō
ſeruate ad cāꝫ cōſeruātē:de qua dictū eſt prius in
q̄dā q̄ōne hita de iſta mā.ſcd̄a conditio eſt:ꝙ opa q.12.
tio tranſit in obiētū ſicut in terminū:lꝫ nō accipiāt
eē per ipſam:q2 p̄ſuppoſitū in ſuo eē: ⁊ ꝑp iſtas du
as cōditiones pōt opatio dici actio:ſicut ꝑp iſtas
ſignificat̃ grāmatice per uerbū actiuū: ⁊ ꝑp eaſdē
dr̃ opatio actus ſcd̄s: ⁊ ita iſta diſtinctio actiōis ſic
intellecta in trāſeūtē ⁊ imanētē nō eſt gn̄is in ſpe
cies:ſed uocis in ſignificatiōes:nā actio trāſiens
eſt uera actio de gn̄e actiōis:actio imanēs eſt q̄li
tas:ſꝫ equoce dr̃ actio ꝑp cōditiōes p̄dictas. Alio
mō pōt actio de gn̄e actiōis diuidi in actionē ima
nētē ⁊ trāſeuntē ſicut ſuperius in inferiora.nā non
ſolū ad formā inductā per motū in paſſiuꝫ aliud
ab agente eſt actio de genere actionis:ſꝫ ēt ad for
mā inductā per mutationē in ipſomet agente. illa
enim forma abſoluta cū ſit noua eſt termin⁹ alicu
ius actionis ꝓprie dicte per quā accipit eē.q̄n igi
tur forma terminās actionē eſt extra ipꝫ agēſ:tūc
actio illa trāſit:q̄n vō forma illa eſt in ip̄o agēte:tūc
actio eſt imanēs. Diſtinctio iſtorū duoꝝ modoruꝫ
intelligendi actionē imanētē pꝫ:q2 illud qḋ ſm p̄i
mū intellectū dr̃ actio imanēs:hic dicit̃ terminus
actionis imanētis ſm aliū intellectū: ⁊ qḋ in alio
ſcd̄o intellectu dr̃ actio:coīter intelligim⁹ per hoc
qḋ eſt elicere:q̄n dicim⁹ ꝙ potentia elicit operatio
nē: ⁊ per hoc qḋ eſt dicere q̄n dicim⁹ ꝙ memoria
ſiue ſuppoſitum per memoriā dicit uerbum: ⁊ per
ſpirare q̄n dicimus ꝙ per uolūtatē ſpirat q̄s amo
rem. Iſte ſecundus intellectus de iſta diſtinctione
actionis imanentis ⁊ tranſeuntis:lꝫ ſit uerius:nō
tamē eſt de intētiōe p̄hi ſicut primus. ut pꝫ ex eo
qḋ dicit.9.meta^cc.nō eſt aliud opus ꝑter actionē: T.c.16.
opus uocat operatum.preter aūt illā actionē qua
inducitur uel educitur operatio eſt aliquod opus:
hoc eſt terminus operātis:puta ipſamet operatio:
⁊ ſequitur ibi. In iſtis exiſtit actio ut viſio in vidē
te.ubi ſatis exprimit ꝙ viſionem uocat actionem
imanentem:non autē aliquam aliam cuius viſio
ſit terminus. ¶ Ad 2^m poteſt dici ꝙ ſicut eſſe al
bum eſt habere albedinem tanq̄ꝫ formā:ſic ſentire
uel eē ſentiētē eſt hr̃e ſenſationē ſicut formā. vnde
ſi obiētū uel de⁹ cāret effectiue ſenſationē nō dicere
tur ſentire ſꝫ ip̄e ſenſus in quo ſubiectiue recipitur
ſenſatio.eſt igit̃ ſentire recip̄e uel hr̃e ſenſationem:
⁊ ſic itelligere recip̄e itellectionē:q2 lꝫ itellect⁹ ſm
aliquā opationē cāret in ſe intellectionē:tn̄ nō di
ceret̃ itelligēs in h̾ ꝙ cauſat.ſꝫ bn̄ denoiaret̃ aliq̄
mō a v̄bo ſignificāte talē actionē uel cātionem:ut
pote ſi eēt ipoſitū tale uerbū intelligifico:qḋ igitur
dr̃ intelligere eſt pati nō ꝓbat ꝙ ſit per ſe de gene
2.thopico re paſſionis:ſed ꝙ formalr̃ denoiat per h̾ ꝙ recipi
rum.c.24. tur in aliquo ſubiectiuo:ut ſit ſenſus:itelligere eſt re
cip̄e itellectionē: ⁊ recip̄e eſt q̄ddā pati. ¶ Ad ali
ud.10.ethi^s dici pōt vno mō ꝙ opatiōes virtutiſ di
cunt̃ actiōes elicitiue opationū ꝓprie dictarū: ⁊ il
le actiones bone ſunt:q2 gn̄atio boni eſt bona.ille
aūt opatiōes actiones nō ſunt q̄litates. ſed ꝓprie
ſunt de gn̄e actiōis. Iſte itellēs vr̃ poſſe hr̃i a cōmē
tatore qui ad ꝓbōnē illi⁹:neq̄ꝫ virtutis opationes
q̄litates ſunt.dicit ſic:ſiq̄dē opatio motio eſt opa
tiua:motio āt nō eſt q̄litas:hec ille.opatiua motio
pōt dici motio ad opationē. ¶ Et ſi obīciat̃ per h̾
ꝙ dicit neq̄ꝫ felicitas:pōt dici ꝙ ſicut nomē opatio
nis ſumit̃ hic min⁹ ꝓprie ꝓ actiōe terminata ad
opationē ꝓprie dictā:ſic felicitas pōt īꝓprie ſu
mi ꝓ actiōe terminata ad ipſam ⁊ ſufficit Ar^li
accip̄e opatiōes virtutis ⁊ felicitateꝫ ꝓ illis ꝓ
q̄b⁹ ſufficiēter pōt inſtare ꝯ ꝓpōnē:oē bonū eſt q̄li
tas ꝯ quā itēdit facere iſtātiā. Alr̃ pōt dici ad illā
auctē ꝙ itēdit ibi tn̄ de q̄litatib⁹ in eē q̄eto cum
dicit:neq̄ꝫ virtutis opationes q̄litates ſunt:qḋ ap
paret per h̾ qḋ negat ibi iſtā ꝯñtiā:delectatio non
eſt q̄litaſ:igit̃ nō eſt bona: ⁊ ꝓbat̃ ꝙ nō ſeq̄tur per
illā inſtātiā.neq̄ꝫ eni virtutis ⁊c̄.aīs eni in iſta cō
ſequētia nō eſt uerū niſi de q̄litate ꝑmanēte. nā de
lectatio uere eſt q̄litas:ſed in fieri.igit̃ ſufficit ſibi
inſtare de illis que h̾ mō nō ſūt q̄litates:ſic̄ nec de
lectatio eſt q̄litas.ſ.nō in fieri.ꝙ āt delectatio uere
ſit q̄litas ꝓbat̃ ex dictis ibidē.nā itēdit ꝓbare ꝙ
vide.6.⁊.9 delectatio nō eſt motio.oīuꝫ inq̄t motionuꝫ ꝓprie
phy^s. vr̃ eē uelocitas ⁊ tarditas uel in ſe uel in cōpara
tiōe ad aliud.delectatiōi aūt nullū hoꝝ exiſtit trāſ
ponere in delectationē uelociter uel tarde eſt:non
eſt aūt uelociter delectari.vult dicere ꝙ delectatio
nō eſt uelox: ⁊ iō nō eſt mot⁹:ſed cōtingit uelocit̃
trāſponi uel trāſmutari ad eā.igit̃ pōt eē termin⁹
trāſmutatiōis uelocis.igit̃ pōt eē termin⁹ mot⁹:ſed
T.c.10. ſm p̄hm.5.phy^s.mot⁹ nō pōt eē per ſe ad actionem
⁊ paſſionē.igit̃ ipſa delectatio nō eſt actio nec paſ
ſio: ⁊ tūc diſcurrēdo per gn̄a relinq̄tur tādē ꝙ eſt
q̄litas. Illi igit̃ qui fecerunt iſtā ꝯñtiā ſuppoſuerūt
tanq̄ꝫ uerū:oē bonū eſt q̄litas hn̄s eē q̄etum.dele
ctatio nō eſt talis.igit̃ ⁊c̄. ¶ Et ad iſtā maiorē ta
ctā in enthymemate rn̄det p̄hs per iſtātiā de opa
tiōe virtutis. Q. āt nō oīs opatio ſit actio ꝓprie di
cta.ꝓbat̃ per illud ibidem.c.5. Appetere inq̄t dele
ctationē exiſtimabit q̄s utiq̄ꝫ oēs:qḋ ꝓbat ſubdēs.
Qm̄ ⁊ viuere oēs appetūt:vita āt opatio q̄dā eſt:
hec ibi:quō vita uel viuere poſſet dici actio de gn̄e
actiōis. ¶ Ad aliud de.7.phy^s.lr̄a p̄hi ſm ea que
dicta ſunt in 2°ar^lo intelligēda eſt ſic.q2 ſcie ꝑ̄cio
annexa eſt relo ad obiētū intra: ⁊ ita nō eſt a p̄ alte
rāte imediate:nec per ꝯñs ad ipāꝫ eſt p̄ma altera
tio:ſed illud qḋ cōmētator addit exponēdo ꝙ di
gni⁹ eſt ꝙ ſit de.c.ad aliq̄d q̄ꝫ de q̄litate:pōt habe
re aliū intellectū:de quo dicet̃ rn̄dendo ad argu
mētū p̄ncipale. ¶ Ad p̄mā rōnē diceret̃ ꝙ actus
diſtinguūtur per obiēta q̄ꝫtū ad manifeſtationē: q2
manifeſtior eſt diſtictio obiētoꝝ q̄ꝫ actuū ⁊ ex illa
tanq̄ꝫ ex manifeſtiori inoteſcit iſta. ¶ Et confirma T.cō.33.⁊
tur h̾:q2 2° de aīa ſicut vult p̄hs ꝙ act⁹ diſtinguū 36.⁊ inde.
tur per obiēta:imo magis ꝙ obiēta ſunt p̄uia ipſiſ
actib⁹.ꝑp qḋ opꝫ p̄us tractare de diſtinctiōe obie
ctoꝝ q̄ꝫ actuū:ita ēt vult ꝙ potētie diſtinguuntur
per act⁹.h̾ āt nō eſt eēntialr̃:q2 act⁹ eſt eēntialr̃ po
ſterior potētia: ⁊ poſteri⁹ nō eſt per ſe rō diſtinguē
di prī⁹.igit̃ nec ibi illud aliud.ſ.de obiētis in cōpa
tiōe ad act⁹ dꝫ itelligi de diſtictiōe eēntiali. ¶ Alr̃
pōt dici ꝙ a quo aliq̄d hꝫ entitatē ab eo hꝫ vnita
tē. ⁊ per ꝯñs diſtinctionē cāꝝ.igit̃ ſicut hꝫ entita
tē a q̄cūq̄ꝫ cā per ſe:ita vnitatē ⁊ diſtinctionē ⁊ ēt
qḋcūq̄ꝫ depēdēs ab illo a quo dependet eēntialr̃.
⁊ maxie uerū eſt h̾ q̄n depēdet ab aliq̄ tanq̄ꝫ a cā
ꝓp̄a ſiue termīo ꝓprio ſue depēdētie:q2 q̄n coīter
termiat depēdētiā ei⁹ ⁊ alteri⁹ nō.ita accipit̃ vni
tas ei⁹ ⁊ diſtinctio ſm vnitatē ⁊ diſtinctionē talis
termini depēdētie:nūc aūt act⁹ depēdet ab obiēto
tanq̄ꝫ a termīo ꝓprio ſue depēdētie. Cōcedi igitur
pōt ꝙ actus diſtinguūtur per obiēta ſicut per aliq̄
extrinſeca a q̄b⁹ actus dependēt depēdētia eēntia
li ⁊ ꝓpria.nō tn̄ diſtinguūtur per illa ſicut per for
malia diſtincta:nec ēt:qḋ eſt ad ꝓpoſitū ſicut per
termīos relōnis incluſe in actib⁹. Et cū dr̃ ꝙ abſo
luta diſtinguūtur per intrinſeca. Uerum eſt tanq̄ꝫ
per formalia diſtinctiua. Si acciperet̃ ꝙ nō diſti
guūtur per extrinſeca:cōcedēdū eēt ſic intelligen
do ſicut per correlatiua ⁊ per ſe termīos relōnis:
q2 abſolutū nō req̄rit extrinſecū ut per ſe correlati
uuꝫ:nec per ſe terminū relōnis:pñt tn̄ abſoluta di
ſtingui per aliq̄ extrinſeca ſicut cāta per cās ꝓpri
as ſiue per illa ad que hn̄t ꝓpriā dependētiā in en
titate ⁊ vnitate: ⁊ talia ſunt ſubiecta reſpectu ope
rationū. ¶ Ad aliā rōnē pꝫ ꝑ idē.q2 actus: ⁊ ſi
nō ſit eēntialr̃ relatiuus:cū tn̄ ſit per ſe mediū vni
ens potentiaꝫ tali obiēto:dr̃ ꝑfectio ex maiori ꝑfe
ctione obiēti:ſed iſtā perfectionē nō hꝫ ab illo tan
q̄ꝫ a p̄ncipio intrinſeco:ſed ſicut a cā extrinſeca ul'
ſaltē ab aliquo extrinſeco qḋ termiat dependentiā
eius eēntialem.

De quarto p̄ncipali dici pōt.ꝙ illa q̄li
tas que uel eſt opatio uel
includit̃ in opatiōe nō hꝫ relōnē ad ſubiētū magis vide.7.me
eēntialē q̄ꝫ alie q̄litates: ⁊ iō ſi ponat̃ alias non eē ta^cc.⁊.12.di
eēntialr̃ relatas ad ſubiētum de quo nō eſt mō qḋ: ſtin.4.
nec iſta ponet̃ eēntialr̃ relata ad ſubiētū. ¶ Q. ſi
dicat̃ iſtā eē in fieri: ⁊ per h̾ eēntialius depēdere a
ſubiēto:q̄ꝫ alias que ſunt in facto eē uel in q̄eto eē.
¶ R̄^o iſtud nō uariat depēdētiā ad ſubiētū:ſed tn̄
uariat modū eēndi ipſius forme in ſe uel ſaltem in
cōparatione ad cāꝫ dantē eſſe.

Ad argumentū p̄ncipale dici pōt ꝙ
ſi aliq̄ uox iponere
tur ad p̄ciſe ſignificādū entitatē abſolutaꝫ que eſt
opatio uel in opatiōe: ⁊ per ſe in gn̄e q̄litatis:ſigni
ficatū illi⁹ uocis poſſet itelligi nō coitelligēdo obie
ctū in rōne termini.ſꝫ coīter uoces ipoſite ad ſigni
ficādū opationē iportāt relōnē uel p̄ncipaliter uel
cōnotādo: ⁊ ratio eſt q2 opatio coīter intelligitur
ſub reſpectu tendente ad obiectum. ⁊ ſub mō quo
intelligitur ſub eo cōmuniter ſignificatur. Exēplū
ſpēs intelligibilis eſt q̄litas abſoluta:qḋ ſaltē opꝫ
eos cōcedere qui ponūt ſpēm eē formalē rationē

Univerſidad de Deuſto Bibliote

intelligēdi.ſ.per ſe pncipiatiuā act⁹: ⁊ tñ coīter uo
caſ ſilitudo obcti:nō q illa ſit relo quā per ſe ipoꝛ
tat h nomē ſilitudo:ſed qꝛ ipa ex nā ſua eſt q̄dam
foꝛma imitatiua ⁊ repñtatiua obcti.iō dr ſilitudo
talis.ſ.per imitationē: ⁊ ēt cuꝫ ſignificaſ per h no
mē ſpēs adhuc nō ſignificaſ ſub rōne abſoluti pci
ſe ſed includēdo illā relonē ſub qua coīter intelli
giſ.vñ ēt ſpēs dr alicui⁹ obcti ſpēs.cōſilr eſt de uo
cib⁹ ſignificantib⁹ opationē. ¶ Et ſi arguas aliq̄
opatio:puta illa que nō eſt obcti:ut exñtis nō hēt
ad obctū niſi relonē potētialē:nūc aūt opꝫ coītelli
gere obctū tanq̄ꝫ terminū actualis relonis:qꝛ qui
intelligit actū cogſcēdi opꝫ ut cointelligat obctum
nō tm̄ ut cogſcibile ſed ut actu cogniti.igiſ cogno
ſcere ipoꝛtat relonē actualē. ¶ Rñ° relo que q̄tuꝫ
eſt ex pte fundamēti eēt actualis ⁊ pp nō entitatē
termini eſt polis ipſa denoiat frequēter fundamē
tū uel ſubctū q̄ſi actualr ineēt. ¶ Exēplū.cōcediſ
q aīa ſepata nō eſt tm̄ inclinabilis ad coꝛpus:ſed
q inclinaſ ad coꝛpus ⁊ tñ nō eſt ibi actualis incli
natio:qꝛ termin⁹ nō eſt in actu:ſed pꝛo tāto actua
liter denoiat:qꝛ q̄tū eſt ex pte aīe actualr ineſſet.
¶ Cōſilr dr q ſcīa pctica dirigit lꝫ nō ſit actualis
directio ſm eā.puta qñ nulla alia potētia ab intel
lectu opaſ nec dirigiſ ſm eam. ¶ Cōſilr dr q al
bedo eſt mēſura oīuꝫ coloꝝ. ⁊ ſic de p̄ in quolibet
gñe reſpectu poſterioꝝ:lꝫ qñq̄ꝫ nō ſit actualis mē
ſuratio pp defectū termini. ¶ Cōſilr pōt dici hic.
io.meta^ce.t. c.7. q qꝛ relo opatiōis ad obctū ſp q̄tū eſt ex pte ei⁹
ineēt actu:iō ſub rōne ei⁹ q̄ſi actualr inhērētis opa
tio intelligiſ. ⁊ ſic ſignificaſ: ⁊ ſic obctū coitelligiſ
ut terminās actualē depēdētiā. Iſtud qō dictuꝫ eſt
uerū eēt ſi cointelligereſ ſemp obctū ſub rōne mē
ſure:qꝛ rō mēſurabilis eſt ibi potētialis.ut pus di
ctū eſt:nūc aūt intelligēdo opationē opꝫ cointelli
gere obctū tanq̄ꝫ illud qō attingiſ per opationeꝫ.
Ueri⁹ igiſ vr eē dicēdū q opꝫ obctū cointelligi tali
actui ut terminū attingētie vniōis in actu q̄ꝫ ut ter
minū depēdētie uel mēſurabilis:iſta aūt attingen
tia eſt relo rōnis in actu abſtractiuo.ſed qꝛ ſub ra
tione illi⁹ relonis attingentie coīter intelligiſ. ⁊ h
attingētie actualis:lꝫ illa nō ſit actualitas realis:ſꝫ
actualitas relonis rōnis. ⁊ iō coīter opatio ſignifi
caſ ſub tali relone actuali. ⁊ opꝫ obctū cointelligi
ut terminās talē relonē actualē. ¶ Hic pꝫ q illud
Ca.de q̄li tate ad finē Arñ^lis in pdicamētis nihil phibet idē in pluribus
generib⁹ enūciari.qō nō eſt uerū de aliquo per ſe
vno.ſed de aliquo vno per accñs:qō ēt qñq̄ꝫ vno
noīe ſignificaſ:ſicut foꝛte h nomē ſcīa:ſed nō pp h
eſt vnū.ppꝛie qō eſt vnū ſm diffinitionē ſm illud
T.c.13. 7.meta^ce.c.3. Diffinitio vō eſt nō ſi nomē rōni ideꝫ
ſignificet:oēs eni rōnes eēnt termini:h eſt diffini
tiones. ⁊ pbādo ꝯñtiā ſubdit. Erit eni nomē qō
cuilibet rōni idē. Quare ⁊ alias diffinitio erit. Et
Cō.20. ex h poſſet itelligi dictū Auerrois.7.phy^ᶜ.dign⁹
eſt inquit qō ſit de ca.ad aliqd q̄ꝫ de q̄litate. qō
foꝛte uerū eſt q̄tū ad illud qō foꝛmali⁹ eſt in ſigni
ficato nois ipoſiti ambobus uel illi toti per accñs:
qō eſt abſolutū ſub reſpectu. Ex hac etiā foꝛte pōt
T.c.20. intelligi illud.5.meta^ce. q aliqua dicunſ ad aliqd
Idē in pn. ſm genus ut medicina inquit eoꝝ eſt que ad ali
c.de q̄litate quid qꝛ ipſius genus ſcīa videſ eē eoꝝ que ad ali
ad finem. quid.nomen foꝛte ſpēi iponiſ pꝛeciſe ad ſignifican
dum qualitatem. ⁊ pꝛopter hoc non dicitur ad pꝛo
pꝛium coꝛrelatiuum.nomē autē generis nō impo
nitur pꝛeciſe ad ſignificandum genus ſiue qualita

tē.ſꝫ ad ſignificandū ipaꝫ ſub reſpectu. Qō.XIIII.

Conſequenter querif de his que pertinēt
ſpāliter ad creaturā hñtē vitam intelle
ctualē. Et pꝛimo de his que ſūt coīa ho
mini ⁊ angelo. Deinde de his que ſunt
homini ppꝛia. Coīa ſunt iſta intellect⁹ ⁊ uolun
tas. de intellectu fuerunt queſita duo. vnū de obie
cto. aliud de cā actiua actus intelligendi. Pꝛimuꝫ
fuit. Utrū anima ſue naturali perfectiōi relicta poſ
ſit cogſcere trinitatē perſonarū in diuinis. Et ideꝫ
pōt queri de angelo. videſ q ſic. qꝛ qui pōt cogno
ſcere aliquē actū cognoſcendi pōt etiā cognoſcere
obctū ut eſt obctū illius actus:nūc aūt aīa uel an
gelus ex ſua pfectione nāli pōt cogſcere actū btifi
cū alterius aīe uel angeli: ⁊ obctū illius actus eſt
deus trinus. igitur ⁊c. pbō maioris. act⁹ eſt nālis
ſimilitudo obcti. actus ēt per ſe tendit in obctū. igi
tur qui cognoſcit illū actū pp utrāq̄ꝫ conditionem
pꝛedictā ſeqtur q cogſcat obctū. pbatio minoris:
potētia nō impedita ſed ſue nāli perfectioni relicta
pōt cognoſcere qōcunq̄ꝫ contētū ſub ſuo obiecto
pꝛimo ſiue adeq̄to. aliogn nō eēt ſibi adequatum:
ſed obctū adequatū cōmune tā angelici intellect⁹
q̄ꝫ noſtri eſt ens in cōi. uel ſaltē ens limitatū: actuſ
aūt beatificus creature continef ſub iſto obcto p̄.
¶ Contra obctū ſupnāle nō pōt creatura cogſce
re ex pfectiōe ſua nāli. qꝛ tūc nō eēt ſibi ſupnāle:
nūc autē trinitas eſt obctū ſupnaturale: imo obie
ctum beatificū. igiſ ⁊c.

Ad intellectum q̄ōniſ aliq̄ pmittanſ.
p̄ de pfectiōe nāli aīe
uel angeli. Aīa hūana ⁊ ſi in q̄cunq̄ꝫ ſtatu: ſiue.ſ.
nāe inſtitute ſiue deſtitute ſiue reſtitute hēat can
dē pfectionē nālē intelligēdo de illa quā ex neceſ
ſitate nāe reqrit: tñ ad pfectionē nālē ſupꝛemaꝫ in
ſolo tertio ſtatu attingit in quo nō tm̄ hēbit ſuper
nālē pfectionē glie. ſed ēt pfectionē ſupmā ipſi⁹ na
ture. Poſſet igiſ itelligi qō uel de illa pfectiōe na
turali que ſemp hētur: uel de iſta ſupꝛema. ⁊ tūc in
p̄ intellectu hñ ppꝛie dr aīa relicta ⁊c. ſꝫ in iſto 2°
itellectu magis ppꝛie q̄rit h mō. An aīa ad pfecti
onē nālē ſupꝛemā reducta ex iſta pfectione poſſit
ſic cogſcere trinitatē. 2° pmitto q aīaꝫ poſſe cogſce
re aliqō obctū. vno mō pōt itelligi ipſaꝫ poſſe reci
pere illā cognitionē. Aliō mō ipſaꝫ poſſe attinge
re in illā cognitionē: ⁊ h uel ex ſe ſola uel ſaltē ex
concurſu cārū que nate ſunt cōcurrere nāliſ ad il
lū effectū. Iſtoꝝ mēbꝛoꝝ 2^m iſert p^m: ſed nō econ
uerſo. qꝛ ad p^m ſufficit nuda capacitas: quō lapis
per oppoſitū nō pōt cogſcere: qꝛ repugnat ſibi re
cipe illū actū. Ad 2^m reqriſ q tali capacitati coꝛre
ſpōdeat aliq̄ cā actiua nāliter. qꝛ vō difficultas eſt
pncipalr in 2° mēbꝛo q̄ōnis. iō de p̄ bꝛeuiter expe
diendo poſſet cōcedi q ſi intellectus poſſibilis eſt
ppꝛia potentia receptiua cuiuſcunq̄ꝫ intellectiōis
ita q lꝫ requiratur aliqō pꝛeuiū intellectiōi nō tm̄
tanq̄ꝫ potentia receptiua uel ratio recipiendi: ſicut
ſuperficies ponitur ratio recipiendi coloreꝫ: tunc
quodcunq̄ꝫ ens quod habet in natura ſua intelle
ctū poſſibilē poteſt ex natura ſua cognoſcere qō
cūq̄ꝫ cognoſcibile. hoc eſt recipere cognitionē euſ
q̄tū eſt ex pte ſui. Tertio pꝛemitto q cognitio in
tellectiua de qua eſt qō pt itelligi pfecta aut ipfe
cta: ⁊ itelligo ad ppoſitū nō de pfectiōe inteſiua:
ſed de perfectione ex parte obiecti. q.ſ.illa intelli

gaſ pfecta qua attingiſ obctū ſub perfecta ratione
ſue cognoſcibilitatis. h eſt per ſe ppꝛia ⁊ diſticta:
⁊ per oppoſitū ipfecta dicaſ illa qua attingiſ tm̄
per accñs ul' tm̄ in aliq̄ cōceptu cōi uel cōfuſo. Itē
cognitio diſtincta uel eſt mediata uel imediata. di
co imediatā qñ obctū nō mediāte aliq̄ alio obcto
intelligiſ p qō uel in quo itelligaſ. ita q hic exclu
diſ mediū cognitū: nō aūt mediū qō eēt pciſe rō co
gnoſcēdi uel itelligēdi. ¶ Ex iſtis ſeqtur q ad ſo
lutionē q̄ōnis tria ſunt vidēda. p̄ de cognitiōe imp
fecta. ſcōo de cognitiōe perfecta imediata. ⁊ 3° de
cognitione mediata. ⁊ in quolibet iſtoꝝ ad quā po
teſt aīa uel angelus attingere ex pfectione natura
li vno mō uel alio intellecta.

T.c.21. **De pꝛimo** Intellect⁹ ſm phm 3° de aīa hꝫ
duplicē opationē. ſ. intelligen
tiā ſimpliciū ⁊ itelligētiā cōpoſitoꝝ. ſ. cōponere ⁊
diuidere intellecta. ⁊ p^a pōt eē ſine 2^a ⁊ nō ſic econ
uerſo ⁊c. ¶ Pꝛio igiſ vidēdū eſt de p^a cognitione.
dico q aīa ex pfectiōe nāli ēt quā hꝫ in iſto ſtatu q
eſt inter tres ſtat⁹ infim⁹: pōt hēre intellectionē ipe
fectā iſtoꝝ terminoꝝ deus ⁊ trin⁹: nō aūt pfectaꝫ.
pōt eni ex cognitiōe hui⁹ entis abſtrahendo cog
ſcere ens ſm ſe: ⁊ ſic de bono. ⁊ h iſto mō quē tan
git Aug⁹. 8. de tri. c. 3. Bonū h ⁊ bonū illud tolle h
⁊ illud: ⁊ vide ipm bonū ſi poteſ. ita deū videbis
⁊ ibidē inferius ſatis pꝫ quō nō ſolū pōt cognoſci
deus in iſto q̄ſi cōfuſo conceptu boni: ſed in conce
ptu quodāmō ppꝛio: ſi intelligiſ bonū per eēntiam
uel bonū ſūmum. vñ ait inferi⁹: ſi poteris ſine illis
que pticipatiue bona ſunt pſpicere ipſuꝫ bonū cu
ius pticipatiōe ſunt bona: pſpexeris deū. ¶ Cōſi
milr per h uerū pōt intelligi ipm uerū. ⁊ ſm Au
guſtinū ibidē. c. 2. Deus vitas eſt. cū dr vitas mane
ſi poteſ in intellectiōe vitatis: ⁊ ſi intelligas vitatē
nō tm̄ in cōi: ſed per eēntiā iā hēs cōceptū quodā
modo ppꝛiū deo. Bꝛeuiter dico q qōcunq̄ꝫ trāſcen
dens per abſtractionē a creatura cognita pōt in
ſua indñia intelligi: ⁊ tūc cōcipiſ de⁹ q̄ſi confuſe ſi
cut aīali i intellecto hō intelligiſ. Sed ſi tale tran
ſcendēs in cōi intelligiſ ſub rōne alicuius ſpālio
ris perfectiōis: puta ſūmū uel pmū uel infimū: iaꝫ
hētur cōceptus ſic deo ppꝛius q nulli aliq̄ conue
nit. ¶ Cōſilr abſtrahēdo a numero ppꝛie accepto
qui. ſ. eſt q̄titas diſcreta: rōnē ppꝛie diſcretionis:
hñi pōt cōcept⁹ ei⁹ qō eſt trinitas. Et ad iſtum mo
dū acqrendi cognitionē ſimplicē iſtoꝝ terminorū
deus ⁊ trin⁹ ſufficit nā aīe ēt in hoc ſtatu. Qō p
baſ p̄. qꝛ fidelis ⁊ ifidelis ꝯdicētes ſibi de hac p
poſitiōe. de⁹ eſt trin⁹ ⁊ vnus. nō tm̄ ꝯdicūt ſibi de
noibus: ſed de cōceptib⁹: qō nō eēt niſi uterq̄ꝫ in in
tellectu ſuo hēret cōceptū terminoꝝ. Hoc 2° pbaſ:
qꝛ fides que diſtinguit iſtū ab illo cū nō ſit hit⁹ in
clinās ad aſſentiendū ex notitia terminoꝝ nō eſt
rō noſcendi terminos: ſed pſupponit eoꝝ notitiaꝫ.
3° pōt idē oſdi. qꝛ abſtractio entis ab h ente: ⁊ ſū
mi ab hoc ſummo in ſenſibilibus eſt nālis: ⁊ iſta
duo ſibi coniuncta nō hñt repugnantiā: pp qō rō
iſta ens ſummū nō eſt rō in ſe falſa: ſicut logſ phs
T.c.34. 5. meta^ce. c. de falſo: q illa rō eſt in ſe falſa cui⁹ ptes
includūt repugnātiā: ⁊ illa nō pōt cōcipi aliq̄ actu
ſimplici intellect⁹: ⁊ per oppoſitū iſta ens ſūmum
pōt vno actu cōcipi: qꝛ alterū iſtoꝝ non repugnat
alteri. ¶ Reſtat ulteri⁹ videre q̄liſ aīa hñs notiti
am de pdictis termis. ſ. de⁹ ⁊ trinus poſſit ex natu
ra ſua cogſcere vitatē hui⁹ ppoſitiōis. deus eſt tri

nus: ⁊ cū poſſit intelligi de cōplexiōe hēri notitia
credulitatis uel ſcie: ⁊ hoc uel ſcie pp qd. uel qa. vi
dēdū eſt que iſtarū poſſit hñi de iſto cōplexo. deus
eſt trin⁹. Dico q pꝛima. ſ. notitia credulitatis ſaltē
acqſite pōt haberi etiā modo ex nālibus. hoc pba
tur: qꝛ ſm Aug^m. ii. de ci. c. 3. Ea que remota ſunt a
nr̄is ſenſibus qm̄ nr̄o teſtimonio ſcire nō poſſum⁹
de his alios teſtes reqrim⁹ eiſq̄ꝫ credimus a quo
rū ſenſibus remota eē uel fuiſſe nō credim⁹. ⁊ idē
15. de tri. c. 12. uel. 23. Abſit ut ſcire nos negem⁹ que
teſtimonio didicim⁹ alioꝝ. Aliogn neſcim⁹ eē ocea
nū: neſcim⁹ eē terras atq̄ꝫ urbes que celeberrima
fama cōmēdat. Ex his ⁊ ſimilibus auctoritatibuſ
eius hēm⁹ q credere poſſum⁹ teſtimonio alioruꝫ
etiā tā firmiter ut illud credere dicatur apud eum
ſcire: igitur magis poſſum⁹ ⁊ magis debem⁹ cre
dere teſti magis ueraci: ⁊ adhuc magis coitati q̄ꝫ
perſone ſingulari: nūc autē eccl'ia catholica eſt cō
munitas maxie uerax. quia illa maxie ueritatē cō
mēdat ⁊ mendaciū repꝛehendit. igitur eius teſti
monio certiſſime credi pōt. ⁊ pcipue in illis in qui
bus illa plus damnat mēdaciū: puta de his que
ſunt fidei ⁊ morū. Pōt igitur viatoꝛ ex natura ſua
audita ⁊ intellecta cōi doctrina eccleſie firma cre
dulitate aſſentire his que ipſa docet de fide ⁊ mo
ribus. inter que pꝛincipale eſt de trinitate in diui
nis. De iſta credulitate acqſita vr accipi illud ad
Ro. io. Fides ex auditu. ſ. ſane doctrine chꝛiſti: de
qua ſubdit: Auditus autem per uerbuꝫ chꝛiſti. de
iſta etiā pōt accipi illud Aug^ni contra ep'lam fun
damēti. h. Ego inquit euāgelio nō crederē niſi me
eccl'ie catholice auctoritas cōpelleret. Sed ultra
iſtā fidē acqſitā habem⁹ fidē infuſam. ⁊ ad illā ha
bendam: lꝫ poſſit homo ex naturalibus ſe diſpone
re: non tamē ex nā intrinſeca: nec ēt concurrentib⁹
quibuſcūq̄ꝫ cāis nāliter motiuis intellectus ad eā
pōt attingere: qꝛ illam ſolus deus infundit qui nō
eſt cauſa naturaliter motiua alicuius intellectus
cauſati. ¶ Cōparando fidē infuſam ⁊ fidē acqſitā
ad actū credēdi in hoc conueniunt q qñ inſunt ei
dē aīe actus vnus ⁊ idē credendi elicitur ſm incli
nationē utriuſq̄ꝫ: qꝛ qñ ſunt due foꝛme que nāliter
inclināt ad actū in eodē operante. utraq̄ꝫ quātū eſt
de ſe neceſſario ⁊ ſemper inclinat ad actū: ⁊ ideo
quādocunq̄ꝫ actus eliciſ: eliciſ ſm inclinationem
utriuſq̄ꝫ. Et ſi per hoc quod eſt actū credēdi initi fi
dei iſti itelligaſ actuꝫ elici ſm inclinationam eius
tunc concedendū eſt q actus credēdi inititur utri
q̄ꝫ fidei. Eſt tñ dīa vna quātū ad hoc qō eſt actuꝫ
elicere. iſta. ſ. q ex fide acqſita etiā ſi ſola inſit pōt
elici actus credēdi. ſicut credimus certis articulis
teſtimonio fidedigno aſſerentis: ad que tñ non in
clinat aliqua fides infuſa. Hereticus ēt in vno arti
culo diſſentit: aliīs articulis credendo: non ex fide
infuſa. cum illa nō poſſit ſtare cum hereſi in quo
cunq̄ꝫ articulo. Sed ex fide ſolū infuſa non poteſt
quis elicere actū credēdi ⁊ hoc de lege cōmuni: lꝫ
deus fidei infuſe aſſiſtendo poſſet mouere intelle
ctum ad aſſentiendū actualr illi ad qō fides illa
inclinat. ſed tūc foꝛte non ex ſola inclinatione fidei
iſtius eliceref actus ille: ſed ex motione diuina: ⁊
multo magis de lege cōmuni ex ſola fide iſuſa nō
pōt hēri actus credēdi: hoc pꝫ de puero baptiſato:
quia ſi poſtea nutriref in deſerto uel iter infideles
⁊ nullā haberet doctrinā de credēdis nunq̄ꝫ actū
rectū credendi eliceret. Et rō eſt quia fides infuſa

Univerſidad de Deuſto Bibl

inclinat ad credendum ea que nō habet euidētias
ex terminis:nec includunt aliquā euidentiā cōne
xionis terminorum ſi termini ſint apprehenſi ex
ſenſibus. ¶ Contra.nec fides acqſita includit ta
lē euidētiā. ¶ Rñſionē quere alibi.

¶ Rñdeo ſicut hñi pōt in.3.di.23.⁊ 24.Fidē infu
ſaꝫ nobis ineſſe:eſt tñ creditū.iō nullo mō euidē
tiā facit. Acqſitā expimur nobis ineſſe:qua me
diāte obcta credibilia ſunt per auditū pñtia.⁊ ſic
aliquo mō euidētia.lꝫ ꝓpē neutra ſit ex obcto eui
dens. Per iſuſaꝫ ſine acqſita nō pōt qs exire in
actū.ut pꝫ ſtatim ſupius. Euidētiā hꝫ acqſita ex
teſtimonio reuelantis ſiue pdicantis.

¶ Alia differētia eſt ꝗtū ad hoc ꝙ eſt actū initi fi
dei:q fides infuſa nō pōt inclinare ad aliqō falſū.
inclinat autē virtute lumis diuini cui⁹ eſt pticipa
tio:⁊ ita nō niſi ad illud qō eſt cōforme illi lumini
diuino. Actus igiť credēdi inq̄tū innitiť iſti fidei
nō pōt tēdere in aliqō falſum. Sed fides acqſita
coiter initiť aſſertioni alicuius teſtis qui poſſet de
ficere.⁊ iō illa fides nō tribuit actui credēdi inquā
tū ſibi initiť qō nō poſſit ſibi ſubeſſe falſuꝫ: frequē
ter tamē nō ſibi ſubeſt falſum:qñ.ſ.teſtis cui⁹ teſti
monio innitiť in teſtificādo illud ſit uerax. Et dixi
coiter q deo imediate reuelāti poſſet qs credere
credulitate acquiſita.ſi aliud nō ſit uerū reuelari a
deo ꝗꝫ actū credēdi uľ noſcēdi cāri imediate a deo
in eo cui ſit reuelatio. Et qñcūqꝫ ad idē inclinat fi
des iſuſa ⁊ acqſita:tūc necio acqſite nō ſubeſt fal
ſum:nō ꝙ hec neceſſitas ſit ex ipſa fide acqſita: ſꝫ
infuſa cōcurrēte cū ipſa ad eūdē actū. Innitiť igiť
actus credēdi fidei infuſe tanq̄ꝫ regule certe ⁊ oi
no infallibili a qua act⁹ hēat ꝙ nō poſſit eē falſus:
ſed initiť acqſite tanq̄ꝫ regule min⁹ certe:q nō per
illā repugnaret actui ꝙ eēt falſus uel circa falſum
obctū. ¶ Cōtra iſtā differētiā pōt argui ſic:qñ ad
eūdē actū concurrit regľa fallibilis:lꝫ cū regľa in
fallibili ille actus nō eſt infallibilis.ꝓbať per ſilē:
q ex duab⁹ ꝓmiſſis ꝗrū vna eſt necīa ⁊ alia con
tingens nō ſeqtur cōcluſio necīa: ⁊ rō eſt:quia qō
depēdet ex plurib⁹ nō pōt eē pfectioris cōditiōis
ꝗcūqꝫ illoꝝ:nūc aūt quicūqꝫ actus credēdi ad hoc
ꝙ eliciať depēdet a fide acqſita mouēte.igiť ſi illa
ſit fallibilis:nunq̄ꝫ act⁹ elicitus erit ex pncipio tali:
qn ſibi poſſet ſubeſſe falſum. ¶ Rꝫº ad qōcūqꝫ in
clinat lumē fidei infuſe illud eſt determiate uerū:
ſi aūt ad idē inclinet ſimľ aliud qō ꝗtum eſt de ſe
poſſet inclinare in falſuꝫ nō ab illo alio:ut tale.ſed
ab iſto lumie hēreť ꝗꝫ in illo actu nō ſit deceptio.
¶ 3ª differentia poſſet poni que cōuenit cū pma:
que.ſ.eſt ꝙ nō pcipio me inclinari in actū per fidē
infuſaꝫ ſiue ſm illā elicere actū:ſed tñ pcipio me
aſſentire ſm fidē acqſitā uel ei⁹ principiū.ſ.teſtimo
niū cui credo:quia ſi perciperē me habere actum
ſm fidē infuſam: ⁊ cū hoc ſcirē ꝙ ſm fidem infu
ſam nō pōt haberi act⁹ niſi determiate uerus:pci
perem ꝙ actus meus nō eē poſſet falſus: q ex hꝰ
ſequiť ꝙ perciperē ꝙ obiectū actus nō poſſet eſſe
falſum: ⁊ tunc ſcirem illud.i.infallibiliter cogſcerē
illud eē uerū:qō nullus expitur in ſe ut credo quā
tūcunqꝫ aliqs hēat utrāqꝫ fidē: ⁊ ſm utrāqꝫ aſſen
tiat.tñmodo igiť credim⁹ in uľi ꝙ tendens in ali
quod cōplexū ſm inclinationē fidei infuſe in hoc
nō poſſet errare.qs aūt ⁊ qñ ſm eā tēdit:nec ipſe
met tendens ſcit nec alius:nec aliqs certitudinali
ter experitur. ¶ Contra hoc.12.de tri.c.1. Non ſic

Quere ad hꝰ in plo.reportationū ⁊.1.hꝰ diſa 3.

Quere in fronte.

videť fides in corde in quo eſt ab eo cuius eſt: ſed
eam tenet certiſſima ſcia clamatqꝫ conſcia. ⁊ poſt.
Illud qō credere iubemur videre non poſſumus:
ipſam tñ fidem qñ eſt in nobis videmus in nobis.
¶ Rꝫº.intelligit ſic fidem videri quō concedit aiaꝫ
ſemper ſe noſcere:nō ꝙ ſemper ſit actus elicitus:
ſed q ſemp eſt perfecta preſentia obcti actu intelli
gibilis.vnde ſubdit ibi:rerū abſentiū pñs eſt fides
⁊c̄.ita ꝙ gñaliter illud ad qō habet anima poten
tiam accidentalē propinquā noſcēdi:hoc Aug⁹ di
cit eam noſcere. ¶ Alr̄ diceret ꝙ accipit fidē pro
actu credendi de qua ibidē parū poſt dicit. Aliqñ
rebus falſis accōmodať fides.hoc eſt aliqs actus
credendi. De ſcia quia:dico ꝙ nō poteſt aliqs mo
do ex naturalibus attingere ad ſic intelligendum
trinitatem in diuinis:q non pōt ſcire illud de cau
ſa per effectum demonſtratiōe quia:quo circūſcri
pto remanet in cā qcqd eſt neceſſariū ad cāndum.
ſed circūſcripta per ipoſſibile trinitate haberetur
qcqd neceſſariū eſt in deo ad cauſandum creatu
ram:q ⁊ principium formalē cauſandi perfectuꝫ
⁊ cōpletum ⁊ ſuppoſitū habens illud principium
formale perfectū:ut pꝫ in q̄dā queſtione prehabi
ta de hoc mota.videť autē ad cauſationē ſufficere
ſuppoſitū perfectū habēs principiū formale perfe
ctuꝫ.De ſcia ꝓpter quid:dico ꝙ non poteſt anima
modo ex naturalib⁹ attingere ad ſciendū propter
qd deū eē trinū:q notitia eius qō eſt ꝓpriſſimuꝫ
ſubiecto nō continetur virtualiter primo ⁊ euiden
ter niſi in per ſe ⁊ ꝓprio cōceptu ſubiecti uľ in ipo
ſubiecto ſic concepto.eſſe trinū eſt huiuſmodi re
ſpectu dei.igiť nō pōt ſciri ꝓpter qd de deo niſi ha
bito tali conceptu dei:ſed talis non habeť pro ſta
tu iſto de lege cōi.ſicut patet in prima concluſiōe
que fuit de ſimplici notitia terminoꝝ.probatio ma
ioris.q tale ꝓprium aut ſciret de ſubiecto ꝓprio
⁊ per ſe pcepto. ⁊ tūc patet vitas illi⁹ maioris.aut
ſcireť de ſubcto concepto in vniuerſali uel indiſtin
cte: ⁊ de ipo ſic concepto non pōt ſciri ꝓpter quid
niſi per cōceptū illius ꝓprium ⁊ diſtinctū. Exem
plum eē primā figurarū nō pōt ſciri pp qd de ali
qua figura in cōmuni niſi per mediū ꝓprium.ſ.per
rōnē circuli.nec miruꝫ:q predicatū ꝓpriū ad hoc
ꝙ ſciať pp quid requirit mediū ꝓpriū.De iſto ſciri
ꝓpter qd uere eēnt due prime cōcluſiones que po
ſite ſunt ſupra in queſtione de oipotentia.ſed nō
ſunt hic ad ꝓpoſitū.q hic tñ queritur de notitia
poſſibili modo ſe haberi ex naturalibus.

Detur ſup q.8.⁊ in.2.q.1.

ſ.poſterioꝝ

De ſecūdo principali

lꝫ notitia per ſe ⁊
ꝓpria ⁊ imediata poſſit diſtingui in intuitiuam ⁊
abſtractiuā de qua diſtinctiōe prius eſt habitum.
tamen de utraqꝫ videť iſta concluſio nunc tenēda
ꝙ anima nō pōt attingere ad notitiam dei ꝓpriaꝫ
⁊ imediatā ex perfectione ſua naturali etiam pro
quocunqꝫ ſtatu nature:concurrentibus etiā qui
buſcunqꝫ cauſis naturaliter motiuis ipſius anime
ad cognoſcendum. ⁊ idē diceret de angelo. Et rō
eſt quia omnis talis intellectio.ſ.per ſe ⁊ ꝓpria ⁊
imediata requirit ipſum obiectū ſub ꝓpria ratione
obiecti preſens ⁊ hoc uel in ꝓpria exiſtentia.puta
ſi eſt intuitiua.uel in aliquo perfecto repreſentan
te ipſum ſub propria ⁊ per ſe ratione cognoſcibi
lis ſi fuerit abſtractiua.deus autem ſub propria ra
tione diuinitatis non eſt preſens alicui intellectui
creato niſi materie uolūtarie.de pñtia reali patet

q.6.⁊.13.⁊ 1.2.di.3.q.9 ⁊ 1.3.di.14.q.3.⁊ ſuper 7.meta^ce.q.15.⁊.18.

per illō Ambr.ſup lucā.in ei⁹ ptāte ſatis eſt videri
cui⁹ nāe nō eſt videri ſi vult videť:ſi non vult non
videť.optīe dič ꝙ ei⁹ nāe nō eſt videri.ſupple a cre
atura:q eius nā nō eſt cā nāliter actiua hui⁹ viſio
nis:nec ēt aliq nā creata que eſt nāliter actiua pōt
eē cā hui⁹ viſionis uel pfecte pñtie obcti:q nō pōt
cōtinere in ſe perfecte eēntiā illā ſm entitatē ſuam.
igitur nec ſm ſuā itelligibilitatē. ¶ Per idē ēt pꝫ:
ꝙ nihil creatū pōt eē cā ei⁹ pñtie etiā abſtractiue
apud intellectū:q nō pōt cāre aliqd qō ſit repñta
tiuū ꝓpriū ⁊ per ſe diuinitatis ſub ꝓpria rōne cog
ſcibilis:q tale repñtatiuū non pōt cāri niſi uel ab
ipſomet cogſcibili:uel ab aliq pfecte cōtinente ipꝫ
ſub rōne ſue cogſcibilitatis. ¶ Et ſi igiť de⁹ poſſit
cogſci per aliqō repñtatiuū:illud tñ nō poſſet cāri
niſi imediate ab ipo deo illud uoluntarie cauſan
te. ¶ Contra iſtud.qcqd per ſe continet ſub primo
obcto nāli alicui⁹ potētie:ad illud potētia pōt nāli
ter attingere:alioqn obctū pᵐ nō eēt adeq̄tū potē
tie:ſed trāſcēdēs in rōne obcti.nūc aūt ens qō eſt
pmū obctū nāle intellect⁹ viſſime cōuenit ipi deo.
igiť ⁊c̄.Diceret ꝙ obctū primū nāle pōt duplr̄ in
telligi.vno mō ad qō potētia inclinat. Alio mō ad
qō potētia pōt nāliter attingere.ſ.ex cōcurſu cāruꝫ
nāliuꝫ.Ens in ſua coitate ſiue ſit vniuocatiōis ſi
ue analogie.nō curo mō. ⁊ ſi ponať obctū adeq̄tū
cuiuſcūqꝫ intellectus creati loquēdo de obcto ade
quato pᵒ mō:nō tñ de obcto adeq̄to 2º mō:imo ſic
pro quocūqꝫ ſtatu cuiuſcūqꝫ intellectus creati pci
ſe ens limitatū eſt obctū adeq̄tū:q pciſe illud pōt
attingi virtute cāe nāliter motiue intellect⁹. Sed
nec ens adhuc in tāta coitate acceptū eſt obctum
nāle intellect⁹ humani ut videnť aliq dicere:ſꝫ ſpe
cialiter qditas rei mālis. Ad qō poniť talis rō.po
tētia ꝓportionať obcto. ¶ Triplex āt poniť potē
tia cognitiua.quedā oino ſepata a mā ⁊ in eēndo
⁊ in cogſcēdo ut intellect⁹ ſubē ſepate. Alia coniū
cta māe: ⁊ in eēndo: ⁊ in opando ut potētia orga
nica:ſicut ſenſus.3ª que eſt forme hñtis eē in mā.
ſed ipſa nō utiť mā ſiue organo māli in opando.ta
lis eſt intellect⁹ nr̄. Iſti triplici potētie corrñdet tri
plex obctū ꝓportionatū.prime qditas ſepata oino
a mā.ſecūde ſingulare oino māle.tertie igiť corrñ
det qditas rei mālis:que lꝫ ſit in mā:tñ nō cogſciť
ut in mā ſingulari. Sed ſi illud intelligeret de ꝓ
prio obcto intellect⁹ hūani ut eſt talis potētia:ſeq
reť ꝙ intellect⁹ bti hēret qditatē rei mālis pro ob
iecto adeq̄to:uel ſi nō:nō maneret eadē potentia
que mō:quorū utrūqꝫ eſt falſum:nec ualet dicere
ꝙ eleuať per lumē glīe.nullus eni habit⁹ eleuanſ
potētiā pōt hře obctū qō trāſcēdat pᵐ obctū potē
tie:q tūc ille hitus nō eēt illi⁹ potētie:ſed uľ eēt in
ſe potētia:uľ faceret potētiā eē aliā ab iſta:ſic hřet
aliud obctū pmū.dico igiť ꝙ obctuꝫ naturale hoc
eſt nāliter attingibile adeq̄tū intellectui nr̄o. ⁊ ſi ꝓ
ſtatu iſto ſit qditas rei mālis:uel forte adhuc ſpāli
us qditas rei ſenſibilis intelligēdo:nō de ſenſibili
ꝓprie ſolū:ſed ēt de incluſo eēntialr̄ uel virtualr̄
in ſenſibili:tñ obctuꝫ adeq̄tū intellectui nr̄o ex nā
potētie nō eſt aliqd ſpālius obcto itellect⁹ angeli
ci:q qcqd pōt intelligi ab vno ⁊ ab alio: ⁊ hꝰ ſaltē
cōcedere debet theologus qui ponit iſtū ſtatū non
eē nālē nec iſtā impotētiā intelligēdi reſpectu mul
toꝝ itelligibiliū eē nālē ſed penalē. Iuxta illud.15.
de tri.27.uel.82.certa inqt oculis tuis interiorib⁹
lux illa mōſtrauit.illa.ſ.eterna de qua ibi locutus

Ideꝫ habet Aug⁹ de vi dēdo deū.

Videw.1.1.q.1.⁊ hūc q.1.⁊ alibi ſpe.

Tho.pma pte ſumme q1.ar¹º.4 ⁊.q.85.ar.1

eſt: ⁊ ſubdit.que igiť cā cur acie fixa ipſam videre
nō poſſis niſi utiqꝫ infirmitas: ⁊ qs eā tibi fecit ni
ſi iniqtas. ⁊ de hoc ſupra ibidē. O tu aia mea ubi
te ſentis eē:ubi iaces:ſeqtur.agnoſcis recte te eſſe
in hꝰ ſtabulo qūo ſamaritan⁹ ille perduxit illū queꝫ
reperit multis a latronib⁹ inflictis vulnerib⁹ ſemi
uiuuꝫ relictū. Tñ phs qui ſtatū iſtū diceret ſimpli
citer nālē hoi:nec aliū exptus erat:nec rōne cogē
te cōcluſit.diceret forte illud eē obctuꝫ adeq̄tuꝫ in
tellectus humani ſimplr̄ ex nā taliſ potētie qō pce
pit ſibi eē adeq̄tū pro ſtatu iſto. ¶ Cōtra iſta ar
guiť.ꝙ ens non tñ limitatū:ſed illimitatū ſit obie
ctuꝫ nāliter motiuū intellect⁹ creati: ⁊ ita ens ut
eſt indifferens ad utrūqꝫ erit obctuꝫ adequatū na
turale.ſ.per actionē cāe nāliter agētis attingibile.
¶ Et arguiť pᵒ ſic.eiuſdē obcti pmi accepti ſꝫ ſuā
totā indifferētiā ad potētiā quā pᵒ reſpicit acceptā
ſm ſuā totā indifferētiā:eſt idē modus ſe habēdi
in mouēdo.ſ.nāliter uel nō nāliter.nūc autē ens il
limitatū mouet naturaliter aliquē intellectū diui
nū.igiť ſimili modo mouet quēlibet intellectum.
Alia eſt minor iſta.aliqō ens mouet nāliter intelle
ctū cāťū. ⁊ ſeqť.igiť qōlibet ſiſi mō mouebit. Ma
ior iſta ꝓbať pᵒ inducēdo de potētijs ⁊ obctis eaꝝ
pmis: ⁊ per ſe obctis cōtentis ſub illis pmis.ꝓba
tur 2º q obctū ꝓpriuꝫ ſm totā ſuā indifferētiam
eſt adeq̄tū obctū ⁊ reſpicit potētiā ſuā ſm totū ge
nus ſuuꝫ ut ꝓpriū extremū. Aliqs igiť eſt modus
ꝓpri⁹ ſm quē hꝰ extremū reſpicit illud. Ille idē mo
dus ſaluabiť inter ꝗcunqꝫ extrema pticulr̄ cōtēta
ſub iſtis pmis extremis:q pticularia extrema. ⁊
ſe reſpiciunt ſm hꝰ ꝙ includūt pma extrema: ⁊ ita
ſe reſpiciunt eodē mō quo illa pma. ¶ P.ois act⁹
pcedēs actuꝫ uoluntatis eſt mere nālis.nunc autē
actio eēntie diuine etiā ut eſt obctuꝫ mouēs intel
lectuꝫ creatuꝫ precedit actū uoluntatis.igiť ⁊c̄.ꝓ
batio minoris:q eēntia ut eēntia eſt obctuꝫ beati
ficuꝫ:nō āt eēntia ut uoluntas:uel ut uolēs.igitur
mouere ad actū btificuꝫ cōuenit eēntie rōne qua
eēntia eſt: ⁊ per ꝯñs illa erit pōr actiōe uoluntaťs.
¶ Cōfirmatur.q ſi per ipoſſe de⁹ nō eēt uolēs eēn
tia ſua naturalr̄ moueret intellectū ad videndum
ipſam.igiť ⁊ mō ſimilr̄ mouebit:cū nō moueat in
quātuꝫ uolēs.ſicut nec eſt pᵐ obctuꝫ inq̄tuꝫ uo
lens. ¶ P.obctuꝫ oē gignit notitiā actualē ſui. ⁊
iſta gignitio eſt naturalis pp qō genituꝫ dr̄ ꝓles
ſm Aug^m.9.de tri.c.ulti.igiť iſta viſio eēntie in in
tellectu bti naturalr̄ gigneť ab illa eēntia. ¶ P.ſi
uoluntas neceſſario concurrit cum eēntia in rōne
pncipij motiui ad actum beatificuꝫ itellectus crea
ti:quero quis eſt ordo eēntie ⁊ uoluntatis in mo
uendo.uoluntas nō pōt dici rō motiua prima: ⁊ eſ
ſentia ſecunda ꝗſi virtute ei⁹ mouēs.opꝫ igiť dare
econuerſo.ſ.ꝙ eēntia ſit pma rō motiua: ſed pma
rō motiua in mouēdo tenet ſuū ꝓprium modū mo
uendi.non enim determinať ad mouendū per illō
qō ſcōm eſt.ſed determinat ipſum ad mouendum.
ſicut videmus ꝙ actiuū nāliter quantum eſt de ſe
neceſſario agit:in illa tamē actiōe in qua ſubiacet
uoluntati non neceſſario agit:ſed pōt contingenť
agere ⁊ nō agere:nō quidē ex ſe:ſed ꝓpter contin
gentiam in uoluntate ad agendū. ¶ Similiter ſi
uolūtas in agēdo ſubiaceret pncipio nāliter actio
determinaretur ab illo ad determiate agendum.
¶ Hic intelligendū eſt ꝙ motio omnino prima in
entib⁹ eſt necio nālis.q omni motioni uoluntatis

Digreſſio pro fūdiſſima theologica fūdamētalis ubiqꝫ notanda.

Universidad de Deusto Biblioteca

eſt alia ꝑſuppoſita. Et ſi aliq̄ motio in entibꝰ eſt nō
nālis: maxīe motio uolūtatis eſt nō nālis. Itē aliq̄
motio pōt itelligi eē ad terminū ſimplr̄ īfinitū. ali
qua aūt ad terminū finitū. uel ad īfinitū includen-
tē finitū: ⁊ illa que eſt ad terminū infinitū ſimplr̄
eſt ꝑoꝛ: q2 nō pōt īfinitū ꝑexigere finitū. Sicut igiꝛ
loq̄ poſſumꝰ: lȝ ip̄ꝛopꝛie accipiēdo motionē exten
ſiue: aſſignari pōt oꝛdo motionū in entibus: ⁊ ſic
loquēdo oīno p̄mū mobile motiōe nāli extēſiue lo
quēdo eſt intellectꝰ diuinꝰ. ⁊ iō p̄mū motiuū motio
ne nāli eſt eēntia diuina ut eſt p̄mū obctū intelle-
ctus ſui. igiꝛ oīno p̄ma motio eſt nālis motio itelle
ctus diuini a ſuo obc̄to: ⁊ cū nāle mouēs moueat
mobile inq̄ītū pōt. illud aūt obctū pōt mouere ad
intellectionē actualē ſui: ⁊ h̄ in intelligentia inge-
nita illius pſone in qua p̄ eſt eēntia: ⁊ ad actualeȝ
notitiā ſui genitā: ad utrāq3 mouebit: lȝ oꝛdīe q̄dā
q2 qō eſt alicui p̄nm operādi opatione imanēte: ⁊
ꝓducēdi ꝓductū diſtinctū quodāmō eſt p̄riꝰ p̄nm
opandi. ℭ Si dicas ꝙ ꝓductio imanet in diuinis
ſicut opatio. ℭ Rꝫ° ꝓductio nō imanet q̄ītū ad ter
minū. opatio aūt oīno imanet. Silr̄ eēntia eſt nāle
motiuū ad intelligēdū qōcūq3 itelligibile ſimplex
ſed nō niſi prius illa eēntia ſit in oībꝰ ſuis ſuppo-
ſitis: nō qdē ꝙ ſine h̄ eēt defectꝰ p̄ncipij actiui: ſed
ex p̄te termini reqriꝛ oꝛdo. Sic igiꝛ completa eſt
actio mere nālis: ⁊ ad terminū oīno p̄mū. ſ. īfinitū
ubi motio oīno p̄ma eſt elicere uel q̄ſi elicere intel
lectionē in intelligētia p̄ina: ⁊ huic ꝓꝛia eſt gigne
re uerbū. ℭ Dāc ſeqtur actio que nata eſt eſſe ad
terminū oīno p̄mū: puta ad eēntiā p̄mā coīcandā:
que lȝ nō ſit nālis: tn̄ eſt oīno neceſſaria. ⁊ hec eſt
motio uolūtatis: ⁊ hec q̄ſi duplex. ſ. ad amare ſim
plex ⁊ etiā ad amorē ꝓcedētē. ⁊ hec duplex motio
uolūtatis coꝛr̄ndet duplici motioni nāli que dicta
eſt eē in itellectu ad intelligere ⁊ dicere. ℭ Cōtra.
actio nālis in eodē p̄cedit actionē nō nālē. nūc aūt
per te actiōe nāli īntellectꝰ diuinꝰ intelligit creabi-
le. igiꝛ iſta actio p̄cedit oēm actionē uoluntatis. ⁊
ita ſpirationem ſpiritus ſancti. ℭ Reſpondeo ma-
ioꝛ eſt v̄a loquendo in eodē oꝛdine ex parte termi-
ni. hic autē eſt alius oꝛdo ex parte p̄imi termini
⁊ ſecundi. ⁊ iō naturalis in vno oꝛdine ſeqtur nō
naturalem in alio oꝛdine. p̄ma enim diſtinctio oꝛ-
dinū attendiꝛ ex p̄te terminoꝝ. 2° ex p̄te p̄ncipioꝝ
q̄ītū ad modū p̄ncipiandi. ℭ Cōtra. oꝛdo p̄ncipio
rum eſt ꝑoꝛ oꝛdine terminoꝝ ſicut ⁊ p̄ncipiū ter-
mino. na per p̄nm terminꝰ ꝓduciꝛ ul̄ coīcaꝛ. ℭ Rꝫ°
aīs uerū eſt de termīo totali qui ſimplr̄ capit eēe.
nō aūt de termino foꝛmali qui ſolūmō capit eē ſm
qd. ℭ Cōpleto toto iſto ꝓceſſu origis reſpectu p̄ri
mi termini. ſ. eēntie diuine coīcāde. ſeqtur oꝛdo ali
us reſpectu termini ſcōi eēntie. ſ. creabilis. ⁊ qdem
eēntia ipſa diuina in iſto ſcōo oꝛdīe mouet p̄ ad in
tellectionē ſimplicē oīs intelligibilis. ⁊ hec intelli
gentia ut iā eſt in tribꝰ ſuppoſitis. nō aūt mouet ad
diſtinctā notitiā v̄itatis cuiuſcūq3 cōplexionis: qa
ſi moueret determinate ad cog̃ſcēdā alterā p̄tē in
futuris contingentibus: cū nāle mouēs necīo mo
ueat: ſeqtur ꝙ intellectꝰ diuinꝰ necīo intelligēt hāc
p̄tē ꝯdictiōis fore uerā: ⁊ ita uel poſſet errare: uel
oppoſitū nō poſſet euenire: ⁊ tūc nō eēt contingēs
ſed necīuȝ: illud qō poniꝛ eē contingēs. ℭ Si q̄ra
tur cū idē videaꝛ eē oꝛdo cuiuſcūq3 itelligibilis ad
p̄mū intelligibile q̄re p̄mū nō eque necīo mouet
ad cognitionē cuiuſcūq3. ℭ Rꝫ°. nāliter moueret

⁊ per ꝯñs necīo ad cognitionem cuiuſcūq3 qō eſt
poſē nāliter ⁊ necīo cognoſci. huiuſmodi eſt quod
cunq3 obctū ſimplex. ⁊ etiā qōcūq3 cōplexū ueri
necīuȝ. nō aūt tale eſt aliqō cōplexū de exītia con
tingentis: q2 nō eſt natū eē determinatū ad ueritā
tē. ℭ Et ſi queras q̄re nō necīo mouet ad talē co-
gnitionē de cōplexo habendā qualis poſſet hr̄i de
eo. ℭ Rꝫ° aut moueret ad cog̃ſcēdū ſub diſiunctio
ne hoc fore uel nō fore: ⁊ hec cognitio nō eſt deter-
minata de altera p̄te. Aut ſi moueret determinate
ad cog̃ſcēdū alterā p̄tē illa neceſſario eēt determi-
nata. ℭ Cōpleto toto oꝛdīe motiōis necīe ſequiꝛ
motio cōtingens. illa nō pōt eē per p̄ncipiū nālis
motiōis: q2 illius nō eſt niſi necīo mouere. igiꝛ opȝ
illiꝰ motiōis p̄ncipiū ponere uoluntatē. Et ſit hꝰ
motio cōtingēs oꝛdiate. p̄ ad intra: q2 niſi ipſa de-
termineꝛ in ſe ad uolēdū alterā p̄tē nunq3 determi
nabit aliqd ad ex. p̄ igiꝛ determiat ſe ad uolēdū h̄
fore determinate. 2° ex h̄ intellectꝰ vidēs iſtā deter
minationē uolūtatis īfallibilē nouit h̄ eē futuruȝ.
ecōuerſo igiꝛ eſt in motiōe neceſſaria ⁊ contingen
te: q2 in necīa p̄rimū p̄nm eſt nāle. ⁊ iō p̄ nāliter de
terminaꝛ ad ꝓp̄riā actionē. In contingente p̄mum
p̄ncipiū eſt liberū: huiꝰ actio in p̄ oꝛdīe ſeqtur na-
turalis. Cōpleta motiōe cōtingente ad intra ſequi
tur motio ad extra. Illa igiꝛ tota eſt cōtingens: ⁊
per ꝯñs īmediate ipſius uoluntatis ut p̄ncipij. nul
lū igiꝛ intellectū creatū mouet eēntia ut eēntia tā-
q3 motiuū per modū nāe: ſed oēm intellectionē illi
us eēntie quā nō cāt aliqō creatū cāt īmediate uo
lūtas diuina. ℭ Per hoc p3 ad argumēta iam fa-
cta in ꝯriū. Maioꝛ eni p̄rimi argumēti debet ſic in
telligi. q̄ícūq3 potētiā īmediate mobilē a tali obie
cto īſm obctū vnifoꝛmiter mouet. ℭ Nūc āt q̄ītū
ad p̄mā minorē eēntia diuina eſt motiua īmediate
ſui intellectꝰ: ſed nō intellectus creati: q2 intellectꝰ
diuinꝰ eſt p̄rimū mobile oīno. ⁊ iō p̄ moueꝛ a p̄ma
foꝛma motiua. ⁊ nihil aliud eſt īmediate mobile a
p̄ma foꝛma motiua: q2 nō pōt īmediate mouere ni
ſi p̄ mō motiōis: ⁊ nihil aliud natū eſt ſic moueri.
Si igiꝛ cōcludas ꝙ eēntia diuina eodē modo mo
uet oēm intellectū: ꝯcedaꝛ quē īmediate mouet: ſ3
ille eſt ſolus intellectus diuinꝰ: ut p3 ex dictꝭ. Alia
minoꝛ. ſ. ꝙ obctū creatū naturaliter mouet: v̄a eſt
de intellectu quē īmediate mouet. falſa autē eēt ſi
aliquē intellectū moueret īmediāte actu uoluntaꝭ:
q2 illū nō alr̄ moueret: ſicut ſi uolūtaſ mea poſſit li
bere cāre intellectionem eēntie mee in te. Sed iſto
mō foꝛte nō eſt de aliqua eēntia ⁊ uoluntate crea-
ta: q2 quelibet eēntia eſt īmediate motiua intellꝰ
creati: ⁊ iō motione nāli. nulla aūt uolūtas eſt mo
tiua ad intellectionē perfectā alicuius eēntie ut eſ
ſentia eſt: q2 nec perfecte eā cōtinet emīnēter uel
vnitiue: ⁊ q̄litercūq3 ſit de obcto creato mouente
intellectū nāliter: p3 p̄us ꝙ nō eſt eadē rō de eēn-
tia diuina: q2 ipſa nō eſt īmediate motiua alicuius
intellectus niſi p̄mi. ℭ Ad aliud dico ꝙ mouere
ad actū beatificū nō eſt p̄rimꝰ actus illiꝰ eēntie diui
ne: īmo eſt ꝓp̄ꝛie actus illiꝰ uoluntatis. eēntia eniȝ
ut quodāmō ꝑoꝛ uolūtate: lȝ ſit obctū p̄m ⁊ īme-
diatū illius viſionis in rōne terminantis: tn̄ nō eſt
obctū īmediatū in rōne mouētis: ſed tn̄ mouēs re
motū ꝓ q̄īto mouet intellectū diuinū ad viſionē
p̄cedētē illud uelle quo moueꝛ intellectus michae
lis ad viſionē. ℭ Et per h̄ p3 ad confirmationē ibi
poſitā: q2 ſi illa eēntia nō eēt foꝛmalr̄ uolēs nihil

a. l. non eſt p̄rius actu uoluntatis diuine īmo ⁊c̄.

oīno poſſet cauſare ad extra: qa nihil poſſet cau-
ſare niſi naturaliter: ⁊ quodcunq3 extrinſecū: cum
ſit foꝛmaliter poſſibile nō poſſet eē a neceſſario ni
ſi cōtingenter. ℭ Ad 3m dici poteſt: ꝙ eēntia non
hēt rōnē motiui ad viſionē ſui intellectu creato: ni
ſi inq̄ītū p̄reſuppōniꝛ ipſam nouiſſe intellectū diui
num ad viſionē que p̄re ſupponiꝛ ipſi uelle diuino
motiuo intellectus creati: non igitur ſe hn̄t eēntia
⁊ uoluntas ut mouēs ſuperius ⁊ inferiꝰ ꝓp̄ꝛie lo
quendo ſic intelligendo ꝙ utrāq3 attingat ipſum
motum: ſed tn̄ uolūtas attingit intellectū creatū:
tamē p̄reſupponit motionē intellectus diuini ab
ipſa eſſentia ſine qua ipſa uoluntas non haberet il
lud uelle quo mouet. ℭ Si arguitur cōtra hoc. q2
uoluntas ut uoluntas nō pōt mouere niſi ad vi-
dendū uolūtatē ut uoluntas eſt. non aūt ad viden
dum eēntiā ut eēntiā: nunc aūt videre uoluntatē
ut uoluntas eſt: ⁊ nō eēntia ut eēntia eſt: nō eſt vi
dere obiectū beatificū. ꝓbatio minoris. q2 ideȝ eſt
obctū beatificū intellectus creati ⁊ intellectꝰ diui
ni. Intellectus aūt diuinꝰ non beatificaꝛ in vidēdo
uoluntatē ut uolūtas eſt: q2 uoluntas non eſt p̄ri-
mum obctū intellectus ſui: ⁊ nō beatificaꝛ niſi at
tingendo p̄rimū obctū. p̄robatio maioris. quia cuȝ
uoluntas ſit quaſi poſterioꝛ ipſa natura: quia p̄ro
p̄rietas non pōt eſſe p̄rincipiū cauſandi perfectaȝ
viſionē eſſentie ut eēntia: que quodāmodo eſt p̄ri-
oꝛ ⁊ perfectioꝛ. Iuxta illud Dam̄. c. 12. totum ingt
in ſeipſo comp̄ꝛehēdēs habet eē uelut quoddā pe
lagus ſubſtantie infinitū ⁊c̄. ℭ Ad illud dico. ꝙ
q2 uoluntas eſt perfecte idem cum eēntia: ideo po
teſt eſſe p̄rincipiū motiuū ad videndum eēntiā ut
eſſentia eſt. neganda eſt igiꝛ illa maioꝛ. uerum qui
dem eſt qō ibi affirmaꝛ. ſ. ꝙ uoluntas pōt eſſe p̄n-
cipium motiuum ad vidēdū uoluntatē ut uolun
tas eſt. falſum autē eſt qō ibi negaꝛ. ſ. ꝙ non pōt eē
p̄rincipiū ad vidēdū eēntiā ut eſſentia. ℭ Ad ꝓ-
bationē maioris r̄ndeo: ꝙ p̄rioritas illa eſt quaſi
p̄rioritas fundamenti: ſed illud fundamētū nō ſo-
lum eſt perficere idē cū illo qō intelligitur fundari
in eo: ſed etiā illud habet perfectionē foꝛmalē foꝛ-
maliter infinitā. p̄ropter quod perfecte idētice ⁊
vnitiue continet perfectionē fundamēti: ⁊ p̄ropter
iſtam rationem pōt uoluntas eē p̄rincipium cōmu
nicādi eēntiam: q2 ipſa eſt idētice omnino eiuſdem
perfectionis cum eēntia. ℭ Ad aliud poſſet dici:
ꝙ Augꝰ loquiꝛ ibi de notitia que eſt uerbum. vn-
de cuȝ dixiſſet. naſciꝛ p̄roles ipſa trinitatis notitia.
ſubdit in fine capituli. Eſt quedā imago ipſa mēs
⁊ notitia eius que eſt ꝓles eius: ac de ſeipſa uerbū
eius ⁊ amoꝛ tertiꝰ. hec ille. Nō igiꝛ quecunq3 noti
tia actualis obcti eſt uerbū eiꝰ: ſed illa ſola que de
ipſo naſciꝛ tanq3 p̄roles: hoc eſt non tn̄ eſt natura
lis ſimilitudo eiꝰ ſed nāliter gignitur ab ipſo naſcē
do. notitia igiꝛ actualis que ꝓduciꝛ īmediate per
uolūtatē nō eſt uerbū obcti: q2 ⁊ ſi ſit ſilitudo na-
turalis obcti: nō tn̄ eſt nāliter genita. Et pp illud
poſſet dici: ꝙ beatus nō hēt uerbū de deo: q2 ⁊ ſi
illa viſio ſit imago diuine eēntie ipſaȝ nāliter rep̄re
ſentans: nō tamen eſt imago nālis naturaliter ab
ipſa ꝓcedens: ſed illius eēntie eſt tn̄ vnicum uer-
bum: ⁊ hoc in ſolo intellectu increato: in quo ſolo
poteſt eē notitia ipſius obiecti naturaliter genita.
ℭ Alr̄ poſſet dici ad illud. 9. de tri. cū dicit Augꝰ
ꝙ oīs res quācūq3 cognoſcimus cōgenerat in no
bis notitiā ſui: qō uel intelligitur de re quā nāliter

Cap. ul.

cognoſcimus: hoc eſt ex cauſis nāliter motiuis in
tellectus noſtri. illa quidē in ſeipſa uel in cauſis ſu
is cōgenerat: hoc eſt naturali fecunditate ⁊ neceſ-
ſitate cauſat in nobis tanq3 nālem ſimilitudinem
notitiam ſui. ⁊ ſic uerbuȝ non gignitur niſi de me
moria. nunc autē obiectū qō ſit cognitū per actum
uoluntatis non opȝ p̄reeſſe in memoria: uel ſaltem
non agit ut p̄reexiſtens in memoria. Sic igiꝛ mo-
do dicto ſaluatur ꝓp̄ꝛie ratio uerbi. Uel ſi hoc qō
ait. omnis res extendatur etiam ad eēntiā diuinā:
tūc illud qō ſequitur. ſ. cōgenerat notitiā ſui debet
intelligi uel foꝛmaliter p̄ro obiecto nāliter motiuo
uel equiualēter p̄ro obiecto increato: q2 ipſum uel
per ſe uel per aliquid ſibi idē: cauſat in nobis noti
tiā ſui: que equiualet in perficiendo intellectū: ac
ſi eēt ꝓles naturaliter genita: q2 eſt ſimilitudo na
turaliter ducens in obiectum: ſicut ſi eēt ab obcto
nāliter exp̄reſſa. Dic videꝛ ſequi ꝙ eēntia nō eſt re
p̄reſentatiua ſui michaeli p̄rius natura q̄3 viſio eiꝰ
cauſaꝛ in michaele. igiꝛ multo magis nō eſt rep̄re
ſentatiuus alicuius alterius: ſed tam ipſa q̄3 alia cō
tingenter rep̄reſentanꝛ per actum uolūtatis: ita ꝙ
ipſum rep̄reſentare nō eſt p̄recedens quōcūq3 ipaȝ
intellectionē obiecti qō dꝫ rep̄reſentari. ℭ Sed ſi
queratur hic rep̄reſentatio quodāmō p̄rioꝛ actua-
li intellectione illa tn̄mō inueniꝛ in memoria. ⁊ in
memoria diuina nihil ꝓp̄ꝛie eſt niſi obctū qō qua-
ſi tribuit actū p̄rimū ſiue īmediatū actui 2°. ſ. intel-
lectioni actuali. illud aūt ſic actuās eſt p̄ntia com-
pleta p̄mi obcti. ſ. eēntie diuine. ℭ Cōtra. quō igiꝛ
beatus videt obctū ſcōariū in ipſa eēntia ſi nō eſt
aliquo mō ibi rep̄n̄tatū: ⁊ nō rep̄n̄taꝛ ſibi in uolū-
tate: q2 uoluntas non eſt ſpeculū in quo videatur
lȝ per uoluntatē manifeſtetur. ℭ R̄ndeo. lapis vi
detur in eēntia diuina. non ut in ſpeculo in quo re
luceat ut obctū p̄reſens: ſed ipſa eſſentia ſe ſolam
⁊ ſoli ſuo intellectui ſe rep̄reſentat ante actum in-
telligendi: ſed lapis videꝛ in eēntia diuina: ut obie
ctum ſecundariū in p̄rimo obiecto: non quidē mo
tiuo ad intellectionē ſecūdi: ſicut mouet intellectū
ꝓp̄riū: ⁊ ſicut intellectū noſtrū mouet p̄rincipium
ad concluſionē: ſed oꝛdīe p̄rimi obiecti ⁊ ſcōi ter-
minantis quodā alio. ſ. uoluntate mouente ad iſta
duo obiecta oꝛdīe quodam actum intellectus ter-
minantia.

De tertio p̄rincipali dico: ꝙ aīa ex natu-
ralibus in quocunq3 ſtatu: ulꝛ
angelus nō pōt cognoſcere eēntiā diuinam ſub ra
tione p̄ropria mediate. ſic intelligendo ꝙ per obie
ctuȝ cognitū mediū: uel in obiecto cognito medio
cognoſcaꝛ ratio eius: q2 nihil pōt per ſe diſtincte
intelligi hoc modo mediate: niſi in illo medio con
tineatur eēntialr̄ ⁊ virtualiter: ⁊ hoc p̄fecte. ſ. ſm
totā rōnē cognoſcibilitatis ſue. eſſentia diuina in
nullo alio ſic continetur. igitur ⁊c̄. minoꝛ. ꝓbatur.
q2 nihil aliud a diuinitate continet eā perfecte ſub
rōne entitatis. igitur nec ſub rōne cognoſcibilita-
tis. maioꝛ p̄robaꝛ. q2 obctū quodcunq3 ſi moueat
ad aliquā notitiam: tunc ſm ultimū virtutis moti
ue mouet ad ꝓp̄riā ⁊ perfectam notitiā ſui. igitur
nec pōt mouere ad notitiam ſimplr̄ perfectiorē il-
la: nec per cōſequēs ad notitiā p̄ropriā perfectio-
ris obiecti. ℭ Contra iſtud inſtatur p̄rimo cōtra
rationē ſic. ſufficit ꝙ cauſa virtualiter cōtineat il-
lud cuius eſt cauſa: ita ꝙ ad hoc ꝙ ſit cā nō opoꝛ
tet ꝙ cōtineat illud cuius nō eſt cā. nūc aūt gcgd

2. metaco. t. c. 4.

moueret ad diſtinctam ⁊ perfectā notitiā eſſentie diuine:non ꝓpter hoc opꝫ ꝙ eēt cā illius eēntie:ſꝫ tm̄ cā illius notitie.igitur lꝫ non contineat illā eēntiā:ut ꝓbatur.ſi tm̄ contineat illā notitiā:utpura ꝙ ſit perfectius ea:ſicut ſuba eſt perfectioꝛ accn̄te lꝫ ſufficit ad hoc ꝙ moueat intellectū ad talē notitiam.videꝛ aūt ꝙ illa notitia poſſit eminēter contineri in ſubſtātiꝫ angeli uel anime:cū illa ſuba ſit multo perfectioꝛ qꝫ notitia:⁊ multo imediatioꝛ ipi obiecto in oꝛdine eēntiali. ¶ P̄.inſtatur cōtra cōcluſionē illā ꝓbatā.pꝛimo ſic.per illud qō eſt imago ꝓpꝛia alicuius obiecti videꝛ poſſe diſtincte cognoſci illud cui⁹ eſt imago.ſic enim ſenſus viſus diſtincte cognoſcit obiectū in ſpeculo.nūc aūt nō ſolū angelus:ſed ēt aīa eſt imago dei ſm Augm.i4.tri.c.8.uterqꝫ autē pōt diſtincte cognoſcere ſeipſū:etiā ex naturalibus:ſicut de ipſa aīa de qua min⁹ videtur.vult Aug⁹.i4.de tri.c.ulti.qm̄ ſemper ſe noſce:ſempqꝫ ſeipſaꝫ uelle cōpꝛehendebaꝛ. ſimul etiā ſemp ſui meminiſſe:ſempqꝫ ſeipſam intelligere ⁊amare compꝛehenderetur:qꝫuis non ſemper ſe cogitare diſcretam ⁊c̄. ⁊ eodem lib.i4.c.4. uel 9.diximus mentē noſcere ſemetipſam.nihil enim tam nouit mens qꝫ illud qō ſibi pꝛeſto eſt.nec mēti magis quicqꝫ pꝛeſto eſt qꝫ ipſa ſibi:⁊ de hoc ibidē multū.c.6.⁊.7. ¶ Scdō inſtaꝛ ad idē per hoc ꝙ itellectus creatus beatus pōt nāliter cognoſcere ſuum actū beatificum.igitur per illum pōt naturaliter cognoſcere obctū.cōſequētia iſta ꝓbatur.tū qꝛ actus eſt nālis ſimilitudo obiecti:imo videꝛ eē expꝛeſſioꝛ ſimilitudo qꝫ eſſet ſpēs intelligibilis ipſius obiecti ſi poneretꝛ.igiꝛ obctum diſtincte pōt cognoſci per ipſum ut per naturalē ſimilitudinem ſui.tū qꝛ non videꝛ ꝙ actus poſſit cognoſci ut eſt hui⁹ obcti niſi cognoſcereꝛ hoc obiectū ſub ea ratione ſub qua ipſius eſt act⁹. ¶ Ad iſta. ad p̄mū dico:ꝙ nihil ſufficienter cōtinet cōtinētia virtuali ipſam notitiam niſi contineat obctū cognoſcibile tanqꝫ ꝓpꝛiū repn̄tatiuū ei⁹.ſ.foꝛmale uel eius repꝛeſentatiuū virtuale.ſpēs aūt ꝓpꝛia obiecti: ⁊ ſi ſit reſpectu eius diminuta in entitate: tm̄ continet ipm pꝛimo modo tanqꝫ.ſ.repn̄tatū per ipſam foꝛmaliter:ſed qn̄ nō eſt repꝛeſentatiuū foꝛmale obiecti opꝫ ꝙ virtualiter contineat tale repn̄tatiuum ꝓpꝛiū: ⁊ qn̄ eſt repꝛeſentatū ſicut obiectum cognitū:tūc opꝫ ꝙ contineat aliud obctum:qō per ipſuꝫ debet cognoſci. ¶ Ad duo alia argumenta negareꝛ foꝛte ꝙ aīa uel angelus ex nālib⁹ poſſet cognoſcere ſeipm ⁊ etiā actū ſuū beatificū. Sꝫ qꝛ utraqꝫ vꝫ cōtineri ſub ꝓpꝛio obcto intellect⁹ huius ⁊ illius:⁊ hoc ſub ꝓ nāliter attingibili.ſ.ſub ente limitato.Jō dici poſſet alr:ꝙ tā aīa qꝫ angelus lꝫ poſſit nāliter noſcere ſe qꝫtū ad illud abſolutū qō ipm eſt:non tamē pōt naturalr noſcere ſe inqꝫtum eſt imago dei ſiue ſe eē imaginē dei:qꝛ nō pōt naturaliter cognoſci relō:niſi nāliter poſſet cognoſci utrūqꝫ extremū. ¶ Pꝛo iſta rn̄ſione videꝛ eē illud Auguſtini.i5.de tri.24.uel.70.Qui vidēt inqt ſuam mētē: ⁊ in ea trinitatē iſtā.ſ.memoriā intelligentiam ⁊ uolūtatē:nec tm̄ credūt ea que intelligūt eē imaginē dei ſpeculū quidē vident:ſꝫ uſqꝫ adeo nō vidēt per ſpeculū:ut.ſ.ipſuꝫ ſpeculū qō vidēt ſciāt eē ſpeculū.i.imaginē. ¶ Cōtra iſtā rn̄ſionē dupliciter argui pōt.pꝛimo ſic.relō imaginis uel eſt idē cū eēntia aīe uel angeli:uel ſaltē necio ꝯn̄s naturā ei⁹:igiꝛ per ipſam cognitā pōt ipſa relō cognoſci.Aīs ꝓbaꝛ ſic.qꝛ relō dependentie eēntialis uel eſt idē nāe dependēti uel necio conſequiꝛ:qꝛ ſi contingenter adueniret nāe nā poſſet eē ſine illa dependentia. ⁊ ita nō eēntialr dependeret.relō aūt imaginis vꝫ eē relō dependētie imitātiſ ad illud quod imitaꝛ. ¶ 2⁹ ſic.potētia poteſt naturaliter cognoſcere quodcūqꝫ contētū ſub ſuo pꝛimo obcto naturali.nūc aūt ſub ente limitato qō eſt pꝛimū obctuꝫ nāle intellectus creati cōtineꝛ illa relō imaginis:qꝛ ipſa non eſt infinita:cū ſit in fundamēto finito. ¶ Ad pꝛimū.relatio nō pōt cognoſci niſi cognoſcatur utrūqꝫ extremū.qn̄ igiꝛ fundamētū non includit terminū in rōne cognoſcibilitatis ipſum nō eſt cā ſufficiens ad cognoſcendū relationeꝫ.ita eſt hic. ¶ Et cum arguitur ꝙ neceſſario conſequitur fundamētū.ex hoc non ſequitur ꝙ per ipſum poſſet perfecte cognoſci:niſi eēt entitas abſoluta:ad cuius cognitionē nō requiritur aliud cognoſci in rōne termini. ¶ Contra hoc qō includit aliud in entitate: ⁊ in cognoſcibilitate fundamētū illud includit in entitate relationē iſtam ſi neceſſario conſequaꝛ ipſum.igiꝛ ⁊ includit ipſam in cognoſcibilitate. ¶ Rn̄⁹ non includit eam in entitate ut totalis cauſa eius:ſed ut pꝛoxima cā.ſuppoſita tamē alia cauſa.ſ.termino:qꝛ ⁊ ipſum fundamētū illā aliaꝫ cauſam ſupponit. ¶ Conſimiliter concedo:ꝙ includit eam in cognoſcibilitate pꝛeſuppoſita alia cā eius in cognoſcibilitate. ⁊ hoc ſi ſimplr ſimpliciꝛ:ſi alicui alicui.ſed iſti cognoſcenti.ſ.angelo uel aīe ⁊ hoc naturaliter:ſiue ex cauſis nālir motiuis nō pꝛeſupponiꝛ obctū ſiue termin⁹ eſſe nāliter cognoſcibilis. ⁊ iō fundamētū lꝫ ſit huic nāliter cognoſcibile:nō ſequitur relationē huic eē naturaliter cognoſcibilē. ¶ Ad 2m.ens limitatum ⁊ ad ſe.uel ſi etiā eſt limitatū ⁊ ad alterū:tamē limitatū eſt naturale obiectū intellectus creati.ſꝫ entitas limitata in ſe que eſt eēntialiter ad alterū illimitatuꝫ.nō eſt naturaliter intelligibile ab intellectu creato:ſicut nec terminus ſine quo:nec ipſa itelligi poteſt. ¶ Lꝫ iſte reſponſiones pꝛobabiliter videātur ſaluare ꝙ abſoluta entitas anime uel actus beatifici poſſet naturaliter intelligi ab aīa:lꝫ nō nāliter poſſit intelligi ab ea relatio ad terminū.nec per conſequēs opoꝛteat deū intelligi in ratione termini illius relatiōis. Tamē rōnes ille de anima ⁊ de actu videntur habere aliā difficultatē:vnam cōmunē:qꝛ per illud quod eſt naturalis imago obiecti pōt ipſum obiectum cognoſci:lꝫ per hoc qō eſt imago non cognoſcatur relō imaginis. Exemplū.per ſpeciem albi in oculo videtur album : lꝫ non cognoſcatur relatio illius ſpēi ad album: ⁊ ita eſt de itellectu ponendo ſpeciem intelligibilem: ⁊ ratio eſt:quia illa relatio fundata in ſpecie ſenſibili uel itelligibili non eſt foꝛmalis ratio cognoſcēdi obiectū:ſed illa foꝛma in qua fundaꝛ relatio.igitur in pꝛopoſito:lꝫ nō naturaliter itelligat relatio anime uel actus beatifici ad deum:tamen quia eſt tale fundamentum ꝙ ex ſe eſt ſimilitudo obiecti per ipſuꝫ poterit cognoſci obiectum. ¶ Uidetur etiam ſtare ratio pꝛius facta de actu:quia actus videtur eē foꝛmalis ſimilitudo obiecti: ⁊ actualioꝛ qꝫ ſpecies intelligibilis ſi poneretꝛ.igiꝛ ſi per ſpēm poſſit obctū diſtincte intelligi uel cognoſci magis uel eque poterit intelligi per actū. ¶ Uidetur etiam ſtare aliud quod fuit ibi tactum:qꝛ ꝙ actus intelligaꝛ ut eſt obiecti: ⁊ non intelligaꝛ obctū ſub illa rōne ſub qua terminat actum.videtur eē contradictio.nunc autem ex naturalibus anima que beata eſt pōt cognoſcere ex natura ſua actum beatificuꝫ ut eſt beatificus: ⁊ per conſequens ut eſt obiecti beatifici:qꝛ etſi nō habeat actū illum ex natura ſua:tamē ſup illum actū iam exiſtentē poteſt reflecti: ⁊ hoc virtute ſua naturali:qō ꝓbo pꝛimo per illud.i5.de tri.c.ii.ubi dicitur. Qui dicit ſcio me viuere.vnuꝫ aliquid ſe ſcire dicit.pꝛoinde ſi dicat.ſcio me ſcire me viuere duo ſunt. ⁊ ſequitur.ſic poteſt addere tertium ⁊ quartū: ⁊ innumerabilia ſi ſufficiat. pōt inquam ex virtute naturali.ſi tamē ſufficiat ad continuandum iſtos actus reflexos. ¶ Hoc pꝛobatur 2⁹:qꝛ ſi ad actum reflexionis requiriꝛ aliquod ſupnaturale:pari ratione ad nouū actū nouū ſupnaturale: ⁊ tunc ſicut in infinitū pōt pꝛocedi in actibus reflexionis.ſic in infinitū requiriꝛ aliud ⁊ aliud ſupernaturale quo reflectetur. ¶ Cōfirmatur:quia actus tertius haberet ſe ad 2m ſicut reflexus ad rectū.ſi igiꝛ poſito actu recto nō pōt anima reflecti ſuper illū:niſi virtute alicuius ſupernaturalis ad hoc eleuantis. pari ratione nec per tertium reflecti pōt ſuper 2m:niſi per aliud ſupernaturale. ¶ Hoc pꝛobatur tertio:qꝛ intellectus actū quem habet pōt percipere ⁊ experiri. ⁊ hoc ſm pꝛopꝛiaꝫ perfectionem illius actus: ⁊ ex natura ipſius potentie:ſicut quādo video ex virtute potentie naturalis ꝑcipio me videre. ⁊ poſſem illud ex ratione virtutis viſiue percipere ſi eēt reflexiua ſicut intellectus. ¶ Ad iſta.aliquid eſſe mediū cognoſcendi:uel in cognoſcendo pōt intelligi dupliciter.vno modo ꝙ ſit mediū cognitū ſic ꝙ per ipſum cognitum cognoſcaꝛ aliud:ſicut cognoſciꝛ cōcluſio per pꝛincipium.alio modo ꝙ non ſit medium cognitū ſed ratio cognoſcendi ſolum:ſicut ſpecies ſenſibilis in ſenſu eſt ratio ſentiendi.p̄mo modo nihil poteſt eſſe medium cognoſcendi obiectum illud niſi contineat in ſe cognoſcibilitatē illi⁹ obiecti ſm quā illud cognoſcitur per illud:qꝛ ſi iſtud excedat illō in cognoſcibilitate:tunc illud qualitercūqꝫ perfecte cognitum deficiet ab iſto cognito in cognoſcibilitate.2⁹ modo bene poteſt aliquid eē mediuꝫ cognoſcendi aliud.lꝫ cognoſcibilitas ſua pꝛopꝛia deficiat a cognoſcibilitate illius.dū tamen ſit natum ducere in illud ut cognoſcibile. per hoc patet ad pꝛimum:quia lꝫ anima ſit imago dei:tamen nō eſt nata eē mediū cognoſcendi deum 2⁹ modo:ſed tm̄ pꝛimo modo.ut haberi pōt ex auctoritate Augm pꝛius adducta. Qui videt ſuam mētē ⁊c̄. Mediū autem cognoſcendi 2⁹ modo reſpectu iſtius medij ut cogniti eſt aliquod ꝓpꝛiū foꝛmale repꝛeſentatiuum ipſius anime. ⁊ per illud cognoſcitur anima ſub ꝓpꝛia ratione tanqꝫ perfectiſſimū repꝛeſentabile per illud: ⁊ per cōſequēs per illud nō pōt intelligi deus ſub rōne ſue intelligibilitatis : ſed tm̄ in aliquo diminuto intelligibili imitante ⁊ participante intelligibilitatē eius. ¶ Et per idem ad 2m. qꝛ actus eſt ſimilitudo cognita: ⁊ talis non ſufficit ad cognoſcendum illud cuius eſt actus:ſicut ſpēs intelligibilis in vno intellectu viſa: alij intellectui videnti eā nō ſufficeret ad perfecte cognoſcenduꝫ obiectū cuius eſt. ¶ Contra.actus in illo intellectu cui ineſt eſt ratio perfecte attingendi obiectuꝫ tanqꝫ pꝛeſens per illum actū.igitur ei cui iſte act⁹ eſt pꝛeſentialiter notus ille per illū actū notum poterit attingere illud obiectum:qꝛ per illum actum: ⁊ in illo habet idem obiectum ſibi pꝛeſens. ¶ Reſpondeo.intellectus cui actus ineſt per illū ut rationem pꝛoximam attingendi attingit obiectum:ſuppoſita tamen pꝛeſentia obiecti pꝛopꝛia.cui aūt ille actus eſt cognitus nō habet illū ut ſibi ꝓpꝛiā rationem attingendi:ſed ad hoc ꝙ haberet actuꝫ quo foꝛmaliter attingeret opoꝛtet hēre aliū actuꝫ: ⁊ cum hoc ꝓpꝛiam pꝛeſentiam obiecti. ¶ Ad aliud cum arguiꝛ ꝙ anima ex natura ſua poteſt reflecti ſuper actum beatificū ut beatificus eſt.hoc poſſet negari.uerum quidē eſt ꝙ reflecti pōt:ſed non niſi virtute illius.virtute cuius habet actū rectuꝫ. Nec plus pꝛobat auctoritas Augm quia non dicit ꝙ poſſit ſemper ex ſola natura.ſed ſi hēt actuꝫ rectum poteſt reflecti ſuper illuꝫ uel ex virtute nature uel ex virtute illius per qō habet actum illū. ⁊ nō ſequitur illud inconueniens de ꝓceſſu in infinitū:quia idem ſupernaturale ſufficit ad actū rectum: ⁊ ad omnes reflexos. ¶ Ad idem etiam de ſenſu patet:qꝛ qō ꝑcipio me videre eſto qō hoc nō ſit per potentiā viſiuam:tm̄ non eſt per potentiam aliquā inferiorem:ſed foꝛte per aliquā ſuperiorem cuius eſt cognoſcere actum viſus. Qō.XV.

Uide.io. tri.c.io. ⁊ 8.tri.c.7.

a.l.uterqꝫ ul' utrūqꝫ.

Hic ſignaꝛ qdaꝫ additio infra ad finē hui⁹ li.

a.l.illud.

Argm p̄ncipale ſoluiꝛ faciliter ex dictis.ideo omiſit doc. ipſius ſolutioneꝫ hic.

Conſequenter

qriꝛ de modo quo intellectus exiſtit in actum ſiue de cauſa intellectiōis.Et eſt queſtio.poſito ꝙ beatus in patria habeat uerbū de creatura viſa in eſſentia diuina.Utrum reſpectu illius uerbi creature intellectus poſſibilis hēat ſe pure paſſiue.Arguitur ꝙ ſic:qꝛ intellectus poſſibilis recipit illam intellectionem:ſed idē reſpectu eiuſdem non habet rationē receptiui ⁊ actiui.qō enim recipit eſt in potentia:quod auteꝫ agit eſt in actu. Idē autem non poteſt eſſe ſimul in potentia ⁊ in actu:cum iſte ſint pꝛime differentie entis.igitur intellectus poſſibilis nullo modo actiue ſe habet reſpectu uerbi: ⁊ per conſequens pure paſſiue. ¶ Contra.ſi uerbū ibi foꝛmatur quero a quo foꝛmaꝛ.non poteſt dici ꝙ foꝛmatur ab obiecto:quia intellectio eſt actio imanens ſm pħm.9.metace.ſi autem eēt actio obiecti in intellectū illa eſſet actio tranſiens:nec pōt dici foꝛmari ab intellectu agente:qꝛ intellectus agens facit de potentia intelligibili actu intelligibile ſm pħm.3.de anima.igitur tota actio eius completa eſt ante intellectionem actualem: ⁊ per conſequens ante uerbū:nec pōt dici ꝙ memoria foꝛmet actiue uerbum:quia uerbum foꝛmatur per actum intelligendi.memoria nō intelligit: ſed omne intelligere eſt ipſius intelligentie.i5. de tri. igitur relinquitur tandeꝫ ꝙ nihil in anima actiue foꝛmat uerbum:niſi intellectus poſſibilis.

3. de aīa.t. c.2.i2.⁊.i8.

5.9.⁊.io. metace.

T.c.i6.

T.c.i8.

Ca.7.

Idē.i4.tri. c.7.

Hic non queritur

ſi de obcto beatifico poſſit haberi uerbum:nec de obiecto ſecundario viſo in illo obiecto pꝛimo:nec ſi aliud ſit uerbuꝫ obiecti pꝛimi ⁊ ſecundi.ſed ſupponitur de obiecto ſecundario haberi uerbum. ⁊ queritur qualiter intellect⁹ poſſibilis ſe habeat in eius foꝛmatione.Incipiendo igitur a manifeſtioribus pꝛimo inquiretur de foꝛmatione uerbi ſm modum intelligendi quem nunc experimur. ⁊ ſcdō explicabitur ad intellectionem in patria.

De pꝛimo ſuppoſito

ꝙ intellectio perfecta:puta diffinitiua de obcto diffinibili ſiue ſit uer

bum illius ſiue non:ſaltem non eſt ſine uerbo ipſi
us: ⁊ per conſequens ſi quid actiue ſe habeat ad
intellectionem illam perfectam ipſum quodãmo-
do actiue ſe habebit in formatione uerbi.de cauſa
igitur intellectionis in nobis pro ſtatu iſto tria ſũt
videnda. Primo:ꝙ in parte intellectiua eſt aliqđ
principium actiuum reſpectu intellectionis. Scđo
utrum illud actiuum ſit aliquid aĩe intellectiue uł
tm̃mõ ſit obiectum:uel repreſentatiuũ obiecti: qđ
dicatur eẽ in anima.pro tanto ꝙ ſit in ipſa ſicut ac
3.de aĩa.t. c.38. cidens eius uel repreſentatiuum.non autem ſicut
aliquid nature eius. Tertio. dato ꝙ ſit aliqđ ani
me inquiref ſi eſt intellectus agens uel poſſibilis.
prima concluſio probatur ſic.intellectio aliqua in
nobis eſt noua:ut experitur quilibet: ⁊ eſt forma
q.13. abſoluta ut dictuʒ eſt in queſtione de hoc habita.
omnis autẽ forma abſoluta cũ ſit terminus actio-
nis habet aliquod principium actiuũ per quod ac
cipit eſſe.igitur reſpectu intellectionis noſtre no-
ue eſt aliquod actiuũ principiũ.illud eſt intrinſecũ
T.c.59. ſuppoſito intelligenti:ut patet per phm̃.2. de ani-
ma.c.6.differt autẽ ſupple in itellectu ⁊ ſenſu:qm̃
hec quidem actiua operationis extra ſunt ut viſi-
T.c.60. bile ⁊c̃. ⁊ ſequitur.cauſa autẽ quoniã ſingulariuʒ
ſm actum eſt ſenſus.ſcientia autẽ vniuerſaliũ.hec
autem in ipſa quodãmodo ſunt aĩa.vnde intelli-
gere in ipſa quidem eſt cum uelit.ſentire auteʒ nõ
eſt in ipſa:neceſſariũ aũt eſt eſſe ſenſibile:hec ille.
habetur igitur hec concluſio tanꝙ̃ certa ꝙ alicu-
ius intellectionis noue principium actiuũ ſuffici-
ens eſt intrinſecum ſuppoſito intelligẽti. ¶ Tũc
arguitur ultra per diuiſionẽ.uel illud principium
pertinebit ad uoluntatem:uel ad partẽ ſenſitiuaʒ:
uel ad partẽ intellectiuã ut diſtinguitur contra uo
luntatem ⁊ ſenſum:non põt dari primũ: ſaltem in
prima intellectione:qꝛ ipſa precedit omnẽ actũ uo
luntatis:nec eſt dare ſcđm.ſ.ꝙ illud principiuʒ ſit
preciſe in parte ſenſitiua:relinquif igitur ꝙ ſit in
parte intellectiua. ¶ Scđm.ſ.ꝙ non in parte ſen
ſitiua.ꝓbatur tripliciter.primo ſic. effectus equi-
uocus ſemper eſt minus nobilis totali cauſa ſua
c.29. equiuoca:ut habetur.12.ſuper Gen̄.ſed intellectio
eſt ſimpliciter perfectior fantaſmate ⁊ quacunqꝫ
tali perfectione que eſt in parte ſenſitiua:quia in-
tellectio eſt ꝓprie perfectio nature intellectualis
ut intellectualis eſt.que inqꝫtum talis nobilior eſt
tota anima ſenſitiua: ⁊ ita perfectior perfectione.
¶ 2° probatur ſic.angelus non ſemper habet oẽʒ
intellectionem quam põt habere:qꝛ cum poſſit in-
telligere qđcunqꝫ intelligibile:uel haberet vnicaʒ
que eſſet ſimul omniũ intelligibilium:uel haberet
tot diſtinctas quot correſponderẽt omnibus itelli
gibilibus:quorũ utrũqꝫ videtur eẽ impoſſibile.qꝛ
primum poneret nimiã perfectionẽ illius intelle-
ctionis:imo videf ꝙ infinitã:qꝛ nec intellectio di
uina excederet eam quantũ ad multitudinẽ obie-
ctorum.2m videtur ponere nimiam perfectionẽ in-
tellectus:ꝙ ita diſtincte cognoſceret omnia per di
ſtinctos actus ſimul:ſicut vnum obiectũ per vnũ
actum.ſequif igitur ꝙ cum poſſit quodcunqꝫ in-
telligibile intelligere:ꝙ poſſit habere aliquam in-
tellectionẽ nouã. igif videtur ſibi attribuendum
qcqđ perfectionis eſt in intellectu potente habere
aliquã nouam intellectionem:ſed in tali perfectio
nis eſt habere notitiam habitualem perfectaʒ per
e.l.angelus quam intellectus ſit in potentia accidentali tm̃ ad

T.c.8. intelligendum ſm philoſophũ.3.de anima.qui lo
quens de intellectu poſſibili dicit. Cum autem ſic
ſingula fiat ut ſciens dicitur qui ſm actum.hoc au
tem confeſtim accidit cuʒ poſſit operari per ſeipꝫ.
Eſt quidem igitur ⁊ tunc potentia quodãmodo:
non tamen ſimiliter ⁊ ante adiſcere.vult dicere ꝙ
quando habet habitum per quem poteſt ex ſe ope
rari:lʒ tunc ſit in potentia aliqua:non tamen eſſen
tiali que eſt ad formam ſiue ad principium operã-
di:ſed tm̃modo accidentali ad operationeʒ. ⁊ hec
eſt diſpoſitio perfectior eius quod de potẽtia ope-
Gotfre.qli. 6.q.7. randi exit in actum operandi. ¶ Hic dicitur ꝙ an
gelum poſſe habere nouam intellectionem eſt me
re creditum:quia philoſophi precipui hoc non vi-
derunt. ¶ Preterea hic etiam diceretur ꝙ ange-
lus ad quãlibet intellectionem quam habet mo-
ueretur imediate a deo. ¶ Contra hoc:lʒ forte phi
loſophus qui poſuit intellectionem angeli ideʒ cũ
3.de anima ⁊.12.metace ſubſtantia angeli:diceret conſequenter intellectio
nem eſſe ab eo a quo eſt ſubſtantia: ⁊ lʒ catholic9
dicens intellectionem illam qua angelus intelli-
git ſe eſſe coeuam angelo: ⁊ quaſi propriam perfe
ctionem neceſſario conſequentem naturam eius:
poſſet aliquo modo poſſibiliter dicere illam imedi
ate a deo iuxta illam propoſitionem probabilem.
accidens proprium coeuũ ſubſtantie cuius eſt:eſt
a generante illam ſubſtantiam:tamen de acciden-
te per accidens quod contingenter ineſt non vide
tur probabile dicere:ꝙ illud ſit a generãte. ¶ Et
confirmatur:quia lʒ deus poſſit immediate cauſa-
re quãcunqꝫ intellectionem in angelo:tamen ſi ali
quam non cauſet:utpote huius obiecti: ſed dere-
linquat angelum ſibi ⁊ ordini cauſarum naturali
ter actiuarum:nõ videf probabile ꝙ angelus non
poſſit attingere ad intellectionem huius obiecti:
cuʒ anima ſic ſibi ⁊ cauſis naturalibuſ relicta: ad
eius intellectionem poſſit attingere naturaliter:lʒ
mediante ſenſu. Non enim videtur ꝙ anima poſ-
ſit attingere ad intellectionem alicuius obiecti:eti
am mediante ſenſu:quin ad intelligendũ idẽ obie
ctum poſſit angelus attingere ſine ſenſu. Iſtud qđ
dicitur ex philoſopho videtur facere ad ꝓpoſitum
noſtrum:quia ſi philoſophus vidiſſet aliquam in-
tellectionẽ nouam poſſe competere angelo dixiſ-
ſet ipſum aliquando eſſe in potentia accidẽtali ad
intellectioneʒ:quia hec eſt diſpoſitio perfectior ei9
quod aliquando eſt in potentia ad intelligenduʒ.
igitur ille qui tenet ſiue per rationem:ſiue per fidẽ
aliquam eſſe intellectionem nouam in angelo cõ-
ſequenter dicat angelum quandoqꝫ ad illam eſſe
in potentia accidentali.ſicut philoſophus conſe-
quenter diceret ad illud quod ipſe tenet.magis au
tem concordat cum philoſopho:qui tenens aliqđ
antecedens:concedit conſequens:quod philoſo-
phus etiam concederet ſi illud antecedens tene-
ret:ꝙ̃ ille qui tenendo illud antecedens negat il-
lud conſequens.quia Aꝛꝭles illud nõ negaret cõ-
cedendo illud antecedẽs. ¶ Tertio propoſitum
probatur per auctoritates.15.de trini.7.uel.14.di
cit Auguſtinus. Qđ excellit in anima mens uoca
tur: ⁊ poſt.homo non ſm omnia que ad naturam
eius pertinent:ſed ſm ſolam mentem imago dici-
tur. Et li.14.c.8. Imago ibi inuenienda in nobis
eſt:quo etiam natura nr̃a nihil habet meli9. ¶ Ex
iſtis auctoritatibus ⁊ aliꝭ ſimilibus habetur ꝙ
tota imago eſt in parte intellectiua accipiendo in-

tellectiuam pro ea que trãſcendit ſenſitiuam. Sed
imago includit parentem ⁊ prolem:ut patet.9.de
tri.c.ulti. ⁊ alibi multotiens.igitur in parte intelle
ctiua eſt parens gignens illam notitiam que eſt
proles: ⁊ per cõſequẽs principiũ actiuũ reſpectu
intellectiõis. Qui igitur poneret fantaſma uel ali
quã formã talẽ in parte ſenſitiua eẽ rationẽ ime-
diate gignendi notitiã actualẽ:nõ ſaluaret: ut vi-
detur:rationẽ parentis in mente proprie accepta.
¶ Preterea Auguſtin9.15.de tri.c.23. Memoria
hominis ⁊ maxime illa quam pecora non habent
ſ. qua res intelligibiles:ita continentur ut non in
eã per corporis ſenſus uenerint habet in hac ima
ginem trinitatis imparem quidem:ſed tamẽ qua-
lẽcunqꝫ ſimilitudinem patris.hoc exponit.c.13.in
ſi.ſic. Hoc uerbum noſtrum de ſcientia noſtra na-
ſcitur queadmodũ ⁊ illud de ſcientia patris natuʒ
eſt. ⁊.c.21.uel.63. Memoria inquit tribuens omne
quod ſcimus. ¶ Ex iſtis habetur ꝙ illa memoria
quam pecora non habent:hoc eſt proprie intelle-
ctiua.pro tanto habet ſimilitudinẽ patris:quia de
ipſa uel de ſcientia que eſt in ea naſcitur uerbum
noſtrũ ſicut uerbũ eternũ naſcitur de ſcientia pa-
tris.ſatis expreſſe videf in iſtis auctoritatib9 uel-
le ꝙ in parte intellectiua ꝓprie accepta ſit princi-
pium actiuum reſpectu intellectionis.

De ſecundo

primi articuli principalis
certũ eſt ꝙ ad actualeʒ in
tellectionẽ cauſandam concurrunt aliquid ipſius
Idem.3.de aĩa.t.cõ.19. anime intellectiue: ⁊ obiectũ aliquo mõ preſens.ſ.
uel in ſe uel in aliquo repreſentãte:ſed qđ iſtorum
debet poni per ſe actiuũ:reſpectu intellectionis au
ctoritates videnf uarie loqui. Aug9.12.ſup Gen̄.c.
29. Nõ putãdũ inqt eſt corpus aliqđ agere in ſpi
ritũ quaſi ſpũs corpori facienti mãe vice ſubdaf.
omni enim modo preſtantior eſt res que facit illa
de qua facit:nec ullo modo corpus preſtãtius ſpi-
ritu:imo ſpũs preſtantior corpore:ꝙ̃uis igif ima-
go eſſe incipiat in ſpiritu:tamẽ eandẽ imaginẽ nõ
corpus in ſpiritu:ſed ſpũs in ſeipſo facit celeritate
mirabili. ¶ Itẽ idem.10.de tri.c.5.aĩa conuoluit ⁊
rapit imagines corporũ. ¶ Pro actiuitate tm̃ obie
cti videf dicere.15.de tri.10.uel.24.formata cogita
tio ab ea re quã ſcim9.uerbũ eſt quod in corde di
cimus. Et ibidẽ. Ex ipſa ſcia quã memoria tene-
mus naſcif uerbum. Et.c.12.uel.30. Uerbũ eſt ſimi
litudo rei note de qua gignif ⁊ imago ei9. ¶ Phſ
aũt videf loqui pro actiuitate obiecti: qꝛ illud vi-
detur eẽ principiũ actiuũ per qđ aliquid reducitur
de potẽtia eẽntiali ad accidentalẽ.hoc aũt eſt ali-
quid ex parte obiecti:qꝛ illud per qđ obiectum eſt
preſens ſub ratione actu intelligibilis eſt ſpẽs cau
T.c.60. ſata ab obiecto. ¶ Pro hoc eſt illud ſcđi de aĩa qđ
prius eſt adductũ.ſ.vniuerſalia quodãmodo ſunt
in anima.vnde intelligere in ipſa quidẽ eſt cũ ue-
lit:ac ſi diceret:ꝙ qꝛ obiecta intelligibilia ſunt pre
ſentia aĩe.ideo ipſa eſt in potentia accidentali po-
tens intelligere cum uelit. ¶ Sed pro actiuitate
T.c.16. potentie videf aliquibus eſſe illud.9.metace ꝙ ſpe
culatio eſt actio imanens.ſi autẽ intellectio nõ eſt
ab intellectu:ſed tm̃ ab obiecto.nõ eẽt ibi actio im
manẽs:ſed tm̃ tranſiens. ¶ De iſto articulo põt
dici ꝙ utrũqꝫ cõcurrit in rõne principij actiui re-
ſpectu intellectiõis.aliquid.ſ.ipſius aĩe ⁊ ipꝫ obie
ctũ:uel aliquid ex parte obiecti. Et hoc videf hẽri
ab Augno.9.de tri.c.ulti. Liquido inqt tenendum

eſt ꝙ oĩs res quãcũqꝫ cognoſcimus cõgenerat in
nobis notitiã ſui. Ab utroqꝫ enim paritur notitia
ſ.a cognoſcente ⁊ cognito. Ex.11.de tri.c.2.uel.5.ex
viſibili ⁊ vidẽte gignitur viſio. Et lʒ ibi ſubdat.in-
formatio ſenſus que viſio dicif:a ſolo iprimif cor-
pore quod videf.hoc nõ eſt contra illud: quia eq-
uoce accipitur hoc nomen viſio.primo pro actu vi
dendi.2° pro ipſa ſimilitudine rei viſe: ⁊ illa a ſolo
corpore cauſatur. Et iſta equiuocatio põt colligi
ex multis uerbis illius capituli. ¶ Pro hac con-
cluſione videtur eſſe ratio quoniam quãdo obie-
ctũ intelligibile eſt actu preſens intellectui poteſt
haberi intellectio actualis illius obiecti:ſed nõ po
teſt haberi ſine principio perfecte actiuo.igitur uł
alterũ illorũ tm̃ eſt perfecte ꝑncipiũ actiuũ uł am
bo integrant vnum principiũ perfecte actiuuʒ:ita
ꝙ utrũqꝫ ſit partiale actiuum. Quod autẽ neutrũ
ſit perfecte principium actiuum probaf primo de
obiecto:qꝛ aliquod obiectum non eſt nobilius ipa
intellectione:ſicut accidens ſenſibile. ⁊ principiuʒ
actiuum perfectum quãdo eſt equiuocum neceſſa
rio eſt perfectius forma cauſata. ¶ 2° probaf ideʒ
qꝛ obiecto exiſtente eque preſente intellectui ſi ma
ior eſt conatus: ⁊ maior intentio ad intelligenduʒ
perfectior põt haberi intellectio. ⁊ hic videtur qꝛ
perfectius ueſtigium derelinquitur:igif maior in-
tentio uoluntatis cauſat aliquo modo perfectiorẽ
intellectionem:quod nõ videref ꝓbabile ſi ſolum
obiectum eſſet cauſa actiua eius: qꝛ illud videref
ſemper agere ſm ultimũ potentie:cũ ſit agẽs natu
rale nõ liberum per eſſentiam.patet.ſed nec liberũ
per participationem videtur:cum non ſit in eadeʒ
natura cum uoluntate. ¶ Tertio oſtenditur ideʒ
ſic.operatio illa non eſt per ſe perfectio agẽtis quã
ipſum elicit preciſe mediante aliquo ſuo accidente
per accidens. Exemplum.calefacere uel etiã cale-
re non eſt per ſe perfectio ligni calidi:qꝛ non com-
petit ſibi niſi per calorem qui eſt accidens eius.il-
lud a quo obiectum aliud ab anima eſt preſens in
tellectui eſt eius accidens per accidẽs:qꝛ quando
qꝫ contingenter ineſt:quãdoqꝫ non.igitur ſi ſolum
illud eſt principium actiuum reſpectu intellectio-
nis:intellectio nõ eẽt ꝓpria perfectio itellectus uł
hominis. ¶ Item ſecundo ꝓbatur:ꝙ nec totalis
actiuitas conueniat intellectui:qꝛ actus videf pro
pria ſimilitudo obiecti.videtur etiam ſortiri ſpeciẽ
ab obiecto.lʒ non ſicut a principio formali intrin-
ſeco:tamẽ ſicut a per ſe principio extrinſeco.videf
etiã eſſentialiter dependere ab obiecto:propter qđ
refertur ad ipſuʒ. ¶ Tertio modo relatiuorũ.hoc
non videretur uerum ſi obiectũ eſſet tm̃ cauſa per
accidens:uel cauſa ſine qua non. ¶ Concedo igi
tur auctoritates prius adductas ad quaſcunqꝫ af
firmatiuas:ſiue de intellectu ſiue de obiecto.uerũ
quidẽ eſt ꝙ utrũqꝫ iſtorum aliquo modo eſt acti-
uum ad intellectionem:ſed actiuum partiale. am-
bo autem integrant vnum actiuũ totale. ¶ Sed
hic ſunt duo dubia.primo quomodo iſta conſtitu-
unt vnum perfectum principiũ.2m de quibuſdam
auctoritatib9 adductis:puta de illa Augni. Ex ipa
ſcientia naſcitur uerbum.quomodo iſta facit pro
obiecto. ⁊ ſimiliter illa Aꝛꝭlis.2.de anima. ſcientia T.c.60.
autẽ vniuerſalium eſt. ¶ Ad primum dico ꝙ cau
ſe concurrentes quandoqꝫ ſunt eiuſdem rationis
⁊ ordinis:ut plures trahentes nauem. quandoqꝫ
vo ſunt alterius rationis ⁊ ordinis. Et hoc dupli

Universidad de Deusto Biblioteca

citer.quãdoq₃ poſterioꝛ hẽt virtutẽ ſuam a priore.
Exẽplũ.ſol ⁊ pater in generatiõe hoĩs : quãdoq₃
poſterioꝛ nõ habet virtutem ſuam a prioꝛe:nec de
pendet in habendo ſuam virtutē ab ea:ſed tm̃ de
pẽdet ab ea in agẽdo ſm ſuam virtutem:ita ꝙ ſu-
perioꝛ principalius agit: ⁊ inferioꝛ minus princi-
paliter agit. Exẽplũ foꝛte de patre ⁊ matre in ge-
Uide p̃ de ge.aialium ad finem.
neratione prolis:ut enim videtur haberi ex.16. de
aialibus.mater aliquo modo ſe habet actiue qḋ vi
detur rationabile:cum foꝛmam eiuſdem ſpẽi con
ſequatur virtus eiuſdem ſpẽi. Mas autẽ ⁊ femĩa
T.c.25.
non differunt ſpecifice ſm phm̃.10.metaᵉᵉ. Mater
autem virtutem ſuam actiuam non habet a patre:
nec in habẽdo ipſam ab illo dependet:ſed depen-
det ab ipſo in agendo ſm ipſam virtutẽ: ⁊ agit mi
nus principaliter. ❡ Ad ꝓpoſitum intellectus ⁊
obiectum non concurrũt primo mõ:q2 ille concur
ſus nõ eſt neceſſarius ex rõne cõcurrentiũ:ſed tm̃
ex defectu virtutis in vno:q2 ſi duplicaretur virtꝰ
vnius ipſum ſolũ ſufficeret:nõ ſic hic:q2 quãtũcũ-
q₃ ſit obiectũ perfectũ uel intellectus perfectꝰ neu
trum cauſaret actum ſine alio.nec concurrũt ſcḋo
modo:q2 intellectus nõ habet virtutẽ ſuã actiuã
ab obiecto:nec econuerſo. ❡ Tertio igitur modo
Quere.3. di.p̃.q.pe nultima.
poſſunt dici concurrere. ❡ Qḋ aũt eorũ ſit princi
palius nõ opoꝛtet diſcutere. ❡ Ad 2ᵐ dico ꝙ iſta
tria accipit Augꝰ pꝛo eodẽ.uerbũ gigni de memo-
ria: ⁊ uerbũ gigni de ſcĩa in memoria: ⁊ uerbũ gi
gni de re nota:q2 per ſcientiam intelligit actũ pri
mũ per quem anima eſt in actu ſufficienti ad actũ
intelligendi: ⁊ virtute illius primi actus gignitur
uerbum: ⁊ in illo actu primo relucet obiectum. ⁊
pꝛo tanto dicitur gigni de obiecto.igitur de ſcien-
tia gignitur:ut de principio foꝛmali gignendi : de
obiecto ut relucente in illo principio: de memoria
ut continente illud principium.ita ꝙ omnes tales
auctoritates Auguſtini ſm intẽtionẽ illius loquũ
tur pꝛo actiuitate obiecti. ❡ Conſimiliter ⁊ ille au
2.de aia.t. c.60. T.c.60. T.c.8.
ctoritates Ariſᵗ que dicunt ꝙ per ſcientiam poſſu
mus intelligere cum uolumus : ⁊ in.2ᵒ.de anima.
ſcientia ẽt vniuerſalium. ⁊ in.3ᵒde anima. Cum ãt
vnaqueq₃ fiãt ut habetur ſupra. ❡ Et eſt intelli-
gendũ ꝙ tam Augꝰ q̃₃ Ariſᵗᵉˢ accipit ſcientiã:nõ
pꝛo habitu illo acquiſito ex actibus frequentatis
⁊ facilitante ad ſimiles actus:ſed pꝛo illo per qḋ
obiectum eſt pꝛeſens ut actu intelligibile ſiue po
natur ſpecies intelligibilis ſiue aliquid aliud. Sci
2. de aia.t. c.2.⁊.5. ⁊.3 de aia. t. c. 8.⁊.8.phyꝰ t.c.32.
ẽtia enim eſt illud ſm Ariſᵗᵉˢ ſm ꝙ anima educi
tur de potentia ẽntiali ad accidentalem.hoc autẽ
pꝛecedit oẽm actualem intellectionem:quia illa eſt
terminus potentie accidentalis. Scientia enim ac-
quiſita ex actibus ⁊ facilitans ad conſiderandum
non pꝛecedit omnem actum intelligendi. Similiꝰ
apud Augᵐ. Scientia eſt foꝛmalis ratio ſm quã
memoria eſt pariens ſiue gignens. Iſta autẽ ſcien
tia acquiſita ex multis conſiderationibus non eſt
foꝛmalis ratio gignendi quãcunq₃ intellectionẽ:
imo gignitur ex multis pꝛecedentibus. ❡ Si di-
cas ꝙ illa auctoritas.12.ſuper Geñ.non affirmat
tm̃ de anima:ſed etiam negat obiectum agere in
animam. Similiter Ariſᵗᵉˢ non tm̃ concedit obie-
ctum agere:ſed videtur negare intellectum agere
quia videtur ponere ꝙ itelligere ſit pati quoddã.
❡ Ad primum poſſet dici ꝙ Augꝰ negat ibi obie
2.⁊.3.ḋ aia
ctum agere in animam imediate ſm eſſe materia-
le quod habet extra animã. ❡ Ad 2ᵐ. Ariſᵗᵉˢ vi

detur frequentius loqui pꝛo actiuitate obiecti ⁊
paſſibilitate potentie.cuius ratio eſt:quia cõmuni
ter locutus eſt de potentijs anime inquantum ſũt
illa quibus foꝛmaliter poſſumus operari:puta de
ſenſu inquãtũ eſt quo poſſumus foꝛmaliter ſenti-
re: ⁊ de intellectu quo itelligere:ſicut loquitur de
2.de aia.t. c.24.
anima ut eſt illud quo foꝛmaliter viuimus.nũc au
tem l₃ intellectus actiue cauſet intellectionem: nõ
tamen dicitur intelligere inq̃tũ cauſat:quia ſi de
us cauſaret illam eandem intellectionem: non ta-
men dicitur intelligere illa intellectione:ſed intelle
ctus ille in quo cauſatur intellectio.igitur ⁊ modo
intellectus dicitur intelligere:non quia cauſat:ſed
quia recipit intellectionem. Et ſic uerum eſt ꝙ in-
telligere eſt quoddam pati.quia intellectum intel-
ligere non eſt niſi ipſum recipere intellectionem.
Illa autem auctoritas.9.metaᵉᵉ.ſi faciat pꝛo acti
uitate obiecti uel non:patet ex queſtiõe de actu co
gnoſcendi ⁊ appetendi.

De tertio pꝛimi articuli pꝛincipalis.vidẽ
dum eſt an illud in parte intel
lectiua quod eſt actiuum ad intellectionem ſit in-
tellectus agens uel poſſibilis . videꝰ ꝙ agens.q2
intellectus poſſibilis recipit intellectionem.ſi igiꝰ
cum hoc ſit actiuus reſpectu intellectiõis. pari ra
tione poſſet dici ꝙ reſpectu ſpeciei intelligibilis
quam recipit eſſet actiuus: ⁊ ita non requireretur
intellectus agens ad aliquem actũ in intellectu.
3.de aia.t. c.17. T.c.18.
❡ Confirmatur illud:quia actiuum ⁊ paſſiuum
diſtinguunt potentias in anima. ❡ 2ᵒad idem ſic.
phs.3.de aia diſtinguẽs intellectũ agentem a poſ-
ſibili ſic ait. Eſt enim intellectus hic quidem talis
quo eſt omnia fieri: ⁊ de agente.ille autem quo eſt
omnia facere. Ex hoc videꝰ ſequi ꝙ intellectꝰagẽs
Uide.3. de aia.t.c.37. ⁊.38.
adequaꝰ poſſibili in rõne actiui ⁊ paſſiui. Eſt igiꝰ
actiuus ad omne illud cuius poſſibilis eſt recepti
uus: ⁊ per cõſequẽs ad intellectionẽ. ❡ Preterea
idẽ ſequiꝰ de itellectu agẽte. Eſt ſicut habitus qui
dem ⁊ ut lumen.lumen aũt intellectuale videꝰ eẽ
principiũ actiuũ cognoſcendi ueritates intelligibi
les.ſm illud.12.de tri.15. Mens rebus intelligibili
a.l.ſubiun cta.
bus naturali oꝛdine diſponente conditoꝛe ſubie-
cta ſic iſta videt in quadã luce ſui generis incoꝛpo
rea:quẽadmodũ oculus carnis videt que in hac
T.c.19.
coꝛpoꝛea luce circũadiacet. ❡ Preterea ibidẽ ſeq
tur.ſemꝑ nobilius eſt agẽs patiente ⁊ pꝛincipium
mã. ⁊ ſubdit de intellectu agente.igitur impaſſibi-
lis eſt ſuba in actu.igitur vult ꝙ intellectꝰ agens
eſt nobilioꝛ poſſibili:uel ſaltem nõ minus nobilis.
nũc autẽ imago cõſiſtit in eo qḋ optimũ eſt in no-
ſtra materia:ut ꝓbaꝰ in p̃ articulo per Augᵐ.igiꝰ
intellectus agens pertinet ad imaginẽ:ſed nõ põt
pertinere niſi ad memoriã.p₃.ſed cũ memoria hẽt
cõſeruare obctũ uel ſpẽm obcti: ⁊ exprimere uꝰ gi
gnere notitiã actualem eius.p₃ ꝙ intellectui agen
ti nõ põt competere primũ:q2 non eſt virtus rece-
ptiua nec conſeruatiua.igiꝰ cõpetit ſibi 2ᵐ.ſ.expri-
mere notitiã. Sed pꝛo alia parte.ſ.intellectu poſſi
T.c.19. Cõ.19.
bili arguitur pᵐo per illud Ariſᵗ ꝙ itellectꝰagẽs
eſt ſicut lumẽ. Cõmẽ.vult ibi ꝙ ſicut lumen facit
quodãmodo potentia colorẽ actu colorem:ſic itel
lectꝰagens facit de potẽtia intelligibili actu intelli
gibile.igiꝰ actus eius terminatur ad obiectũ actu
intelligibile. ⁊ hoc p̃cedit intellectionem. ❡ Con-
Ad finem.
firmaꝰ per illud.3.de aia cõmẽto.18.ubi vult cõmẽ
tatoꝛ:ꝙ ſi res hẽrẽt eſſe eo mõ quo poſuit Plato

non opoꝛteret ponere intellectũ agẽtẽ:igitur non
Cõ.18.3.de anima.
ponitur niſi ut per ipſum fiat obctũ actu vniuerſa
le:ſed hoc pꝛecedit actualẽ intellectionẽ. ❡ P̃.2ᵒ
ſm cõmẽtatoꝛẽ.intellectꝰagens poniꝰ ut per ipſum
transferaꝰ obiectũ de oꝛdine in oꝛdinẽ:quod ſic in
telligi põt.de oꝛdine ſenſibiliũ ad oꝛdinẽ intelligi-
biliũ. ⁊ per cõſequẽs de oꝛdine coꝛpoꝛalium ad oꝛ
dinẽ ſpũaliũ. ⁊ quare reqriꝰ ibi aliqḋ trãſferẽs ꝓ-
priũ:rõ videꝰ eẽ:q2 agẽs qḋ hẽt eẽ coꝛpoꝛale non
hẽt rõnẽ agentis niſi in paſſum coꝛpoꝛale:pp hoc
ꝙ tale agens requirit paſſum appꝛoximatũ ſibi lo
caliter:q2 ſi nõ eẽt localiter pñs eẽt tali agenti q̃ſi
nõ pñs.igiꝰ nunq̃₃ aliqḋ coꝛpale põt eẽ rõ imedia
te cauſandi aliqḋ ſpũale:nec per cõſequẽs trãſferẽ
di ab illo oꝛdine ad illũ oꝛdinẽ. Et iſta videtur eſſe
rõ Auguſtini.12.ſuper Geñ.29. Sed qñ obctũ ſit
de actu intelligibili actu intellectũ nõ transfertur
ſic de oꝛdine ad oꝛdinẽ.igiꝰ nõ reqriꝰ ibi intellectꝰ
agẽs. ❡ Cõfirmaꝰ.q2 ad hoc ꝙ itellectũ fiat actu
uolitũ non poniꝰ talis tranſlatio ab oꝛdine in oꝛdi
nẽ. ⁊ hoc ideo:q2 actu intellectũ eſt ſufficienter ꝓ-
poꝛtionatũ uoluntati. Cũ igiꝰ actu intelligibile ha
bens eẽ in memoria intellectiua ſit eque ſufficien-
ter ꝓpoꝛtionatum intelligibile ad hoc.ſ.ut ſit actu
intellectũ:ſequiꝰ ꝙ ibi nõ requiriꝰ virtus trãſferẽs
de oꝛdine ad oꝛdinẽ. ❡ P̃.3ᵒ ſi intellectus agens
eẽt per ſe actiuus ad intellectionẽ actualẽ:pari ra
tione ubicunq₃ ponereꝰ potentiã eẽ actiuã ad ꝓpꝛi
am opationẽ. ⁊ cũ hoc etiã potẽtiã receptiuã talis
opatiõis.ibi eẽt diſtinguere potentiam agentem ⁊
poſſibilẽ:utpote uolũtatẽ agentẽ ⁊ uoluntatẽ poſ
ſibilem.ſm cõem opi.que ponit uoluntatẽ actiuã
⁊ etiã receptiuã uolitiõis. ⁊ ſimilꝛ ſi ſenſus ponaꝰ
actiuus pp hoc foꝛte:ꝙ ſenſatio videꝰ nobilioꝛ ipõ
obcto ſenſibili extra eẽt diſtinguendũ de ſenſu agẽ
te ⁊ poſſibili. Cũ igiꝰ phs iſtã diſtinctionẽ de agen
te ⁊ poſſibili nuſq̃₃ ponat ibi niſi in intellectu.ſeq-
tur ꝙ iſta dĩa non eſt pp illa que coiter inueniunꝰ
in alijs potẽtijs. ⁊ ita nõ pp agere ⁊ recipe actio-
nẽ. ❡ P̃.4ᵒ videꝰ eẽ cõtra illud idẽ.9.de tri. ulti.
a cognoſcente ⁊ cognito pariꝰ notitia. intellectus
aũt agens nõ eſt cognoſcẽs:ſed ſolũ poſis.igiꝰ ab
illo pitur intellectio: ⁊ per ꝯñs actiue ſe h₃ reſpe-
ctu intellectionis. ❡ De iſto articulo ſi pꝛima via
teneꝰ poſſet dici ꝙ intellectus agẽs h₃ duas actio
nes oꝛdinatas.pꝛima eſt facere de potẽtia intelligi
bili actu intelligibile:uel de potẽtia uꝉi actu uꝉe.2ᵃ
eſt facere de potentia intellecto actu intellectũ.pᵐ
intelligiꝰ ſic.ꝙ virtute intellectus agentis de fan-
taſmate in fantaſia gigniꝰ ſpẽs intelligibilis in in-
tellectu.uel aliqua rõ in qua actu relucet intelligi
bile:que bꝛeuiter loquẽdo dicaꝰ ſpẽs intelligibilis
⁊ iſtã gignitionẽ realẽ repꝛeſentatiui de repꝛeſen-
tatiuo diciꝰ cõcomitari q̃dã gignitio methaphori
ca obcti de obcto.ſ.itelligibilis de imaginabili: qḋ
ideo rõnabiliter diciꝰ.q2 tale eẽ obiectiuũ h₃ obctũ
in repñtari quale h₃ repñtatiuũ coꝛrñdẽs. ⁊ ideo
trãſlatione reali facta in repñtatiuo qñ de coꝛpali
gigniꝰ ſpũale.ſ.de repñtatiuo ſingulari gigniꝰ re-
pꝛeſentatiuũ uꝉe ꝯſimilis diciꝰ.uel intelligiꝰ trãſla
tio in obctis de coꝛpali ad ſpũale.uel de ſingulari
ad uꝉe.2ᵃ actio ponereꝰ per quã de potẽtia intelle
cto fieret actu intellectũ.ubi ſimiliter intelligiꝰ fa-
ctio methaphoꝛica ex pte obiectoꝛũ coꝛrñdẽs fa-
ctioni reali ex pte eoꝛũ quibꝰ tenditur in obcta: q2
realꝛ ſpẽm intelligibilẽ ſequiꝰ actualis intellectio.

⁊ ſicut pꝛima trãſlatio de potentia ad actũ.ſic etiã
2ᵃ diceretꝰ fieri per intellectũ agentẽ:tam ex parte
obiectoꝛum: ⁊ hoc methaphoꝛice q̃₃ ex pte illoꝛũ
in quibus relucent obiecta: ⁊ hoc realꝛ pꝛo tãto.ſ.
ꝙ virtute intellectus agentis de fantaſmate gigne
retur ſpẽs itelligibilis: ⁊ ſic methaphoꝛice de potẽ
tia intelligibili gigneretꝰ actu intelligibile. ⁊ 2ᵒ vir
tute ſpẽi intelligibilis gigneretꝰ actualis itellectio:
⁊ ſic methaphoꝛice loquẽdo in obctis de potẽtia
intellecto fieret actu intellectum. ❡ Conſimiliter
poſſet poni duplex paſſio oꝛdiata in intellectu poſ
ſibili coꝛrñdẽs iſti duplici actiõi intellectꝰagentis:
quarũ pꝛima eẽt receptio ſpẽi intelligibilis a fan-
taſmate per pꝛimã actionẽ intellectus agẽtis. ⁊ 2ᵃ
eẽt receptio intellectionis a ſpecie intelligibili per
ſecundã actionẽ intellectus agentis. Et ſm hoc di
cereꝰ ꝙ ad memoriã intellectiuã pertinẽt intelle-
ctus agens ⁊ poſis. Agẽs quidẽ nõ q̃tũ ad pᵐã
actionem que eſt facere de potẽtia itelligibili actu
intelligibile:imo illius actionis terminus eſt me-
moria in actu:q2 per illam actionẽ eſt intellectus
hñs obctũ actu intelligibile ſibi p̃ſens. Sed quã-
tũ ad ſecũdã actionẽ:q2 cũ memorie ſit expꝛimere
actualem notitiam uel intellectionem: ⁊ intellectꝰ
agentis ſcḋa actio ſit agere ad iſtã actionẽ.intelle-
ctus agens q̃tũ ad ſecũdã eius actionẽ includere
tur in memoria. Intellectus autem poſſibilis quã
tum ad pꝛimã eius receptionẽ:quã.ſ.recipit actu
intelligibile ſibi pꝛeſens dicitur memoria. Et quã-
tũ ad ſecundam receptionem.ſ.actualis intellectio
nis dicitur intelligentia. ❡ Et ſm hoc reſponderi
poſſet ad illa que videnꝰ adducta in contrariũ per
hoc ꝙ actio abſtrahendi que eſt pꝛima actio itel-
lectus agentis eſt magis ꝓpꝛia ſibi q̃₃ ſecũda que
eſt cauſare intellectionem:quia illa poteſt compe-
tere alijs potentijs.nulla autem alia trãſfert obie-
ctum ſuum de oꝛdine ad oꝛdinem ſic intelligendo
de oꝛdine coꝛpoꝛalium ad oꝛdinẽ ſpiritualiũ: imo
uoluntas l₃ cauſando actum ſuũ ſm aliquos per
hoc methaphoꝛice trãſferat obiectũ ſuũ de oꝛdie
intelligibiliũ ad oꝛdinẽ appetibilium : tamen iſta
tranſlatio non requirit uoluntatem agentem ſic in
telligẽdo:hoc eſt pꝛeparantẽ obiectũ ſuum ut ſit
actu uolibile:ſicut intellectus agẽs pꝛeparat obie
ctum ſuũ ut ſit actu intelligibile:q2 quãdo obctũ
eſt actu intellectũ eſt actu uolibile.non igitur req-
ritur aliqua actio pꝛeparans obctũ uoluntati. ille
igitur auctoritates affirmant qḋ uerum eſt de pri
mo actu intellectꝰagentis. ⁊ ſi quandoq₃ dicatur
ꝙ pꝛopter illum ſolum ponitur intellectus agẽs.
Uerũ eſt ut talis virtus eſt pꝛopꝛia intellectui: qa
eſt ibi tm̃ potẽtia pꝛeparans obiectum.pꝛopter 2ᵐ
enim actum nõ eſt pꝛopꝛie in intellectu talis virtꝰ
agens.nam alie potentie poſſunt agere ad opera-
tionem pꝛeſuppoſito obiecto. ❡ Si teneretur alia
via.ſ.ꝙ illud anime quod eſt actiuum ad intellectio
nem eſt intellectus poſſibilis. ⁊ ꝙ intellectꝰagens
h₃ tm̃ actionem abſtrahendi obiectum.tunc eſſet
dicendum ꝙ intellectus agens nõ pertinet ad me
moriam:ſed actio eius terminatur ad memoriam:
⁊ hoc reſpectu ſenſibilium:quia terminatur ad il-
lam foꝛmam per quã obiectum actu intelligibile
relucet intellectui: ⁊ illa eſt foꝛma conſtituens per
fectã memoriã. Reſpectu autẽ mere intelligibiliũ
pura ſpiritualiũ nullã actionẽ oĩno hẽret: ⁊ hoc ſi
talia intelligantur nõ per ſpẽm:uel ſi per ſpẽm:tm̃

poſſunt eã cāre virtute .ppria. Intellectus autē poſ
ſibilis ſm hoc poneretur pertinere ad memoriam
non tñ ut retinēs oē repreſentatiuū obiecti actu
intelligibilis. ſed etiam ut exprimēs actiue notitiā
actualē. ¶ Et tunc ad illa que ſunt adducta con
tra hoc poſſet reſponderi. ¶ Ad primū ꝙ potētia
operatiua non eſt actiua ſui obiecti: lꝫ ſit actiua ſui
actus circa obiectū. ꝛ iō nō pari rōne poteſt intelle
ctus poſ̄is cauſare ſpēm intelligibilē: ſicut poteſt
cauſare intellectionē illam. ¶ Ad confirmationē
illam diceret ꝙ loquēdo de potentia ut dicit reſpe
ctum bene diſtinguit in actiuū ꝛ paſſiuum: ſed lo
quendo de illo quod ſubeſt reſpectui qḋ cōmuni
ter intelligim⁹ cum dicimus potentia: quēadmo
dum dicimus ꝙ calor eſt potentia calefactiua. ſic
non oportet ꝙ actiuum ꝛ paſſiuum diſtinguunt
ipſam: q2 tunc uoluntas eſſet due potentie. ¶ Ad
aliud cum arguitur ſm Ar. ꝙ intellectus agēs
eſt quo eſt omnia facere. Intelligendum eſt ſic fa
cere oīa actu intelligibilia. Et hoc habet ex eo qḋ
ſequitur: ꝙ lumen facit quodāmodo potētia colo
res actu colores. q2 facit eos actu viſibiles. ſic in
telligendo ꝙ lꝫ natura abſoluta coloris que eſt in
genere qualitatis maneat eadē in tenebris: tamen
ut ſic non eſt viſibilis intelligendo de potentia .p
pinqua: q2 quādo opꝫ duas cās cōcurrere ad agē
dum vna earū. ſcđa non eſt in potētia propinqua
niſi alia. ſ. prima concurrēte. Ad hoc autē ꝙ color
agat in viſuꝫ requirit alia cauſa cōcurrēs ad agēdū
ſ. lumē. ideo tūc ſolū eſt color viſibilis in potentia
propinqua qñ eſt actu illuminatus. hoc mō fantaſ
ma nō pōt gignere ſpēm intelligibilē: niſi cōcurre
te actiōe intellectus agentis. Ille igit intellectus
facit oīa actu intelligibilia: ꝛ hoc in potentia pro
pinqua: q2 relucētia in ſpēb⁹ intelligibilib⁹ que pri
us fuerūt in potētia remota: q2 tñ relucentia in re
preſentatiuo māli: ꝛ repreſentāte ea ſub rōne ſin
gularis. nō aūt ubi⁹ agens eſt quo eſt oīa face
re actu intellecta. ¶ Cū igit concludit adequatio
intellectus agentis in agendo ad poſſibilē in reci
piendo: debet inferri vniformiter de actione ꝛ re
ceptione actu intelligibilis non de actione ꝛ rece
ptione actu intellecti. ¶ Ad 3m. vitas principij vi
detur in rōnibus terminorum. ille autē rōnes ter
minorū ut actu intelligibiles ꝛ vniuerſales relu
cent intellectui per actionē lucis intellectus agen
tis. Sic igit videt vitatē principiorum in lucem in
tellectus agentis: non tanq̄ imediate cauſante il
lam viſionē. ſed mediate. ſ. cauſando rōnes termi
norū in eſſe intelligibili per quas poſtea cauſatur
actus videndi vitatē principiorū. ¶ Ad quartum
diceret ꝙ agens eſt nobilius poſſibili preciſe ut re
ſpicit obiecta ſenſibilia: q2 preciſe reſpectu illorum
eſt agens in intellectu poſſibilē. ¶ De iſto articu
lo hoc tenendū videt: ꝙ illā diſtictionē Aug. io.
de tri. c. ii. memoria intelligentia ꝛ uoluntas cōpa
rando ad illam Ar. in intellectu agentē ꝛ poſſi
bilem ſic ſibi inuicē corrīdēt ꝙ ſolus poſſibilis eſt
intelligentia: q2 ſolus recipit actum intelligendi: ꝛ
ſic etiā coiter Ar. loquitur de intellectu: ut eſt
quo intelligimus ſiue quo recipimus intellectiōes
etiam poſſibilis pertinet ad memoriā inquātū me
morie eſt recipere notitiam habitualem. ſm illud
15. de tri. io. ſcientia quā memoria tenemus. ꝛ ſic lo
quit Ar. quādoq̄ de intellectu poſſibili ut eſt
quo ſcimus: ſiue ut eſt quo habem⁹ ſciam per quā
reducitur de potentia eſſentiali ad accidentalem.
¶ Sed quo ad aliū actū memorie qui eſt gignere
notitiam actualē: pꝫ ꝙ hoc competit adhuc intelle
ctui poſſibili per accidens: q2 quando forma acti
ua ineſt alicui ſubiecto: actio ſm illam formam per
accidens competit eidē: ſicut lignū per accidēs ca
lefacit. nūc aūt illud quo obiectū actiue ſe hꝫ ad gi
gnendum intellectionē eſt forma intellectus poſſi
bilis. igitur intellectus poſſibilis ſaltem per accñs
gignit. ¶ Sed ſi ultra hoc queras an conueniat
actus gignēdi notitiā per ſe ipſi parti intellectiue.
pōt teneri ſm predicta uel cōpetere ꝑ ſe itellectui
agenti: uel ꝑ ſe intellectui poſſibili. ꝛ ſm hoc iſte
uel ille diceret pertinere ad memoriā. Uel poſſet
poni tertio modo actus gignēdi utriꝗ cōpetere. ſꝫ
agenti tanq̄ principaliori: ꝛ poſſibili tanq̄ minus
principali. nec ſequit ſi ſint vna natura. igitur non
poſſunt habere reſpectu eiuſdē cāliṫatē ꝑncipalio
rē ꝛ min⁹ principalem. pꝫ enim inſtantia de intel
lectu ꝛ uoluntate: quarū vna ſm multos eſt acti
ua principalior: ꝛ alia ſubordinata in aliqua actiō
ne: ꝛ tamē ſunt vna natura. ¶ Sed iſta inſtantia
ſm aliquos nō eſt ſimilis: q2 non utraꝗ potentia
imediate attingit idem ut cauſatū: ſꝫ vna per ope
rationē ſuā cauſatā mouet aliā ad ſuam operatio
nem. Breuiter ſi non teneretur diſtinctio potentia
rum: nec re abſoluta: nec relatione reali: ſed tñ ꝙ
idē abſolutum quodāmodo illimitatum eſt princi
pium imediatum mltoꝝ actuū: ꝛ ſic reſpectu alte
rius ꝛ alterius dicetur alia ꝛ alia potentia: tūc pri
ma via .pbabilis videtur. Vide auctorem de ſpū ꝛ aīa.

De ſecundo articulo dico: ꝙ intellectus
beatus poteſt habere uerbū de creatura cognita
in genere .pprio. ꝛ ad formationeꝫ illius uerbi po
nendū eſt intellectum poſſibilē ſic ſe habere tunc:
ſicut ſe habet nunc ad formationem uerbi qḋ hēt
de obiecto nunc. q2 ſm Aug. 7. de ciui. c. 30. Sic
deus res quas cōdidit adminiſtrat ut eas .pprios
motus agere ſinat. igitur remanebit in patria natu
ralis actio que nata eſt cōpetere nature ſm ſuam
perfectionē. Sed de creatura viſa in eſſentia diuia
dubiū eſt an intellectus beatus habeat de ea uer
bū .ppriū. ꝙ ſi ſic cōſil'r dicendū eēt de intellectu
poſſibili in formatiōe uerbi de creatura viſa in eſ
ſentia diuina ſicut de viſa in .pprio gñe dictuꝫ eſt.
¶ Sed poſſet dici ꝙ nō eſt ibi uerbū de obecto vi
ſo in eēntia diuina: tū q2 hñs uerbū imediate attin
git obctū cui⁹ eſt vbū. lapis eni viſuſ in eēntia non
imediate attingit ut obctū per actū viſionis. q2 ſic
videt in gñe .pprio: ſed ibi ſola eēntia diuina ime
diate attingitur. q2 ipſa ſola primo mouet. ꝛ per cō
ſequēs ad ſeipſaꝫ attingendā. ¶ Pꝫ. uerbū .ppriuꝫ
alicuius gignit de ſcia ſiue .ppria ſpecie ipſi⁹ obcti
nūc autē in memoria intellectus beati non eſt ſciē
tia .ppria uel ſpecies lapidis. ut videtur in uerbo:
q2 per illam non videt niſi in gñe .pprio. Itē codeꝫ
actu videt eēntia diuina ꝛ res in ipſa: ſed de eſſen
tia viſa non habet intellectus videns uerbum: q2
tunc non videret illam imediate. igitur nec habe
tur uerbuꝫ de re viſa in ipſa eſſentia. ¶ Cōtra iſta
motiua. contra primum. ꝛ ſi per principiuꝫ cogno
ſcatur concluſio: tamen ipſa poteſt cognoſci ime
diate in ratione obiecti: quia diſcurſus non termi
natur preciſe ad illud quod fuit principium diſcur
rendi: q2 tunc ab illo adhuc eēt ulterius diſcurren
dum: nec per conſequens eēt diſcurſus terminat⁹:
nunc aūt concluſio de ſe eſt termin⁹ diſcurſus ſyl
logiſmi demōſtratiui. igitur illo diſcurſu termina
to ſtat intellectus in cognitiōe imediata cōcluſio
nis. pari rōne lꝫ eēntia diuina moueat prius ad vi
dendū ſeipſum. tñ q2 eſt motiuū illimitatū mouet
ſcđo ad videndū creaturā. in termio igit illi⁹ motio
nis intellect⁹ pōt videre creaturā ut obctū imedia
tum. ¶ Contra 2m ſic. ad gignēdū uerbū .ppriū
alicui⁹ obcti ſufficit memoria perfecta ſiue actual'r
ſiue virtualiter cōtinēs illud obctū: ſicut per noti
tiā habitualē principij pōt gigni actualis cognitio
concluſionis: lꝫ illa memoria non ſit hui⁹ obcti for
maliter ꝛ .ppria: ſed ei⁹ virtualiter contentiua: ſic
intellectus beati hñs eēntiā diuinā actual'r pñtē.
ut intelligibilem hꝫ memoriā .ppriā reſpectu viſio
nis illius eēntie: ꝛ cū hoc memoriā perfectā vir
tualiter contentiuā viſionis creature: q2 ſicut vir
tualiter cōtinet in entitate: ſic in cognoſcibilitate:
btūs igitur habet memoriā ſiue ſcientiā in memo
ria ſufficientē ad gignēdū propriū uerbū lapidis:
nec ſequit in illa 2a ſicut nec in prima rōne ꝙ illa
viſio ſit rei in proprio genere: q2 viſio in .pprio ge
nere eſt per rōnē videndi acceptā a creatura aliq̄.
¶ Contra 3m motiuuꝫ. ille act⁹ nō eſt .ppria cogni
tio huius obcti qui pōt ſtare in intellectu: ꝛ tñ il
lud obctū oīno nō eē cognitū: nunc autē viſio eēn
tie diuine pōt ſtare eadem in intellectu beati: ꝛ tñ
lapis non videri ab ipſo. igitur ꝛc̄. Probatio ma
ioris. q2 proximum formale in intellectu ad hoc ut
obctū ſit ſibi cognitū eſt ipſe actus cognoſcendi il
lud obiectū ſibi inherens: ꝛ proxima rō formalis
non videt poſſe ineſſe alicui ſine illo cuius eſt rō
formalis: ſicut albedo nō pōt ineſſe alicui niſi illō
ſit album. ¶ Pꝫ. pari rōne idē actus viſionis eſſet
ipſius eſſentie ꝛ cuiuſcunꝗ creati viſi in ea: ꝛ ita
vnus actus finitus poſſet eē infinitorum obctorū
poſſibilium videri in ipſa. quia qua rōne nō repu
gnat vnū actū eē duorū uel triū obctoꝝ: pari rōne
nec quorūcūꝗ obctoꝝ. Itē nō pꝫ neceſſitas illius
cōſequētie: ſi eadē eſt viſio eēntie diuine ꝛ lapidis
igit ſi eſt uerbū lapidis eſt uerbū eēntie. ¶ Ad pri
mū iſtorū diceretur ꝙ aliud qḋ cognoſcit per illud
bene pōt imediate cognoſci. Sed nō ſic ſi cogno
ſcat preciſe in illo. ſicut intellectus diuinus preci
ſe cognoſcit creaturam in eēntia ſua: ꝛ nō per illā
creaturā ut obctū imediatū: q2 tunc intellectio ei⁹
vileſceret. ¶ Conſimiliter dī de viſione quā btūs
habet in uerbo de creatura. ¶ Ad 2m diceretur ꝙ
eēntia diuina nō eſt in memoria creata beati ali
quo ordine prius q̄ in intelligentia: q2 nō cauſat
aliqua forma in intellectu beato repñtās illam eſ
ſentiā. Sed pꝫ qḋ cauſat in intellectu btō eſt ipſa
viſio. illa autē cauſat in ipſa intelligentia. ¶ Uel
aliter diceretur ꝙ illa viſio imediata cauſat a uo
luntate diuina ſicut dictum eſt in qōne .pxia pre
cedente: ꝛ conſimiliter viſio lapidis: ꝛ per conſe
quens neutra gignit a memoria nō ſolum ipſi⁹ vi
dentis. ſed nec ab aliqua memoria. ¶ Contra. in
tellectio eēntie diuine continet virtualiter intelle
ctionem lapidis. igitur iſta intellectio gignit illaꝫ:
ꝛ tunc illa eſt uerbum. ¶ Rñdeo. intelligentia nō
gignit. Uel pōt dici ꝙ utraꝗ viſio immediate cau
ſatur a uoluntate diuina. ¶ Ad tertium. illud vi
detur eque concludere ꝙ non eſt idem actus di
uinus reſpectu eſſentie ſue ꝛ obiecti ſecundarij.
quod omnes negant. Unde maior rationis eſt ne
ganda: niſi intelligatur de primo obiecto. ¶ Ad
alia quere alibi.

¶ Ad alia duo argumenta reſpōſio poteſt habe
ri in. 3. di. 14. q. 2. quaſi in fine. ibi poteſt dici ꝙ cō
cluſio iſta poſſet ꝛc̄. Ideo conceditur totum argu
mentum. ꝛ ſi inferatur. igitur eadem erit viſio in
tellectus beati cum viſione intellectus dei. nega
tur conſequentia: quia intellectus dei habet viſio
nem per accidens obiectorum ſecundariorum. q2
illa per accidens intelligit. ſ. mediāte eſſentia oſtē
dente ſibi illa libere ꝛ contingenter. ideo actus
beati nullam perfectionem accipit ab illis obie
ctis: ſed tota eius perfectio eſt ab eſſentia viſa ꝛ
illa oſtendente. ¶ Ad aliud dicitur ꝙ argumen
tum ualet. ꝛ conſequentia tenet ſi ſit vnus ꝛ ideꝫ
actus viſionis eſſentie ꝛ aliorum obiectorū. ſi au
tem ſit alius ꝛ ali⁹ actus. cōſequentia nulla eſt. Additio alioꝝ

Ad primum principale ſi teneatur in 3o
articulo: ꝙ intellect⁹ agēs
actiue ſe habeat ad intellectionem: ꝛ poſſibilis
paſſiue: tunc non ſm idē mouet ꝛ mouetur anima
ad intellectionē. nec tñ ſm diſtincta ſubiecto: quia
illa duo non ſic diſtinguuntur. Si autem dicatur
ꝙ poſſibilis actiue ſe habeat ad intellectioneꝫ tūc
idem ſm idem mouet ad eam ꝛ mouetur. ¶ Et ſi
dicatur hoc eſſe impoſſibile. quia tunc ideꝫ ſm idē
eſſet in potētia ꝛ in actu. ¶ Reſpōdeo. oīs actio
que eſt ad formam non actiuā eſt agentis equiuo
ci ꝛ nō vniuoci: quia ſi agens eſſet vniuocum for
ma qua agit eēt eiuſdē rōnis cū forma terminante
ꝛ ita illa eēt actiua. Augmētationū aūt ꝛ multarū
alterationum ꝛ cōmuniter motus localis termini
non ſunt forme actiue: igitur mouēs in iſtis: ꝛ vni
uerſaliter agens equiuocū eſt in actu aliquo non
eiuſdē rōnis cū termio ad quē mobile eſt in poten
tia. ſed eſt in actu ſm aliquid virtual'r uel eminen
ter cōtinēs illum terminū. ſic diceret in .ppoſito ꝙ
idē in aīa eſt rō virtual'r cōtinēdi intellectionē. ut
effectū equocū ꝛ recipiēdi eādē. ¶ Cōtra hoc. ha
bens formā nobiliorē nō eſt natū recipe formā mi
nus nobilē. igit hñs illā nobiliori mō. ſ. virtualiter
nō eſt natū recipe illā formā formaliter. ¶ Et con
firmatur. q2 pari rōne diceret ꝙ quodlibet qḋ ſit
tale formaliter: eſſet tale virtualiter: ꝛ ita quodli
bet tranſmutaret a ſeipſo. ¶ Ad pmū dico ꝙ for
ma eiuſdē ſpēi nō pōt ſimul habere intenſius ꝛ re
miſſiuſ: nec due forme: ut contraria ꝛ media pñt ſi
mul eē in eodē: ſed tñ due forme diſperate bñ pñt
ſimꝉ eē: ꝛ etiā eiuſdē gñis remoti: ſicut calor ꝛ co
lor quarū tñ vna eſt nobilior altera. Nō eſt igitur
impoſſibilitas formarū in eodē. q2 vna eſt eminen
tior altera. uel eminenter ſiue virtual'r ipſius con
tentiua: ſed ex aliq̄ rōne ſpāli. puta pp cōtrarietatē
uel vnitatē ſpecificam. uel aliquā aliā talē. Antece
dens igit vniuerſaliter ſumptū falſum eſt: ꝛ lꝫ in
multis ſingularibus videat eſſe uerum. tamē hoc
nō eſt rōne nobilioris forme uel nobilioris modi
habendi formā ꝛ min⁹ nobilis. ſed ex aliq̄ alia ra
tiōe ſpāli que nō repitur hic in principio motiuo.
ꝛ in iſta forma recepta. Si tñ aliquid haberet iſtā
formā eminēter ſic ꝙ īfinite virtual'r nō eēt capax
ei⁹ formal'r: q2 infinitas excludit oēm potentialita
tē. ſed qñ forma illa virtual'r ſed finite habet bene
pōt aliq̄ pfectio: lꝫ ſm quid ꝛ accidētalis addi per
hoc ꝙ illa recipiūt formaliter: ſicut lꝫ ſubſtātia ſit

Universidad de Deusto Biblioteca

ſimpliciter perfectioꝛ accidente:tamē aliquo mo-
do perficit recipiendo accidens ⁊ totū illud.ſ. ſub
ſtantia qualis perfectioꝛ eſt ꝙ ſuba ſola.ſic poten
tia operans eſt perfectioꝛ ꝙ potentia ſola: ⁊ opera
tio eſt aliqualis perfectio ipſius potentie:lꝫ poten
tia ſit ſimplr̄ perfectioꝛ opatione. ¶ Ad confirma
tionē illam pōt dici:ꝙ ibi eſt cautela trāſferendi ſe
a parte oppo..ētis ad partē rn̄dentis pp defectum
argumēti.nec videt̄ aliud niſi obligare reſponden
tē ad ꝓbandū vnū neceſſariū manifeſtum:puta ꝙ
non quodlibet mouet ſe. Et ad illam pꝛobationeꝫ
pari rōne ⁊c̄.pōt dici ꝙ lꝫ in hoc ꝙ eſt eē in poten
tia tale formalr̄ nō ſit aliqua repugnātia ad hoc ꝙ
eſt eē tale virtualiter.nec econuerſo quātū eſt ex
parte rōnis terminoꝝ.qꝛ tunc ubiqꝫ eēt eadē re-
pugnātia:tamē alicubi cōcomitat̄ vnū iſtoꝝ aliqd
quod repugnat alteri. Et tūc gratia materie uerū
eſt:ꝙ illud qd̄ eſt tale virtualiter non pōt recipere
tale formaliter:ſed nō per ſe pp hoc ꝙ eſt habere
virtualiter:ſed pp illud cōcomitās. Exemplū. ſol
eſt calidus virtualiter: ⁊ tn̄ nō pōt recipere calorē
formaliter:ſed tamē nō repugnat eē formaliter ca-
lidū pꝛopter hoc ꝙ eſt calidus virtualiter:quia ēt
ſaturno qui eſt frigidus virtualiter repugnat eē ca
lidū formaliter:huius autē repugnātie cā cōmu-
nis eſt ſoli ⁊ ſaturno:qꝛ coꝛpus celeſte non eſt re-
ceptiuū qualitatis elementaris uel cuiuſcunqꝫ coꝛ
poris coꝛruptibilis:ſicut nec econuerſo.ſic in pꝛo-
poſito aliqd̄ mobile ad formā cōcomitāter hꝫ ali-
quid ꝓpter qd̄ repugnat ſibi virtualiter continere
eam:ſicut lignū hꝫ aliqd pꝛopter quod repugnat
ſibi virtualiter cōtinere calorē:ſed hoc non eſt: qa
eſt receptiuū caloris:ſed qꝛ hēt talē formā mixtaꝫ.
¶ Ad argumentū in oppoſitū cuꝫ arguit̄ de obie
cto ꝙ actio eſt imanens.cōcedo ꝙ intellectio que
dicitur actio.i.operatio eſt actio imanēs ſimplicit̄
in potentia operante.ſed actio illa de genere actio
nis que terminat̄ ad illam operationē aliqua qui-
dē eſt imanēs nō ſolū in eodē ſuppoſito:ſed etiam
in parte intellectiua: ⁊ ſm̄ vnū modum dicendi in
tertio articulo eſt imanēs in eodē intellectu poſſi-
bili:ad illam tamē intellectionem eſt aliqua actio
nō imanēs:puta illa que eſt obiecti. ¶ Cū arguit̄
de memoria ꝙ illa nō intelligit.illa rō deficit du-
pliciter.pꝛimo qꝛ remouendo aliquid de memoria
non pp hoc concludit̄ illud competere intellectui
poſſibili ſed magis contrarium qꝛ ſm̄ dicta in ter-
tio articulo:uel ſolus intellectus poſſibilis eſt me
moria uel ſaltē intellectus ille includitur neceſſa-
rio in memoria.ſcd̄o deficit ſic:qꝛ memoriam nō in
telligere non cōcludit ipſam non eē actiuam reſpe
ctu intellectionis:ut termini per actionem ei⁹ ꝓdu
cti.uerbū aūt nō eſt terminus pꝛoductus per itel-
lectionem:ſed per actionem aliquam pꝛoductiuā
de genere actionis. Qō.XVI.

Conſequenter

Conſequenter querit̄ de uo-
luntate. Et pͦ
de actione eius in cōi. ſcd̄o in ſpāli de
diſtinctione vnius actus eius intrinſeci
ab alio actu. ⁊ tertio de diſtinctione act⁹
intrinſeci ab extrinſeco. ¶ Pꝛima queſtio eſt hec.
Utrum libertas uoluntatis ⁊ neceſſitas natura-
lis poſſunt ſe cōpati in eodē reſpectu eiuſdē actus
⁊ obiecti. ¶ Et arguitur ꝙ non:qꝛ neceſſitas ⁊ li
bertas vident̄ repugnare. Juxta illud Augⁿ de li
li.2. be.arbi. Satis inquit compertū eſt nulla ratiōe ſie
ri mētem ſeruā libidinis niſi pꝛopꝛia uoluntate: ⁊
ſtatim poſt. Qui motus ſi culpe deputetur nō eſt
naturalis ſed uoluntarius:in eo quidē ſimilis mo
tui illi quo deoꝛſuꝫ lapis fertur ꝙ ſicut iſte eſt pꝛo
pꝛius lapidis:ſic ille animi.ſed in eo diſſimilis ꝙ
in ptāte nō habet lapis cohibere motū quo moue
tur deoꝛſum:animus do non ſic. ⁊ ſequitur. Ideo
naturalis lapidis eſt ille motus:animi do iſte uo-
lūtarius.hec uerba Augⁱⁿ. ⁊ paulo poſt uerba di
ſcipuli ab Augⁿᵒ quidem appꝛobata ſequunt̄ iſta.
Motus quo uoluntas conuertitur niſi eēt uolun
tarius ⁊ in noſtra penitus poteſtate neqꝫ laudan-
dus neqꝫ culpandus homo eſſet neqꝫ mouenduꝫ:
mouendum autē hominem non eſſe quiſquis exi-
ſtimat de hominū numero exterminandus eſt. Ex
iſtis ſatis patet.ꝙ repugnat naturalis motio ⁊ li-
bera reſpectu eiuſdē. ¶ Cōtra.5.de ciui.10. Si ne
ceſſitas inquit dicenda eſt que nō eſt in noſtra po-
teſtate:ſed ēt ſi nolum⁹ efficit quod pōt:ut eſt ne-
ceſſitas moꝛtis:manifeſtum eſt uoluntates nr̄as
quibus recte uel perperā viuit̄ ſub tali neceſſitate
nō eē. Et ſequit̄. Si autē diffiniat̄ illa neceſſitas eſ
ſe ſm̄ quam dicimus neceſſe eſt.ut ita ſit aliquid:
aut ut ita fiat:neſcio cur eā timeamus ne nobis li
bertatē auferat uoluntatis:neqꝫ enim ⁊ vitam dei
⁊ pꝛeſentiam dei ſub neceſſitate ponimus ſi dica-
mus neceſſe eſt deū ſemper viuere: ⁊ oia pꝛeſcire.
Et poſt.cū dicimus neceſſe eſt ut cum uolumus li
bero uelimus arbitrio: ⁊ uerum dicimus: ⁊ non
ideo liberum arbitriuꝫ neceſſitati ſubȷ̄cimus que
adimit libertatem.

Hic ſunt tria

Hic ſunt tria videnda.pͥmo an in ali-
quo actu uoluntatis ſit
neceſſitas.2ᵒ ſi cum hoc ſtet ibi libertas.3ᵒ ſi qn̄qꝫ
cū libertate poſſit ſtare nālis neceſſitas.

De pꝛimo

De pꝛimo dico ꝙ in actu uolūtatis diui
ne eſt neceſſitas ſimpliciter: ⁊
hoc tā in actu diligēdi ſe:ꝙ in actu ſpirādi amorē
ꝓcedentē.ſ.ſpūs ſcūs.hoc ſic pꝫ:qꝛ de⁹ neceſſario
eſt btūs.igit̄ neceſſario videt ⁊ etiā diligit obiectū
beatificuꝫ. Simil̄r ſpūs ſcūs eſt deus: ⁊ per ꝯñs
ſumme neceſſarius in eēndo.igit̄ cū accipiat eē ꝓ-
cedēdo:actus ille quo pꝛocedit eſt ſimplr̄ neceſſa
rius:utraqꝫ aūt cōcluſio ꝓbat̄ ꝓpter qd.ſic uolū-
tas infinita ad obiectum ꝑfectiſſimū ſe hēt mō per
fectiſſimo ſe hn̄di:uolūtas diuina eſt huiuſmodi.
igit̄ ad ſūmū diligibile ſe hēt mō ꝑfectiſſimo quo
poſſibile eſt aliquā uolūtatē ſe hr̄e ad ipſum:ſed hͦ
nō eēt niſi ipſum neceſſario ⁊ actu adeq̄to dilige-
ret: ⁊ etiā amorē ei⁹ adeq̄tuꝫ ſpiraret:qꝛ ſi aliquod
iſtorum deficeret poſſet ſine contradictione intelli
gi aliquam uoluntatem perfectiori modo ſe habe-
re ad obiectum: quia ille modus poſſet intelligi
perfectioꝛ: ⁊ ille modus non includit cōtradictio-
nem:quia non eſt contradictio ꝙ uoluntas infini
ta habeat actum infinitum circa obiectum infini-
tum. ⁊ per conſequens actum neceſſarium ⁊ eti-
am neceſſario.quia ſi poſſet non habere talē actū
circa tale obiectum poſſet carere ſumma perfectio
ne. Similiter ſi amoꝛ adequatus obiecti eſt ſpi-
rabilis ut credimus maxime cōpetit uoluntati in Deū. dꝗ.3.
finite eſſe pꝛincipium ſpirandi illum. ¶ Ad hanc q.17.dꝗ.4.
concluſionē ponuntur quedā pꝛobationes que eti q.11. ⁊ Th.
am concludūt de omni uolūtate reſpectu illi⁹ obie ꝑ.2.q.10.ar.1
cti ſiue clare viſi ſiue in vniuerſali appꝛehēſi ſicut ⁊ 2.
modo ipſuꝫ appꝛehendimus. ¶ Pꝛima pꝛobatio
talis eſt.uoluntas neceſſario vult illud in quo eſt
ratio omnis boni:quia non poteſt obiectum aliqd̄
non uelle in quo non eſt malitia aliqua nec aliqs
defectus boni:finis autem ultimus eſt huiuſmo-
di. ¶ Scd̄a ꝓbatio habetur ex dicto philoſophi
T.c.86. 2ᵒ phyſ.ſicut pꝛincipium in ſpeculabilibus ſic finiſ
La.12. in operabilibus. Et.7.ethi⁹ in actionibus ꝙ cui⁹
gratia eſt pꝛincipiū:quēadmodū in mathematicis
ſuppoſitiones:nunc autem intellectus aſſentit ne
ceſſario pꝛincipȷ̄s in ſpeculabilibus.igit̄ uolūtas
neceſſario aſſentit ultimo fini in agibilib⁹. ¶ Ter
tia pꝛobatio talis eſt.uoluntas neceſſario vult il-
lud cuius participatione vult quicqd vult. ultim⁹
finis eſt huiuſmodi.igitur ⁊c̄. pꝛobatio maioris.
omne uariabile reducitur ad aliqd inuariabile. ⁊
ita uarietas actuum circa ea que ſunt ad finē pꝛe-
exigit actū inuariabilem. ⁊ per conſequens maxi-
me circa illud cuius participatiōe alia obiecta ter
4. minant actuꝫ.minoꝛ pꝛobatur per illud.8.de tri.3.
Tolle hoc tolle illud vide ipſum bonum ſi potes.
⁊ ita deum videbis non alio bono bonum:ſed oīs
boni bonum. ¶ Iſte rationes non videntur pꝛo-
bare concluſionē neceſſariam de quacunqꝫ uolun
tate in cōmuni:nec etiam videtur in ſe neceſſarie.
pꝛimum pꝛobatur:qꝛ quando ſunt due nature ab-
ſolute ⁊ eēntialiter oꝛdinate pꝛioꝛ ſine contradi-
ctione videtur poſſe eſſe ſine poſteriore:nūc auteꝫ
iſtorū trium que ſunt obiectum diligibile: ⁊ ipſa
appꝛehenſio uel viſio illi⁹ obiecti in intellectu crea
to: ⁊ etiam ipſa uoluntas creata:quodcūqꝫ eſt ab-
ſolutum ⁊ pꝛius naturaliter actu diligendi illud
obiectum: ⁊ hoc loquendo de dilectione in uolun
tate creata.igitur quodcunqꝫ illorum poſſit eē:im
mo ꝙ oia illa poſſint eſſe ſine actu illo dilectionis
non includit contradictionem:nec per cōſequens
oppoſitum eſt ſimpliciter neceſſarium. quomodo
illud dicitur neceſſarium cuius oppoſitum inclu-
dit contradictionem. Hic dicitur ꝙ maioꝛ uera eſt
de illis abſolutis quoruꝫ vnum non dependet ab
alio:nec ambo a tertio.in pꝛopoſito autem viſio ⁊
fruitio dependent ab eodē tertio.ſ.obiecto. ¶ Cō
tra hoc:quodcunqꝫ abſolutum deus poteſt imme
diate cauſare ⁊ tamen non neceſſario ſi cauſat il-
lud per cauſam mediam poteſt non neceſſario cau
ſare:quia illa cauſa media non neceſſitat ipſuꝫ ad
cauſandum effectum illius cauſe medie.igit̄ lꝫ am
bo ita cauſentur a cauſa cōmuni.tamen 2ᵐ non ſo
lum contingenter cauſabitur:ſed etiam poſito pꝛi
mo adhuc contingenter cauſabitur. ¶ Pꝛeterea
potentia que neceſſario agit circa obiectum neceſ-
ſario continuat actum illum quantum poteſt. uo-
luntas autē ſaltem viatoris non neceſſario conti-
nuat actum circa finem in vniuerſali appꝛehēſuꝫ:
quantum poſſet continuare.igitur non neceſſario
agit circa illum. Maioꝛ patet exemplo de appeti-
tu ſenſitiuo: ⁊ videtur poſſe pꝛobari per rationem
quia illud quod eſt intrinſeca ratio ipſius poten-
tie neceſſario agendi:erit etiam ratio ſemper neceſ
ſario agendi quantū eſt ex parte potentie: ⁊ ita cō
tinuandi quantum ipſa potentia poteſt continua
re. Minoꝛ pꝛobatur.quia uoluntas viatoris poſ-
ſet quandoqꝫ cōtinuare actum intellectus quo cō
ſiderat finem quando non continuat:ſed uel con-
uertit intelligentiam ad conſiderationem alicuius
alterius:uel ſaltem non impedit quin obiectū ali-
ud occurrens impediat illam conſiderationem:il
la autem conſideratione non continuata non con
tinuatur circa illud obiectum actio uoluntatis: ⁊
continuata illa continuaretur iſta.pꝛobatio eiuſdē
minoris per illud pꝛimo retractationum.9. ⁊.22.
Nihil tam eſt in poteſtate uoluntatis ꝙ ipſa uo-
luntas:quod non intelligitur quantum ad eſſe illi
us uoluntatis:ſed quantum ad agere eius: nunc
autem in poteſtate uolūtatis eſt ꝙ per eius impe-
rium alia potentia habeat actum uel non habeat:
ſicut ꝙ intellectus non conſiderat ſaltē illud obie
ctum:ſine cuius conſideratione poteſt uoluntas
habere actum imperandi.igitur in poteſtate uolū
tatis eſt ꝙ ipſamet non habeat actum circa illud
obiectum determinatum.hoc non intelligo ſic ꝙ
ipſa poſſit uoluntarie ſuſpendere omnem actuꝫ ſu
um:ſed uoluntarie poteſt non uelle illud obiectuꝫ
ſed habet tunc aliud uelle.ſ.reflexum ſuper ſuum
actum.iſtud.ſ.uolo modo non elicere actum circa
illud obiectuꝫ. ⁊ hoc bene poteſt ex ſe.alioquin nō
poſſet omnem actum ſuſpendere poſt deliberatio-
nem. ⁊ eſt ſimile de actu intellect⁹ ⁊ uolūtatis quo
ad hoc non poteſt ſuſpendere illam intellectioneꝫ
que neceſſaria eſt ad uolitionem illam per quā ſu
ſpendit illam intellectionem:ſed poteſt quācunqꝫ
aliam ſuſpendere.ſic non poteſt pꝛo nunc ſuſpen-
dere omnem uolitionem.qꝛ non illam qua uolun
tarie ſuſpendit:ſed poteſt ſuſpēdere quācunqꝫ ali-
am ad hoc non neceſſario requiſitaꝫ. ¶ Pꝛeterea 9.metaᶜᵉ.
neceſſitas agendi eſt ab illo quod eſt pꝛincipium c.17.
per ſe agendi:quia ſi illud non neceſſario ſe habet
ad agere:nec aliquid per illud neceſſario agit.paſ
ſum autem ſm̄ ſe eſt in potentia contradictionis:
Si igitur per te obiectum ſit ratio neceſſitatis in
uolendo:quia ponis ꝙ quecunqꝫ uoluntas com-
parata ad ipſum obiectum neceſſario vult ipſum:
nulla autem uoluntas vult neceſſario quodcunqꝫ
obiectum.tunc videtur ſequi ꝙ obiectum ſit pꝛin-
cipale actiuum reſpectu uolitionis:quod tamē ſic
arguens non concedit. ¶ 2ᵐ.ſ.ꝙ ille pꝛobationes
non ſunt neceſſarie:patet diſcurrēdo per eas. Ad
pꝛimam negatur maioꝛ: quantūcunqꝫ in obiecto
aliquo ſit perfectio tota obiecti:tamen ad neceſſi-
tatem actus requiritur ꝙ potentia neceſſario ten-
dat in illud obiectum: ⁊ qcqd ſit de uolūtate crea-
ta beata: ⁊ de perfectione eius ſupernaturali qua
tēdit in obiectū illud:tamē diceret̄ ꝙ uolūtas via
toris ſimplr̄ contingenter tendit in illud. ⁊ etiam
quando eſt in vniuerſali appꝛehēſuꝫ:qꝛ illa appꝛe
henſio non eſt rō determinādi uoluntatem ad ne-
ceſſario uolendum illud:nec ipſa uoluntas neceſ-
ſario ſe determinat illo poſito:ſicut nec neceſſario
cōtinuat illud poſitū ut tactum eſt in ſcd̄a rōne:ta
mē iſta poſſet cōcedi ꝙ uolūtas nō pōt reſilire ab
obiecto ſiue nolle obiectū in quo nō oſ̄dit̄ aliqua
rō mali:nec aliquis defectus boni:quia ſicut bo-
nū eſt obiectū huius actus qui eſt uelle. ita malum
uel defectus boni:qd̄ pꝛo malo reputat̄:eſt obiectū
hui⁹ actus qui eſt nolle. ⁊ nō ſequitur ultra.nō po
teſt nolle hoc.igitur neceſſario vult hoc:qꝛ poteſt
hoc obiectum neqꝫ nolle neqꝫ uelle.ut tactum eſt
ſupꝛa pertractādo illā auctoritatē pꝛimo retracta
tionū. ¶ Cōtra hoc pōt argui ſic.ſi non pōt nolle
hoc obiectū hoc iō eſt.qꝛ habet in ſe aliquid cui re-
pugnat illud nolle.tale autem repugnās non pōt
eſſe niſi actu uelle illud obiectum.igit̄ illud neceſ
ſario ſibi ineſt. Maioꝛ pꝛobatur:qꝛ ſi vnū incōpoſ

Universidad de Deusto Biblioteca

ſibiliū repugnat: alterum neceſſario ineſt. Minoꝛ
ꝓbat.qꝛ nulla inclinatio ad uolēdū habitudialis
uel aptitudialis repugnat illi nolle actuali:qꝛ cū
vno modo poſſet ſtare poſſibilitas uľ aptitudo ad
oppoſitum actū. Hic poteſt dici ꝙ illud repugnās
actui nolendi finem eſt ipſamet potentia uolunta-
tis.quia ipſa non poteſt habere uelle niſi reſpectu
obiecti uolibilis:uel nolle niſi reſpectu obcti noli-
bilis:qꝛ nullū aliud uelle uel nolle eſt poſſibile fie-
ri.finis aūt nō hꝫ rōnē nolibilis:qꝛ nec malitiā nec
defectū boni:vñ hoc qḋ eſt nolle finē includit ꝯdi-
ctionē ſicut videre ſonum. Sicut vult Aug⁹ in en
che.104. Sic enim beati eē uolumus: ut miſeri eē
nō ſolū nolimus:ſed nequaꝗ̄ uelle poſſumus. Si
cut igitur repugnat ipſi actui uolendi tendere in
miſeriā.ita videtur repugnare actui nolendi ten-
dere in beatitudinē:uel foꝛte magis:quia non ita
caret miſeria omni ratione uolibilis:ſicut beatitu-
do ratione nolibilis. ¶ Ad ſcōam probationem.il
lud ſimile phi de fine ⁊ ꝑncipio debet itelligi quo
ad duo.ſ.quo ad oꝛdinem obiectorum intelligibili
um ⁊ obiectorum uolibilium inter ſe: ⁊ etiam quo
ad oꝛdinē quem habent reſpectu potentiarum oꝛ-
dinate tendentiū in ipſa. Intelligo ſic pꝛimū.ꝙ ſi-
cut eſt oꝛdo in ueritate inter pꝛincipium ⁊ conclu-
ſionē que habet ueritatem participatam a pꝛinci-
pio:ſic eſt oꝛdo inter finem ⁊ ens ad finem in bo-
nitate ſiue appetibilitate:quia ens ad finem habet
bonitatem participatam reſpectu finis. Et ex hoc
ſequitur ſcōm.ſ.ꝙ ſicut intellect⁹ oꝛdinate tendens
in illa uera pꝛopter pꝛincipiū aſſentit cōcluſiōi: ſic
uoluntas oꝛdinate tendēs in illud quod eſt ad fi-
nem tendit in ipſum ꝓpter finem. Sed nō eſt ſimi
le hincinde comparando illa ad potētias iſtas:ut
abſolute operantes:quia tunc nō poſſet aliqua uo
luntas uelle illud quod eſt ad finem niſi utendo.ſ.
uolendo ipſum pꝛopter finem. Cū tamen dicit Au
guſtinus.83.q.q.30.ꝙ peruerſitas uoluntatis eſt
in utendo fruendis ⁊ fruendo utēdis. Ex quo ha
betur ꝙ uoluntas poteſt obiecto utendo frui:non
ſic autē poteſt intellectuſ uerum ſcibile intelligere
tanꝗ̄ pꝛincipium.ſ.tanꝗ̄ euidens ex terminis: ⁊
ratio differētie eſt:quia intellectus mouet ab obie
cto naturali neceſſitate:uolūtas autē libere ſe mo-
uet:patet etiam in aliīs ꝙ non eſt ſimilis neceſſi-
tas hincinde:qꝛ per pꝛincipium neceſſario ſcitur
concluſio:non ſic per bonitatē finis neceſſario ap
petit illud quod eſt ad finem. ¶ Ad tertiam ꝓba-
tionem maioꝛ poteſt ſimpliciter negari:qꝛ ſi uolun
tas nihil neceſſario vult non opoꝛtet ꝙ illud ratio
ne cuius vult alia neceſſario uelit.ſed qḋ illud con
tingenter uelit ſufficit ad uolendum alia eo modo
quo vult ea. Aliter poteſt dici ꝙ maioꝛ poteſt ha-
bere duplicem intellectum.vnum talem. illud cui⁹
participatione vult alia tanꝗ̄ participatione obie
cti uoliti:illud magis uel pꝛius vult. Aliuꝫ talem.
cuius participatione in entitate vult alia que par-
ticipant entitatem illud pꝛius vult.pꝛimus intelle
ctus videtur eſſe uerus.ſed non ſecundus.quia ⁊
ſi coloꝛ quem video participet entitatem ſuā a pꝛi
mo ente: ⁊ viſibilitatē a pꝛimo viſibili.non tamen
coloꝛ viſus requiritur pꝛimū ens uel pꝛimum viſi-
bile pꝛius videri:qꝛ non videtur participatione ei⁹
ut viſi:ſed ut entis uel viſibilis: ⁊ tñ iſto ſcōo in-
tellectu eſt minoꝛ uera ſicut ⁊ illa pꝛobatio addu-
cta tñ ꝓbat ꝙ illud ſit bonum:uel uolibile parti-
cipatione pꝛimi uolibilis:non autem ꝙ hoc pꝛeci-
ſe ſit uolitum participatione illius pꝛimi ut uoliti.
¶ De iſto igiť articulo qcqd ſit de uolūtate crea-
ta beata.utrum.ſ.per aliquid ſupernaturale neceſ-
ſitetur ad uolendum ultimum finem uel non:ſal-
tem pꝛobabiliter poteſt dici ꝙ non omnis uolun
tas creata neceſſitatur ex natura ſua ad uolendū
finē:non ſolum abſolute:quod manifeſtum eſt:ſed
nec poſita appꝛehenſione obſcura illius obiecti ſi-
cut modo appꝛehendimus:hoc ſaltem certum vi-
detur ꝙ uolūtas diuina neceſſitatur ſimpliciter
ad uolendum bonitatem pꝛopꝛiam. ¶ Et ſi que-
ratur an neceſſario uelit aliquod aliud obiectum
ab eo. Poſſet dici ꝙ excluſa neceſſitate coactiōis
de qua non eſt ſermo:poteſt intelligi vna neceſſi-
tas inmutabilitatis que excludit poſſe oppoſitum
ſuccedere ei quod ineſt. Alia eſt neceſſitas omni-
mode ineuitabilitatis ſiue determinatiōis que nō
ſolum excludit oppoſitum poſſe ſuccedere iſti:ſed
omnino excludit ipſum poſſe ineſſe. loquendo de
ſola pꝛima neceſſitate:deus neceſſario vult qcqd
vult:qꝛ non poteſt ſuccedere oppoſituꝫ ei qḋ ineſt
neqꝫ ex parte actus neqꝫ obiecti:quia hoc nō poſ-
ſet eē ſine aliqua mutatione in deo:cum obiectum
eſſe uolitum:non ponat aliquid extra ipſum deū:
⁊ non poteſt de non uolito fieri uolitum. uel econ
uerſo:quin ſit mutatio in aliquo:non enim eſt tran
ſitus a contradictorio in contradictoriuꝫ nullo ali
ter ſe habente:quia tunc non eſſet ratio quare il-
lud contradictorium magis eſſet uerum modo ꝗ̄
pꝛius: ⁊ quare illud falſum. Sed de ſecunda neceſ
ſitate poteſt dici ꝙ lꝫ neceſſario uoluntas diuina
habeat actum complacentie reſpectu cuiuſcunqꝫ
intelligibilis:inquantum in illo oſtenditur quedā
participatio bonitatis pꝛopꝛie:tamen non neceſſa
rio vult quodcunqꝫ creatum uolitione efficaci ſi-
ue determinatiua illius ad exiſtendum : immo ſic
vult contingēter creaturaꝫ foꝛe: ſicut cōtingenter
eam cauſat:quia ſi neceſſario hac ſecunda neceſſi-
tate uellet eam foꝛe neceſſario etiam neceſſitate in
euitabilitatis eam cauſaret:ſaltem pꝛo tūc pꝛo quo
vult eam foꝛe.

De ſecundo

articulo pꝛincipali dico ꝙ
cum neceſſitate ad uolen-
dum ſtat libertas in uoluntate.hoc pꝛobatur pꝛi-
mo per auctoritates.ꝑma eſt Auguſtini in enche.
que dicta eſt ſupꝛa. Sic enim opoꝛtebat pꝛius fie-
ri hominem ut ⁊ bene poſſet uelle ⁊ male:nec gra
tis uel fruſtra ſi bene:nec impune ſi male: hoc eſt
in ſtatu illo pꝛimo meretur : uel demeretur. Et ſe-
quiť. Poſtea ỏo ſi erit: ut male uelle non poſſit:
nec ideo libero carebit arbitrio:multo quippe libe
rius erit arbitrium:quod omnino non poterit ſer-
uire peccato: ⁊ ſubdit quaſi pꝛo pꝛobatione : neqꝫ
culpanda eſt uoluntas:aut uoluntas non eſt: aut
libera dicenda non eſt:qua beati ſic eſſe uolumus
ut eſſe miſeri non ſoluꝫ nolimus:ſed nequaꝗ̄ pꝛoꝛ
ſus uelle poſſumus:ſicut enim anima noſtra nūc
habet nolle infelicitatem.ita tunc nolle iniquitatē
ſemper habitura eſt. Iteꝫ Anſel.de libero arbitrio
c.ꝑmo. Qui ſic habet quod decet ⁊ expedit ut hoc
amittere nequeat liberioꝛ eſt ꝗ̄ ille qui ſic habet
hoc ipſum:ut poſſit perdere. Et ex hoc concludit
liberioꝛ igitur eſt uolūtas que a rectitudine ꝺecli-
nare nequit. ¶ Ideꝫ pꝛobatur per rationē. ⁊ ꝑmo
quia ita eſt.nam ex pꝛecedente ar^lo^ hꝫ ꝙ uolūtas
diuina neceſſario vult bonitatem ſuam. ⁊ tamē in
uolendo eā eſt libera.igiť ⁊c.ꝓbatio minoris. qa
potentia operans circa vnum obiectum non abſo
lute:ſed in oꝛdine ad aliud eadeꝫ eſt operatiua cir
ca utrūqꝫ obiectum:ſicut arguit philoſophus in
T.c.146. 2° de anima:ꝙ illa potentia qua cognoſcimus dif
ferentiam vnius obiecti ab alio obiecto ipſa nata
eſt cognoſcere utrūqꝫ obiectum in ſe.ſicut ipſe ar-
guit ibi de ſenſu cōmuni:nunc autē uoluntas ipſa
diuina refert ad finem alia obiecta que ſunt uolibi
lia pꝛopter finem.igitur ipſa ſub eadem ratiōe po
tentie eſt operatiua circa utrūqꝫ:ſed circa illud qḋ
eſt ad finem libere operatur.patet.quia contingen
ter vult illa: ⁊ contingentia in agendo reduciť ad
pꝛimum non naturaliter actiuum ſed libere.igitur
ipſa ſub ratione potentie libere vult bonitatem ſu
am. ¶ Preterea ſcōo pꝛobatur idem pꝛopter qd.
⁊ pꝛimo ſic:actio circa finem ultimuꝫ eſt actio per
fectiſſima. ⁊ in tali actione libertas in agendo eſt
perfectionis:igitur neceſſitas in ea non tollit : ſed
magis ponit illud quod eſt perfectionis:cuiuſmo-
di eſt libertas. ¶ Preterea cōditio intrinſeca ipſi
us potentie uel abſolute uel in oꝛdine ad actū per
fectum non repugnat perfectioni in operādo. nūc
autem libertas uel eſt conditio intrinſeca uolunta
tis abſolute uel in oꝛdine ad actum uolendi.igitur
ipſa libertas poteſt ſtare cum conditione perfecta
poſſibili in operando:talis conditio eſt neceſſitas
ſpecialiter ubi ipſa eſt poſſibilis. eſt enim ſemper
poſſibilis ubi neutrum extremū requirit contingē
tiam in operationē:que eſt media inter extrema:
ſic eſt in pꝛopoſito:ſicut pꝛobatum eſt in pꝛeceden-
ti articulo. ¶ Si queras. quo modo ſtat libertas
cum neceſſitate:' ¶ Rñdeo ſm philoſophum.4.
T.c.26. meta^ce^.non eſt querenda ratio eorum quorum nō
eſt ratio.demonſtrationis enim pꝛincipīj non eſt
demonſtratio.ita dico hic:ꝙ ſicut iſta eſt immedia
ta ⁊ neceſſaria uoluntas diuina vult bonitateꝫ di
uinam:nec eſt alia ratio:niſi quia hec eſt talis uo-
luntas: ⁊ illa talis bonitas:ſic uoluntas diuina cō
tingenter vult bonitateꝫ ſeu exiſtentiam alterius:
⁊ hoc quia eſt talis uoluntas , ⁊ illud eſt tale bo-
num niſi addamus generaliter vnum bꝛeue.ꝙ uo
luntas infinita neceſſario habet actum circa obie-
ctum infinituꝫ.quia hoc eſt perfectionis: ⁊ pari ra
tione non neceſſarie habet actum circa obiectum
finitum:quia hoc eſſet imperfectionis.nam imper
fectionis eſt neceſſaria determinari ad poſterius:
⁊ perfectionis requiſite eſt ſic determinari ad pꝛi
us ⁊ perfectionis concomitātis ad illud quod eſt
ſimul natura. ¶ Confirmatur illud.quia non eſt
eadem diuiſio in pꝛincipium naturale ⁊ liberum:
⁊ in pꝛincipium neceſſario actiuum ⁊ contingen-
ter:aliqḋ enim naturale poteſt cōtingenter agere:
quia poteſt impediri.igitur pari ratione poſſibile
eſt aliquod liberum ſtante libertate necīo agere.
¶ Sed ſemper eſt dubiuꝫ in quo ſtat per ſe ratio
libertatis:ſiue enim dicatur ꝙ ſtat in determina-
tione ad agēdū ſiue in dominatiōe reſpectu act⁹.
Deſi. neutrum enim videtur poſſe ſaluari. ¶ Hic dice-
reť ꝙ cum dicitur uoluntatem neceſſario uelle ne
ceſſitas poteſt determinare actum uolendi ut ter
minatur ad obiectum. ⁊ ſic eſt uerum manifeſtuꝫ
intelligendo de bonitate diuina que ſola eſt pꝛo-
pꝛium ⁊ per ſe obiectum:alia autem non ſunt per
ſe obiecta pꝛopꝛia.ideo non neceſſario vult illa.
aut poteſt neceſſitas determinare actuꝫ ut egredi
tur a uoluntate. Et hoc poteſt intelligi dupliciter.
vno modo ut ſit neceſſitas pꝛeuia ad uoluntateꝫ:
⁊ uoluntas intelligatur cadere ſub neceſſitate tā
ꝗ̄ impellente in actum ⁊ figente in actu ſi ſic eſ
ſet uoluntas ageretur ⁊ non ageret nec ſtaret in
tali actu libertas. Alio modo poteſt intelligi ne
ceſſitas concomitans:ita ꝙ ipſa intelligatur ca-
dere ſub uoluntate ſic ꝙ uoluntas pꝛopter firmi
tatem libertatis ſue ſibiipſi neceſſitatem imponit
in eliciendo actum: ⁊ in perſeuerando ſiue figen
do ſe in actum:in ſpiratione concomitatur neceſſi
tas nature:quia vis quedaꝫ nature pꝛimo modo
dicte.i.eſſentie ſiue nature ſcōo modo dicte.ſ.pꝛin a.l.non.
cipīj naturalis pꝛoductiui ſimilis:talis enim aſſi-
ſtit uoluntati in cōmunicando naturam ſpiritui
ſancto. Eſt igitur oꝛdo quadruplicis neceſſitatis.
pꝛima qua de⁹ neceſſario viuit.ſcōa qua neceſſa
rio intelligit.tertia qua neceſſario ſpirat. quarta
qua neceſſario diligit ſe. ¶ In quo igitur eſt liber
tas uolendi:' ¶ Reſpondeo quia delectabiliter
⁊ eligibiliter elicit actū ⁊ ꝑmanet in actu. ¶ Cō
tra ſm Ric.glorioſius eſt quod ſm naturam ha
betur ꝗ̄ quod aliter habetur. ¶ Reſpōdeo ꝙ ex
neceſſitate nature habetur uelle. non neceſſitate
tamen nature habetur obiectum:quia eſſet con-
tradictio.igitur in iſta pꝛopoſitione que eſt de di-
cto deum ſe uelle eſſe neceſſariuꝫ.patet diſtinctio
ꝙ neceſſitas poteſt determinare actum uolendi
ſic uel ſic.ſ.abſolute uel cum reſpectu ad obiectū:
ſed non eque apparet in iſta.deus vult neceſſario
que eſt de re.tamen eadeꝫ ueritas eſt cōmunis ꝙ
neceſſitate nature hētur actus.ſed non vult obie
ctum neceſſitate nature.

De tertio pꝛincipali

dicitur. ꝙ
in aliquo Deſi. in ſū. arti.60.q.j.
actu uoluntatis diuine.ſ.in actu ſpirandi ſpūs ſan
ctus eſt aliquo modo neceſſitas naturalis. ſic in-
telligendo ꝙ uoluntas ut eſt ſimpliciter uolūtas
non eſt pꝛincipium elicitiuum actus notionalis
quo pꝛoducitur ſimile in foꝛma ipſi pꝛoducenti.qꝛ
tunc in quocunqꝫ eſſet:eſſet pꝛincipium elicitiuuꝫ
actus quo pꝛoduceretur ſimile in foꝛma:quod fal
ſum eſt in creaturis. ¶ Sed uoluntas ut eſt in na
tura diuina: ⁊ ut ſic per illā hꝫ quandā naturali-
tatē ad ꝓducendū actū notionalem.ſic eſt pꝛincipi
um elicitiuum actus notionalis. Ex hoc enim ꝙ
fundatur in natura diuina:ſiue in eſſentia habet
ſibi annexam quādā vim nature. ⁊ ſic quandam
neceſſitatē naturalē ab iſta naturalitate ſiue vi na
turali annexa uoluntati contrahit. ⁊ ſic eſt pꝛinci-
pium elicitiuum actus notionalis.lꝫ enim in actu
uoluntatis eſſentialis ut oꝛdinatur in ſummum
amatum ab ipſa ſola uoluntate ratione qua eſt li-
bera ſit neceſſitas immutabilitatis:tamen inquan
tum actio uoluntatis oꝛdinatur in amoreꝫ pꝛodu-
ctum tendentem in amatum terminaliter:ſic ab il
la naturalitate annexa uoluntati pꝛocedit neceſſi-
tas immutabilitatis circa ſolum actum notiona-
lem elicitum a uoluntate uel potius ab ipſa liber-
tate uoluntatis ut ei talis naturalitas eſt annexa.
Additur ad hoc ꝙ illa naturalitas in uoluntate:
nullo modo pꝛeuenit eius libertatem.nec eſt ratio
elicitiua actus notionalis.hoc eni eēt oīno contra
ei⁹ libertatē.ſed poti⁹ eſt cōſecutiua ⁊ ānexa librtati
ut aliqḋ ꝗ̄ aſſiſtēte uolūtati:uolūtas ipā ex vi:quā

Universidad de Deusto Biblioteca

habet ex eo q̄ȯ eſt uoluntas ⁊ libera poteſt elicere actum ſuum notionalem: quem ſine illo aſſiſtente elicere oino non poſſet. Sunt igitur aliter ⁊ aliter iſte propoſitiones in diuinis neceſſarie. deus neceſſario viuit. q: neceſſitate nāe. deus neceſſario intelligit. q: neceſſitate intelligibilis determinantis intellectū ad hoc: ubi eſt aliqua diuerſitas rōnis deus neceſſario ſpirat. ſ. ſ. q: neceſſitate nāli nō preueniēte ſed cōcomitāte. deus neceſſario amat ſe. neceſſitate conſequēte infinitatē libertatis abſq̧ aliq̄ neceſſitate nature. ¶ Cōtra iſtud. nō videt̄ q̄ illō quod fundat̄ in aliquo poſſit hēe rōnē aliquā neceſſitatis ulteriorē ultra illud in quo fundat̄: nec etiā q̄ fundatū poſſet habere duplicem rationem neceſſitatis: ⁊ illud in quo fundat̄ tm̄ vnicam: q: tunc circūſcripta per īpoſſibile uł poſſibile illa vnica rōne neceſſitatis in fundamēto adhuc remaneret alia ratio neceſſitatis in fundato. ⁊ ita illud fūdamētū remaneret neceſſariū. ⁊ tamē nō remaneret neceſſitas fundamenti. nūc aūt ſm iſtos actus notionales fundat̄ in actu eēntiali. ⁊ ſm oēs act⁹ eēntiales aliquo modo ſunt priores. igit̄ non pōt eē q̄ in actu eēntiali quo deus diligit ſe ſit tm̄ vnica neceſſitas: ⁊ ex vnica rōne neceſſitatis. ſ. ex infinitate libertatis. ⁊ tm̄ q̄ in actu ſpirandi ſit cū hoc alia rō neceſſitatis. ſ. nālis. ¶ Preterea. ſicut memoria perfecta in ſuppoſito conueniente eſt principiū perfectū ꝓducendi uerbum perfectum: ſic videt̄ q̄ uolūtas perfecta in ſuppoſito uel ſuppoſitis cōuenientibus ſit perfectū principiū ꝓducēdi amorē perfectū. ſicut igit̄ memoria in patre eſt principium gignēdi filiū: ſic uolūtas in patre ⁊ filio eſt pncipiū ſpirādi ſpiritū ſanctū. nec videt̄ ultra rōnem perfecte memorie uel perfecte uoluntatis coaſſiſtētia alicuius eē neceſſaria. ſic q̄ illo non aſſiſtente nō poſſet uolūtas in actum ſpirādi ⁊ memoria in actum dicendi. ¶ Si intelligeret aſſiſtentiā eē ut obiecti ad potētiā: forte illa requirit̄ tām in memoria q̄ȝ in uoluntate ⁊ magis forte ad h̄ ut per actū cōmunicet̄ natura q̄ȝ ad hoc ut actus ſit neceſſarius. q: principiorum illorum. ſ. obiecti ⁊ potentie utriuſq̧ per ſe eſt ratio ꝓprie neceſſitatis in eliciendo actū ſuū ut ſuus eſt. ſed forte nō utrūq̧ per ſe eſt ratio perfecta conſubſtantialitatis termini ad ipſum producens. ⁊ tunc uerum eſſet q̄ nō requiritur talis aſſiſtentia ad actū eſſentialem. q: ꝫ ibi requirat̄ obiectum non tamē ut principium cōmunicandi ſuam propriam perfectionem. ¶ De iſto articulo poteſt dici q̄ non eſt hic difficultas accipiendo naturā extenſiue ꝓut extendit ſe ad oē ens. ſic enim dicimus naturam uoluntatis imo extendendo ad non ens dicimus naturā negatiōis. Sic enim extenſiue loquendo neceſſitas in ente quocunq̧ poſſet dici neceſſitas naturalis. ⁊ tunc cūȝ uoluntas ſaltem diuina ex ſua pfecta libertate habeat neceſſario aliq̄ȯ uelle. iſta neceſſitas perfecte libertatis poteſt dici iſto modo neceſſitas naturalis. Sed difficultas non eſt niſi accipiendo naturam magis ſtricte. ꝓut. ſ. natura ⁊ libertas ſūt prime differentie agentis uel principij agēdi: quomō loquitur phs 2° phy⁹. ubi diuidit cām actiuam in naturam ⁊ ꝓpoſitum. Eorum inquit que ſiunt ꝓpter hoc. i. ꝓpter finē cuiuſmodi ſunt oia que ſiūt a per ſe cauſa: alia quidē ſm ꝓpoſitū: alia vō nō ſꝫ ꝓpoſitū. ⁊ paulo poſt. ſunt autem ꝓpter hoc quecunq̧ ab intellectu utiq̧ aguntur. ⁊ quecunq̧ a [margin: T.c.49.]

natura. ⁊ reducit ad iſtas duas cauſas per ſe duas cauſas per accidens. ſ. caſum ⁊ fortunā. de hac diſtinctione loquit̄. 9. meta^ce. c. 4. diſtinguens modum quo potentie actiue rōnales ⁊ irrōnales diuerſimode exeunt in actus ſuos. tales inquit. ſ. irrationales potentias neceſſe eſt quando actiuum ⁊ paſſiuū appropinquantur hoc quidem facere. illud autem pati. illas vō. ſ. rationales nō neceſſe eſt ſupple hoc facere ⁊ illud pati. de hac diſtinctiōe loquitur Aug⁹. 5. de ci. c. 9. eſt cauſa fortuita: eſt naturalis: eſt uolūtaria. ⁊ declarat ibi mēbra. [margin: T.c.10.] ¶ Iſta diuiſio principij actiui diuerſis nominibus exprimitur non ſolum apud diuerſos: ſed etiam apud Ariſ^tem. ut patet ex 2° phyſicoꝝ. ubi premiſit ſm ꝓpoſitum: ⁊ non ſm propoſitum. ⁊ ſubdit ab intellectu ⁊ a natura. ⁊ in. 9. meta^ce. rationales ⁊ irrationales potentias. per iſta tria non ſm propoſitum ⁊ a natura ⁊ potentie irrationalis intelligit principium actiuum quod cōmuniter dicimus naturam. per alia tria intelligit illud aliud principiū actiuū in quo concurrunt reſpectu actus extrinſeci ⁊ intellectus ⁊ uoluntas. ſed utrūq̧ iſtoruȝ per ſe acceptum habet ſuum proprium modum principiandi: intellectus quidem per modum nature. vnde ad ſuū ꝓprium actum comparatus natura eſt ſicut filius in diuinis producitur per modum nature. ꝫ eius principium productiuuȝ ſit memoria. uoluntas autem ſemper habet ſuum modum cauſandi proprium. ſ. libere. ⁊ ideo quando concurrit cum intellectu ut in productione artificialium: totum dicitur produci libere ⁊ a propoſito. quia propoſitum eſt principale ⁊ imediatum principium illiu s productionis extrinſece. ſi autem quandoq̧ concurrat potentia naturaliter actiua cuȝ ipſa uoluntate. ſicut eſt de potentijs inferioribus quibus utimur ad agendum. ꝫ actio proprie ut eſt huius principij ſit per modum nature. tamen quia totuȝ ſubiacet uoluntati. ideo libere utimur ⁊ dicimur libere agere a principali agente. ⁊ hoc modo loquitur. 9. meta^ce ubi vult. q̄ ultra intellectum requirit̄ur aliquod determinans ut appetitus ⁊ proheresis. alioquin ſimul faceret contraria. nam ipſa ſcientia ſimul contraria oſtendit. ⁊ ipſa quantum eſt ex parte ſui eſſet principium per modum nature. ⁊ neceſſario quantum eſt ex parte ſui cauſaret quodlibet reſpectu cuius eſt in potentia. Ille inquit cōtrariorum quare ſimul facient cōtraria. hoc eſt impoſſibile. neceſſarium eſt igitur alterum adeſſe q̄ȯ propoſitum eſt. hoc eſt determinans ad vnum oppoſitorum. ⁊ ſubdit: dico autem hoc appetitū ⁊c̄. ¶ Ad propoſitum dico: q̄ ꝫ aliquod principiuȝ poſſet concurrere in agendo cum uoluntate pura ſm aliquos obiectum. ſm aliquos intellectus. ⁊ illud concurrens quantum eſt ex ſe ſit naturaliter actiuum. tamen uoluntas per ſe loquendo nunq̄ȝ eſt principium actiuum naturaliter. quia eſſe naturaliter actiuum ⁊ eſſe libere actiuuȝ ſunt prime differentie principij actiui ⁊ uoluntas. vnde uolūtas eſt principium actiuum libere. non magis igitur poteſt uoluntas eſſe naturaliter actiua: q̄ȝ natura ut eſt principium diſtinctum contra uoluntatem poteſt eſſe libere actiua. ¶ Sed queritur vnde eſt q̄ uoluntas ꝫ neceſſario agat nō tm̄ naturaliter agit: cum nō poſſit natura magis eē determinata ad agendum. q̄ȝ q̄ ſit neceſſitata ad agere. ¶ Rn̄deo. oē agēs nālē. uel eſt oino primum uel

[margins: T.c.10. — T.c.49. — T.c.10. — T.c.10. — 9. meta^ce. T.c.10.]

ſi eſt poſterius erit ab aliquo priore naturalit̄ determinatū ad agendū. uolūtas nunq̄ȝ pōt eē agēs omnino primū: ſed nec pōt eē determinata naturaliter ab aliquo agente ſuperiore. q: ipſamet eſt tale actiuum q̄ ſeipſam determinat in agendo. ſic intelligendo q̄ ſi uoluntas aliquid necio uelit: puta a. non tamē illud uelle cātur naturaliter a cauſante uolūtatē: etiā ſi naturaliter cauſaret uoluntateȝ. ſed poſito actu primo quo uoluntas eſt uolūtas ſi ipſa ſibi relinqueret̄: ⁊ ſi poſſet contingenter habere uel non habere hoc uelle: tamē ſeipſaȝ determinaret ad hoc uelle. ¶ Qn̄ igit̄ dr̄ q̄ naturale principiū nō pōt magis determiari q̄ȝ q̄ neceſſitetur. ¶ R̄o. ꝫ neceſſariū ſit ſūme determinatū: quo ad excluſionē indetermiatiōis ad utrūlibet. tm̄ aliq̄ȯ neceſſariū aliquo modo eſt magis determiatū q̄ȝ aliud: ſicut ignē eſſe calidū. uel celū eē rotundum eſt determinatū a cauſante dante ſiml' eē celi ⁊ rotunditatē. ſed graue eſt determinatū ad deſcenſuȝ nō habito actu deſcendendi ab ipſo generante: ſꝫ tm̄ habito ab ipſo principio nāliter determinatiuo ad deſcendēdū. uolūtas cāta ſi neceſſario vult aliquid nō ſic eſt determiata a cauſante ad illud uelle: ſicut graue ad deſcenſum. ſed tm̄ a cānte h̄ȝ pncipiū determinatiuū ſui ad hoc uelle. ¶ Si auteȝ dicas ſi deſcēſus cauſat̄ a grauitate intrinſeca tūc graue mouet ſe: quare igit̄ nō libere eque ſicut uoluntas mouet ſe ad illud uelle: reſpectu cui⁹ ipſa uoluntas eſt rō neceſſaria cāndi. ¶ Rn̄deo illa cauſatio grauitatis eſt naturalis. iſta libera. q: hoc eſt hoc ⁊ illud eſt illud. ¶ Breuiter igit̄ poſſet dici. q̄ eē forme ⁊ modus eēndi agere ⁊ modus agendi ſunt imediata. ideo ſicut nō eſt alia rō: quare hoc habet talē modū eſſendi niſi q: eſt tale ens. ſic nō eſt aliqua rō quare hoc h̄ȝt talē modū agendi. puta libere uel neceſſario. niſi quia eſt tale principiū actiuū. ſ. liberū uel neceſſariū. [margin: al. nāliter. al. nālē.] ¶ Ad argumētum in contrarium dici pōt. q̄ intētio Aug^ni eſt ibi arguere cōtra Ciceronē qui negauit preſciētiam dei: nec ex illa pſcia cōceſſa oporteret eū negare liberū arbitriū noſtrū. Aug⁹ autē docet q̄liter pſciētia dei ⁊ liberū arbitriū ſimul ſtāt ſic arguendo. Sic inq̄t deo certus eſt ordo cāꝝ. q̄ȯ conceſſit ipſe Cicero. ſubdit Aug⁹. Et ipſe quippe noſtre uoluntates in cauſarū ordine ſunt quoniā humane uoluntates humanorū operū cauſe ſūnt: atq̧ ita qui omnes rerum cauſas preſciuit profecto in eis cauſis etiam noſtras uoluntates ignorare non potuit. Et poſt. quo modo igitur ordo cauſarū preſcienti deo certus id efficit ut nihil in noſtra ſit uoluntate cū in ipſarum cāꝝ ordine magnum habeant locum noſtre uoluntatis. Etiam in ſequenti capitulo. nō ꝓpterea nihil in noſtra uoluntate eſt: quia deus preſciuit quid futurū eēt in noſtra uoluntate. nō eniȝ nihil preſciuit: ſed aliquid. ⁊ illo preſciente eſt aliquid in noſtra uoluntate. Rn̄dendo autē vult oſtēdere quomodo ſimul ſtant neceſſitas illa quam in preſcito requirit preſcia: ⁊ tamē q̄ preſcitum ſit in noſtra ptāte. hoc quidē non eēt uerū ſi eēt ibi neceſſitas violentie. de qua ait etiam ſi nolimus efficí q̄ȯ poteſt: ſicut eſt neceſſitas mortis: ſed ſi eſt neceſſitas qualiſcūq̧ de qua ſolemus dicere: neceſſe eſt ut ita ſit aliquid: uel ut ita fiat aliquid: nō oportet timere q̄ talis neceſſitas ſi ponatur in actu noſtro preſcito nobis auferat libertatē: q: iſta neceſſitas preſcientie uel preſciti ut preſciti: ⁊ ſi ſit neceſ- [margins: li5. c. 9. — cio.]

ſitas imutabilitatis: non eſt tamen ſimpl'r neceſſitas ineuitabilitatis ſiue omnimode determiatiōis ſed tm̄ ineuitabile ex ſuppoſitione iſta: q̄ illud eſt iam preſcitū. Et ad oſtendēdū q̄ non qualiſcunq̧ neceſſitas tollit libertatem ſubdit illud ex quo argutum eſt. neq̧ ⁊ vitā dei ⁊ preſcientiam ⁊c̄. ſi preciſe dixiſſet ⁊ preſciam facile eēt videre qualiter illam nō ponimus ſub neceſſitate que repugnet lib̄tati. quia libere ⁊ contingenter preſcit hoc. ꝫ ſuppoſito q̄ preſciat immutabiliter preſciat. Et eodem modo eſt de actu meo preſcito. q̄ ꝫ ſit imutabiliter preſcitus: tamen contingenter ex parte dei preſcientis. ⁊ ſimiliter relinquit̄ contingentia ex parte mei exequentis. Sed difficilius eſt q̄ addit vitam ⁊ preſcientiam. Sed ibi poteſt eſſe duplex reſponſio. vna q̄ vita accipiatur ibi pro actu beatifico. ſicut accipitur vita Joā. 17. Hec eſt vita eterna ut cognoſcāt te. ⁊ ſicut loquitur phs. 12. meta^ce intellectus actus eſt vita. ⁊ pari ratiōe actus uoluntatis eſt vita. vita iſta non cadit ſub neceſſitate excludente libertatē etiam in deo. ſi autem intelligatur vita pro vita naturali illius dei: tunc nō debet intelligi de illa vita ſm ſe accepta: ſed de ipſa ut a uoluntate diuina accepta. poteſt autem eē aliquid bene in ſe neceſſarium ⁊ neceſſitate repugnāte libertati: quāuis tamen ſit libere imo contingēter acceptatum. Exemplum. Siquis uoluntarie ſe precipitat ⁊ ſemper in cadendo illud uelle continuat neceſſario quidem cadit neceſſitate grauitatis naturalis. ⁊ tamen libere vult illum caſum. ita deus ꝫ neceſſario viuat vita naturali: ⁊ hoc tali neceſſitate que excludit omnem libertatem: tamē vult libere ſe viuere tali vita. igitur vitam dei non ponimus ſub neceſſitate intelligendo vitam ut a deo libera uoluntate dilectam. [margins: T.c.39. — ipſius.]

Q̄ó. XVII.

DEinde queritur.

Utrum act⁹ dilectionis naturalis ⁊ actus dilectionis meritorie ſint eiuſdem ſpeciei. Arguit̄ q̄ non. quia illi actus differunt ſpecie qui eliciuntur a principijs diuerſis ſpecie. iſti act⁹ ſunt huiuſmodi. igitur ⁊c̄. Probatio maioris. non eſt minor differentia in principiatis q̄ȝ in principijs imo maior. Probatio minoris. actus dilectiōis naturalis elicitur a uoluntate propria actione naturali ipſius. Actus autem dilectiōis meritorie elicitur mediante habitu ſupernaturali: puta charitate. naturale autem ⁊ ſupernaturale differūt ſpecie. ¶ Contra. differentia ſpecifica actuum precipue accipitur ex per ſe obiectis. nunc autem idem eſt per ſe obiectum dilectionis naturalis ⁊ meritorie: q: de⁹ ſub rōne ſūmi boni utroq̧ actu diligit̄.

Hic primo videndum eſt quid intelligēdum ſit per dilectionem naturalē. 2° quid per dilectionem meritoriam. 3° ex his infertur v̄itas queſiti.

De primo nō intelligit̄ hic dilectio nālis illa inclinatio nature ad bonū que eſt coeua ipī nature. imo forte nō aliud ab ipa nā. q: querit̄ de actu elicito dilectiōis nālis. illa autē inclinatio nō eſt act⁹ elicit⁹. ⁊ pro tāto poſſet dici dilectio hitualis. q: aſſilat̄ hitui in h̄ q̄ eſt ꝑcedēs actū ⁊ ꝑmanēs ſine actu. ¶ Act⁹ autem dilectiōis naturalis de quo querit̄ poſſet vno modo intelligi act⁹ elicitus ſm illā inclinationē naturalē. puta qn̄ mens actu diligit ſe. uel actu vult ſibi

Universidad de Deusto Biblioteca

cōmodum. Alio mō poſſet intelligi actus nālis di
lectionis.diſtinguēdo cōtra ſupnaturalē:ille.ſ.quē
uoluntas ex ſeipſa actu nāli pōt hēe: l3 non ſit ſm
inclinationē nālē.ſicut uoluntas ex ſeipſa pōt hēe
actū vitioſum: ⁊ tñ ille actꝰ eſt preter nām uel con
tra nām ſm Damñ.hoc ſcdō modo magis videt in-
telligi in qōne.q2 ſic ꝓcedit pmū argumētū. tamē
primo mō intelligendo dilectionē nālem illa forte
continetur ſub dilectione nāli ſcdō modo accepta.
ſaltē ut in pluribꝰ.q2 plures actus dilectionis ad
quos naturaliter inclinamur poſſumus poteſtate
naturali elicere.l3 non omnes.q2 ad perfectiſſimū
circa ultimū finē eſt inclinatio naturalis.l3 ad illū
nō poſſit natura attingere ex ſe.

De ſecundo dico

ꝙ actus merito
rius eſt actꝰ deo
ſpāliter acceptus,tanꝗ̃.ſ.dignus premio reddēdo
pro illo actu.ſpecialiter dixi.quia omnia acceptat
acceptatiōe gñali diligendo ea ſm bonitatē ſuam:
⁊ ordinando ea ad ſeipſum ut ad finem:ſed actu3
meritorium ſpecialiter acceptat in ordine ad aliqō
bonum iuſte reddendum pro eo.meritorium igit
addit ſupra actū duplicē relationem.vnam ad uo-
luntatē ut acceptātē.⁊ aliam ad illud bonū ad qō
uoluntas acceptās illud ordinat.⁊ huic relationi
ſcdē ſimilis eſt illa que iportat in hoc qō eſt uti.uti
eni eſt obiectū uolitū ordinare ad aliud ut ad finē.
ſicut uoluntas apud quā meret q2 actū iſtum me-
ritorium ordinat ad aliud ut ad premiu3. Neutra
autem relatio importata per meritorium eſt realis
q2 non competit actui ex natura alicuius realis in
actu.ſed tñ per actū uolūtatis quo actus accepta
tur. ℭ Non ſolū enim intellectus pōt comparare
obiectum aliqua comparatione que non eſt ex na
tura rei.ſed etiā uoluntas poteſt hoc acceptando.
ſicut intellectus cognoſcendo. Et forte poſſe com
parare obiectum comparatione que non eſt ex na
tura obiecti competit illis potentijs per rationem
cōmunem in eis.ſ.propter imaterialitatem earu3.
ℭ Et ſi queras de comparatione cauſata in obie-
cto per actum uoluntatis:an ſit relatio rationis.
Poteſt dici ꝙ ſtricte accipiendo relationem ratio-
nis.ſ.pro habitudine cauſata in obiecto per actum
partis rationalis per eſſentiam.ſ. intellectus non
eſt relatio rationis q2 comparatio iſta immediate
cauſatur per uoluntatem ſicut ipſa immediate ha
bet actum comparatiuum.⁊ tunc ſequit ꝙ ſic ſtri
cte accipiendo relationem rationis non omnis re-
latio eſt realis uel rationis.ſed eſt tertia.ſ. relatio
uoluntatis comparantis. Alio modo poteſt intel-
ligi relatio rationis pro quacunqꝫ comparatione
facta per actum partis rationalis ſiue per eſſenti-
am:ſiue per participationem.⁊ ſic iſta poteſt dici
relatio rationis. ℭ Ulterius meritorium cōnotat
ſiue quaſi preexigit in actu duplicem habitudinē
eius quaſi ad duplex principiu3.vna eſt ad uolun
tatem ut libere elicientem uel imperantem actu3.
nihil enim acceptatur ut meritorium niſi ſit libere
in poteſtate operantis.imo illud qō eſt cōmune ad
meritum ⁊ demeritū:quod poteſt intelligi per hoc
qō eſt imputabile:requirit iſtam habitudinem ad
uolūtatem ut in ptāte ſua habentē actu3.nihil eni
imputatur alicui nec ut premiabile:nec ut punibi
le.niſi ſit in poteſtate eius:nec per conſequens ut
laudabile uel vituperabile.laus enim quodāmo- 5.ethiꝰ.
do premiū eſt.vituperiū quidē pena. Alia habitu
do requiritur ipſius actus ad formam ſupernatu
ralem qua acceptatur ipſa pſona uel potentia ope
rans que ponitur eē gratia uel charitas.non enim
actus alicuius acceptatur ut dignus pmio niſi
perſona operans ſit accepta.ſm illud Geñ.4. Re
ſpexit deus ad Abel ⁊ ad munera eius. prius ad
Abel ꝗ̃ ad munera.q2 non placet oblatio non di-
lecti.Unde ſequitur ibi.ad Caym vo ⁊ ad munera
eius non reſpexit. ℭ Sed qualis requiritur habi
tudo actus ad charitatem ad hoc ut ſit meritorius
dubiū eſt.Uidetur eni3 ꝙ ſufficit charitatē ineſſe
ipſi operanti.q2 ex quo ſm charitatē eſt ſpāliter di
lectus:actus eius ſpāliter acceptabitur.ſicut vide
mus ꝙ ſupplicatio vnius apud aliquē acceptatur
⁊ alterius nō.l3 inter eos non ſit differentia in ali
quo qō ſit principiū actiuū reſpectu actus ſuppli-
candi.ſed tñ in hoc eſt differentia ꝙ iſte eſt ſpālit
dilectꝰ ab illo qui rogat ⁊ iſte non. ℭ Sed contra
hoc arguit.q2 hñs charitatē pōt peccare ueniali
ter.Dicit ꝙ ille actꝰ nō eſt acceptabilis:q2 hēt ali-
quid repugnās.ſed ad hoc ꝙ actus aliqs nō hñs
aliqd tale repugnās acceptet.ſufficit ſolū princi
pium acceptationis perſone. ℭ Cōtra hoc videt
ꝙ ab habente charitatē pōt aliquis actus indiffe
rens elici.q2 nō apparet repugnantia ꝙ aliquem
actū eliciat nō ordinās actualiter ad finē ultimu3
uel virtualiter:hoc eſt virtute alicuius actus ime-
diate ordinati ad illum.ille igit nō eſt meritorius:
nec tñ eſt peccatū:q2 nullo precepto aſtringit quiſ
actualiter oēm actū ſuum ordinare in deū uel vir-
tualiter modo predicto. Poteſt igit dici ꝙ ad hoc
ꝙ actus ſit meritorius nō ſufficit ꝙ hēat ſecū cha
ritatem inexiſtentē perſone.ſed ultra hoc requirit
ꝙ ſm inclinationē charitatis inexiſtentis actꝰ eli-
ciatur.Deus enim qui ſe ſolum ⁊ ꝓpter ſeipſū di
ligit poteſt aliquē formā deiformē dare creature:
quā habens ſpāliter diligatur.⁊ opus eius ad qō
ipſa inclinat pro quāto ſit ſm ipſius inclinationē
ſpāliter acceptetur.

De tertio principali

pōt dici ꝙ
actus dile
ctionis nālis ⁊ meritorie nō differūt ſpecie:⁊ hoc
loquēdo de per ſe differētia quā iportāt per ſe rō
nālis:⁊ rō meritorij nō aūt per accñs:de diāſ.ſ.aſſ
qua cōcomitāte.puta diā obctorū uel aliqua tali.
intelligēdo etiā de differētia actꝰ ſpecifica ineſſe
nā. ℭ Hec concluſio ſic intellecta probat ſic. quia
forma abſoluta:nō diſtinguit ſpecie ab alia per ſo
lam relationem.ſed per aliquam diās abſolutam
eiuſdem generis:ſm illud in predicamentis.diuer Regu.7.an tepredica mentali. q.13.
ſorū generum:⁊ non ſubalternatim poſitorum di
uerſe ſunt ſpecies ⁊ differentie. Abſolutū igit non
diſtinguit ſpecifice per aliqō reſpectiuū.actus aūt
dilectionis eſt forma abſoluta ut habitū eſt prius
in quadā queſtiōe de hoc mota.meritoriū aūt(ut
iā dictū eſt)non importat niſi reſpectu3.igitur ⁊c.
ℭ Si iſtiꝰ rationis altera pmiſſarū negaret ſaltē
ambe iſte videntur ve.ꝙ nō diſtinctio ſpecifica
rei a re per ſolū reſpectū rōnis uel nō realē.nūc āt
meritoriū ut dictū eſt nō importat formalr niſi re-
ſpectū uel reſpectꝰ:⁊ nō reales.puta ad uoluntatē
acceptātē:⁊ ad pmiū in ordine ad illud ad qō ac
ceptat. ℭ Diceret ꝙ ⁊ ſi iſte rōnes cōcludant:ꝙ
nō diſtinguit actus ab actu in gñe nāe. tñ diſtin-
gui poteſt in genere moris. quia illa diſtinctio ſit
per reſpectus: cū circunſtantie formaliter dicant

3.ethiꝰ. reſpectus.⁊ forte aliqui dicūt reſpectus nō reales:
ſicut videt de circūſtantia finis.nam ꝙ aliquis ue
lit hunc actum ꝓpter hunc finem nō videt dicere
in actu niſi relōnem uoliti.⁊ per actum uoluntatiſ
ad talem fine3 relati. ℭ Cōtra hoc.illud qō eſt ꝓ-
prium potētiale ad formā ſpecificam nō diſtinguit
ſpecifice ab ipſa ſpecie.q2 ipſum ut eſt potētiale nō
eſt complete in aliqua ſpecie.nunc aūt actus natu
ralis:ut hic loquimur:eſt ꝓprium potētiale.reſpe
ctu illius qō dicit actus meritorius.q2 actus ſub il
la rōne ꝯſideratus ſub qua eſt in poteſtate nāli uo
luntatis capax eſt ordinis illius quē iportat meri-
torium. Exemplum huiꝰ. Si animal eſſet tñ con-
ſtitutiuum per formā aialis;⁊ nō per formā ſpeci-
ficam ſub aiali.illud nō eſſet diſtinctum ſpecie ab
aliqua ſpecie ſub aiali.q2 eſſet ꝓprium potētiale re
ſpectu forme ſpecifice.ita eſt de natura actus cōpa
rata ad illas cōditiones quas importat meritoriū.
ℭ Diceret ꝙ tunc actus moralis nō poſſet dici di
ſtingui ſpecie a meritorio in ſpecie moris.quia iſte
actus eſt in ſpecie virtutiſ moralis.actus aūt meri
torius eſt in ſpecie alteriuſ virtutiſ:puta ſupnālis.
Iſte aūt virtutes differūt ſpecifice.igitur ⁊ actꝰ dif
ferunt ſpecie in genere moris: ⁊ tñ ille qui eſt actꝰ
virtutis moralis eſt actus nālis:ſic intelligēdo ꝙ
in nāli poteſtate uoluntatis.q2 actus virtutis mo-
ralis nō excedit totam poteſtatē illam. ℭ Reſpon
deo.actus qui eſt cōplete circūſtantionatuſ ſm vir
tutem moralem eſt potētiale reſpectu virtutiſ quā
dicit meritoriū.imo eſt imediatiꝰ potētiale ꝗ̃ actuſ
nālis.nālis hoc eſt nature nude ut preſupponitur
virtuti morali. Eſt eni3 rōnabile ut actus mere na
turalis per prius recipiat pfectionē illam que non
tranſcendit totam facultatē nature.cuiuſmodi pfe
ctio eſt ſm virtutē moralem:⁊ ulterius illa habita
recipiat perfectionē ſimpliciter ſupernālem. Non
ſolum igitur de actu mere nāli:ut.ſ.prior eſt perfe-
ctione morali.ſed etiam de actu pfecte morali ꝯclu
dit ratio prius facta.ſ.ꝙ potētiale nō diſtinguitur
ſpecifice ab illo reſpectu cuiꝰ eſt potētiale.q2 ſub il
la maiore pōt accipi minore uera.nō ſolu3 de actu
mere nāli:ſed de actu morali. ℭ Et cum arguitur
ꝙ virtꝰ moralis differt ſpecie a charitate.igit actꝰ
differt ſpecie ab actu in genere moris.ꝯñtia nō ua
let.quādo ſunt virtutes ſubordinate.l3 enim de vir
tutibus diſperatis videret ꝙ earum eſſent actus
diſtincti ſpecie ſaltē in eſſe moris.tñ qñ vna eſt ſu-
perior:⁊ alia inferior nō oportet ꝙ bonitas quam
habet actꝰ ab vna ſit diſtincta abſolute ſpecie a bo
nitate quā habet ab alia.ſed magis ꝙ virtus ſupe
rior tribuat bonitatē ulteriorem que ſit quaſi cōm
pletiua bonitatis illius quā tribuit iferior. Et hoc
modo charitas dicit eſſe forma aliarū virtutu3.q2
bonitas meritoria que cōpetit actui aliquo modo
a charitate eſt cōpletiua bonitatis cuiuſcūqꝫ alte-
rius in actu. ℭ Cōtra hoc:ſaltem actus ut eſt cha
ritatis ſiue meritorius.l3 nō ſit in ſpecie diſperata
a.l.virtutiſ ab actu ut eſt virtus moralis.erit tñ in ſpecie ulte-
a.l.nude riori ⁊ cōpletiori ꝗ̃ ſit actus vnde moralis. Et ta-
lis diſtinctio ſpecifica ſufficit ad ꝓpoſitum. ℭ Hic
vno mō poſſet concedi cōcluſio:⁊ tunc dilectio me
ritoria diceret habere quandā rōne3 ſpecificā quā
nō habet aliqua dilectio nālis vnde nālis.l3 eade3
dilectio numero ſit nālis cōſiderata ut preſuppoſi-
ta rōni meritorij.ratio igitur meritorij eſt ratio ſpe
cifica completiua bonitatis precedētis:nō aūt ſpe
cifica diſperata.nec plus probat mediū prius poſi
tum de potentiali ꝓprio ⁊ pfectione cōpletiua. Si
aūt iuſtitia generalis eſt virtus ſuprema ⁊ forma
aliarum virtutū moraliu3.tunc de illa eſſet aliquo 5.ethiꝰ.
modo ſimile ⁊ de charitate. ℭ Aliter dicit.ꝙ ra-
tio meritorij nō eſt aliqua ratio ſpecifica ⁊ cōpleti-
ua in genere moris.q2 nō dicit aliquā bonitatē uel
rectitudinē intrinſecam actui.ſed tñ illam preſup-
ponit.⁊ dicit ulterius reſpectū ad uoluntatē acce-
ptantem. Sed ſi meritoriū nō preſupponat preci-
ſe bonitatē actus moralem.ſed bonitatē quam tri-
buit charitas cum illa ſit cōpletior bonitate mora-
li in actu.ſequit ꝙ actus qui eſt meritorius habet
aliquā bonitatem ſpecificā ulteriorē ꝗ̃ bonitatem
moralē.l3 enim meritoriū nō importet talem boni-
tatem ulteriorē:tñ preexigit:⁊ hoc videt ꝓbabile.
q2 alias poſſet actus eſſe meritorius:qui tñ nullā
haberet bonitatē ultra bonitatē moralē. ℭ Cōtra
hoc.actus pōt haberi etiā complete exiſtēs in ſpe-
cie moris.l3 nō habeatur habitus virtutiſ.ſicut eſt
gñaliter de electione qua generat virtus moralis.
igitur a ſimili omnē bonitatē quam actus habebit
quādo charitas inerit habere poſſet ſi non ineſſet.
ℭ Reſpōdeo.ratio probat ꝙ oēm illam rectitudi
nem poſſet habere.q2 cōformitatē eande3 ad regu
lam:puta dictamē uerum.⁊ ideo in moralibus ha
beretur eadem bonitas moralis:q2 illa rectitudo
eſt bonitas moralis.uel nō eſt ſine ea.ſed actꝰ cha-
ritatis ultra rectitudine3 hoc eſt cōformitatem ſui
ad cognitionem directiuā habet ꝓpriam bonitatē
ex hoc ꝙ eſt ſm inclinatione3 charitatis.imo eſſe
ſm illam inclinationē eſt habere ꝓpriam bonitatē
charitatiuā nō ſic de virtutibus moralibꝰ. ℭ Con
tra ꝯcluſionē que tenetur in ſolutione qōnis obijci
tur ſic.cognitio nālis de deo:⁊ cognitio fidei infu-
ſe ſunt actus differētes ſpecie in intellectu:igit pa-
ri rōne dilectio nālis ⁊ dilectio charitatiua in affe-
ctu.añs ꝓbatur:q2 actuſ fidei infuſe eſt determina
te ueridicus:ita ꝙ nō pōt ei ſubeſſe falſu3.actui āt
credulitatis acqſite ex nālibus pōt ſubeſſe falſum.
in cognitiuiſ aūt illud qō eſt determinate ueridicū
diſtinguit a non determinate ueridico ſpecie.ut p3
6º ethiꝰ.q2 ſic ſuſpitio ⁊ opinio qbus pōt ſubeē fal c.3.⁊ inde.
ſum diſtinguit a virtutibꝰ intellꝰalibus que ſunt
habitus determinate ueridici.ꝓbatur etiā añs de
cognitione nāli ſcientifica de deo.de qua videt ma
nifeſte ꝙ differat ſpecie a qcūqꝫ credulitate.ꝯñtia
ꝓbat tum per locu3 a ſimili.q2 videt eſſe ſimile de
iſtis actibꝰ in intellꝰu:⁊ de illis in uolūtate tu3 a cā.
q2 qñ cognitiones preuie differūt ſpē.actus uolun
tatis ſequētes differūt ſpecie.q2 ea que ſunt eiuſdē
ſpēi nō pexigunt per ſe niſi aliq eiuſdē ſpēi. ℭ Ad
illud añs pōt negari loquēdo de actu credēdi nāli
⁊ ſupnāli.q2 credere ſupnāle eſt actus ut elicit ſm
inclinationē fidei infuſe.credere aūt nāle eſt actus
elicitus ſm certitudinē acceptam ab aliquo teſtifi-
cante.nunc aūt ut dictū eſt prius in quadā qōne ſi
mul pōt quis vno ⁊ eodē actu credere ex teſtimo-
nio aſſerētis ⁊ credere ſm inclinationē fidei iſuſe
ſi ineſt.igit idē eſt actus in re:⁊ ille ut eſt nālis eſt
potētialis ad illam pfectionē quā recipit a fide iſu
ſa.ꝓprium aūt potentiale nō diſtinguit ſpecie a p-
fecto habēte ultra illud potētiale ꝓpriā pfectionē.
ℭ Ad ꝓbationem añtis pōt dici ꝙ cognitio certa
que hēt ꝓpriā certitudinē intrinſecā:⁊ hoc ul a ſe
uel ab obiecto ut includit in ipſa.uel ab aliq per ſe

Universidad de Deusto Biblioteca

cauſa:diſtinguiť ſpecie ab incerta cognitione. Exē
plum.cognitio pꝛincipiȷ̄ ſeipſa eſt certa uel ab obie
cto.ſ.a pꝛincipio qȯ eſt a ſe uerum manifeſtū.uł ſal
tem eſt manifeſtū ex terminis qui ſunt per ſe cauſe
euidētie pꝛincipiȷ̄ ⁊ includunť in ipſo.ꝯcluſio autē
eſt certa per pꝛincipiū tanq̄ꝫ per cām ſue certitudi
nis.ſed per nullū iſtoꝝ modoꝝ eſt actus fidei infu
ſe certus.ſꝫ ultimo a quodā extrinſeco.illȯ eniꝫ
lumē fidei infuſe.qꝛ eſt participatio quedā luminiſ
diuini nō pȯt inclinare intellectū:niſi in aliqȯ de
terminate uerum.certitudo ergo illa in actu eſt ex
quadā cōparatione ad qȯdā extrinſecum infallibi
le cui actus ille ꝯformať.nō eſt aūt ex ipſa intrinſe
ca ꝑfectione actus:qꝛ eque ꝑfectus eſſet quantum
ad qȯlibet intrinſecū ſibi ſi eque intēſe eliceretur.ꝑ
ciſe ſm fidem acquiſitā. ¶ Contra.ſaltē iſtam cer
titudinē habet a per ſe cā ſua.⁊ hoc ſufficit. ¶ R°
qualiſcūq; ſit cāitas fidei infuſe reſpectu act⁹ cre
dendi:tñ nō facit actum illuꝫ eſſe certiorē intell'ui
habēti actum q̄ꝫ ſi ipſa fides nō cauſaret.certitudo
enim nata eſt ineſſe intell'ui de actu ſuo excludenſ
nō tñ deceptionē:ſed etiam dubitationē.⁊ hoc nō
eſt niſi intellectus percipiat illud a quo actus hēt
ꝙ ſit certus qꝛ ſi nihil pȯt percipere vnde ſit cert⁹:
videť ꝙ poſſit dubitare.intellect⁹ aūt non percipit
illud pꝛincipiuꝫ certificans. ¶ Alia ꝓbatio añtis
que tangit de actu ſcientifico videť accipere mani
feſte uerum:⁊tunc negāda eſt ꝯñtia:nō enim ſeq
tur ſi intellectiones diſtinguanť ſpecie.igiť ⁊ uoli
tiones niſi addať in añte ꝙ intellectiones ut ſunt
per ſe pꝛeuie ad uolitiones diſtinguunť ſpecie.hoc
eſt ꝙ requirať in eis diſtinctio ſpecifica ad hoc ut
poſſent habere tales uolitiones:⁊ ita nō eſt in pꝛo
poſito.qꝛ ſiqs nāli rōne ſciens deum eſſe bonū eli
ciat actuꝫ fruitionis circa ipm̄ ⁊ aliter credēs ipm̄
eſſe bonū diligat ipſuꝫ.nec pꝛimus actus requiriť
per ſe ad habendū dilectionē ut ſcientificus:nec ſe
cundus ut creditiuus.ſed uterq; reqriť ſub q̄dam
ratione cōmuni.ſ.ut oſtenſiuus obiecti diligibilis.
¶ Conſilr etiā poſſet dici ad aliā ꝓbationē añtis
de credulitate infuſa ⁊ acqſita.eſto ꝙ illi actus dif
ferunt ſpecie hoc nō eſt per ſe iquantū ſunt pꝛeuiȷ̄
ad diligere.hoc eſt inquantū pꝛecedūt ipſos actus
diligēdi nō requiriť ill a differentia iſtoꝝ ſpecifica.
Exemplū.ſi alicui demōſtratiue ꝯcluderet hoc eē
uolendū ⁊ alteri dialectice:tñ actus quo iſte uellet
hoc nō differt ſpecie ab actu quo ille uellet ideꝫ.qꝛ
in cognitionib⁹ inquantū ſunt pꝛeuie non requiriť
iſta differentia ſpecifica.

Ad argumentum principale diciť. ꝙ habit⁹ eſt cā
nō ſubſtātie actus ſed modi in actu.⁊ ille modus
poſſet ꝯcedi differre ſpecie ſuo mō a ſubſtātia act⁹.
Iſta reſpōſio lꝫ videať ſm aliquos ꝓbabilitatē ha
bere loquēdo de illo mō quē habit⁹ attribuit actui:
cuiuſmodi eſt delectabiliter uel faciliter uł ꝓmpte
operari uel expedite.iſtos quidē modos uel etiam
iſtum modū ſi ſint vnus modus videť habit⁹ acqſi
tus cōmuniter tribuere actui.uel ſi ultra hoc dicať
ꝙ habitus aliqs.puta virtutis virtuoſis tribuit re
cte uel virtuoſe agere.tñ nullus iſtoruꝫ modoꝝ in
actu pȯt eſſe ꝓpꝛius charitati uel actui meritorio.
qꝛ meritoriū(ut dictū eſt)diť actū acceptatū uolū
tati diuine in oꝛdine ad pꝛemiū reddendū.nūc aūt
nihil aliud eſt actuꝫ acceptari a uoluntate diuina
ſiq̄ꝫ uoluntatē ſic acceptare actuꝫ.nihil aūt cau
ſatum pȯt eſſe ratio foꝛmalis uolūtati:qꝛ ſic acce
ptet actum:⁊ hoc intelligēdo ut ratio foꝛmalis me
dians inter potentiā ⁊ actum.igiť de charitate nō
videť poſſe dici ꝙ ipſa ſit pꝛincipiū illius modi in
actu qui modus ſibi ꝓpꝛie coꝛreſpondet. ¶ Pȯt
igiť aliter dici ad argumentū.ꝙ maioꝛ illa ꝙ act⁹
illi differūt ſpecie qui eliciuntur a ꝑncipiȷ̄s differē
tibus ſpecie uera eſt de ꝑncipiȷ̄s totalib⁹.qꝛ ab illiſ
habēt totaliter act⁹ entitatē ſuam:⁊ p ꝯñs vnitatē
ſuam ⁊ diſtinctionē.uera eſt etiam de ꝑncipiȷ̄s par
tialibus:dum tñ eſt ꝑncipia diſpata ⁊ per ſe requi
ſita inquantuꝫ diſpata.quia ſi ſint ſuboꝛdinata uel
nō per ſe requirať ꝙ ſint diſpata.non opꝫ ꝙ actus
ſpecie diſtinguanť.nunc aūt charitas nō eſt ꝑnci
pium totale actus nec diſpatū reſpectu ipſius uo
luntatis:ſed ſuboꝛdinatū.qꝛ potētie eſt uti habitu
nō ecōuerſo.nec eſt per ſe requiſita nō ſolū ad ſbaꝫ
actus.ſed nec ad actuꝫ inquantū meritori⁹.ſed tñ
requiriť ut quoddā pꝛeuiuꝫ ad hoc ꝙ actus ſit ac
ceptabilis.Sed nec requiriť ut tale pꝛeuiuꝫ neceſ
ſitate oꝛdinis eſſentialis cauſaꝝ.ſed tñ neceſſita
te diſpōnis illius uolūtatiſ que ꝯtingēter diſpoſuit
nō acceptare actum niſi ſm iſtā inclinationē ſit eli
citus.pꝛincipiū aūt ſpecie diſtinguēs uel eſt per ſe
pꝛincipiū illius in ſe.⁊ per ꝯñs dans ſibi aliquam
entitatem realē que ſit ei⁹ in ſe.uel ſaltē eſt ꝑncipiū
eius ſm illud ſm qȯ diſtinguiť ſpecie.uel ſi eſt ꝑn
cipium diſpoſitiue diſtinguēs opꝫ ꝙ per ſe diſpo
nat ad hoc ꝙ ſm oꝛdinē eſſentialē cauſarū hoc ut
diſtinctū cauſeť.nullū iſtoꝝ competit actui per ha
bitum charitatis. ¶ Nota hic per oꝛdinē quis ſit
actus iputabilis ad laudē uel vituperiū actus vir
tuoſus ſm virtuteꝫ moralē.actus charitatiuus:⁊
actus meritorius.pꝛimus dicit reſpectū ad poten
tiam libere elicientē actum.ſcḋs addit reſpectū ad
virtutē inclinantē uel uerius ad regulā virtutis.ſ.
rōnem rectā ut dictantē.tertius dicit reſpectuꝫ ad
charitatē inclinantē.quartus ad uolūtatē diuinaꝫ
ſpāliter acceptanteꝫ.terti⁹ dicit bonitatē aliquā ul
tra 2^{m}.⁊ pꝛeexactā ad 4^{m}.nō ex natura rei.ſed ex
diſpōne uoluntatis acceptantis. Qȯ.XVIII.

DEinde queritur de cōparatione
actus itrinſeci uolūtatis ad actū extrin
ſecum. ¶ Utrum actus exterioꝛ addat
aliqd bonitatis uel malitie ad actum in
teriorem.Arguiť ꝙ nō.qꝛ qȯ non hēt rōnem uolū 3.ethi⁹.
tariȷ̄ nō habet rōnem boni uel mali.actus aūt exte
rioꝛ ut diſtinctus ab iteriori nō habet rōnem uolū
tariȷ̄.qꝛ nō habet ꝙ ſit uolūtari⁹ niſi ab actu iterio
ri.ꝫiť actus exterioꝛ ſm ſe nō habet bonitateꝫ uel
malitiā.nō adderet aūt niſi tale aliqd ſm ſe hēret.
igiť ⁊c. ¶ Contra.que pꝛeceptis negatiuis diſtin
ctis ꝓhibenť habēt ꝓpꝛiam ⁊ diſtinctā rōnem il
liciti.nunc aūt alio pꝛecepto ꝓhibeť actus exterioꝛ Exo.20.⁊
⁊ alio iterioꝛ.ut pꝫ de iſtis ꝑceptis.nō mechaberiſ Deut.5.⁊
⁊ nō ꝯcupiſces uxorem ⁊c.⁊ ſilr de iſtis ꝑceptis. alibi.
nō furtū facies.⁊ nō ꝯcupiſces rem ꝓximi ⁊c.

Iſta queſtio habet maiorē difficultatē
de bonitate actuſ morali.
qꝛ de bonitate actus naturali manifeſtū videť qc
quid per illam intelligať ꝙ ipſa eſt alia ⁊ alia alte
rius nature.patet aūt ꝙ alia eſt natura actus inte
rioris ⁊ exterioris.imo iſti actus eliciūtur imedia
te a diuerſis potentiȷ̄s.interioꝛ a uolūtate.exterioꝛ
a potentia aliqua exteriori.lꝫ per iperiū uolūtatis.
¶ Secundo etiam habet difficultatē intelligēdo
de actu illo ⁊ iſto:non quando ſunt diuerſi:ſiue in
diuerſis ſuppoſitis.puta ſi vnus habeat actum in
teriorem ⁊ alius exteriorem.ſiue in eodeꝫ ſuppoſi
to.puta ſi vnus nūc ſolum habeat interiorē:⁊ ali⁹
exteriorem.Sed difficultatē habet de actibus iſtiſ
quādo ſunt cōiuncti.puta quādo in eodeꝫ ex actu
interiori ſequiť actuſ exterioꝛ. ¶ Tertio nō eſt i
telligenda queſtio de additione bonitatis ⁊ mali
tie ſm intenſionē ſed ſm extēſioneꝫ.frequēter qui
dem euenit ꝙ tam in bonis q̄ꝫ in malis actus deſi
deriȷ̄ qui eſt reſpectu abſentis eſt remiſſioꝛ actu il
lo qui eſt pꝛeſentis.quē Aug⁹ uocat amorem.9.de
trini.ulti.dicēs ꝙ appetit⁹ inhiantis ſit amoꝛ fruē
tis.Et foꝛte non tñ eſt actus intenſioꝛ circa obie
ctum pꝛeſens q̄ꝫ circa abſens:ſed ſimpl'r aliuſ act⁹
ſed ſiue ſit idem actus deſideriȷ̄ ⁊ amoris ſiue ali⁹
⁊ alius.ſaltem actus amoris eſt ꝑfectioꝛ intenſiue
quietat enim uoluntatē eo mō quo actus deſideriȷ̄
nō pȯt eam quietare.quādo igiť exterioꝛ habetur
tunc uel cauſaliter uel occaſional'r actus iterioꝛ in
tenditur.Sed de hoc nō queriť.ſed an actus exte
rioꝛ ex ſe addat bonitatē aliaꝫ illi que eſt in actu in
teriori. ¶ Eſt igitur intellectus q̄onis iſte:in quo
pꝛecipuam habet difficultatē.an actuſ exterioꝛ qñ
in eodem eſt cōiunctus interiori habeat bonitateꝫ
moralem ꝓpꝛiam diſtinctam a bonitate actus inte
rioris.Ubi ſunt tria videnda.pꝛimo a quo act⁹ ha
beat bonitatē moralem uel malitiaꝫ.2° an ab eodē
habeat ꝙ ſit laudabilis uel vituperabilis.⁊ ſiue cul
pabilis.3° ſi eſt alia bonitas uel laudabilitas in
actu exteriori q̄ꝫ interiori.

De pꝛimo bonitas moraliſ act⁹
eſt itegritas
coꝝ oium que recta ratio operātis iudicat debere
ipſi actui conuenire uel ipſi agenti in ſuo actu ꝯue
nire. ¶ Hec deſcriptio declaratur.Sicut enim bo
nitas pꝛimaria entis que diciť bonitas eſſentialis
que eſt integritas uel ꝑfectio entis in ſe ipoꝛtat po
ſitiue negationē imꝑfectionis per qȯ excludiť im
perfectio ⁊ diminutio.ſic bonitas entis ſecūdaria
que eſt accidētalis ſiue ſuperueniēs entitati eſt in
tegritas cōuenientie uel integra ꝯuenientia ei⁹ al
teri cui debet ꝯuenire uel alteri⁹ ſibi.⁊ iſte due cō
uenientie cōmuniter ſunt cōnexe.Exempluꝫ ꝑmi.
ſanitas diciť bona homini.qꝛ ſibi ꝯueniens.⁊ cib⁹
dicitur bonus:qꝛ habet ſaporem ſibi cōuenienteꝫ.
4. Exemplū utriuſq; pȯt haberi ab Aug.8.de trini.
c.3.uel.8.Bona iquit ualitudo ſine doloꝛib⁹ ⁊ laſſi
tudine.hoc pꝛo pꝛimo mēbꝛo.qꝛ ualitudo eſt bona
homini.qꝛ eſt ei conueniens.Et ſubdit Aug.⁊ bo
na facies hois dimēſa pariliter ⁊ affecta hilariter
⁊ luculenter colorata.hoc pꝛo 2° mēbꝛo.qꝛ talis fa
cies diciť bona habēdo illa que ſibi ꝯueniunt.⁊ eſt
differētia.qꝛ illud quidē qȯ eſt conueniēs alicui di
citur ei bonū.hoc eſt illi ꝑfectio uel bonitas.ſed nō
diciť denoiatiue uel accidētaliter bonum in ſe.illȯ
aūt cui aliquid cōuenit diciť denominatiue bonuꝫ
eo ꝙ habet illud qȯ ſibi conuenit.⁊ in ꝑmo eſt de
nominatio quaſi foꝛme a ſubiecto.ſicut aīa dicitur
humana ſic aliquid diciť bonum homini:qꝛ bonū
humanū.ſed in 2° econuerſo eſt denominatio ſub
iecti a foꝛma.cum diciť homo eſt bonus ſm illud
bonum ſuuꝫ.actus aūt natus eſt cōuenire agenti:
⁊ etiam habere aliquā conditionē ſibi conuenien
tem.utroq; igiť modo habens illam poteſt dici bo
nus bonitate accidentali.⁊ hoc uerum eſt genera
liter de actu etiam naturali.⁊ per conſequens bo
nitas iſta in habendo illud qȯ ſibi conuenit nō tñ
eſt bonitas accidentalis:ſed naturalis.
¶ Iſta conuenientia uel eſt a natura extremorū:
uel ſi debeat reduci ad iudiciuꝫ alicui⁹ intellectus
adhuc eſt nālis:qꝛ hoc erit cum intellectus ſit mē
ſura conueniētie hoc eſt ad iudiciuꝫ illi⁹ intellect⁹
qui eſt menſura totius nature qui eſt intellectus
diuinuſ.Iſte quidē ſicut perfecte cognoſcit quod
cunq; ens ita perfecte cognoſcit conuenientiā uel
diſconuenientiā vnius entis ad alterum.
¶ Ulterius aliqȯ agens de eo qȯ ꝯuenit actui ſuo
nō iudicat.nec illȯ in poteſtate ſua habet ſicut eſt
agens ſine intellectu ⁊ uolūtate.⁊ ibi uel ex ſolis
cauſis mere nālibus determinatur quid cōueniat
actui:⁊ ex eis inclinať agens ad agendū.uel ſi ul
tra illud ſit iudiciū alicuius itellectus.⁊ motio ali
cuius uoluntatis:hoc nō eſt niſi ipſius dei inquā
tum eſt uł'is directoꝛ ⁊ motoꝛ totius nature.⁊ iſta
bonitas in actu agētis ſine intellectu non erit niſi
mere nālis. ¶ Aliud eſt agenſ qȯ de ꝯueniētia ſui
actus iudicat:⁊ illum in poteſtate ſua habet ſicut
agens per intellectum ⁊ uoluntatem.⁊ bonitas ſe
cundaria talis actus itegra diciť bonitas moraliſ.
¶ In actu aūt cuiuſcūq; alteriuſ agentis:non eſt
bonitas niſi mere naturalis.quia uel ſm cauſas
mere naturales:uel ſi ſm intellectuꝫ uel uolunta
tem:hoc nō eſt niſi dei quaſi naturaliť mouētis.
¶ Ultra iſtud iudicium gn̄ale de cōuenientia act⁹
qȯ eſt cōmuniter de actu agentis per cognitioneꝫ:
ſiue ſine cognitione ſunt aliqua que ſm iudicium
ſpeciale agunt ex cognitione intrinſeca ſibi.⁊ que
dam cum cognitione ſenſitiua tñ que aliquo mo
do appꝛehendūt conuenientiā obiecti:ſiue iudicēt
de conueniētia actus ſiue non ſaltem nō tranſcen
dunt bonitatē naturalē.Alia agunt ex cognitione
intellectiua que ꝓpꝛie ſola eſt iudicatiua de tali cō
uenientia.⁊ talia nata ſunt habere regulā intrinſe
cam rectitudinis in ſuo actu.⁊ in ſolis iſtis poteſt
eſſe actus bonus habens bonitatē moralem:ſꝫ nō
ſufficit ad illam ꝙ in agente ſit potētia iudicatiua
de conueniētia ſui actus.ſed opoꝛtet ꝙ actu recte
iudicet de actu.⁊ ſm illud rectum iudiciū act⁹ ſiat.
ſi enim cognitio ꝓpꝛia ſit erronea.lꝫ agatur cōfoꝛ
miter cognitioni recte alterius cognoſcētis.qꝛ ta
men tale agens natum eſt regulari in ſuo actu per
ꝓpꝛiam cognitionē.⁊ ſm illam nō agit:ſed cōtra
illam ideo nō recte agit. ¶ Conſimiliter talē actū
elicit qualem habet in ſua poteſtate.habet autē in
poteſtate ſua talem actum qualē cognoſcit ⁊ elicit:
qꝛ poteſtas liberi arbitriȷ̄ uel foꝛmaliter uel conco
mitanter exiſtit in cognitione ⁊ electione.Sic igiť
patet qualiter bonitas moralis actus eſt cōueniē
tia iudicata ſm rectam rōnem operantis.Qȯ aūt
addebatur omniū coꝝ que debent cōuenire actui
ſic declaratur.omne iudiciū incipit ab aliquo cer
to.pꝛimum iudicium de conuenientia nō pȯt pꝛe
ſupponere aliquam cōuenientiam dictataꝫ ab illo
intellectu:quia tunc nō eſſet pꝛimum.Preſuppo
nitur igitur aliqȯ certum:⁊ nō ab illo intellectu iu
dicatum:⁊ huiuſmodi eſt natura agentis ⁊ poten
tia ſm quam agit:⁊ ratio quiditatiua actus.ex rō
ne enim iſtoꝝ quiditatiua concludiť hunc actum
eſſe conuenientē huic agenti ſm iſtam potentiam
uel diſconuenientē.nullo pꝛeſuppoſito niſi rōnib⁹

iſtorum terminoꝝ.ſicut ex rōne hominis ⁊ poten-
tie intellectiue: ⁊ actus intelligēdi:patet ꝙ conue
nit homini per intellectū intelligere.patet etiaꝫ ꝙ
non cōuenit ſibi per intellectuꝫ tangere cognita ra
tione illius actus qui eſt tāgere.ſimiliter patet ex
rōnibus nature potētie ⁊ actus quare bruto nō cō
uenit intelligere:uel magis ꝓprie ſibi repugnat i-
telligere.in iſto quidē ꝑmo iudicio quod preciſe ac
cipitur ex natura operātis ⁊ potentie operatiue ⁊
ipſius actus nō eſt incōuenientia hoc eſt indebita
ſiue inordinata cōnexio.ſed diſconueniētia hoc eſt
impaſſibilitas abſolute cōueniendi. ¶Alteri⁹ ex
rōnibus iſtoꝝ trium concludi pōt quid ſit obiectū
conueniens tali actui ut eſt talis agentis.puta de
actu comedēdi ꝙ conueniēter tranſeat ſuper cibū
reſtauratiuū deperditi.nō autem ſuper illud quod
nō eſt natum eſſe nutrimētum . ſicut lapis uel ali-
quid huiuſmodi ꝙ lꝫ alij animali eſſet nutrimētuꝫ
non tamē homini.Iſta determinatio obiecti eſt pri
ma determinatio que pertinet ad genuꝫ moris.nō
tanꝙ̄ differentia determinans ad aliqd in illo ge-
nere.ſed tanꝙ̄ potētiale receptiuum determinatio
nis moralis.q꞉ quādo actus eſt habens obiectum
conueniēs agēti ⁊ actioni:tunc eſt capax determi
nationis moralis.ſm circūſtantias ordinatas:pro
pter quod dicit̄ ex obiecto actus habere bonitateꝫ
ex genere.q꞉ ſicut genus eſt potētiale reſpectu dif
ferentiaꝝ:ſic bonitas ex obiecto eſt prima in gene
re moris preſupponēs ſolam bonitatē nature. ⁊ ca
par omnis bonitatis ſpecifice in genere moris.In
iſta aūt bonitate ſpecifica que dicit̄ bonitas ex cir-
cunſtantia talis eſt proceſſus.prima bonitas vide
tur eſſe circūſtantia finis.quia ex natura agentis
⁊ actionis ⁊ obiecti ſtatim concludit̄ ꝙ talis act⁹
non debet competere tali:niſi in ordine ad taleꝫ fi-
nem. ⁊ debet eligi ⁊ appeti ꝓpter finem talem. ⁊
iſta circūſtantia non eſt ipſius actus:ut in eſſe rea
li poſiti uel nō preciſe ſic.ſed eſt ipſius actus ut uo
liti ⁊ per actum uolūtatis ad talem finem relati.i-
mo non minus eſt electio bona que fit ꝓpter fineꝫ
debitum eſto ꝙ per actum illum elicitū extra non
attingatur finis electiōis ꝙ̄ ſi attingeret̄. Poſt cir
cunſtantiam finis videtur ſequi circūſtantia modi
agendi que cōcluditur ex omnib⁹ predictis uel ali-
quibus eoꝝ talis uel talis debere eē. Poſtea con-
cludi poteſt de tēpore.quia tali agēti talis actio ꝓ-
pter talem finem etiam talem habēs modum non
debet ſemper conuenire.ſed pro tēpore pro quo or
dinabilis eſt ad talem finē:uel pro quo poteſt talē
finem habere. ¶Vltima autē omnium videt̄ cir-
cunſtantia loci.imo multi ſunt actus quoꝝ etiā bo
nitas completa moralis non determinat locum.
¶Sic igit̄ patet de pluralitate eoꝝ que recta ra-
tio dictat debere cōuenire actui:quia ad hoc ut ſit
perfecte bonus debet habere ſm deſcriptionē iam
poſitam omniū iſtorum integritatē.Vnde Diony.
de diui.nomi.parte quarta.Bonum eſt ex vna ⁊ to
ta cauſa.malum autē ex particularibus defectib⁹:
tota inquit cauſa hoc eſt integra ex omnib⁹ circun
ſtantijs. ¶Contra.circūſtantie ſunt relationes. ⁊
c.3. ⁊ inde. T.c.17. ⁊ circiter.
bonum eſt qualitas.io.ethi⁹.virtus etiam eſt qua-
litas in predicamētis. ¶Reſpondeo.7.phyſi⁹.vir
tus omnis: ⁊ malitia ad aliquid ſunt.actus igitur
eſſe bonos uel virtuoſos importat relōneꝫ ul' mul
tas relationes:ſed tamē habet modum denominā
di uel predicandi qualitatis:ſicut ſanum uel pul-

chrum. ⁊ cōmuniter ita eſt de quarta ſpecie quali-
tatis. ¶Iuxta ſecundā partē auctoritatis Diony-
ſij.videndum eſt vnde actus habeat malitiam mo
ralem.vno modo poteſt malitia opponi priuatiue
bonitati in actu.Alio modo cōtrarie:quando ha-
bet habitum vitioſum qui eſt habitus quidē poſi-
tiuus.lꝫ cum priuatione perfectionis debite.Alio
modo dicitur malus priuatiue tm̄.ſ.quia caret bo-
nitate quā deberet habere.lꝫ non habeat habitum
vitioſum contrarium poſitiuum. ¶Diſtinctio iſta
poteſt haberi a Boetio ſuper predicamēta exponē
do primam ꝓprietatem qualitatis.Dicit̄ inquit iu
a.l. Dicunt enim qdā.
ſtitie iniuſtitiam nō eſſe cōtrariam.putant enim in
iuſtitiam priuationē eſſe iuſtitie non cōtrarietateꝫ.
Et ſubdit hoc reprobando.multe habitudines pri
uationis uocabulo proferunt̄ ut illiberalitas atꝗ
imprudētia que nunꝙ̄ virtutib⁹ opponerent̄ que
ſunt habitus niſi ipſe quoꝗ habitus eēnt. ¶Per
rationē apparet iſta diſtinctio.poteſt enim aliquis
agere non cum circūſtantia debita: ⁊ tamē nō cuꝫ
circūſtantia indebita.puta quādo nō ordinat actū
ad finem debitum:nec tamē ipſum ordinat ad finē
indebitum.tunc ille actus eſt malus priuatiue:nō
contrarie.ſicut ille qui ordinat̄ ad finem indebitū.
⁊ ex multis talibus actibus gn̄atur habitus cōſi-
milis in malitia.ſ.priuatiua nō contraria.Exēpluꝫ
huius.dare elemoſynam nō ꝓpter bonum fineꝫ.ſ.
amorem dei.uel ſubuentionē ꝓximi.non tamē ꝓ-
pter malum finem.puta uanaꝫ gloriā uel nocumē
tum alicuius:eſt actus malus priuatiue : nō tamē
cōtrarie. ¶De malitia priuatiua loquit̄ Dionyſi⁹
ꝙ quicūꝗ defectus particularis cuiuſcūꝗ circun
ſtantie neceſſario requiſite reddit actum ſic maluꝫ:
ſed maluꝫ contrarie nō eſt niſi habeat circūſtantiā
poſitiuam habentē aliquā deformitateꝫ. ¶Breui
ter igitur ſicut bonitas moralis eſt integra conue-
nientia ſic malitia moralis eſt diſcōueniētia. ⁊ ma-
litia quidē priuatiua diſconueniētia priuatiua hoc
eſt carentia conueniētie debite.malitia autē cōtra-
ria diſconueniētia contraria.hec eſt cōditio aliqua
repugnans conueniētie. ¶Ex dictis ſequit̄ corre
lariuꝫ ꝙ in eodē actu ſubſtrato pōt eſſe multiplex
bonitas moralis.q꞉ ideꝫ actus pōt eſſe recte circū
ſtantionatuꝫ non ſolum multis circūſtantijs parti
cularib⁹ que nō ſunt multe bonitates ſed integrāt
vnam bonitatē.ſed etiam poteſt idem actus eē cir
cunſtantionatus complete omnib⁹ circūſtantijs p
tinentibus ad vnam virtutē: ⁊ etiam omnib⁹ perti
nentibus ad aliam virtutē: ⁊ ita ſm dictamina di-
uerſa perfecta prudentie reſpectu multoꝝ finium
proprioꝝ.Exemplū.uado ad eccleſiaꝫ ex iuſtitia:
quia teneor per obedientiā uel ex uoto.uado etiā
ex charitate ad deum.ut orem uel ut exhibeaꝫ deo
cultum latrie: ⁊ uado etiam ex charitate fraterna
ut edificem proximū. Et breuiter in quocūꝗ actu
ſiue bono tm̄ bonitate morali : ſiue ultra bonitatē
Vide.io. ethi⁹.c.2.
meritoria quāto concurrunt plura motiua ordina
ta agendi tāto melior eſt. ¶ Conſimiliter in codeꝫ
actu poſſūt cōcurrere multe malitie : tot qdē quot
ſunt dictamina de oppoſitis que deberent ineſſe.

De ſecundo principali dico ꝙ lauda-
bile ⁊ vituperabile imo ge
Hic ſignat̄ qdaꝫ additio iſta in fine hui⁹ lib.
neralius premiabile ⁊ punibile continent̄ ſub hoc
cōmuni qō eſt iputabile: ⁊ illius cōmunis eſt vna
ratio.hec.ſ.actum eſſe in libera poteſtate agentis.
⁊ lꝫ ad iſtam poteſtateꝫ concurrant intellectus ⁊

uoluntas.tamen illa indifferentia qua poſſet non
fieri illud qō fit. ⁊ poſſet fieri illud qō non fit intel
ligendo diuiſim nō ꝯiunctim:in ſenſu.ſ.diuiſionis
nō cōpoſitionis. Iſta inꝙ̄ indifferētia uel indeter-
minatio ad alteraꝫ partē non pōt complete reduci
niſi in ipſam uolūtatē.q꞉ quecūꝗ alia potētia acti
ua eſt nāliter actiua. ⁊ ita determinate vni⁹quantū
eſt de ſe.vnius inꝙ̄ partis ꝯdictionis.ita ꝙ lꝫ ſit i-
determinate actiua reſpectu multorum diſpatoꝝ.
ſicut ſol eſt cauſa multoꝝ effectuum hic inferius.
tamē loquēdo de quacūꝗ vna ꝯtradictione cauſa
quecūꝗ talis eſt determinata ad vnaꝫ partē.puta
ſol ad generandū herbam hāc determinate. ⁊ huc
uermē. ⁊ ſic de alijs.uoluntas aūt ſola habet īdiffe
rentiam ad ꝯdictoria. ⁊ talem ꝙ ipſa eſt ſui deter-
T.c.io.
minatiua ad alteruꝫ eoꝝ.ex.9.meta^ce.c.4.aliter ſi
mul ageret ꝯtraria.ꝓpter hoc igitur ꝙ actus eius
ſic indifferēter eſt in ei⁹ poteſtate.lꝫ nō niſi ſuppoſi
ta intellectione.ideo per ſe eſt imputabilis agenti.
Vnde 2° de libero arbitrio dicit Aug.ſatis cōper-
tum eſt ⁊c.motus ſi culpe deputatur nō eſt nālis
ſed uoluntarius.Et poſt uerba diſcipuli mot⁹ quo
uoluntas conuertit̄ niſi eſſet uoluntarius ⁊ in no-
ſtra poteſtate poſitus:neꝗ laudādus eſſet homo:
q.16.
neꝗ culpādus ut ſupra in qōne de neceſſitate nāli
in uoluntate.Imputabile igit̄ duos reſpectus ipor
tat.vnum ad poteſtatē uel dn̄ium agentis. ⁊ aliuꝫ
ad aliquid correſpōdens actui uel agenti ſm iuſtitiā.
⁊ hoc ꝓpter ipſum actum. ⁊ 2^m ſequit̄ ad primuꝫ.
q꞉ enim iſte eſt dn̄s ſui actus.ideo actui ⁊ agēti de
betur aliqd ꝓpter actum.primus reſpectus manet
nō uariatus per ſe in actu bono uel malo.ſecūdus
aūt uariatur nō quidē formal'r ſm bonum uel ma
lum.ſed preſuppoſita dr̄ia boni uel mali que atten
ditur ſm ꝯuenientiam uel diſconuenientiā aliquā
dictam in ꝑmo articulo uariat̄ penes aliq̄ correſpōdē
tia iſti ⁊ illi.bonū quippe ſic eſt iputabile ꝙ ad lau
dem uel premium.malū aūt ſic ꝙ ad vituperiū ul'
penam.Actus aūt neuter ſiue indifferēs:dum ta-
men ſit in poteſtate agētis imputat̄:uel ut quodaꝫ
modo vituperabilis.q꞉ poterat ordinate agere.uel
ſaltem ut nō laudabilis. ⁊ hoc pp defectū eius qui
potuit laudabiliter egiſſe.Ex hoc pꝫ ꝙ nō ab eodē
formal'r eſt actus bonus bonitate morali ⁊ iputa-
bilis.ſed p^m habet ex ꝯuenientia ad regulaꝫ iuxta
quā debet elici.2^m ex eo ꝙ eſt in libera ptāte agen
tis.Laudabile aūt ⁊ vituperabile ambo iſta ipor-
tant.q꞉ ⁊ lꝫ formal'r dicant hoc qō eſt iputabile cū
determinatione illius ad qō eſt iputabile.tn̄ malit̄
cōnotant illud ꝓpter qō ipſum eſt ad hoc iputabi-
le.ſ.bonitatē uel malitiā ꝓpter que ad penam uel
premium iputandū eſt.De imputabili tn̄ diſtingui
pōt.ꝙ vno mō ꝓpriiſſime accipiendo illud pōt di
ci iputabile qō eſt imediate in poteſtate uolūtatis:
⁊ ſic ſolum uelle eſt imputabile.q꞉ ipſuꝫ ſolum eſt
imediate in ptāte libera uoluntatis.Alio mō ipu-
tabile pōt dici quicquid eſt ſimpl'r in poteſtate uo-
luntatis.lꝫ nō imediate. ⁊ ſic actus alterius poten
tie quē uoluntas mediante actu ſuo uolendi pōt i-
perare ut eliciatur:uel ipedire ne eliciatur:eſt ipu-
tabile uoluntati:q꞉ tota coordinatio uſꝗ ad illum
actum etiā includēdo iſtuꝫ actū eſt in poteſtate uo
luntatis. Et eſt dr̄ia inter iputabile primo mō ⁊ 2°
mō.vna q꞉ ad iputabile ꝑmo mō non requirit̄ niſi
ipſa potētia uolūtatis: ⁊ illud qō requirit̄ pp actuꝫ
Et.22.
eius cuiuſmodi eſt intelligere. ⁊ ratio eſt:q꞉ illō eſt

imediate effectus uolūtatis. ⁊ de hoc pōt accipi il-
lud primo retrac.9. Nihil tam in poteſtate uolūta
tis ꝙ̄ ipſa uoluntas.intellige uolūtas nō quantuꝫ
ad ſuum eſſe:ſed quantū ad actū ſuum ꝓpriū.Ad
actum imputabilē 2° mō requirit̄ potētia alia a uo
luntate exequēs illum actū.Ex hoc ſequit̄ alia.ꝙ
vno mō eſt maior ꝯtingētia ſiue indifferentia reſpe-
ctu actus ꝑ mō imputabilis.q꞉ ſ.nō requirit̄ ad il-
lum niſi uoluntas ſuppoſita oſtēſione ſufficiēti in-
tellectus.vnde per alia poſteriora quecūꝗ impe-
diri nō pōt ne eliciatur ſed ad actū 2° mō imputabi
lem requirit̄ alia potētia per cuius ipotentiā impe
ditur potētia ad actuꝫ illum.nō igit̄ ex ſola indiffe
rentia uolūtatis eſt ꝯtingentia ei⁹ ſicut ꝯtingentia
primi actus.cū igit̄ ꝯtingētia cuiuſlibet alteri⁹ cāe
uel potentie in agendo magis recedat a rōne ꝯtin
gentie ſimpl'r ꝙ̄ ꝯtingentia uolūtatis in cauſando
ſequit̄ ꝙ ſimpl'r maior eſt ꝯtingentia reſpectu act⁹
uoluntatis primo mō imputabilis ꝙ̄ alterius.pro
quāto tn̄ actus 2° mō imputabilis dependet a plu
ribus:ex quoꝝ quocūꝗ uel defectu ei⁹ pōt accide
re ne ille effect⁹ eueniat:pōt dici effect⁹ ille magis
ꝯtingēs.uel magis ꝓprie multiplicius ꝯtingens.

De tertio principali ꝑmo dici pōt.ꝙ act⁹
exterior.ſ.imperatus hēt boni-
tatem moralem ꝓpriam aliquā aliam ꝙ̄ actus in-
terior elicitus. ⁊ 2° videbit̄ q̄liter habet uel nō hēt
ꝓpriam iputabilitatē.primū ꝓbatur dupl'r.primo
per Aug.13.de trini.c.5.uel.14.Mala uolūtate ul'
Quē i fōte Vid Boe^m 4.d ꝯſo. p ſa.4.
ſola qlibet miſer efficit̄.ſed miſerior poteſtate qua
deſideriū male uoluntatis implet̄.ꝓfecto q̄uis ⁊
ſic male uolendo miſer eſſet.minus tn̄ eſſet ſi nihil
9.meta^ce. T.c.19.
eoꝝ que perperam uoluiſſet hēre potuiſſet.pateꝫ
eſt ꝙ hoc nō pōt itelligi de miſeria pene.q꞉ deſide
rans ⁊ nō potens habere qō deſiderat plus habet
de pena ꝙ̄ ille cui⁹ deſiderium impletur. Intelligi
tur igit̄ de miſeria culpe.actus igit̄ maluꝫ exterior
addit ad miſeriaꝫ culpe que prefuit in actu interio
ri malo. ¶Scdo ꝓbatur idem per rōnem.ex pri-
mo articulo habet̄ ꝙ bonitas moralis eſt integri-
tas eoꝝ que ſm rectam rōnem operantis dictant̄
debere conuenire ipſi actui.eſt aūt alia integritas
eoꝝ que ſm dictamē recte rōnis debēt conuenire
actui interiori ⁊ eoꝝ que actui exteriori.igitur ⁊
alia bonitas moralis. ⁊ per ꝯſequens alia malitia
moralis: ⁊ hoc ſiue priuatiua tm̄:quia alia carētia
eoꝝ que debent ꝯuenire ſiue contraria.q꞉ alia diſ-
conuenientia repugnāꝫ illis que debent cōuenire.
Probatio minoris.recta ratio nō dictat actui con-
uenire debere qō impoſſibile eſt ſibi cōuenire.nūc
autem actui exteriori impoſſibile eſt cōuenire illō
qō conuenit actui interiori.uel ꝯuenire pōt: ⁊ hoc
intelligēdo de utroꝗ actu ut in eſſe reali : ⁊ de eo
qō ſibi conuenit ut in tali eſſe.lꝫ enim actui exterio
ri inquantū eſt obiectū uolitum ⁊ nō ut actu elici-
tus poſſet aliquo modo cōpetere denominatiue de
nominatione quadam exteriore illud qō conuenit
actui interiori realiter.nō tamen idem eodem mō
conuenit illi ⁊ iſti.q꞉ etiam potētie operatiue non
ſunt capaces eiuſdē actus.imo nec eiuſdem rōniꝫ:
nec per cōſequens actus illi eſſent capaces conue
nientie eiuſdē rōnis:uel ad min⁹:qō ſufficit ad ꝓ-
poſitum poterūt habere conuenientiā aliā ⁊ aliā.
Et per hoc patet ad aliquas inſtātias cōtra predi
cta. ¶Contra iſta inſtatur primo.q꞉ eadē eſt ueri
tas actus intelligēdi ⁊ ipſius obiecti intellecti.igit̄

pari rõne eadem eſt bonitas actus uolendi ⁊ obiecti uoliti. antecedẽs videt̃ manifeſtum in exẽplis. q: ſicut ueritas principij eſt imediata ſic notitia ei⁹ põt dici imediata: ⁊ ꝯcluſionis mediata. Silr̃ notitia principij eſt ex terminis ⁊ cõcluſionis ex principijs ſic iſtis competit ueritas. ¶ Confirmat̃ idẽ. q: ubi vnum ꝓp alterũ ibi tm̃ vnũ. ſed actus exterior nõ habet bonitatem niſi tm̃ ꝓpter bonitatem actus interioris. igit̃ nõ eſt ibi alia ⁊ alia bonitas.

Lib. ſ. c. 27. idẽ hʒ õ caſu dia. c. 5. ⁊ 16. ⁊ alibi.

¶ P̃. peccati (ſm Anſel. de ꝯceptu v̇ginali) eſt carentia iuſtitie debite. non eſt aũt in actu interiori ⁊ exteriori niſi vna iuſtitie debite carẽtia: q: iuſtitia uel iniuſtitia ſm ipm̃ nõ eſt nata eſſe niſi in uoluntate. ¶ P̃. ubi eſt vna auerſio ⁊ vna libido. ibi videtur eſſe vna ratio formalis peccati. ſed in actu interiori ⁊ exteriori nõ eſt niſi vna auerſio. q: uoluntas eſt illa potentia cuius ſolius eſt auerti a fine ſicut cõuerti ad finem. libido etiã que aliquãdo uocatur ab Aug. cupiditas. ut. 83. q. q. 36. ipſa ſm ipſ ibi eſt ꝓprie uenenum charitatis. igitur ineſt proprie illi potẽtie cui nata eſt charitas ineſſe. hec eſt uoluntas ſola.

Uide notãter in fonte illud. c.

¶ Ad primũ eſto ꝙ eadẽ ueritas que eſt ipſius actus intelligẽdi formalr̃ ſit quodã alio modo. ſ. obiectiue ipſius obiecti intellecti. ⁊ hoc inquantũ obiectum habet eſſe in ipſo intellectu ⁊ conſimiliter bonitas que eſt formalr̃ actus uolendi ſit quodãmodo denominatiue ipſius obiecti uoliti inquantũ uolitum eſt. tamẽ actus ille bene põt habere aliquam bonitatẽ propriam inquantũ poſitus in eſſe reali extra uoluntatem ſicut ineſſe ſuo reali habet propriã conueniẽtiam debitam uel diſconueniẽtiam. ¶ Ad confirmationẽ illa poteſt deduci ad oppoſitũ. quia ſi actus exterior habet cõueniẽtiam ad regulam ſuam per actum interiorẽ: ſiue mediante actu interiori. igitur habet aliam q̃ actus interior: quia idem nõ eſt cauſa: nec etiã medium reſpectu ſuiipſius: nec etiam eſt cauſa uel ratio mediandi reſpectu ſuiipſius. Exemplũ huius habet̃ in actibus intellectus. concluſio autẽ lʒ hẽt ueritatem a principio: tamẽ habet ꝓpriã ueritatẽ: q: ꝓpriam conformitatẽ eius qđ affirmatur ad exiſtentiam rei: ⁊ ad ipſos terminos proprios ꝯcluſionis. nõ enim ꝯcluſio eſt uera formalr̃ ueritate p̃ncipij: ſed eſt uera ueritate mediata ⁊ demõſtrata. ⁊ ita habet ueritatẽ demonſtrabilem.

Uide. 4. ⁊ 6. meta. ⁊ j. perier.

¶ Conſimilr̃ multe concluſiones ſequẽtes ordinate ex eodẽ p̃ncipio habẽt ueritates proprias diſtinctas. ⁊ forte prior eſt uerior ⁊ magis neceſſaria. quia in neceſſitate ſua non dependet a poſteriori: ſed econuerſo. ¶ Conſimiliter concluſiones falſe repugnantes eidem v̇o habẽt proprias falſitates. quia proprias diſcõuenientias eius qđ enunciatur ad illud quod eſt in re. ¶ Conſimiliter de actibus uolũtatis nõ ſolus actus uolẽdi natus eſt habere conueniẽtias uel diſconueniẽtiam ꝓpriã ad dictamẽ rectum. ſed actus imperatus natus eſt mediãte illo habere cõuenientiam ⁊ conformitatẽ: ⁊ lʒ idem ſit cui debet conformari actus iſte ⁊ ille: tamẽ ea que cõformãtur ſunt diuerſa: ⁊ ideo habẽt ex parte ſui diuerſas conformitates ſiue conueniẽtias: lʒ ad idẽ. ¶ Si dicas ꝙ ueritas non cõuenit alicui extra intellectum: ſed tm̃ actui intellectus uel obiecto ut eſt in intellectu. igitur a ſimili bonitas non ꝯuenit actui exteriori ut exterius elicito: ſed preciſe ut obiecto actus uolẽdi. ¶ Reſpõdeo ꝯſequentia negari poſſet iuxta illud. 6. meta. in fine nõ eſt falſum ⁊ uerum in rebus ut quod quidẽ bonum uerum qđ autem malum falſum: ſed in mente.

T. c. 8.

Aliter poſſet negari antecedẽs: quia ſi intellectus aliquis ſit regula intellecti. ſicut eſt de intellectu diuino exẽplante ⁊ regulante creaturam illud poteſt dici uerum nõ tm̃ ut eſt actu cognitum: ſed etiam ut eſt in ſe. quia ſm eſſe ſuum in ſe eſt exẽplatum ⁊ conforme exẽplari. ¶ Ad aliũ dico ꝙ iuſtitia poteſt accipi vno modo prout eſt rectitudo habitualis: ſiue habitus uoluntatis. ⁊ ab illa dicit̃ uoluntas recta habitualiter: etiam quando nihil vult actu: ⁊ ſic dicit̃ dormiens iuſtus: qui habet habitum: ⁊ alius iniuſt⁹ qui caret iſto habitu: uel habet iniuſtitiam contrariam. Alio modo põt accipi rectitudo pro rectitudine actuali: ſiue in actu que eſt conformitas actus eliciti ad ſuam regulam. primũ mẽbrum diſtinctionis conceditur ſatis cõmuniter. 2m probatur: quia actus non dicitur formaliter rectus uel iuſtus ab illa iuſtitia habituali in uoluntate: quia ſtante illa poteſt haberi actus peccati uenialis: uel actus indifferens. quorũ neuter eſt actus iuſtus nec rect⁹. ſed oportet ꝙ rectitudo qua formaliter actus dicit̃ rectus preciſe inſit dum actus ineſt. imo forte non ineſt imediate uoluntati: ſed ipſi actui. ⁊ mediante illo uoluntati. quia uoluntas nata eſt imediate recipere habitum ⁊ operationẽ. iuſtitia autẽ actualis neutrum horum eſt. ſed tm̃ eſt conditio quedã ipſius actus. puta cõformitas eius propria ad ſuã regulam. Iſtud autẽ eſſet manifeſtius ſi actus nõ eſſet raptim tranſiens. ſed idem aliquãdiu manẽs. quia ſicut motus pro prima parte ſui poteſt eẽ uelox: ⁊ idem pro ſecũda parte ſui tardus: ex quo ſequitur ꝙ nec uelocitas: nec tarditas oĩno ſunt idẽ motui: ita poſſet actus prius elici cõformiter regule recte: ⁊ idem actus continuatus etiaʒ poſſet elici poſtea non cõformiter illi regule: ⁊ ita eſſet act⁹ pro priori parte rectus ⁊ pro poſteriori nõ rectus. Sed quia actus raptim trãſit uel ſi manet manet cõmuniter cum eo ſua rectitudo: nec idem manẽs mutatur a recto in nõ rectũ: nec ſibi recto pro priori parte ſuccedit alia pars nõ recta. ideo nõ ita manifeſta eſt differẽtia actus ⁊ ſue rectitudinis. Concluditur tamẽ iſta differẽtia modis p̃dictis. ⁊ per hoc etiam ꝙ relatio non conſequẽs neceſſario naturam fundamẽti non eſt omnino eadẽ fundamẽto: nunc autem rectitudo non neceſſario conſequitur naturam actus. iuſtitia etiam actualis: ⁊ ſi primaria ſit preciſe in actu uolendi. tamẽ ſecunda uel ſecũdaria põt eſſe in actu imperato per actum uolendi: q: ⁊ ille habet rectitudinẽ ꝓpriam. lʒ dependentem a rectitudine actus uolẽdi. ¶ Quãdo igitur dicitur ꝙ iuſtitia nõ eſt niſi in uoluntate: uerũ eſt de iuſtitia habituali que eſt rectitudo ꝓpter ſe ſeruata ut diffinit Anſel. ſeruatum enim ꝓprie cõuenit habitui uel magis extẽdendo: uerum eſt de iuſtitia actuali primaria: q: uoluntas illã ꝓpter ſe ſeruat hoc eſt tenet in actu ſuo quẽ illa iuſtitia rectum elicit.

De lib. arb. c. 8.

Si aũt ſit ſermo de iuſtitia actuali ſecũdaria illam opʒ dicere eſſe uoluntatis nõ ſubiectiue: ſed cauſaliter tm̃: ⁊ ita adhuc de iſta põt aliq̃liter ſaluari diffinitio illa iuſtitie: q: illa eſt rectitudo uolũtatis nõ ut uoluntati formalr̃ inherẽs: ſed uolũtatis ut cauſe uel iperãtis. eſt etiam ꝓp ſe ſeruata tanq̃ effectus uolũtarie poſitus. Ex iſto ſequunt̃ quedã correlaria per que etiã delectat̃ propoſitum. Unum ꝙ manẽte eadẽ iuſtitia habituali ſunt tõt iuſtitie actuales quot ſunt actus eliciti: q̃rum vna põt eſſe intenſior alia ſi actus vnus cum maiore conatu eliciat̃ q̃ alius: ⁊ ſi habitus maneret equalis: imo actus prior põt elici cũ maiore conatu: ⁊ tunc habebit iuſtitiã actualẽ intenſiorẽ correſpõdentẽ intenſioni ſue: ⁊ ſecundus actus põt elici cum minore conatu: lʒ certũ ſit ꝙ tunc habitus nõ ſit minor. ¶ Aliud ꝙ ſinguli actus male habẽt ꝓprias malitias actuales: q: ſicut nati ſunt hẽre ꝓprias bonitates: q: ꝯuenientias uel ꝯformitates ſiue eidem regule ſiue aliqs ſic ſinguli habẽt ꝓprias carentias. ¶ Aliud ꝙ malitie eo mõ differũt quo bonitates que deberẽt ineſſe: ſi ſpecie ſpecie: ſi nũo nũo: priuationes enim diſtinguunt̃ ſicut habit⁹ nati eſſent diſtingui: puta ſurditas: ⁊ cecitas ſuo mõ differũt ſpecie priuatiua ſicut auditus ⁊ viſus ſpecie poſitiua: ⁊ hec cecitas: ⁊ illa nũo priuatiue ſicut hic viſus ⁊ ille differũt numero poſitiue. ¶ Et hinc pʒ ꝙ nõ ſolum diſtinctio vitiorũ phĩce loquendo: ſed etiam peccatorũ theologice loquẽdo: ⁊ hoc ſpecie: ⁊ numero: ⁊ etiam genere accipi põt nõ tm̃ per diſtictionẽ ꝯuerſionis: q: illa nec per ſe ꝯſtituit nec etiam diſtinguit pctm̃ ut pctm̃: ſed accipit̃ ſm rõnem ꝓpriaʒ huius priuationis que eſt formalis ratio diſtinguẽdi priuatiue ſicut habitus poſitiue. ¶ Apparet etiam quõ vnum pctm̃ eſt grauı⁹ alio ſiue intelligat̃ ſm diſtinctã ſpẽm grauitatis ſiue ſʒ diſtinctã grauitatẽ: ⁊ in eadẽ ſpecie: q: actus eo mõ quo debet habere bonitatẽ maiorem ſiue in ſpecie ſiue intẽſionis in ſpecie: eodẽ modo ſi caret bonitate debita eſt peior priuatiue: ⁊ ſi habeat ꝯditioneʒ aliquam poſitiuã repugnanteʒ eſt peior contrarie. Tertio apparet quomõ peccata poſſunt ꝯtinuari in infinitũ in dãnatis: ⁊ tamẽ natura nõ conſumetur: nec habilitas naturalis ſiue quodcũq̧ aliũ in natura: nam nulla creata natura põt naturã intellectualeʒ uel aliquid naturale in ipſa corrumpere: ⁊ ſi poſſet diminuere poſſet aliquãdo deſtruere totaliter illam. Similr̃ effectus ꝯtingens alicui⁹ cauſe nõ neceſſario concomitatur ſuam cauſam. igitur oppoſituʒ talis effectus uel alicuius cõditionis in ipſo nõ deſtruit uel diminuit talem cauſaʒ: malitia aũt in actu eſt priuatio aliqua in illo qđ eſt effect⁹ cõtingens uolũtatis. igit̃ nihil diminuit de ipſa uoluntate. ¶ Quid ergo adimit pctm̃ additum peccato: cuʒ ſm Aug. in enche. intantũ ſit malũ quãtum adimit de bonitate? ¶ Rñdeo: malitia actualis in aliquo actu elicito nõ adimit bonum quod ſimul ſecum ineſt. patet. nec oportet ꝙ adimat bonũ qđ infuit: quia (ut dictũ eſt) pri⁹ actus raptim tranſiens nõ mutatur de bono in malum.

c. 10. ⁊ ſi. vide. 6. c. lib. ii. de ciui.

¶ Si autẽ intelligatur per bonum qđ infuit habitus gratuit⁹ qui adimitur peccãdo hoc nõ põt intelligi de quocũq̧ peccato: q: 2m peccatũ nõ adimit illum: quia iam ademptum fuit. nec primũ peccatũ ex per ſe ratione ſua magis ademit illud q̃ 2m: q: tunc peccatũ primũ eſſet ſimplr̃ grauius 2o: q: maius bonũ adimeret: contingit aũt quãdoq̧ ꝙ 2m ſit grauius primo: ⁊ ita natuʒ eſſet adimere maius bonũ: ⁊ ita per ſe adimit bonum illud actuale. adimeret etiaʒ per ſe bonũ habituale ſi ieſſet. adimit igit̃ peccatũ gñaliter illud quod deberet ineſſe: ſicut in ceco nato cecitas adimit viſum: non qui infuit: ſed qui debuit ineſſe. ⁊ ita dicit Auguſtinus. xi. ſup Geñ. 32. de angelo peccante ꝙ cecidit nõ ab eo quod accepit: ſʒ ab eo quod accepiſſet ſi deo ſubdi uoluiſſet: ⁊ ſi in infinitum adderetur peccatũ peccato quodlibet adimeret bonitatem ꝓpriam que deberet ineſſe nec eſt inconueniẽs in vno bono finito virtualiter cõtineri ſicut infinitos effectus ſucceſſiue eliciẽdos: ſic ⁊ infinitas rectitudines eorũdẽ. ¶ Ad aliud de auerſione. auerſio a fine põt itelligi actualis nolitio ipſius finis: ⁊ patet ꝙ nõ omnis peccãs auertitur iſto modo cum forte frequẽter peccans non actualiter cõſideret finem: uel ſi cõſiderat nõ illum in ſe ex malitia reſpuit. ¶ Alio modo põt intelligi auerſio nõ ſic formalis: ſed quaſi virtualis: que poteſt poni acceptatio aliqua uoluntatis incõpoſſibilis uolitioni finis ſaltem efficaci uel conſecutionĩ finis: ſicut quãdo uolũtas vult omnino aliquid inordinatum: ⁊ deordinãs a conſecutione finis: puta aliquid cõtra preceptũ diuinum ſine cuius obſeruatione poſſibile nõ eſt conſequi finem: adhuc iſto modo intelligẽdo auerſio eſt ſolius uoluntatis. Tertio mõ largius põt dici auerſio quecũq̧ malitia ſeparans a fine efficaciter uolẽdo uel conſequendo. ⁊ talis malitia põt eſſe in actu uolũtatis imperato: quia cum imperare actum ſit malũ non ſtat uoluntatem efficaciter uelle fineʒ ultimũ: nec etiam conſequi ipſum. Sicut igitur referibilitas uel quaſi ordinabilitas ad finem põt dici conuerſio: ſic inordinabilitas põt dici auerſio: quãdo igitur accipitur ꝙ nõ eſt niſi vna auerſio in actu iteriori ⁊ exteriori: ueruʒ eſt duobus primis modis intelligẽdo: imo non eſt talis auerſio niſi in actu iteriori: ⁊ ſi ſic itelligatur ꝙ auerſio ſit formalis ratio in peccato negandum eſt. imo ſufficit illa inordinabilitas actus imperati: que poſſet dici auerſio tertio modo dicta. Quod etiam additur ibi de libidine ſi libido intelligat̃ eſſe improba uolũtas: hoc eſt imoderatum uelle libido non eſt formaliter in omni peccato: ſed uel formaliter uel cauſaliter concurrit ad peccatum. Si igitur libido uel cupiditas debet eſſe cõuertibile cum peccato: oportet extẽdere iſta non tm̃ ad actum interiorem uolũtatis imoderatum: ſed etiam ad actum imperatum. ¶ De ſecundo. in iſto articulo ſcilʒ de imputabilitate patet ex diſtinctione poſita in ſcõo articulo: quia ſi ſtricte accipiẽdo ſoluʒ illud dicatur imputabile quod eſt imediate in poteſtate uoluntatis: patet ꝙ ſoluʒ uelle uel nolle eſt imputabile. Si autẽ imputabile generaliter dicatur illud qđ eſt ſimpliciter in poteſtate uoluntatis: ſic actus imperatus proprie eſt iputabilis: quia ⁊ ſi nõ ſit imediate in poteſtate uoluntatis: eſt tamen mediãte actu uolendi qui act⁹ non ſolum ſm ſe eſt in poteſtate uolũtatis: ſed etiã ut principium actus exterioris. quia uoluntas poteſt per interiorem ponere illum exteriorẽ. exemplũ. ſeruus ex precepto domini occidit. illa occiſio imputatur domino: quia in poteſtate ſua erat act⁹ ſerui lʒ mediate. ¶ Et ſi arguitur ſicut prius ꝙ ille nõ eſt imputabilis niſi mediante iſto. ¶ Rñdeo ex hoc ſequitur propoſitũ ꝙ illius ⁊ iſtius eſt alia imputabilitas: idem enim nõ eſt mediuʒ nec ratio mediandi reſpectu ſuiipſius ⁊ põt idem declarari ſicut prius de propria bonitate: quia q̃q̃ termin⁹ ſit idem: tamẽ in diuerſis fundamentis ſunt diuerſi reſpectus ad eundem terminuʒ: actus ille ⁊ iſte ſunt diuerſa fundamenta. igitur lʒ iputabilitas cõueniat iſtis in ordine ad eandem uoluntatẽ. tamẽ illa erit alia ſicut eſt alia cauſabilitas uel aliũ ſubiacere poteſtati cauſe lʒ cauſa ſit eadem.

Universidad de Deusto Biblioteca

Ad primum argumentū principale. uoluntariuꝫ pōt dici illud qđ eſt ſubiectiue in uoluntate. uel illud qđ eſt uolituꝫ a uolūtate: uel illud qđ eſt iperatuꝫ a uolūtate. pm nō facit cōplete ꝙ aliqd ſit uoluntariū: q: habitus pōt eſſe in uoluntate: ⁊ tñ nō uolūtarie uolūtas hꝫ illum: q: triſtitia eſt in uoluntate ſubiectiue. 2m dicitur uoluntariū participatiue: q: acceptatio eiꝰ ut obiecti eſt uoluntaria. ipm enim magis diceref uolitum ꝙ uoluntariū: uoluntariū enim ꝓprie dr̄ qđ eſt in poteſtate uoluntatis: ⁊ ſic dr̄ 3o mō: ⁊ ſic actꝰ exterior eſt uoluntarius: ſicut actus interior ſimplr nō tamē eſt eque primo: ſed illo preſuppoſito.

¶ Voluntariū ergo debet dici illud qđ eſt eāliter a uoluntate ⁊ hoc eliciente uel iperante lꝫ per prius dicaſ uoluntariū illud qđ eſt elicitum ꝙ qđ eſt imperatum. Concediſ ergo maior intelligēdo uoluntarium gñaliter: ⁊ ſic minor eſt falſa.

¶ Ad ꝓbationeꝫ minoris dico ꝙ lꝫ actus exterior ſeparatus ab actu interiore hoc eſt ſine illo poſitꝰ in eſſe nō ſit uolūtariꝰ: ⁊ hoc q: effectus remotior nō dr̄ uolūtarius niſi ponaſ in eſſe per actum interiorem qui eſt effectus ꝓpinquior: tñ qñ actus exterior coniungiſ cum interiori: ⁊ ex illo ꝓcedit tūc ille exterior ut diſtinctus habet rōnem uoluntarij: ⁊ diſtinctā: q: uoluntarij mediate: actus aūt iterior non ſic eſt uoluntarius: ſed immediate.

Queſtio. XIX.

Conſequenter queriſ de dependētia nãe aſſumpte ad uerbū. Vtrum in chřo vnitas nãe humane ad uerbū ſit ſola depēdentia nãe aſſumpte ad pſonā vbi. Arguitur ꝙ nō. talis eſt ibi vnitas que ſufficit ad uerificādum predicationē nãe de pſona iuxta illud ꝑ de tri. 13. talis fuit illa vnio que deuꝫ faceret hoiēꝫ: ⁊ hoiem deum. Nūc aūt ſola depēdentia nō videſ ad hoc ſufficere. q: dependēs nō predicaſ ſemꝑ de illo a quo depēdet. qđ pꝫ in ꝓpoſito. natura eniꝫ aſſumpta dependet a patre: nō tñ pater eſt hō: igitur eſt ibi aliqua alia vnitas ꝙ depēdentia nãe humane ad uerbū. ¶ Cōtra. diſcurrēdo per oēs modos vnitatis nō videſ poſſe ibi alia vnitas inueniri.

Hic tria ſunt vidēda: primo quis modus vnitatis ſit hic ponendus. 2o inquireſ qualiter ipſa vnitas ſit poſſibilis quātū eſt ex parte pſone aſſumētis. 3o qliter eſt poſſibilis quantum ex parte nature aſſumpte.

De primo creditū eſt nãm humanā pſonaliter eſſe vnitā uerbo. Jo. 1. Verbū caro factū eſt. ubi caro ſm Augm pro hoie poniſ: ⁊ hoc expreſſe habeſ in ſymbolis diuerſis. (Vide in enchyridion c. 33.) ¶ Ex iſto inferſ hec ꝯcluſio: ꝙ ibi eſt ordo ſiue dependētia nãe humane ad uerbū: ꝯñtia ꝓbaſ: q: oīſ vnio uel eſt per iformationē: uel per aggregationē uel eſt vnio ordinis: ⁊ ne ſit altercatio de pfectionibus eēntialibꝰ uel de ꝓpetatibꝰ notionalibꝰ uł alijſ que dicunſ vnita in deo: itelligo de vnione que eſt realiter diſtinctoꝝ. h aūt nō pōt poni vnio per iformationē: q: uerbū nō eſt potētiale nec iformabile: nec actus informans nãm humanā: nec eſt hic tm̄ vnio per aggregationē: q: ſic uerbū hēt vnionē ad nãm meam: uel pꝛ ad nãm aſſumptā: ⁊ gñaliter qđcūꝗ diſtinctuꝫ ad aliud ſimplr diſtinctum. nec illa vnio aggregationiſ: ut pꝫ ſufficit ad vnitatē pſone. ¶ Reſtat igiſ 3a vnio. ſ. ordiniſ. Ordo aūt eſt poſterioris ad prius: pꝫ aūt ꝙ uerbū nō hēt rōnem poſterioris reſpectu nãe. igiſ ecōuerſo natura hēt per ſe ordinē poſterioris reſpectu uerbi: ⁊ ita dependētiam. ꝓbaſ etiā ꝯñtia: q: vnio nãe ad uerbū importat relōnem realē nō ex parte uerbi: igiſ in natura aſſumpta tm̄: oīs aūt relatio realis nō mutua nec equiparātie uel eſt quedā depēdētia uel reqrit dependentiā relati ad illud ad qđ refertur. ¶ Vlterius qlis ſit illa depēdentia nãe ad uerbū: ꝯcluditur ex quodā credito iſto. ſ. ꝙ ſolus filius eſt icarnatꝰ: ex quo ſequiſ ꝙ natura illa nō eſt vnita cuilibet pſone in trinitate: ſed ſoli filio: ex quo ſequunſ tria. ¶ Primum ꝙ iſta dependētia nō eſt ꝓpria cauſati ad cauſam: q: ſm Augm. 5. de trini. 14. ad creaturam pater ⁊ filius ⁊ ſpūs ſanctus ſunt vnuꝫ pncipium. ¶ Scōm vō eſt ꝙ ratio formalis terminādi iſtam depēdentiam non eſt aliquid cōmune tribus perſonis: q: in quocūꝗ eſt illud qđ eſt formalis ratio terminandi aliquam dependētiam: ⁊ hoc prius naturaliter ꝙ dependentia ſit terminata: ad ipſum dependet dependēs. ſi igitur ratio terminādi eſſet cōmunis tribus pſonis: tota trinitas terminaret: qđ falſuꝫ eſt. (Varro. lib. 3. q. 1.) ¶ Hic diciſ ꝙ lꝫ ſit aliquid cōmune toti trinitati tamē alio modo eſt in vna pſona ꝙ in alia: ⁊ pro tāto poſſet eſſe in vna ratio terminandi lꝫ nō in alia. ¶ Contra hoc. in habendo illud qđ eſt cōmune tribus perſonis nō eſt aliqua diſtinctio niſi pertinēs ad origineꝫ: puta ꝙ prima perſona habet illud a nullo. ſecūda ab vno. tertia a duobus. Sed iſta differentia nō facit ꝙ vna perſona terminet dependētiam nature: ⁊ nō alia: q: illa differētia eſſet omnino eadē etiaꝫ ſi nulla perſona fuiſſet incarnata: ſiue quelibet: ſiue quecunꝗ ſola pſona: puta ſi pater ſolus fuiſſet incarnatꝰ. ¶ Tertium ſequiſ ex iſto. ſcilꝫ ꝙ ratio formalis terminādi iſtam dependētiam nature eſt entitas perſonalis perſone uerbi: hoc ꝓbatur. quia realis vnioniſ eſt aliqua entitas realis formaliſ terminus ſiue ratio terminandi: quecūꝗ autem entitas / generaliſſime loquēdo de entitate: uel eſt entitas eſſentialis ſiue nature: uel eſt entitas ypoſtatica ſiue pſonalis quādo eſt in natura intellectuali de qua loqmur. probatū eſt autem ꝙ ratio terminādi iſtaꝫ dependentiam nō eſt entitas nature ſiue eſſentie in deo. igitur erit ypoſtatica: ⁊ breuiter iſta dependētia nō eſt ad aliquid cōmunicabile ut per ſe terminum uel per ſe rationem terminandi: ſed eſt ad aliquid incomunicabile: ſiue incōmunicabiliter ſubſiſtens ut tale: ſicut eſt nature depēdētis ut cōmunicabilis uel cōmunicate: ſic patet primuꝫ ſcilꝫ ꝙ vnitas ſiue vnio nature humane ad uerbū eſt quedam dependentia uel conſiſtit in dependentia tali ſcilꝫ nature ut cōmunicabilis ad aliquod ſubſiſtēſ incōmunicabile. ¶ Contra. vnio eiuſdeꝫ rationis poſſet eſſe ad perſonam patris. ergo haberet terminum formalem eiuſdem rationis: ſed entitas ypoſtatica eſt alterius rationis in perſonis. igitur ⁊c. ¶ Reſpōdeo. diceref ad hoc ſicut diceretur de cōmunitate eius qđ eſt perſona in diuinis: quia ſi ponatur aliqua cōmunitas realis perſone ad tres pſonas poſſet concedi cōmunis ratio terminādi eadem: non tamen propria.

De ſecundo arlo principali vidēdū eſt quō ſit poſſibile ex pte termini: quō. ſ. hoc ſubſiſtēs incoīcabile ut tale poteſt terminare dependentiam: hoc aūt poteſt aliqliter declarari ſic. Si repugnaret ſibi dependētiam terminare aut illa repugnātia eſſet per hoc ꝙ eſt illō ſubſiſtens ſiue pſone: aut per hoc ꝙ eſt pſona diuina: aut per hoc ꝙ eſt hec perſona que. ſ. ſola ponitur terminare dependētiam: ſed ꝓpter nullū iſtoruꝫ repugnat iſti pſone: qđ ꝓbatur dupliciter. Primo ſic. indepēdenti non repugnat terminare depēdentiam: etſi habeat ꝓpriam indepēdentiam non repugnat ſibi eſſe terminum ꝓprium dependētie. nunc aūt uerbum quātum ad entitatem ſuam etiā pſonalem eſt independēs: ⁊ hoc independētia ſibi ꝓpria. igiſ nullo iſtorum trium modoꝝ repugnat ſibi terminare dependētiā. ꝓbatio minoris. cui formaliter repugnat omniſ impfectio: ei formaliter repugnat omnis dependētia: ⁊ quod eſt formalis ratio repugnantie reſpectu vnius: ⁊ reſpectu alterius. hoc patet: quia dependentia uel eſt formaliter imperfectio: uel omnino habet neceſſario imperfectionem annexam. nunc autem filio ratione proprietatis ypoſtatice repugnat formaliter omniſ imperfectio: ita ꝙ iſta ꝓprietas eſt ipſi filio formalis ratio repugnātie: nihil enim poniſ in diuiniſ ex nã rei qn ſibi pciſiſſime cōſiderato repugnet quecūꝗ impfectio: alioquin pciſe quantū de ſe poſſibile eēt ſibi aliquam impfectionem cōpetere: ⁊ ita poſito ꝙ illa impfectio cōpeteret adhuc ipſa poſſet manē ipſa: ⁊ ſi ipſamet manet eſt intrinſeca deo: igiſ poſſibile eſſet aliquā impfectionē eſſe intrinſecā deo: quod eſt impoſſibile. ¶ Contra iſtā rationem obijcitur primo cōtra maiorem: quia ſi independentia ꝯcluderet poſſe terminare depēdentiā: igitur independētia talis cōcluderet poſſe terminare talē depēdentiam: cōſequens eſt falſum: ſicut patet in multis. primo in ſubſtātia ⁊ accidente. quia omnis ſubſtantia eſt independens independentia accidentiſ ad ſubiectum: ⁊ tamen nō omnis ſubſtantia poteſt terminare dependentiam accidentis cuiuſcūꝗ ad ſubiectum: ſicut lapis non poteſt terminare dependentiam ſapiētie. Cōſimiliter patet de depēdentia totius ad partes: quia multa ſunt qbus repugnat dependere tali dependentia que eſt totius ad ptes nec tamen poſſunt terminare talem dependentiaꝫ ſicut eſt qđcūꝗ ſimplex qđ nō eſt totum nec pars. patet etiam de indepēdentia cauſati ad cauſaꝫ: q: angelus eſt independens a quocūꝗ cauſato: ut a cauſa: nō tamen poteſt terminare quodcūꝗ cauſatum. Apparet etiam coiſſime de ꝓprietate de qua eſt ꝓpoſitum: quia ꝓprietas perſonalis cuꝫ ſit omnino independens ſm hoc poſſet terminare omnē dependentiam creature ad deuꝫ ut cauſati ad cauſam: ⁊ hoc ſm quamcūꝗ rationem cauſalitatis. quod eſt manifeſte falſum: quia ꝓprietas in perſona non eſt formalis ratio cauſandi: ſed aliquid cōmune tribus: ut dictuꝫ eſt ſupra per Augm. (5. tri. 14.) ¶ Rñdetur igitur ad maiorem: ꝙ lꝫ independenti ratione ſue independentie non repugnat ꝙ ipſum terminet dependentiam alterius: tamen independētia non ſufficit ad hoc ut ſibi cōueniat terminare: ſed oportet ꝙ habeat prioritatē uel primitatē eēntialem reſpectu illius quod dependet ad ipſum: q: dependentia eſt poſterioris eſſentialiter ad prius eſſentialiter: oportet etiā ꝙ habeat pfectionem aliquam reſpectu cuius dependens ſit impfectum: ⁊ ad ꝓpoſitum entitas ypoſtatica non habet prioritatem eſſentialem reſpectu creature: quia ordo eſſentialis eſt per ſe inter eſſentias: diſtinguēdo eēntias contra entitatem ypoſtaticam. forme enim. i. qditates rerum ſe habent ſicut numeri. (8. metacc. t. c. 10.) entitaſ etiaꝫ ypoſtatica non eſt ſimpliciter perfecta uel ſimpliciter perfectio: prout dicum eſt in queſtione de hoc mota. per idem negareſ minor: quia ſi aliquid eſſet ratio repugnantie reſpectu cuiuſcūꝗ impfectioniſ ipſum eſſet pfectio ſimpliciter: (q. 5.) ſi igitur entitas ypoſtatica non eſt pfectio ſimpliciter: ſequiſ ꝙ iſta nō eſt formalis ratio repugnādi omni impfectioni: ⁊ per cōſequens nec per ipſam habet pſona formaliter ꝓpriam independētiam. ¶ Ad iſta. Ad pmuꝫ. dependētia poteſt dupliciter diſtingui. vno modo formaliter ſiue quaſi ſpecie ſm rationem diſtinctā formalem dependētie. Alio modo quaſi materialiter ſm diſtinctionem ipſorum dependētiū. Et hoc dupliciter: uel in eodem ordine: uel in alio: ⁊ alio. pma diſtinctio requirit in termino rationem formalem terminādi aliam ⁊ aliam uel eādem quaſi illimitatam virtualiter. ſ. uel eminēter continenteꝫ tales rationes formales diſtinctas. ſecūda diſtinctio non requirit diſtinctionem niſi eorum que dependent: ⁊ quādoꝗ iſta diſtincta ſunt eiuſdeꝫ ordinis quādo. ſ. eque immediate uel eque mediate dependent ad idem: quādoꝗ ſunt alterius ordinis: quādo. ſ. vnum dependet mediate: ⁊ aliud immediate. lꝫ igitur iſta propoſitio ſit falſa indepēdens tali dependentia poteſt qualemcūꝗ dependētiam terminare: ⁊ iſta etiam independēs dependētia tali poteſt dependētiam cuiuſcūꝗ dependētis terminare tamen videſ iſta probabilis: ꝙ independēs tali dependentia poteſt alicuius dependētis talem depēdentiam terminare uel priorem: ⁊ hoc uel immediate uel ſaltem mediate: ⁊ iſta probabilior ſimpliciter independēs poteſt cuiuſcūꝗ dependētis uł ſaltem alicuius dependentis aliquam dependentiaꝫ terminare. Et iſtarum duarum propoſitionum ueritas appareret ſi iſta eſſet nota ꝙ quecūꝗ entitaſ quacūꝗ alia uel eſt per ſe prior uel poſterior: ⁊ iſta videtur poſſe haberi ex connexione entium: ⁊ vnitate eorum ſiue vniuerſi. que vnitas eſt ordinis ſꝫ philoſophum. 12. metacc. (T. c. 52. ⁊ ſequenti.) videretur eniꝫ illa entitas incōnexa cum alijs que non haberet per ſe ordinē prioris nec poſterioris. Quādo igitur arguitur. ſi independētia ⁊c. vno modo poſſet negari ꝯſequētia: q: ſi independēs tali independētia non poſſit terminare talem dependētiam hoc eſt propter aliquid annexuꝫ ſue independētie que eſt limitata: ⁊ ideo poteſt habere aliquam impfectionem annexā ſed hec ratio non tenet de independēte ſimpliciter q: in tali ſaltem nulla eſt impfectio. Aliter etiaꝫ deficit illa conſequentia: quia non oportet ꝙ talis independētia concludat talem terminationeꝫ niſi independētia ſimpliciter acciperetur in antecedente ſic ꝙ independētia ſimpliciter ⁊ omnimoda concluderet poſſe terminare omnem dependentiam: ſed hoc non fuit acceptum: ſed ſolūmodo ꝙ independēſ omnino poſſet aliquam dependentiam terminare. Hoc enim ſufficit ad ꝓpoſitum: q: per viaꝫ diuiſionis ſeqtur cum illud independēs de quo eſt ſermo. ſ. pſona uel entitas pſonalis nō poſſit terminare aliquā depēdētiā que eſt cāti uel mēſurati uł aliā huiuſmodi: ꝙ poſſit terminare iſtā que eſt nãe ut eſt coīcabilis ad aliqd ut incoīcabiliter exiſtēs. ¶ Aliter poſſet cōcedi ꝯſequens ſm intellectum prius expoſitum. ſcilicet ꝙ independens tali dependentia alicuius taliter dependentis uel priori

Universidad de Deusto Biblioteca

dependētia dependētis pōt dependētiam terminare. per h̄ patet ad illas inſtātias ibi poſitas. ¶ Ad ꝓmam q: ſubſtātia illa pōt aliquam dependentiaʒ alicuius accidētis terminare. puta illius quod natum eſt ſibi cōuenire. Et eſto ꝙ eſſet aliqua ſubſtātia non ſuſceptiua alicuius accidētis: ſicut eſt natura diuina: illa tamen poteſt terminare aliquam dependētiam ꝑorem q̄ʒ ſit iſta. puta alicuius cauſati ꝓoris ipſo accidēte: ⁊ ſic mediate terminat dependentiam ipſius accidētis. ¶ Ad ſecūdam de toto: ⁊ de partibus per idem: q: ſimplex qđ nec eſt totū nec pars non pōt terminare dependentiam totius ad partes: ſed poteſt terminare dependētiam priorem q̄ʒ ſit illa que eſt totius ad partes. ¶ Et ſi queras quaʒ dependentiā terminat angelus reſpectu ignis qui dependet a partibus ſuis. ¶ Rñdeo illam dependētiam que eſt minus nobilis ad magis nobile in ordine eſſentiali naturarum. ¶ Per idē ad tertiam: q: angelus terminat dependētiam cuiuſcūqꝫ nature inferioris: ⁊ hoc mediate uel immediate. illam q̄dem que eſt ſ̄m ordinem eſſentialem quiditatum: ⁊ illa eſt quodāmodo ꝓor dependentia illa que eſt effectus a cauſa efficiēte. immo hec videt̄ omnino prima. ⁊ hic poteſt aſſignari cōmuniter cōuenire cuilibet independēti reſpectu illius reſpectu cuius dicit̄ independens. ¶ Ad quartaʒ independēs omnino bene videt̄ ꝙ neceſſario poſſit aliquam dependētiam terminare: q: non videt̄ aliter connexionem habere cum alīs entibus: ſed non oportet ꝙ qualemcūqꝫ dependētiaʒ poſſit terminare: q: illam que requirit in termino ꝑfectionē ſimpliciter cuiuſmodi eſt depēdētia cauſati ad cauſam non terminat: niſi ſit perfectum ſimpliciter: poteſt autem eſſe independēs ſi ſibi repugnet imperfectio lʒ ſibi non cōueniat ſimpliciter ꝑfectio: q: entitas ypoſtatica ut talis non eſt ꝑfectio ſimpliciter nec tamē omnis talis eſt impꝑfecta. ¶ Per hoc excludit̄ reſponſio ad maiorem: q: independēti omnino nec ratione independētie ſue nec ratione alicuius ſibi anneri poteſt repugnare generaliter terminare quamcūqꝫ dependētiam. ¶ Et cum tangitur ꝙ ad hoc ut terminet reqritur ꝙ ſit prius eſſentialiter: poteſt dici ꝙ ꝓprie loquendo de prioritate eſſentiali que. ſ. eſt ratione eſſentie ut diſtinguit̄ cōtra entitatem ypoſtaticam ſic vna eſt prioritas trium perſonarum: ſed extendēdo prioritatem eſſentialem ad prioritatem per ſe. ⁊ hoc reſpectu cuiuſcūqꝫ entitatis ſiue quiditatiue ſiue ypoſtatice pōt entitas ꝑſonalis in diuinis dici prior eſſentialiter: uel magis ꝓprie per ſe prior quocūqꝫ cauſato. Et iſto ſecūdo modo accipiēdo prioritatem neceſſe eſt ut omne dependētiaʒ terminans ſit prius eo quod dependet. non autem primo modo accipiendo ꝓoritatem: niſi tm̄ quando eſt dependētia cauſati ad cauſam uel aliqua ſimilis dependētia: puta cauſati poſterioris ad cauſatum prius. uel cauſe vni⁹ ad aliam cauſam: uel menſurati ad menſuram. Et cū dicit̄ ꝙ ſole forme hoc eſt quiditates ſe habēt ſicut numeri quo ad hoc ꝙ in eis ſolum attēditur ordo eſſentialis: nō igitur in entitate ypoſtatica. Poteſt diſtingui de dependētia eēntiali: q: eſt ſimpliciter eſſentialis que eſt ratione eſſentie in utroqꝫ extremo ubi. ſ. fundamentum ratione eſſentie dependet ⁊ terminus ratione eſſentie terminat. Et iſto modo eſt depēdētia eſſentialis creature ut cauſati ad deum ut ad cauſam. Alio modo pōt dici eſſentialis tm̄ ex parte fundamēti cui. ſ. eſſentia eſt ratio dependendi: ſed nihil ratione eēntie terminat: ſed ratione entitatis diſtincte ab eēntia puta ypoſtatice. Et cum addit̄ ꝙ terminans dependētiam oportet eē ꝑfectum: lʒ hic poſſit diſtingui ꝙ perfectio ſicut ⁊ entitas equiuoce ꝯuenit entitati quiditatiue ⁊ ypoſtatice: tamen ꝓprie perfectio non videt̄ conuenire niſi entitati quiditatiue: q: entitas ypoſtatica nō eſt ſ̄m quam aliqđ formaliter perficit̄: ſed ſ̄m quaʒ recipit ꝑfectionem: uel ſaltem determinat̄ ad perfectionem receptam. Et ſ̄m hoc negāda eſſet illa ꝓpoſitio. oportet ꝙ terminans dependētia ſit perfectum. ſufficit enim ꝙ ſibi repugnet impꝑfectio qualis conuenit dependēti. Et per hoc patet ad illud quod dicitur contra minorem: q: perfectionem nō extendēdo: ſed ꝓprie accipiendo negāda eſt iſta ꝓpoſitio ꝙ ſi aliquid ſit ratio repugnantie reſpectu cuiuſcūqꝫ imperfectionis ipſum eſt ꝑfectum uel ꝑfectio ſimpliciter. quicquid enim poteſt realiter eſſe idem ſimpliciter perfecto: ipſum non poteſt eſſe aliquo modo impꝑfectum: ⁊ tamen non oportet ꝙ quodcūqꝫ tale ſ̄m rationem ſui formalem ſit ſimpliciter perfectum. ¶ Secūdo poteſt propoſitum ſic declarari: aliqua eſt in entibus dependētia nature cōmunicabilis inquantum cōmunicabile ad ſuppoſitum cui cōmunicatur. ergo in illa dependētia ſtatus eſt ad incōmunicabile ut terminans talem dependētiam: antecedēs declaratur: q: aliqua natura habet proprium per ſe ſuppoſitum ſicut eſt natura ſubſtātialis: ⁊ ibi eſt idētitas realis nature ⁊ ſuppoſiti: nec eſt depēdētia nature ad aliquid extrinſecum: ut eius ſuppoſitum: ⁊ aliqua natura ꝓpter eius impꝑfectionem ſuppoſitum per ſe habere non poteſt: ⁊ per conſequēs non poteſt ſic intrinſece terminari: ſed requirit ſuppoſitum extrinſecum: ſicut natura accidētis requirit ſuppoſitum ſubſtātie ad quod ultimate eius dependētia terminatur tanq̄ʒ ſuum ſuppoſitum: ⁊ hoc per accidens: quia ſuppoſitum per ſe habere non pōt: tali autem ſuppoſito per accidēs non eſt natura per ſe ideʒ: quia natura ⁊ tale ſuppoſituʒ ſunt alterius generis: ſed eſt ibi aliqua vnio ſupplēs: ut poſſibile eſt: vicē idētitatis. illa eſt actualis depēdētia nature: ⁊ ex parte ſuppoſiti actualis ſuſtentatio nature uel terminatio depēdentie eius: ſic ꝙ illam naturam dependere ad illud ſuppoſitum eſt ipſam cōmunicari ipſi tanq̄ʒ ſuo ſuppoſito: ſicut poteſt habere ſuppoſituʒ q: non poteſt per ſe habere ſuppoſitum: ſicut ſubſtantia: ſed tm̄ per accidēs. ꝯſequētia ꝓncipalis patet: q: cum ſuppoſitum ſit per ſe aliquid incōmunicabile dependētia nature ut cōmunicabilis ad ſuppoſitum erit per ſe ad incōmunicabile: ⁊ ita cum ꝑſona diuina ſit ueriſſime incōmunicabilis: immo ſit ſola per aliquod poſitiuum incōmunicabilis ut dicet̄ in tertio articulo. non repugnabit ſibi ex parte ſui terminare dependētiam nature ut cōmunicabilis tanq̄ʒ ſuppoſitum eius non per ſe uel ītrinſecum: ſed tm̄ extrinſecū: ⁊ alterius nature. ¶ Diceretur ꝙ nulla natura poteſt dependere ad ipſuʒ ut ad ſuppoſitum extrinſecum: quia non poteſt informari per accidens aliqua natura: ſicut ſuppoſitum ſubſtantie informatur accidente: ⁊ pro tanto eſt ſuppoſitū per accñs nāe accñtis. ¶ Ꝓ. dicet̄ ꝙ dependētia accidētis eſt per ſe ad ſingularem ſubſtātiam: non autem ad ſuppoſitū ut ſuppoſitum. ſ. quātum ad illud qđ ſuppoſitū addit ultra rationē

ſingularis: quia illud non videt̄ eſſe niſi negatio: negatio aūt non eſt ratio terminandi ad dependentiam. ¶ Confirmatur: quia natura ſingularis aſſumpta a uerbo eodem modo terminat dependentiam accidentis ſicut terminaret ſi non eſſet aſſumpta: ſed aſſumpta non habet rationem ꝓpriaʒ ſuppoſiti: igitur quando non eſt aſſumpta ratio ſuppoſiti non eſt ratio per ſe terminandi. Nec poteſt dici ꝙ quando eſt aſſumpta dependentia accidētis quod ſibi inheret terminat̄ ad ꝑſonam aſſumēteʒ: q: dependentia accidentis eſt inherere: accidens autem nature aſſumpte non inheret perſone aſſumēti. ¶ Ad primū dici poteſt ꝙ ſufficit hoc habere ꝙ non ſit repugnantia a parte incoicabilis ꝙ ſit terminus alicuius dependentie: an autem aliqua natura alia ab illa que eſt ꝓpria ipſius incoicabilis poſſit dependere ad ipſum incoicabile: de hoc in ſequente arti°. Quod autem tāgitur ꝙ incoicabile terminans dependētiaʒ nature extrinſece opʒ eſſe informabile a tali nā: ſicut ſubſtantia informatur accidente dependēte ad ipſam. ¶ Reſpondeo quādo accidēs ineſt ſubſtantie ſunt ibi due habitudines: vna forme ad informabile: ⁊ illius extremum eſt ſubſtātia ut receptiua talis forme: ⁊ ut potētialis ſaltem potentialitate ſ̄m quid. Alia eſt habitudo accidētis ut dependētis ad ſubſtantiā ut ad quam depēdet: ⁊ illius extremū eſt ſubſtātia ut eſſentialiter ꝓor accidēte naturaliter poſteriori. Prima habitudo nō poteſt eſſe alicuius nature ad uerbū: q: illa reqreret impꝑfectionē in uerbo. q: aliquā potētialitatē. ſecūda poteſt eſſe: q: illa non requirit in uerbo: niſi per ſe prioritatē que non repugnat ſibi reſpectu cuiuſcūqꝫ nature create. hic patet illud dictum: deus eſt reſpectu cuius omnis ſubſtantia creata eſt quaſi accidēs: q: etſi habitudinem accidentis ad ſubſtantiam que eſt forme ſ̄m quid ad informabile non poſſit ſubſtātia creata habere reſpectu dei: tamen habitudinē nature cōmunicabilis extrinſece: ⁊ poſterioris poteſt habere reſpectū ꝑſone diuine: qualē habitudinē habet etiā natura accidētis reſpectu ſuppoſiti ſubſtātie. ¶ Ad ſcōm poteſt dici ꝙ ſubſtātia ſingularis eſt incōmunicabilis prout incōmunicabile opponitur vniuerſali quod eſt cōmunicabile pluribus: ſed nō ꝓut incōmunicabile excludit omnem cōmunicabilitateʒ tā cōmunis q̄ʒ forme: ⁊ hoc tam forme partialis que dicitur cōmunicari materie informate q̄ʒ forme totalis: puta quiditatis uel nature: que dicit̄ cōmunicari ſuppoſito participanti: ſic inq̄ʒ incommunicabile non cōuenit omni ſingulari: ſed ſolū illi quod non eſt alicui forma altero duorū modoruʒ. ⁊ tale eſt illud qđ eſt ultimatū hn̄s formam uel ens per formam ita ꝙ nihil habet ipſum tanq̄ʒ formam ſiue ꝓncipium quo eſſendi: ⁊ tale eſt ſuppoſitū. lʒ igitur accidentis dependentia terminetur aliqualiter ad ſubſtantiam ſingularē: tamē non eſt ultima terminatio niſi ad ſingularem ut incōmunicabilē: q: dependentia que eſt in cōmunicari nō videtur habere ſtatum niſi ad incōmunicabile: quia ſi eſt dependentia ad ſingularem cōmunicabileʒ: cum illa ſit ratio eſſendi ei cui cōmunicatur. non eſt dependentia adhuc terminata ultimate niſi ad illud cui cōmunicabile cōmunicatur. Nec tamē intelligo ꝙ communicabile terminans dependeat ad incōmunicabile: ⁊ ꝓpter hoc communicabile nō ultimate terminat: ſed illud ad quod ipſum dependet: q: nō eſt uerum ſubſtantiam ſingularem cōmunicabileʒ dependere ad ſuppoſitum ſubſtantie: ſed eſt ibi uera idētitas ſingularis communicabilis: ⁊ ſuppoſiti: ſed pro tanto quod dependet ad ſingulare communicabile ultimate depēdet ad incōmunicabile: quia cōmunicabile eſt alicui incōmunicabili ratio eſſendi: ⁊ quod dependet ad illud quod eſt alicui ratio eſſendi dependet ulterius ad illud cui ipſum eſt ratio eſſendi: incommunicabile autem non ſic eſt ratio eſſendi alicui: ⁊ ideo quod depēdet ad ipʒ non oportet ulterius dependere ad aliquid quaſi habēs eē per ipſum. Non igitur ultimate terminatur dependētia accidētis ut cōmunicabilis niſi ad ſuppoſitū ſubſtātie: ut incōmunicabiliter ſubſiſtēs ⁊ ſuſtentans ipſum: ⁊ eſt iſta ad aliquid extra totū genus depēdētie talis que eſt incōmunicari: q: eſt ad incōmunicabile. ¶ Et cum arguit̄ ꝙ ratio ſuppoſiti ultra ſubſtātiam ſingularem non addit niſi negationem. ¶ Reſpondeo ſi hoc uerum ſit. tamē illa negatio prius conuenit ſubſtantie ſingulari q̄ʒ terminare dependētiam accidentis: nec eſt inconueniens aliquam negationem imperfectionis prius conuenire alicui q̄ʒ aliquod poſterius dependere ad ipſum ſicut prius conuenit homini non eſſe irrationale q̄ʒ eſſe album. quia negatio illa ſtatim ſequitur affirmationem que includitur in ratione hominis etiam ſi nunq̄ʒ tale accidens competeret uel competere poſſet homini. ¶ Et cuʒ dicit̄ negatio non eſt ratio terminandi. ¶ Reſpondeo. ultimate terminare duo dicit. ſ. terminare: ⁊ ſic terminare ꝙ nihil ulterius terminet: ratio igitur terminandi eſt aliquod poſitiuum. ſed ratio iſtius ꝙ terminatio ſit ultimata: eſt illa negatio. quia. ſ. terminans non eſt cōmunicabile. ſi enim eſſet cōmunicabile: tunc adhuc ulterius terminaret dependentiam illud cui ipſum cōmunicaretur. Exempluʒ. ſi accidens dependeret ad aliud accidens ſicut ſ̄m aliquos color ad ſuperficies: eius dependētia non ultimate terminaretur ad ſuperficiem: ſed ad illud cui ſuperficies eſt forma: ⁊ eſto ꝙ non dependeret ad illud cuius eſt forma: ſed tm̄modo eſſet ſibi ratio eſſendi: adhuc ultimata dependētia eſſet ad illud cui ſupꝑficies eſt forma. ¶ Ad cōfirmationem poſſet dici: ꝙ accidēs nature aſſumpte ⁊c̄. ¶ Tertio ſ̄m aliquos declaratur propoſitum ſic. perſona diuina eminenter cōtinet perfectionem omnis ſuppoſiti cauſati: igit̄ poteſt ſupplere vicem cuiuſcūqꝫ in ſuſtinēdo illam naturā quam poſſet tale ſuppoſitum ſuſtētare. ¶ Ꝓ. quelibet natura creata eſt in potētia obediētiali reſpectu perſone diuine: igitur perſona diuina poteſt ſuſtētare quamcūqꝫ.

Uarro lib. 3. q. 1. Th. i. 3. ſcripti di. 1. q. 9.

¶ Prima ratio videtur deficere: q: etſi perſona diuina ratione eſſentie contineat virtualiter quamcūqꝫ entitatem creatam: tamen non videt̄ virtualiter continere ratione ꝓprietatis perſonalis aliquam entitatem creatam: quia pari ratione cōtineret quamlibet: ⁊ ita proprietas perſonalis eſſet formaliter infinita: cuius oppoſitum oſtēſum eſt in queſtione de hoc mota. ¶ Ꝓ. ſi proprietas perſonalis contineret virtualiter omnes entitates creatas videtur ꝙ poſſet eſſe ratio formalis creandi creaturas: cuius oppoſitum dictum eſt in quadam alia queſtione. q. 8.

¶ Secūda etiam ratio videt̄ deficere: q: potentia obediētialis creature reſpicit oīpotētiam creatoris ⁊ illa eſt cōmunis. igit̄ illa ſuſtentatio per quam filius per omnipotētiam ſuſtētat naturam iſtam eſt

Universidad de Deusto
Biblioteca

cõmunis tribus.illa autem ſuſtẽtatio que eſt perſo
ne vnite eſt ꝓpꝛia filio:non igiẽ per hoc ꝙ eſt natu
ram eſſe in potẽtia obedientiali perſone concludi-
tur ipſam poſſe naturam ſuſtentare ẏpoſtatice uel
ſuppoſitiue:ſ3 tñ poſſe ſuſtẽtare cauſaliter ſcilicet
effectiue. ¶ Contra cõcluſionem iſtius articuli ar
guitur pꝛimo quia vnio realis habet terminu3 rea
lem.que igiẽ ſunt ſimpliciter idem in re ſunt idem
in terminando talem vnionem.ꝓpꝛietas ⁊ eẽntia
ſunt ſimpliciter idem in re.igitur ſicut vnum termi
nat:ſic ⁊ reliquum terminabit. ¶ Item ad relati-
uum ut relatiuum non depẽdet aliud a ſuo coꝛre-
latiuo:igitur ad uerbum ut uerbum non dependet
natura humana:quia ſolus pater eſt coꝛrelatiuu3.
¶ Ad pᷓmum dicendum ꝙ foꝛmalis diſtinctio re
lationis ab eſſentia ſufficit ad hoc ꝙ ꝓpꝛietas poſ
ſet dici foꝛmalis terminus vnionis realis: ⁊ nõ eſ-
ſentia.tamen ratio videẽ efficax cõtra ponẽtes idẽ
titatem realem: ⁊ foꝛmalem eẽntie: ⁊ pꝛopꝛietatis
conſtituentis perſonam. ¶ Ad ſecũdum dici põt
vno modo negando antecedẽs.na3 aliud eſt depẽ-
dere ad relatiuum ut coꝛrelatiuum: ⁊ depẽdere ad
ipſum uerbum relatiuu3. Nam l3 natura humana
aſſumpta a uerbo diuino dependeat ad ipſum tan
ꝙ3 ad uerbum non tamen dependet ad ipſu3 tanꝙ3
coꝛrelatiuum . Aliter põt dici ꝙ natura aſſumpa
dependet ad uerbum:ſed non pꝛopꝛie ut ad relati-
uum:ſed ut ad incõmunicabile ſubſiſtens: ⁊ ſic ne
ganda eſt conſequentia.

Li.3.c.ii. a.l. 60.

De tertio articulo certum eſt ẜm Dam.57.ꝙ v
bum aſſumpſit naturam in athomo:hoc eſt ſingu-
larem: ⁊ tamen non habẽtem pſonalitatem pꝛopꝛi
am:quia illa non poſſet ſtare cum aſſumptione in
vnitate perſone uerbi.ſi aute3 pꝛopꝛia ſingularita3
nature perſonalis eſſet foꝛmaliter pꝛopꝛia perſona
litas eius:non poſſet illa eſſe ſine iſta. ¶ Propter
quod opoꝛtet videre quo foꝛmaliter ⁊ completiue
natura creata ſit perſonata in ſeipſa ut ex hoc pa-
teat ſi poteſt ipſa carere pꝛopꝛia pſonalitate: ⁊ per-
ſonari:etiam perſonalitate extrinſeca. ¶ Eſt autẽ
dubiu3 an pſonalitas pꝛopꝛia ſit foꝛmaliter per ali
quid poſitiuum. ⁊ videẽ ꝙ ſic:quia negatio nõ eſt
pꝛimo incõmunicabilis.negatio enim quantu3 eſt
de ſe poſſet cuicũꝗ3 competere.tñmodo igitur eſt
incõmunicabilis pꝛopter incõmunicabilitatem po
ſitiui ad quod ipſa conſequitur: ⁊ ita pꝛimu3 incõ
municabile eſt poſitiuum:ꝓpꝛietas perſonalis eſt
pꝛimo incõmunicabilis:quia eſt ratio foꝛmalis cõ
ſtituendi incõmunicabile.ſ.perſonam. ¶ P.nega
tio non eſt pꝛimo ꝓpꝛia alicui enti.ſed tñ pꝛopter
hoc ꝙ ſequitur aliquam affirmationem pꝛopꝛiam
ꝓpꝛietas enim pſonalis eſt pᷓmo pꝛopꝛia illi cuius
eſt.igitur ⁊c. ¶ P.qꝺ excludit impfectionem ipm
eſt perfectum uel ſaltem aliqꝺ poſitiuum:nunc au
tem dependere ad pſonam extrinſecam eſt imper-
fectionis.igiẽ pſonalitas ꝓpꝛia que excludit foꝛma
liter illam dependẽtia3 eſt aliquid poſitiuũ. ¶ Cõ
firmatur : pꝛopter hoc enim poniẽ ꝙ ſingularitas
nature eſt per aliquid poſitiuum:quia excludit im
perfectione3 que eſt diuidi:vnde ſingulare dicitur
indiuiduu3 hoc eſt in plura indiuiſibile.a ſimili in
ꝓpoſito perſonari in ſe excludit dependere ad per
ſonam extrinſecam. ¶ Sed contra.Dam.c.55. Ni
hil enim eoꝛum que plantauit in noſtra natura de
us uerbum a pꝛincipio plaſmans nos defecit : ſed

Li.3.c.6. Quere in fonte.

omnia aſſumpſit.totus eni3 toti vnitus eſt mihi ut
totum toti tribuat:quod eſt inaſſumptibile: ⁊ incu
rabile.vult dicere igitur ꝙ quecũꝗ3 entitas poſiti
ua in noſtra natura eſt vnita uerbo. ¶ Et ꝙ hoc
ſit poſſibile de quacũꝗ3 ꝓbatur ratione:quia que-
cũꝗ3 natura eſt ſimpliciter in potentia obedientia-
li ad dependẽdum ad perſonam diuinam . ſi ergo
eſſet aliqua entitas poſitiua qua natura eſſet in ſe
perſonata illa entitas eſſet aſſumpta a uerbo: ⁊ tũc
natura noſtra in chꝛiſto eſſet perſonata ſimul du-
plici perſonalitate:quod eſt impoſſibile:qꝛ ſi crea-
ta:igitur per illam eſt foꝛmaliter incõmunicabilis
alteri perſone: ⁊ per conſequẽs perſone uerbi non
cõmunicatur: ⁊ ita in ipſo non perſonatur. ¶ P.ſi
aliqua entitate poſitiua eſſet foꝛmaliter pſona cre-
ata.igitur uerbum non poſſet deponere naturam
aſſumptam:niſi uel illa maneret non perſonata qꝺ
videtur inconueniens.uel opoꝛteret ꝙ daretur ſi-
bi de nouo aliqua alia entitas qua etiam haberet
perſonalitatem creatam:ſed hoc eſt impoſſibile.il-
la enim non poſſet eſſe entitas accidẽtalis:quia ac
cidens non eſt ratio foꝛmalis pſonandi ſubſtanti-
am nec poſſet eſſe aliqua entitas ſubſtãtialis:quia
nec materia nec foꝛma nec ſubſtãtia compoſita:qꝛ
quecũꝗ3 talis ſi daretur non maneret natura eadẽ
que pꝛius:quia haberet aliam materia3 uel foꝛmã
uel entitate3 ſubſtãtie compoſite. ¶ Poteſt igitur
dici ꝙ noſtra natura eſt pſonata pſonalitate creata
non aliquo poſitiuo tanꝙ3 ratione foꝛmali:quia ul
tra ſingularitatem nõ inuenitur aliqua entitas po
ſitiua qua ſingulare completiue ſit incõmunicabi-
le:ſed tñ ſingularitati ſuperadditur negatio com-
municabilitatis ſiue dependentie que eſt in cõmu-
nicari. Poteſt autem intelligi triplex negatio com
municabilitatis ſiue dependentie.ſicut eni3 poſſu
mus intelligere dependentiam actualem potentia
lem ⁊ aptitudinalem:ſic poſſumus intelligere ne-
gationem actus dependendi: ⁊ negationem poſſi-
bilitatis dependẽdi: ⁊ negationem aptitudinis ad
dependendum. Pꝛima negatio eſt nuda ſiue ſola.
ſecũda eſt cum repugnantia ad actum.tertia eſt cũ
inclinatione oppoſita ſiue aptitudine cõtraria. Ex
emplum.pꝛimo modo ſuperficies ſi eſſet ſine colo-
re omnino eſſet non alba:quia haberet ſola3 nega
tionem albedinis.ſecũdo modo angelus eſt nõ al-
bus:quia ſibi repugnat albedo.tertio modo lapis
eſt non ſurſum.quia in lapide eſt negatio aptitudi
nis ad ſurſitatem cum inclinatione ad non ſurſita-
tem ſicut ad ſuum oppoſitum. ¶ Ad ꝓpoſitum lo
quendo de dependentia ad ẏpoſtaſim extrinſeca3:
⁊ ſpecialiter diuinam de qua modo loquimur ſola
negatio actualis dependentie nõ ſufficit ad hoc ꝙ
aliquid dicatur in ſe perſonatum uel perſona:quia
anima petri habet talem negationem: ⁊ tamẽ non
eſt pſona. Secunda negatio non inuenitur in na-
tura creata perſonabili:quia nulli tali poteſt omni
no repugnare dependere ad perſonam diuinã.im-
mo quecunꝗ3 entitas poſitiua in tali natura eſt in
potentia obedientiali ad dependendum ad ipſam.
⁊ per conſequens illa negatio non conſtituit per-
ſonam creatam.tertia etiam negatio non ſufficit:
quia illam habet natura aſſumpta:ipſa enim cum
ſit eiuſdem rationis cum mea natura habet aptitu
dinem eiuſdem rationis: ⁊ ita habet aptitudinem
ad ſubſiſtendum in ſe : ⁊ non habet aptitudinem
ad dependendum ad perſonam extrinſecã:nec eſt

a.l. ſurſumi tatem,

inconueniens poſſibilitatem eſſe ſine aptitudine:
quia ad foꝛmas ſupernaturales: ⁊ ſi ſit potẽtia ali
qua in ſuſceptiuo:non tamen pꝛopꝛie aptitudo:qa
illa non eſt pꝛopꝛie niſi ad foꝛmam naturaliter per
fectiuam. Ad perſonalitatem igitur pꝛopꝛiam ſiue
creatam opoꝛtet concurrere duas negationes:pꝛi
mam ⁊ tertiam.ita ꝙ tertia eſt quaſi habitualis ne
ceſſario conueniens nature cui conuenit . ſiue ſit
perſonata in ſe ſiue in perſona aliena : ſed alia ne-
gatio.ſ.actualis dependẽtie ſuperueniẽs iſti nega-
tioni complet perſonalitatem ꝓpꝛiam. ¶ Ad illa
igitur que pꝛobant ꝙ perſonalitas pꝛopꝛia eſt foꝛ-
maliter per aliquid poſitiuu3 ad oĩa ſimul eſt vna
rẽpõſio ꝙ nulli ſimpliciter repugnat eſſe cõmuni
cabile nec tanꝙ3 cõmunicabile dependere niſi ſibi
ſit ſimpliciter ꝓpꝛium aliqꝺ poſitiuum qꝺ ſit ratio
repugnãtie cõmunicabilitatis: ⁊ dependẽtie : ta-
men cõmunicari ⁊ depẽdere põt ẜm quid repugna
re alicui per ſolam negationẽ:quia dum negatio il
la ineſt:affirmatio non põt ineſſe:ſed non pꝛopter
hoc eſt ſimpliciter impoſſibile affirmationem ineſ-
ſe:niſi illud cui talis negatio ineſt eſſet neceſſaria
ratio ꝙ talis negatio cõſequereẽ : ⁊ tũc negatio eſ-
ſet ſimpliciter ꝓpꝛia:alꝛ non eſſet niſi ẜm quid ꝓ-
pꝛia. Simili enim modo ꝓpꝛia eſt alicui negatio ſi
cut ipſi repugnat oppoſita affirmatio:ſola perſona
diuina habet incõmunicabilitatẽ pꝛimo modo : qꝛ
entitatem aliquã intrinſecã ſimpliciter ꝓpꝛiã:per
quam ſibi repugnat poſſe cõmunicari.natura crea
ta l3 in ſe ſubſiſtat:non tamẽ aliquid habet intrin-
ſecum per quod impoſſibile ſit eãdem depẽdere. ⁊
ideo ſola pſona diuina habet ꝓpꝛiam pſonalitate3
cõpleta3:natura creata pſonata in ſe non habet:qꝛ
non habet repugnãtia3 ad poſſe depẽdere:ſed tñ
ad actum depẽdere: ⁊ hoc ẜm qd.ſ.dum ſibi ineſt
negatio dependẽtie actualis. ¶ Ad foꝛmam igiẽ
pꝛime rõnis dico ꝙ incõmunicabile ſimpliciter qꝺ
ſ.impoꝛtat repugnãtiam ad poſſe dependere non
conuenit pꝛimo negationi ſiue alicui rõne negatio
nis :nec talis incõmunicabilitas eſt in creatura eti
am in ſe pſonata:ſed tñ incõmunicabilitas ẜ3 qd.
ſ.repugnãtia ad cõmunicari: ⁊ hoc ſtãte illa nega-
tione dependẽtie actualis:iſta aũt incõmunicabili
tas ẜm quid non reꝗrit entitatem poſitiuã ſimpli-
citer incõmunicabilẽ:ſed tñ entitatem poſitiuã re
ceptiuam negationis dependentie actualis:ſed in
cõmunicabilitas ſimpliciter ſi alicui negationi cõ-
ueniat hoc non eſt:niſi quia illa conſeqꝛtur entitatẽ
poſitiuam ſimpliciter incommunicabilem. ¶ Per
idem ad aliam maioꝛẽ de dependentia concedo ꝙ
ſi alicui repugnat poſſe depẽdere : hoc eſt pꝛopter
aliquam pfectionem uel rõnem poſitiuam.ſed illa
repugnãtia non eſt in creatura:ſed ſola negatio de
pendẽtie actualis. Exẽplum.accidẽti ſeparato nõ
ſimpliciter repugnat inherere uel poſſe inherere :
ſed ẜm quid dici poſſet ei repugnare inherere.pꝛo
quanto ꝙ ſtante illa ſeparatione non poteſt ſimul
ſtare cum hoc ꝙ inhereret. ¶ Conſimiliter ad il-
lud de ꝓpꝛio dico ꝙ incõmunicabilitas ſimplici-
ter eſt ſimpliciter ꝓpꝛia illi cui conuenit ſic incom
municabilitas.incõmunicabilitas autem ẜm quid
non eſt ei ꝓpꝛia:ſed tñ ſic ꝙ ſoli illi cõuenit. ¶ De
ſecũdo igitur in tertio articulo pᷓncipali videẽ ꝙ
nature humane repugnat dependere ad perſona3
alienam ut ſuſtentãtem ipſam.pꝛimo qꝛ eſt natura
ſubſtãtialis.ſecũdo quia non põt habere aliquid i-

trinſecum quod ſit ſibi ratio taliter dependẽdi.ter
tio quia intrinſece ſiue idẽtice habet rationem nõ
dependẽdi tali dependẽtia. ¶ Et pꝛimo ſic argui-
tur.natura ſubſtãtialis non eſt nata dare ſuppoſi-
to niſi eſſe ſimpliciter. ⁊ per conſequẽs non pꝛeſup
ponit eſſe ſimpliciter.natura autem dependẽs ad
ſuppoſitum alienum pꝛeſupponit in eo eſſe ſimpli
citer:quia eſſe nature ꝓpꝛie que pꝛius conuenit ſi
bi ꝙ3 iſta natura dependẽs ad ipſum. Antecedens
pꝛobatur:natura ſubſtãtialis eſt entitas ſimplici-
ter ſicut accidẽtalis eſt entitas ẜm quid : ⁊ qualis
eſt aliqua entitas foꝛmaliter tale eſſe tribuit.ſicut
igitur natura accidentalis tribuit tñ eſſe ẜm quid
⁊ ideo ꝓſupponit ens ſimpliciter:ita natura ſubſtã
tialis dat eſſe ſimpliciter: ⁊ ideo non pꝛeſupponit
tale eſſe. ¶ Ex ſecũdo arguitur ſic:omne depẽdẽs
habet intrinſece aliqd quod eſt ſibi ratio dependẽ
di.natura humana non habet nec habere põt ali-
quid tale intrinſece:quod ſit ſibi ratio dependendi
tali dependentia.igitur ⁊c. Maioꝛ patet inducti-
ue in dependẽtia cauſati ad cauſam in quocũꝗ3 ge
nere cauſe: ⁊ ꝓbatur ratione:quia niſi in iſto ſit ali
qua ratio dependẽdi que non eſt in illo non magis
iſtud dependet ꝙ3 illud:natura autem mea non de
pendet a uerbo tali dependẽtia.igitur nec illa aſſũ
pta magis dependet niſi habeat aliquam ratione3
dependentie ſibi intrinſecam. ꝓbatio maioꝛis.nõ
dependens non ſit dependẽs nec ecõuerſo:niſi ſit
aliqua mutatio.mutatio autem non habet pꝛo per
ſe termino niſi aliquam foꝛmam abſolutã.ſi igitur
natura ſit de nouo dependẽs aduenit ſibi aliꝗ foꝛ-
ma abſoluta que ſit ratio dependẽdi: ⁊ talem etia3
amittit ut terminum a quo mutationis:ſi fiat de de
pendẽte non dependẽs.pꝛobatio minoꝛis:tum qa
natura illa poſſet deponi nullo abſoluto coꝛrupto
in ea:ſi autem haberet aliquod abſolutum qꝺ eẽt
ratio dependẽdi ſibi pꝛopꝛia:opoꝛtet illud coꝛrum
pi quãdo ipſa fieret non dependens.tum quia na-
ture eiuſdem rationis competit ſimilis ratio depẽ
dendi: ⁊ ad ſimilem terminum uel eũdem terminũ
quãdo non eſt niſi vnicum natum terminare tale3
dependẽtiam:natura aute3 chꝛiſti ⁊ mea ſunt eiuſ
de3 rationis: ⁊ mee non competit aliquid quod ſit
ratio taliter dependẽdi ad uerbum:quia tunc mea
violenter ſubſiſteret in ꝓpꝛia perſona. ¶ Ex tertio
arguitur ſic.pꝛopꝛia pſonalitas que poteſt compe-
tere huic nature humane eſt realiter eadẽ ſibi.igi-
tur manente hac natura manet habẽs hanc perſo
nalitatem:ſed perſonalitas pꝛopꝛia eſt ratio repu-
gnantie ad ſic dependere.igitur ⁊c.pꝛobatio ante-
cedẽtis.quia certu3 eſt ꝙ huic nature humane ſin
gulari poteſt competere pꝛopꝛia perſonalitas:illa
non poteſt eſſe aliud ab ipſa nec ei accidens : quia
accidẽs non eſt ratio perſonãdi ſubſtantiam : nec
poteſt eſſe ſubſtãtia alia ab hac natura:quia nec ſb
ſtantia compoſita.patet enim ꝙ vna ſubſtãtia cõ-
poſita non eſt ratio foꝛmalis perſonalitatis alteri
ſubſtantie compoſite:nec poteſt eſſe alia ſubſtãtia
ſicut pars.quia non maneret eadem natura com-
poſita niſi maneret eadem utraꝗ3 pars ſubſtantia-
lis. Poteſt dici ꝙ non eſt ponenda inter aliqua eſ-
ſe foꝛmalis repugnantia niſi uel in rationibus eo-
rum pꝛopꝛijs aliqua repugnantia includatur ma-
nifeſte uel neceſſaria ratione pꝛobeẽ includi uel ſe
qui:ſed neutro modo eſt de natura humana ⁊ de
dependẽtia ad pſonam alienam:igiẽ ponendũ eſt

Eſt tñ.3.in ordine.

Eſt tñ.2. in ordine.

ꝙ talis dependētia non eſt ſimpliciter impoſſibilis quātum eſt ex parte fundamēti. Maioꝛ pꝛobatur: quia quodlibet ponēdum eſt poſſibile eſſe: cuius non paret ratio impoſſibilitatis. ¶ Conſimiliter quodlibet compoſſibile ubi non apparet ratio incompoſſibilitatis. pꝛima pars minoris declarat̃ ex rationibus iſtorum de quibus eſt ſermo. ¶ Ratio autē [illegible] nature humane magis patet. ratio autē illius depēdētie de qua loquimur poteſt circuloquē do uel aliqualiter deſcribendo poni talis. dependētia eſt nature ut cōmunicabilis ad perſonam pꝛopꝛiam alterius nature ut terminātem eius depēdētiā. hec rō exponat̃. pꝛimo illud qd̕ dicit̃ ut cōmunicabilis: pōt aliqd cōicari alicui ſic ꝙ illud ſit ipſū qd̕ coicat̃: ſic vniuerſale coicat̃ ſingulari. ¶ Alio mō ſic ꝙ illud cui coicat̃ ſit iſto tanq̃ formali pꝛincipio eēndi. Et hoc dupliciter: uel ut forme ptialis

a.l.forma. a.l.pñter.

que coicat̃ materie informate ⁊ aliter coicat̃ compoſito cōſtituto per ipſam: uel ut forma totalis ſicut qditas coicat̃ ſuppoſito ut humanitas ſoꝛti. In ꝓpoſito intelligit̃ coicabile tertio mō. ſ. ꝙ ſic coicatū ſit foꝛma totalis quam hñs dicat̃ ſm eam eſſe formaliter tale. ſed ꝓpꝛiū ſuppoſitū nature dicit̃ hoc mō tale ſm illā nō ꝓpter depēdētiā: ſed magis ꝓpter per ſe idētitatē: ſed ad ſuppoſitū nō ꝓpꝛiū nō pōt eſſe per ſe idētitas: ſed illud qd̕ poteſt ibi eſſe quaſi ſupplēs vicem idētitatis eſt pfecta depēdētia nāe ⁊ pfecta ſuſtētatio ex parte ſuppoſiti ſiue terminatio depēdētie. tale aūt ſuppoſitū: qꝛ eſt per ſe ſuppoſitū alterius nāe. ⁊ iſtius nāe depēdētis nō

3.7.8.phy.

eſt per ſe ſuppoſitū: ⁊ per ſe eſt pꝰus eo qd̕ nō eſt per ſe: ſequit̃ ꝙ pꝰus hēat nāꝫ ꝓpꝛiā q̃ iſtā depēdētē que eſt ſibi tanq̃ nā aduētitia uel nā ſcḋa. ¶ Et ꝙ nāe humane nō repugnet talis dependētia qualis dicta eſt pōt ſic aliqualiter declarari: ut ꝓbatū eſt in 2° arti°. pſona diuina pōt eē ꝓpꝛius terminus alicuius depēdētie: nō aūt depēdentie que eſt cāti ad cauſam: nec bꝛeuiter cuiuſcūq; terminati ad aliqd rōne pfectionis formalis in ipo: ſꝫ tm̄ illius que eſt nāe ut coicabilis ad icoicabile ſuſtētās ipā. igit̃ talis depēdētia eſt poſſibilis in aliq̃ nā: qꝛ nō pōt eſſe poſſibilitas terminādi depēdentiā niſi in aliquo ſit poſſibilitas depēdēdi: ſed hoc nō magis repugnat nāe humane q̃ alt̃i. ¶ P̄.2°. qꝛ accñs depēdet tali depēdētia ad ſuppoſitū ſubſtātie cui ĩheret: nūc aūt lꝫ ibi cōtigat̃ dependere ⁊ inherere: tñ pꝛioꝛ videt̃ eſſe ratio depēdentie q̃ inherentie: ſicut in termino videt̃ eē pꝛioꝛ rō pꝛioritatis eēntialis ꝓpter quā terminat depēdentiā: q̃ iformalis uel ſuſceptiui ſꝫ quā terminat inherentiā. Si igit̃ intelligat̃ alicui cōuenire depēdētia nāe ut coicabilis. ⁊ hoc ſine inherētia nō videt̃ ꝯdictio. ſed talis eſt illa que ponitur in ꝓpoſito. ¶ Cōfirmat̃. qꝛ ſm phm̄. 5. meta^c^. q̃le vno mō dicit̃ differentia ſubſtātie: igit̃ modus q̃litatis nō repugnat ſubſtātie. ¶ Tertio declarat̃

T.c.19.

ſic: accidēs pōt hēre modū ſubſtātie: lꝫ nō pfecte. ſ. ꝙ ſibi repugnet depēdē ad ſb̄ctū: tñ aliq̃liter ſimilē. ſ. in nō depēdēdo actualr̄. ſicut appet in accñte ſeparato. pari rōne igit̃ videt̃ ꝙ ſuba pōt habere modum accidētis: lꝫ nō pfecte. ſ. depēdēdo: ⁊ inherendo ſubiecto: tñ modum aliq̃liter ſil̃em. ſ. in depēdēdo actualiter ad ſuppoſitū alienū. ¶ Ad illa que adducta ſunt in ꝯriū. Ad pꝛimum cōcedo ꝙ natura ſubalis eſt ad eſſe ſubale: ſed nō opꝫ ꝙ ſit pꝛimum eſſe ſuppoſiti hñtis eſſe per ipſam niſi qñ illud eſt eius per ſe ſuppoſitū: qñ aūt eſt eius ſuppoſitū nō

per ſe: ſed per ſe alterius nāe tūc per illā alterā pꝛius habet eſſe. ¶ Et cum accipit̃ illud qd̕ dat eſſe ſimpl̕r nō p̄ſupponit eſſe ſimpl̕r in eodem. ¶ Rñdeo. aliqd̕ eſſe in ſe eſt eē ſimpl̕r: ⁊ tñ ſuppoſito nō ꝓpꝛio nō dat eſſe ſimpl̕r omni mō. ¶ Ad ſecūdū aliqd pōt eē ratio depēdentie dupl̕r. vno mō ſic ꝙ ipm̄ neceſſario cōſequat̃ uel cōcomitet̃ depēdētia actualis. ¶ Alio mō ꝙ lꝫ ipſum neceſſario concomitet̃ aptitudo ad dependēdū nō tñ neceſſario dependētia actualis: ſed ipſum quātum eſt ex natura ſua depēderet: ⁊ quādo eſt actualis depēdentia cōuenit ſm ipſum ut ꝓximum fundamētū. pꝛimo modo eſt depēdētia creature ad deū: qꝛ neceſſario fundamētum depēdētie eſt in actuali depēdētia ſemp. ſcḋo modo eſt depēdētia cauſati ad cauſam ſcḋam ſine qua poſſet ipſum immediate cāri a pꝛima: ⁊ ita poſſet ab illa ſecūda nō depēdere actualiter: lꝫ ſemper haberet aptitudinē ad depēdendū. Maioꝛ igitur rōnis uera eſt intelligēdo de rōne depēdēdi nō pꝛeciſe pꝛimo modo: ſed indifferēter pꝛimo mō uel ſcḋo nihil plus cōcludit ꝓbatio pꝛima maioris inducendo de depēdētijs cauſati ad cām. Scḋa ꝓbatio ꝓbat ꝙ depēdens habet aliquā rōnem dependendi quam nō habet depēdēs: qd̕ neceſſariū eſt: intelligēdo per rōnem depēdētie rōnem formalē depēdēdi: que eſt ipſa depēdentia: qꝛ ſine illa nō poſſet aliquid depēdere. ſed intelligēdo rōnem fundamētalem depēdētie ſm quam ineſt depēdētia ſicut ſm albedinē ſilitudo. non opoꝛtet ꝙ illa ratio ſit magis in dependēte q̃ in illo qd̕ non dependet actu: eſt tñ eque aptum ad depēdendū. Exēplum. accñs quādo eſt in ſubiecto nō magis habet talem rōnē depēdēdi q̃ quādo ipſum eſt ſepatum: qꝛ ipſamet natura eſt iſto modo ꝓxima rō depēdēdi: nec opoꝛtet ad hoc ꝙ actu depēdeat ſupaddi actu talis ratio depēdendi. ſed ſola ratio foꝛmalis. ſ. actualis dependētia. Cōſil̕iter hic de natura aſſumpta: ⁊ non aſſumpta. Tertia ꝓbatio videt̃ plus pꝛobare. ſ. ꝙ actu dependēs habeat ſemp rōnem depēdēdi fundamētalem: ⁊ hoc aliquā entitatē abſolutā. ¶ Ad illam igit̃ ꝓpoſitionē cui illa ꝓbatio innitit̃. ſ. ꝙ ois mutatio habet pꝛo per ſe termino foꝛmā abſolutā. Rñdet̃ per interemptionē immo motus eſt ſm ubi ⁊ ad ubi: nec tñ ubi dicit aliquā formā abſolutam. Qualiter aūt non ſit hoc cōtra phum. 5. phyſicoꝝ uel. 7. dictum eſt ſupꝛa in quadā queſtione de coꝛpore ⁊ ubi ⁊c̃. ¶ Minoꝛ pꝛincipalis rōnis non eſt

q.2.arti.3. Idē aliq̃ter. q.13.

uera eo modo quo maioꝛ eſt uera. ſ. intelligēdo indifferēter de rōne formali dependēdi uel fundamētali: ⁊ hoc neceſſario fundāte actualiter: uel ſaltē aptitudinaliter. habet enim natura aſſumpta rōnē formalem depēdēdi. ſ. ipſam depēdētiā: ⁊ rōnē fundamētalē. immo ipſa eſt ꝓxima ratio fundamentalis dependētie. lꝫ non neceſſario cōſequat̃ ipſā talis dependentia actu: ſed aptitudine: nec plus pꝛobat pꝛima ꝓbatio: qꝛ ſi natura deponeret̃ nullū abſolutum in ea coꝛrūperet̃: ⁊ ita nō habuit aliquod abſolutum qd̕ eſſet neceſſaria ratio actu dependendi: ſed abſolutum fuit ꝓximum ſuſceptiuū dependentie: ⁊ ſine illa manere poteſt ſicut ſine reſpectu non neceſſario cōſequente pōt manere fundamentum abſolutum. ¶ Ad aliam ꝓbationem dico ꝙ lꝫ nature eiuſdem rōnis habeat aptitudinē ſil̕em ad dependēdū: tñ nō opꝫ ꝙ ſi vna actu dependeat ꝙ ſil̕r ⁊ altera: patet de accidēte cōiūcto ⁊ ſeparato: natura aūt mea etſi nō actualiter dependeat ad

uerbum depēdētia pꝛedicta. ſ. ad ſuppoſitū ypoſtatice ſuſtētās: tñ habet aptitudinē ſicut natura illa aſſumpta habet aptitudinem.

Ad argumentum pꝛincipale dico. ꝙ lꝫ nō ois dependētia ſufficiat ad uerificādū p̄dicationē depēdētis de illo a quo dependet: tñ illa que eſt nāe ut coicabilis ad ſuppoſitū ut ypoſtatice ſuſtētās eā ſufficit ad uerificādū p̄dicationē nāe ſic depēdētis de ſuppoſito ad qd̕ depēdet: patet de accidēte ſic depēdēte ad ſuppoſitū ſube de quo etiā p̄dicat̃. ⁊ ſicut p̄dicatio accidētis de ſb̄cto lꝫ ſit uera nō tñ eſt per ſe ſicut eēt nāe de ꝓpꝛio ſuppoſito: ita in ꝓpoſito nō eſt p̄dicatio per ſe nāe humane de ipſo v̄bo. Qō. XX.

Utrum ſacerdos obligatus ad dicēdū miſſā pꝛo vno obligatus etiam ad dicēdū miſſam pꝛo alio ſufficiēter ſoluat debitū dicēdo vnā miſſam pꝛo ambobus. Arguit̃ ꝙ nō: qꝛ qui tenet̃ ad maius bonū nō ſatiſfacit ſoluēdo minus bonū: ſic eſt in ꝓpoſito: qꝛ due miſſe ſunt magis bonū q̃ vna. vna etiam miſſa pꝛo iſto eſt maius bonum ſibi ſi dicat̃ pꝛo illo: q̃ ſi dicat̃ ſimul pꝛo illo ⁊ alio. ¶ Cōtra. qui plus ſoluit q̃ illud ſit ꝓpter qd̕ obligat̃ videt̃ abūdāter ſatiſfacere: ſed vna miſſa eſt maius bonū q̃ ſint illa pꝛo qbus obligat̃ duobus: qꝛ bonū miſſe eſt ex v̄tute ſacrificij. ſacrificiū aūt eſt infinitū ⁊ infinitis ſufficiēs. Chꝛiſtus enim q offert̃ in illo ſacrificio ſufficiēs fuit qñ offerebat̃ in cruce ad ſatiſfaciēdū ꝓ pctis ĩfinitis. ergo ⁊c̃.

Hic premittendum eſt vnū hoc. ſ. ꝙ pꝛobabile videt̃ ꝙ miſſa non ſolū ualet virtute meriti ſiue opis opantis. ſed etiā v̄tute ſacrificij ⁊ opis opati. uel nō ſolū ualet v̄tute meriti pſonalis ſacerdotis offerētis: ſed etiā v̄tute meriti gn̄alis eccl̕ie: in cuius pſona per miniſtrū cōem offert̃ ſacrificiū. alioqn miſſa mali ſacerdotis qui in illo actu nō meret̃ pſonal̕r: ſed demeret̃: nulli ualeret in eccl̕ia. qd̕ reputat̃ coiter incōueniēs: ⁊ rōnabiliter. iuxta illud Jo. 6. Panis quē ego dabo caro mea eſt pꝛo mūdi vita. quādocūq; enim chꝛiſtus ut ſūmus ſacerdos offert panis: quē dat. i. caro eius eſt mūdi vita. Ex hoc ſeqtur ꝙ ad ſolōnem huius qōnis tria ſunt vidēda. pꝛimo ſi miſſa dicta pꝛo duobꝰ tātū ualet iſti ſicut ſi pꝛo eo ſolo diceret̃. ⁊ hoc merito pſonali celebrātis. ſcḋo ſi tātū ualet merito gn̄alis eccleſie offerentis. tertio ſi iſte ſimpliciter ſoluit debitum utriq; cui obligatur.

Quē Boñ. in.4.diſ.15. pte.2.arti.3. q4.

De pꝛimo eſt ſciendū ꝙ inter opa meritoria oro hēt magis rōnē meriti applicabilis alteri. qꝛ ipſa de rōne ſui eſt placatiua dei ⁊ recōciliatiua rei deo: ⁊ hoc illius pꝛo quo per ipſum orātē ſpāliter offert̃. Poteſt aūt meritum uel ſpāliter oro in triplici gradu itelligi ualere alicui ſiue pꝛo aliquo. Uno modo ſpecialiſſime: ⁊ ſic ſemp ualet orāti qñ eſt in gr̃a. ipe eni hēt motū animi bonū ⁊ elicit opus bonū. Iſte motus ⁊ illud opꝰ nō ſic ſunt alteriꝰ pꝛo quo orat ſic orātis: nec pōt iſte oꝛdinata uolūtate ſic illud alteri dare: ꝙ nō ſit ſuū meritū: qꝛ magis tenet̃ ex charitate diligē ſeipm̄ q̃ aliū. imo foꝛte nō poſſet dare alteri ſic qn iſtud eēt pctm̄. Alio mō gn̄aliſſime ⁊ ſic ualet toti eccl̕ie. nec enim debet orās aliquē de eccl̕ia excludere: ſed ex intētione hituali oēs includere. 3° mō. ſ. mō medio ualet illi cui per orātē

ſpālit̃ applicat̃. nō eni ualet ei ſpāliſſime. patet ex pꝛimo mēbꝛo. ſꝫ nec pꝛeciſe ualet ſibi gn̄aliſſime ſicut cuicūq;. tūc enim fruſtra in eccl̕ia eēnt ſpāles orones aſſignate alie pꝛo viuis: alie aūt pꝛo moꝛtuis. ⁊ iterū pꝛo viuis alijs ⁊ alijs puta bñfactoribus amicis ⁊ alijs: ut patet in oronibꝰ in miſſali romano pꝛo diuerſis aſſignatis pſonis ⁊ ſtatibꝰ uel cōgregationibꝰ. Fruſtra inq̃ eēnt iſte ſ[illegible] aſſignate. qꝛ nō plus ualerēt illis q̃ gn̄aliter cuicūq; in eccleſia. ¶ Hēt ergo articulus iſte difficultatē ſpāliter itelligēdo hoc tertio mō. Et pōt dici ꝙ vna miſſa dicta pꝛo duobꝰ nō tātū ualet hoc mō iſti quātū ualeret ſi pꝛo eo ſolo diceret̃. ¶ Qd̕ oſtēdi pōt ſic merito finito ſm plenā iuſtitiā adeq̃te coꝛrñdet aliqd̕ pꝛemiū determinatū ad certū gradū. pꝛeter aūt bonū qd̕ debet̃ eccl̕ie gn̄al̕r: ⁊ pꝛeter bonū qd̕ debetur iſti orāti ſpāliſſime que duo ſemp icludunt̃ in pꝛemio debito oroni accipio illud bonū qd̕ v̄tute meriti ipſius orātis debet̃ medio mō ei pꝛo quo ſpāliter orat̃. illud eſt determinatū ad certū gradū. v̄tute igit̃ iſtius meriti nō debet̃ alicui iſto mō medio aliqd̕ bonū qd̕ nō includit̃ in iſto bono determinato. ſi ergo totū illud bonū det̃ iſti tanq̃ pꝛemiū mō medio debitū oroni. nullū bonum debitum oroni iſti dabit̃ alteri: ⁊ per ꝯñs ſi v̄tute iſtius meriti datur aliqd̕ bonū illi ut debitū iſti oroni mō medio. ſequit̃ ꝙ nō totū bonū ſic debitū dat̃ iſti. g̃ ⁊c̃. ¶ Cōfirmat̃. qꝛ eq̃li merito pꝛeciſe debet̃ eq̃le bonū ſiue pꝛemiū. ⁊ hoc in quocūq; mō debiti. ſ. gn̄aliter ſpāliſſime: ⁊ medio mō. Nunc aūt ex eq̃li deuotione celebrās hēt opus eque meritoriū loquēdo de merito pſonali. ꝯtingit aūt ꝙ eque deuote celebꝛet qñ celebꝛat pꝛo iſto ſpāliter ſicut qñ ſpāliter celebꝛat pꝛo utroq; ſil̕. g̃ v̄tute eiꝰ meriti debet̃ pꝛeciſe eq̃le bonū merito huius miſſe dicte pꝛo vno: ⁊ merito illiꝰ dicte pꝛo duobꝰ. ergo ſi qñ dicit̃ pꝛo duobꝰ debet̃ iſti totū illud bonū eq̃le: ſeqtur ꝙ v̄tute illius meriti nihil debet̃ alteri. qꝛ bonū qd̕ daret̃ illi alteri: nō icludit̃ in bono qd̕ coꝛrñdet adeq̃te iſti merito. ¶ Diceret̃ ad maiorē ꝙ merito eq̃li tā ſm intēſionē q̃ ſm extēſionē debet̃ bonū eq̃le utroq; mō. nūc aūt qñ qs ſimul pꝛo duobꝰ orat lꝫ ſit meritū eq̃le ſm intēſionē ſicut qñ orat pꝛo vno: tñ eſt maius ſm extēſionē: qꝛ pluribꝰ applicat̃. ⁊ iō debet̃ bonū eque intēſiue: ſed maius extēſiue: qꝛ utriq;. ¶ Sil̕r rñdet̃ ad pꝛimā maiorem. ꝙ merito certi gradus coꝛrñdet bonū determinatū ad certū gradū. uerū eſt vniformiter accipiēdo utrobiq;. ſ. ſm intēſionē uel utrobiq; ſm extēſionē. ſed lꝫ meritū ad plures extēdat̃: ⁊ per ꝯñs pꝛemiū pluribꝰ debeat̃: nō tñ opꝫ ꝙ intēſiue minuat̃ lꝫ pluribꝰ coicet̃. Hoc declarat̃ pꝛimo ſic. bonū ſpūale ꝓpoꝛtionat̃ ſpūi: ⁊ ſpūs eſt ubiq; totus: ⁊ nō per ptes coicat̃. ergo bonū ſpūale coicat̃ ſine diuiſione: ⁊ ita nō diminuit̃: lꝫ pluribꝰ coicet̃. Hoc etiā oſtēdit̃ exēplo: ubi tñ minus appet q̃ in ꝓpoſito. Aliq̃ qdē coꝛpalia de qbus minus videt̃ q̃ de ſpūalibꝰ nō minus tñ coicant̃: etſi pluribꝰ coicent̃. patet de lumine cādele ſil̕r illuminātis plura illuminabilia: ⁊ eq̃liter ſicut illuminaret qd̕libet iſtoꝝ per ſe. patet etiā in uoce que eq̃liter ſimul imutat auditum quēcūq; multoꝝ audiētium ſicut immutaret vnum illorum ſolum. ¶ Confirmat̃ tertio reſponſio per auctoritatem que habet̃ de conſecra. diſt. 5. non mediocriter. ⁊ quotatur ibi Hieronymus. ubi inter alia ſic habetur. Cum pꝛo centum aiabꝰ pſalmus ul̕ miſſa dicit̃: nihil minus q̃ ſi pꝛo

Prepoſitiuus cuiꝰ op. plixiꝰ ponitur in.4. petri de taran.

a.l.cunctis.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

vna qualibet ipſoꝝ diceret accipit. ¶ Pōt dici ꝙ
iſta nō impediūt rōnes pꝛius poſitas.qꝛ utraq̄ mi
a.l.maioꝛ. noꝛ iſtarum rationum eſt uera ſimplr̄ tam ſm ex-
tēſionem q̄ ſm intēſionem:ita ꝙ pꝛo equali meri-
to nō debet ſm ſtrictam iuſtitiam bonum numero
ſius.ſicut nec bonū intenſius.qꝛ plura bona equa
lia equalēt vni bono maiori intēſiue. ⁊ hoc in om
ni retributione ⁊ iuſta ⁊ cōmutatione. Si ergo meri
to eq̄li nō debet maius bonū ſm intēſionem. nec
per ꝯñs plura bona equalia ſm extēſionem. qꝛ ſi-
cut iſta ſi facerēt vnum facerēt vnum maius alte-
ro illoꝝ.ita ſunt maioris ualoris ſm iuſtitiā q̄ al-
terum illoꝝ. ¶ Hoc cōfirmat.qꝛ alioqn qui uellet
orare pꝛo oībus aīabus in purgatorio intēdēs ꝙ
ſingulis ualeret modo medio eque ualeret cuilibet
ſicut ſi oraret pꝛo vna. ⁊ tūc ſm oꝛdinatā charita-
tem deberet qlibet orare pꝛo quocūq̄:qꝛ deberet i
petrare bonum pluribus:dum tm̄ hoc poſſet per eū
dem actū ſine diminutione boni alicuius eorum.
¶ Dices ꝙ per modū ſatiſfactionis nō tātū ualet
pꝛo pluribus ſicut pꝛo vno:qꝛ pena debita nō rela
xat niſi aliqd equalēs ſoluat. ¶ Cōtra.tūc aliquis
poſſet impetrare pmam grām pctōribus quotcūq̄
ſicut vni.qꝛ hic nō reqrit pene ſolutio:ſed dei pla-
catio ⁊ impetratio boni ab ipſo. ¶ Itē ſicut plures
pene equalēt vni maiori pene ⁊ nō relaxantur niſi
per opus ſatiſfactoriū maius uel per plura opa ſa-
tiſfactoria:ſic videt de pluribus bonis impetrādis
ꝙ equalēt vni maiori. ⁊ ideo nō niſi per plura bo-
na uel vnū maius bonū impetrant. Quare etiam
nō ſufficit ad deletionē mali aliqd ſicut ſufficit ad
impetrādū bonū.immo ſcdm̄ videt maius. ¶ Cō
firmat etiam ꝓpoſitū ſcdo.qꝛ in amicitia humana
dilectus ſupplicationē ſuā meret maius bonū vni
q̄ ſi ſupplicaret pꝛo multis:nam pꝛo vno exaudi-
ret ut tātū bonū impetret ei.etſi pꝛo multis peteret
uel nō pꝛo oībus exaudiret.uel nō tātum bonum
impetraret. ⁊ iſtō eſt ſm iuſtā legē amicitie. ¶ Cō
firmat tertio.qꝛ uolūtas nō videt efficacioꝛ ut eſt
cauſa meritoria q̄ ut eſt cauſa elicitiua uel impati
ua:imo minus efficax.qꝛ ut meritoria eſt tm̄ cauſa
diſpoſitiua habilitās ⁊ diſponēs ad actionē pꝛinci
palis agētis.ut aūt eſt elicitiua uel impatiua eſt cā
pncipalis.ſed uolūtas ut eſt cauſa elicitiua uel im
peratiua nō equalē effectū cauſat ſimul in quoli-
bet multoꝝ ſicut in vno ſolo cauſaret.neq̄ enim ſi
mul intenſa eſt amicitia ad quotcūq̄ ſicut eſſet ad
Cap.6. vnum.8.ethi.nec uolūtas eque pfecte intēſe ipe-
rat plures opationes potētiarū inferioꝝ ſicut vnā.
minuit enim intētio uolūtatis plures actus inferi
ores impantis.cōſimilr̄ videt ꝙ uoluntas minus
bonum intēſiue mereat quādo pluribus meretur.
¶ Et ſi dicas hoc uerū eſt quādo deuotio minuit
ex diſtractione circa plures.ſed ſi deuotio ſit eq̄lis
non opoꝛtet ꝙ minus bonū mereat multis q̄ vni.
¶ Cōtra.diſtractio nō neceſſario cōcurrit ex hoc
ꝙ pꝛo pluribus celebꝛat.qꝛ nō opꝫ celebꝛātē pꝛo
multis tūc de eis actu cogitare.ſed ſufficit ꝙ ante
recollegerit iſtos pꝛo qbus intēdit ſpāliter orare: ⁊
intētionē ſuā talem deo obtulerit.ex tūc enim ſi tm̄
in cōi eoꝝ memoriam habeat:hoc ſufficit.qꝛ deus
oblationē ⁊ deuotionē ſuam pꝛo illis acceptat.pꝛo
qbus oꝛdinauit pꝛius ſe uelle offerre. ⁊ in iſto caſu
uerū eſt ꝙ ꝓpter multitudinē attētio actualis ad
ſingulos minuit:qꝛ nō eſt ad eos niſi in cōi:ſed de
uotionē que eſt motus mētis in deū nō opꝫ minui.

Exēplū.nō minus deuote celebꝛat qs de oīb⁹ ſan-
ctis q̄ de vno ſancto.qꝛ ſi minus diſtincte attēdat
ad quēlibet:tm̄ attētio ad totā cōitatē ſufficit ad de
uotionē.nō tm̄ equalē ſed maiorē q̄ ſufficeret at-
tētio ad vnū eoꝝ:niſi foꝛte ad illum in quo eminē-
ter eſt illud qō eſt mā deuotionis ad oēs:qui eſt ſo
lus deus trinus.ſic qñ orat pꝛo multitudine ſiue
cōitate indigente:ut impetret ſibi bonū quo indi-
get maioꝛ cōpaſſio pōt haberi: ⁊ ita maius deſide
rium impetrādi illud quo indiget q̄ ſi pꝛo vno in-
digēte oraret: ⁊ ita nō minuit ibi deuotio lꝫ minua
tur attētio actualis ⁊ diſtincta.nō ergo minus bo
num tūc impetrat ſingulis ꝓpter diminutionē de
uotionis.ſed ꝓpter hoc ſolum ꝙ merito ſuo coꝛrñ
det aliqō bonū certū. ⁊ hoc in quocūq̄ eodem gra
du.ſ.credēdū illi cui ualet ſpāliſſime uel illis qbus
ualet gnāliſſime.uel etiā illi uel illis qb⁹ ualet me-
dio mō. ⁊ per ꝯñs in iſto tertio gradu in quo loqui
mur ſi eſt maioꝛ extēſio:eſt minoꝛ itēſio vnicuiq̄.
¶ Ad illa in ꝯ̃rium. Ad pmū de ſpū dico ꝙ ſpūs
etſi extēſiue non diuidat:tm̄ nūaliter ſpūs a ſpiritu
diſtinguit.ſunt enim ſinguloꝝ coꝛpoꝝ aīatoꝝ ſin
gule aīe: ⁊ ille hñt bonitatē nālem magis extēſiue
q̄ vna ex eis.immo equalētē bonitati magis intē
ſe ſm illud.7.tri.6.uel.24.plus aliqd ſunt duo ho
mines q̄ vnus hō. ⁊ per hoc diſtinguit pluralitas
in diuinis a pluralitate in creaturis.qꝛ plus aliqd
ſunt hic duo q̄ vnū.nō ſic ibi.vñ ſubdit . nō maioꝛ
eſt pater ⁊ filius ſimul q̄ ſolus pater:bonitates ēt
plures ſpirituū ſunt maioris ualoris: ⁊ ideo requi
rūt plura bona uel vnū maius bonū ꝓpter qō re-
tribuant.nō enim qui orādo meret viuificare vnū
moꝛtuū:eadē rōne eque meret viuificationē quo-
rūcūq̄ moꝛtuoꝝ.ita dico ꝙ bonū ſpūale cōicat ſi-
ne diuiſione quātitatiua:ſm extēſionē tm̄ cōicatur
cum diſtinctione.ſ.aliud alteri. ⁊ ita reqrit diſtinctū
meritū ꝓpter qō reddat: ⁊ hoc dico eq̄le intēſiue.
¶ Cōtra.ſaltē bonū ſpūale nō cōicat per ptes.er-
go ſi virtute huius miſſe debet bonū utriq̄ tanq̄
vnum totale pmiū.illud nō reddet per partes ſic
ſ.ꝙ pars dabit vni ⁊ pars alteri. ¶ Cōfirmat:qꝛ
qui ſpūm recipit totum ſpūm recipit . ergo ſimilr̄
qui aliqō bonū ſpūale recipit:recipit ipſum totum.
¶ Rꝫ° Aug^{ni}.6.de trini.8. In his que nō mole ma
gna ſunt idem eſt maius eē qō melius.duo v̄o bo-
na equalia ſunt meliora altero.ergo in eis eſt ma-
ioꝛ bonitas.maius aūt lꝫ nō poſſit actu diuidi.ta-
men habet plura parua ſibi equalia.ſicut lꝫ celum
non poſſet actu diuidi:tm̄ toti equant plura parua
q̄ medietati. ⁊ in illis paruis eſt diſtinctio. ⁊ pꝛo il
lo vno magno lꝫ in ſe indiuiſibili:tamen diuiſibili:
ul̄ magis diſtinguibili in equalētia.poſſent illa mt̄
ta reddi.ſic hic.tanto merito debet adequate tan-
tum bonum:illud in ſe diuidi non pōt.ſed tamen il
li equiualere poſſunt multa bona minoꝛa. ⁊ ita ipꝫ
pōt diuidi in ualore dum pꝛo ipſo diuerſa bona mi
noꝛa diſtincte reddant.non ergo illud bonum ſpi-
rituale realiter per ptes dat.ſed dat in multis bo-
nis minoꝛibus:que reſpectu illius boni habēt par
tialem ualorē. ¶ Ad cōfirmationē.ſi poſſibile eēt
eūdem ſpūm diſtribui multis in ualore : ſicut hic
eſt poſſibile de bono reddēdo virtute oꝛōnis:vni-
cuiq̄ minus bonum daret : ⁊ foꝛte etiam realiter
ſpūs minus cōicaret:ſi trāſcēderet ſuū ſuſceptiuū
ꝓpoꝛtionatū.ſicut foꝛte aīa nō eque viuificaret coꝛ
pus quātumcūq̄ creſceret.ſed paſſo ꝓpoꝛtionato

eque cōicat in ꝓpoſito receptiuū ꝓpoꝛtionatum
bono illi qō eſt reddēdum pꝛo merito eſt vna pſo-
na: ⁊ quod dat illi datur non per partes. ¶ Con-
tra exēpla iſta pꝛius poſita inſtat per alia exempla
qꝛ non eque poſſum poꝛtare duo eq̄lia ſicut vnū.
¶ Si dicat ꝙ in mouēdo localiter non eque pōt
agēs in plura ⁊ pauciora:tamen in alterādo pōt:
⁊ hoc quādo illa plura ſunt agenti eque appꝛoxi-
mata. Dico ꝙ aliqui motus ſunt tales qbus neceſ-
ſario totum ſimul ſm oēs ſui partes mouetur:hoc
eſt non pꝛius vna pars q̄ alia:ſicut eſt motus loca-
T.c.8. lis. ⁊ de hoc intelligit.5.meta^{cc}.cōtinuum eſt illud
cuius motus eſt vnus ſm ſe.vnus autem cuius in
diuiſibilis.indiuiſibilis autem ſm tēpus.ſi enī mo
ueret vna pars cōtinui:alia non mota:ſolueret cō
tinuitas. Alius eſt motus quo non eſt neceſſario
totum ſm oēs partes ſimul moueri : ut eſt altera-
tio. Mobile etiā aūt intelligit illud qō eſt adeq̄tū
virtuti mouētis uel agentis:ita.ſ.ꝙ non poſſet ſi-
mul mouere maius.aut aliqō mobile minus tali
adequato. Eſt ergo aliq̄ differētia inter motum lo-
calem ⁊ alios motus.qꝛ ſemꝑ totum cōtinuum ſꝫ
ſe totum eſt mobile adequatū mouēti:ita ꝙ nō ali
qua pars eius ſine alia eſt mobile adequatum. In
motu aūt alterationis aliq̄ pars ipſius mobilis po
teſt eſſe mobile adequatū mouēti tāte virtutis : ſic
ꝙ ſimul non mouebit niſi tāta pars. Sed utrobi-
q̄ immo in motu gnāliter:uerum eſt ꝙ ab iſto mo
uente nihil ſimul mouet niſi ſuum mobile adequa
tum.uel qō includit in illo. ⁊ dico incluſum in illo
realiter ſicut aliqd eius uel equalēter ſicut minus:
qō etiam nō eſt pars maioris pōt dici includi in eo
⁊ ſic illud qō pōt ſimul mouere illud mobile tanq̄
adequatū.non pōt ſimul aliud mobile maius mo-
uere:nec etiam cum iſto aliqō ali[illegible].pōt tamen ſi-
mul mouere duo mobilia:que ſimul iūcta nō exce
derēt mobile adequatū: ⁊ de talibus uerum eſt ꝙ
nō minus mouēt plura q̄ pauciora.qꝛ non minus
mouet mobile ſibi ſimplr̄ adequatū q̄ mobile mi
nus ipſo.qꝛ tūc illud non eēt omnino adequatū.in
telligo adequatū:non ſic ꝙ mouēs ſm totum co-
natum ſui poſſit illud mouere.ſed ſic ꝙ cum quan
tocūq̄ modico conatu pōt ipſum mouere:tale mo
bile oīno ſubiaceret tali mouēti: ⁊ mobile oīno ſub
iacere mouēti pōt dici ipſum mobile oīno adequa-
a.l. Talit. ri paſſiue ipſi agēti. Aliter celum ſm phm eſt mo-
a celi.t.c.71 bile adequatū intelligētie:que etſi nō poſſit moue-
⁊ alibi. re maius:tamē poſſet minus. ¶ Ad exēpla illa di
co ꝙ paſſi ꝓpoꝛtionati agēti poteſt quelibet pars
eque pfici:ita ſaltem ꝙ vna nō minus pficit ſi alia
pficiat q̄ ſi ſine illa pficeret.qꝛ enim totum eſt p[illegible]
mo ꝓpoꝛtionatum agēti:ideo pluralitas partium
que includunt in iſto toto non impedit pfectionē
actionis in oēs:ſicut nec in totū includēs eas.ſed
ſi vno paſſo ꝓpoꝛtionato adderet aliud paſſum:il
lud non opoꝛteret eque pfici ab agēte:ſicut ſi ſolū
recipet actionem agētis.hoc patet in illis exemplis
lux enim ⁊ ſonus ⁊ ſimilia quātum eſt de ſe multi
plicāt ſe ſperice . paſſum ergo ꝓpoꝛtionatum tali
agēti quantūcūq̄ ſit paruum cum tamen ſpericū
includit partes: ⁊ ille que ſunt partes eiuſdem ſpe
re circūſtantis lumen eque illuminabunt . hoc eſt
tm̄ illuminabit medium ſm vnam diametrū eiuſ
dem ſpere circa candelā ſicut ſm aliam.ſed ſi acci-
piat alia ſpera remotioꝛ a candela ambiēs pꝛimā
ſperam acceptā circa candelā:illa nō eque illumi-

nabitur ſicut pꝛima.qō ergo dicit ꝙ eque illumi-
nantur plura illuminabilia ſicut vnum:uerum eſt
quādo illa plura ſunt partes eiuſdē illuminabilis
adequati.puta quādo ſunt contēta in eadem ſpera
ſiue intra eādem ſperam reſpectu illuminantis ut
centri accipiēdam. In ꝓpoſito aūt duo illi pꝛo qui
bus oratur nō ſunt per ſe partes vnius [illegible] ſuſce
ptiuū adequatū boni reddendi virtute oꝛationis.
ſed utrūq̄ per ſe eſt ſuſceptiuum adequatū. ¶ Cō
tra.ꝙ ſecūda ſpera minus illuminat q̄ pꝛima:hoc
eſt qꝛ ſecūda eſt remotioꝛ a luce.nō aūt quia ſimul
cum ſecunda alia.ſ.pꝛima illuminat.imo ſecunda
nullum lumē reciperet niſi pma ſimul illuminare-
tur.ergo nō minus recipit hoc vnum paſſum:quia
aliud ſimul recipit:ſed qꝛ ipm̄ eſt remotius ab agē
te. In ꝓpoſito nō eſt talis remotio ſed tm̄ diſtinctio
recipiētiū. ¶ Reſpōdeo.duo mobilia poſſe eque
appꝛoximari eidem mouēti neceſſario ꝯcludit illa
mobilia partialia contēta.ſ.realiter uel equiualen-
ter in vno mobili adequato qō ſemꝑ eſt imaginare
ſpericum circa cētrum ipſius agentis: ⁊ que etiā
ſunt in eadem ſpera hoc eſt infra diſtātiam eiuſdē
axis illa eque mouentur ⁊ alia nō eque cum illis.
¶ Ad auctoritatem Hieronymi glo.ponit ibi du-
plicem reſponſionē.vna eſt referēs hec ad ipſū ce
lebꝛātem.ut ſit ſenſus.nihil minus accipit ſupple
pꝛo ipſo celebꝛante.qꝛ ſiue pꝛo vno ſiue pꝛo multis
dicatur:ſemꝑ ualet ſpecialiſſime celebꝛanti. ⁊ eq̄li
ter quādo eſt eque diſpoſitus. ⁊ eque oꝛdinate fa-
cit hoc qō facit:hoc eſt eque celebꝛatur pꝛo multis
quādo pꝛo multis: ⁊ pꝛo vno quādo pꝛo vno. Alia
reſponſio glo.eſt ibi referēs ad caſum in quo loqui
tur:ꝙ.ſ.nō minus ualet vna miſſa dicta pꝛo cētū
animabus coꝛdis hilaritate.q̄ ſi pꝛo quolibet vno
diceret cum anxietate. Pꝛemittit enim ibi ſic. Me
lioꝛ eſt.5.pſ.decantatio cum coꝛdis puritate ac ſe-
renitate ⁊ etiam ſpūali hilaritate.q̄ totius pſalte-
rij modulatio cum coꝛdis anxietate ac triſtitia. Et
tunc ſubditur illud qō adducendū eſt.cū ergo pꝛo
centum ⁊c. ⁊ hoc 2^{m} fuit foꝛte ſpāliter ſm intētio-
nem beati Hieronymi uolētis loqui ad conſolatio
nem monachoꝝ:ꝙ ſi pꝛo multis tenerent orare:
tamē nō opoꝛtet tot pſalmos legere.qꝛ uergeret in
faſtidiū.ſed melius ſatiſfit illis ſi pꝛo eis dicantur
pauciores ⁊ cum hilaritate.melius etiā ualet dicē
ti ſi pōt ſtare cum obligatione eius.

De ſecundo articulo pncipali tria ſunt
videnda.pꝛimo ſi in pote-
ſtate ſacerdotis ſit applicare certe pſone bonū qō
debetur ecclīe uel alicui in eccleſia virtute ſacrifi-
cij.2° ſi ſacerdos pōt illud bonum applicare pꝛo li
bito uolūtatis ſue.3° ſi ualet iſti eque quādo appli
catur ſibi ⁊ alijs ſicut ſi ſibi ſoli applicaret. ¶ De
pꝛimo videt ꝙ nō:qꝛ inſtrumētum nō habet virtu
tem applicādi actionem uel effectum actionis.agē
tis enim pꝛincipalis eſt applicare virtutē ⁊ actio-
nem.nunc aūt ſacerdos quātum ad virtutem ſacri
ficij eſt mere inſtrumentū.qꝛ oꝛganum inanimatū.
lꝫ enim ſit oꝛganum viuum quantū ad meritū p-
ſonale in celebꝛando.qꝛ ſic mereri eſt eius inquan
tū in ſe viuit vita gratie.tamē quantū ad illud bo
num qō debetur virtute ſacrificij.eſt oꝛganum pꝛe
ciſe rōne oꝛdinis. ⁊ eque ꝓuenit effectus iſte virtu
te ſacrificij.etiam ſi miniſter in ſe nō viuat vita gra
tie.ergo ⁊c. ¶ Secundo ſic.bonum qō nō debet
iſti nō habet iſte ius alij aſſignandi uel applicādi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſed bonum qd̄ debetur virtute ſacrificij nō debetur
ſacerdoti inquantū celebrās: ſed tn̄ ipſe eſt nun-
cius offerēs petitionem eccleſie: ⁊ bonū qd̄ vtute
ſacrificij debetur nō ſibi debet. qꝛ eadē eſſet vtuſ ſa
crificij ſi ipſe eſſet in mortali pctō. ¶ Dico tn̄ ꝙ in
poteſtate ſacerdotis celebrantis eſt aliquo mō ap-
plicare virtutem ſacrificij. qd̄ ꝓbatur duplici aucto
109. ritate Auguſtini in ench. 89. uel. 77. Nō eſt negā
dum defunctoꝝ aīas releuari cū pro illis ſacrificiū
mediatoris offertur. ergo offerēs pōt applicare il-
lis ſacrificium: ⁊ ille per hoc potuerunt releuari.
¶ Idē in ſermone de cathedra ſancti petri. Oſtē
dam inquit qua rōne aīas defunctoꝝ iuuare poſ-
ſunt. adhibeant pro eis ſanctoꝝ preces: ⁊ ſacerdo-
tali eos ꝓſecutione dn̄o cōmendent. Iuuantur er-
go anime per hoc ꝙ ſacerdos pro eis applicat vir
tutem ſacrificij. Ad hoc eſt congruētia vna: qꝛ ubi
in domo aliqua aliqd̄ bonum eſt diſtribuēdum di-
uerſis ſm coꝝ exigētiam uel indigētiam. rōnabile
eſt ꝙ dn̄s domus nō imediate ſingulis diſtribuat.
ſed talis diſtributio alicui uel aliquibꝰ certis mini-
ſtris in domo cōmittatur. Ita videmuſ regulariter
in familijs ordinatis. eque ergo uł magiſ debet ita
eſſe in domo dei que eſt eccleſia: ꝙ bonum ibi vir-
tute ſacrificij cōmunicandū: nō ſolum deus diſtri-
buat ſed aliquis miniſter in eccleſia. nulla aūt ma-
gis conuenire pōt in eccleſia q̄ꝫ ſacerdoti ſacrificiū
offerenti. cui ſicut conuenit determinare intentio-
nem ſuam pro quo ſpecialiter offerat. ſic cōuenit ſi
bi diſpenſatorie uł diſpoſitiue determinare cui vir
tute ſacrificij bonū qd̄ impetrat reddatur. ¶ Ad
illa que ꝓbant: ꝙ nullo mō ꝯueniat ſacerdoti ap-
plicare virtutē ſacrificij. ¶ Ad primum dico ꝙ lꝫ
bonum qd̄ impetrat virtute ſacrificij nō impetret
virtute meriti ꝑſonalis ſacerdotis. ſed virtute me-
riti eccleſie in cuius ꝑſona fit oblatio: ⁊ ob cuius
grām oblatio acceptatur. ⁊ ideo quo ad hoc. ſ. tale
bonum ſic interpretādum ſacerdos lꝫ ſit mere or-
ganum. tamē rōne ordinis habet gradum notabi-
lem in eccleſia: ꝓpter quē ſibi conuenit offerre ⁊
oblationis virtutem determinare. ⁊ in hoc non eſt
precise organum ſed miniſter ⁊ diſpēſator. ¶ Ad
2^m dico ꝙ ſi bonum reddendū virtute ſacrificij nō
debeatur ſacerdoti pro ſe: debet tamen eccleſie ſm
eius diſtributionē. qꝛ ipſe ex ordine ſuo eſt nūcius
ſponſe ad ſponſum offerēs petitiones ſpecialit pro
determinatis ꝑſonis: ⁊ ita diſpenſatorie uel diſpo-
ſitiue determinans eis illud qd̄ pro talibus petitio
nibus reddetur. ¶ De ſecūdo in iſto articulo ſcilꝫ
an poſſit pro libito diſtribuere bonū debitum vir
tute ſacrificij. ita. ſ. ꝙ hoc bonum ſpecialiter redda
tur illi cui ipſe ſpecialiter applicat virtutē ſacrificij
diceret ꝙ nō. ſed ad hoc ꝙ applicatio ſua habeat
effectū oportet ꝙ eam faciat ſm beneplacitū dei.
qꝛ ipſe ſolus eſt dator illius boni: ⁊ ſm ſuum pro-
prium beneplacitū. nō ergo dabit illi cui ſacerdos
applicat. niſi ſacerdos in applicando conformet ſe
uoluntati datoris. ¶ Contra hoc. nullam videt il
le habere auctoritatē applicandi uel aſſignādi ali
quod bonū alicui. cuius applicatio nunq̄ꝫ tenebit
niſi fiat ſm uoluntatē alterius de qua iſte regulari
ter nō pōt habere certitudinem. ſed ſacerdos cele-
brans nō pōt habere certitudinem determinatam
de uoluntate diuina cui uelit dare bonum redden
dum virtute ſacrificij. qꝛ nec regulariter hoc deus
reuelat in ſpeciali nec ex ſcriptura habet doctrina

de hoc niſi multum remota ⁊ vniuerſalis que nō
ſufficit ad ſciendum uoluntatem diuinam in ſpe-
ciali reſpectu huius perſone uel illius. ergo ſi nū-
q̄ꝫ applicatio facta per ſacerdotē haberet effectū
niſi eſſet facta ſm beneplacitum diuinum: ſeque-
retur ꝙ ſacerdos nullam haberet auctoritatē ap-
plicandi virtutem ſacrificij niſi multum in vniuer-
ſali. ¶ Poteſt ergo dici ꝙ ubi habet doctrina cer
ta de applicatione ibi eſt ſic facienda. ita ſcilicet ꝙ
ſi contrarium fiat forte nec ei cui applicatur ualet.
⁊ applicanti nocet. quia peccat. cum autem oratio
poſſit (ut dictū fuit in principio primi articuli) ali
cui tripliciter applicari. ſcilicet ſpecialiſſime gene-
raliſſime ⁊ modo medio inter iſta ſcilicet ſpeciali-
ter lꝫ non ſpecialiſſime. prima autem applicatio de
terminata eſt. quia ſemper fit ipſi oranti. Secūda
etiam determinata eſt. quia ſemper fit toti eccleſie.
⁊ has duas determinationes facit regula charita
tis que debet eſſe potiſſime ad ſeipſum ⁊ generali-
ter ad omnem proximum. Tertia applicatio ſcili-
cet media aliquando videtur determinata eſſe ex
inſtitutione ſiue ordinatione eccleſie que in diuer-
ſis parrochijs inſtituit diuerſos ſacerdotes parro
chiales qui tenentur officiare eccleſias ⁊ celebra-
re ſpecialiter pro ſuis parrochianiſ: conſimiliter in
diuerſis collegijs partialibus ſunt diuerſi ſacerdo
tes inſtituti ad offerendum ſacrificium altaris ⁊
ſpecialius ſemper pro illis qui ſunt in tali collegio.
de hoc poteſt accipi illud. 7. queſtione ꝑma ⁊ quo-
tatur Hieronymus ad ruſticū monachum. in api-
bus princeps vnus eſt. grues ſequuntur vnam.
Roma autem condita duos fratres reges ſimul
habere non potuit. ⁊ ſequitur. ſinguli eccleſiarum
epiſcopi. ſinguli archidiaconi: ⁊ omnis eccleſiaſti-
cus ordo ſuis rectoribus regitur. hec ille. Nec tn̄
requiruntur rectores in eccleſia ad correctionem
faciendam: ſed ad reconciliationem faciendā pec
catorum per orationes eccleſie ⁊ hoſtiam ſalubrē.
Similiter videtur determinari applicatio ex iuſti-
tia. ⁊ hoc illis qui prouident uel prouiderunt mi-
niſtris de neceſſaria ſuſtentatione. hoc modo mul-
ti dotauerunt monaſteria ⁊ eccleſias ſolēnes col-
legiatas uel minores eccleſias ad hoc ut miniſtri
in talibus eccleſijs tenerentur celebrare pro illis ⁊
pro illis pro quibus ipſi intendebant eos obliga-
re. ⁊ eſt obligatio rationabilis ut qui recipit elemo
ſynas temporales refundat pro eis ſuffragium ſpi
rituale orationis ⁊ oblationis. ſicut de temporali
beneficio refundendo pro ſpirituali beneficio pre-
dicationis. ait apoſtolus. i. ad Corinth. 9. Si nos
uobis ſpiritualia ſeminamus magnum eſt ſi car-
nalia ueſtra metamus: quaſi diceret non. Ex quo
ergo licitum eſt imo rationabile ꝙ elemoſyna re-
quirat orationem. illi qui cū elemoſyna ſua impo-
nit obligationem orandi pro ſe rationabiliter fa-
cit. ⁊ ita iſta elemoſyna ad quēcunq̄ꝫ ſuccedentem
ſemper tranſit cum onere ſibi impoſito. nullus ta-
men preſumitur ſe ⁊ ſuū collegium ſic alicui obli
gare ꝙ non poſſet de cetero alteri aliqua ſuffra-
gia committere uel promittere. ⁊ ita preſumitur
obligatio fieri ſm intentionem obligantis preciſe:
tamen ſecundum notulam lꝫ non ſit hec obliga-
tio promiſſoria. Iſti quorum orationes ⁊ oblatio-
nes ſunt ſic determinate certis perſonis non poſ-
ſunt eas pro libito alijs applicare. quia facerent in
iuſtitiam ſubtrahendo debitū illis qbus iam ſunt

obligati. ⁊ intelligo ſi applicarēt alijs ita ſpecialit
ſicut ipſis. ⁊ hoc alijs qbus nō eque obligant. Si
qdē illa applicatio medio mō pōt habere multos
gradus. Exempli gratia ponātur tres. ⁊ ſemp ipſa
pluſ ualet illi cui fit in priori gradu. puta ſiquiſ ſic
intēdat ꝙ quātum pōt oblatio ualere alicui alij ab
offerente tn̄ ualeat ipſi. a. ⁊ tunc poſt ipm̄. a. quā-
tum ualere pōt alicui alteri ualeat ipſi. b. ⁊ poſt. b.
ipſi. c. ⁊ hoc ſiue per. a. intelligat vna ſola ꝑſona ſi
ue multe pro qbus vult in eodē gradu orare. Eſto
igit ꝙ ex ordine eccleſie uel ex bn̄ficio recepto te-
netur quis offerre medio mō. ⁊ hoc in primo gra-
du pro vno: nō preiudicat tn̄ illi ſi medio mō in 2°
gradu offerat uel applicet virtutē oblationis alij ⁊
in 3° gradu 3°. ⁊ ſic de qbuſcūq̄ꝫ gradibꝰ. qꝛ nunq̄ꝫ
applicatio facta in gradu poſteriori ſubtrahit ali-
quid illi cui facta eſt in gradu priori. ¶ Cui aūt fie
ri debet applicatio ⁊ in quo gradu dubium eſt. an
ſcilꝫ curatus debeat prius applicare oblationē ſuo
parrochiano q̄ꝫ patri uel matri. Videt enim ꝙ de
lege nature obligat parētibus. ⁊ illi legi ꝑiudicare
nō pōt poſitiua obligatio: nec quiſq̄ꝫ recipiēs obli-
gationem debet uelle ſibi ſacerdotē obligari cōtra
rectum ordinē legis nature. ⁊ ita interpretandum
eſt ꝙ nunq̄ꝫ uoluit ſacerdotē ſibi ſic obligari quin
poſſet libere reddere ſemꝑ patri ⁊ matri illud in q
eisꝰ tenet. ¶ Sed ꝯtra. pater ⁊ mater ſi ſint parro
chiani alterius ſacerdotis habēt eum obligatū ad
orandum pro ſe ſicut pro ſubditis. ⁊ videt ꝙ obli
gatio iſta ſpūalis filiationis preualeat quantū ad
efficaciā. ¶ Alij aūt ſunt ſacerdotes in eccłia nō
habētes curam nec etiam capellaniā uel prebēdā
rōne cuius ſ. coꝝ oblatio applicata certe perſone
uel certis ꝑſonis ⁊ tales magis poſſunt libere pro
ſuo beneplacito applicare: debēt tn̄ applicationem
ſuam ꝯformare beneplacito ſummi ſacerdotiſ quā
tum poſſunt de illo ueriſilr̄ conijcere uel ꝯcipe: qd̄
difficile q̄nq̄ꝫ eſt ꝑcipere in ſpāli de hac ꝑſona uł il
la. ꝓbabilius aūt concipit magis in cōmuni puta
parētibus bn̄factoribus principibꝰ ⁊ prelatis iux
ta illud apłi pª ad Thim. 2. c. Obſecro ergo p̄ ⁊c̄.
pro mortuis etiā iuxta illud. 2. Machabe. 12. San
cta ergo ⁊ ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exo
rare. Et adhuc ſiſtendo etiā ſic in cōmuni dubiū
eſt quibꝰ debet offerens medio modo applicare ſa
crificium. ⁊ hoc in gradu priori ⁊ quibꝰ in gradu
poſteriori. nam in aliquibꝰ eſt maior indigentia ſi-
cut in mortuis qui non poſſunt pro ſe mereri q̄ꝫ in
viuis. ⁊ in peccatoribꝰ q̄ꝫ in iuſtis qui per grāꝫ ꝓ-
priam: quā habēt poſſunt mereri: non ſic pecca-
tores. ⁊ magis indigēti videt iuſtum prius ſubueni
re. tn̄ ex alia parte videt maior utilitas. utilius eſt
enim viatori grām augeri ⁊ ex ꝯſi merita q̄ꝫ mor
tuo ſolam penā remitti: ubi nō augeẗ grā nec cre-
ſcunt merita. videt etiam quis magis obligatꝰ fra
tri ſuo exiſtēti in charitate q̄ꝫ pctōri qui nec deum
diligit nec a deo diligit ſicut iuſtus. ⁊ debeo magiſ
diligere eum quē deus diligit ⁊ qui deū diligit q̄ꝫ
illum qui ꝯrio mō ſe habet. Tutius ergo videt ap
plicationē facere gn̄alem talem. digneris dn̄e obla
tionem iſtam ſpāliter acceptare pro illis pro quibꝰ
noſti me teneri ſpāliter offerre. ⁊ in illo gradu in q
noſti me teneri pro eis. Et ſi in ſpāli determinetur
ad aliquē uel aliquos tutius eſt ꝙ fiat ſic ſub con-
ditiōe. ſi tibi placet. ¶ De tertio in iſto articulo di-
cī pōt ſicut in precedēti articulo. ꝙ. ſ. miſſa nō tātū

ualet virtute ſacrificij applicata pluribus in eodē
gradu ſicut ſi vni ſoli applicaret. hoc declarat ſimi
li rōne qua prius. qꝛ bonum qd̄ debet virtute ſacri
ficij corrn̄det ſm plenam iuſtitiam alicui merito in
eccłia. illud meritum eſt finitum ⁊ certi gradus. er
go ſibi ſm iuſtitiam plenā adequate corrn̄det bo-
num certi gradus reddēdum. ita ꝙ nihil reddetur
virtute ſacrificij niſi illud uel incluſum in illo. ergo
ſi totum illud reddat iſti nihil virtute ſacrificij red
detur illi: qꝛ qd̄ daretur illi nec eſt iſtud bonum qd̄
datur iſti. nec icludit in illo ut aliqd eius. ⁊ per cō
ſequens ex oppoſito cōſequētis ſi virtute ſacrificij
aliqd̄ bonum detur illi. nō totum datur iſti qd̄ de-
betur virtute ſacrificij daretur aūt ei totum in me-
dio gradu ſi ſibi ſoli ſpāliter applicaret. ergo ⁊c̄.
Iſta ratio poſſet habere inſtantias que poſite ſunt
in primo articulo. ⁊ cōſimiliter ſoluerent. Sed hic
eſt quoddā dubiū ſpāle. nam ibi patet cui merito
finito debet corrn̄dere bonum reddēdum. qꝛ meri-
to ꝑſonali celebrātis. non ita patet hic cui merito
correſpōdet bonum reddēdū virtute ſacrificij. Et
dici pōt ꝙ non correſpondet preciſe bono contēto
in eucharistia. illud quidē bonum equale eſt quā-
do eucharistia ſeruat in pixide. ⁊ tn̄ nō tunc eque
ualet eccłie ſicut quādo offert in miſſa. ⁊ ſiue hic
indiſtincte dicatur oblatio eucharistie ſiue ſit con-
ſecratio ſiue perceptio ſiue oblatio uel operatio ali
qua ſacerdotis in ꝑſona eccleſie. ultra ergo bonū
contētum in eucharistia requirit oblatio euchari-
ſtie. iſta nō eſt accepta niſi ſit offerētis accepti. Iux
ta illud Geñ. 4. reſpexit deus ad Abel ⁊ ad mune
ra eius. prius ad Abel q̄ꝫ ad munera. Et iuxta il-
lud Luce. 21. Vidua hec paupcula plus q̄ꝫ oēs mi
ſit. qꝛ ex uoluntate magis accepta. ⁊ Greg. omeł.
ſup illud Math. 4. Ambulans Ieſus ⁊c̄. nec pē-
ſat deus quantum in eius ſacrificio. ſed ex quanto
deferatur affectu. Unde ſi iudeus obtuliſſet patri
chriſtū uolentē uel nō uolētem nō fuiſſet iſta obla
tio ita accepta a patre. ſicut quādo chriſtus ſponte
ſe obtulit. imo nō fuiſſet accepta iuxta illud eccle-
ſiaſtici. 34. Qui offert ſacrificium ex ſuba paupe-
ris quaſi qui victimat filium in conſpectu pr̄is. Ex
iſtis patet ꝙ ſicut eucharistia non preciſe rōne rei
contēte plene acceptatur. ſed oportet ꝙ ſit oblata
ſic nec plene acceptatur oblata niſi rōne bone uo-
luntatis alicuius offerentis. non autē preciſe rōne
ipſius uoluntatis celebrātis. quia hoc pertinet ad
meritum ꝑſonale non ad virtutē ſacrificij. nec ime
diate ratione uolūtatis ipſius chriſti offerentis. qꝛ
chriſtus ⁊ ſi hic offeratur ut contētus in ſacrificio
non tamē hic imediate offert ſacrificium. iuxta il-
lud Hebre. 9. Neq̄ꝫ ut ſepe offerat ſemetipſū. ⁊ ibi
dem. chriſtus ſemel oblatus eſt ſupple a ſeipſo of-
ferente. alioquin videret ꝙ vnius miſſe celebratio
equiualeret paſſioni chriſti. ſi idem eſſet offerens
imediate ⁊ oblatus. certum eſt autē ꝙ miſſa non
equiualet paſſioni chriſti: lꝫ ſpecialius ualeat pro
quanto ibi eſt ſpecialior cōmemoratio oblationis
quā chriſtuſ obtulit in cruce. Iuxta illud Luce. 22.
⁊ prima ad Corinth. Hoc facite in meam cōmemo Cap. ii.
rationem. qꝛ fit miſſa tam repreſentando illā obla
tionem in cruce. q̄ꝫ per eam obſecrādo: ut. ſ. per eā
deus acceptet ſacrificium eccłie. obſecratio etiam
cōmuniter fit per aliqd magis acceptū ei qui roga
tur q̄ꝫ ſit ſibi ſupplicatio obſecrantis. pꝫ in exēplis
cōmuniter. Si enim ſupplico ut per ſalutē uel pro

Universidad de Deusto Biblioteca

ſalute aie patris hoc mihi facias.ſuppono tibi ma-
gis acceptam eſſe ſalutē ei⁹ q̄ȝ ſupplicationē meā.
vnde ꝓpter illam acceptā uolo ſupplicationē meā
p̄ poſte⁹.t. c.5. acceptari.⁊ ꝓpter qđ vnūqđq ⁊ illud magis. Sic
ergo pȝ q euchariſtia oblata acceptaꝛ nō rōne uo
luntatis chriſti ut imediate offerentis.rōne ḡ uolū
tatis eccle gñalis.illa aūt habet rōnem meriti fini
tam. Et eſto q acceptareꝛ rōne uolūtatis Chriſti
ut offerentis hoc eſt inſtituētis oblationē ⁊ dantis
ſibi ualorē ⁊ acceptationē.tū non equiualeret nec
acceptareꝛ ſicut paſſio chriſti.⁊ ita eſſet meritū fi-
nitum:cui corrñdet bonū debituȝ virtute ſacrificij.
¶ Sed cum accepteꝛ rōne uolūtatis gñalis eccle
ſie:nunqd ſimul ecc'ie triumphātis ⁊ militantis.
nō videꝛ:imo iſtud ſacrificium eſt ꝓpriū ecc'ie mi
litanti.ſicut ⁊ ſacrm in quo eſt ſacrificiū. ¶ Cōtra.
ſi eſt ſolius ecc'ie militantis.ergo ſi nullus viator
eſſet in gr̄a virtus ſacrificij eēt nulla. Et ſi vnus ſo
lus eēt in gr̄a equareꝛ merito pſonali illi⁹. Qualiē
etiam mō ad meritū iſtud ꝯcurrit mot⁹ illi⁹ qui ni-
hil cogitat de oblatiōe:cuiuſmodi eſt ali⁹ a celebrā
te nec aſſiſtens ibi. Dici pōt q eſt in eo mot⁹ v̄tua
lis.uel faltē hitualis qui vult deū acceptare preces
ecc'ie. Propter iſta argumēta dici pōt ſicut dicitur
rñdendo ad arg^m principale huius qōnis in fine.
Additio ¶ Scōo diciꝛ q iſtud meritum eſt ad meritū paſ-
ſionis chriſti nō q nūc chriſtus mereaꝛ.ſed qꝛ qñ
paſſus eſt meruit q iſtud meritū eſſet ad merituȝ
illud applicabile.3º dico pro p̄ instantia q nunq̄
erit eccl'ia militans ſine aliquo qui ſit in charitate
ex ordinatione dei iuxta illō dictū chriſti Luce.22.
aliorum Ego rogaui pro te petre ut nō deficiat fides tua.

De tertio ar^lo principali dico q ſacerdoſ
pōt teneri ad dicendū miſſam
pro iſto duplr.vno mō ex liberali ꝓmiſſione.alio
mō ex ſtricta obligatione.nec intelligo ſtrictā obli
gationeȝ per ꝯuentionē legalē ſiue per cōmutatio
nem ſpūalis ut orōnis pro tpali ut elemoſyna que
data eſt:qꝛ illa videꝛ ſymoniaca. Nec ualet dicere
q ſacerdos cōmutaret pro aliquo tpali ſuuȝ labo-
rem corporalē:qꝛ nō eſt ueriſimile q aliquis ueliet
ſibi tātū dare pro labore corpali in illo actu. Sed
elemoſyna liberalr offerꝛ cū mēdicatione orōnis.
⁊ recipiēs elemoſynā tenetur ſm iuſtitiā exaudire
mendicantē orōnē ſuam.⁊ tunc ſm iuſtitiā libera
liter.tū.ſ.ſine ꝯuentione ⁊ cōmutatione obligat ſe
ad orandū pro benefactore.uel ſi eſt coītas aliqua
prelatus ei⁹ ſe pro tota obligat uel ipſam totā obli
gat uel ipſa tota ſe totā obligat.⁊ quelibet iſtaruȝ
obligationū pōt eſſe ſtricta.lȝ nō ſit ſm cōmutatio
nem hui⁹ pro illo.ſm iſtud intelligēda ſunt multa
que dicunꝛ in qōne ⁊ qōnis ſol'one.ſi primo mō te
neatur in poteſtate ꝓmittentis fuit tantū ꝓmittere
quātū uoluit ⁊ ad tātū ſe obligauit ⁊ nō plus. Si
tū iſte intellectus poſſit ſine mēdacio ſtare cuȝ uer
Sup v̄bo i telligentiā. bisque habenꝛ extra de ſpōſalib⁹. Ex litteris ubi
glo.in fine dicit ſm ꝓmiſſioneȝ ſit interpretatio.qꝛ
liberū fuit ⁊ licitū ſtipulatori uerba late ꝯcipere.ff.
de v̄bo.oblig.qcqd.⁊ tunc ſi reddat ſicut intēdebat
in ꝓmittendo ſoluit debitū. Si aūt teneatur 2º mō
ſcilȝ ex ſtricta obligatione alia ⁊ alia facta illi ⁊ iſti
de dicēdo miſſam pro eo.pōt dici tūc q dicēdo pro
ambobus ſimul nō ſoluit debitū:diſtinguendo tū
de uerbis obligationis pōt dici q aut ſunt certa ⁊
ſimplr determinata ad vnuȝ intellectū.puta ſi obli
get ſe ad dicendū miſſam pro iſto vna cū alijs pro

quib⁹ tenetur.uel ſi ex alia parte obliget ſe ad dicē
dum miſſam pro iſto ita ſpāliter ſicut pōt ſacerdoſ
ſpecialius pro alio a ſe celebrare:hoc eſt quantum
pōt ⁊ meritū pſonale ⁊ etiam virtute ſacrificij ali-
cui alij ſpālius applicare.⁊ in iſto caſu qñ.ſ.obliga
tio eſt determinata ad certū intellectū:pȝ q ſatiſfa
cit ſi ſm illū intellectū ſatiſfacit.⁊ aliter nō. Aliqñ
aūt uerba obligationis poſſunt hēre diuerſos itel
lectus ita q poſſunt intelligi ſtrictius ⁊ min⁹ ſtri
cte.puta ſi dicam ſic.dicā pro te vnā miſſam.uł ad
huc gñali⁹ ſic celebrabo pro te. ¶ Et i iſto caſu ut
videꝛ uerba accipiēda ſunt ſm intētione obligan-
tis:qđ pbatur per illud extra de iureiurando.ue-
niens.ubi dī de quodā.a.q cū graues inimicitias
incurriſſet illi qui partis utriuſq amatores extite
rant ſuggeſſerūt predicto.a.q in ſatiſfactionē ini-
micitiaꝝ iuraret quottidiaȝ obedire mādato. Cūq
ille nō credens ſe tale qd cōmiſiſſe ꝑ qđ ſic aliqđ
graue debeꝛ iponi iuramentū illō ſub tali ꝯfidētia
pſtitiſſet.ipſi ſibi ſub iuramēti debito pcepertit.ut
nunq curiā ducis intraret niſi cuȝ eos per edictū
ipſi⁹ gñalr ad curiā uocarent.⁊ iſra. ¶ Uerū qꝛ
ille qui dicti ducis eſt ꝯſiliarius nequaq ſic iuraſ
ſet ſi mandatū illud ſibi ꝯtrium preſciuiſſet.nouerī
tis nos mandaſſe patriarche tali ut ſi mandatum
priori iuramēto licite facto repugnet ipm auctē no
ſtra denunciar nō ſeruandū.vult q papa q illō iu
ramentū nō ſeruet qñ ſibi virtute iuramenti ipoſi-
tū eſt aliqd tam difficile q̄le nō credidit iponēdū.
⁊ ita nō videꝛ teneri niſi in alijs faciliorib⁹ de qb⁹
intellexit.lȝ illi quib⁹ iurauit intēderunt obligare
eum ad illud difficile:qđ poſtea virtute iuramenti
ipoſuerūt. ¶ P̄.extra de ſpōſali.ex litteris.ibi glo
ſa puta eum ſit ite ꝓtatio qui pactū appoſuit qui
debuit legē aptius appone.ff.de pac.ueterib⁹. Si
ḡ ille cui ali⁹ obligat nō ita determinat vba ut ſint
cīno certa ad intētionē ſuā ſibi iputet:qꝛ obligans
nō videꝛ ſe uelle obligare niſi ad illud min⁹ qđ pōt
ſtare cū uerbis. ¶ Sed videꝛ q uerba obligatio-
nis ſunt accipiēda ſm intellm quem hēt ille cui ſit
obligatio.22.q.5.quacūq. Quacūq arte uerborū
quis iuret.de⁹ ita accipit ſicut ille cui iuraſ itelligit
⁊ quotatur ibi Iſido.2º ſentē. Et ibidē.c.pri.ecce.
⁊ quotaſ Aug⁹ in ſermone quodā.qui per lapidē
iurat falſum periurus eſt.ſi tu illud ſcīn nō puteſ
ſcīn putat ille cui iuras.nō eni tibi aūt lapidi.ſȝ p
ximo iuras. ¶ R̄ᵒ ad hoc dubiū videꝛ hēri extra
de ſpon.ex lrīs. Ubi dī ſi aliter nō itellexerit qđ al
ter ꝓpoſuit ad cōem uerbi intelligentiaȝ recurraſ
⁊ ꝓgat uterq vba plata in ſenſu illo retinere quē
ſolent recte intelligib⁹ gñare. Et glo.ibi adducit il
lud.ff.de ſupellectili legata.lege labeo. Nō ex opi
nionib⁹ ſingulo ſed ex cōi uſu noīa ſunt itelligen
da. ¶ Sed querere que eſt coīs itelligētia hnda de
talib⁹ uerbis.videꝛ q obligās diſtricte ſacerdotes
ad celebrādū pro ſe.intēdit obligare eū ad illō qđ
eſt ſibi utili⁹:dum tū illū ad illō liceat ipm obliga-
re.nunc aūt q maximum bonum qđ debeꝛ virtu-
te meriti pſonalis ⁊ etiam virtute ſacrificij.medio
modo alicui applicandū totum reddat iſti.et iſti
utilius q nō totum reddat.⁊ hoc licet.qꝛ non
eſt ꝯtra charitatē q vnuſqſq bonū ſpūale ſibi p-
curet quantū pōt ſine preiudicio alterius:ḡ iſte ſi
intendit ſacerdotē obligare q.ſ.totum illud bonū
ſibi debeaꝛ.non aūt ſibi deberet totū ſi ſimul pro
altero celebraret ſicut declaratū eſt in primo arti-

In uerbo ꝓpoſuit.

culo quantū ad illud qđ debetur merito pſonalꝛ.⁊
in 2º articulo quātum ad illud qđ debetur virtute
ſacrificij. Si ita eſſet tunc celebrās pro duob⁹ non
ſolueret debitū iſti. ¶ Ad illa que pbant uerba in
telligenda eſſe ſm intentioneȝ ꝓmittentis. ¶ Ad
primum preſumiꝛ q nullus vult ſe obligare ad il-
licitum:⁊ hoc preſumēdum eſt quandocūq non
apparet expreſſe q obligatio ſit ad illicitum.nunc
aūt obligationem prius licite factam uelle auctori
tate ꝓpria reuocare eſt illicitum.ergo preſumēduȝ
eſt q nullus in aliqua obligatione poſteriori hoc
uelit.⁊ hoc quādo uerba obligationis ſequētis nō
expreſſe ſonant reuocationē precedētis.uerba iſta
generalia.iuro ſtare mandato ueſtro.in intellectu
quē important videtur illicita:nec expreſſe ſonant
talem reuocationem obligationis precedētis. Si
ergo virtute iuramēti talis imponatur ſibi q non
ſeruet obligationē priorem.recte interpretandum
eſt q iuramētum ſuuȝ ad iſtud nō obligauit. Sic
eſt in caſu de quo arguis.qꝛ iſte.a.obligat⁹ fuit du
ci ut cōſiliarius.⁊ per conſequēs per iuramētum
qđ fecit ciuibus pro pace eoꝝ habenda nullo mo-
do intelligēdum erat obligare eum ad recedēdum
ab obligatione facta duci. Et breuiter ſi hoc in ſpe
ciali fuiſſet ſibi ꝓpoſitum ad iurandum nullo mō
liceret ſibi iurare.⁊ ſi iuraret periuraret.⁊ tenetur
in hoc nō ſeruare iuramētum:ſed obligationē prio
rem.quando ergo iſtud in ſpeciali nō iurat ſed ali
quod iuramētum generale licitum.nullo modo in
telligitur in illo iſtud illicitum includi.nō ergo pa-
pa h̄ mandauit eum abſolui a iuramēto.ſed denū-
ciari iuramentum 2^m priori iuramento licite facto
repugnare uel eſſe repugnans ⁊ ideo nō eſſe ſeruā
dum. Intelligo repugnans nō ſm formaȝ iuramē
ti.qꝛ generale fuit ⁊ de ſolum licitis intelligēduȝ.
ſed repugnans quātum ad illud ad qđ ipſi uolue-
rint iuramētum applicare.quod.ſ.virtute iuramē-
ti impoſuerunt:⁊ ideo quo ad hoc ſpecialiter non
eſt obſeruāduȝ. Si tamē aliud impoſuiſſent quod
nō repugnaret iuſtitie ad illud fuiſſet virtute iura
menti preſtiti tanq̄ ſimplr liciti ⁊ in tali caſu licite
obligatus. ¶ Ad 2^m etſi videaꝛ q obligans ita ue
lit ſe ad modicum obligare ſicut pōt ſtare cum uer
bis que acceptat ille cui ſit obligatio:⁊ ideo ita mo
dicuȝ ſoluere ſufficit:tamē neceſſario ſit obligatio
ſm cōmunē uerboꝝ intelligētiam quādo alter al
Dē.tot. terum plane non intellexit. ¶ Sed nunqd in caſu
aliquo ſpeciali ſatiſfacit iſte qui tenetur ad vnā miſ
ſam pro eo ſi celebrat ſimul pro eo ⁊ alio? ¶ Diciꝛ
q ſic.qꝛ rōnabilis ꝯſuetudo interpretaꝛ obligatio
nem generalē.nunc aūt rōnabilis ꝯſuetudo eſt.q
anniuerſaria celebrenꝛ in illis eccleſijs ubi corpo
ra ſepeliunꝛ:⁊ in quibus eccleſijs ipſi mortui dum
vixerunt perceperūt eccl'iaſtica ſacra.ſi ergo talis
eccl'ia rōnabilem ꝯſuetudinem habeat q eodē die
nō dicaꝛ niſi vna miſſa pro mortuis.ſi ꝯtingat eo-
dem die plura anniuerſaria cōcurrere ſatiſfit illis
multis per vnam miſſam. Sic ergo videnꝛ mona-
chi ⁊ clerici in eccleſijs cathedralib⁹ ⁊ alijs colle-
giatis ⁊ etiā ſacerdotes curati ſatiſfacere per vnā
miſſam q̄uis teneanꝛ plurib⁹ ſic q cuilibet ad vnā
miſſam. Iſti eniȝ nō obliganꝛ ad ipoſſibile uł oīno
ad incōueniens illi eccl'ie in qua miniſtrant:cuiuſ-
modi eſſet ibi eodē die plures miſſas pro mortuis
ſolēniter celebrare.nec iſta difficultas oritur ex ali
quo illicito:qꝛ licitum fuit illis obligare ſe ad anni

uerſaria ſuoꝝ familiarium in ſuis eccleſijs celebrā
da:⁊ debet intelligi iſta obligatio ſm rōnabileȝ cō
ſuetudinem talium eccl'iaꝝ. ¶ Secus eſt de pau-
peribus religioſis ⁊ ſacerdotibus nō curatis nec
collegiatis.tales enim tenētur ad ſingulas miſſas
ꝓpter ſingulas obligatiōes:nec excuſaret eos cō-
ſuetudo de nō celebrando plures miſſas eodē die.
qꝛ nec habēt rōnem ꝓmittēdi illa ad que oppoſitū
ſequereꝛ.qꝛ nō habent rōnem ſic accipiendi anni-
uerſaria.ſed tū licet eis ad illa ſe obligare de qb⁹
fuerint certi q poſſint complete ſoluere. ¶ Aliter
dici pōt q bene pōt aliquis ſi uoluerit cedere iuri
ſuo.⁊ ideo ille qui obligat ſacerdotē pōt cedere ut
nō teneaꝛ ſolus hēre miſſam:ſed ſimul cū multis:
⁊ iſta ceſſio lȝ expreſſe nō fiat qñq in obligatione
tū rōnabiliter intelligēda eſt fieri in aīo ei⁹:non ſo
lum eius qui ſe obligat:ſed ei⁹ cui ſit obligatio:⁊ h̄
qñ ille cui ſit obligatio bene nouit ꝯſuetudinem ec
cleſie.ſ.q q̄uis multis pro eodē die ſit obligata:nō
tū ſolet ſolui niſi vna miſſa. Et ideo pbabile videꝛ
ſi canonicus talis eccl'ie ordinet ſibi anniuerſariū
celebrare.⁊ ſi multa concurrūt vna die ſatiſfit dicē
do vnā miſſam ſimul pro illis multis. Sed ſi aliqs
neſciens modū illi⁹ eccl'ie ſimplr intēdat obligare
ad tātū ad quantū obligaret ſacerdotē ſimplicē nō
curatū.nō videꝛ q iſti ſatiſfit niſi ſibi reddaꝛ tātū
in eccl'ia collegiata.ſ.ꝓpria miſſa quantuȝ teneretꝛ
reddere ſacerdos non curatus.qꝛ ꝯſuetudo ſpālis
eſt iſti ignota ⁊ licite ignota.qꝛ iſte non teneꝛ ſcire
ꝯſuetudines ſpāles eccl'iaꝝ.nō debet ergo eſſe pre
iudicium iſti.eſſet aūt ſi ꝓpter illam ſacerdos iſte
minus ſibi tenereꝛ q̄ ali⁹ ſacerdos mō ſimili obli-
gatus. Si igiꝛ vult ſacerdos pp ſuam ꝯſuetudinē
ſibi notam alleuiari exprimat eā illi ignoranti.⁊ ſi
ꝯſentiat q ſm illā ꝯſuetudinē ſibi ſatiſfiat bene q-
dem. ¶ Q ergo ibi allegaꝛ rōnabilis ꝯſuetudo tā
q̄ ſatiſfaciēs. ¶ Dici pōt q q̄uis abſolute poſſit rō
nabiliter eſſe ꝯſuetum q in hac eccl'ia fiant anni-
uerſaria defunctoꝝ ſepultoꝝ in hac parrochia.ab
ſolute etiam poſſit eſſe rōnabilis ꝯſuetudo q in eo
dem die in iſta eccl'ia non dicaꝛ miſſa pro mortuis
niſi vna:tū in caſu nō poſſunt iſta duo rōnabiliter
eſſe ꝯſueta in iſto caſu.ſ.qñ iuſtitia requirit pro ſin
gulis obligationib⁹ ſingulas miſſas dici.qꝛ eque
requiriꝛ iuſtitia in eccl'ia collegiata ſicut a ſimplici
ſacerdote.niſi ille cui ſacerdos teneꝛ uelit cedere
iuri ſuo.faltē implicite acceptādo pro ſe ꝯſuetudi-
nem illius eccl'ie.quā nō debet preſumi acceptare.
niſi ſit ſibi nota. ¶ Et cum dī q nō teneꝛ ad ipoſ-
ſibile uel ad incōueniēs. ¶ R̄º.duo poſſunt eē in-
ter ſe repugnātia faltē in caſu:ita.ſ.q ambo nō iu-
ſte fiant ſimul.⁊ tū utrūq eoꝝ diuiſim poſſe iuſte
fieri.⁊ ſicut de iuſte ita de decenter fieri. ¶ Dico ḡ
q ſi ex ꝯſuetudine in hac eccl'ia approbata factuȝ
eſt ſimpl'r incōueniēs hic plures miſſas dici de mor
tuis eodē die.iſti nō licet ſe obligare aliqb⁹ obliga-
tionib⁹ ex qbus ſequereꝛ ſm iuſtitiā debere plures
dici. Si ergo iam obligat⁹ eſt ad vnam miſſam tali
die nō obliget ſe noua obligatiōe ad aliā.qꝛ illa no
ua obligatio nō eſſet ad iſtā iam debitā ḡ ad aliā.
qđ eſt incōueniēs in hac eccl'ia. Et cum dī q rōna
bilis ꝯſuetudo eſt q anniuerſaria celebrenꝛ in pro
prijs eccleſijs. Dico q aliqd pōt eſſe in ſe rōnabile.
⁊ tū cuȝ alio nō ſtat q abſolute poſſet eē rōnabile
in ſe. Sic abſolute rōnabile eſſet anniuerſariū hic
fieri ſi poſſit ſtare cum ordinatione iſtius eccleſie

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝙ ita fieret ſicut ipſe intendit qui ꝓcurat ſic. videlꝫ ꝙ habeat ꝓpriaꝫ miſſam. ſed quādo non pōt ſicut in caſu poſito ibi rōnabile eſt anniuerſariuꝫ nō in iſta eccl'ia celebrari. uel ſi omnino ſacerdos iſte uelit iſtud anniuerſariū recipere. ⁊ tñ cōſuetudinem ſue eccleſie ſeruare ꝓcuret miſſaꝫ ꝓpriam pro iſto dici ab alio ſacerdote. ¶ Et conſimilr videret eſſe dicendum de eccleſijs dotatis quarū miniſtri rōne ordin[...] eccleſie uel elemoſynarū receptaruꝫ iam ſunt dotantibus uel certis pſonis obligati ſpecialiter ad tātū numerū miſſarū pro quāto ipſi ſufficiunt uel ad certū numerū ſuffragioꝝ. nō eniꝫ videtur ꝙ tales ſe licite poſſunt obligare ad miſſas uel ad talia ſuffragia aliꝗ̄s ſoluēda. niſi intēdant ꝓcurare talia ſpecialiter ſolui per alios qui nō ſunt iaꝫ totalitꝰ obligati. ¶ De 3° in iſto ar'° pōt dici ꝙ in caſu ꝓpoſito abſolute nō ſatiſfit eccleſie. qꝛ obligatio cōpleta ſiue que fit inſolidum quādo eſt alia ⁊ alia ad idem in ſpecie. ipſa eſt ad aliud ⁊ aliud: ſicut pꝫ. ff. Secus eſt quādo eſt ad idem in numero. ut quādo pluribꝰ obligationibus obligor: hac ſexta feria ieiunare. puta ex precepto eccleſie. qꝛ eſt ſexta feria quatuor tempoꝝ. ⁊ iterū qꝛ eſt vigilia apoſtoli ieiunanda. ⁊ iterum ex regula mea. Iſtis obligationibus qꝛ ſunt ad idem numero ſatiſfacio vno actu ieiunādi. Secus aūt eſt ſi ad idem in ſpecie. ⁊ ratio videt. qꝛ obligatio non eſt ad impoſſibile ſolui: quotcūq3 aūt ſunt obligatiōes ad hoc nulli pōt ſatiſfieri niſi ſoluendo hoc nō ergo tenet ad aliud. Sed quando ſunt plures obligationes ad ideꝫ in ſpecie. pōt ſatiſfieri eis ſoluēdo aliud ⁊ aliud. Nūc aūt in caſu ꝓpoſito eſt alia ⁊ alia obligatio cōpleta ⁊ ad idem in ſpecie. ſ. ad dicendum miſſam. ergo ſimplicitꝰ nō ſatiſfacit niſi reddat diſtincta. ¶ Confirmatur. qꝛ ad aliam obligationē erat aliud ⁊ aliō ex parte eius cui fit obligatio alliciens ⁊ inducēs obligantes. ⁊ ita videt ꝙ debeat eſſe obligatio ad aliud ⁊ aliud correſpondens alteri ⁊ alteri inductiuo.

ſ. de obli. ⁊ alibi.

Ad argumentum principale pꝫ ex dictis i 1° ar'°: qꝛ virtus ſacrificij nō adequatur ualori eiꝰ qui ꝯtinet in ſacrificio. ſed correſpōdet alicui merito in eccl'ia. nō etiam adequat merito paſſionis chriſti ſicut dictū eſt inferius. lꝫ pro tanto ad illud plus accedat pro quanto illam paſſionē ſpecialius repreſentat. ⁊ ita virtute illius ſpecialius deum placat ⁊ bonum impetrat quantum ad meritū cōmune.

Qō. XXI.

Ultimo queritur. Utruꝫ ponēs mundi eternitatē poſſit ſuſtinere aliquē eſſe u'liter bene fortunatū. arguit ꝙ ſic. qꝛ ponens mundi eternitatē non negat motum. ſed ponit. ⁊ per ꝯñs non negat nām que eſt pñ^m motus. bona aūt fortuna ſm pħm in li° de bona fortuna eſt ſine rōne natura. ergo ⁊c̄. ¶ Cōtra. ponens mūdi eternitatē negat deum poſſe aliquid imediate influere in aias noſtras. ſicut habet 8. phyꝰ. ꝙ impoſſibile eſt pñcipium eternū. [...]euꝫ aliquid agere in inferiora niſi mediante celo. ⁊ mediante illo non pōt fieri influentia in aiam noſtrā. ergo nullam influentiā pōt deus cauſare ſm illaꝫ poſitionē. ſed ponens bonam fortunā habet ponere deum imediate in aias noſtras influere. ut habetur in illo libello uerſus finem. bene fortunatis nō expedit conſiliari. habēt enim principiū tale qō eſt melius intellectu. ⁊ parum poſt. rōnis aūt principium nō ratio ſed aliquid melius. quid ergo erit melius ſciētia ⁊ intellectu niſi deus. virtus enim intellectus eſt organū. vult ibi [ex]preſſe ꝙ iſti imediate mouentur a deo.

3. phy. t. c. 3.

Cōmē. 15. ⁊ 53. ⁊ alibi quere.

Queſtio iſta ut pꝫ per ar^m ad oppoſitū nō querit de quocūq3 mō ponendi eternitatem. ſed preciſe de modo ponēdi pħi. an. ſ. cum illis principijs pħi ꝓpter que ponit mundum eſſe eternuꝫ poſſit ſtare aliquē eſſe bene fortunatū. non pōt aūt aliquaꝝ poſitionū cōpoſſibilitas videri uel repugnātia niſi utraq3 poſitio videatur. Hic ergo pᵒmo videndū eſt de poſitione ponentis aliquē eſſe bene fortunatū. ⁊ ſpecialiter illa que tangit in libro de bona fortuna que dicit fuiſſe Ariſ'lis. ⁊ 2° videndū eſt de poſitione huiꝰ mūdi eternitatis que habet ex. 8. phyꝰ. ⁊ multis aliꝗ̄s locis. 3° patebit ſi eſt inter iſtas pōnes repugnātia.

Vide in 3° di. 2. q. 3. op. ⁊ di. 35. q. ⁊ in Platone de multiplici mundo.

Quantum ad primū ſufficienter pōt ſnīa pħi de bona fortuna ad duo reduci. primo an ſit ⁊ quomō ſit. 2° ꝓpter quid ſiue ꝓpter cauſam ſit. Primum iſtoꝝ requirit tria. ſ. an ſit fortuna. ſecundo an bona fortuna. tert[io] an aliquis ſit bene fortunatus. ¶ De primo habetur ſuccincte ueritas in tribus concluſionibus. prima eſt affirmatiua ⁊ cōmuni conceptui plurium conſona. ⁊ talem philoſophandi moduꝫ habuit cōmuniter Ariſtotiles: quia ſupponit ſemper cōmuniter conceſſa. ſicut patet ponens locum eſſe imobilem. ſicut cōmuniter omnes concipiunt. lꝫ inquirendo per rōnem videatur difficile. ⁊ ponendo tempus eſſe idem numero ubiq3 qō etiam omnes cōmuniter concipiunt: lꝫ per rōnem aliqua circa hoc difficultas occurrat: ⁊ ita in multis que accipit Ariſtotiles tanꝗ̄ cōmuniter conceſſa. hoc modo poterat accipere tanꝗ̄ cōmuniter cōceſſum ꝙ aliquid euenit a fortuna. Manifeſtum eſt enim ꝙ agenti a ꝓpoſito aliquid euenit preter intētionem: ⁊ illud dicitur fortuitum ſiue effectus fortuitus. eius igitur u[t] ſic euenientis fortuna eſt cauſa. qualis aūt cauſa ſit patet ex. 2. phyꝰ. ubi philoſophus declarat ꝙ eſt cauſa per accidens eoꝝ que eueniunt in minori parte actione agentis a ꝓpoſito. ¶ Secūda cōcluſio. ꝙ fortuna nō eſt aliqua cauſa per ſe diſtincta a natura ⁊ intellectu ſiue ꝓpoſito. imo eadem uoluntas que reſpectu effectꝰ intenti eſt per ſe cauſa reſpectu effectꝰ nō inten[ti] dicitur eſſe fortuna. intentum quidem euenit a ꝓpoſito. ⁊ ideo cauſatur uoluntarie. nō intentum euenit preter propoſitum ⁊ ideo cauſatur fortuite. falſa eſt ergo poſitio paganorum imaginātium fortunam eſſe quādam deaꝫ cui tanꝗ̄ cau[ſe] per ſe attribuunt effectꝰ quos vi[de]mus fortuite euenire. ⁊ forte ꝓpter iſtum intellectum malum paganorum reprehendit Auguſtinus ſeipſum primo retracta. c. pᵒmo. Nō mihi inquit placet totiens appellaſſe fortunaꝫ ⁊c̄. catholici autem potius debent talia attribuere prouidentie diuine ſalteꝫ gn̄aliter. ¶ Tertia concluſio eſt: ꝙ fortuna nō eſt cā totalis. hoc eſt ꝙ nihil ſic euenit a fortuna: quin etiā eueniat ab aliqua cā per ſe intēdente iuxta illud Pla. in thimeo. nihil eſt cuiꝰ ortum nō pceſſit legitima cā. ⁊ 5. de ci. dei. c. 9. dicit Augꝰ. Cicero ꝯcedit nihil fieri ſi cā efficiens nō pcedat. ⁊ hoc rōnabiliter ꝯceſſit. qꝛ qō nō eſt a ſe nō pōt hře eē niſi a cā efficiēte: ⁊ ibi reqrit aliq cā p ſe ſiue itendēs: qꝛ ſub intētione cāe ulioris cadūt plures effectꝰ. ⁊ ita ſub itentione cāe pꝰ cadūt oēs. ſed quādo alicuius effectus nō apparet cauſa ꝓxima per ſe ſiue intendēs. tūc ille dicit effectus fortuitus uel caſualis. ⁊ ſic eſt intelligēdum illud Augⁿⁱ de achademicis qōnibus in principio. ubi dicit fortaſſe nihil aliud in rebus caſum uocamus niſi cuius ratio ſecreta eſt. Et hanc opinionem tāgit philoſophus in iſto libello cap̄. 2. Si aūt inquit a fortuna nihil dicēdum eſt fieri. ſed nos alia exiſtente cauſa ꝓpter non videre. hoc eſt qꝛ non videmus eaꝫ fortunam aimus eſſe cauſam ⁊c̄. ¶ Secūduꝫ in iſta particula qō eſt de bona fortuna explicatur in vna cōcluſione ⁊ duplici diſtinctione. Cōcluſio que etiam videt cōmuniter conceſſa hec eſt. bonam fortunam eſſe: manifeſtum enim eſt ꝙ agēti alicui a propoſito euenit pter intētionem aliqō bonuꝫ: ⁊ ita cū bona fortuna dicat bonus effectus fortuitus. uel magis ꝓprie lꝫ minus [u]ſitate cauſa talis effectus: ⁊ illa duo ſine ſe inuicem eſſe non poſſunt. ſeqtur ꝙ bona fortuna ſit. Hanc diuiſionem. q. uocis in ſignificationes: puta bone fortune ut accipitur pro cauſa uel effectu tangit philoſophus. c. p. cauſam frequēter aimus ipſam eſſe. cauſa aūt alienū a nomine. cauſa enim ⁊ cuius eſt cauſa aliud eſt. hec ibi. Ulterius aūt bonam fortunā diſtinguit philoſophus dupliciter penes ea in qbus eſt hoc eſt penes effectus bone fortune. ⁊ eſt pᵒma diſtinctio iſta fortuna bona eſt in his que non in nobis exiſtunt. hoc eſt quoꝝ non ſumus dñi. ſicut exempl[ifi]cat nobilem bene fortunatū dicimus: ⁊ totaliter cui talia exiſtūt quorum ipſe non dñs eſt. Alio modo bona fortuna eſt in his que ſunt in nobis. etenim cui preter cogitationē ſuam acciderit aliquod bonū operari bene fortunatū aimus. ſine rōne enim habens impetum ad bonuꝫ: ⁊ hoc adipiſcēs dicit bene fortunatus. ut planius intēdens vnum ⁊ in exequēdo adipiſcēs aliud non intētum ⁊ tamen bonū: dicit in hoc habere bonaꝫ fortunā. Iſta diſtinctio bone fortune penes effectus videt eſſe in illud qō eſt ꝓprie tale. ⁊ in illud qō eſt cōmuniter uel min[us] ꝓprie tale. nam ꝓprie bona fortuna videt eſſe illoꝝ que ſunt in poteſtate noſtra. ſicut ⁊ abſolute fortuna. ⁊ hoc ſic intelligēdo ꝙ lꝫ fortuitum non ſit per ſe ſiue pᵒmo in poteſtate uolūtatis: qꝛ nō euenit ex intētione eius. tamē eſt in poteſtate eius per accñs ⁊ quaſi ſecūdario ut annexum per ſe intēto. reſpectu aūt illorum que [n]ec ſic nec ſic ſunt in nr̄a poteſtate ⁊ per cōſequens accidūt nobis non inquātū agētibus a ꝓpoſito non eſt proprie fortuna ſed caſus ſicut patet. 2. phyꝰ. ¶ Alia eſt diſtinctio bone fortune ſm effectus. ſ. per ſe ⁊ per accidēs. effectus per ſe eſt bonum ſumere. effectus per accidens eſt malum non ſumere. ⁊ hec diſtinctio ſepe tang[it] in illo libro. ¶ Tertiū in hac particula. ſ. de bene fortunato ſtat in quadā diuiſione trimēbri. ¶ Primuꝫ mēbrum. nullus dicit bene fortunatus eo ꝙ ſemel ſibi bene accidit fortuite. ¶ Secūduꝫ mēbrum. nullus dicit bene fortunatꝰ ex hoc preciſe ꝙ ſibi ſemper fortuite bene accidit: qꝛ ſiue intelligat ſic ꝙ cū omni ꝓpoſito ſuo annexum eſt aliquod bonuꝫ fortuitum: ſiue ſic ꝙ cuicūq3 ꝓpoſito ſuo annexuꝫ eſt aliquod fortuitum ipſum eſt bonum. neutruꝫ enim iſtorum ſemꝑ accidit ſine miraculo ſpeciali. ⁊ hoc non ſolum intelligēdo vniuerſaliter abſolute. uerū etiam in tali actu: puta militari uel negociatiuo: ⁊ hoc ſiue de bono euētu ſimili: puta victoria uel lucro: ſiue diſſim[i]li. puta hoc uel illo annexo caſualiter. Nullo qdem iſtorum modoruꝫ diceret philoſophus aliquem eſſe bene fortunatuꝫ ſicut nec ratio ꝓbabilis perſuadet. ¶ Tertium membruꝫ. ꝙ aliqs dicit bene fortunatus: qꝛ ſibi ut in pluribus bñ fortunate accidit. vnde ſm Ariſ'les pᵒmo ethiꝰ. vna hyrundo non facit uer. ſic vnus actus ⁊ ſimiliter vnꝰ euētus effectus fortuiti non facit hoiem dici bene fortunatuꝫ: ſed quādo accidit ei ut in plu[ri]bus. vnde dicit Ariſ'lis in lib. de bona fortuna. [i]nſipientes exiſtētes dirigūt multa. ⁊ ideo quādo habēt actiones per ſe intentas ad quas pter eoruꝫ intētiones euenerunt ut in pluribus bona: dicuntur bene fortunati: ⁊ hoc patet ex cōmuni ſermone. vnde pᵒmo rhetorice videmus ꝓpter bonas fortunas bñ fortunatos electos. ¶ Sed eſt ne aliquis vniuerſaliter bene fortunatus? hoc poteſt dupliciter intelligi. vno modo ut cuilibet intēto ab eo per ſe ſit ſemper annexum aliqd bonum per accidēs: ut in arte placandi ⁊ ſanādi ⁊c̄. Alio modo ſic ut ſit talis ꝙ quādocūq3 eſt annexum ſibi aliqd fortuitum illud ſit bonum. ⁊ credo ꝙ neutro modo aliqs dicitur vniuerſaliter bene fortunatus ſine miraculo ſpeciali. qꝛ nullus poteſt eſſe quin in actione ſua aliꝗ̄s cauſis cōtingētibus concurrentibus [p]oſſit aliqd malum per accidēs concurrere. quia in poteſtate ſua non eſt cōcurſus aliarum cauſarū. ſ. ut fodiēs fodiat ad bufonem uel ad ſerpēteꝫ niſi deus faceret ex miraculo cōcurſum cauſarum ſpecialem ad hoc. ſꝫ ut in pluribus pōt aliqs eſſe bene fortunatꝰ: ⁊ hoc aliquādo quātum ad bona ſimilia cōiuncta ſimilibus ꝓpoſitis. ut quādo euenit victoria cōiūcta uoluntati bellādi. Aliquādo quātuꝫ ad diſſimilia bona diſſimilibus ꝓpoſitis. Aliquādo ecōuerſo quātum ad bona diſſimilia ſimilibus propoſitis: ⁊ ſic eſt poſſibile aliquem ut in pluribus eſſe bene fortunatuꝫ: ut patet per expientiam. ¶ Sed in quibus cōſiſtit bona fortuna? Ariſ'les dicit pᵒmo rhetorice ſue ꝙ in duobus. ſ. in aſſequēdo bonum pter intentum: ⁊ fugiēdo malum. ut ſi q[ui]s non incidit in latrones. Alio modo diſtiguit bona fortuna ſm Ariſ'les in lib. de bona fortuna. ꝙ. ſ. bona fortuna dicit reſpectu eorum que in nobis ſunt: ut quādo aliquis intēdit vnum per ſe ⁊ aliud euenit. Alio modo reſpectu eorum que non ſunt in noſtra poteſtate: ut ꝙ aliqs ſit nobilis ⁊ pulcher ⁊ diues naſcat ⁊c̄. Et iſta diſtinctio fortune eſt in fortunam ꝓprie dictam. ⁊ minus ꝓprie dictam: que magis dicitur caſus: quia non eſt ab agēte a ꝓpoſito: qꝛ non eſt talis euētus in poteſtate noſtra. ¶ Sed que eſt cauſa eſſendi bene fortunatū: qō eſt ſcōm pñcipale in pᵒmo articulo pñcipali. ⁊ hoc de bona fortuna improprie dicta que non eſt in poteſtate nr̄a. Non inuenio aliquid intrinſecuꝫ in hoie ꝓpter qō debeat dici bene fortunatus iſto modo. ſed hoc accidit ſibi ex cōcurſu cauſarū extrinſecarum que pōt eſſe ex deo diſponēte ſm theologos: lꝫ nō ſm Ariſ'les. ſicut ſi aurum ſit ibi. ⁊ aliqs intēdens fodere ipſum inueniat: hoc eſt ex cōcurſu cauſarū extrinſecaruꝫ: ⁊ non eſt alia cauſa: niſi qꝛ ipſe eſt magis diſpoſitus ut cauſa vniuſ'lis moueat ipſum ad hūc locum magis qꝫ ad alium. Sed cauſa q̄re ad ꝓpoſituꝫ illius ſeqtur bonum: ⁊ nō ad ꝓpoſitū alterius. Ariſ'les in libello de bona fortuna. inqrit cauſam intrinſecam quam dixit eſſe impetū. ¶ Sed ſi tu dicas tu queris cauſam ubi nō eſt cauſa: effectus fortuitus nō habet cauſaꝫ? Dicēdum ꝙ notum fuit Ariſ'li. ꝙ ſi-

4. phyſi°. t. c. 41.

4. phyꝰ. t. c. 94. ⁊ ide[m] ⁊ ſpāliter. t. c. 124.

T. c. 50.[?]

Lib. 2.

Vide i p̄re trac. c. 1.

T. cō. 61. ⁊ circiter.

Cap. 9.

a. l. plātādi.

Universidad de Deusto Biblioteca

cut illud qd̃ euenit in pluribus: habet cauſam ut in
pluribus vniformiter: ita ꝙ euenit in paucioribus
⁊ difformiter habet reduci ad cauſam vniformiter
agẽtem ⁊ per ſe. Cauſa autẽ intrinſeca ⁊ proxima
2.phyſ. huius euẽtus fortuiti ſm Ariſ. in p̃dicto libello
eſt impetus. dicit enim ſic. Eſt ergo bona fortuna
ſine rõne natura. benefortunatus enim eſt ſine rõ-
ne habẽs impetum ad bona. ⁊ hec adipiſcẽs. hoc
aũt eſt nature. in aĩa enim ineſt tale natura quo im
petu ferimur ſine rõne ad que utiq; bene habebi-
mus. Et ſiqs interroget ab opante quare ſic facit.
neſcio inqt ſed placet mihi ſimile patiẽs his que a
deo agunt. etenim a deo uecti ſine rõne impetum
habẽt ad opari aliqd. Et vult dicere ꝙ aliq habẽt
uelle ad qd̃ ſeqtur bonum aliqd̃ preter intẽtam ex
impetu ⁊ ſine rõne: ⁊ cauſa huius impetus eſt na
tura. Et iſtam diuerſitatem hoium accipit Ariſ.
per expientiam ꝙ enim iſte impellat ⁊ iſte nõ cuz
ſine rõne eius cui impellit: hoc accidit: non põt eẽ
ratio. ergo cauſa eſt natura. ſed illa differẽtia uel di
uerſitas non ponit differẽtiam ſpecificam in natu-
ra: ſed indiuidualem. ꝙ enim agẽs extrinſecus vni
formiter agens moueat iſtum ad bonum ⁊ nõ ali-
um: eiuſdem rationis exiſtẽtes: non poteſt eſſe ni-
ſi propter aliquid intrinſecum in vno quod non eſt
in alio. hoc autem non põt eſſe ratio ut dictum eſt:
nec aliqd ↄſequens ſpẽm: qꝛ illud vniformiter cui
libet ineſt. eſt ergo aliqd ptinens ad indiuiduũ. qd̃
autem non ſit ratio; patet. quia ubi plurimus intel
lectus ⁊ rõ ibi minima fortuna. ubi autez plurima
De bona for.c.1. fortuna ibi minimus intellectus ſm Ariſ. nec eti
am uolũtas: qꝛ ſimilis põt eſſe actus uoluntatis in
utroq;: ⁊ tamẽ vnus aſſeqtur affectum fortuitum:
⁊ alius non aſſeqtur. ergo illud intrinſecũ eſt impe
tus a natura ꝓueniens. ideo dicit bene fortunatũ:
bene natum. quia in eo eſt diſpoſitio qua a ſuperio
re motore impellit ad ꝓpoſita: ſm que eueniũt ſi-
bi cõmoda. ¶ Sed illa diſpoſitio nãlis eſt ne diſpo
ſitio ex parte aie uel corpis? ¶ Rñdeo. ſi Ariſ. i
tellexit ꝙ aie differũt ſm gradus nãles in nobilita
te ⁊ pfectione: tũc eſſet dicẽdum ꝙ aia nobilior ha
beret talem impetum ſicut brutũ nobilius hẽt no-
biliorem eſtimationem: ⁊ nobiliorẽ inſtinctum na
turalem ad aſſequẽdum cõmodum maius. ſed nõ
credo Ariſ. ſic intellexiſſe. ſ. ꝙ iſte impetus ſeq̃-
tur aliquem ex nobilitate aie. qꝛ dicit ubi minimus
intellectus ibi maxima fortuna. vñ dicit ꝙ talẽ nõ
expedit cõſiliari. non ergo hoc cõuenit intellectui
ex ſua pfectione: ſed qꝛ habet nobiliorẽ impellẽtez
ſicut nauis male regibilis melius frequẽter naui-
gat. ſed nõ ꝓpter ſeipſam: ſed habet bonuz guber-
natorem. In corpe ergo iſta diſpoſitio eſt ↄſequẽs
cõplexionem determinatã. ¶ Sed eſt dubitatio q̃
liter natura eſt cauſa iſtius impulſus ad uolẽdum
aliqd ad qd̃ ſequat cõmodum preter intẽtionẽ ope
rãtis: ſi ſicut grauitas eſt cauſa deſcẽſus deorſum
in graui. tũc enim fortuitum nõ eſſet a fortuna: qꝛ
in natura eſt aliq̃ diſpoſitio inclinãs ad hoc. lꝫ non
ſufficiẽter motiua. ¶ Item ꝓbo ꝙ oia eẽnt a fortu
na: ſi ex hoc dicat qs bene fortunatus: qꝛ habet diſ
poſitionẽ qua impellit ad uolendum aliqd ad qd̃
ſequat cõmodum ſine rõne ⁊ conſilio: qꝛ in acti-
bus humanis cõſilians nec ꝑus conſiliat nec cõſi
Li. de bo. fortuna. nõ lõge a fine. derãs ꝑus cõſiderat: aliter eẽt ꝓceſſus in infinitũ.
In pmis ergo actibus non habet impulſus a ratio
ne cogẽte ad eliciẽdum tales actus. ergo eliciũtur
ſine rõne ⁊ a natura: ⁊ talis dicit fortuna. ergo ⁊c̃.
¶ Item tu dicis ꝙ aliqs habet impetuz ſine rõne.
¶ Cõtra. non eſt bona fortuna ſine actu uolunta-
tis: qꝛ fortuna eſt effectus cõtingens cõſequẽs effe
ctum agẽtis a ꝓpoſito. nũc aũt actus uolũtatis eſt
circa obiectum oſtẽſuz a rõne. ergo talis impulſus
ad uolẽdum non eſt ſine rõne. ¶ Item ſi natura i
pellit aliquem ad uolẽdum ⁊ nõ ratio: ergo nõ eſ-
ſet fortuna qd̃ euenit: ſed caſus: qꝛ hec eſt differen-
tia inter fortunam ⁊ caſum. 2. phyſ. ¶ Rñdeo. pri-
T.cõ.61. ⁊ circiter. ma ratio uadit ad hoc ꝙ pma intellectio ſit fortui
ta. ⁊ ſi ſequat aliqd bonum ⁊ cõueniẽs diceret qs
per eaz bene fortunatus. ¶ Rñdeo igit ⁊ dico ꝙ
De.qli.6.q.10. ſm ꝙ vnus doctor exponit pħm in p̃dicto libello:
videt uelle ꝙ pma intellectio ſiue uolitio ſit a deo
mouẽte intellectũ ⁊ uolũtatem non per oſtẽſionez
obiecti: ⁊ dicit p̃dictus doctor ꝙ hec eſt ſententia
Anſel. de caſu diaboli. c.12. qui dicit ꝙ angelus nõ
habuit pmum actum a ſe. ¶ Sed credo ꝙ habu-
it pmum actum a ſe ſicut ſecũdum: lꝫ uolũtatez ha
buit a deo. ad actum enim uolendi non reqrit niſi
uolũtas ⁊ intellectus ꝑuius oſtẽdens obiectuz. ⁊
per hoc patet ſolutio ad rõnem ſuam. ¶ Cõtra. ſi
angelus habuit pmũ actũ uolẽdi a ſe: aut habuit
uolẽdo: ⁊ ſic eſt ꝓceſſus in infinitũ: aut nõ uolẽdo
qd̃ eſt incõueniẽs. ¶ Rñ. dico ꝙ hñdo intellectuz
oſtẽdẽtem obiectũ: ⁊ hñdo uolũtatẽ ꝑus nã: ſimul
tñ tpe habuit uelle. Dico ergo ꝙ iſta concluſio eſt
cõcedẽda quo ad aliqd. ſ. pmam intellectionẽ nõ eſ
ſe a rõne: ſed quo ad aliqd a caſu: intelligẽs non ꝑ
us intelligẽdo intelligit. pma ergo intellectio non
eſt a rõne oſtẽdẽte obiectũ ꝑus. ergo eſt a caſu quo
dãmodo ſm Augm li.3. de libe. arbi. nõ eſt in pote-
ſtate nr̃a qbꝰ viſis tãgamur. ⁊ ideo illud eſt fortui
tum ⁊ caſuale. ¶ Et ſi arguas. pma intellectio ſi
ſit fortuita oia ↄñt' 3 erunt fortuita. Dico ꝙ nõ ſeq-
tur: qꝛ habita pma intellectione ⁊ uolitione poteſt
aliqs rõcinari de agẽdis: ⁊ ita que ſequunt illã de
liberationem nõ erũt fortuita: ſed a rõne deliberan
te. ¶ Sed ſi queras pme itellectiones ſunt ne ſim
pliciter fortuite? Dicẽdum ꝙ nõ: qꝛ ſunt ab obetis
fortius mouẽtibus ſm fantaſmata magis impſſa
ceſſantibus impedimẽtis: ⁊ ſic pma intellectio ha
bet cãm nãlem motiuã in nobis. qꝛ tñ nõ eſt a rõne
deliberãte: nõ eſt imputabilis homini niſi interpta
tiue: qꝛ in ptãte hois fuit facere obiectũ fortiꝰ mo-
uẽs ex frequẽti cõſideratione ex qua fortius impri
mat fantaſma tale in memoriã. ⁊ per ↄñs fortius
mouet ⁊ ꝑus ceſſante impedimẽto. pma ergo itel-
lectio non eſt in poteſtate noſtra. ſed prima indiffe
rentia qua põt quis ſe determinare ad uolẽdũ uel
no. uolẽdum hoc eſt a uolũtate non ab intellectu
qꝛ intellectꝰ ab obiecto nãliter mouet. ⁊ ideo ſi uo
luntas nãliter moueret ab intellectu nãliter moto:
uolũtas nãliter moueret. ⁊ ſic homo eẽt vnũ bonũ
brutũ. uolũtas igit non mouet neceſſitate nãli. ſed
habita pma intellectione in ptãte eius eſt cõuerte
re intellectũ ad ↄſiderãduz hoc uel illud. ⁊ hoc uł
illud uelle uel nolle. ⁊ ſic pma uolitio oino eſt a no
bis: nec eſt ita a caſu ſicut pma intellectio. ¶ Ad
ſcõm dicẽdum ꝙ Ariſ. videt dicere in libro p̃di-
cto ꝙ ille impetus uel impulſus ad uelle aliqd ad
qd̃ cõſeqtur cõmodum nõ eſt ſic a rõne ꝙ talis ſci
at ſic reddere rõnem quare hoc facit. Dicẽdum er-
go ꝙ illud uelle habet a rõne oſtẽdẽte obiectũ uo-
litum: ſed non a rõne cõſiliante oſtẽdẽte cauſam q̃
re hoc facit diſtincte. ſed hoc hẽt ab impetu. ¶ Ad
tertium dicẽdum ꝙ lꝫ natura ſit mediata cauſa illi
us euẽtus fortuiti. non tñ immediata: ſed uoluntas
vnum intẽdens lꝫ ſit aliud eueniẽs p̃ter intẽtuz qd̃
dicit fortuna nõ caſus. Sed de cauſa extriſeca hu-
iuſmodi euẽtus fortuiti ſm Ariſ. videt dicẽdum
ꝙ non natura eſt cauſa eius: qꝛ natura eſt determi
nata ad vnum ſaltẽ vnitate eiuſdem ordinis ⁊ con
nexionis. euẽtus autem fortuiti non vident habe-
re cõnexionem nec ordinationem ad alia. ergo na-
tura non eſt cauſa ſufficiẽs ⁊ completiua euentus
fortuiti. ¶ Item tũc ſequeret ꝙ fortuna eſſet cau-
ſa per ſe. Item nullus dicit bene fortunatus: qꝛ im
pellit ad uolẽdum aliqd ad qd̃ cõſeqtur bonum ni
ſi illud bonum adipiſcat. ſed illud bonum adipiſci
non põt niſi cauſe intermedie cõcurrant ad hoc. cũ
ergo natura non põt eſſe cauſa ſufficiẽs huius con
curſus natura nõ ſufficit. ideo ſeqtur ꝙ eſt aliqua
cauſa extrinſeca cõiungens. Sed que ſit illa cauſa
extrinſeca ſm Ariſ. eſt ne celum uel intelligẽtia
mouẽs celum mediãte celo uel deus ipſe immedia
te mouẽs? Dicẽdum ꝙ ſi nihil ſit effectus fortuitꝰ
niſi illud ad quod cauſalitas celi põt ſe extendere
tũc non eſt neceſſarium cauſam inquirere niſi celũ
⁊ mouẽs celum. ⁊ hoc videt ꝓbabile: qꝛ nihil for-
tuitum videt in homine niſi illud ad qd̃ cauſalitas
celi ſe extẽdit mediate uel immediate. Sed pmum
non credo eſſe uerum: qꝛ aliqd eſt in hoie ad quod
cauſalitas celi non põt ſe extẽdere ſicut eſt uolitio
niſi occaſionaliter mouendo appetitum ſenſitiuuz
ſm cuius inclinationem apta eſt uolũtas inclina-
ri: celum ergo quia non poteſt uolitionem attinge
re nec etiam cauſas ad eius cauſationem cõiunge
re: ideo aliquid eſt in homine ad quod celi cauſali
tas non poteſt attingere. Et ſi diceret: ⁊ forte ue-
rum eſt: ꝙ nullus effectus fortuitus eſt in uolũta-
te ⁊ coniũctus uolitioni per accidẽs: ſed tamẽ cau
ſalitas celi ad omnia alia ſe extẽdit: ⁊ ſic non opor
tet aliam cauſam extrinſecam ponere niſi celum ⁊
intelligẽtiam mouẽtem celum ⁊ deum mouentem
mediate. ita ꝙ ſi Ariſ. videt dicere ꝙ tale princi
pium ſit deus: debet gloſari uerum eſt mediate.
¶ Si autem aliqs effectus fortuitus ponatur in
uolũtate cum celum non poſſit talem effectum at
tingere nec cauſas ad cauſandum ipſum cõiunge
re: nec aliqua intelligẽtia creata. tunc oportet ali-
quos effectus fortuitos in deum reducere: qui om
nia prouidet ⁊ cõiũgit cauſas medias ad effectus
tales fortuitos cauſandos. Sed quomodo hoc po
8.phyſ.t.c.15.⁊.12.meta. ⁊ alibi. teſt concordare cum principijs Ariſ. qui non vi-
detur ponere aliquod nouum immediate eẽ a deo:
vnde ipſe ponens mũdum eternuz non poſuit mo
tum potuiſſe eſſe nouum niſi ſm partes: ita ꝙ to-
tus non potuit eſſe nouus. Et iſta cõcluſio poteſt
dependere a tribus principijs. primo ꝓpter immu
tabilitatem principij: quia primum eſt omnino im-
mutabile. ideo nullum motum nec mobile põt im
mediate de nouo producere quia aliter ſe haberet
nunc ꝙ prius. Sed non credo ꝙ arguat ſolum ex
immutabilitate agẽtis. immo oportet addere aliqd
ex parte effectus: ſic ꝙ agẽs immutabile non po-
teſt immediate cauſare aliquid nouum alterius ra
tionis. quia aliter contradiceret ſibiipſi: quia intel-
ligentia omnino immutabilis ſm eum cauſat no-
uam partem motus: nec ꝓpter hoc eſt mutabilis.
nec adhuc ſufficit: ſed oportet addere ſic. agẽs om
nino immutabile nõ poteſt cauſare immediate ali-
quid nouum alterius rationis nulla poſita diuerſi
tate in medijs cauſis actiuis uel receptiuis. aliter
non haberet propoſitio Ariſ. ueritatem. ſi enim
cauſe intermedie actiue ſint diuerſe diſpoſitionis
in agendo. uel paſſiue diuerſe diſpoſitionis in reci-
piẽdo. põt eſſe diuerſitas effectuũ: dato [illegible] ꝑ-
ma nulla ſit mutabilitas uel nouitas aliquo modo
¶ Dicemus ergo ſm Ariſ. ꝙ agens oino imu-
tabile non habẽs cauſas medias actiuas uel rece-
ptiuas diuerſe diſpoſitiõis nõ poteſt cauſare aliqd
nouũ alterius rõnis: ſed aliqua iſtarũ cõditionum
deficiẽte nõ habebimus ſm Ariſ. vnde ↄcludamꝰ
aliquã nouitatẽ in deo. ¶ Dicẽdũ ergo ꝙ nõ ↄdi a.l.nullam
cit ſibi in libello de bona fortuna. ⁊ .8. phyſ. ſm ꝙ
aliqui uolũt ſibi imponere: qꝛ ſi ſm pmã viam ſuf
ficiat omnem effectũ fortuiti reducere in celũ hoc
nõ ponit aliquã nouitatẽ uel mutabilitatez in deo:
qꝛ non cauſat deus effectus fortuitos de nouo niſi
mediante celo: ⁊ hoc non eſt ↄtra euz. dato etiã ſm
aliã viaz ꝙ oporteat aliquos effectus fortuitos no
uos reducere imediate in deũ: adhuc nõ cõtradi- 16.de aiali. uel.2.de gene.aial.c.3
cit ſibiipſi. qꝛ certũ fuit Ariſ. ſm ſua pncipia po-
ſuiſſe aiam intellectiuã eſſe a deo imediate. ⁊ ad hꝫ
attingere põt rõ naturalis cũ ſit imortalis. ⁊ ita ali
qd nouũ põt imediate eſſe a deo: ⁊ tñ nõ ↄdicit ſi-
bi ſm ſua pncipia. ¶ Sed quõ eſt hoc poſſibile? di
cẽdũ ꝙ imutabilitas agẽtis excludẽdo cãs actiuas
itermedias uel receptiuas cõcludit ſm Ariſ. ꝙ
nõ poſſit fieri aliqd nouũ alterius rõnis. ſed ſi vn.
ↄditio defecerit. ſ. quãdo cãe intermedie actiue uel
paſſiue diuerſimode ſe hñt i cãndo põt cãre de no-
uo aliqd alterius rõnis. Si etiã effectꝰ cãndus ſit
eiuſdem rõnis põt deus iſ m cãre; imediate nulla
poſita nouitate in eo ꝓpter diuerſitatẽ cãrum rece
ptiuarũ: ſicut ſol imediate ſol[uit] glatiẽ ⁊ coagulat
lutũ: nulla poſita nouitate in eo: ita ſm Ariſ. hoc
corpe organiçato deus neceſſitate imutabilitatis
cauſat hanc aiam: ⁊ ꝑus nõ: qꝛ mã nõ erat diſpoſi
ta: ſicut nec ſol cauſat aliũ ⁊ aliũ radium in aere ⁊
in aqua: niſi ꝓpter diuerſitatez recipiẽtiũ. ſic in ꝓ-
poſito deus influit vniformiter in qd̃libet iquãtuz
põt ſm Ariſ. ⁊ qꝛ iſte eſt diſpoſitus: ille nõ. ideo
deus impellit iſtũ ad tale ꝓpoſitũ: ad qd̃ cõſeqtur
cõmodum. illum autem nõ impellit: qꝛ non inuenit
in eo diſpoſitionem illam quã diximus ꝑus. ⁊ ita
poſitio Ariſ. de bona fortuna ſtat cum poſitione
ſua .8. phyſ. ſcilicet ꝙ deus non poteſt cauſare no
uum mũdum uel nouum celum uel nouum motũ
ſm ſuam totalitatem. Sed ſm fidem ⁊ ueritatem
dicẽdum eſt ꝙ deus habens prouidẽtiam genera
lem de omnibus regit res ſm ꝙ nate ſunt regi. ſꝫ
ꝙ dicitur. 7. de ciui. c.30. Sic deus res quas con-
didit ⁊c̃. tamen preter iſtam generalem prouiden-
tiam habet prouidẽtiam ſpecialem ex quadam ele
ctione ſm quam prouidet vnicuiq; hominum ſm
merita preſentia uel futura ⁊ occulta nobis. tamẽ
ſibi preſentia. quia eius iudicia iuſta ſunt ſemp lꝫ
occulta: ita ꝙ aliquãdo aduerſitas plus ꝓficit q̃
Proſa.4. proſperitas ſm Boetium. 4. de conſola. ita ꝙ lꝫ po
namus aliquem bene fortunatum: tamẽ ex hoc ni
hil nouum ponimus in deo: ut dictum eſt: ⁊ ſic pa
tet ad rationes.

¶ Explicitunt Queſtiones Quolibetales.

Universidad de Deusto

Additio q.7. ibi immediate añ illó. Jã pñter ⁊c.

D ſolutiones iſtorū obiectorū doctoꝛ remittit ſe alibi. pōt tamē dici ad pᵐum negãdo conſequētiam: qꝛ lꝫ intellectus viatoris poſſit ex ſuis naturalibus cognoſcere ibi eſſe pfectiſſimam uolūtatem. hoc tan.... eſt per cōceptū impfectum: qꝛ nō eſt inconueniēs per cōceptū impfectum cognoſci aliqd eſſe pfectiſſimū: ſicut per cōceptum finitū cognoſcit aliqd eſſe infinitū. Et ideo nō ſeqtur ꝙ per talem rōnem uolūtatis: quam viatoꝛ habet ex lege cōmuni: poſſit tanq̄ per medium euidēs a priori cognoſcere deo ineſſe oīpotētiam. ¶ Ad ſcōm dicēdum eſt ꝙ q̄litercūq̄ ſit de maiore: minoꝛ videtur negãda: qꝛ etſi deus ſit res ſimpliciſſima: non tñ omnis cōceptus quem nos habemus de eo eſt ſimplr ſimplex. ⁊ ideo non opoꝛtet oēm ꝓpoſitionem talem eſſe per ſe ꝑpꝛie. ⁊ tñ ſi eſſet per ſe: nō tamē ex hoc eēt per ſe nota. ¶ Ad tertiū dicēduꝫ ꝙ cognitio metaphyſici de deo excedit cognitionem phici de deo: tam extēſiue ꝑpter multitudinem paſſionū uel ꝑpꝛietatum cognitarū: q̄ꝫ intēſiue ꝑpter maiorē pfectionem ⁊ pfectiorē modum cognoſcēdi. ⁊ per hoc ad foꝛmā argumēti dicatur cōcedēdo pmam ꝯñtiā: ⁊ ꝯñs ad iſtum intellectū ꝙ metaphyſicus pōt ad altiorē cognitioneꝫ attingere q̄ꝫ eſt illa cognitio: qꝛ ad quam nō ſufficit naturalis uel phicus attingere. naꝫ in cognitione qa eſt dare latitudinē ⁊ exceſſuꝫ ſm maius ⁊ minus tam intēſiue q̄ꝫ extēſiue. Et ideo cum ulterius infert. ergo pōt attingere ad cognitionē ꝑpter quid negãda eſt ꝯñtia de demōſtratione quia ⁊c.

¶ Queſtione. 14. circa fineꝫ. añ illam pticulã textᵘ Et per idem ad ſecundum.

Exemplum huiuſ apparet in ſenſu. qñ enim ſpēs coloris videt ſicut quãdo radius trãſit per vitrum rubeuꝫ ruboꝛ apparet in pariete oppoſito. ⁊ ille ruboꝛ ita viſus nō eſt ratio vidēdi ruborē in vitro ſub ꝑpꝛia rōne ſed tñmō diminute. ul' foꝛte nullo mō niſi per collationem huius ruboris ad illum tanq̄ſ ſitis. quãdo aūt ſpecies ſenſibilis eſt ratio ſentiēdi obiectū ſub ꝑpꝛia rōne ſua: ipſa non eſt pcepta per ſenſuꝫ ſicut apparet manifeſte in viſione recta ubi nihil videt in medio inter colorē ⁊ oculum. ⁊ tamen eſt ibi ſpecies coloris multiplicata. ¶ Sed cōtra. lꝫ hoc ſit ibi: in viſione tñ reflexa videt ꝙ ipſa ſpecies videat: qꝛ hoc qȯ videt apparet videri in ſpeculo. ⁊ tñ in tali viſione reflexa ſpecies eſt ratio ſentiendi obiectū in rōne ſua ꝑpꝛia: qꝛ obiectum videtur ſub ꝑpꝛia rōne viſibilitatis ſue. ergo a ſimili in ꝓpoſito poſſet deus videri per medium quaſi ſpeculatum: ⁊ tñ ſub rōne ꝑpꝛia obiectiua. Sed hic dicēdum ꝙ Alacen in pſpectiua ſua li. 4. c. 4. ex intētione determinat ꝙ ſpecies nō eſt in ſpeculo ſubiectiue: ⁊ ut ibi termināns actum videndi. Et breuiter oſtēdi pōt vnico experimēto: qꝛ qȯ alicubi exiſtēs in ſe videt ab oculo exiſtēte in hoc ſitu. pōt etiam videri ab ipſo exiſtēte in alio ſitu. dum tamē medium ſit illuminatū: ⁊ nō ſit opacum iterpoſitum. ⁊ ſit etiā debita diſtãtia. ſed oculuſ qui in determinato ſitu exiſtēs videret album in ſpeculo alibi exiſtēſ non videret. qꝛ non ſit viſio iſta niſi in illo pūcto ad quem puenire pōt radius reflexuſ q ſemp eſt in eadem ſupficie cum radio incidētie: ⁊ cum ipſo cōſtituit anguluꝫ equalē illi angulo qui intercipit inter radium incidētis: ⁊ coꝛpus ſuper qȯ incidit. Patet etiam ꝓpoſitū per hoc ꝙ aliq̄ ſpecula non ſunt foꝛmaliter pſpicua ſicut in calibe polito ⁊ argēto polito: bene videt aliqs coloꝛ tanq̄ꝫ in ſpeculo: ⁊ tamē in iſtis nō recipit ſpēs coloris: qꝛ nō eſt nata recipi niſi in pſpicuo tñmō: ergo hic recipit in aere ꝑpinquo talibus ſpeculis. ſꝫ ut ibi nō pōt terminare viſionē. qñ etiaꝫ recipit in ſpeculo pſpicuo vitreo: adhuc ibi nō terminat viſio niſi ad aliqd opacū ſuppoſitū. puta plūbum ul' aliud huiuſmodi. dico ergo ꝙ in viſione tali ſpeculari ſpēs nō eſt viſa. ſed tm rō vidēdi obiectū illud cuius eſt ſpēs: non tñ per lineã rectã: ſed per lineam reflexã. vñ obiectū qdem nō eſt pñs oculo per lineam rectã ſed reflexã cōcurrēte cuꝫ recta in pūcto: ubi eſt ꝯcurſus radij viſualis cum catheco.

¶ Qōne. 18. ante illud. De ſecūdo pꝛincipali.

Nota ꝙ ultra nãleꝫ bonitatē uolitiōis que cōpetit ſibi inquãtū ens: que etiã cōpetit cuilibet enti poſitiuo ſm dñiam ſue entitatis magis ⁊ minus pter illã eſt triplex bonitas moralis ſm gradus ſe hñs. Pꝛima dicit bonitas ex genē que cōpetit uolitioni ex hoc ꝙ trãſit ſup obiectum cōueniēs actui tali ſm dictamē recte rōnis: ⁊ non ſolū qꝛ cōueniens actui tali nãliter ſicut ſol viſioni. ⁊ hec eſt pma bonitas moralis: que ideo pōt dici ex genere: qꝛ q̄ſi mãlis reſpectu oīs bonitatis poſterioris ſiue ulterioris in gñe moris. naꝫ actus trãſiēs ſup obiectū cōueniēs eſt q̄ſi foꝛmabilis per quãcūq̄ aliam circūſtãtiam moralem: ⁊ ita q̄ſi potētiale: nō oīno ſic extra genus moris ſicut fuit ipſe actus in gñe nãe ſed in genere moris qꝛ iam hēt aliqd de illo gñe. puta obiectū debituꝫ actui. Scōa pōt dici bonitas ꝟtuoſa ſiue ex circūſtãtia que cōpetit uolitioni ex hoc ꝙ ipſa elicit a uolūtate cuꝫ oībus circūſtãtijs dictatis a recta ratione debere ſibi cōpetere in eliciēdo ipſam. bonū eniꝫ eſt ex cauſa integra ſm Dioᵐ. 4. de di. no. Et illud eſt quaſi in ſpecie moris bonum. qꝛ iam hēt oēs differētias morales cōtrahētes bonum ex genere. Tertia bonitas pōt dici meritoria ſiue gratuita in acceptatione diuina in oꝛdine ad pmium que cōuenit actui: ex hoc ꝙ preſuppoſita duplici bonitate iam dicta elicit cōfoꝛmiter pncipio merēdi qȯ eſt grã uel charitas. Exēplum pmi. dare elemoſynam. Exēplum ſecūdi. dare elemoſynaꝫ pauperi qui eget: ⁊ in loco quo pōt ſibi competere pꝛopter amorem dei. Exēplum tertij. illud opus facere non tm ex inclinatione naturali ſicut potuit fieri in ſtatu innocētie: ⁊ foꝛte poſſet modo fieri a peccatore: ſi adhuc peccatoꝛ exiſtēs ⁊ non penitēs ex pietate naturali moueret ad pꝛoximuꝫ: ſed tm ex charitate ex qua faciēs eſt amicus dei inquantuꝫ reſpicit opera eius. hec triplex bonitas eſt oꝛdinata: ita ꝙ pma pꝛeſupponit ſecūde. ſecūda tertie. ⁊ nō ecōuerſo. huic triplici bonitati coꝛreſpōdet tritriplex malitia. pꝛima ſiqdem eſt malitia ex genere: quando. ſ. actus qui tm habet bonitatem nature ex pꝛimo ex quo debet conſtitui in genere moris habet malitiam: quia tranſit ſuper obiectū diſconueniēs: puta ſi odire tranſit ſuper deum. Secūda autem malitia eſt ex aliqua circūſtantia deoꝛdinante actum: lꝫ habeat obiectum conueniēs. tertia demeritoria de ſecundo pꝛincipali.

aliorum.

Finis.

¶ Incipit tabula queſtionum quolibetalium.

Queſtio. I. **Utrum** in diuinis eēntialia ſint imediatiora ipi eēntie diuine uel notionalia. 2

2 Utrum in deo poſſunt eſſe plures ꝓductiones eiuſdem rationis. 5

3 Utrum iſta poſſint ſimul ſtare ꝙ relatio ut comparata ad oppoſituꝫ ſit res: ⁊ ut comparata ad eſſentiam ſit ratio tm. 8

4 Utrum ſubtracta uel ſeparata ſiue circūſcripta relatione originis poſſet manere pma perſona diuina conſtituta ⁊ diſtincta. 11

5 Utrum relatio originis in diuinis ſit foꝛmaliter infinita. 14

6 Utrum eq̄litas in diuinis ſit relatio realis. 16

7 Utrum deum eē oīpotētem poſſit rōne neceſſaria demonſtrari. 20

8 Utrū filius ſiue uerbū diuinū hēat aliquã cãlitatem ꝑpꝛiam reſpectu creature. 25

9 Utrum deus poſſit facere angelum infoꝛmare materiam. 27

10 Utruꝫ deus poſſet ſpēs que ſunt in eucharíſtia conuertere in aliqd pꝛeexiſtēs. 29

11 Utrū deus poſſet facere ꝙ manēte coꝛpore ⁊ loco eius coꝛpus nō habeat ubi in loco. 32

12 Utrum reſpectus rei create ſit idem ad deū creantem ⁊ conſeruantem. 33

13 Utrum actus cognoſcēdi ⁊ appetendi ſint eēntial'r abſoluti uel eēntialiter relatiui. 35

14 Utrū aīa ſue pfectioni nãli relicta poſſit cognoſcere trinitatem pſonarū in diuinis. 38

15 Utrū reſpectu uerbi creature intellectus poſſibilis ſit actiuus uel paſſiuus. 42

16 Utrum libertas uoluntatis ⁊ neceſſitas naturalis poſſint ſe compati in eodem reſpectu eiuſdem actus ⁊ obiecti. 45

17 Utrū actus dilectionis nãlis ⁊ actus dilectiōiſ meritorie ſint eiuſdem ſpeciei. 48

18 Utrum actus exterioꝛ addit aliqd bonitatis ul' malitie ad actum interiorem. 49

19 Utrum in chꝛiſto vnitas nature humane ad ꝟbum ſit ſola dependentia nature aſſumpte ad perſonam uerbi. 52

20 Utrum ſacerdos obligatus ad dicēdum miſſaꝫ pꝛo vno: obligetus etiam ad dicēdum miſſam pꝛo alio ſufficienter ſoluat debituꝫ dicēdo vnã miſſam pꝛo ambobus. 56

21 Utrū ponēs mūdi eternitatē poſſit ſuſtinere aliquem eſſe vniuerſaliter bene foꝛtunatum. 59

¶ Expliciunt queſtiones Quolibetales edite a fratre Joanne Duns oꝛdinis fratrum minorum doctore ſubtiliſſimo: ac omniuꝫ theologoꝝ pꝛincipe. Per excellētiſſimuꝫ ſacre theologie doctorē magiſtruꝫ Mauritium de Poꝛtu Hibernicum eiuſdem oꝛdinis fratrum minoruꝫ: in gymnaſio Patauino oꝛdinarie legentem maxima cuꝫ diligentia emēdate. Impꝛeſſe Venetijs (mãdato dñi Andree Toꝛreſani de Aſula) per Simonem de Luere. 28. Julij. 1506.

Joannis Sugane Taruiſini artium cultoris Tetraſticon.

Coꝛpora duꝫ rapuit lacheſis: violare liturís
Credidit eternos emula moꝛs animos.
At ſup aſtra feroꝛ. tribuit Mauritius euum.
Eumenides noſtro limine abite pꝛocul.

Alexandri Luçagi Brixienſis libera liū diſciplīarū pfeſſoris Epigrãma.

Liuoꝛ edax: foꝛtuna ruens: carioſa uetuſtas
Linquite nunc Scoti limina adire dolis.
Munera nã ſuperū magno collata fauore
Moꝛtales decuit non latuiſſe diu.
En virtutis adeſt ſplēdoꝛ clariſſimus oꝛbe
Mauritius. laceras qui reuocauit opes.
Si diuerſa migrãt aīe per coꝛpora patrem
Venit in hunc ſcoti ſpiritus eximij.
Ambꝛoſiū doctis nectar mō ſcotica pallas:
Ignaris urgens hoc duce calcar erit.

Regiſtrum.

A	E
Queſtiones	phyᶜ. vult
Doctoris	deu cōſeruãtē
rū: iuſtū:	eſſe eſt
ab eſſentia	gulare ⁊
B	**F**
Auic. p.	oīno poſſet
bm̄ Aug.	qua terminat
ple reſpectu	tellectiuã pꝛo
mo lapis	nō opoꝛteret
C	**G**
huiuſmodi	reſpectus. ⁊
tate per	¶ Secundo
perfecta	uoluntas.
idē refert	ſunt tot
D	**H**
etualis. Ex	eque coīcat
to igit	obligati
illa rōne	culo quantū
quidē eē	

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca